

Holy Bible

Aionian Edition®

Kivwanji Bible
Vwanji Bible

Holy Bible Aionian Edition ®

Kivwanji Bible
Vwanji Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 4/18/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Door43 World Missions Community, 2020

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously
AionianBible.org

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Kivwanji at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Kiwanji at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
- 05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Mataayi	1
Malika	32
Luuka	50
Yohani	79
Imbombo	103
varumi	132
1 Wakoritho	144
2 Vakolinto	156
Vagalatia	164
Waefeso	168
Filipo	173
Vakolosai	176
1 Vathesalonike	179
2 Vathesalonike	182
Timoti	184
2 Timoteo	188
Tiito	191
Filimoni	193
Vaebrania	194
Yakovo	203
1 Petro	207
2 Petulo	211
1 Yohana	213
2 Yohani	217
3 Yohani	218
Yuda	219
Ulusetulilo	220

APPENDIX

- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- Destiny
- Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

uYesu akam'bula, "Nhaata uvasaghile ulwakuva sino vivomba navasitaghinie."

voope vakatova ulusudolekughava amenda ghake.

Luuka 23:34

Mataayi

1 Agha ghe matavua agha kikoko kya Yesu Kilisite umhuma mu kisina kya ntwa uDavidi, ikisina kya Abulahimu. **2** Uabulahamu akampaapa ulsaka, ulsaka akampaapa una uYakovo, uYakovo akampaapa uYuuda na vanine. **3** uYuuda akampaapa uPelesi nu Sela mwa Tamali, uPelesi akampaapa uHesiloni, Hesiloni akampaapa uAlamu. **4** uAlamu akampaapa uAminadabu, uAminadabu akampaapa uNasoni, uNasoni akampaapa uSalimoni. **5** uSalimoni akampaapa uBohasi mwa Lahavu, uBohasi akampaapa uObedi mwa Luti, uObedi akampaapa uYese, **6** ghwope uYese akampaapa Untwa uDavidi. uDavidi akampaapa uSolomoni mwa mukijuuva junio alyale n'dala ghwa Ulia. **7** uSolomoi akampaapa uLehoboamu, uLehoboamu akampaapa uAbia, uAbia akampaapa uAsa. **8** uAsa akampaapa uYehoshafati, uYehoshafati akampaapa uYolamu, uYolamu akampaapa uUsia. **9** uUsia akampaapa uYotamu, uYotamu akampaapa uAhasi, uAhasi akampaapa uHesekia. **10** uHEsekia akampaapa uMnase, uManase akampaapa uAmoni, ghwope uAmoni akampaapa uYosia. **11** uYosia akampaapa uYekonia na vanine unsiki ghuno aVaisilaeli ye vatwallilue ku vuhesia, ku Babeli. **12** Ye vatwallilue ku vuhesia ku Babeli, uYekonia akampaapa uSalatieli, uSalatieli akampaapal uSelubabeli. **13** uSelubabeli akampaapa uAbihudi, uAbihudi akampaapa uEliakimu, uEliakimu akampaapa uAsoli. **14** uAsoli akampaapa uSadoki, uSadoki akampaapa uAkimu, uAkimu akampaapa uEliudi. **15** uEliudi akampaapa uElieseli, uElieseli akampaapa uMatani, ghwope uMatani akampaapa uYakovo. **16** uYakovo akampaapa Yosefu umughoosi ghwa Maliya. uMaliya ghwe junio akampapile uYesu junio ghwe Kilisite. **17** Lino, kuhuma kwa Abulahamu kufika kwa ntwa uDavidi kwefilyale ifisina kijigho na fine. Kange, kuhuma pa Davidi kufila unsiki ghuno aVaisilaeli vitwalua ku vuhesia ku Babeli, kwefilyale ifisina ifingi kijigho na fine. Kange, kuhuma unsiki ghuno vitwalua ku Babeli kuhanga kufika unsiki ye iholua uKilisite, kwefilyale ifisina ifingi kijigho na fine. **18** Kuholua kwa Yesu Kilisite kulyale ndiiki. Unguna jonop ilitavua lyake ghwe Maliya, ayalimilue nu Yosefu. Neke ye akyale kutolua alyavoniike kuuti ali nu vukunue ku ngufu sa Mhepo uMwimike. **19** Ulwakuva uYosefu junio alyamulimiile uMaliya alyale mugholofu pamaso gha Nguluve, naakalondagha kuuti ankosie isoni uMaliya. Pe akalamula pikumuleka kisyefu. **20** Ye alamwile uluo,

unyamhola ghwa mtwa uNguluve akam'bonekela mu njosi, akam'buula akati, "Ghwe Yosefu, ghwe mhuma mu kisina ikyu ntwa uDavidi, uleke pikwoghopa pikuntoola uMaliya, uLwakuva uvukunue vuno ali navvo, apelilue mu ngufu sa Mhepo uMwimike. **21** Neke ipaapa umwana un'diimi, ukumpeela ilitavua ili Yesu, ulwakuva ilikuvapokaghya avaantu vaake mu nyivi saave." **22** Sooni isio siliyavombiike enendikio kukwilanisia ilisio lino uMutwa alyajovile kukiila um'bili ghwake kuuti, " **23** Lolagh! Umhinja juno naammayile umughoosi, iiva nu vukunue, ipaapa umwana un'diimi! pe vikumpeela umwana ujoo ilitavua ili Manuels." Umuluvo ghwa litavua ilio kwekuti, "UNguluve ali palikimo nusue." **24** Yosefu akasisimuka, akavomba ndavule unyamhola ghwa Mutwa vule am'bile, akantoola uMaliya kuuva n'dala ghwake. **25** Looli naakaghelele kughona naghwo kuhanga usinki ghuno uMaliya ipaapa umwana un'diimi. Pe uYosefu akampeela umwana ujoo ilitavua ili Yesu.

2 uYesu alyaholilue mu likaaja ilya Betelehemu, mu kighavo ikyu uYdea, unsiki ghuno alyatemile umtwa uHelode. uYesu ye aholilue, avakaguzi va nhondue kuhuma kuvudibulo vakafika mu likaaja ilya Yelusalemu, **2** vakava vipozi viiti, "Ali kuughi junio aholilue, uNtwa ghwa Vayahudi? Tujaghile inhondue jino jihufia kuholua kwa mwene jihumile kuvudibulo, fye nambe twisile kukumwimika. **3** Untwa uHelode ye apuliike isio, akapumuka mu mwojo ghwake. Nava vaantu vooni ava mu likaaja ilya Yelusalemu voope vakapumuka. **4** Pepano akakong'hania avavaha va vatekesi vooni palikimo na vavulanisi va ndaghilo akavaposisi akati, "Ukilisite iholua kuughi?" **5** Aveene vakawmamula vakati, "Iholua mu likaaja ilya Betelehemu, mu kighavo ikyu uYdea. Tukagwile isio ulwakuava se sino alyalembile um'bili kuuti, **6** Na juuve ghwe likaaja ilya a betelehemu, ghwe junio uli mu kighavo ikyu uYdea, Nuli n'debe, mu makaaja agha mu Yudea! Ulwakuva mulyuve mwe muno ihuma umulongosi, junio iiva n'diimi ghwa vaantu vango aVaisilaeli." **7** Pe uhelode akavakemeela ku vusyefu avakaguzi vala ava nhondue, kuuti vam'buule vunono unsinki ghuno vajaghile inhondue jila. **8** Pe akavasuug'ha ku Betelehemu, akavavuula akati, "Lutagha, muposelesie vunofu vvimila umwana ujoo. Mungamwalghe, mwisaghe ng'hanning'haani mumbuule, neke na juune nilute kuskumwimika." **9** Avakagusi vala ava nhondue ye vapuliike amasio gha ntwa, vakavuuka viluta. Lolaghla, inhondue jila jino vakajaghile kuvudibulo, jikavalongolela, voope vakava vikujivingilila kuhanja jikafika na kukwima

pano pwealyale umwana, **10** Ye vajaghile kange uvwa kukyanya vuli piipi. **3** Yohani ujuo ghwe junu inhondue jila, vakahovoka kyongo. **11** Pe vakingila mu um'bili uYesaya alyajovile kuuti, "Ilisio lya muunhu nyumba, vakamwagha umwana palikimo nu ng'ina lipulikiika kuhuma ku lihaka liiti, 'Munnosekesyaghe uMaliya, vakafughama, vakamwimika. Vakavopola uMutwa uNguluve isila, na kuling'hania muno inyambe saave, vakambonola umwana, vakahumia: kyaikilila.'" **4** UYohani akafwalagha umwenda ghuno isahabu, uvufumba ni manemane ghano ghaale ghwatendilue nu lwaghe lwa ngamila, akipinyagha nu mafuta amanya lunuusi ulunono. **12** Unguluve lukova ulwa ng'hwembe mu nsana. Kulihaka ukuo, akavapavila mu njosi kuuti, navangakililaghe kange akalisagha imhaasi nu vvuki. **5** Avaanhu kuhuma kwa Helode. Pe vakakilila isila ijingi kugomoka mu likaja ilya Yelusalemu na mu kighavo kyonu ikya ku likaja lyave. **13** Avakagusi va nhondue ye Yudea ni mbale sooni isa kikogha ikya Yolidani, vakava valutile, unyamhola ghwa Mutwa akam'bonekela viluta kwa mwene **6** na kulaata inyivi saave. Neke uYosefu mu njosi, akam'buula akati, "Sisimuka! uYohani akavofughagha mu kikoghaikya Yolidani. Untoolo umwana nu ng'ina, mkimbilile ku iisi ija Misili, **7** UYohani ye awwene aVafalisayi na Masadukayi ulwakuva uHelode ikumulonda umwana ujuo kuuti viluta kwa mwene kuuti vofughue, akavavuula akati, am'bude. Mukalaghe kula kuhanga unsiki ghuno "Umue mwe kisina kya njoka! Ghwe veeni jono kyanikuvavuula kuuti mugomoke." **14** Ikilo jila jila avapaviile kuuti mkimbile ing'halaasi ja Nguluve jino uYosefu akasisimuka, akantoola umwana nu ng'ina, jikwsa? **8** Lino amaghendele ghahufuyaghe ululaato akakimbilila ku Misili. **15** Vakikala kula kuhanga lwinu. **9** Mulekaghe kusaagha kuuti, "tukulwike kufika unsiki ghuno uHelode ifua. Uluo lulyavombiike ulwakuva usue tuli kisina kya Abulahamu! Kyang'haani kukwilanisia ilisio lino uMutwa alyajovile kukiilila um'bili nikivavuula, nNguluve anoghiile kuhambusia amavue ghwake kuuti, "Nikankemelile umwanango kuhuma agha kuuva avaana va Abulahamu! **10** UNGuluve ku Misili." **16** UHelode akakagula kuuti, avakagusi angiike inhembo, kuuti umpiki ghuno naghukoma va nhondue vala vansyangile, akakalala fijo. pe ifipeke ifinofu, aghudumule na kunyaanya pa mwoto. akavasuung'ha avaanhu ku Betelehemu na mu **11** Une nikufogha na malenga, kuvonia kuuti makaaja ghano ghalyale mulubale, kuuti vavabude mulatile inyivi siinu. Neke juno ikwisa mumbele avaana avadiimi vooni, kutegulila avafyele kufika mulyune ali ni ngufu kukila une. Nanino ghiile avanya maaka ghavili. Akavomba uluo kuling'hana nu nambe kuuva m'banda ughwa kukola ifilatu fyake. unsiki ghuno alyaposisie ku vakagusi va nhondue. **12** Umwene ikuvofughagha nu Mhepo uMwimike nu **17** Uluo lulyavombiike kukwilanisia ilisio lino uMutwa mwoto. Umwene ilibaghulania avimike na vahosi, alyajovile kukiilila um'bili ghwake uYelemia kuuti. **18** ndavule umuunhu pano ikwelusia ingano pa luvunga, "Ilisio lipulikiike mu likaja ilya Lama, avaanhu vikoola ikong'hania ingano na kuvika mu kihenge, neke na kulia fijo. Liso lya Laheli, ikuvalilila avaana vaake, iylelelo inyaanya nu mwoto ghuno naghusima." **13** **19** Pambele uHelode akafua. UYosefu ye ajiighe Unsiki ughuo, uYesu kuhuma ku Galilaya, akafika ku Misili, unyamhola ghwa Mutwa akam'bonekela ku kikogha ikya Yolidani kuuti ofughue nu Yolidani. kange mu njosi. **20** Akam'buula akati, "Sisimuka! **14** Neke uYohani akakaana, akati, "Une nilondua Untoolo umwana nu ng'ina, ugomeko mu iisi ija Isilaeli, kukwofughua nuuve. Iwandaani ghukwisa kulyune?" ulwakuva vano valondagha kukum'buda umwana, **15** UYesu akamwamula akati "Uve itika kuvomba uluo vafwile." **21** Pepono uYosefu akasisimuka, akantoola lino, ulwakuva lunoghiile kukwilanisia sooni sino umwana nu ng'ina, vakagomoka mu iisi ija Isilaeli. **22** uNguluve ilonda." Pe uyohani akitika, akamwofughua. Neke ye apuliike kuuti uAlikelao ghwe junu ahaliile pa **16** UYesu ye ofughue, unsiki ghughuo akahuma viise uHelode kutema ikighavo ikya Yudea, akoghopa mu malenga. Uvulanga vukadinduka, akamwagha piluta kula. Akapavilua mu njosi kuuti nangalutaghe uMhepo ghwa Nguluve ikwika hwene ng'hunda, ukuo, pe akaluta ku kighavo ikya Galilaya. **23** jikwsa pakyanya pa mwene! **17** Pe ilisio kuhuma Ukuo, akikala mu mu kikaaja ikya Nasaleti. Uluo, kukyanya likati, "Uju ghwe mwanango umughanike, lulyavombiike kukwilanisia ilisio lino uMutwa alyajovile ninkeliile."

kukilila avavili kuuti, Itambulwagha Munasalete."

3 Amaaka minga ghakakila. Pambele akahumila
umuunhu jumonga junu akatambulwagha Yohani
Mwofungi. Umuunhu ujuoalyale ku lihaka ku Yudea
ipulisia, iiti, **2** Mulataghe inyivi siinu ulwakuva uvutwa

4 Pepano uYesu akalongosovua nu Mhepo
uMwimike kuluta ku lihaka, kuuti aghelue nu
Setano. **2** Ukuo uYesu akavuhiila kulia mulwa
kufununa ifighono fijigho fine pakilo n a pamwisi.
Pambel, e jikam'bava injala. **3** Pe uSetano akamwisila

kukumughela akati, "Nave uve uli Mwana ghwa viling'hania inyaafu saave, voope akavakemeela. Nguluve, ghavuule amavue agha ghahambuke 22 Pala pala avanamuunhu vala vakamuleka uvise ghaave makate." 4 uYesu akamuka akati, "Lilembilue ni ngalava, vakam'bingilila uYesu. 23 UYesu akava mu Malembe aMimike kuuti, 'Ikyakulia kyene ighenda mu kighavo kyoni ikya Galilaya. Akava nakikumb'iika umuunhu kuuva mwumi, looli iiva ikwingila mu masinagogi ghaave, ivulanisia na mwumi vvimiila amasio ghooni ghano ijova Nguluve.'" kupulisia iMholia iNofu ija vutwa vwaNguluve, kange 5 Pe uSetano akantwala uYesu mu likaaja iyimike akavasosyaghe avatamu inhamu saave sooni. 24 Ilya Yelusalemu. Akam'b'iika pakyanya fijo apa Imholia saake sikkakwila fijo kuhanga kufika mu nyumba inyimike ija kufunyila, 6 akam'buula akati, kighavo kyoni ikya Silia. Avaanhu pe vakavatwalaghha "Nave uve uli mwana ghwa Nguluve, ghujughuje avatamu voooni vano valyale ni nhumu sino silyale paasi, ulwakuva mu avanyamhola vaake kulyuve papringa. Mu avuo, mwevalyale vano valyale na vakwang'e mu mavoko ghaave kuuti aleke pighua mapepo amalamafu, na vanya kivafi na vanya liteela. pa live na kulemela." 7 uYesu akamwamula UYesu akavasosyagha avuo voooni. 25 Amapugha kange akati, "Mu Malembe aMwimike lilambilue kuuti, agha vaanhu kuhuma ku Galilaya, ku Dekapoli, ku "Nungamughelaghe uMutwa, uNguluve ghwako." Yelusalemu, ku Yudea ni mwambo ija kikogha ikya 8 Kange uSetano akamtawala uYesu pakyanya pa Yolidani ghakava ghikum'bili.

kidunda ikitali, pe akansoona iisi sooni palikimo nu vuvaha vwake. 9 akam'buula akati, "Nave ghufughama na na kukunyimika une, nikukupeela ifi fyon." 10 Pepano uYesu akati, "vuuka apa, Setano! Ulwakuva mu Malembe aMimike lilembile ndiki, 'Umwimikaghe uMutwa, uNguluve Ghwako, kange um, bombelaghe jujuo mwene.' 11 Pepano uSetano akamuleka uYesu. Nakalingi, avanyamhola va Nguluve vakiisa, vaktantengelela. 12 Unsiki ghula uYohani uMwofughi alyadindilue mu ndinde. UYesu ye apuliike imholia ijuo akalutga ku Galilaya. 13 Ukuo, akavuuka mu kikaaja ikya Nasaleti akaluta kukukala mu likaaja ilya Kapenaumu. Ilikaaja ilio lilyale mulubale mu lisube ilya Galilaya, imbale isa iisi ija Sabuloni ni ja Nafutali. 14 Uluo lulyavombiike kukwilanisia ilisio lino uMutwa alyajovile kukililla um'bili ghwake uYesaya kuuti, 15 Ilise ija Sabuloni ni ja Nafutali, mu sila jino jiluta ku sumbe, imambo ja kikohka ikya Yolidani, iisi ija Galilaya, kwe kuno vikukala avaanhu vano na Vayahudi. 16 Avaanhu vala vano vikukakala mu ng'hiisi, valwaghile ulumuli uluvaha; vooone vano vikukala mu ng'hiisi ija vufue, ulumuli luvamuliike." 17 Kuhuma unsiki ghula, uYesu akatengula kupulisia itti, "Mulataghe inyivi siuu ulwakuva uvutwa uwva kukyanya vuli piipi." 18 UYesu ye ighenda mulubale mu lisumbe ilya Galilaya, akavaagha avaanhu vavili vanamuunhu, juonga ghwe Simoni juno ilitavua ilingi akatambulwaghha Peteli, nu Ndeleeya. Avaanhu ava valyale valovi, vakava nu nyaaafu vilova isamaki mu lisumbe. 19 UYesu akavavuula akati, Mumbingililaghe! Une nikuvaviika kuuva valovi va vaanhu." 20 Unsiki ghughuo vakasileka inyaafu saave, vakam'bingilila. 21 UYesu akaluta pavulongolo padebe, akavaagha avanamuunhu vavili uYakovo nu Yohani avakina Sebedaayi. Avuo, valyale mu ngalava palikimo nu viise uSebedaayi, vakava

5 UYesu ye aghawene amapungha ghala, akatogha pa kidunda, aikala. Avavulanisia vaake vakalata pa mwene. 2 pe akategula kukuvavulanisia, akati, 3 "Vafunyilue vano vikumlonda uNguluvu kukila ifingi fyon ulwakuva vilikwupila uluvonolo lwane ku vutwa uwva kunyanya. 4 Vafunyilue vano vali nu lusukunalo, ulwakuva uNguluvu ilikuvanyamasia. 5 Vafunyilue avakoola, ulwakuva uNguluvu ilivapeela uvuhaasi uwva iisi. 6 Vafunyilue vano visyukua kuvomba sino ikeela uNGuluve, ulwakuva uNguluvu ilikuvapeela fyon. 7 Vafunyilue vano vali nu lusungu, ulwakuva uNguluvu ilikuvasungukila. 8 Vafunyilue vano vali nu mwojo um'balafu, ulwakuva vilikumwaghha uNguluve. 9 Vafunyilue vano vikusambania avaanhu, ulwakuava vitambulwaghha vana va Nguluve. 10 Vafunyilue vano vipumusivua vvimiila kuvomba sino ikeela uNguluve, ulwakuva uvutwa vwa kukyanya vwane. 11 Mufunyilue umue, avaanhu pano vikuvaligha, vikuvaligha na vikuvaligha fivi mu nyanga vvimiila une. 12 Muhovokaghe fijo na kuuva nu lukeelo, ulwakuva uluvonolo lwinu kukyanya, lugome. Enendiiki nava vavili vano valyalongwile fye valyapumusivue. 13 Umue muli mwinyo ku vaanhu va mu iisi. Neke umwinyo ghungasupuke lwoni, ndeponu ghuviika kiki kugomosia ulunoneesi? Umwinyo ughuo, naghunoghiile nambe padebe, looli ghuuva ghwa kutaghua, ghukanyweghe na vaanhu. 14 "Umue muli lumuli ku vaanhu va mu iisi. Ilikaaja lino lijengilue pakyanya pa kidunda, nalingifise. 15 Kange, vaanhu navikunga itaaala na kukupikila ni liteneka, looli viviika pa kyimilo kuuti jivamulikaghe voooni vano vali mu nyumba. 16 Fye enendiiki, ulumuli lwinu lumulikaghe, kuuti avaanhu valolaghe imbombo siuu inofu, mu uluo vamughiniaghe, uNhaata ghwinu juno

ali kukyanya. 17 "Mulekaghe kusaagha kuuti nisile 32 Neke une nikuvavuula kuuti, umuunhu ghweni kuvusia indeaghilo sa Moose, nambe imbulanisio juno itavula un'dala ghwake, nave un'dala ujuo isa vavilu, jeeje? Looli nisile kukwilanisia. 18 nam'bawafu, ikumpelela kuuva m'bawafu. Kange, Kyang'haani nikuvavuula kuuti, uvulanga ni iisi pano umuunhu angatoole un'dala juno umughoosi antwaval, fikyale kusovanika, nakwekale nambe akakelo kamo e, ghwope ivva ivwafuka. 33 "Kange, mupuliike aka ndaghilo kano ndepoonu kivusivua, kuhanga vule avakuulu viinu valyavulilue kuuti, unctione fyonu fino uNguluve ayalaghile, fivombeke. 19 Lino kuijigha isa vudesi, 'Looli pano ujighile, uvombaghe umuunhu ghweni juno ideenya ululaghilo, nambe sooni sino ujighile,' 34 Neke une nikuvavuula kuuti, luno musaagha kuuti lulaghilo ludebe kukila sooni, namungajighaghe nambe pedebe. Namungajighaghe kange ivulanisia avange kuvomba uluo, ujuo iiva mulwa kutambula kukyanya, ulwakuva kye kitengo n'debe fijo mu nutwa vwa kukyanya. Neke umuunhu ikyu vutwa ikyu Nguluve, 35 Nambe kuijisha mulwa ghweni juno ivingilila indaghilo na kuvulanisia avange kutambula iisi ulwakuva pepano uNgulubi iviika kuuti vasivingililaghe, ujuo iiva m'bahua mu vutwa vwa amaghulu ghaake; nambe kuijigha mulwa kutambula kukyanya. 20 Lino, nikuvavuula kuuti, nave uvugholofu ilikaaja ilya Yelusalemu, ulwakuva lye likaaja ilya vwinu navukika uvugholofu uvwa Vafalisayi nu vwa Ntwa um'bahua. 36 Kange, namungajighaghe mulwa vavulanisi va ngaghilo, namulingila lusiku mu vutwa kutambula amatu ghiinu, ulwakuva namungadule vwa kukyanya. 21 "Mupuliike vule avakuulu viinu nambe ulunyele lomo kuuva luvalafu nambe kuuva valyavulilue kuuti, 'Nungabudaghe, umuunhu ghweni lutitii. 37 Lino, nave mukwitika, mutisaghe, 'Eena,' juno ibuda un'jaake, anoghile kuhighua,' 22 Neke une nave mukaana mutisaghe, 'Ndali', ulwakuva sooni nikuvavuula kuuti umuunhu ghweni juno kalalila un, sino ikwangelela mu isio, sihuma kwa Mhosijaake, anoghile kuhighua. Kange, umuunhu ghweni juno iligha un, jaake kuuti n, jasu, anoghile kuhighua pa kipugha kya valongosi. Umuunhu ghweni juno iligha un'jaaake kuuti mululute, anoghile kutaghua ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghusima lusiku. (Geenna g1067) 23 "Lino, nave uletile ilitekelo lyako pa kitekelelo kukuntavulila uNguluve, neke ghukumbuka 40 Nave umuunhu ikukutwala pa vuhighi kuhighua mu kuuti un, jaako ali ni lisio nuuve. 24 Lileke ilitekelo ilio uvumbue uvwa kutoola ighwandi jaako, mulekele pa kitekelelo, neke ulute asambane taasi nu n'jaako, atoole nali likooti. 41 Nave umuunhu ikukwumilisia pe ghwise utavule ilitekelo lyako ilio. 25 "Kange, nave kupinda unsigho ghwake mu lughendo ulwa kavalilo umuunhu jumonga ikukutwala kwa mhighti, unsuume kamo, uve ulghendaghe ifivalilo fivili. 42 Kange, ng'haring'haani kuuti musambane vul, e mujighe. umuunhu angakusume kimonga, mpeele. Nav e mu sila. Nave naghuvomba uluo, ikukuvika mu umuunhu ilinda kukopa kulyuve, nungankanaghe. mavoko gha mhighti. Ghwope umhighi ikukutwala kwa 43 Mupuliike vule lilyajovilue kuuti, Umughanaghe masinjala kuuti akudindile mu ndinde. 26 Kyang'haani unnnino, na kukunkalalila umulugu ghwako.' 44 nikukuvuula, nungahume munkate umuo kuhanga Neke une nikuvavuula kuuti, muvaghanaghe avalugu uhombe fyonu fino ghusighilua. 27 "Mupuliike vule viinu, kange muvasumilaghe kwa Nuluve vano ali avaanhnu valyavulilue kuuti, 'Nungawfukaghe.' 28 vikuva pumusia. 45 Apuo pe muuva vaana va Neke une nikuvavuula kuuti, umuunhu ghweni juno Nhaata ghwinu juno ali kukyanya, ulwakuva umwene ikumulola umukijuua mukwa kunnoghelua, iiva ikuvapeela ulujova avaanhnu avanofu na vavivi. Kange, awwafwike naghwo mu mwojo ghwake. 29 Lino, ilikuvapeela ifula vagholofu na vano navagholofu. 46 Mungavaghane va vano vikuaghana umue, muuva ku vutali. Yekuba kusofia ikilungo kimo m'bili, nu luvumbililo luki? Ongoo voope avasongesia songo ghwoni kutaghua ku lupumuko lwa mwoto ghuno vivomba vulevul, e. 47 Kange, nave mukuahungila naghusima lusiku. (Geenna g1067) 30 Kange, uluvoko va vajiuu muvombwa kiki ikinofu kukila avange? Iwako lungakwambusie dumula attaghe ku vutali. Ongoo voope avapanji vihungilana vule vule. 48 Lino, Ulwakuva yekuba kusofia ikilungo kimo mu m'bili, muvisaghe vagholofu ndavule uNhaata ghwinu juno kukila um'bili ghwoni kutaghua ku lupumuko lwa ali kukyanya vule mugholofu.

mwoto ghuno naghusima lusiku. (Geenna g1067) 31 6 "Mulolaghe! Namungavombaghe inofu pamaaso 'Kange, lilyajovilue kuuti, 'Umuunhu juno ikuntavula gha vaanhkuuti vavaghinie. Ulwakuva un'dala ghwake, ampelaghe ikalata ija kuntavula.'

mungavombe uluo, namungupile uluvonolo kuhuma Nhaata ghwako mwene juno naivoneka na maaso. kwa Nhaata ghwini juno ali kukyanya. 2 Lino, Ghwope uNhaata juno ikusaagha sino ku vusyefu, pano mukuvantanga avakatofu namungakwisyaghe ilikukuhomba." 19 "Namungavutaghe ifiinu mu iisi imhola isio ku vaanhу ndavule vivomba avake iji, muno umhehe ni ng'husa nafinangania, kange dusi mu masinagogi na mu sila, kuuti avaanhу avaahiji navimatula nambe kuhija. 20 Looli muvataghe vavaghinia. Kyang'haani nikuvavuula, viivi vamalie ifiinu kukyanya kuno umhehe ni ng'husa nafinangania, pikwupila uluhombo lwave. 3 Neke uve pano kange avahiji navimatula nambe kuhija. 21 Ulwakuva ukuvatanga avakotofu, uvatanhaghe kisyefu kuuti pano uvutile ifiinu fyako, pepano naghu mwojo ghwako nambe ummanyaani ghwako alekaghe pikagula. 4 ghuuva bahapuo. 22 Amaaso ghaako taala ja m'bili Ulutango lwave luvombekaghe kisyefu, ulwakuva ghwako ghwoni ghuuva mu mu lumuli. 23 Neke nave uNhaata gwako juno ilola sino sili ku vusyefu, iliiso lyako libofu, um'bili ghwako ghwoni ghuuva ilikukuhomba 5 "Pano mukufuunya kwa Nguluve, mu ng'hiisi. Lino, nave ikinu kino kiveele kinoghiile namungavisaghe ndavule avakedusi, ulwakuva kuuva lumuli, nakimulika, pe ing'hiisi iijo jiiva mbaha aveene pano vikufuunya vilonda kukwima mu kyongo!" 24 "nakwale umuunhu juno iiva m' banda masinagogi na mu silamalekano kukuonia ku vaanhу. ghwa vatwa vavili. Ulwakuva pano ikumughana na KYang'haani nikuvavuula, avuo vamalile pikwupila kukum'bombela vunofu untwa uju, pepano ikukalalila uluhombo lwave. 6 Looli uve pano ghukufuunya na kukum'beda utwa ujunge. Ikyuma kingakutema kwa Nguluve, ghwingilaghe kukate na kudinda nungam'bombele uNguluve! 25 "Lino nikuvavuula umulyango. Pe ghufunyaghe kwa Nhaata ghwako niiti, mulekaghe kuhangaika vvimila uvvumi vwinu juno naivoneka na maaso. UNhaata ghwako juno kuuti kyande mulia kiki, nambe mufwala kiki. Asia, ilola sino sivombeka ku vusyefu, ilikukuhomba." 7 uvvumi navwe vuvaha kukila ikyakulia? Naghu m'bili Kange, pano mukufuunya kwa Nguluve, mulekaghe naghwe m'baa kukila amenda? 26 Mulolaghe injuni kukeela kujova amasio aminga amasila mulovo Nasivyala, nasipeta nambe kuvuta mu kihenge, ndavule vivomba vano navikumwitika uNguluve. neke uNhaata ghwini ughwa kukyanya, ikusiswila. Ulwakuva aveene visaagha kuuti uNguluve ghwave Asi, umue namunoghiile kukila injuni isio 27 Ghwe ikuvapulika vvimila amasio ghaave aminga. 8 Lino, veeni mulyumue juno ndepoonu ihangajika, kuuti namungifunyaghe ndavule vivomba aveene, ulwakuva ongelesie uvvumi vwake nambe akavaliko kamo? "kiki uNhaata ghwini akaghwile sino mulonda nambe ye musaagha vvimila ifya kufwala? 28 Lolagha amaluva mukyale kukunsuuma. 9 Umue pano mukufuunya kwa ndavule ghikula, naghivomba imbombo nambe kuhona Nguluve, mutisaghe, 'Gwe Nhaata uve uli kukyanya, amenda ghaake agha kufwala. 29 Neke nikuvavuulailitavaa lyako lyimkwaghe. 10 Uvutwa vwako kuuti, nambe uSolomoni mu vuvaha vwake vvoni, vvisaghe. Sino ukeliile sivimbekaghe pa iisi apa, naalyaghelle kufwalilila neke anoghele ndavule ililuva ndavule sivombeka kukyanya ukuo. 11 Utupelaghe limonga! 30 Nave uNguluve ikughafwasia enendiiki umusyughu ifyakulia fiitu. 12 Utupyaninilaghe amamele agha mu lihaka ghano ghinofia unsiki n'debe uvuuvuhosi vvitit, ndavule na jusue vule tukuvapyanila vuvule neke nakalinga ghijoghotoka na kutaghua vano vatuhokile. 13 Nungatulekaghe kuuba mu ngelo, pa mwoto, lino nakaikuvafwasia umue na kukila, looli utupokaghe kwa mhosu jula. Ulwakuva uvutwa umue mwe vavya lwitiko ludebe? 31 "Lino, mulekaghe vvako, ingufu saako nu vuvaha vvako vuli fighono kutungumala kuuti, "Tulia kiki, tunuya kiki, nambe fyon! Amina' 14 "Ulwakuva nave mukuyappyanila tufwala kiki," 32 ulwakuva ifio fyon vihangajikila vano avange vano vavahokile, ghwope unhaata ghwini navammanyile uNguluve. UNhaata ghwini juno ali juno ali kukyanya, ikuvapyanila uvuhosi vwinu. 15 kukyanya akaghwile vunofu kuuti mulonda sooni Looli, nave namukuvapyanila vano vavahokile, naju isio. 33 Looli mulondaghe taasi uvutwa vva Nguluve Nhaata ghwini ughwa kukyanya naikuvapyanila na kuvomba sino ikeela umwene, neke ifio fyon uvuhosi vwinu. 16 "Pano muvuhilla kulia mulwa ikuvongelesia". 34 "Lino, namungasaghaghe vvimila kufuunya, mulekaghe kusukunala ndavule vivomba ifya pakilaavo, ulwakuva ifya pakilaavo pwefilis vvimila avakedusi, ulwakuva aveene visukunala kuvonia ikighono ikio. Kila kighono kili na mahangaiko ghaake. avaanhу kuuti vavuhilile kulia mulwa kufuunya. Kyang'haani nikuvavuula, avuo vamalile pikupila uluhombo lwave. 17 Looli uve nave uvuhimle kulia mulwa kufuunya, ghwoghaghe ku maaso na kupakala amafuta. 18 Kuuti uleke kuvoneka ku vaanhу, looli kwa

7 "Namungavahighaghe avange kuuti jumue muleke kuhighua nu Nguluve, 2 ulwakuva vule mukuvahigha avange, na jumue mulihighua vule vule. Ikighelelo kino mughelela avange, kye kino uNguluve

ilikuvaghelela na jumue. 3 "Kiki ghughimba kukola Ongo twapulisyagh imhola kuhuma kulyuve na akameng'enyu aka mbavo kano kali mu liiso iya kudaga amapepo amalamafu na kuvomba ifidegħo n'jaako neke nagħulola ikipiki kino kili mu liiso lyake? finga mu litavua lyako!" 23 Apuo nilikuvavuula kisila 4 Kange, Iwandaani ukum'buula un'jaako kuuti "Leka kufisa, niliiti, 'Nanivamanyile umue nambe padebe! nikuvusie akameng'enyu aka mbavo kano kali mu Vuuka apa, umue mwe vano muvomba uvhos!" 24 liiso lyako,' pano mu liiso lyako juuwe mwekili ikipiki? "Lino, umuunhu juno ipulika amasio ghango agha na 5 Ghwe nkedusi uve! Vusia taasi ikipiki kino kili mu kukughavingilila, iiva ndavule umuunhu unya luħala liiso lyako. Apuo pe ukukaagħha vunofu na kuvusia juno alyajengile inyumba jaake pa linħalavu. 25 Ifula amengenyo aka mbavo kano kali mu liiso lyaka n'jaako!" jikatoonya, nasi ndenga sikamema. Imhep imħażu 6 "Namungasipelagħe imbu ifiinu ifyimike, ulwakuva jikagugula na kusukania inyumba jila. Neke inyumba ndepoou sikuvagalukila na kukuvang'enya; nambe jila najikaghha ulwakuva ulwalo lwake lulyajengilue kukusijugħu jila ingube ifiinu ifya ndalamha nyinga pa linħalavu. 26 Neke umuunhu ghweni juno ipulika fino filengadika, ulwakuva ndepoou sikufinyania amasio ghango agha, neke naikughavingilila, ujvo iiva mu matope." 7 "Musumagħe, uNguluvi ikuvapeela; ndavule umuunhu un'jasu juno alyajengile inyumba uNguluvu ikuvavoneksa; MUħonesyagħe, uNguluvu jaake pa lihang. 27 Ifula jikatoonya, nasi ndenga ikuvadindulila. 8 Ulwakuva umuunhu ghweni juno sikamema. Imhep imħażu jikagugula na kusukania isuuma, ipelua; juno ilonda ikufyagħha; ghwope juno inyumba jila, nakalingi jikaghha nu mughindi um'baha! idodesha, idindulila." 9 "Asia, ghwe veene mlyumue, 28 UYesu ye amalike kujova amasio aghuo, ilipugħha juno umwanaake angansuume unkate, ikumpeela lila likadegħha kyongo vvimila imbulanisio saake, ilivue? 10 Nambbe angansuume isamaki ikumpeela 29 ulwakuva alyale ivulanisia hwene muunhu nya injoka? 11 Nave umue, mwe vahosi mukaghħile vutavililu, naakavalanisiasyagħha ndavule avavalanisi kukuvapeela avaana viiu ifiinu ifinofu, lino uNhaata vaane ava ndagħilo.

ghwinu ughwa kukyanya, nakaivomba vunofu, kukila, kukuvapeela ifiinu ifinofu vano vikunsuma?" 12 "Lino, muvavombelagħe avange ndavule na jumue vule mukeela vavavombelagħe. Ulwakuva isio se ndagħilo sa Moose ni mbulanisio sa vavili. 13 "Mwingilagħe kukiila umlilyango umfīnye, ulwakuva umlilyango ughwa kwingilila kuvutipulo mweleefu, naji sila ija kulutila ukko nyeleefu. Kange, avaanthu vano vikilila ukko, vinga. 14 Looli umlilyango ughwa kwingilila ku vvumi mfīnye, naji sila jino jiluta ku vvumi finye, kange avaanthu vano vikujaagħha, vadebe". 15 "Muvisagħe maaso na vavili ava vudesi, ulwakuva aveene pano vikwisa kulyume, pa maaso vivonaka hwene ng'holo, neke nkate mu moojo għaave, ng'hekeeva ng'hali. 16 Avaanthu avuo, mukuvakagħula vvimila imbombo saave, Avaanthu navidonola isabibu mu matungulisa, nambe kudonola amafulisi mu mavajla. 17 Kwekuti, umpsiki unnono ghukoma ifipeke ifinono, umpsiki um'biiġi ghukoma ifipeke ifiivi. 18 Nakwegħule umpsiki unnono ghuno ghukoma ifipeke ifiivi, nambe umpsiki um'biiġi ghuno ghukoma ifipeke ifinono, 19 Kange, umpsiki ghuno nagħukoma ifipeke ifinono, ghudumulua na kutaghha pa mwoto. 20 Lino, avavili avuo ava vudesi, mukuvakagħula vvimila imbombo saave." 21 "Nakwekuti umuunhu ghwenu juno itti, 'Mutwa, Mutwa,' ilikwingila mu wtawha vwa kukyanya, looli juno ivomba uvughane vwa Nhaata ghwango juno ali kukyanya. 22 Ikgħiġo iċxa vu ħiġi kiliiva kifikile, vingavilikumbuula vii, 'Mutwa, Mutwa!

8 UYesu akiika kuhuma ku kidunda, ilipugħha lya vaanhu llikam, bingilila. 2 Pe umuunhu jumonga unya buuba akiisa na kufugħama pa Yesu, akam'buula akati, "Għwe Mutwa, nave ukeliile kukumbalasia nisuuma umbalasja!" 3 UYesu akgholosia uluvok, akamwabasia, akati, Nikeela, valala!" Unsiki ghughuo umuunhu jula, akavalala. 4 Pe UYesu akam'buula akati, "Nungam'bulagħe nambe muunhu imħola isi! Ulwene uluta ghuhufie kwa ntekies, ukahumie ilitekelo ndavule alyalagħiile uMoose, neke vuuve vwolesi ku vaanhu vooni kuuti avalasivue." 5 UYesu akaluta mu likaaja iya Kapelenāmu. Ye ikwingila mu likaaja illi, um'baha jumonga ughwa vasikali ava kilooma akiisa, 6 akampelepesia akati, "Għwe Mutwa, um'bombi għwango īghona ku kaaja, ali ni nhamu ija l-teeħela, ivavu kyongo," 7 UYesu akam'buula akati, "Nikwisa, niinsosie." 8 Neke um'baha jula akamula, akati, "Għwe Ntwa, uleke kukwingila mu nyumba jango ulwakuva une naninogħiile. Uve ujove li lisi lyene, um'bombi għwngi isooka. 9 Nijova enendi kli ulwakuva, na juunej niplika ku vavaha vango, kange nili na vasikali vano vipulika kulyune. Ningam'buule jumonga niiti, 'Luta!' Illeta. Ujunge, ningati, 'Isä! Ikwisa. Naju m'bombi għwango ningam'buule kuuti, 'vomba ndiġi,' ivomba." 10 UYesu ye apulike amasio aghuo, akadegħha, akavavuula vano valyale vikum'bingilila, akati, "Kyānġhaani nikuvavuula kuuti mu Vaisilaeli vooni nanimwagħile umuunhu unya Iwtikko ulukome

ndavule uju! 11 Nikuvavuula kuuti avaanhу vingа Mwana ghwa Nguluve, tuli vuki nuuve? Ghwisile kuhuma imbali sooni isa iisivilikwisa na kukukala kuno kukutupumsia pano unsiki ghwtu ghukyale?" pa kikulukulu nu lukeelo palikimo na vakulu viitu 30 Pa vutali padabe pwelilyale ilipugha ilya ngube, uAbulahamu, nu Isaka, nu Yakovo mu vutwa vwa lidimua. 31 Pe amapepo ghala ghakampelepesia kukyanya. 12 Looli aVayahudi vano vakanoghiile uYesu, ghakati, "Nave ukutudaga, utwitikisie tulute, kuuva mu vutwa uvuo vilitaghua kunji ku nghiiisi, ukuo twingile mu lipugha lila ilya ngube. 32 UYesu akati, vilililagha na kugwegwenula amiino ulwakuva vali mu "Lutagha!" pe ghakahuma mu vaanhу vala, ghakingila vuvafi uvukome." 13 Pe uYesu akam'buula um'baha mu lipugha lila ilya ngube. Nakalingi ilipugha lilalyoni jula akati, "Vujagha! Sivombeke kulyuve ndavule likika luvilo, likaselebekila mu lisumbe, ingube sooni lulivuo ulwittiko lwako." Unsiki ghula ghula, um'bombi sikafua. 33 Avadiimi va ngube vakakimbila luvilo, ghwa m'baha jula akasooka. 14 Pambele uYesu vakaluta mu likaaja, vakapanga sooni sino sivombiike, akingila mu nyumba ja Peteli, umuo akamwaghа palikimo na sino sihumiile ku vanya mapepo vala. 34 unkwise ghwa Peteli kwekuti ung'ina ghwa n'dala Avaanhu vooi ava likaaja ilio vakahuma, vakuluta kwa ali ni mhungu, aghonile pa kitala. 15 Pe uYesu Yesu. Ye vamwaghile, vakampelepesia avuuke mu akamwabasia uluvoko, akasooka, akiima akategula iisi jaave.

kukuvatengelela. 16 Ye vvimile, vakamuletela uYesu avaanhу vingа avanya mapepo. Pe akaghadaga amapepo ghala ku ngufu sa lisio lyake. Kange akavasosia avatamu vooni. 17 Isio sikavombiike kukwilanisia sino silyajovilue nu m'bili uYesaya kuuti, "Akavusia inhamu siitu, akatusosis" 18 ilipugha ilya vaanhу likansyungutila uYesu. UYesu ye aluwene uluo, akavavuula avavulanisivua vaake kuuti valovoke valute imwambo jila. 19 Pe um'bulanisi jumonga ughwa ndaghilo sa Moose akaluta pa Yesu, akam'buula akati, "Gwe M'bulanisi, nilonda kuuva m'bingilili ghwako, nikukuvingililagha kwoni kuno ghuluta." 20 UYesu akati, "Ing'heve sili ni mhanga, injuni sili ni fiwwasu, neke ne Mwana ghwa Muunhu nili nsila nambe apa kughona!" 21 Pambele, jumonga mu vavulanisivua vaake akam'buula akati, Ghwe Mutwa, un havule nulute taasi ninsyile unhaata ghwango." 22 Neke uYesu akam'buula akati, "Umbingililaghe! Valeke avafue vavasyle avafue avaave." 23 Pe uYesu akingila mu ngalava, voope avavunisivua vaake vakingila mula, vakavuuka viluta. 24 Ye vali mu lisumbe, nakalingi imhepo imbaha jikagugula, amavingo amavaha ghakatengula kukupikila ingalava jila. Unsiki ughuo UYesu akaghoneliile. 25 Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vakansisimula, vakati, Mutwa, utupoke! Tufua!" 26 UYesu akavamula akati, "kiki muli voghofi, mwe vanya Iwitiko ludebe umue? Pe akiima, akajidalikila imhepo nilisumbe, kukanitamalwoni. 27 Avavulanisivua vaake vakadegha kyongo vakati, "Uju ghwe veeni junu imhepo na mavingo fikumpulika?" 28 Pambele ye valovwiye vali imwambo ija Vagelasi, uYesu akatang'hana na vaanhу pavili avanya mapepo, vahumile kuno vikukala ku mbiipa. Avaanhu avuo valyale vakali kyongo, nakwealyale umuuuhu junu akaghelagha kukila isila jila. 29 Avaanhu avuo vakakoola fiijo vakati, "Ghwe

9 UYesu akapanda ingalava, akalovoka ilisumbe ilya Galilaya, akagomoka mu likaaja lyake Kapelenamu. 2 Pe avaanhу vamonga vakamuletela umuuuhu unya nhamu ija liteela, aghonile pa keteefu. UYesu ye aluwene ulwiltikko lwave kwa mwene, akati kwa ntamu, Mwanango, ghukangasie! Upyanilue inyivi saako." 3 Pe aqvavulanisi va ndaghilo vamonga vakasaagha mu moojo ghaave vakati, "Umuunhu uju ikumulingha kyongo uNguluve!" 4 Neke uYesu akasitang'hania sino vakva visaagha, akavaposia akati, "Kiki musaagha imbiivi mu moojo ghiinu? 5 Lino luhuugu luliku? Kukumbuula unya liteela kuuti, Upyanilue inyivi saako; nambe kuuti, Ima, ughendaghe?" 6 Lino pe mukagule kuuti une ne Mwana ghwa Muunhu nili nu vutavulilua uvwa kupyanila inyivi mu iisi muno" Pe akam'buula unya liteela akati, "Ima, veghela iliteefu lyako, vujagha." 7 Umuunhu jula akiima, akavuuka ivuja. 8 Avaanhu mu lipugha ye vasiwene isio, lukavakola uludwesi, vakamughinia uNGuluve junu avapelilie avaanhу uvutavulilua ndavule uvuo. 9 UYesu akavuuka pala. Ye ighenda iluta, akamwaghа umuuuhu jumonga, ilitavua lyake ghwe Mataayi, ikalile pano isongekesia isongo. UYesu akam'buula akati, "Umbingililaghe." Pe akavuuka, akamb'bingilila. 10 Pe uYesu akaluta kulia ikyakulia kwa Mataayi. Ye vali mu nyumba jila, vakingila avasongesi songo vingа na vahosi, vakikala vuhangha ikikyakulia nu Yesu palikimo n a vavulanisivua vaake vakati. 11 AVafalisyi ye vasiwene isio, vakavaposia avavullanisivua vaake vakati, "Kiki um'bulanisi ghwinu ihagha ikyakulia na vasongesia songo na vahosi?" 12 Neke uYesu ye apuliike isio avavuula akati, "Avakafu navifumbua kulita kwa mughang'a, looli avatamu! 13 Lino, lutagha mkamanyile umuluvu ghwa masio agha, 'Nilonda

umuunhu avisaghe nya lusungu kukila kuhumia kulyumue ndavule lulivuo ulwitiko lwinu. 30 Amaaso ilitekelo; ulwakuva une nanilyakisise kukuvakemeela ghaave ghakadinduka. Pe uYesu akavavuula akati, vano vikuvona vagholofu, looli vano vitang'hinia "Namungam'bulaghe nambe muunhu imhola isi!" 31 kuuva vahosi." 14 Pambele avavulanisivua va Yohani Neke aveene vakavuuka, vakakwisia imhola saake mu uMwfughi vakaluta kwa Yesu, vakamposia vakati, iisi jila jooni. 32 Avaanhu vavili avuo ye vavukile pala, "Usue na Vafalisayi twatuvuhiila kulia mulwa kufuunya, avaanhu vamonga vakamuletela uYesu umuunhu ongo avavulanisivua vaako navivingilila ulwiho uluo?" junu alyale ni lipepo. Ilipepo ilio lilyampelelile kuuva 15 Uyesu akavamula akati, "Vano vaghongolilue pa kinuunu. 33 Pe uYesu akalidaga ilipeco lil, unsiki vutolani vali nu ntolan'dala, Iwakiki vasukanalaghe? ghughuo umuunhu jula akateghula kovoja kange. Looli filikwisa ifighono, pano untolan'dala ilivusivua. Avaanhu vano pwepalyale pala vakadegha kyongo, Apuo pepano viviluhiila kulia mulwa kufuunya. 16 vakan, "Isi nasighelile kuvoneka nambe padebe mu Nakwale umuunhu juno ihonela ikigamba ikipia iisi jooni ija Isilaeli." 34 Neke aVafalisayi vakatisagha, mu mwenda unkuulu, ulwakuva ikigamba ikio "Umuunhu uju idaga amapepo mu ngufu isa livaha kidemule umwenda unkuulu ughuo, pe uvudemule lya mapepo! 35 Pe uYesu akava iluta mu makaaja vukwongelela kyoko. 17 Kange, avaanhu naviviika ghooni na mu fikaaj. Akava ikwingila mu masinagogi uluhuije uluuje ulupia mu nyambe ing'huulu, nave ghaave ivulania na kupulisia iMhola iNofu ija vutwa fye vavombe uluo, inyambe sipesuka, uluhuije vwa Nguluve, kange akavasyagha avatamu inhamu kukung'hika nasi nyambe sinangika. Looli viviika saave sooni. 36 Ye ikulivona ilipugha ilya vaanh, uluhuije ulupia mu nyambe imia, pe inyambe nu akavavonela ikisa, ulwakuva valyale vihangajika, luuhuije fijigha vunofu!" 18 UYesu ye ikavavuula amasio navalyale nu ghwa kuvatanga, valyale hwene ng'holo aghuo, akiisa umulongosi jumonga, akafughama pa mwene, akam'buula, akati, "Umwalivango awfile unsiki ghughuughu, sivuo tuvuuke uluvoko Iwako pa mwene, neke aave mwinu." 19 Pe uYesu akavvka palikimo na vavulanisivua vaake, akam'bingilila umulongosi jula. 20 Pwealyale umukijuua jumonga juno alyale ni nhanu ija kuhuma idanda. Inhamu iijo jilyammwises ammaka kijigho na ghavili. Umukijuua ujjo akiisa kunsana kwa Yesu, akabasia uluvilo ulwa mwenda gwake. 21 Akavomba uluo ulwakuva akasaghaghha kuuti, "Ningabasie ghu mwenda ghwake, nisooka. 22 Ye abasisie, uYesu akasyetuka, akamwaghha, akam'buula akati, "Mwalivango, kangala! Usokile vwiimila ulwitiko Iwakol!" Unsiki ghula, umukijuua jula akasooka. 23 Uyesu ye afikile mu nyumba ija mulongosi jula, akavaaghha avaanhu vinga vakong'hanile, viila nu lusukunalo ulukome, vamonga vikuva ifilongilongi. 24 uYesu akavavuula akati, "Muvuuke! Ulwakuva umhija uju naafwiile, looli aghoneliile! Avaanhu vala vakanseka kyoyo. 25 Umwene akavahumia kunji avaanhu vala, pe akingila kukate kwa mhinjajula, akankola uluvoko, umhinja jula akiima. 26 Imhola isio sikakwila mu iisi jooni. 27 UYesu akavuuka pa kaaja ja mulongosi jula. Ye avukile pala pavabofu amaaso vavili, vakam'bingilila kumo vikemeela fijo viiti, "Ghwe Mwana ghwa Davidi, utusungukile! 28 UYesu akingila mu nyumbba, voope avabofu vala vakingila. Pe akavaposia akati, "Asia, mukwitika kuuti une nili ni ngufu isa kuvasosia?" Aveene vakamwamula vakati, Eena, Mutwa! Tukwitika." 29 Pe uYesu akavabasia amaaso ghaave, akavavuula akati, "Sivombeke

10 UYesu akavakemeela avavulanisivua vaake kijigho va vavili, akavapeela uvutavulilua uvwa kudaga amapepo amalamafu, kusosia inhamu sooni nu vuvotovete vuno vuli papringa 2 Amatavua gha vasung'hua avuo kijigo na vavili ghe agha: ughwa kwanda ghwe Simoni, juno itambulua Peteli, nu Ndeleeya unnuuna, avakina Sebedaayi uYakovo nu Yohani unnuuna, 3 uFilipo, uBatalomaayo, uTomasi, uMataayi unsongesia songo, uYakovo unkina Alifaayo, uTadaayo 4 uSimoni uKananayo nu Yuuda Isikaloti, juno pambele akamwohela uYesu. 5 UYesu akavasuung'ha avuo kijigo na vavili, akavalaghila akati, "Namungalutaghe ku vaanh vano namungingilaghe mu makaaja ghooni agha Vasamalia. 6 Looli mulutaghe ku Vaisilaeli vano vali ndavule ing'holo sino sisovile. 7 Pano muluta, mupulisyaghe mutisaghe, 'Uvutwa uvwa kuykanya vufikile.' 8 Musosyaghe avatamu na vyanya buuba, mususyaghe avafue, na kudaga amapepo. Mupelilue vuvule uvutavulilua uvuo, na vumue muvatangaghe avaanhu vuvule. 9 Namangagadaghe isahabu nambe indalama, nambe kudaga isilinge, 10 nambe inyambe, nambe umwenda ughwa kwandula, nambe ifilatu ifya kwandula, nambe ulukwegho, ulwakuva um'ombi anoghiile kupelua fyoni fino ilonda. 11 "Mu, likaaja nambe mu kikaaja muno

kyamukwingila, mulindagheumo umuunhu unnofu itipula nu mwoto ghuno naghusima lusiku. (Geenna ughwa kuvupila. Mukalaghe kwa mwene kuhanha g1067) 29 Asia, utujuni tuvili natughusivua ku ndalamna unsiki ghuno muvuuka. 12 Pano mukwingila mu indebe kyongo? Napano natughusivua ku ndalamna nyumba, muvhungilaghe avanya nyumba. 13 nyinga, nakwekale nambe kamo kano kighua paasi Lino, nave avanya nyumba vapuliile muvasumilaghe kisila vughane vwa Nguluve, uNhaata ghwinu. 30 kwa Nguluve kuuti avapelaghe ulutengaano. Looli Umue, uNguluve avalile nali linyele ilya ku matu vane navavupiile ulutengaano iujigha numue. 14 ghiinu. 31 Lino, namungavopashe, ulwakuva umue Nave umuunhu naikuvupila nambe kukuvapulkisia, lumbulilo lukome pamaaso gha Nguluve kukila utujuni pano muhum mu nyumba nambe mu likaaaja ilio utwinga. 32 Umuunhu ghweni juno ikwitika pamaaso mukung'unaghe ulung'hunde luno luli mu maghulu gha vaanhу kuuti ikumbilila une, na juune nilikwitika ghiinu. 15 Kyang'haani nikuvauuula, pa kighono pamaaso gha Nhaata ghwango juno ali kukyanya ikya vuhighi, ulupumuko Iwave luliiva lukome kukila kuuti ujuo m'bingilili ghwango 33 Neke umuunhu ulwa vaanhу ava likaaaja ilya Sodoma ni ilya Gomola! juno ikung'haana pamaaso gha vaanhу, na juune 16 "Lolaghа, nikuvasuung'ha hwene ng'holo pakate nilikunkaana pamaaso gha Nhaata ghwango juno pa ng'hekeeva. 17 Muvisaghe vasufu ndavule ali kyanya. 34 "Mulekaghe kusaagha kuuti nisile injoka, kange muvisaghe vahuuugu ndavule ing'unda. kuleeta ulutengaano mu issi. Jeeje, nanisile kuleeta Muvisaghe maaso, ulwakuvaavaanhu vilikuvatwala ulutengaano, looli kupela amabaatu. 35 Kwekuti pa vuhighi, na kukuvatova mu masinagogi ghaave. 18 nisile kusulania uswambe nu viise, umwalive nu Kange vilikuvatwala pa vajagila na pa vatwa, ulwakuva ng'ina, umuunhu nu nkwiwe. 36 Kange, avalugu va mukumbingila une. Ughuo ghuuuu ghwe nsiki ughwa muunhu ve va mu nyumba jaake. 37 Umuunhu juno kwoleka ulwittiko Iwinu ku veene na ku vano na amghanile uviise nambe ung'ina kukila kukungana Vayahudi. 19 Neke pano vikuvatala pa vuhighi, une, naanoghiile kuuva m'bingilili ghwano. Kange, namungasaghaghe kuuti kymujova kiki, ulwakuva umuunhu ghweni juno amughanile unswambe, nambe uNguluve ikuvapeela unsiki ughuo isa kujova. 20 umwalive, kukila kukungana une, ghwope naanoghiile Amasio ghano kymujova nagihuma kunyumue, kuuva m'bilingilili ghwango. 38 Umuunhu ghweni looli ghihuma kwa Mhepo ghwa Nguluve uNhaata itavulaghe kukumbilila une na kupumusivua, nambe ghwinu, juno kyajova kukiila umue. 21 "Umuunhu kuuve kwe kufua. Nave naivomba uluo naanghiile ikumwohelagha unnine ku valugu kuuti abudue. kuuva m'bingilili ghwako. 39 Umuunhu juno ilonda Uviise iumwohelagha umwanaake, voope avaana uluo kupoka uvwumi vvake, ujuo ikwambusia, vikuvagalukilagha avapaafi kuuti vadidue. 22 Avaanhu neke umuunhu juno ikwambusia uvwumi vvake vooni vilikuvakalalilagha ulwakuva mukumbingilila vvimila une, ujuo iliiva nu vvumi uvwa kuvusika une. Looli juno ikuguda kuhanha kufika kuvusililo, kusila." juno 40 "Umuunhu juno ikuvupila umue, ujuo ghwe alakuluka. 23 Avaanhu vangavapumusie ikunyupila une, juno ikunyupila une, ikumwupila mu likaaaja ili, mukimbililaghe mu likaaaja ilingi. juno asung'hile une. 41 Umuunhu juno ikumwupila Kyang'haani nikuvavuula, namungamale kughenda umuunhu ulwakuva m, bili, uNhuluve ilikumpeela amakaaja ghooni agha Islaeli une ne Mwana gha uluvonolo luno vipelua avavili. Kange, umuunhu juno Muunhu ye nikyale pikwisa. 24 "Um'bulanisivua ikumwupila umuunhu ulwakuva mugholofu, uNguluve nangankile um'bulanisi ghwake, nambe unkami ilikumpeela uluvonolo luno vipelua avagolofu. 42 nanganinkile untwa ghwake. 25 Looli lukwila Kyang'haanio nikuvavuula kuuti, umuunhu ghweni um'bulanisivua kuuva ndavule um'bulanisi ghwake, juno ikumpeela umo mu vano navatambulika nambe ghope unkami kuuva ndavule untwa ghwake. Nave utulenga utusuvusu ulwakuva m'bulanisivua ghwango, vikuntambula um'baha ghwa nyumba kuuti ghwe uNguluve nangaleke kukumpeela uluvonolo.

Belisebuli, asi, avaanhu ava mu nyumba jaake navangavatambule amatavua amavii kukiila?" 26 Lino, namungavoghpaghe avaanhu avuo, ulwakuva sooni sino sili ku vusyefusilaava pa vuvalafu, kange sooni sino sifisiime silakagulika. 27 Sino nikavavuula ku ng'hiisi, mujovaghe pa vuvalafu Kange sino nikuvawepela, mupulisyaghe ku vaanhу vinga. 28 Namungavoghpaghe vano vibuda um'bili ghwene, looli mumwoghopashe uNguluve juno itipula lwoni.

11 UYesu ye amalile kukuavavuula avavulanisivua vaake kijigho na vavili sino vanoghiile kuvomba, akavuuta pala, akaluta mu makaaja gha kighavo ikyu Galilaya kupulisia na kuvulanisia avaanhu ilisio ilya uNguluve. 2 UYohani alyadindilue mu ndinde. Ye ali mu ndinde, akapulika imbombo sino uKilisite akava ivomba. Pe akasuung'ha avavulanisivua vaake. 3 vamposie uYesu kuuti, Uve veee Kilisite juno

avavili valyavilile kuuti ilikwisa? Nave naveeve, ifidegho fino nivombile kulyumue, fyale fivombeke ku tuhuvilaghe ujunge? 4 UYesu akavamula akati, likaja iya Tiilo ni iya Sidoni, avaanhu mu makaaja "Molute mum'buule uYohani sooni sino musivwene aghuo ngale valyalatile, Vaale vifwala amagunila na na kupulika. 5 Avabofu vilola, avalema vighenda, kupakala ilipembo kuhufia ululaato lwave. 22 Lino avanya buuba vivalal, avanya mapula vipulika, avafue likuvavuula kuuti, ikighono ikyu vuhighi ulupumuko visyuka. Kange, avakotofu vipulisivua iMhola iNofu. Iwinu luliiva lukome, kukila ulwa vaanhu ava ku Tiilo 6 Avafunyilue umuunhu juno ikunyitika une kisila na ku Sidoni. 23 Na jumue mwe vaanhu mu likaaja nganighani" 7 Avavulanisivua va Yohani ye vavukile, Iya Kapelenamu, mukuvona kuuti mulifika kukyanya UYesu akatengula kukulivuula ilipugha lila imhola kwa Nguluve? Jeeje, nafye luliiva! Looli likuvataagha isa Yohani, akati, 'Mukalutile ku lihaka kulola ikiki? Mwahuvilagha kukumwagha umuunhu juno ikeela kiyumue fyale fivombeke ku Sodoma, likaaaja ilio kwitika ndavave ilitite lino likeela kudepa nui mhupo? ngale kwelili nambe umusyughu. (Hadès g86) 24 Lino Jeeje! 8 Pe mukalutile kukola umuunhu juno ali nikuvavuula kuuti, ikighono ikyu vuhighi ulupumuko ndaani? Asi, mukalutile kukola umuunhu juno awfaliile Iwinu luliiva lukome kukila ulwa likaaja iya Sodoma." amenda agha ndalamana nyanga? Pulikisia, vaanhu 25 Unsiki ughuo uYesu akajova akati, "Ghwe Nhaata, vano vifwala amenda agha ndalamana nyanga vikukala ghwe juno utemile kukyanya na paasi, nikuhongesia mu nyumba isa vatwa 9 Lino pe mukalutile kulola ulwakuva imhola isi uvasifile avimbi na vakagusi, neke umuunhu juno ali ndaani? Mukalutile kukumulola uvahufisie avaanhu vano vikujisia hweene vaana um'bili? Se seenel! Nikuvavuula kuuti ujuo nam'bili vadebe. 26 Eena Nhaata, ulwakuva uluo lwe luno lwene, looli ujuo m'bahka kukila um'bili. 10 Ujuo ghwe ukeliile." 27 "UNhaata ghwango anhavuile fyon. junu imhola saake silembilue mu Malembe aMimike Neke na kwale juno ankagwile uMwana, looli ju kuuti, 'Lolagha, nikusuung'ha unyamhola ghwango Nhaata mwene. Kange, nakwale juno ankagwile akulongolele. Ujuo ghwe ikukuling'hanikisyagha isila uNhaata, looli uMwana, nu muunhu ghweni juno jaako." 11 "Kyang'haani nikuvavuula kuuti, ku vaanhu uMwana ilonda kukumhu 28 "Mwisaghe kuklyune vooni naaghelihe kuvoneka umuunhu um'bahka kukila mweni mwe vano mupumusivua na na kulemu na uYohani uMwofughi. Neke juno n'debe mu vutwa masigho gha ndaghilo, une ikuvapeela kupuma. 29 vwa kukyanya, m'bahka kukila Yohani. 12 Kuhuma Mukundaghe kulongsivua nuune, ndavule ing'ombe ifighono fino uYohani uMwofughi ipulisia kuhanga vule silongosivua ni joki. Mumanyilaghe kulyune, kufika umusyughu, uvutwa vwa kukyanya vulondua ulwakuva une nnili nkoola kange nnili nu lujisio. Apuo ku ngufu, ve vano vighela pikwingila mu vutwa uvuo. pe muuva nu lutengaano mu moojo ghiinu. 30 Ilijoki 13 Avavili vooni ni ndaghilo sa Moose filungika sino lyango nallemasia, kange unsigho ghwango mpepe. silivoneka kufika unsiki ughwa Yohani. 14 Lino, nave mukwitika uvuvili vwave, uYohani ghwe Eliya jula juno alyajovilue kuuti ikiwa. 15 Unya kupulika, apulikaghe. 16 "Asi, nihwanikisie ni kiki avaanhu ava kisina iki? Vahwaniniine na vaana vano vineena ku lighulilo, neke vikuvavuula avajanave, viiti, 17 "Tuvakuviiile ifilongilongi ifya lukeelo, namusejile! Tuvimbiiile ulwimbo ulwa lusukunalo, namulilile! 18 Fye lulivuo na jumue! UYOhani alisile, naalisagha nambekunyua, avaanhu vakati, 'Ali ni Ipepo.' 19 Neke une ne Mwana wa Muunhu nisile, nilia na kunyua, aveene viiti, "Uju nyamwojo, mughaasi! kange mmanyaani ghwa vasongesia songo, na vahosi!" Neke uvukagusi vwa Nguluve, vuvoneka vwa kyang'haani mu mbombo saake." 20 Pepano uYesu akatengula pikughadalikila amakaaja muno akavombie ifidegho finga, ulwakuva avaanhu mu makaaja aghuo navalyalatile inyivi saave. Akavavuula, akati, 21 'Iga mwe vaanhu va likaaja iya Kolasini! Iga mwe vaanhu va likaaja iya Betisaida! Ulwakuva

12 Ikighono kimoga ikyu Sabati, Uyesu na vavalanisivua vaake vakava vikila mu maghunda gha ngano. Avavulanisivua vaake jikavava injala, pe vakatengula kudeenya amasoojo, gha ngano, visoghojola na kulia. 2 AVafalisiye vasisivwene isio, vakam'buula uYesu vakati, "Lolagha, avavulanisivua vaako vivomba sino nasinoghiile kuvomba mu kighono ikyu Sabati!" 3 UYesu akavamula akati, "Asi, namuvalile mu Malembe aMimike, ndavule alyavombie uDavidi ye jivavile injala umwene palikimo na vanine? 4 Akingila mu nyumba ja Nguluve, neke akapelua amakate gha pa kitekelelo, ghano ghaale gha mbombo inyimike, akalia akavapeela na vanine. Amakate aghuo navakitikisivwagha avaanhu avange kulia, ulwene va vatekesi veene. 5 Kange namwimbile mu ndaghilo sa Moose, kuuti avatekesi mu nyumba inyimike iya Nguluve videenya ululaghilo ulwa kighono ikyu Sabati, neke uNGuluve naikuvavalila kuuti vivomba inyivi? 6 Lino nikuvavuula kuuti,

apa pwale um'baha kukila inyumba inyimike ija idaga, uvutwa vwake vuuva vugalung'hiine, kange kufunyila. 7 Mwale mukagulaghe umuluvo ghwa vuuva vasililie. 27 Nave une nidaga amapepo mu Masio aMlmiike ghano ghiiti, 'Nilondda umuunhu ngufu sa Belisebuli, avavingilili viinu vilikuvahighakuuti avasaghe nya lusungu kukila kuhumia ilitekelo,' ngale muli vasovi. 28 Neke nave une nidaga amapepo mu namukuvahigha avaanhu avasila nkole. 8 Ulwakuva ngufu sa Mhepo ghw Nguluve vvisile kunyume. une ne Mwana ghwa Muunhu nili m'baha ku Sabati. 29 Umuunhu ghweni naangingile mu nyumba mu 9 UYesu akavuuka pala, akaluta na kukwingila mu nyumba ja muunhu unya ngufu kuhoma ifinu fyake, sinagogi jino jaale mu kikaaja ikio. 10 Mu sinagogi looli taasi ankole unya nyumba ankunge, neke mula, mwealyale umuunhu jumonga unya luvoko aghome ifiniu fyake fyon. 30 "Umuunhu juno naali luno lifwile. AVafalisay vano valyale mula vakava lubela Iwango, ujou mulugu gwango. Kange juno lilonda ikiteghe ikyu kumhighila uYesu, pe vakaposia naikong'hania avaanhu palikimo nuune. ujou vakati, "Asi, indighilo isa Moose va vilonda sikwitkisia ipalasnia. 31 Mu uluo nikuvavuula kuuti, uNGuluvi kukunsosia umuunhu ikighono ikyu Sabati?" 11 Uyesu ndeponu ipyanila umuunhu inyivi saake sooni akamula akati, "Ghwe veeni mulyumue juno ing'holo na maligho ghaake ghooni, neke umuughu juno jaake jingaghwile mu liina ikighono ikyu Sabati ikumuligha uMhepo uMwimike, ujou naalapyanilua. ileka kukujuhumi? 12 Pulikisia, uwumi vwa muunhu 32 Kange umuunhu juno ikunjova fivi une ne Mwana vukome kukila uwumi waa ng'holo. Mu uluo, lunoghiile ghwa Muunhu, ipyanilua. Neke, juno ikunjova fivi kuvomba inofu ikighono ikyu Sabati." 13 Pepano uMuhepo uMwimike, ujou naalapyanilua mu iisi munu uYesu akam'bulla umuunhu jula akati, "Gholosia nambe ku vwumi uwakuvusila kusila." (aon g165) 33 uluvoko Iwako." Umuunhu jula akaghulosia, uluvoko "Avaanhu vikughutang'hania umpiki vwimila ifipeke Iwake lukasooka, lukava ndavule ulunge. 14 Neke fyake. Ulwakuva umpiki unnofu ghukoma ifipeke aVafalisay vala vakahuma kunji, vakapuling'hana ifinofu, umpike um, biivi ghukoma ifipeke ifivivi. 34 vule kyavikum'buda uYesu. 15 Uyesu akakagula Mwe kisina kya njoka umue! Ndeponu luuva ndaani imhola jino aVafalisay vakava vipuling'hana. Pepano umue kujova amasio amanofu pano muli vahosi? akavuuka pala, vaanhu vinga vakam'bingilia. Apuo Ulwakuva sino umuunhu ijova, se sino simemile akavasosia avatamu vooni. 16 neke akavasimilisia mu mwojo ghwake. 35 Umuunhu unnofu ihumia kuuti navangampulisyaghe ku vaanhu. 17 UYesu inofu kuhuma mu mwojo ghwake ughwa vulosi. alyajovile asio aghuo kukwilanisa sino alyajovile 36 Lino nikuvavuula kuuti, IKIghono ikyu vuhighi, um'bili UYesaya kuuti, 18 "Lolagh, uju ghwe m'bombi nujunge ilikwoleka mwene vwumila amasio ghooni ghwango juno ninsalwile, umughanike ghwano juno ghano naghanoghiile, ghano ajovagha. 37 Ulwakuva nkeliile. Nilivii mwa mwene uMhepo ghwango, amasio ghaako amanofu ghilikukupelela uvalililue apulisyaghe mu iisis sooni kuuti nilikuvahigha kuuva mugholofu, kange amasio ghaako amaviivi avaanhu mu vwakyang'haani. 19 Nailikaning'hanagha ghilikukupelela kuhighua. 38 Pepano vamonga mu na vaanhu nambe kukwova, nambe kupulikika ilisio Vafalisay na mu vavulanisi va ndaghilo isa Moose lyake mu mapuulo. 20 Ilitete lino lingondile, naideenya, vakam'buula uYesu vakati, "Ghwe m'bulanisi, tulonda nambe ulumuli luno lusuuka, naisimia, kuhanga aviike utuhufie ikivalilo kino kivonia kuuti asung'hilue nu uvuhighi vwango uvwa kyang'haani vuteme. 21 Kange, Nguluve." 39 UYesu akavamula akati, "Avaanhu va vano na Vayahudi vulukumhuvilla umwene." 22 pepeno kisina iki ikihos, vano navikum'bikila mwojo uNGuluve avaanhu vamonga vakamuletele uYesu umuunhu juo vilonda ikivalilo! Looli navalapelua ikivalilo, ulwene ali ni lipepo. Ilipopo ilio lilyampeleliile kuuva m'bofu ikivalilo kino uNguluve alyahufisie vwimila um'bili na kuuva kinuuni. UYesu akansosia umuunhu jula, uYoona. 40 Ulwakuva ndavule uYoona vule alikalile akatengula kujova na kulola. 23 Avaanhu vooni mu ifighono fitatu mu lileme lya samaki imba, pakilo lipugha lila vakava videgha viiti, "Asi, uju ndeepo nu na pamwisi; fye lulivuo na juune ne Mwana ghwa iiva ghwe mwana ghwa Davidi?" 24 Neke aVafalisay Muunhu, nikukala ifighono fitatu mu mbiipa, pakilo ye vapulikie isio vakati, "Umuunhu uju idaga amapepo nna pamwisi. 41 "Ikighono ikyu vuhighi, avaanhu ava mu ngufu is Belisebuli, ilivaha lya mapepo. 25 UYesu Ninaawi, vilikwima kukuvahigha umue mwe vaanhu akagula sino visagha, akavavuula akati, "Avaanhu va kisina iki kuuti muli vahosi. Ulwakuva uYoona va vutwa vumo vangagalung'hane, uvutwa uvuo ye apulisia ilisio iya Nguluve ku veene, valyalatile vunangika. Lyope ilikaajkaaja nambe avaanhu va inyivi saave. Lino, apa pwale um'baha kukila uYoona. mu nyumba jimo vangagalung'hane, inyumba iijo 42 Kange ikighono ikyu vuhighi, umalikia ughwa jinangika na kupolasana. 26 Lino, nave uSetano ku Seba ilikwima kukuvahigha umue, mwe vaanhu

va kisina iki kuuti muli vahosi. Ulwakuva umwene nambe uvukagusi uvudebe vuno ali navwo, ikunyu. alyakyulile kuhuma ku iisi ija ku vutali, akiisa kupulika **13** Uluo lwe luno lukumhelela kujova navo mu amasio gha luahaha lwa Solomoni. Lino, apa pwale fihwanikinsio, ulwakuva vilola neke navikusivona, um'baha kukila uSolomoni." **43** UYesu akafijivagh, vipulikisia neke navipulika nambe kukusitang'hania. "Ilipepo ililamafu pano lihuma mwa muunhu, liluta **14** Isi sivombeka ku veene kukwilanisia sino um'bili ku lukuve liilonda apa kupuuma. Nave nalikupaagha, uYesaya alyalembile kuuti, 'Kupulika, mupulikagha **44** apuo pe liiti, 'Nigomoka kula kula ku nyumba neke namukusitang'haniagha. Kulola, mulolagha jongo.' Neke lingafike, livone inyumba jila jili vuvule, neke namukusivonagh. **15** Ulwakuva avaanhу jipyaghilue, na kuling'hansivua vunofu. **45** Pe liluta ava, vasiiti kukwitika. Vadindile imbulughutu saave, kukoova amapepo aghange lekelalubale, amahosi vadindile amasio ghaave. Vaale valeke uluo, amasio kukila iyene. Pe iyene na ghangeaghru ghikwingila ghaave ghaale ghilolagha, imbulughutu saave mwa muunhu ujuo, ghikukala. Apuo umuunhu ujuo saale sipulikaghe, nagha moojo ghaave ghaale iiva nu lupumuko ulukome kukila ulutasi. Enendiiki fye ghikulutang'haniagha. Mu uluo vaale vikusyetukila luliva ku vaanhu ava kisina iki ikhosи. **46** UYesu ye une, na juune naale nikuvapoka." **16** "Looli mufunyilue ajiighe ijova ni lipugha lya vaanhu, ng'ina na vanine va umue, ulwakuva amaso ghiini ghilola nasi mbulughutu Yesu vakiisa, vakiima panji, vilonda kujova naghwo. siinu sipulika. **17** Kyang'haani nikuvavuula kuuti **47** Pe umuunhu jumonga akam'buula akati, "Umama kwevalyale avavii na vagholofu vinga vano valyale ghwako na vanunaavo vali panji, vilonda pijova vilonda kukusivona sino mukusivona umue, neke nuuve." **48** Neke uYesu akawmamula akati, "Umama navalyasivwene. Kange valyale vilonda kupulika ghwako ghwe veeni? Avanunavango ve vaveeni?" **49** sino mupulika umue, neke navalyasipulika." **18** Pe akagholsia uluvoko ku vavulanisivua vaake akati, "Lino, mupulikisie umuluvo ghwa kihwanikisio iky "Lolagha, avaanhу vooni ava ghwe mama ghwng, nkesambeju, **19** Pa sila pano imbeju jilyaghwile, ghwe na vanunavango. **50** Ulwakuva umuunhu ghweni muunhu junu ipuluka ilisio lya vutwa vwa Nguluve neke junu ivomba isa vughane vwa Nhaata ghwango. naikulitang'hania, uMhosи uSetano ikwisa na kutoola ughwa kukyanya, ujuo ghwe nnunavango, ghwe kino kiyalilue ghwe munkate mu mwojo ghwake. **20** lumbulyango, ghwe mama ghwango."

13 Ikhignon kila kila, uYesu akahuma mu nyumba

jila, akaluta, akitaka mulubale mu lisumbe. **2** Avaanhу vinga amapugha na mapugha vakaluta, vakakong'haana pa mwene, kuhanga akalamula pikwingila mu ngalava ikikala. Avaanhу vala vakiima kunji ku lisumbe. **3** Pepano akavavuula si nyinga mu fihwanikinsio akati, 'Unkesambeju jumonga ayalutile kukesha imbeju. **4** Ye ikesa, Imbeju jimonga jikaghua pa sila, injuni sikiisa, sikahola. **5** Ijingi jikaghua pa linhalavue, jikamelia ng'hanning'haani. ulwakuva lihangha lyale lidebe. **6** ye jemelile ulujuva lukanyaanya, jikuuma, ulwakuva indela sikakunua kukwika paasi. **7** Ijingi jikaghua pa malela gha madasia, jikamela, neke amadasia ye ghakafweta. **8** Ijingi jikaghua pa lihangha ilinofu, jikamele, jukakula na kukoma vunono, jimo ifipeke kilundo, ijingi fijigho ntanda, ijingi fijigho filatu. **9** Unya kupulika, apulikaghe!" **10** Pepano avavulanisivua vaake vakaluata vakamposia vakati, 'Kiki ghujova na vaanhu mu fihwanikinsio? **11** UYesu akavamula akati, 'Umue uNguluve avapeliliee kukagula isa vusyefu uvwa vutwa vwa kukyanya, looli aveene navapelilue uluo. **12** Ulwakuva umuunhu ghweni junu ali nu vakagusi vwinila uvutwa vwa Nguluve, ujuo ikwongelesivua. Looli junu nsila vakagusi uvvo,

Pa linhalavue, pano imbeju jilyaghwile ghwe muunhu junu ipuluka ilisio lya Nguluve, insiki ughuo ikulyupila nu lukeelo. **21** Neke ulwakuva ilisio lila lisila ndela mu mwojo ghwake, igadilila unsiki n'debe, lungavoneke ulutalamu lumonga, nambe isa kumpumusia vwinila ilisio lya Nguluve, neke nakikomaifipeke. unsiki ghughuo ye ikululekaghya ulvitiko. **22** Pa madasia pano imbeju jilyaghwile ghwe muunhu junu ipuluka ilisio lya Nguluve, neke imbombo sa mu iisi, kuyasuka vwinila uvukavi vwa kyuma fifweta ilisio, neke nalikoma ifipeke, (aiōn g165) **23** Looli pa lihangha ilinofu pano imbeju jilyaghwile, ghwe muunhu junu ipuluka ilisio lya Nguluve na kukulitang'hania. Ujuo ghwe junu ikoma ifipeke kilundo, ujunge fijigho ntanda, ujunge fijigho filatu" **24** UYesu akavavuula ikhwanikisio ikingi akati, "uvutwa vwa kukyanya vuuhwaniine nu muunhu junu alyavyalile ingano mu mughunda ghwake. **25** Neke pakila avaanhу vooni ye vighoni, umulugu ghwake akiisa akavyala ilisol mu ngano, akavuuka iluta. **26** Pambele fyon iikamele. Ingano yajipongola, ilisol likatengula pikuvonesia. **27** Avavombi va muunhu jula unya mughunda vakaluta kukumposia vakati, 'Ghwe ntwa, tukaghwile kuuti ukanyalile ingano mu mughunda ghwako, lino ilisio lila lihumile kuughi?' **28** Umwene akavamula akati, "Umulugu ghwe junu avombie uluo. Avavombi vaake vakamposia vakati,

'Ghalonda tulute tukakulule ilisio ilio/ 29 Umwene kukyanya vuli ndavule umughusia fiinu jumonga junu akati, 'ndali namungakululaghe, ulwakuva pano akalondagha ilulu jino jaale ja ndalamana nyiningi. 46 mukulula ilisoli ndeponuu mukulula naji ngano. 30 Ye ajaghile ilulu iijo, akaluta kughusia ifiinu fyoni fino Muleke fyoni fikulaghe palikimo kuhanga unsiki ghwa alyale nafyo fino alyale nafyo, akaghula. 47 "Kange, kubena. Unsiki ughuo, nilikuvavuulo vano vibena kuuti uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule ulwafu luno vakong'haniaghe taasi ilisoli na kupinya ifinyagha kuuti avalovi va samaki vakisise mu nyanja. Mu lwafu uvuo finyanyue. Neke ingano vakong'hanie na kuvuta mu sikaghilila isamaki sino sili papringa. 48 Neke ulwafu kihenge kyango. 31 UYesu akavavuuka kihwanikisio ye lumemile, avalovi vakakwesela kunji ku nyanja. ikingi akati, 'Uvutwa uvwa kukyanya vuwhwanine n Pe vakiaka paasi, vakakong'hania, isamaki inofu mbeju indebe fijio, jino umuuuhu jumonga alyatolile sino vavilia, vakaviika mu fisenje, neke isamaki sino na kuyala mu mughunda ghwake. 32 Napano imbeju iijo ndebe kukila sooni, jingamele, ghuuva mmela nkome kukila amamela ghooni agha nyafu. Ghukula ghuuva mpiki, nasi njuni sitenga ifiwasu mu nhaafi saake." 33 UYesu akavavuula ikihwanikisio ikingi akati, 'Uvutwa uvwa kukyanya vuwhwanine ni kilule kino umukijuua jumonga alyatolile, akakandila ilikandua ilya mateneka ghatatu agha vutine. Ye avavulanisivua vaake akati, 'Asi, musitang'hinie akandile, iklule kia kikalusia ilikandua lyoni.' 34 UYesu sooni isio sino nivavulile? Aveeni vakamule vakati, alyavavulile avaanhoo isio sooni mu fihwaniisio. "Enena, tusitang'hini." 52 Pe akavavuula akati, Naakajovaghya kimonga ku veene kisila kihwanikisio. "Lino, um'bulanisi ghwa ndaghilo sa moose junu 35 Akavombagha uluo kukwilanisia ilisio lino alyajovile m'bulanisivua mu vutwawva kunkanya, ali ndavule um'bili kuuti, "Nijovaghya na vaanhoo mu fihwaniisio. una nyumba junu ivutula mu kihenge kyake ifiinu ifipia nikuvalugha sino sifisiime kuhuma Nguluve ipela ni fikuulu." 53 UYesu ye amalile kujova ifiwhanikisio iisi." 36 pambele uYesu akahwesia ilipugha lila, ifio, akavuuka pala, 54 akaluta ku kikaaja kyake. akingila mu nyumba. Avavulanisivua vaake vakaluta Ukuo akatengula kuvulanisia avaanhoo mu sinagogi pa mwene, vakajova vakati, 'Utuvuule umulovo ghwa jaave. Avaanhoo vala vakadekha, vakaposania viiti, kihwanikisio kila ikyo ilisoli mu mughunda ghwa "Umuunhu uju awwaghile kuughi uvukagusi uvu ni ngano.' 37 UYesu akavamula akati, "Unyakukesa ngufu isa kuvomba ifidegho ifi? 55 Asi, uju naghwe ingano ghwe Mwana ghwa Muunhu. 38 Umughunda mwana ghwa mpulambavo? Ung'ina naghwe junu je iisi, ingano ve vaanhoo vano vali mu vutwawva itambulua Maliya? Nava vanuuna vaake naghwe Nguluve, neke ilisoli ve vaanhoo ava Mhosu julu. 39 Umlugu junu akavyalile ilisoli, ghwe setano. Unsiki ughwa kubena kye kighono kya vusililo vwa iisi, vano vibena ve vanyamhola. (aiōn g165) 40 Lino, ndavule ilisoli vule likong'hansivua na kunyaanya pa mwoto, fye luliiva ikighono ikyo vusililo vwa iisi. (aiōn g165) 41 Une ne Mwana ghwa Muunhu nilisuung'ha avanyamhola vango. vavakong'hanie avaanhoo voooni mu vutwa vvango vano vipelela avange kuvomba uvuhosi na vano vivomba uvuhosi. 42 Avanyamhola vilililagha avaanhoo avuo mu mwoto ghuno naghusima lusiku. Ukuo kwe vilililagha na kugwegwenula aminio ulwakuva vali mu vuvafi uvukome. 43 Pe avagholofu vilivalatikagha mu vutwa vwa Nhaata ghwave ndavule ilijuva. Unya kupulika, apulikaghe. 44 "Uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule ikiinu ikyo ndalamana nyininga kino kilyafisilue mu mughunda. Neke umuuuhu jumonga akakyagha, akafisa vunono. pepano akaluta nu lukeelo kughusia ifiinu fyoni fino alyale nafyo, akaghula umughunda ghula. 45 Kange, uvutwa uvwa

avalovi va samaki vakisise mu nyanja. Mu lwafu uvuo finyanyue. Neke ingano vakong'hanie na kuvuta mu sikaghilila isamaki sino sili papringa. 48 Neke ulwafu kihenge kyango. 31 UYesu akavavuuka kihwanikisio ye lumemile, avalovi vakakwesela kunji ku nyanja. Pe vakiaka paasi, vakakong'hania, isamaki inofu sino vavilia, vakaviika mu fisenje, neke isamaki sino na kuyala mu mughunda ghwake. 32 Napano imbeju iijo ndebe kukila sooni, jingamele, ghuuva mmela nkome kukila amamela ghooni agha nyafu. Ghukula ghuuva mpiki, nasi njuni sitenga ifiwasu mu nhaafi saake." 33 UYesu akavavuula ikihwanikisio ikingi akati, 'Uvutwa uvwa kukyanya vuwhwanine ni kilule kino umukijuua jumonga alyatolile, akakandila ilikandua ilya mateneka ghatatu agha vutine. Ye avavulanisivua vaake akati, 'Asi, musitang'hinie akandile, iklule kia kikalusia ilikandua lyoni.' 34 UYesu sooni isio sino nivavulile? Aveeni vakamule vakati, alyavavulile avaanhoo isio sooni mu fihwaniisio. "Enena, tusitang'hini." 52 Pe akavavuula akati, Naakajovaghya kimonga ku veene kisila kihwanikisio. "Lino, um'bulanisi ghwa ndaghilo sa moose junu 35 Akavombagha uluo kukwilanisia ilisio lino alyajovile m'bulanisivua mu vutwawva kunkanya, ali ndavule um'bili kuuti, "Nijovaghya na vaanhoo mu fihwaniisio. una nyumba junu ivutula mu kihenge kyake ifiinu ifipia nikuvalugha sino sifisiime kuhuma Nguluve ipela ni fikuulu." 53 UYesu ye amalile kujova ifiwhanikisio iisi." 36 pambele uYesu akahwesia ilipugha lila, ifio, akavuuka pala, 54 akaluta ku kikaaja kyake. akingila mu nyumba. Avavulanisivua vaake vakaluta Ukuo akatengula kuvulanisia avaanhoo mu sinagogi pa mwene, vakajova vakati, 'Utuvuule umulovo ghwa jaave. Avaanhoo vala vakadekha, vakaposania viiti, kihwanikisio kila ikyo ilisoli mu mughunda ghwa "Umuunhu uju awwaghile kuughi uvukagusi uvu ni ngano.' 37 UYesu akavamula akati, "Unyakukesa ngufu isa kuvomba ifidegho ifi? 55 Asi, uju naghwe ingano ghwe Mwana ghwa Muunhu. 38 Umughunda mwana ghwa mpulambavo? Ung'ina naghwe junu je iisi, ingano ve vaanhoo vano vali mu vutwawva itambulua Maliya? Nava vanuuna vaake naghwe Nguluve, neke ilisoli ve vaanhoo ava Mhosu julu. 39 Umlugu junu akavyalile ilisoli, ghwe setano. Unsiki ughwa kubena kye kighono kya vusililo vwa iisi, vano vibena ve vanyamhola. (aiōn g165) 40 Lino, ndavule ilisoli vule likong'hansivua na kunyaanya pa mwoto, fye luliiva ikighono ikyo vusililo vwa iisi. (aiōn g165) 41 Une ne Mwana ghwa Muunhu nilisuung'ha avanyamhola vango. vavakong'hanie avaanhoo voooni mu vutwa vvango vano vipelela avange kuvomba uvuhosi na vano vivomba uvuhosi. 42 Avanyamhola vilililagha avaanhoo avuo mu mwoto ghuno naghusima lusiku. Ukuo kwe vilililagha na kugwegwenula aminio ulwakuva vali mu vuvafi uvukome. 43 Pe avagholofu vilivalatikagha mu vutwa vwa Nhaata ghwave ndavule ilijuva. Unya kupulika, apulikaghe. 44 "Uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule ikiinu ikyo ndalamana nyininga kino kilyafisilue mu mughunda. Neke umuuuhu jumonga akakyagha, akafisa vunono. pepano akaluta nu lukeelo kughusia ifiinu fyoni fino alyale nafyo, akaghula umughunda ghula. 45 Kange, uvutwa uvwa

avalovi va samaki vakisise mu nyanja. Mu lwafu uvuo finyanyue. Neke ingano vakong'hanie na kuvuta mu sikaghilila isamaki sino sili papringa. 48 Neke ulwafu kihenge kyango. 31 UYesu akavavuuka kihwanikisio ye lumemile, avalovi vakakwesela kunji ku nyanja. Pe vakiaka paasi, vakakong'hania, isamaki inofu sino vavilia, vakaviika mu fisenje, neke isamaki sino na kuyala mu mughunda ghwake. 32 Napano imbeju iijo ndebe kukila sooni, jingamele, ghuuva mmela nkome kukila amamela ghooni agha nyafu. Ghukula ghuuva mpiki, nasi njuni sitenga ifiwasu mu nhaafi saake." 33 UYesu akavavuula ikihwanikisio ikingi akati, 'Uvutwa uvwa kukyanya vuwhwanine ni kilule kino umukijuua jumonga alyatolile, akakandila ilikandua ilya mateneka ghatatu agha vutine. Ye avavulanisivua vaake akati, 'Asi, musitang'hinie akandile, iklule kia kikalusia ilikandua lyoni.' 34 UYesu sooni isio sino nivavulile? Aveeni vakamule vakati, alyavavulile avaanhoo isio sooni mu fihwaniisio. "Enena, tusitang'hini." 52 Pe akavavuula akati, Naakajovaghya kimonga ku veene kisila kihwanikisio. "Lino, um'bulanisi ghwa ndaghilo sa moose junu 35 Akavombagha uluo kukwilanisia ilisio lino alyajovile m'bulanisivua mu vutwawva kunkanya, ali ndavule um'bili kuuti, "Nijovaghya na vaanhoo mu fihwaniisio. una nyumba junu ivutula mu kihenge kyake ifiinu ifipia nikuvalugha sino sifisiime kuhuma Nguluve ipela ni fikuulu." 53 UYesu ye amalile kujova ifiwhanikisio iisi." 36 pambele uYesu akahwesia ilipugha lila, ifio, akavuuka pala, 54 akaluta ku kikaaja kyake. akingila mu nyumba. Avavulanisivua vaake vakaluta Ukuo akatengula kuvulanisia avaanhoo mu sinagogi pa mwene, vakajova vakati, 'Utuvuule umulovo ghwa jaave. Avaanhoo vala vakadekha, vakaposania viiti, kihwanikisio kila ikyo ilisoli mu mughunda ghwa "Umuunhu uju awwaghile kuughi uvukagusi uvu ni ngano.' 37 UYesu akavamula akati, "Unyakukesa ngufu isa kuvomba ifidegho ifi? 55 Asi, uju naghwe ingano ghwe Mwana ghwa Muunhu. 38 Umughunda mwana ghwa mpulambavo? Ung'ina naghwe junu je iisi, ingano ve vaanhoo vano vali mu vutwawva itambulua Maliya? Nava vanuuna vaake naghwe Nguluve, neke ilisoli ve vaanhoo ava Mhosu julu. 39 Umlugu junu akavyalile ilisoli, ghwe setano. Unsiki ughwa kubena kye kighono kya vusililo vwa iisi, vano vibena ve vanyamhola. (aiōn g165) 40 Lino, ndavule ilisoli vule likong'hansivua na kunyaanya pa mwoto, fye luliiva ikighono ikyo vusililo vwa iisi. (aiōn g165) 41 Une ne Mwana ghwa Muunhu nilisuung'ha avanyamhola vango. vavakong'hanie avaanhoo voooni mu vutwa vvango vano vipelela avange kuvomba uvuhosi na vano vivomba uvuhosi. 42 Avanyamhola vilililagha avaanhoo avuo mu mwoto ghuno naghusima lusiku. Ukuo kwe vilililagha na kugwegwenula aminio ulwakuva vali mu vuvafi uvukome. 43 Pe avagholofu vilivalatikagha mu vutwa vwa Nhaata ghwave ndavule ilijuva. Unya kupulika, apulikaghe. 44 "Uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule ikiinu ikyo ndalamana nyininga kino kilyafisilue mu mughunda. Neke umuuuhu jumonga akakyagha, akafisa vunono. pepano akaluta nu lukeelo kughusia ifiinu fyoni fino alyale nafyo, akaghula umughunda ghula. 45 Kange, uvutwa uvwa

avalovi va samaki vakisise mu nyanja. Mu lwafu uvuo finyanyue. Neke ingano vakong'hanie na kuvuta mu sikaghilila isamaki sino sili papringa. 48 Neke ulwafu kihenge kyango. 31 UYesu akavavuuka kihwanikisio ye lumemile, avalovi vakakwesela kunji ku nyanja. Pe vakiaka paasi, vakakong'hania, isamaki inofu sino vavilia, vakaviika mu fisenje, neke isamaki sino na kuyala mu mughunda ghwake. 32 Napano imbeju iijo ndebe kukila sooni, jingamele, ghuuva mmela nkome kukila amamela ghooni agha nyafu. Ghukula ghuuva mpiki, nasi njuni sitenga ifiwasu mu nhaafi saake." 33 UYesu akavavuula ikihwanikisio ikingi akati, 'Uvutwa uvwa kukyanya vuwhwanine ni kilule kino umukijuua jumonga alyatolile, akakandila ilikandua ilya mateneka ghatatu agha vutine. Ye avavulanisivua vaake akati, 'Asi, musitang'hinie akandile, iklule kia kikalusia ilikandua lyoni.' 34 UYesu sooni isio sino nivavulile? Aveeni vakamule vakati, alyavavulile avaanhoo isio sooni mu fihwaniisio. "Enena, tusitang'hini." 52 Pe akavavuula akati, Naakajovaghya kimonga ku veene kisila kihwanikisio. "Lino, um'bulanisi ghwa ndaghilo sa moose junu 35 Akavombagha uluo kukwilanisia ilisio lino alyajovile m'bulanisivua mu vutwawva kunkanya, ali ndavule um'bili kuuti, "Nijovaghya na vaanhoo mu fihwaniisio. una nyumba junu ivutula mu kihenge kyake ifiinu ifipia nikuvalugha sino sifisiime kuhuma Nguluve ipela ni fikuulu." 53 UYesu ye amalile kujova ifiwhanikisio iisi." 36 pambele uYesu akahwesia ilipugha lila, ifio, akavuuka pala, 54 akaluta ku kikaaja kyake. akingila mu nyumba. Avavulanisivua vaake vakaluta Ukuo akatengula kuvulanisia avaanhoo mu sinagogi pa mwene, vakajova vakati, 'Utuvuule umulovo ghwa jaave. Avaanhoo vala vakadekha, vakaposania viiti, kihwanikisio kila ikyo ilisoli mu mughunda ghwa "Umuunhu uju awwaghile kuughi uvukagusi uvu ni ngano.' 37 UYesu akavamula akati, "Unyakukesa ngufu isa kuvomba ifidegho ifi? 55 Asi, uju naghwe ingano ghwe Mwana ghwa Muunhu. 38 Umughunda mwana ghwa mpulambavo? Ung'ina naghwe junu je iisi, ingano ve vaanhoo vano vali mu vutwawva itambulua Maliya? Nava vanuuna vaake naghwe Nguluve, neke ilisoli ve vaanhoo ava Mhosu julu. 39 Umlugu junu akavyalile ilisoli, ghwe setano. Unsiki ughwa kubena kye kighono kya vusililo vwa iisi, vano vibena ve vanyamhola. (aiōn g165) 40 Lino, ndavule ilisoli vule likong'hansivua na kunyaanya pa mwoto, fye luliiva ikighono ikyo vusililo vwa iisi. (aiōn g165) 41 Une ne Mwana ghwa Muunhu nilisuung'ha avanyamhola vango. vavakong'hanie avaanhoo voooni mu vutwa vvango vano vipelela avange kuvomba uvuhosi na vano vivomba uvuhosi. 42 Avanyamhola vilililagha avaanhoo avuo mu mwoto ghuno naghusima lusiku. Ukuo kwe vilililagha na kugwegwenula aminio ulwakuva vali mu vuvafi uvukome. 43 Pe avagholofu vilivalatikagha mu vutwa vwa Nhaata ghwave ndavule ilijuva. Unya kupulika, apulikaghe. 44 "Uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule ikiinu ikyo ndalamana nyininga kino kilyafisilue mu mughunda. Neke umuuuhu jumonga akakyagha, akafisa vunono. pepano akaluta nu lukeelo kughusia ifiinu fyoni fino alyale nafyo, akaghula umughunda ghula. 45 Kange, uvutwa uvwa

14 Unsiki ghula untwa UHelode alyapuliike imhola sa Yesu. 2 Pe akavavuula avavombi vaake akati, "Uuju ghwe Yohani uMwofughi, asyukile kuhuma ku vafue, fye nambe ali ni ngufu isa kuvomba ifidegho." 3 UHelode alyajovile enendiiki ulwakuva alyankolile uYohani, akankunga na kukun'dindila mu ndinde. UYohani alyadindilue mu vvimila uHelodia un'dala ghwa Filipo, unnuuna ghwa Helode. 4 Alyadindilue mu ndinde ulwakuva alyam'bule luno nalunghiile mu ndaghilo sa Nguluve." 5 UHelode uuju akalondagha

kukum'buda uYohani neke akoghopagha avaanthu uYesu akaluta ku vavulanisivua vaake, ighenda ulwakuva valyankagwile uYohani kuuti m'bili. 6 Lino, pakyanya pa malenga. 26 Neke avavulanisivua vaake pa kikulukulu ikyu kikumbuka kuholua untwa uHelode, ye vikumwagha ighenda pakyanya pa malenga, umwalive ghwa Helodia akaseeja pamaso gha vakoghopa kyongo, vakakoola vakati, "llisyuka". 27 vahesia. Umhinja ujuo akamhovosia fijio UHelode, 7 Unsiki ghughuo uYesu akavavuula akati, "Kangala, Kuhanga akajjigha kukumpela kino ilonda kusuma. 8 neene, namungoghopaghe" 28 Pe uPeteli akam'buula Neke umhinja jula akahongua nu ng'inu ikyu kusuma, akati, "Ghwe Mutwa, nave Iweli veeve, umbuule niise akam'buula uHelode akati, "Nilonda umheelete lino palyuve nighende pakyanya pa malenga." 29 UYesu lino umutu ghwa Yohani uMwfughi mu lisinia." 9 akamwamula akati, "Isa" pe uPeteli akiikka mu ngalava Untwa uHelode akasukunala kyongo. Neke ulwakuva jila, akatengula pighenda pakyanya pa malenga, iluta akajjihile pamaaso gha vahesia vala, akalaghila kuuti kwa Yesu. 30 Neke ye ivona imhepo imbaha jigugula, umhinja jula apelue. 10 Pe akasuung'ha umuunhu akaghola kuhola, akankola, akam'buula umhunjia jula, ghwope akampeela ung'inu. 11 Pepano akati, "Ghwe nya Iwitiko ludebe uve, kiki uli ni avavulanisivua va Yohani vakalata, vakatoola um'bili nganighani? 32 Pepano uYesu nu uPeteli vakingila ghwa Yohani, vakaghuvika mu mbiipa. Pe vakalata mu ngalava, imhepo jila jikalitima. 33 avavulanisivua kukum'buula uYesu imhola jila. 13 UYesu ye apuliike vano valyale mu ngalava, vakamwimika uYesu vakati, imhola iijo, akavuuka pala ni ngalava na kuluta "kyang'haani, uve uli Mwana ghwa Nguluve!" 34 UYesu pamonga pa vusyefu. Neke avaanthu ye vapuliike na vavulanisivua vaake vakalotoka ilisumbe ilya kuuti uYesu avukile pala, vakahuma mu makaaja Galilaya, vakafika mu iisi ija Genesaleti. 35 Avaanthu ghaave, vakaghenda lughulu, vikum'bingilila uYesu kuno alutile. 14 UYesu ye ikwika mu ngalava, vakatwala akalivona ilipugha ilivaha ilya vaanthu, akavavonela ikisa, akavasosia avatamu vaave. 15 Ye vwilile, avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vakam'buula vakati, "apa tukalile pe lunyika pasila kimonga, kange vwinile uvatavule avaanthu ava valutaghe mu fikaaja kuuti vakaghule ifyakulia." 16 UYesu akavamula akati, "Nakwekuti umpaka aveene avavuuke, muvapeele umue ikyakulia." 17 Aveene vakamula vakati, "Natuli ni kimonga apa, looli għali għa makate ghahaano ni samaki īvili." 18 UYesu akavavuula akati, "Muleete apa" 19 Pepano akavavuula avaanthu kuuti vikale pa lisoli. Pe akatoolta amakate ghala ghahaano ni samaki sila īvili, akalolla kukyanya, akamhongesia uNguluve. Pe akamenyulania amakate ghala, akavapeela avavulanisivua vaake, voope vakavaghavilaavaanthu. 20 Avaanthu vakalia, vakikuta. Avavulanisivua vaake vakakong'hania ifisighas, sikamema indiilo kijjigho ni vili. 21 Avaanthu vano valyaliile, avakinhaata veene valyale imbilima ihaano, kisila kuvala avakijuva na vaana. 22 Unsiki ghughuo, UYesu akavavuula avavulanisivua vaake kuuti vingile mu ngalava, valongole kuluta imwambo ijgingi, pano umwene itavula ilipugha lyva vaanthu kuuti valutagħe. 23 Ye avatavvile, akaluta mwene ku kilunda kukufuna. Ing'hiasi jikatengula, ajiġihe mwene ku kidunda. 24 Unsiki ughuo ingalava jila jikava jifikile pakate pa lisumbe, jitvou na mavingo, ulwakuva imhepo imbaha jikasighagħa kuno viluta. 25 Ye kutapihenga,

15 Avafalisayi vamonga na vavulanisi va ndaghilo kuhuma ku Yelusalemu, vakaluta kw Yesu, vakamposia vakati, 2 "Kiki na vavulaunisivua vaako navivingilila iny়িহো ইসা বাকুলি বিত্তি? Ulwakuva vilia ikyakulia kisila kwogħa amavoko ndavule lunogħiile!" 3 Uyesu akavamula akati, "Kiki na jumue mudenya indaghilo sa nguluve Vwimila kuvungilila iny়িহো সিনু? 4 UNguluve alyatiile, 'Umwogħopagħe uvaaso nu mamaajo' Kange, alyatile, 'Umruunhu juno ikumuligha uviise nambe ung'inu, anoghħiie kubudua' 5 Neke umue muvulanisia kuuti, umuunhu ndepoone ikum'buula uviise nambe ung'inu, 'Kino nivele ninogħiile kukukutanga, nihumisie, litekelo kwa Nguluve' 6 Mu ulu, muuva mwiti, umuunhu nangawmogħopagħe uviise nambe ung'inu. Ukuo kwe kubenapula ilisio lyā Nguluve vvimila kuvungilila iny়িহো সিনু. Mwe vakedusi umue! UYesaya alyavilile se seene vwinilum umue kuuti, 7 Mwe vakedusi umue! UYesaya alyavilile se seene vvimila umue kuuti, 8 Avaanthu ava vikunginna pa pa mulomo neke amoojo għaave ghali kutali nuune. 9 Vikunyimika neke ulwimiko Iwave lisila luvumbulilo, ulwakuva vivulanisia indaghilo sa vaanthu. 10 Pepano uYesu akalikemeela ilipugha lyva vaanthu, akavavuula akati, 'Mupulikisie vunofu,

mulutang'hanie! 11 Ifiuu fino umuunhu itwala mu uNguluve ugha Vaisilaeli. 32 pepano uYesu mulomo, nafye fino fikum'biika kuuva mulamafu. Looli, akavakeela akavavulanivua vaake, akavavuula akati, fino fihumu mu mulomo, fye fino fikum'biika umuunhu 'Nikuvavonela ikisa avaanhу ava, ulwakuva vikalile kuuva mulamafu. 12 Pambele avavulanisivua vaake nuune ifighono fitatu, lono vasila kyakulia. Nanilonda vakatula pa mwene vakam'buula vakati, 'Ukagwile pikuwatavula valutaghe ni njala, ulwakuva kyavitenga kuuti aVafalisayi ye vapuliike amasio ghano ujovile, mu sila." 33 Avavulanisivua vaake vakam'buula vakaliile kyongo?" 13 UYesu akamula akati, 'Amamela vakati, "Kuno tuli kwe lunyika, kusila kimonga, ghooni ghano uNhaata ughwa kukyanya naalyavyalile ndepoony tukughaahja kuughi amakate agha kukwila umwene, ikulula. 14 Muvaleke, avuo valongosi vibofu. avaanhу vooni ava? 34 UYesu akavaposia akati, Nave um'bofu un'jaake, vooni ve vavilli vighwilila mu "Muli na makate ghalingi? Vakawmamula vakati, liina! 15 Pe uPeteli akam'buula akati, "Utghanulile 'Ghali lekelelubale nu tusaamaki tudebe." 35 UYesu ikihwaniikisio ikio" 16 UYesu akavamula akati, "Asi na akavavuula avaanhу kuuti vikale paasi. 36 Pe jumue namukulutang'hanie? 17 Namukagula kuuti akatoola amakate ghala lekelalubale nu tusamaki tula, kino umuunhu itwala mulomo, kiluta mu lileme na akamhongesia uNguluve, akamenyulania, akavapeela kuhuma kunji? 18 looli fino fihuma pa mulomo, fihuma avavulanisivua vaake, neke voope vakavaghavila mu mwojo, ifio fye fino fikum'biika umuunhu kuuva avaanhу vala. 37 Avaanhу vooni vakalia, vakikuta. malamafu. 19 Nijova enendiiki ulwakuva mu mwojo Avavulanisivua vakakong'hania ifisighasi, fikameeme mwe muno ghihuma amasaagh amaviyi, uvubudi, indiilo lekelabale. 38 Avaanhу vano valyaliile, uvuvwafu, uvughendamwalu, uvuhiji, uvwolesi vwa valyale avakinhaata veene imbilima ine, kisila kuvala vudesi na maligho. 20 Isio, se sino sikum'biika avakijuua na vaana. 39 Pepano uYesu akavatavula umuunhu kuuva mulamafu. 21 Pambele uYesu avaanhу vala kuuti valutaghe, umwene akapanda akavuuka pala, akaluta imbole isa likaaja ilya ingalava, akaluta imbole isa likaaja ilya Magadani.

Tiilo ni ilya Sidoni. 22 Ukuo umukijuua jumonga uMkananayo junu alyale ikukala imbole isio, akiisa kwa Yesu, akakemeela fijo akayt, Ghwe Mutwa, Mwana ghwa Davidi, usungukile! Umwalivango ipumuka kyongo ni lipepo.' 23 Neke UYesu naakamula kimonga. Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vakam'buula vakati, "Um'buule alutaghe, ulwakuva ikutusingula." 24 UYesu akawmamula umukijuua jula akati, UNguluve asung'hile une kukuvapoka aVaisilaeli vano vali ndavule ing'holo sino sisovile." 25 Neke umukijuua jula akaveela pa Yesu, akafughama, akansuma akati "Ghwe Mutwa, nisuuma unhange! 26 UYesu akawmamula akati, "Nalunono kutoola ikyakulia iky vaana na kukusitokesia imbuu." 27 Umukijuua jula akati, "se seenne Mutwa, neke nasi mbua sasilia ifimenyukila fino fisanguka paasi pa meesa s vatwa vaake." 28 UYesu akawmamula akati, Ghwe mukijuua uve, ulwitiko Iwako Iuvaha! Luvombeke kulyuve ndavule ghulonda." Unsuiki ghughuo, umhinja jula akasooka. 29 Uyesu akavuuka pala, akaluta akakila mulubale mu lisumbe ilya Galilaya. Pe akatogha pa kidunda, akikala. 30 Amapuga gha vaanhу vakaluta pamwene, itwala avalema, avabofu amaaso, avakinuunu na vatamu avange vinga, vakavaviika avatamuvala pa maghulu ghaake, umwene akavasosia. 31 Avaanhу mu lipugha lila vakadegha kyongo kuvona avakinuunu vijova, avalema amaghulu vighenda, avabofu amaaso vilola na valema avange visooka. Pe vakamughinia

16 AVafalisayi na Vasadukayi vamonga vakaluka kukumughela uYesu, vakasuma kuuti ahufie ikivalilo kino kivonia kuuti asung'hilue nu Nguluve 2 UYesu akavamula akati, "Pano jifikile iwwilile mwiti, "Pakilaavo kukia vunofu, ulwakuva kukyanya kuvalafu. 3 Palwakilo mwiti, 'uMusyughu ifula imbaha jitoonya, ulwakuva kulimafunde kange kughuvile.' Mwe vakedusi umue, mukagwile kuluvulania ifivalilo ifya kukyanya ku palanga, Iwandaani mukunua kukufitang'hania ifivalilo fino fivombeka lino kuuti fili nu mulovo muki! 4 Avaanhу va kisina iki ikihosu, vano navikumbikila mwojo uNguluve, vilonda ikivalilo. Looli navalapelue ikivalilo, ulwene ikivalilo kino uNguluve alyahufisie vwimila uYonna." Pepano uYesu akavaleka, akavuuka, iluta. 5 Avavulanisivua va Yesu ye vilovoka inyanja, vakasyemua kutoola amakate. 6 UYesu akavavuula akati, "Muvisaghe maaso ni kilule iky Vafalisayi na Vasadukayi." 7 Avavulanisivua vala vakanengula piposania veene viiti, "Ijova enendiiki ulwakuva natugadile amakate! 8 UYesu akasikagula sino vaka vijova, akavavuula akati, Mwe vanya Iwitiko ludebe umue! kiki mukaning'haniajumue mwitu muli vasila makate? 9 Mujiighe namukulutang'hanie, nambe kukumbuka amakate ghala ghahaano ghano vakaliile avaanhу vala imbilima ihaano. asi, ifisighasi mukamemisie indiilo ilingi? 10 Nambe amakate ghala lekelalubale ku vaanhу vala imbilima ine, asi, mukakong'hanisie ifisighasi indiilo ilingi? 11 Lwandaani

namukulutang'hania kuuti imhola sino nijova numue vanyamhola vango mu uvaha vwa Nhaata ghwango. nasa makate? Une nijova kuuti, muvisaghe maaso pe hilikumhomba nujunge kuling'hana ni mbombo ni kilule ikya Vafalisayi na Vasadukayi." 12 Apuo saake, 28 kyang'haani nikuvavuula, vamonga nkate avavulanisivua vaake vakalutang'hania kuuti naaveele mulyumue mwe vano muli apa, navalafua kuhanga ijova imbulanisio imbiivi isa Vafalisayi na Vasadukayi. pano vikunyaagha ne Mwana ghwa Muunhu nilaava 13 Pepano uYesu akaluta imbale isa ku Kaisalia-Filipi. nikwisa mu vutwa vvango.

Ye afikile akavaposia avavulanisivua vaake akati, Avaanhu viiti une ne Mwana ghwa Muunhu, neene veen? 14 Vakamwamula vakati, "Vamo viiti veeve Yohani Mwfughi, vamonga viiti veeve Eliya, avange viiti veeve Yelemia, nambe kuuti uve uli umo mu vavilli." 15 UYesu akavaposia kange akati, "Neke umue mwiti neene veen?" 16 uSimoni Peteli akamwamulila akati, "uve veeve Kilisite, Mwana ghwa Nguluve junu mwimi." 17 UYesu akam'buula akati, "Simoni mwana ghwa Yoono ufunyilue, ulwakuva nakwale umuunhu junu akuhufisie isio, looli uNhaata ghwango junu alikukyanya. 18 Lino nikuvuula kuuti, veeve Peteli, kwekuti linhalavue. Pakyanya pa linhaalavue ili nijenga inyumba jango jino kye kipugha kya vikit, ingufu isa kuvufie nasingajilema lusiku. (Hadēs 986)

19 Nikukupeela ifuunguluo isa vutwa vwa kukyanya, sooni sino ukanile nu iisi iji, ghwope UNguluve iiva akanile kukyanya. Kange, sooni sino ghwitikisie mu iisi iji, naju Nguluve iiva itikisie kukyanya. 20 Pe UYesu akavakaana avavulanisivua vaake vala kuuti, navangam'bulaghe muunhu kuuti umwene ghwe Kilisite. 21 Kutengula unsiki ughuo, uYesu akava ikuvavuula pa vuvalafu avavulanisivua vaake kuuti, lunoghiile umwene kuluta ku Yelusalemu na kuuva ni mhumuko nyanga kuhuma ku vagojo, ku vavaha va vatekesi na ku vavulanis va ndaghilo isa Moosi, na kubudua. Neke ikighono ikya vutatu isyuka. 22 Pe uPeteli akaluta naghwope palubale, akatengula kukun'dalikila akati, "Luleke pivombeka uluo Mutwa! Isio nasingakwaghe! 23 Neke UYesu akansyetukila uPeteli, akam'buula akati, "Vuuka apa ghwe Setano uve! Ghulonda kukusigha une kuvomba uvughane vwa Nguluve uwene masaagha gha vaanha. 24 Pe akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Umuunhu junu ulonda kukumbilila une, avuleke uvughane vwake, itavule ambingililaghe nambe kuuve kwe kufua. 25 Ulwakuva umuunhu junu ilonda kupoka uwumi vwake, ujuo alambusia, looli umuunhu junu ikwambusia uwumi vwake, ujuo alambusia, looli umuunhu junu ikwambusia uwumi vwake vwimila une, ujuo iliva nu vwumi vwaa kuvusila kusila. 26 Lino, umuunhu ndepoony ivumbulila kiki kuuva nu vumofu vwoni vwaa iisi, neke ambusie uwumi vwake? nambe umuunhu ahumie kiki apyanisia pa vwumi vwake? 27 Ulwakuva une ne Mwana ghwa Muunhu nilikwisa na

17 ifighono ntanda ye fikilile, Uyesu akavatoola

UPeteli, uYakovo nu Yohani unuuna. Akaluta navoope ku kudunda ikitali, vakijekela. 2 Ye vali pala, UYesu akanduka pamaaso ghaave. Ku maaso akava ivalatika hwene lijuva nagha menda ghaake ghakava mavalafu fijo hwene lijuva nagha menda ghaake ghakava mavalafu fijo hwene lumuli. 3 Unsiki ghughuo, vakasetuka avavili avalongosi uMoose nu Eliya, vijova nu Yesu. 4 Pe uPeteli akam'buula uYesu akati, 'Ghwe Mutwa, Iunono usue tukalaghe bahaapa! Nave ukeliile, nijenda ifyeve fitatu. Kimo kiive kyako, kimonga kya Moose, ikingi kiive kya Eliya.' 5 UPeteli ye ajiighe ijova, lolagha, ilifunde lino livalatika likiisa, likavapulikila. Pe likapulikika ilisio kuhuma mu lifunde liiti. 'Uju ghwe Mwanango umughanike ghwango junu inkeliile, mupulikisyaghe umwene!' 6 Avavukanisivua vala ye vapuliike isio, vakoghopa kyongo, vakakupama. 7 UYesu akaveela pa veene, akavabasia, akavavuula akati, 'Ima, muleke pikwoghopa! 8 Ye vikwimamka, vilola, navakwamwaghya umuunhu ujunge, looli ju Yesu mwene. 9 Ye vali mu kidunda vikwika, uYesu akavavuula akati, "Namungampangilaghe muunhu sino musiwene, kuhanga unsiki ghuno une ne Mwana ghwa Muunhu nisyuka kuhuma ku vafue. 10 avavulanisivua vaake vakamposia vakati, "Ongo avavulanusi va ndaghilo sa Moose viiti, aliisa taasi uEliya, uKilisite ye akyale kukwisa. 11 UYesu akavamula, akati, 'se seene, aliisa taasi uEliya, kuuti anosie sooni. 12 Neke nikuvavuula niiti, uEliya alisile, avaanhu navakankagwile, vakam'bombela sino vakighanile aveene. Enendiiki, na juune ne Mwana ghwa Mulunhu fye kyavikumusia." Pepano avavulanisivua vala vakankagwile, vakam'bombela sino vakighanile aveene. Enendiiki, na juune ne Mwana ghwa Muunhu fye kyavikumusia." 13 pepano avavulanisivua vala vakalutang'hania kuuti UYesu aveele ijova imhola sa Yohani uMwfughi. 14 Yevafikila mukipugha kya vaanhu, umuunhu jumo akamulutila, akafughama pavulongolo pa mwene, na pikumbula, 15 "Mutwa, unsanhile umwanango, ulwakuva alinikivasi na pipumuka kyongo. Ulwakuva kakinga ighwela pamwoto nambe mumalenga. 16 Nimuletile kuavulanisivua vako, looli

navaghwesise pikunsosia. 17 u Yesu akamula akati, "Umue kikolo kinonakikumwitiwa kange kinokinangike, nikukala palikimo numue mpaka liighi? nikugudilanila numue mpaka lighi? mumulete apa kulyune." 18 U Yesu akadalikila, ni lipepo likamuma. usoloka akasosevua kuhuma unsiki ghula. 19 Pa uluo avavulanisivua vakamvisila u Yesu khu vusyefu na kukomposia,"Na kiiki tukakunilue kukudagha?" 20 U Yesu akavavuula, "Ulwakuva ulwitiiko lwinu luudebe. Kyang'haani nikuvavula, ndavule muva nhu Iwtitiko nambe ludebe heene meeke sa mbeju isa haradali, muwesia pikukivula ikidunda iiki, vuuka kuhuma apa ulute kuula, nhi kyene kiivuka kange na piiva nhi khinu kyekyoni kiila ikya kusiting'ana kulyumue. Gadiilia: Amasio agakidebe ughwa 21 21 "Looli, lipepo illi naliingahume, looli khu nyifunyo na kudinda"naghivoneka mhu nakala infu Isa Kali). 22 Unsiki ghunovajighe khu Galilaya, u Yesu akavavuula Avavulanisivua mwene,"u Mwana ghwa Adamu ivikua mumavoko gha vaanu. 23 Kange vikumbuda, nhi kighono ikya vutatu isyuka."Avavulanisivua vakasukunile fijo. 24 Na veene yevafilile khu Kapenaumu, avaanhу vanovikong'ania ikodi ija kivalilo shekeli vakamulutila u Petro na kuuti, "Vuuli m'bulanisi ghwinu ihomba ikodi ija kivalilo shekeli?" 25 Akati, "Ena" Looli u Petro ye ingile munkate mhu nyumba, u Yesu akajova nhu Petro ulwakwasia na kuuti, "Ghusagha kiiki Simon? Avatua va iisi, vikwupila ikodi nambe uvushuru kuhuma uveni? Khu vaala kuhuma kuvaghesia? 26 Nhu nsiki u Petro akati, "Kuhuma khu vaghesia "u Yesu akam'bula, pa uluo avatemi vavusivue mhu vuhombaji. 27 Ulwene kyande tulavapelela avasongesia songo vahoke amkole, luta kulisumbe, utosie indovano, isamaki jino kyande jiiva nhasi kulovua utoole. Isamaki ijo ung'amalule umulomo ghwake, ghukujaagha indalamu jimo. Indalamu ijo utoole uvapeele avasongesia songo uhombele isongo une nuuve.

pakati pa vadebe ava vano vikunyitika kugaluka, luuva lunono kwa muunhu ujoo ilivue ilivaha ilya kuhavulila likungua kusingo kwa mwene, kange kudwivilila mhu kyogho mhu nyanja. 7 liga khu iisi ulwakuva unsiki ughwa kukalasia! ulwakuva nalunofu khu masiki aghuo kukwisa, looli iiga kwa juula umuunhu juula amasiki ghala ghikwisa vvimila umwene! 8 Heene uluvoko lwako nambe ulughulu lwako lukukupelepesia kikalala, udumule kange utaghe kuvatali nhu nuve. Lunofu kyongo kulyuve juuve kukwingila khuvwumi kuuva nsila luvoko nambe uvulemavu, kuliko kutaghua khu mwooto ughwa kusila na kusila ghuva na mavoko ghooni nambe amaghulu ghooni. (aiōnios g166) 9 Heene iliso lyako likukukalasia, kuula kange ultaghe kuvatali nuvee. Lunofu kyongo kulyuve juuve ghwingile khuvwumi nhi liiso limo, kuliko kutaghua khu mwooto aghwa kusila na kusila ghuva nha maaso ghooni. (Geenna g1067) 10 Lolagha kuuti mulisa kusyojola juumo ughwa vadebe ava. Ulwakuva nikuvavuula kuuti kukyanya kulisanyamola vavanave ifighono fyonii vilola uwveni vwa Nhaata ghwango juuno alikukyanya. 11 (Gadiilia: Amasio ghanoghivoneka heene gha kidebe kya 11, "Ulwakuva u mwaana ghwa Adamu akisile kukutupoka kiila kinokikasovile"naghakavonike mhu nakala innofu Isa Kali). 12 Musagha kiiki? Pano umunhu alining'olo kijigho kimo, jimo musene isova, vuuli naikuvalaka ifijigho tanda ifya kufidunda na kuluta kukumulonda juumo juuno asovile? 13 Kange angamwaghe, kyang'haani nikuvavuula, ikunkela kuliko vaala kijigho kimo nhu tanda vanonavisova. 14 Pa uluo navwevvighane vwa Nhaata ghwinu ughwa kukyanya kuuti juumo mhu vadebe ava valemale. 15 Heene unyalukolo ghwako angakosele, luuta, ukansone ilidoa pakate palyuve nhu mwene pano iiva mwene jujuuo. Ndavule ikukupulikisia, ghuva ugomwisie unyalukolo ghwako. 16 Looli nave naikupulikisia, ntoole unyalukolo juumo nambe vavili kyongo palikimo nuuve, Ulwakuva mumalomo agha

18 Unsiki ghulaghula avavulanisivua vakisa kwa Yesu na kukum'bula, "Ghwe veeni juuno m'baha mhu vutwa uvwa kukyanya?" 2 U Yesu akakemela umwana un'debe, akam'bika pakati na kati pa vanave, 3 na kuti, "kyang'haani nikuvavuula, mungabuhile kulata na kuuva heene vaana vadebe namunganoghele kukwingila mhu vutua vwa Nguluve. 4 Pa uluo umuunhu ghweni juuno ikuviika heene mwaana n'debe, umunhu ndavule ujoo ghwe mbaha mhu vutua uvwa kukyanya. 5 Kange umuunhu ghweni juuno ikumwupila umwaana u'debe mhu litavua lyango ikunyupila uune. 6 Looli ghweni juno ipelepesia jumo

pakati pa vadebe ava vano vikunyitika kugaluka, luuva lunono kwa muunhu ujuo ilivue ilivaha ilya kuhavulila likungua kusingo kwa mwene, kange kudwivilila mhu kyogho mhu nyanja. 7 liga khu iisi ulwakuva unsiki ughwa kukalasia! ulwakuva nalunofu khu masiki aghuo kukwisa, looli iiga kwa juula umuunhu juula amasiki ghala ghikwisa vvimila umwene! 8 Heene uluvoko lwako nambe ulughulu lwako lukukupelepesia kukalala, udumule kange utaghe kuvutali nhu nuve. Lunofu kyongo kulyuve juuve kukwingila khuvwumi kuuva nsila luvoko nambe uvulemavu, kuliko kutaghua khu mwooto ughwa kusila na kusila ghuva na mavoko ghooni nambe amaghulu ghooni. (aiōnios g166) 9 Heene iliso lyako likukukalasia, kuula kange ulitaghe kuvutali nuvee. Lunofu kyongo kulyuve juuve ghwingile kuvwumi nhi liiso limo, kuliko kutaghua khu mwooto aghwa kusila na kusila ghuva nha maaso ghooni. (Geenna g1067) 10 Lolagha kuuti mulisa kusyojola juumo ughwa vadebe ava. Ulwakuva nikuvavuula kuuti kukyanya kulivanyamola vavanave ifighono fyonii vilola uwveni vwa Nhaata ghwango juuno alikukyanya. 11 (Gadilila: Amasio ghanoghivoneka heene gha kidebe kya 11, "Ulwakuua u mwaana ghwa Adamu akisile kukutupoka kiila kinokikasovile"naghakavonike mhu nakala innofu isa kali). 12 Musagha kiiki? Pano umunhu alining'olo kijigho kimo, jimo musene isova, vuuli naikuvaleka ifijigho tanda ifya kufidunda na kuluta kukumulonda juumo juuno asovile? 13 Kange angamwaghe, kyang'haani nikuvavuula, ikunkela kuliko vaala kijigho kimo nhu tanda vanonavisova. 14 Pa uluo navwevvighane vwa Nhaata ghwini ughwa kukyanya kuuti juumo mhu vadebe ava valemale. 15 Heene unyalukolo ghwako angakukosele, luuta, ukansone ilioda pakate palyuve nhu mwene pano iiva mwene jujuuo. Ndavule ikukupulikisia, ghuva ugomwisie unyalukolo ghwako. 16 Looli nave naikupulikisia, ntoole unyalukolo juumo nambe vavili kyongo palikimo nuuve, Ulwakuua mumalomo agha volesi vavili nambe vatatu kiila lisio linoghile kukagulua. 17 Nave ibeda kuvampulikisia, livule ilikong'ano ilisio ilio, nave ibeda vulevule kupulikisia ilikong'ano, looli avisaghe heene muunhu ughwa vapanji usonga songo. 18 Kyang'haani nikuvavuula kyekyoni kiila kinomuliva mudinda mhu iisi na kukyanya kidindua. Kange kyekyoni kinomudindula mhu iisi na kukyanya kidindulivua. 19 Kange nikuvavuula kuuti nave avaanhu vavili pakati palyumue vangiting'ane vvimila vwa lisio lyelyoni pa iisi linovisuma, iilio u Nhaata ghwango ughwa kukyanya ivomba. 20 Ulwakuva vavili nambe vatatu vangakong'ane palikimo khu litavua lyango, une nili pakatenakate naveene. 21 Pepano u

Petro akisa na pikum'bula u Yesu,"ghwe Mutwa, na umughoosi ikumuleka uviise nhu ng'ina ghwa mwene kalingi unyalukolo ghwango ifikuuhoka une nisaghile? neke ivisagha nu n'dala ghwa ke, vevavili ava viiva Nifikusaghilagha kuhanga kufika lekela lubale?" 22 m'bili ghumo? 6 Apuo na viiva vavili kange, looli U Yesu akam'bula,"Naniiti kufika lekela lubale, looli viiva m'bili ghumo. Lino, kino u Nguluve alungile, usaghilaghe fijigho lekela lubale. 23 Ulwakuuva ulu umuunhu nangalekanisyaghe." 7 Avafalisayi vala uvutwa vwa kukyanya vuling'ine ni kihwanikisio ikyu vakamposia kange vakati,"Nave fye'lulivuo u Moose mu ntwa jumonga junio akalondagha kuvala fino kuhuma ndaghilo saake alyajovile kuuti umughoosi anoghile kuvavombi vaake. Untwa ujoo ye atengwile 24 kuvala kukumpeela un'dala ghwake ikalatai ija kuntavula fino ikuvasaghila, um'bombi jumo alyale isighilua na kukumuleka?" 8 Akavavula,"u Moose alyavitikisie italanta imbilima kijigo. 25 Um'bombi ujoo ulwakuuva kutavula avadala viinu, ulwakuuva namupulika mu alyakunilue kuhomba, untwa ghwa mwene alyaghile sino mululanisivu neke kuhuma kuvutengulilo nafye aghusivue, un'dala ghwake palikimo na vaana vaake lulyale. 9 Lino nikuvavula, kuuti umuunhu ghweni junio ni fiinu fyonu fino alyale nafyo, neke ahombe fyonu. 26 itavula un'dala ghwake, nave un'dala ujoo nam'bawu Pe um'bombi jula akaghua, akafughama pavulongolo neke itoola ujunge, iiva iwwafuka. 10 Pe avavulanisivua pa mwene, akati,'Mutwa, uve nhu lugudo palikimo vaake vakam'bula u Yesu,"Nave fye lulivuo vwimila nune, ifinu fyako fyonu nihomba.' 27 Pe untwa ughwa umughoosi nu n'dala, ye kuba kubuhiila kutoola." 11 jula um'bombi, ulwakuuva akasukumivue kyongo nhu Looli u Yesu akavavula,"Nakwekuti avaanhу vooni lusungu, akantavula na kukunsaghila fyonu fino isighilia ndeponu vikwupila imbulanisivu isi, looli va vano u 28 Looli um'bombi jula ye avukile pala akatang'anu nu Unguluve avapeliile uvukagusi uvwa kwupila imhola iiji. mbombi ujaake, junio alyale ikunsaghila idinali kilundo. 12 Nikuvavula isio ulwakuuva kwevale vano navitoola Akankola, akantaka kusingo, akam'bula,'Uhombe ulwakuuva vaholilue vaghumba. Kwe vale vano fyonu fino nikukusaghila.' 29 Looli um'bombi ujaake vavitoola ulwakuuva avaanhу avange vavavombile jula akafughama pa maaso ghaake, akampelesia, kuuva vaghumba. Vamonga navitoola vwimila akati,'Nisuma unguule padebe ifinu fyako fyonu fino kum'bombela u untwa ghwa kukyanya. Umuunhu nisighilua nihomba.' 30 Neke um'bombi jula akakaana. junio ikwupila imhola iiji upilaghe." 13 Avaanhу pe, akaluta kukundindila ujaake mudinde, kuhanga vamonga vakamuletela u Yesu avaana avadebe kuuti pano ihomba ifinu fyonu fino isighilua. 31 Avavombi aviike amavoko ghaake pa veene, avavulanisivua avajaake ye vasivwene isio. Vakalemala kyongo. vaake vakavadailika avaanhу vaala. 14 Neke u Vakaluta na kum'bula untwa ghuvanave sooni Yesu akavavula akati,"Muvaleke avaana avadebe, sino sivombike. 32 Pepano untwa akankemela visaghe kulyune namungavasaghaghe, ulwakuuva um'bombi jula, akam'bula akati,'Ghwe m'bombi uvutwa uvwa kukyanya vwa vaanhу vano valindavule uve uli mbivi, uve ye unisumile une nakusaghila fyonu fino nakusighilagha. 33 Asi! nuveele unoghole kukunsungukila umbombi un'jaako, ndavule une niveele nikunsungukile une? 34 Untwa jula akakalala kyongo pe akalaghila atwalue mu ndinde kupumusivua kuhanga pano ihomba ifinu fyonu fino isighilua. Enendiiki na ju Nhaata 35 ghwango ughwa kukyanya fye ilikuvahomba, na jumue nave namunkusaghila nhu mwoojo um'balafu unyalukolo."

19 U Yesu ye amalile amasio aghuo, akavuuka mhu Galilaya, akaluta kukiaghavo ikyu Yudea imwambo ija kikogha ikyu Jordani. 2 Avaanhу viinga vakam'bilingila, ukuo akavasosia. 3 Avafarisayi vamonga vakaluta kumughela, vakamposia, "Asi lukwitisivua mu ndaghilo siitu umuunhu kumtavula un'dala ghwa mwene mhu nongua sooni?" 4 U Yesu akavamula akati,"Namwimbile mumalembe amimike kuuti kuhuma kuvutengulilo u Nguluve alyapeliile umughoosi nhu n'dala? 5 U Nguluve akati,'Mhu uluo

kusila kusila?" (ātonios g166) 17 U Yesu akamwamula akati,"kiiki ukumhosia une vwimila uvunofu? U Nguluve mwene ghwe nofu, Nave ghulonda kuvwingila ku vwumi uvwa kusila kusila, uvingililaghe indaghilo sa Nguluve." 18 Unsoleka jula akaposia akati,"Indaghilo siliku?" u Yesu akamwamula akati,"Nungabudaghe, nungawwafukaghe, nungahijaghe, nunglekaghe isa vudesi, 19 Umwoghopaghe uvaasoo nhu mamajo, na kumughana unino ndavule ghukughana juuve." 20 Umuunhu jula akati,"Isio sooni nisigadilile. Kiinu kiiki ikinge kino naghilue?" 21 "U Yesu akam'bula akati,"Nave ghulonda kuuva mugholofu, ulute, ukaghuisie fyonu fino ulinayyo, neke uvapeele avakotofu, apuo pe ghuuva ni kyuma kukyanya. Pepano ghwisaghe umbingililaghe." 22 Unsoleka jula ye apulike isio akavuka pala asukunile, ulwakuuva

alyale ni kyuma kinga. 23 U Yesu akavavula vano vaveele va kwanda kufika.' 9 Pe avavombi avavulanisivua vaake akati,"Kyang'haani nikuvavuula, vano vasilile pakiwilile akavalilo aka kijigo na kamo latalamu kyongo kwa muunhu ummfu kukwingila vakiisa vakahombua nujunge idinali. 10 Avavombi mu vutwa vwa kukyanya. 24 Nikuvavula kange vano vaale va kwanda, ye viluta kwa jumo ikuvahomba kuuti, kihuugu fijo ingamila pikila pa kalyoli kya vakahuviila kuhombua nyanga kukila avange. Neke sindano, kukila ummfu kukwingila mu vutwa vwa voope vakahombua nujunge idinali jimo jino lwale Nguluve." 25 Avavulanisivua vaake ye vapulik amasio luhombo lwa kighono kimo. 11 Ye vupile uluhombo aghuo, vakadegha kyongo vakaposia vakati,"Pe veeni lwave, vakanengula pikung'hulasia kwa nyamughunda. lino juno anoghile kupokua?" 26 Yesu akavalola 12 Viti,'Avaanhu avuo vavombie imbombo akavalilo akavavula akati,"Ku vaanhу uluo latalamu, neke kamo keene, lwanani utupeliile uluhombo luno kwa Nguluve sooni sivombeka." 27 Pe pano u luling'hineni veene? Ongusue tuvombie imbombo Peteli akam'bulla akati,"Lolaghа, Usue tufilekile fyonи nhu lupumuko ulukome nu lujuuva imwisi jooni.' tukukivingilila uve. Pe tuvumbulila kiiki? 28 U Yesu 13 Unyamughunda jula akamwamula jumonga mu akavavula,"Kyang'haani nikuvavula kuuti, une ne mwana ghwa muunhu niliiva nikalile pa kitengo kyango ikyu vuvalaava mu iisi imia na jumue mwe vaano mukumbingilila lino mulikukala mu fitengo kijigo na fivili ifya Islaeli. 29 Umuunhu ghweni juno ajilekile inyumba jaake, nambe avanine, nambe avalumbu, nambe uviise, nambe ung'inu, nambe avaana vaake, nambe amaghunda ghaake vvimila une, ikwupila finga fijo kukila fino afilekile na kukwupila uwumi uwu kuvusila kusila. (aiōnios g166) 30 Neke vinga vano va kwanda, valaava va vusililo, ava vusililo valaava va kwanda.

20 Ulwakuuva uvutwa vwa kukyanya vuli ndavule umuunhu unya mughunda, juno alyalavile fijo kuluta kulonda avaanhу ava kuvomba imbombo mu mughunda ghwake ughwa sabibu. 2 Ye avawwene akiting'ana navo kukuavomba uluhombo ulwa kighono kimo nujunge idinali, akavasuug'ha khu mughunda ghwake. 3 Akavalilo aka vutatu palwakilo akahuma kange akavagha avange vali pa lighililo vasila mbombo. 4 Akavavula akati,'Na jumue lutagha kuvomba imbombo mu mughunda ghwango ughwa sabibu, une kyanikuvahomba mweni uluhombo luno lunoghole. 5 Voope vakaluta ilijuuva ye lilipamutu akavalilo aka ntanda kange akavombie vulevule. 6 Ye vwilile akavalilo aka kijigo na kamo akahuma kange akavagha avange vimile pa lighililo. Akavaposia akati,'Kiiki mwimile apa ikighono kyoni kisila mbombo?' 7 Aveene vakamwamula vakati, Ulwakuuva nakwale umuunhu juno atupeliile imbombo. Umwene akavavula akati,'Na jumue lutagha kuvomba imbombo mu mughunda ghwango ughwa sabibu.' 8 Ilijuva ye litetemela, unyamughunda jula akam'bulla umwimili ghwa mbombo jaake akati,'Vakemele avavombambombo vooni kuuti uvahombe uluhombo lwave, Pano ghukuvahomba utengule avavombi vano vaveele visile ulwa vusililo na kumalikisia avavombi

19 13 Unyamughunda jula akamwamula jumonga mu vavombi vala akati,'Nyalukolo, nanikusoveleng'hinie nambe kukuhijila kimonga. Natuveele twiting'ine idinali jimo? 14 Upila uluhombo lako vuuka ulutaghe. Une nilamwile kukumhomba umuunhu uju ughwa vusililo uluhombo luno luling'iine nu luhombo lako. 15 Asi! Nalukwitikisivua kuvomba ndavule nighanile vvimila ikyuma kyango? uli ni kivini ulwakuuva une nili nkoola kukuapeela ifuinu avange? 16 U Yesu akajova kange akati, fye enendiki ava vusililo valaava va kwanda ava kwanda valavavva vusililo. 17 U Yesu ye alimusila iluta ku Yelusalemu, akavakemela palubale avavulanisivua vaake kijigo na vavili, akavavula akati, 18 "Lolaghа tuluta ku Yelusalemu, ukuo Mwana ghwa Adamu niluta kukwohelua ku vavaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghiro. Aveene kyavikuhigha kuuti nibudue. 19 Kange kyavikunhwala ku vaanhу vano nava Yahudi kuuti vanyovelele, vang'hope ni mijeledi na kukung'homelela pa kikovekano. Neke ikighono ikyu vutatu nisyuka." 20 Pepano un'dala ghwa Sebedaayi akaluta kwa Yesu palikimo na vanaake. Akafughama pa mwene akasuma lumonga kuhuma kwa mwene. 21 U Yesu akam'bulla,"Ghulonda nikuvombele kiiki? Umwene akamwamula akati,"Nisuma uvitikisie avanango ava vavili, kuuti mu vutwa vvako jumonga ikale ulubale lako ulwa kundio ujunge ikale ulubale ulwa kung'highi." 22 U Yesu akamula akati,"Namukagwile luno musuma. Asi! ndeponu mutawwile kupumuka ulupumuko luno nipumuka?"vakamwamula,"Tutavwile." 23 U Yesu akavavula akati,"Lweli kyamupumuka ukupumuko luno niluta pipumuka. Neke imhola ija kukala ulubale lango lwa kundio nambe ulwa kung'highi navatavulilua vvango looli u Nhaata ghwango ghweno alavapeela vano avaling'hanikisie ng'haani. 24 Avavulanisivua avange vala kijigo ye vapulike isio, vakavakalalila avanamuunhu vala vavili. 25 Pepano u Yesu akavakemela vooni palikimo akavavula akati,"Mukagwile kuuti avautwa va iisi vitema

avaanhu vaave ni ngufu. Kange vihufia ingufu isa mu lipuga lila vakavamula vakati,"Uju ghwe m'bili u vutavulilua vwave ku vavanda neke vavakundaghe Yesu, kuhuma mulikaaja ilya Galilaya." 12 U Yesu mu sooni. 26 Neke kulyumue nafye lungafisaghe. Looli ye alimulikaaja ilya Yelusalemu akingila mu luviika umuuunhu ghweni juno ilonda kuuva m'bahaa mulyumue ulwa nyumba inyimike ija kufunyila akavadagha vooni avisaghem'bombighwinu. 27 Kange umuuunhu juno vano vakaghusiagha na kughula ifiuu. Akabilivandula ilonda kuuva mulongosi avisaghe m'bombi ghwini. imeesa isa vano vananiagha indalama ni fitengo 28 Ndavule vule u Mwana ghwa Adamu alisile ifya vaghusia ng'hunda. 13 U Yesu akavavula kuvombelua, looli alisile kukuavombela, avange na akati,"Lilembilue mu malembe a Mimike kuuti, Inyumba kuhumia uwumi vvango kuuti nivavange vinga." 29 jango jitambuluagha nyumba ja kufunyila, "Neke umue Unsiki ghuno vakaluta mu likaaja ilya Yeriko, ilipuga muhambwile kuuva mhanga ja valyasi." 14 U Yesu lya vaanhu likava likum'bingilila. 30 Lolagha avabofu ye ali mu luviika lwa nyumba inyimike ija kufunyila, amasoavavili valikalile mulubale musila. Ye va pulike avabofu amaso na valema amaghulu vakaluta pa kuuti u Yesu ikila isila jila, vakakemeela fijo, "Ghwe mwene akavasosia. 15 Avavaha va vatekesi na Mutwa, ghwe Mwana ghwa David utusungukile." vavulanisi na ndaghilo vakafyagha ifidego fino avobile 31 Ilipuga lila likavadalikila kuuti vajjiike kimihe. u Yesu, na kupulika vuule avaana vikumughinia mu Neke aveene vakaghina kukemeela fijo viiti, Ghwe nyumba inyimike ija kufunyila viiti, "Aghinwaghe u Mutwa, Mwana ghwa David, utusungukile." 32 Mwana ghwa David, "mu uluo vakakalala kyongo. 16 Pepeno u Yesu akiima akavakemeela avabofu Vakamposia u Yesu vakati, "Ghupulika sino avaana vala akavaposia akati, "Mulonda nivavombele kiiki?" ava vijova? u Yesu akavamula akati, "Eena niplukal! 33 Aveene vakamwamula vakati, "Ghwe Mutwa Namwimbile mumalembe aMimike amasio ghano tulonda amaso ghiitu ghalolaghe." 34 U Yesu, ghiiti, "Mu masio agha vaana avadebe na vafyele mwe muno uling'hanisie amalumbo?" 17 U Yesu akaleka avaanhu vaala akavuka mu Yelusalemu akaluta ku kikaaja ikyo Betania akava ukuo ikilo jooni. 18 Palwakilo u Yesu ye igomoka ku Yelusalemu, injala jikam'bava. 19 Pe akaghwagha umpiki untini ghumonga piipi ni sila. Akaveela, akavona nsila fipepe nambe kimo looli ghaliimatundu gheene. Pe akaghuvuula umpiki ghula akati, "Kuhuma umusuguhu naghukomagha ifipeke nambe padebe." Na kalingi umpiki ghula ghukuumma. (aiōn g165) 20 Avavulanisivua va Yesu ye vasivwene isio vakadegha kyongo vakamposia vakati, "Lwandani umpiki untini ughu ye ghwumile lino lino?" 21 U Yesu akamula akati, "Kyang'hani nikuvavulamungave nu Iwtitiko kisila kuuva ni ngananganib, na jumue munoghile kuvomba sino nivombie ku mpiki ughu, Na kwekuuti ndepoonu muvomba sisiosis seene, looli nambe mungakivuule ikidunda iki kuuti, kumuka ghutaaghe mu nyanya, livombeka. 22 Mungave nu Iwtitiko, fyonino musumua kwa Nguluve, huvilagha kuuti mupelua." 23 U Yesu akingila kange mu nyumba inyimike ija kufunyila, ye ivulanisia avaanhu avavaha va vatekesi na vagoyo va Vayahudi vakaluta pa mwene vakamposia vakati, "Ghuvomba isi mu vutavulilua vwani? Ghwe veeni juno akupeliile uvutavulilua uvu? 24 U Yesu akamula akati, "Na juune nikuvaposia lumonga munganyamule pe na juune nikuvavuula nivomba isi mu vutavulilua vwani. 25 Asi, uvutavulilua vwa Yohani uvwa kwofugha avaanhu vulyahumile kwani? Vulyahumile kwa Nguluve ku vaanhu? Pe

21 U Yesu na vavulanisivua vaake ye valipipi kufika ku Yelusalemu vakafika mu likaaja ilya Betifage, pa idunda ikyo Miseituni, U Yesu akavasuung'ha avavulanisivua vavili, 2 akavavula akati, "Mulute mu kikaaja kino kilikuvulongolo kulyumue, mukujaagha idogovi jikungilue, jilininyaae mwavule mundetele. 3 Nave umuuunhu ikuvaposia, mutisaghe, u Mutwa alinuvufumbue naso, 'ghwope pe kyaikuvitikisiakukwisa naso' 4 Isi silyavombike kukwilanisia ilisio lino lilyajovilue nu m'bilikuti, 5 vavuule avaanhu ava mulikaaja ilya Syoni, kuuti Lolagha, UNtwa ghwini ikwisa, Nkoola ikwisa angaliile idogovi, pakyanya pa dogovi, inyaanavija dogovi. 6 Avavulanisivua vakaluta vakavomba ndavule u Yesu aveele avalaghile. 7 Vakaleta idogovi jila palikimo ni nyanaake, vakatandika amenda ghaave pakyanya pa dogovi, u Yesu akangalila. 8 Avaanhu vinga mu lipuga lila vakava vitandika amenda ghaave musila. 9 Ilipuga lya vaanhu vano valyalongwile na vano valyale mumbele mwa Yesu vakaava ni njeghelo, ija lukelo viiti, "Aghinwaghe u Mwana ghwa David! Afunyilue juno ikwisa mu litavua lya Mutwa u Nguluve. Aghinwaghe u Nguluve juno alikukyanya!" 10 U Yesu ye ikwingila mu likaaja ilya Yelusalemu, avaanhu ava mulikaaja ilio vakadegha kyongo, Vakava viposia viiti, "Uju ghwe veeni? 11 "Avaanhu

vakatengula kuposania viiti, tungati vulyahumile kwa vala? 41 Aveene vakamwamula vakati,"Ikuvam'buda Nguluve kyaikutumposia iiti,'Ongo namulyamwitike?' kisila kukuvalonela ikisa avahosi vala kange 26 Kange tungati, vulyahumile ku vaanhu tukwoghopa umughunda ghwake ikuvaviika avavombi avange ilipugha ili, ulwakuuva vooni vatang'hinie uYohani vano vikumpelagha ilighavo lyake ilya mpeto unsiki kuuti m'bili." 27 Pe vakamwamula uYesu vakati, ghuno ghunoghile. 42 U Yesu akavavuula kange "Natukagwile." Ghwoope u Yesu akavamula akati,"Na akati,"Namwimbile mumalembe aMimike kuuti,'Ilivue juune nanikuvalonela kuno vu huma uvutavulilua vwa lino avajengi valyalikanile lye livue ilivaha ilya panguto kuvomba isi." 28 U Yesu akavavuula kange akati, u Mutwa u Nguluve ghwe mwene avombile ili kange muvona ndani imhola iji? Kwe alyale umuunhu lya kugegha pamaaso ghitu?" 43 Mu uluo nikuvavuula jumonga junio alyale na vaana vavili. Akaluta kwa kuuti, u Nguluve ivusia uvutwa vwake kulyumue na mwana ghwa kwanda,'akam'bulaakatiMwanango, kukuvapeela avaanhnu va iisi isingi vano vivomba umusyughu ulute kuvomba imbombo ku mughunda isa vughane vwake. 44 Umuunhu angaghue pa ghwa sabibu. 29 U mwana jula akamwamula livue ilio idenyeng'hana, kange umuunhu ghweni akati,'Baali, nnilutaPambele akandula amasaghe lingamughwile, likudinyania Iwoni." 45 Avavaha va ghaake akaluta kuvomba imbombo. 30 Umuunhu vatekesi na vafalisayi ye vapulike ifihwanikisio fya jula akaluta kwa mwana ughwa vuvili akam'bula Yesu vakakagula kuuti ikuvajoova aveene. 46 Pepeno ndavule aveele am'bule ughwa kwanda. Akamwamula vakalondagha kukunkola neke vakoghopa ilipugha, akati,'Eena niluta, Neke naakaluta. 31 Mu vaana vavili ulwakuuva avaanhnu valyantang'hinie u Yesu kuuti vala ghwe veeni junio alyavombile uvughane vwa m'bili.

viise? Vakamwamula vakati,"Ughwa kwanda."u Yesu akavavula akati, Kyang'hani nikuvavuula avasongesia songo na vaghendamwalu vilikuvalongolela kukwingila ku vutwawa Nguluve. 32 Ulwakuuva u Yohani alisile kulyumue kuuti avalungike isila ija vugholofu, looli avasongesia songo na vaghendamwalu valyamwitike, nambe ye musivwene sooni isio namulyatalite inyivi siinu na kukwupila imhola jaake. 33 Pulikisia nivavuule ikihwaniakisio ikingi. Pwealyale umuunhu jumonga alyalimile umughunda akavyala isabibu, Akajenga uluvigho kusyuta umughunda ghwoni, munkate akajenga apa kuhujila isabibu, kange akajenga pa vvimo apa kulolelelela umughunda, akaviika avavombi mu mughunda ghula neke umwene akakyula. 34 Unsiki ughwa kupeta ye ghufikile, akasung'ha avakami vaake ku vavombi vaala kuuti vantolele ilighavo lyake ilya mpeto. 35 Neke avavombi vala vakavakola avakami vala vano vasung'hilue, jumo vakantova, ujunge vankam'buda, jumonga vakantova na mavue. 36 Unyamughunda juula akavasung'ha kange avakami avange vinga kukila vano alyavasung'hile ulwa kwanda, Avavombi vala vakavavomba avakami avuo ndavule ava kwanda. 37 Kuvusililo akavasung'ha umwanaake jujuo, akasagha akati,'Umwanango uju kyavikumwoghopagh.' 38 Neke avavombi vala ye vamwaghile umwana ghwa nya mughunda, vakapuling'hana vakati,'Uju ghwe nya vuhaasi, ghwa mughunda ughu tum'bude neke tutoole uvuhaasi vwake. 39 Vakankola, vakankwesela kunji ku mughunda ughwa sabibu vakam'buda. 40 U Yesu akavaposia akati, lino unyamughunda jula kyande ikwisa kyaikuvavova kiki avavombi

22 2 U Yesu akavavuula kange avavaha va vatekesi na vagoyo va Vayahudi ifihwanikisio, ifingi akati, 2 "Uvutwa vwa kukyanya vuuhwaniine nu ntwa jumonga junio alyaling'hansie uvutolani vwa mwanaake. 3 Untwa jula akavasung'ha avavombi vaake kukuvakemeela vano alyakutile kuuti viise kuvutolani, neke aveene vakakaana kuluta. 4 Untwa juula pe akasung'ha kange avavombi avange akavavuula akati,"Lutagha ku vano nikakutile uvutolani muvavuule kuuti, Lolagha, Niling'hanisie ifiiu fyoni ifya vutolani. Nibudile ing'hambako ni ndama sango sino sineniipe fijo. Mwise kuvutolani." 5 Neke aveene navakavikila mwojo. vakaluta ku mbombo saave, jumonga akaluta kumughunga ghwake, ujunge akaluta kughusia ifiiu fyake. 6 Avange vano valyakemelilue vakavakola avavombi vala vakavatova kyongo na kukuvalonela. 7 Untwa jula ye apulike sino sivombike ku vavombi vaake akakalala, Akasung'ha avasikali vaake kuluta kukuvalonela avabudi vala na kunyaanya Iwoni ilikaaja lyave. 8 Pe akavavuula avavombi vaake akati,"Uluo lwa vutolani luling'hanisivue, neke vano nikakutile uvutolani navanoghiile kange kukwisa ku vutolani. 9 Lino lutagha mu mapuulo, muvavuule avaanhnu vooni vano mutang'hana navo kuuti viise ku vutolani." 10 Avavombi vala vakaluta mu masevo na mu mapuulo vakavakemeela na kukuvalonela avaanhnu vooni vano vakava vitan'ghana, navo avanofu na vahosi, Avaanhnu vinga vakiisa vakamema mu nyumba ija vutolani. 11 Neke untwa jula ye ikwingila mu nyumba jila kuuti, aloe avahesia, vaake akamwaghya umuunhu jumonga naafwallile umwenda ghuno ghunoghile mu

vutolani! **12** Akamposia akati,'Nyalukolo, Iwandani Malembe aMimike sino u Nguluve alyavavulile ghwingile muno kisila kuuva nu mwenda ghuno avakuulu viinu kuuti, **32** Une neene Nguluve ghwa ghunoghiile mu vutolani? Umuunhu jula akakunua ikyo Abulahamu, Nguluve ghwa Isaka, Nguluve ghwa kujova. **13** Pepeno untwa jula akavavuula avavombi Yakovo? u Yesu akavavuula kange kuuti u Nguluve vaake akati,"Nkunge umuunhu uju amaghulu na na Nguluve ghwa vafue looli Nguluve ghwa vuumi." mavoko muntaaghe kunji ku ng'hiisi, ukuo illagha **33** Aavaanhu mu mapugha ghalo ye apulike imbulanisio na kugwegwenula amiino vvimiila uvuvafi uvukome saake vakadegha kyongo. **34** A Vafalisayi ye vapulike vuno alinavwo. **14** U Yesu pe akavuula akati, Vano kuuti u Yesu avamwile a Vasadukayi, kuhanga vakemelilue, nu Nguluve kukwingila mu vutwa vvake vakunilue ikyo kujova vakakong'haana palikimo vinga neke avasalulua vadebe." **15** Pambele a vakaluta kwa Yesu. **35** Um'bulanisi jumonga ughwa Vafalisayi vakavuuka pala vakaluta kupuling'hana ndaghilo sa Moose mu Vafalisayi vala akamughela u vvimiila ikiteghe ikyo kunkola u Yesu mu masio Yesu akamposia akati. **36** "Ghwe M'bulanisi ululaghilo ghaake. **16** Pe akasung'ha kwa Yesu avavulanisivu luliku luno luvaha kukila indaghilo sooni?" **37** U vaave palikimobna vavingiliili va ntwa u Herode. Yesu akamwamula akati,"Umughanaghe u Mutwa Avavulanisivua vala vakamposia vakati,"Ghwe u Nguluve ghwako nu mwojo ghwako, ghwoni ni Mb'ulanisi, tukagwile kuuti uve ulimuunhu ghwa ngufu saako sooni nu luhala Iwoni. **38** Ulu kyang'haani ghuvulanisia mu vvakyang'haani sino lwe lulaghilo uluvaha kange lwe lwa kwanda. **39** ilonda u Nguluve. Kange naghukwoghopa nambe Ululaghilo ulwa vuvili luno luling'hiine nu lwa kwanda muunhu vvimiila uvuvaha vwaake. **17** Lino tuvuule, lwe ulu, Umughanaghe unnino ndavule ghukughana ghuvona ndaani indaghilo sa Moose sikitikisia juuve. **40** Indaghilo sooni isa Moose ni mbulanisio isa kusonga isongo kwa Kaisali?" **18** Neke u Yesu vavili sihuma mu ndaghilo isi ivili." **41** A Vafalisayi ye akakagula amasaghe ghaave amaviivi akavamula vajighe vakong'hanile palikimo u Yesu akavaposia akati,"Mwe vakedusi umue kiki mukungela? **19** Muhufie akati. **42** Asi, mwiti kiki vvimiila u Kilisite? Mwiti mwana ihela jino mwa musonga isongo."Vakamuletela idinali ghwani? Vakamwamula vakati,"Mwana ghwa David." jimo. **20** Akavaposia akati,"Ikihwani nu vulembe fino **43** U Yesu akavaposia akati,"Nave fye lulivuo Iwandani fili mu hela iji fyani?" **21** Vakamwamula vakati,"Fya u Davidi ye alongosivue nu Mhepo ghwaNguluve Kaisali."Pepano u Yesu akavavuula akati,"Ifya Kaisali ikuntambula u Kilisite Mutwa Pano iiti, **44** 'U Mutwa mumpelaghe uKaisali ifya Nguluve mumpelaghe u Nguluve alyam'bulile u Mutwa ghwango,"Uuve u Nguluve." **22** Ye vapulike ulwamulo lwa Yesu nubbutavulilua palikimo nune kuhanga nikutange vakadegha kyongo. Vakamuleka pala vakavuuka avaleme avalugu vaako uvateme."?" **45** Lino nave u viluta. **23** Ikighono kilakila aVasadukayi vamonga Davidi ikuntambula u Kilisite iiti, "Mutwa,"Iwandani vakaluta kwa Yesu, A Vasadukayi kye kipugha mu uKilisite iiva mwanaake?" **46** Nakwealyale umuunhu Iwitiko lwa Kiyahudi vano viiti nakwelule ulusyukolwa junu akaghela kukwamula ilisio, kuhuma unsiki ughuo vafue. Vakamposia vakati, **24** Ghwe M'bulanisi, u nalyangiile kukumposia kange.

Moose alyalembile ululaghilo kuuti nave umuunhu afwile kisila mwana, unnine anoghile kuhaala umfwile jula kuuti ampapile avaana anyakusila. **25** Lino kwevalyale avanamuunhu lekelalubale. Ughwa kwanda akatoola un'dala akafua kisila kuleka mwana. Ughwa vuvili akamhaala umfwile jula. **26** Ghwoope akafua kisila kuleka mwana Ghwoope ughwa vutatu lukavombeka vulevule kuhanga kufika ughwa lekela lubale. **27** Pambele, ghwoope un'dala umfwile jula akafua. **28** Lino ikighono ikyo kusyuka avaanhu vooni umfwile jula iliiva n'dala ghwani mu vala lekelalubale? Ulwakuuva vooni valyantolile." **29** U Yesu akamula akati,"Musova, ulwakuva namukagwile aMalembe aMimike nambe ingufu sa Nguluve. **30** Ulwakuuva avafue valaava visyuka, nakwekulaava kutoola nambe kutolua. viliiva ndavule avanyamola ava kuykanya. **31** Neke vvimiila kusyuka avafue namwimbile mu

23 Pe u Yesu akalivuula ilipugha lila palikimo na vavulanisivua vaake. Akati, **2** "Avavulanisi va ndaghilo sa Moose na Vafalisayi vali nu vutavulilua uvwa kuvavulanisia avaanhu indaghilo sa Moose. **3** Lino mugadililaghe na kuvomba sino nikuvavula, Neke namungavingililaghe amaghendele ghaave, ulwakuuva sino vivulanisia nase sino vivomba. **4** Aveene vipinya amasigho amasitona kukuvatwika avange neke aveene navighela nambe padabe kutanga kupinda. **5** Imbombo sooni sino vivomba, vivomba mulwa kuhufia pamaaso gha vaantu. Vipinya pa vweni na mu mavoko ififuko ifya ng'hwembe ifikome kukila ifya vange kange vikwongelesia uvatali uvwa filundo ifya salavua mu menda ghaave. **6** Mu fikulukulu vilonda kukukala ku fitengo ifya voghopua na mu masinagogi vilonda kukukala kuvulongolo,

7 Kange vilonda avaanhу vavahungilaghe nu ikitengo kya Nguluve na kwa Nguluve juno ikukala pa vwoghofi mu mapuulo, Vihovoka fijo pano avaanhу kitengo ikio. 23 Iga umue, mwe vavulanisi va ndaghilo vikuvatambula viiti,"M'bulanisi." 8 Neke umue sa Moose, najumue mwe Vafalisayi, muli vakedusi! namungatambuluaghe "M'bulanisi," Ulwakuva u Mughina kirkuntavulila u Nguluve ilitekelo ilya saka M'bulanisi ghwinu alijumo mwene umue mweni mu fiinu ifya ndalamu indebe ndavule inyungu ni mulivavingili. 9 Kange namungatambulaghe umuuuhu filungo ifingi ifya kyakulia. Neke namuvikila mwojo mu iisi Nhaata ulwakuua uNhaata ghwinu, alijumo kuvomba imbaa sino silungikua mu ndaghilo ndavule mwene, alikuyanya. 10 Kange namungatambulwaghe kuuva mu vwakyang'haani, kuuva vanyalusungu na 'Valongosi ulwakuua umulongosi ghwinu alijumo kuuva nu Iwitiko. Isio se munoghile kuvomba, palikimo mwene ghwebKilisite. 11 Umuunhu ghweni juno na madebe aghuo ghano muvomba. 24 Umue mwe ilonda kuuva m'baha ghwinu avisaghe m'bombi valongosi vabofu amaaso! Muuuja ifiinu ifidebe mu ghwinu. 12 Ulwakuva umuuuhu ghweni juno ikughinia fino munuya neke mugulubika ingamil! 25 Iga umue, u Nguluve alamwisila. Neke umuuuhu juno ikujisia u mwe vavulanisi na Vafalisayi, mulivakedusi! Mukuvika Nguluve alamughinia. 13 Iga umue mwe vavulanisi vagholofu pamaaso gha vaanhу neke ifiinu fino muli va ndaghilo sa Moose na jumue mwe Vafalisayi, nafyo fya vulyasi nu vugholofu Mulindavule umuuuhu muli vakedusi! Mukuvasigha avaanhу kukagula isila juno isuka ikikombe ni sahani, kunji kwene neke ileka ija kwingila mu vutwa uvwa kukyanya. Jumue mwe munkate muno munyalile uvunyalu vuno vuli papringa. veene namukwingila kange vano vilonda kukwingila 26 Uve ghwe Mfalisyi ghwe m'bofu amaaso, valasia namukuvitikisia. 14 (Iga umue mwe vavulanisi va taasi uvuhosi vuno mwevule munkate mulyuve neke imbbombo jaako jiivanofu. 27 Iga umue, mwe vavulanisi na Vafalisayi, muli vakedusi! Muli ndavule imbiipa sino vimata ilikeeji, sivoneka nofu, kunji neke munkate simemile amafupa gha vafue nu vunyali uvunge. 28 Fye lulivuo na jumue kunji muvoneka muli vagholofu neke nkate mu moojo ghinu mumemile uvukedusi nu vuhos. 29 Iga umue, mwe vavulanisi na Vasalisayi, muli vakedusi! Ulwkuua mujenga imbiipa isa vavili va Nguluve na kulava imbiipa isa vagholofu. 30 Pe mujova mwitti, Pwetusavisagha amasiki gha vakuulu viitu, natwale tukuvatanga kukuvalabuda avavili va Nguluve. 31 Mu njovale ijiomuvonia kuuti umue mulivahosi ndavule avakuulu viinu vano valyavabudile avavili va Nguluve. 32 Lino, mukwilanisie uvuhosi vuno avakuulu viinu valyatengwile. 33 Umue mwe kisina ikihosi, mulindavule injoka, inyasumu ing'haali, Nde pobu mupunga ndaanu uvuhighi vwa Nguluve uvwa kuvataanga ku lupumuko lwa mwoto ghunobnaghuisima lusiku? (Geenna g1067) 34 Pulikisia, lino, nikuvasung'ha kulyumue avavili, na vaanhу nyimike? 35 Mu uluo u Nguluve ilikuvahiga umue vvimila Nguluve uvwa kuvataanga ku lupumuko lwa mwoto 36 Kyang'haani nikuvavuula avaanhу inyimike, ija Nguluve iiva ijigha vvimila inyumba ijo ava kisina iki valupila ulukwegho lwa Nguluve na kwa Nguluve juno ikukala mu nyumba ijo. 22 vvimila uvuhosi uvuo vwoni. 37 Pe pano u Yesu Ghwope juno ijigha vvimila kukyanya ijigha vvimila akati, Yelusalemu! Yelusalemu! Ghubuda avavili

na vaanhу vanovvisung'huа kulyuve ukuvatova alutang'aniaghe. 16 Apuo pepano vano vali mu na mavue! kekinga nilondile kukuvakong'hania Yudea, vakimbililaghe ku fidunda, 17 juno ali pa avaanhу vaako ndavule ing'uku vule jikong'hania na kughumbatila ifyanaake neke namukunda! 38 Lolaghа! u Nguluve ikujeleka inyumba jiinu kuuva mahaame. 39 Kyang'haani nikuvavuula kuuti, kutengulila lino viliiva vakunue na vano vilikwong'helesyaghe ifigono namunganyaaghe, kange kuhanga unsiki pano ifio! 20 Musumaghe kwa Nguluve kuuti unsiki ughuo muliti,'Afunyilue juno ikwisa multitava lya Mutwa u Nguluve."

24 UYesu akahuma mu nyumba inyimike ija kufunyila. Ye iluta avavulanisivua avaake vakaluta pa mwene, vakansoona uvujenge uwva nyumba inyimike ija kufunyila. 2 Neke uYesu akavavuula akati, "Se sene, mulola uvujenge vwoni uvu vule vujengilue! Kyang'haani nikuvavuula kuuti, nalilasighala nambe livue lino lilighelama pa livue ilingi, ghooni ghilihemula? 3 UYesu akaluta pa kidunda ikyu Miseituni, akitaka. Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene, vakijekela, vakamposia vakati, "Tusuuma utuvuule, isio sino utuvulile silivombeka liighi? kange kivalilo ikyu kutuhufia kuuti unsiki ughwa kwisa uve nu vusilio vwa iisi ghufikile?" (aiōn g165) 4 UYesu akavamula akati, "Muvisaghe maaso, umuumhu nangavasyangaghe! 5 Ulwakuva vinga vilikwisa mu litavua lyago, nujunge itisagha, Neene kilisite.' Avaanhу avuo vikikuvasyanga vinga. 6 Mulaava mupulika uvulugu ni mhuli isa vulugu, mulekaghe ughwa, mulekaghe pikkwoghopa. Ndadule ndaani isio silivoneka taasi, neke unsiki ughwene ughwa vusililo ghuuva ghukyale." 7 Ifighino ifio iisi jilwisgha ni iisi ijingi, kange uvutwa kulua nu vutwa uvunge. Imbale ni mbale kwejilliva injalani fiseneeyena. 8 Isio sooni vuuva vutengulilo, ndavule uvuvaifi uvwa mukijuuva, pano unsiki ughwa kupaapa umwana ghufikile. 9 "Unsiki ughuo, mulikoluа na mpumusivua na kubudua. Avaanhу imbale sooni vilikuvakalalilagha ulwakuva mukumbingiliла une. 10 Pepano avaanhу vinga vilivuhila kukumbigingiliла une. Vilikwohelanagha ku valugu na kukalalilagha ku valugu na kukakalilanila. 11 kange, avavili vinga ava vudesi vilihumila nakukuvasofia avaanhу vinga. 12 Avaanhу vinga liliuva vahosi. Mu uluo avaanhу vinga vilivuhila kukuvaghana avange. 13 Neke juno ikuguda kuhanga kufikika kuvusililo, ujoo ghwe alakuluka.

14 IMhola iNofu ija vutwa vwa Nguluve jilipulisivua mu iisi sooni kuuti vuve vwolesi ku vaanhу vooni, pepano uvusililo vwa iisi vukwisa. 15 "Unsiki ughuno mulavona ' Ikiinu kino kipelela uvulamafu inyumba inyimike ija kufunyila, kyimile pavwimike, ndavule alyajovile um'bili uDanieli. juno ikwimba amasio agha

kituvilli, naagngikaghe kutoola fimonga mu nyumba. 18 Nambe juno ali ku mmughunda. naangagomokaghe ku kaaja kutoola ilikooti lyake. 19 Iga avakijuua vano viliiva vakunue na vano vilikwong'helesyaghe ifigono ughwa kukimbila ghuleke piiva nsiki ghwa fula ni mhepo nambe ikighono ikyu Sabati. 21 Ulwakuva ifighono ifio, kweluliiva ulupumuko ulukome luno nalughelile kuvoneka kuhuma uNguluve ipela iisi, kuhanga kufika umusyughu. Kange nalulavoneka lusiku. 22 UNGuluve ale aleke kukepusia ifighono ifio, nakwale ughwa kukuluka. Neke vvimila avasulua vaake, ilikepusia ifighono ifio. 23 "Unsiki ughuno, umuuuhu angati, 'Lola, ukilisite ali apa,' nambe Ali kula,' namungitikaghe. 24 Ulwakuva valisa avaanhу vano vikutambulagha nujunge iiti ghwe 'Kilisite,' avange viila vavili vavudesi. Avuo vihufyagha ifivalilo ifivaha ni fidegħo kuuti vavasofie avaanhу, nambe avasalullua va Nguluve. 25 Muvisaghe maaso ulwakuva nivavulile ng'haani pano siksile pikwisa. 26 Lino vangavavuule kuuti, 'Lola, uMuesiya ali ku lunyika! Namungalutaghe. Nambe angati, Lola, ali kukate,' namungitikaghe. 27 Ulwakuva ndavule ulumili lwa fula vule lulumilika na kuvoneka imbale sooni, fye luliiva niliiva nikwisa ne Mwana ghwa Muunhu, Kulivoneka imbale sooni. 28 Kuno kwelili ilikanu ilifue kwe kuno amatumbusi ghikong'haana. 29 "Ifighono ifio ifya lupunko filiiva fisilile, 'ing'hiisi jilakupika iljuva, nagħu mwesi nagħulavalha, inhondue silasanguka kuhuma kukyanya, ni fiinu fyoni ifya kukyanya filasukanika.' 30 "Pepano avaanhу vilikufyagħa ifivalilo kukanya fino fihufia kuuti ne Mwana ghwa Muunhu nikwisa. Avaanhу ava fisħa fyoni vilitengula kulila nu lundwesi. Valambona ne Mwana ghwa Muunhu nikwisa mu mafundie kuhuma kukyanya. Nikwisa ni ngufu nyingga nu vuvaha. 31 Pe nilikuvasuung'ha avanyamholha vango kumo lukuuta ulukelemo kuuti vavakong'hanie avasulua vooni ava Nguluve kuhuma imbale sooni isa iisi, Kutengulila ulubale lumo ulwa vusililo vwa iisi kufika ulunge ulwa vusililo vwa iisi." 32 "MUmanyilagħe ikihwani kiso ikyu mpiki untini. Pano inhaafi saake silemba na kuuva na matundu, mukagulagħe kuuti amasiki għa fula ghali piipi. 33 Fye lulaava, muliiva makusivona sooni isi sino nivoli like sivombeka, mukagulagħe kuuti nili piipi kukwisa. 34 Kyang'haani nikuvavuula niiti, ikisina iki nakilakila kuhanga isi sooni sivombeke. 35 Uvulanga ni iisi filakila, looli amasio ghango nagħhalakila nambe pedebe. 36 "Neke ikighono nu nsiki ughwa kwisa un

ne Mwana ghwa Muunhu, nakwale juno akagwile vakaghonenela. Mu kilo nkate, avahinja vola voo ni nambe avanyamhola kukyanya, nambe juune ne sikavakola itulu, vakaghonelela. **6** Mu kilo nkate, Mwano, looli ju Nhaata mwene. **37** Ulwakuva niliiva vakapulika avaanhу vijegheela viiti, 'vaya, vaya! nikwisa ne Mwana ghwa Muunhu luliiva ndavule Untolan'dala afike, muhume tulute kukumwambilila.' lulyale ifighono ifya Nwaka. **38** Ifighono ifio ye **7** Nakalingi avahinja vala voo ni vakasisimuka, lukyale kukwisa ulutalamu ulwa ghalika, avaanhу vakaling'hania itaala saave. **8** 'Pe avahinja avajas u valyale vilia na kunyua, vitoola na kutolua kuhanga vala vakavasuma avanya luhalu vakati, 'Tusuma ikighono kila pano uNwaka ikwingila mu safina. **39** mututange amafuta madebe, itaala siitу sisima.' **9** Avaanhу avuo navalyakangwile kimonga kuhanga Neke avanya luhalu vala vakavamula vakati, 'Ndili! pano ighalika jikwisa, vakufua voo ni. Enendikiiki fye Natungavapeele, ulwakuva amafuta ghano tili nagho, lulaava niliiva nikwisa ne Mwana ghwa Muunhu. naghangatukwile usue palikimo numue. Lunofu mulute **40** Ifighono ifio avaanhу vavili viliiiva pa mughunda, kuno vighusia, mukaghule jumue. **10** Avajas u vala ye ujunge nikuntoola kuuva palikimo nuune, ujunge viluta kughula amafuta, untolan'dala akafika. Avahinja nikumuleka. **41** Avakijuua vavili viliiiva pihavula, avange vala vano valiling'hansie, Vakingila palikimo ujunge nikuntoola kuuva palikimo nuune, ujunge mu vutolani, umulyago ghudindua. **11** Pambele avajas u nikumuleka." **42** Lino, muvusaghe maaso, ulwakuva vala vakafika vakavona umulyango ghudindilue pe namukagwile ikighono kino uMutwa ghwiru ikwisa. vakati, 'ghwe ntwa! Ghwe ntwa! Tusuma utidindilue **43** Looli mukagulaghe kuuti, unya ale akagule unsiki umulyango!' **12** Neke untolan'dala akavamula akati, ghuno umulyasi ikwisa, ale ikukala maaso, naale 'Kyang'haani nikuvavuula, nanivamanyile! **13** Pepano ileka umulyasi amemule inyumba jaake. **44** Lino, uYesu akavavuula avavulanisivua vaake akati, Lino, na jumue muvisaghe muling'hansie, ulwakuva ne muvisaghe maaso, ulwakuva namukagwile ikighono Mwana ghwa Muunhu nilikwisa ghuno namuhuviila." nambe unsiki ghuno ne Mwana ghwa Muunhu **45** UYesu akavosia akati," Ghwe veeni um'bombi niligomoka." **14** UYesu akafijovagha akatisagha, unnofu, unya luhalu? Um'bombi juno untwa ghwake "kange, uvutwa vwa kukyanya vuwananisivua amb'bikile kuuva mwimilli ghwa vavombi avange nu muunhu juno alyakyulile. Ye akyale kukyula, mu nyumba jaake, kuuti avapelaghe ikyskulia unsiki akavakemeela avavombi vaake, **15** Akavapeela ghuno ghunoghiile. **46** Kuba um'bombi ujuo juno ikyuma kyake kuuti nujunge afulusyaghe. Akavapeela untwa ghwake iliiua igomoka, ikumwanga ivomba ikyuma kyake nujunge afulusyaghe. Akavaoeela sino akamulaghiile. **47** Kyang'haani nikuvavuula kuuti, nujunge kuling'hana ni ngufu saake. Jumo akampeela ikum'biika um'bombi jula, imilaghe ifiinu fyake fyon. italanta ihaano, junge italanta ivili, ujunge italanta **48** Neke um'bombi um'biivi avgasaaghe mu mwojo jimo, pe umwene akakyula. **16** 'Unsiki ghuoghuo ghwake kuuti, 'Untwa ghwango idilia kugomoka,' **49** um'bombi juno akapelilue italanta ihaano, akaluta Pe atengule kutova avavombi avajaake, alisaghe kufulusia, akakava italanta isingi ihaano. **17** Naju na kunyua palikimo na vaghaasi, **50** utwa ghwake m'bombi juno akapelilue italanta ivili, akafulusia angagomoke ikighono nu nsiki ghno um'bombi jula italanta isiiingi ivili. **18** Neke juno akapelilue italanta nahihuviila, **51** Kyaukuntemania na Kukum'biika ku lupumuko palikimo na vavudesi. Ukuo kwe vilililagha na kugwegwenula amiino vvimila uvuvafi uvukome vuno vali nawo."

25 Pe uYesu akafikuvalagha avavulanisivua vaake akatisagha, "unsiki ughuo uvutwa uvwa kukyanya vuwananisivua na vahinja kijigho vano valyatolila itaala saave, vakaluta kukumwupila intalan'dala. **2** Avahinja vahaano mu veene valyale vajasu, vavange vahaano valyale vanya luhalu. **3** Avajas u vala, valyagadile itaala saave kisila kuganda amafuta agha kwongelesia' **4** Looli avanya luhalu vala valyagadile itaala palikimo na mafuta agha Kwongelesia mu taala. **5** Ulwakuva untola'ndala akadiila pikwisa, avahinja vala voo ni sikavakola itulu, alyupiile italanta ivili, ghwope akiisa ni talanta isingi ivili. Akam'buula untwa ghwake akati, "Ghwe ntwa, ukamhelilie italanta ivili, lino nifulwise italanta isingi ivili. **23** untwa ghwake akam'buula akati, 'Uvombie

vunofu. Uve uli m'bombi nnofu, kange mhuvilua! Uvombile vunofu pa mbombo indebe, lino nikukuiika kuuva mwimilili ghwa kyumakinga Ghwise tuhovoke palikimo.' 24 "Pe akisa um'bombi juno alyupile italanta jimo, akam'buula untwa ghwake akati, 'Ghwe ntwa, nikakagwile kuuti uve uli mwumu, ghupeta pano nunyalile, ghukong'hania pano nukesile. 25 Mu uluo, noghopa kusofia italanta jaako, pe nasyila mu mwima. Lino koogho italanta jaako iji. 26 ntwa ghwake akawmamula akati, 'Uve uli m'bombi mbiivi, vange uli mwolo! Ukakagwile kuuti une nipeta pano nanivyallile, nikong'hania pano nanikesile, 27 lino kiki naghwaviika indalamu sango ku vano vifulusia, neke nitole palikimo nasino sifulwike? 28 Pepano untwa jula akalsghila akati, 'Mupoke italanta iijo, mumpeele um'bombi jula juno ali ni talanta kijigho. 29 Ulwakuva umuuuhu ghweni juno ali nafyo ipelua ifingi, neke iiva nafyo finga. Looli juno nsila kimonga, nambe ikidebe kino ali nakyo, ikunyu. 30 Um'bombi uju unsila luvumbulilo, mutaaqhe kunji ku ng'hiisi, ukuo kwe ililagha na kugwegwenula amiino vvimila uvuvafi uvukome vuno iiva navwo." 31 UYesu akafikuvavulagha avavulanisivua vaake iiti, "Une ne Mwana ghwa Muunhu niliiva nisile mu vuvaha vvango palikimo na vanyamhola vooni, nilikukala pa kitengo kyango ikyu vuvala. 32 Avaanhu kuhuma isi sooni vilikog'haana palyune. Na juune nilikuvabaghula avaanhnu ndavule un'diimi vule ibaghula ing'holo kuuva paajo ni mhene. 33 Iksiviika ing'holo ulubale lwake ulwa kundio, imhene ulubale lwake ulwa kun'hingi. 34 "Pepano une ne Ntwa nilikuvavuula avanhu vala vano vali lubela ulwa kundio, 'Mwise umue mwe vano mufyunilue nu Nhaata ghwango, mwingile mu vutwua vuno uNguluve avaling'hanikise ng'haani kuhuma ye ipela iisi. 35 Ulwakuva ye nili njala, mukamheliile ikyakulia; ye nili ni kyumilia, mukamheliile amalenga; ye nili mugheesi, mukanhengeliile mu nyumba siinu. 36 Kange ye nighajile, mukamheliile amenda; ye nili ntamu mukisile kukumbuvusia; ye nili mu ndinde, mukisile kukundola. 37 Pe avaghlofu viliti, 'Ghwe Mutwa, unsiki ghaliku ghuno tukakwaghile uli ni njala tukakupeela ikyakulia, nambe ye uli kyumilia, tukakupeela amalenga? 38 Kange, unsikighaliku ghuno ye uli mugheesi tukakutengeela mu nyumba siitu, nambe ye unghajile tukakupeela amenda? 39 unsiki ghiku ghuno ye uli ntamu tukakuvuvusia, nambe ye uli mu ndinde tukiisa kukululola? 40 Une ne Ntwa nilikuvamula miiti, 'Kyang'haani nikuvavuula, sooni sino mukaale mukum'bombela umuuuhu juno nantambulike mu vaanhnu vango ava, mukambombiile une.' 41 "Pe nilikuvavuula vano vali lubale lwango ulwa

kung'gingi nilitii,'Vuuka apa umue mwe vano uNguluve avaghunile! Lutagha ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghusima lusiku, kuno uNguluve amuling'hanikisie na vanyamhola vaake. (aiōnios g166) 42 Ulwakuba ye nili ni njala, namukamheleliile ikyakulia: ye nili kyumilua, namukamheliile amalenga; ye nili mugheesi, namukanhengeliile mu nyumba siinu; ye nighajile namukamheliile amenda. Kange, 43 ye nili ntamu, namukisile kukumbuvusia; nili mu ndimde, namukisile kukundola.' 44 Pepano voope viliiti, 'Ghwe Mutwa, liighi pano tukakwaghile uli ni njala, nambe ikyumilua, nambe ye uli mugheesi, nambe ye uli mughaju, nambe ye uli ntamu, nambe ye uli mugheesi, nambe ye uli mughaju, nambe ye uli ntamu, nambe ye uli mu ndinde, neke usue nakutakutengeliile? 45 Na juune nilikuvamula niiti, 'Kyang'haani nikuvavuula, namukambombiile une. 46 Pepano avahosi vililita ku lupumuko luno nalusila lusiku. Looli avaghoholuf vililikwingila ku vwumi uvwa kuvusila kusila." (aiōnios g166)

26 UYesu ye amalile kujova amasio aghuo ghooni, akavavuulanisivua vaake akati, “ 2 Mukagwile kuuti fikyale ifighono fivili, kuuva kyimike kyapasaka. Une ne Mwana ghwa Muunhu nitapivikua mu mavoko gha valugu kuuti nibudue pa kikovekano.”

3 Unsiki ughuo, avavaha va vatekesi na vagojo valyakong’hanilemu nyumbaja ntekesi um’baha juno akatambulwaghya kayafa. 4 Vakapuling’hana kukunkola uYesu kisyefu kuuti vam’bude. 5 Pe vakapuling’hana vakati, “Tuleke pivomba uluo ikighono iky Pasaka, avaahnu kyande vileeta ambaatu.” 6 Pepano uYesu akaluta mu kikaaja iky Betania, akikala mu nyumba ja Simoni juno, neke alyale ni buuba. 7 Ye ikalile ali pilia, akingila umukijuuva jumonga akolile isupa ija livu inya mafuta amanofu agha Kupakala agha ndalamama nyinga. Pe akaveela pa Yesu, akakung’hilila amafuta ghwa Yesu. 8 Avavulanisivua vaake ye vasivwene isio, vakakalala kyongo mu moojo ghaave vakati, “Kiki umukijuuva uju inangania amafuta enendiiki? 9 Amafuta agha ghaale ghighusivua ku ndalamama nyinga, neke indalamama isio saale sikuvatanga avakotofu!” 10 UYesu akakagula sino vijova, akavavuula akati, “Sino vijona, akkavavuula akati, “Kiki mukun’gasia umukijuuva uju? Ambombiile imbombo inofu. 11 ULwakuva avakotofu muli navo ifighono fyon, neke une naniiva numue ifighono fyon. 12 uju ang’hung’hiliile amafuta mulwa kunding’hania kusiyilia. 13 Kyang’haani nikuvavuula niiti, pano iMhola iNofu jipulisia mu iisi sooni, naji mbombo jino avombie uju jijovwagha, mu uluo vikunkumbukagha

umukijuuva uju." 14 Pe uYuuda Isikalioti, umo 33 U Peteli akam'buula akati,"Nambe avange vooni mu vasung'hua vala kijigo na vavili, akaluta Ku vakuleke une naningakuleke nambe padebe." 34 U vavaha va vateseki, 15 akavavuula akati, "Kyande Yesu akamwamula akati,"Kyang'haani nikuvavuula mukumheela kiki nave nikumwohela iYesu kuuti ikilo jjiji ing'hongove ye jikyale kuvika, uve ghuuva aave mu mavoko ghiinu?" Pe vakampeela indalama ung'hanile katatu." 35 U Peteli akamwamula akati,"Une fijigo fitatu. 16 Kuhuma unsiki ughuo, uYuuda nanikukuleka lusiku nambe kuuve kwe kufua akatengula kulonda isila ija kumwohela uYesu. 17 palikimo nuuve, Nava vavulanisivua avange vooni Ikihogono ikyo kwanda ikyo kyimike kya makate ghano vakajova vulevule. 36 Pepano u Yesu akaluta na naghavikilue ikilule, "avavulanisivua vakamposia vavulanisivua vaake pamonga pano pakatambuluagh uYesu vakati, "Ghulonda tukuling'hankisie kuughi Getisemanu akavula akati,"Mukalaghe bahaapa pano ukwa kuliila ikyimike ikyo pasaka?" 18 Umwene une niluta pala pikufuuny." 37 Pe akantoola u akavamula akati, "Mulute mu likaaja ilya Yelusalemu Peteli na vaana vavili avakina Sebedaayi akatengula kwa muunhu jumonga, mum'buule kuuti, 'Um'bulanisi kusukunala na kuhangajika mu mwojo ghwake. itti, unsiki ghwango ghuli piipi. Une na vavulanisivua 38 Akavavuula akati,"Umwongo ghwango ghuli nu vangho kyande tulia ikyimike ikyo Pasaka mu nyumba lusukunalo ulukome, ghunoghanogha mulwa kufua. jaako." 19 Avavulanisivua vala vakaluta, vakavomba Mukale bahaapa muvisaghe maaso palikimo nuune." ndavule uYesu aveele alaghile, vakavomba ndavule 39 Pe pano akaluta pavulongolo padebe akakupama uYesu aveele alaghile, vakaling'hania ikyo kyimiske paasi akifuunya akati,"Ghwe Nhaata ghwango, ikyo pasaka. 20 Ye vvilile, uYesu akikala kulia nave lunoghile, ikitkombe iki ikyo lupumuko kileke ikyakulia palikimo na vavulanisivua vaake kijigo kukunyagha. Neke na kwekuuti uvombe mu vughane na vavili. 21 Ye vali pilia, uYesu akavavuula vwango, looli muvughane vvako." 40 Pe akagomoka akati, "Kyang'haani nikuvavuula, jumnga mulyumue pa vavulanisivua vaake akavona vaghonelele, pe itapikunyohela. 22 "Avavulasivua vaake vakasukunala, akam'buula u Peteli akati,"Asi, mukuniluebkuua kyongo, nujunge akatengula kukumposia uYesu maaso palikimo nuune nambe kavalilo kamo? 41 itti? Ghwe Mutwa, neene?" 23 UYesu akamula Muuve maaso mufunyaghe kuuti ingelo sileke akati, "Umuunhu juno isasa palikimo muuone mu kukuvalema. Umwojo ghutavwile, neke um'bili kivugaana, ujoo ghwe mwene kyaikunyohela. n'dwesi." 42 Akaluta kange ulwa uvibili akifuunya 24 Une ne Mwana ghwa Muunhu nifua ndavule akati,"Ghwe Nhaata, nave ulupumuko ulu nalunoghile lilembilue mu Malembe aMimike. Neke iga, umuunhu kuvusivua kulyune luvombeke mu vughane vvako." ujo juno ikunyohela ne Mwana ghwa Muunhu! 43 Pe akagomoka kange, akavona vaghonelele Kiba umuunhu ujoo, ngale naaholwagha." 25 Pe ulwakuva vaale ni tulu nyingga. 44 Apuo pe akavaleka uYuuda juno ilonda kukumwohela akaposia akati, akaluta kange, kukufuunya ulwa vutatu ye ikufunya "Ghwe M'bulanisi, veene?" UYesu akamwamula akati, akajova amasio ghalaghala. 45 Pepano akagomoka "Uve ujovile." 26 Ye valipilia, u Yesu akantoola ku vavulanisivua vaake akavavuula akati,"Mujiighe unkate, akahongesia kwa Nguluve, akamenyulania. mufighona na kupuuma? Lolagha, unsiki ghufikile, Akavapeela avavulanisivua vaake akati,"Koogho ghuno une ne Mwana ghwa Muunhu nivikua mu mulisaghe, ughu ghwe m'bili ghwango." 27 Pe mavoko gha vahosi. 46 Ima, tulutaghe. Lolagha akatoola ikitkombe ikyo luhuuje akahingesia, kwa unya kunyohela ali piipi." 47 U Yesu ye ajighe ijova, Nguluve akavapeela akati,"Mwunywisisaghe mwени. 28 navo u Yuda umo mu vavulanisivua vaake kijigo na Ulwakuva iji je danda jango ija lufingo lwa Nguluve na vavili, akafika ni lipugha ilivaha vakolile ibamba ni vaanhu vaake jino jikung'hiika vvimila avaanhу vinga mbuda. Avaanhу avuo valyasung'hilue na vavaha va kupyaniluainyivi saaive. 29 Neke nikuvavuula, niiti une vatekesi na vagoyo. 48 U Yuda umwolesi alyavavulile nalinanya kange uluhuje, kuhanga pano niliiva ninyua ng'hani avaanhу vala ikivalilo ikyo kummanyua mu palikimo numue, uluhuje ulupia ku vutwa vwa Nhaata Yesu akati,'Juno kyanikunnonela, ujoo iiva ghwe ghwango." 30 Pepeno vakimba ulwimbo, pe vakavuuka mwene. munkolaghe. 49 Ye vafikile u Yuda akaluta pa vihuma kunji viluta ku kidunda ikyo Miseituni. 31 Yesu akajova akati,"M'bulanisi, ughonile Pe aknonela. Pe u Yesu akavula avavulanisivua vaake akati,"Ikilo 50 U Yesu akam'bula akati,"Nyalukolo, vomba sino ija musyunghu umue mweni kyamukung'himbila ukisisie."Pe avaanhу vala vakamkola u Yesu na ulwakuva lilembilue mu Malembe aMimike, Nikuntova kukumpinya. 51 Umuunhu jumonga mu vano valyale un'dimi ikipugha ikyo ng'olo kipalasana. 32 Neke lomo nu Yesu, akasomola ibamba, akantova unkami niliva nisyukile, nilikuvalongolela kuluta ku Galilaya." ughwa ntekiesi um'beta, akan'dumula imbughulutu.

Neke u Yesu akam'bula 52 akati, Gomosia ibamba ku luviika, pe um'bombi jumonga umhinja akaveela jaako mu nyambe jaake, ulwakuuva umuuuhu ghweni pa Peteli akam'buula akati,"Na juuve uveele lomo junu ilwila ibamba ibudua ni bamba. 53 Asi musagha nu Yesu ughwa ku Galilaya." 70 U Peteli akakaana kuuti une nikunilue kusuma ulutango kwa Nhaata pamaaso gha vala vooni akati, Nanikagwile sino ghwango neke umwene asuung'he avanyamola ghujova." 71 Pe akavuuka pala akaluta kunji ku vaake avasikali unsiki ghughuo amapugha kukila mulyango ughwa luviika,"Um'bombi ujunge umhinja kijigho na ghavili? 54 Lino, nave nivombe uluo akamwagha akavavuula avaanhnu vano pwevalyale aMalembe aMimike ghano ghalembilue kuuti isi pala akati,"Umuunhu uhu aveele lomo nu Yesu sinoghile kuvombeka mu sila iji ghaale ghikwlanisivua ughwa ku Nasaleti." 72 U Peteli akakaana kange ndaani? 55 Pe akavavuula avaanhnu vala vano akajiigha akati,"Nijiigha kuuti nanimanyile umuunhu visile kukunkola akati,"Mwisile ni bamba ni mbunda ujuo." 73 Unsiki n'debe vuvule avaanhnu vano kukung'ola une hwene nili mhijim'budi? Ongo jaatu vakimile pala vakam'belelela u Peteli vakam'buula navisagha numue nivulanisia mu nyumba inyimike vakati,"Kyang, hani uve uli umo nu vala ulwakuuva ija kufunyila namwang'olagh! 56 Isi sooni sihumila nambe injovele jaako jivoneka kuuti uli ghwa ku kukwlanisnia sino silyajovilue na vavili mu Malembe Galilaya." 74 Peteli akakaana akajiigha akati,"Nave aMimike."Pe avavulanisivua vaake vooni vakamuleka nijovile uvudesi nighunwaghe,"Nanimanyile umuunhu u Yesu vakakimbila. 57 Pepano ilipugha lila likankola ujuo,"Unsiki ghughuo ing'hongove jikavika. 75 Apuo u Yesu likantwala kwa ntekese um'baha u Kayafa, u Peteli akakumbuka ilisio lino u Yesu am'buula Ukuo kwe kuno valyakong'hanile avavulanisi va kuuti,"Ing'hongove ye jikyale kuvika ghuuva ung'hanile ndaghiro isa Moose na vagoyo. 58 U peteli akava katatu,"Pe akahuma kunji akatengula pilila kyongo. ikum'bingilila u Yesu pa vutali kuhanga akafika pa luviika ulwa nyumba ija ntekese um'baha. Pe akingila munkate akikala palikimo na vasikali avaloleli kuuti alole kino kihumila kwa Yesu. 59 Pepano avavaha va vatekesi ni kipugha kya valongosi va Vayahudi vakava vilonda uvwolesi uwva vudesi vwiimila u Yesu kuuti vam'bude. 60 Napano avaanhnu vinga, vakalutile kukwoleka isa vudesi neke navakaluvona lumonga luno lukwiting'hana. Pambele vakiisa avolesi vavili vakati. 61 Umuunhu uju alyatiile,"Une niliningfu isa kumemula inyumba inyimike ija Nguluve na kujenga kange mu fighono fitatu." 62 Pepano untekesi um'baha akiima akam'buula uYesu akati,"Kiki naghukwamula nambe lisio? Aavaanhnu ava vikwoleka kiki vwiimila uve?" 63 Umwene akajika. Pe untekesi um'baha jula akam'bula kange akati,"Nikukuvuula mu litavua lya Nguluve junu mwumi utuvuule nave veeve Kilisite, uMwana ghwa Nguluve." 64 U Yesu akamwamula akati,"Uve ujovile. Nekennikuavuula kuuti kutengulia lino mulambona ne Mwana ghwa Muunhu nitemile palikimo nhu Nguluve unya ngufu nikwisa mu mafunde kuhuma kukyanya. 65 Untekesi um'baha ye apulike amasio aghuo akakalala akademula umwenda ghwake itti,"Ikumuligha kyongo u Nguluve! Lino pe mulonda vwakiki uvwolesi uvunge? Mupulike vule ikumuligha u Nguluve. 66 Mwiiti ndani umuunhu uju? Aveene vakati,"Anoghile kubudua." 67 Pe vakanengula kukumfunyila amati ku maaso vikuntova ni mbuli. Avange vakava vitova na mapu. 68 Kumo viiti,"Ghwe Kilisite, vila ghwe veeni junu akutovile?" 69 Unsik ughuo u Peteli alikalile kunji

27 Palwakilo ye kukiile avavaha vooni ava vatekesi na vagoyo vakapuling'hana vule kya vikum'buda u Yesu. 2 Vakankunga, vakaluta naghwope kwa Pilato, untwa ghwave uMulooma. 3 U Yuda umwolesi ye awwene uYesu ahigilue kuuti abudue akipiika vwiimila sino avombie. Pe akavagomokesia avavaha va vatekesi na vagoyo indalama sila fijigho fitatu. 4 Akavavuula akati,"Nivombile inyivi kukumwohela umuunhu unsila nkole."Neke aveene vakati,"Inongua iijo jaako juuve usue nakwetule." 5 Pe umwene akasitaghya indalama sila muluviika lwa nyumba inyimike ijakufunyila akaluta kukukunga. 6 Avavaha va vatekesi vakatoolaa indalama sila vakati,"Nalunoghile kuvika indalama isi munyumba inyimike ija Nguluve, ulwakuuva siveele sihombilue kukuung'a idanda ja muunhu." 7 Pe vakapuling'hana, vakatoolaa indalama sila vakaghula umughunda ughwa m'bumba fijigha kuuti mwe vanyisilaghe avahesia. 8 Fye nambe umughunda ughuo nambe lino,"ghutambulua mughunda ghwa Danda." 9 Mu uluo likava likwlanisivue ilisio lino um'bili uYeremia alyalembile kuuti,"Valyatolile indalama ifijigho fitatu, sino a Vaisilaeli valyiting'hiine kuuti indalama isio sikwiline kughulila umuunhu ujuo. 10 Vakaghulila umughunda ghwa m'bumba fivigha ndavule alyandaghiile u Mutwa. 11 Pepano u Yesu akiima pa vuhighi pa ntwa u Pilato. Untwa akamposia akati,"Asi, uve veeve ntwa ghwa Vayahudi?"U Yesu akamwamula akati,"Uve ujovile." 12 Pe avavaha va vatekesi na vagoyo vakanengula kujova si nyinga isa kumpelela u Yesu ahighe neke

umwene naakamula kimonga. 13 Pepano untwa vakafuunyla amati, Vakatoola ulukwegho lula mu akamposia akati,"Ghwe naghupulika isi sooni sino luvoko lwake, vakantova ku mutu. 31 Ye vannennile, vikwoleka kuuti uhokile?" 14 U Yesu naalyawmawile vakamfuula isopeka jila, vakafwasia amenda ghaake. kimonga. Apuso untwa u Pilato akadegha kyongo. Pepano vakantwala kukunkomelela pa kikovekano. 15 Lwale Iwiho kwa ntwa pa kyimike iky Pasaka 32 Ye vali mu sila viluta, vakatang'hana nu muunhu kukun'dindulila unkungua jumo juno avaanhу vilonda jumonga juno akatambuluagha Simoni, umhumua kuuti ahume. 16 Unsiki ughuo mu ndinde mwe alyale mu likaaja ilya Kileene. Avasikalikavamwumilisia unkungua jumonga juno akatambuluagha Balaba. kupinda ikikovekano kya Yesu. 33 Ye vafikile pano Unkungua ujuo alyakagulike fijo vvimila uvuhosi pakatambuluagha Goligota, kwe kuuti,"Ling'ala lya vvake. 17 Lino avaanhу ye vakong'hanile, u Pilato Mutu," 34 Vakampeela uluhuuje uluhasing'hanie akavamposia akati,"Asi, mu vakungua vavili ava, nu nkota ughwa kusilisia uvuvafi. Neke ye u Balaba nu Yesu juno viiti ghwe Kilisite mulonda avonjile, akaakaana kunyua. 35 Vakankomelela pa nivadindulile veen?" 18 U Pilato alyavaposisie uluo kikovekano, pe vakaviika ulusodolelo kuuti amenda ulwakuuva alyakagwile kuutiavavaha va Vayahudi gha Yesu atoole veeni. Likavombeka enendiki neke valyale ni kivini nu Yesu, fye nambe valyantwalile kwa likwilanisivue ilisio lino lilyajovilue nu m'bili kuuti, mwene kuuti ahighue. 19 U Pilato ye ikalile pa kitengo Vaghaviine amenda ghango, vasodolile mulwa kutoola kyake iky vuhighi, un'dala ghwake akasung'ha imhola isopeka jango." 36 Pe vakikala palapala kuuti kwa mwene akati,"Nungam'bombelaghe uluviiyi vamulolelelaghe. 37 Pa kikovekano ku mutu ghwake lumonga umuunhu ujuo umugholofu, ulwakuva pakilo vakakomelela,"UJU GHWE YESU, UNTWA GHWA nihangajike kyongo mu njosi vvimila umwene." 20 VAYAHUDI." 38 Unsiki ghughuo avaanhу avange vavili Neke avavaha va vatekesi na vagoyo vakavahonga vano valyale vahijabudi vakakomelela palikimo na avaanhу kuuti vansuume u Pilato an'dindule u Balaba Yesu, jumonga akava ulubale lwake ulwa kundio, na kukumhigha u Yesu kuuti abadue. 21 U Pilato ujunge kung'highi. 39 Avaanhу vano vakava vikila akavaposia kange akati,"Ghwe veeni juno mulonda pala vakasukaniagha amatu ghaake, vikumuligha nin'dindulile mu vakungua vavili ava?"Vakamwamula viiti, 40 Uve ghwe juno ghwatisagha ghulimemula vakati,"UBalaba." 22 U Pilato akavamposiankange inyumba inyimike ija Nguluve neke ghujenga ifighono akati, Pe nim'bombe kiki u Yesu juno viiti ghwe fitatu, nave uli Mwana ghwa Nguluve, Ghupoke, Kilisite?"Avaanhу vooni vakoova vakati,"Unkomelie ghwe pa kikovekano!" 41 Voope avavaha va vatekesi pa kikivekano" 23 U Pilato akavamposia kange na vavulanisi va ndaghilo isa Moose palikimo na akati,"Umuunhu uju avombie luviiibluki?"Aveene vagoyo avange vakamwovelagha vakatisagha,"vakaghina kukwova viuti,"Unkomelie pa kikovekano." 42 Avapokaghava avange, lino ikunua kukupoka 24 U Pilato ye akagwile kuuti naangandule uvulamusi jujuo! Asi, naghwe ntwa ghwa Vaisilaeli, lino iike vwa vaanhу kange vatengwile, iyovo akatoola pa kikovekano, neke na jusue tumwitike. 43 U amalenga akoogha amavokonghaake pamaaso gha mwene ikumhuilla ubNguluve, iti Mwana ghwa vaanhу, vooni kuvonia kuuti umwene namwale mu Nguluve, lino nave u Nguluve amughanile, ampoke." nkole ughuo. Akavavula akati,"Une nili nsila nkole 44 Nava vahijabudi vanovvakomelilue palikimo nu vvimila kufua kwa umuunhu uju. Uluo lwinu jumue." Yesu, voope vakamuligha. 45 Kutenguala akavalilo 25 Avaanhу voonivakamwamula vakati,"Unkole ughwa aka ntanda pamwisi, ing'hisii jikakupiika iisi jooni kum'buda umuunhu ujuo ghuvisaghe ghwitru na vaana kuanga kufika akavalilo aka budika lubale. 46 viuti." 26 Pe pano u Pilato akan'dindulila uBalaba, Unsiki ughwa kavalilo aka budika lubale ndiki u Yesu neke akalaghila kuuti u Yesu akopue ni mijedeli na akakoola fijo akati, Eloi, Eloi, lamacsabakitani? kwe kukomelela pa kikovekano. 27 Pepano avasikalikavamwumilisia isopeka jila, 47 Avaanhу vamonga vano valyimile pala ja ntwa, pe ikipuga kyoni iky vasikali kikakong'hona, ye vapulike u Yesu ijova amasio aghuo vakati,"Uju kikansyungutila u Yesu. 28 Vakamfuula amenda ikunkemeela um'bili u Eliya." 48 Unsiki ghuoghuo ghaake, vakafwasia isopeka indangali, ndavule ija umuunhu jumonga mu veene akaluta luvilo akatoola kitwa. 29 Pe vakanenda ingeela ija mifua, vakafwasia ku ikyenda, akasuvika mu luhuje ulukali akakiviika mutu, neke vakaviika ulukwegho mu luvoko lwake ulwa mu lulaasi akam'besekesia u Yesubpa mulomo ndio avonekaghe hwene ntwa. Pepano vakafughama kuuti amiime. 49 Neke avange vala vakati,"Uleke pamaaso ghaake vikum'benapula na kukunnenela kukumpeela tulole nave u Eliya ikwisa kukumpoka," viiti,"Kamwene ghwe Ntwa ghwa Vayahudi?" 30 Pe 50 Pe u Yesu akakoola fijo kange, akakunguka. 51

Nakalingi, umwenda ghuno ghulyaghavilue pavili Maliya ujunge vakaluta kulola imbiipa. 2 Nakalingi, inyumba inyimike ija Nguluve, ghukademuka pavili kikahumila ikinsenyeena ikivaha, Unyamhola ghwa kuhuma kukyanya kiufika paasi. Iisi jikasukanika na Mutwa akiika kuhuma kukyanya, akaveela pa manhalavue ghakabajuka. 52 Imbiipa sikasyiluka, mbiipa akabilukisia ilivue lila kulubale, akitalila. 3 avimike vinga vano valyafwile vakasyuka. 53 Pa mbele Unyamhola ujuo alyale ivalatika hwene lumuli iwa u Yesu ye asyukile, avimike avuo vakingila mu likaaja fula, amenda ghaake ghalyale mavalafu ghivalatika ilyimike ilya Yelusalemu, vakavoneka ku vaanhu fijo. 4 Avasikali vano vakalolelelagha imbiipa, vinga. 54 Pe um'bahha ghwa vasikali palikimo na vala vakoghopa na kutetema kyongo kuhanga vakava vano valyale vikumulolelleta u Yesu ye vavwene iisi hwene vafwile. 5 Neke unyamhola jula akavavuula jisukanika ni singi sino sikahumile pala, vakoghopa avakijuua vala akati,"Muleke pikwoghopa nikagwile kyongo, vakati,"Kyang'hani umuunhu uju akaale kuuti mukumulonda uYesu juno vakankomelile pa Mwana ghwa Nguluve. 55 "Ye sivombike isi sooni, kikovekeno. Napwale apa, asyukile 6 ndavule alyale pwevalyale avakijuua vinga vano valyimile patali ikuvavuula. Mwise mulole pano vakam'bikile. 7 Lino padabe vilola. Avakijuua avuo ve vano vakambingilie mulute ng'aning'hani muvavuule avavulanisivua vaake u Yesu kuhuma ku Galilaya na kukutengelela. 56 kuuti,'Asyukile kuhuma ku vafue. Kange alongwile ku Mu vakijuua avuo, mwealyale uMaliya umhuma mu Galilaya, ukuo muluta mukum'bona.'Mukumbukaghe likaaja ilya Magidala, uMaliya ung'hina ghwa Yakovo sino nivavulile." 8 Avakijuua vala vakavuuka nu Yosefu palikimo nu un'dala ghwa Sebedaayi. 57 ng'aning'hani pa mbiipa pala, vajighe nu ludwesi Ye jifikile ivwile, akiisa umuunhu jumonga ummofu, kumo vali nu lukeelo ulukome. Vakava viluta luviloilitavua lyake alyale ghwe Yosefu, umhuma mu likaaja kukuvaavuula avavulanisivua va Yesu imhola jila. ilya Alimataya. Umuunhu ujuo alyale m'bulanisivua 9 Ye viluta, nakalingi u Yesu akatang'hana navo, ghwa Yesu. 58 U Yosefu akaluta kwa Pilato akati,"Mwe! Mughonile!"Pe avakijuua vala vakaveela kusuma umfimba ghwa Yesu. U Pilato akavavuula kwa Yesu vakaughama, vakankola amaghulu ghaake avasikali vaake liuuti vampeelee umfimba ghula 59 vakawimika. 10 Pe u Yesu akavavuula akati,"Muleke Pepano u Yosefu akaluta akatoola umfimba ghwa pikwoghopa. Mulute muvavuule avavulanisivua vango Yesu akaghunienglela nu mwenda ughwa kusyilila, valute ku Galilaya, ukuo kwe kuno vikumbona. 11 um'balafu. 60 Pe akaghuvika mu mbiipa jaake imia jino Avakijuua vala ye vali mu sila viluta, avasikali aliyabughwile mu linhalavue, akabilukisia ilivue ilikome vamonga mu vano vakalolelelagha imbiipa, vakaluta pa mulyango ghwa mbiipa akavuka iluta. 61 Unsiki kuvavaha va vatekesi mu likaaja ilya Yelusalemu, ughuo u Maliya umhuma mu likaaja ilya Magidala nu vakavavuula sooni sino sivombiike. 12 Pepano Maliya ujunge valikalile pala valungiime ku mbiipa. 62 avavaha va vatekesi vala palikimo na vagoyo avange ikighono ikyu vuvi kino kyale kya sabati, avavaha va vakakong'hana. Vakapuling'hana na kukuvalunda vatekesi na vafalisayi vakakong'hana kwa Pilato. 63 avasikali vala vakavapeela indalamana nyina. 13 Pe vakam'bula vakiati,"Ghwe ntwa, tukumbuka kuuti Vakavavula vakiati,"Umue mutisaghe,'Avavulanisivua unsyangi jula ye mwumi, akajovile kuuti, Fингакile vaake visile pakilo, vahijile umfimba ghwa Yesu usue ifighono fitatu kuhuma nifua nisyuka.' 64 Lino, ye tughonelile.' 14 U Pilato angapulike imhola iijo usue tusuma avavuule avasikali vaako valolelelaghe tujova nu mwene kuhanga luvoneke kuuti namuli nu imbiipa kuhanga ikighono ikyu vutatu, tungaleke nkole." 15 Pe avasikali vala vakupila indalamana sila kuvomba ulu, avavulanisivua vaake ndepoony viluta na kujova ku vaanhu ndavule vavulilue na vavahaha kuhija um'bili ghwake neke vavasyange avaanhу kuuti vala. Imhola isio sikakwila imbale sooni isa Vayahudi, asyukile. Nave luvenbeke uluo, uvudesi uvuo vuuva kange vajighe vipanga nambe lino. 16 Pambele vuvivi kukila uvwa kwanda. 65 U Pilato akavamula avavulanisivua va Yesu kijigo na jumo vakaluta ku akati,"Mutoole avasikali. Mulute mulolelelaghe imbiipa Galilaya, pa kidunda kino u Yesu alyavalaghile. 17 ku ngufu siuu sooni." 66 Pepano vakaluta ku mbiipa, Ye vamwaghile, vakawimika, neke avavulanisivua vakaviiika ikivalilo pa livue kuuti napwengavisaghe vamonga vakava ni ngananganu kuuti ghwe Yesu. umunhu ughwa kuvungulusia. Pe vakavaleka pala 18 Pepano u Yesu akaveela, akavavuula akati,"U avasikali kuuti valolelelaghe.

28 Ikighono ikyu Sabati kikakila. Lino ye kuhenga, ikighono ikyu kwasia mu mulungu, u Maliya umhuma mu likaaja ilya Magidala palikimo nu

sino nivavulile umue. Une niiva palikimo numue ifighono fyon, kuhanga uvusililo vwa iisi." (aiōn g165)

Malika

1 Imhola inofu ija Yesu kilisite, uMwana ghwa Nguluve. **2** Ndavule lilembilue mukitabu kya m'bili u Isaya, "Lolaghha nikunsuung'ha unyamhola ghwango akulongolele, ujoo ghwe ikuling'anisiagha isila." **3** Ilisio lya muunhu nipilikika kuhuma ku lihaka liiti, munnosekesyaghe u Mutwa u Nguluve isila na kuling'hania muno kya illila". **4** Pepano u Yohana u mwofughi akatengula ku pilisia ku lihaka, kuuti avaanhу valataghe inyivi save nakuwofughua. **5** Avaanhu kuhuma mulikaja lya Yerusalem na mukighavo kyoni ikya Yudea, vakalutagha kwa Yohana, vakalatagha inyivi save. **6** U'Yohana akafwalagha umwenda ghuno għutendilie nulwagħe lwa ngamia akipinyagħha nulukova munsana, na kulia imħaasi nu vwuki. **7** Akapulisyagħha akatisagħha, kwale jumo ikwisa mumbele mulyune unya ngufu kukila une, juno naninogħile nambe kuva m'banda ughwa kuhudula utukova twa filatu twake. **8** Une nikuvofugħa na malenga, neke umwene ikuvfughagħha nu Mhepo u Mwimike." **9** Lulya humile mufighono ifio ulwakuuti u Yesu Kilisite alisile kuhuma ku Nazaret ija ku Galilaya, akaluka kwa Yohanani na kukwofugħa nu mwene mukikogħha ikya Yolidani. **10** Ye ofugħue unsiki ghugħuo akahuma mumalenga, akavona uvulanga vudinduka, na ju Mhepo hwene ng'hunda akiika pa mwene. **11** Pe ilisio likahuma kukyanya likati, "Uve veve mwanango mugħanieke. Nikukelile fijo uve." **12** Kange nakalingi u Mhepo akamulongosia u Yesu kuluta kulihaka. **13** Akikalagħha ifiġħo fijigħo fine, agheluagħha nu setano. Alyale nifikanhu ifnge ifya mulisoli, navanyamhola vakan'tangagħha. **14** Pa mbele u Yohani ye akolilue, u Yesu akalika ku galilaya ipulisia imħola inofu ija Nguluve, **15** akatisagħha, "Unsiki ghwa ghifikile, kange uvu twa vva Nguluve viluppi. Mulataġħe na kukwitika inyivi siuu mu livangħi". **16** Yeakilila mulubale mu lisumba lya Galilaya, akabona u Simoni nu ANdeleeyita vitagħha inyavu save mulisumba, ulwakuva valyale valovaji. **17** U Yesu akavavula, "Mwise, mumbingililagħe, nikuvavika kuva valovi va vaanthu." **18** Unsiki ghugħuo vakasileka inyavu save vakam'bingilila. **19** Unsiki u Yesu ye aghħendile akasiki padabe, akam'bona u Yakobo mwawa ghwa Zebedayo nhu Yohani vanyalukolo vake; valyale mu ngalava vitenda inyavu. **20** Voope akavakemela vakamuleka uvise għwave u Sebedayi mun'akte mu ngalava palikimo navavombi vaake, vakam'bingilila. **21** Ye vafikile ku Kapelaumu, ikīgho kya Sabati, vakingila mu sinagogi na kuvulanisia. **22** Vakadegħha

imbulanisio ja mwene, ulwakuva alyale ivulanisia hwene muunhu nya vutavulilua nakavulanisiagħha ndavule avalembi. **23** Unsinki ghugħuo umuunhu alyale mu sinagogi jivanave alyale nilipepo ililamafu, akakoola, **24** akati, "Tulini kikibikya kuvomba nuve, Yesu ghwa Nasaliet? Għwisile kukututipula? Tukagħule uļiveni? Uve ulimwimike għwemwene ghwa Nguluve!" **25** U Yesu akalihwetukila ili pepo ililamafu akati, "kimihe huma mun'kate mwamuunhu uju!" **26** Nili pepo ililamafu likamugħwisia pasi na kuhuma mun'kate mwamwene unsiki ghuno akakolala kulisio ilivaha. **27** Avaanhu vooni vakadegħha, kange vakaposesania vene, "Seniċċi isi? Isi se mbulanisio imia inyavutavulilua? Idagħha amapepo għoppe ghikunda!" **28** Imħola sa Yesu sikakwila ng'hani ng'hani mukighavo kyoni ikya Galilaya. **29** Ng'hanning'hani ye vahumile kunji mu sinagogi, vakingile mu nyumba īja Simoni nu ndeleeja Vyalyale u Yakobo nu Yohani. **30** Lino un'kwive ghwa Simoni alyaghonelile alyale n'tamu ghwa homa, ng'hanning'ani vakam'bula u Yesu imħola sa mwene. **31** Ye afikile, akan'ko nuluvoko, akamwinula, ihoma jikabuka kwa mwene, akategħula kukuvatengelela. **32** Vwilile unsiki iljuva ye lisemile, vakamuletela avatamu voo ni vano valyale vivavua, na vanyama pepo. **33** Ilikja lyoni valyakong'anile palikimo pa mulyango. **34** Alya vasosie vinga vano valyale ninamu avanyanamu sino sili papinga na pidagħha amapepo minga, loli nakaghħalekelagħha amapepo ghajnej u l-oħra. **35** Alyasimuike kujjegħi kuhenga, unsiki ghuno ghukakyale kuhenga; akaluta pamonga pasyefu pe akifuna kukku. **36** U Simoni navanine vakatengula kuku mulonda. **37** Ye vawmwhile vakam'bula vakati, "Avaanhu voo ni vikuklonda" **38** Akavamula akati, "Tuvuke kufisina ifinge, mu fikja fino fiszunguta, kwope niplisie kange. Ulwakuva l-welino nisile apa." **39** Akaluta imbale sooni isa mukighavo ikya Galilaya, ipilisia mu masinagogi na kudaga amapepo. **40** Unyabuba jumonga akisa kwa mwene. Akampelepesia; akafugħarma akati, "Nave ukelile kukumbalasia, nisuma umbalasie. **41** Vvimiла vwa lusungu, u Yesu akaghholosia uluvoko l-waqt. Akaluta na pikum'bula kila muunhu na pipulisia ilisio kukila u Yesu lukampela u Yesu kukunua kulkwingila mu makaja pa vuvalafu. Akavisagħha kunji ku makaka

kuvusyefu kuvusila vaanhu kwope ukuo avaanhу kuvuhila kulia. Pe avaanhу vamonga vakisaghа ifipugha fyooni kuhuma imbale soni vakalutagha kwa kwa mwene ni pikum'buula, "Kiki avavulanisivua vaako navivingilila ulwiho ulwa kuvuhila kulia, ndavule avavulanisivua va Yohan nava Farisayo? 19 U

2 Ye agomuike ku Kaperinaumu ye fikilile ifighono fidebe, lukapulikika kuuti alyale kukaja. 2 Avaanhу vinga vakakong'hana pala napapakava apakukila kange, najila jino jilyale pa mulyango u Yesuvakajova ilisio kuvanave. 3 Kange avaanhubvamo valisile kwa mwene vano vamuletile umuunhu unya liteela; avaanhу vane vampindile. 4 Unsiki yevakanilue kukuntwala vwila vwa lipugha lya vaanhu, pe vakatuuvula vakantosia kukyanya ku dari ye vatuvuile, vakikisia ikitanda kino umuunhu untamu juno liteela alakighonile. 5 Ya aluvwene ulwitiko Iwave, u Yesu akati kwa ntamu, "Mwanango, upyanilue inyivi saako." 6 Looli mu valembi vamo vano vakikalile pala vakiposiagha munumbula saave, 7 "Anoghile ndani kujova anala? Ipyanila! Ghwe veeni kupyanila inyivi nakwale ujunge kukila u Nguluve mwene?" 8 Kange u Yesu akakagula mu numbula sa mwene kino akale isagha muvamo va vanave. Akavavula, "Nakiki musagha mu numbula sinu? 9 Luhugu luliku kukum'buula unya liteela, upyanilue inyivi sako' nambe kuuti, 'Ima, veghala ikitanda kyako, ulutaghe?' 10 Lino mukagule kuuti umwana ghwa Adamu alinuvutavulilua uvwa kupyanila inyivi mu iisi, pe alwa m'bulile unya liteela jula, 11 "Nikukuvula juve, ima, tola ilitefu lyako, vujagha." 12 Unsiki ghughuo akima akaveghala ilitefu lyake akavuka ivuja avaanhу vano pevalyale vaka degha kyongo, kange vakamughiniagha u Nguluve, vakaati "isi se natiusiwene lusiku." 13 Akaluta kange mulubale mulisumbe, ilipugha lya vaanhu likalutagha kwa mwene, pe akavulanisagha. 14 Ye ighenfa akamwagha u lawi nswambe ghwa Alfayo ikalile pano isongekesia isongo akambula akati "Um'bingillaghe." Akima na pikum'bingilila 15 Pambele u Yesu ye vilavuka ikyakulia munyuma ja lawi, avasongesia songo vinga na vahosi valikalile vivanga nu Yesu palikimo navavulanisivua vake, ulwakuva valyale vinga voope vakam'bingilila. 16 Unsiki avalembi, vano valyale Vafalisayo, yevamwaghile u Yesu ihanga navaaanhuwava nyanyivi nava songesia songo, vaka vavula ava vulanisivua vake vakaati, "Nakiki ihanga nava songesia songo na vaanhu ava nyanyivi?" 17 U Yesu ye apulike akavavula akati, "Avaanhу avanya vvumi mum'bili navufumbua kuluta kwa mughangha; looli avatamu vevano va mfumbilue. Naniyakisise kukuvakemela vano viku vona vagholofu, looli vano vitang'hinie kuuva vahosi." 18 Avavulanisivua va Yohani nAva Farisayo valyale nu Iwiho ulwa vili vali nu n'tola n'dala navangavuhile kulia mu lwakufunya? Pa uluo nave untola n'dala alipalikimo numue namughanilue kubuhila kulia." 20 Looli filiva fisika ifighono fino untolan'dala ilivusivua, apuo pepano vilivuhila kulia mulwa kufunya. 21 Nakwale umuunhu juno ihona ikigamba ikipia mu mwenda unkuulu, nave avombe uluo ikigamba kilekeng'ana nu mwenda, ikipia kibanduka mukikuulu, pe uvudemule vukwongelela kyongo. 22 Nakwale umuunhu juno ivika uluhuje ulupia mu nyambe ing'huulu, nave fye vavombe uluo, uluhuje lupusula inyambe kange fyonii fivili uluhuje ni nyambe visova. Looli vika uluhuje ulupia mu nyambe imia." 23 Mukighonobikya sabati uyesu alyakilile mumaghunga ghamo, navavulanisivua vamo vakatolaghа amasoje gha ngano. 24 Avafalisayo vakam'bulagha, "Lolaghа, kiki vivomba lunonalunoghile mundaghilo isa mukighono ikyabSabati?" 25 Akavamula, "Namwembila ndavule u Daudi vule alyavombile ye alimuvunoghelua vwa njala umwene palikimo na vaanhu vano alyale navope? 26 Ndavule alyalutile mu nyumba ija Nguluve unsiki ghuno u Abiathari alyale n'tekesi m'baha akalia unkte ghuno ghulyale pavulongolo ghuno naghukanoghile mundaghilo sa muunhu ghweni kuli ulwene vatekesi vene kange akavapela vaamo vano valyale palikimo nu mwene?" 27 U Yesu akajova, "isabati jvikilue kuku n'tanga umuunhu, jeeje umuunhu kuva n'kami ghwa Sabati. 28 Kwekuuti, Mwana ghwa Adamu ghwe Mutwa, naku sabati."

3 Kange akingila munkate mu sinagogi mula mwe alyale umuunhu juno uluvoko lulyafwile. 2 Mwevalyale vamo valyale vikumwuvila kuuti nave kya ikunsosia umuunhu jula mu kighino kya Sabati vantwale pa vuhighi. 3 U Yesu akam'bula umyaluvuko luno lufwile akati, "Ima pakate palipugha ili." 4 Pe akavavula avaanhу, "Asi, luliku luno lunoghile mukighono ikyabSabatinambe ku vomba imbivim; kupoka u vvumi nambe ku buda?" Looli navakamula kimonga. 5 Akavalola ni ng'halasi, akasukunala vvimila vwa vusiiki vwa numbula save, kange akam'buula umuunhu jula, "Gholosia uluvoko Iwako" Akagholosia u Yesu akansosia uluvoko lwa mwene. 6 Ava Farisayo vakahuma kunji pe vakava vipiling'ana nnu Herode vule kya vikum'buda. 7 Pe u Yesu, navavulanisivua vaake, vakaluta ku lisumbe, nililigha

ilivaha ilya vaanhу vukam'bingilila kuhuma ku U Yesu akajova ilio ulwakuva akatile, "Alinilipepo Yerusalem na kuvuyahudi ᄂ kuhuma ku Yerusalem ililamafu". 31 Kange u ng'ina navanyalukolo va na kuhuma ku Idumaya na kuvulongolo ku Yorodani mwene vakisa na vakiima panji. Vakansung'haa na kumbale isa ku Tiro ni Sidoni, ilipugja likome, umuunhu, kuku nkemela. 32 Nikipugha kya vaanhу pono alyapulika ifiim fyooni fino alya ivomba, valisile vano vakikalile pipi naghwope vakam'buula, "umama kwa mwene. 9 Pe akavavula avavulanisivua vaake ghwako navanunavo valijpanji, vikukulonda uve". 33 kuuti vaveghelesie ingalava indebe vvimila vwa Akavamula akati, "Umama navanuna vaango ve mwene Iwakuuti ilipugha lya vaanhу, ulwakuuti vaveeni?" 34 Akavasyetukila avaanhу vooni vano navangampitaghe. 10 Ulwakuva alya sosisie vinga, valikalile vakansungutile, akaati, "Lolagha ava ghwe ulwakuuti umuunhu ghweni unya mumuko alyale mama navanuna vaango! 35 Umuunhu ghweni juno nuvunoghelua vwa kum'bona neke amwabasie. 11 ivomba isa vughane vwa Nguluve, umuunhu ujuo pooni imhepo indamafu pano vakamwaghaghа, ghwe nuna kange kwe lumbu ghwango ghwango, nu vakaghwisaka pasi na pilila pamaghulu gha mwene, mama ghwango".

vakatisagha, "uve uli Mwana ghwa Nguluve". 12 Akaghadalilikagha kuuti naghangampulisiaqhe akagulike. 13 Akatogha pakyanya pa kidunda, akavakemela vano alighanile, vakaluta kwa mwene. 14 Akavasalula kijigho na vavili (akavatambula vasung'ua), ulwakuuti vave palikimo nu mwene alwakuti avomole kupulisia, 15 kuuti uvutavulilua uvwa kudaga amapepo. 16 Akavasalula kange kijigho na vavili: U Simono juno akantambulagha Petro, 17 U Yakobo nswambe ghwa Zebedayo, nu Yohani nyalukolo ghwa Yakobo, alkapeelilue litavua lya Bonagesi, avuo ve, vaana va lugulumo, 18 nu Ndeleeya, Filipo, Bartholomayo, Mathayo, tomaso Yakobo mwana ghwa Alfayo, Thadayo, SimoniMukananayo, 19 nhu Yuda Iskariote, juno alya mwohiile. 20 Pe akaluta ku nyumba, nilipugha lya vaanhу vakisa palikimo kange, vakakunua nakulia u nkate. 21 Ikikolo kya mwene yevapulike imhola iijo, vakaluta kukun'kola, vakaati, "Ahasiling'ine uluhala" 22 Voope avalembi vano valisile kuhuma ku Yerusalem vakatisagha, "U Yesu ali nili pepo lywa Beelzebuli", ilipepo ili yelinylikumpeela ingufu isakudaga amapepo". 23 Uyesu akavakemelile kwamwene nakujova navope kuhwanikisio, "ndaponi usetano idaghw kwa setano? 24 Nave uvutua vughavana vvene uvutwa uvuo navu ngime. 25 Nave inyumba jingaghaving'hane jeene, inyumba iijo najiwesia jiime. 26 Nave usetano angagalung'hane mwene na kughaving'aana, nangawwesie kukwima, iva afikile kuvusililo vwake. 27 Looli nakwale nambe umuunhughweni nangingile munyumba ja muunhu unyangufu kughoma ifiini fyake looli tasi ankunge unyanyumba, neke aghome ifiinu fyake fyooni. 28 Kyang'haani ni kuvavula, inyivi sooni isa vaanhу vaanhу nalavasaghila, namaligho ghave ghoni, 29 looli umuunhu juno ikumuligha u Mhepo u Mwimike ujuo u Nguluve nalansaghila lusiku, ujuo iiva nu nkole ghwa kuvusila kusila". (aiōn g165, aiōnios g166) 30

4 Kange alya tengula ku vulanisia mulubale palubale pa lisumbe. Nilipugha ilivaha likakong'ana pikunsungutila umwene, akalamula pikwingila mu ngalamu na akikala. ilipugha lyoni likava mulubale kunji mulisumbe. 2 Pe akavulanisia sinyinga mufulwanikisio, pe akajova kuvanave ni mbulansio sake. 3 Pulikisia, unkesambeju alyalutile kukesu imbeju. 4 Ye ikesa imbeju jimonga jikaghua musila, injuni sikisa sikahola. Ijinge jikaghua palinalavue, pano ilihanga lilyale lidebe. 5 Nakalingi sikuuma, ulwakuva nasilyale palihangha iyakukwilana. 6 Looli ilijuva lika nyaanya, jikuuma, ulwakuva nasilyale ni ndela, sikuuma. Ijinge jikaghua pa malela gha madasia. 7 Neke amadasia yeghalembile ghaka fweta, sikakunua kukoma ifipeke vunufu 8 Ijinge jikaghua pa lihanga ilinofu jikamela nakukoma vunono, jimo ifijigho fitatu, ijinge fijigho ntanda, ijinge kilundo". 9 Pe akati, "Unyakupulika, apulike!" 10 U Yesu unsiki ghuno akale mwene, vala vano valyale pipi na vala kijigho na vavili vakamposia kufihwanikisio. 11 Akavamula muvanave, "Mupelilue isa vusyefu uvwa vitwa vwa Nguluve. Neke vano valikunji ifinu fyoni fihwanikisio, 12 neke vangalole, ena vilola, loli navangalole, kupulika vipulike neke navangasitang'anie, looli vasasyetuka nu Ngulu ngale avasaghile." 13 Pe akajova muvanave, "Namukukitang'ania ikihwanikisio iki? Pe kyamukufitang'ania ndani ifihwanikiso ifinga? 14 Unkesambeju akesa ilisio. 15 Vamonga vevano vaghwile mulubale mu sila, pano ilisio likesilue. Pano valyapulike, nakalinge usetano akisa na pivusia ilisi lino likale mu moojo ghave. 16 Vamonga vevala vano vakakesilue pakyanya pa linalavue, vano, vikulipulika ilisio, vikulyupila ng'aning'ani nulukelo. 17 Vasilia ndela sesoni mu mojo ghava, looli valyale nu lugudo ludebe. Looli inalaamu ni mumuko pano fikwisa vvimila vwa ilisio, unsiki ghughuo vikuvala. 18 Avange vevala vano vakakesilue mumifui. vikulipulika ilisio, 19 neke

umukuo sa mu iisi, uvuyasu vwimila vwa kyuma, nuvunoghelua vwa mbombo isinge, fikuvingila pe fiftweta ilisio, pelikunua ku koma imeke. (aiōn g165) 20 Looli vano vavyalilue mulihanga ilinofu. vikulipuluka ilisio na kukulyupila neke vikoma ifipeke: jumo ifipeke fijigho fitatu ujunge fijigho ntanda, ujunge kilindo kimo." 21 U Yesu akavavula, "Ulumuli luletua munkate mu nyumba na pikulubika pa ndilo, nambe pasi pa fungo? Jeeje luvikua pa kimilo. 22 Ulwakuva nakwekile kyekyoni kino kifisime kino nakilikagulika, sope isa vusyefu silivikua pa vwelefu. 23 Unya kupulika apikel!" 24 Akavavula, "muve maaso kukino mukukipulika, ulwakuva ikipimo kino mipimila, kyekino milipimivua, kange kiliwongelete kulyumue. 25 "Lunoghile nivombe kiki, Yesu, Mwana ghwa Nguluve Ulwakuva umwene juno alinakyope, ilikyupila kukila, juno alikukyanya fijo? Nikukusuma mulitavua lya jula juno nsila, kuhuma kwa mwene ilipokua nambe fili fini alinafyope." 26 Pe akajova, "Uvutwa vwa Nguluve vulindavule ikihwaanikiso kya muunhu unkesa mbeju mumughunda. 27 Umwene akaghona na kusismuka, imbeju jika lemba nakukula, kisila kugagula muno jimelela. 28 lisi jihumia jijo; ghitala amatundu, neke amasoje, kange imeke sino selile. 29 Unsiki ghuno imbeju jiva jelile itwalagha uvumego, ulwakuva unsiki ghwa kubena ghufikile." 30 Pe akajova, "tu hwananie uvutwa vwa Nguluve ni kinu kinge, nambe utumile ikihwani ikinge ku kwolelela? 31 Vuhwani vwa mbeju indebe kukila soni, nambe pano jilya vyalilue jilyale ndebe kyongo kukila imbeju soni mu iisi. 32 Nambe, unsiki ghuno jikavyalilue, jimela na kukula ghuva mela nkope kukila amamele ghone agha mibusitani, inhaafi saake siva mbaha, nasinjuni sa kuvulanga sitendagha ifivwasu mumuo. 33 Akavavulanisiagha avaanhу ilisio lyake mufihwanikiso finga na kujova mu vanave, kavavulanisiagha ndavule vanoghile kujova, 34 na akalovagha kimonga kisila kuhwanikisio. Looli unsiki ghuno lyale mwne, akavaghanulilagha sooni avavulanisivua vaake. 35 Mufighono ifio, ye jifikile iwlilie, akajova muvanave, "Tulovoke imwambo jila". 36 Pa uluo vakalileka ilipuga, vakantola u Yesu, unsiki ughuo ye alimunkate mungalava. Ingalava isinge silyale palikimo nu mwene. 37 Imhepo inyangufu jikaguguma na mavingo ghakavingilagha munkate mu ngalava ingalava wejilya memile. 38 Looli u Yesu alyale mu shtri, alyaghonile pa kisagu. Vakansimula, vakati, "Ghwe m'bulaniisi, uve kulyuve ghuvona na kiinu usue pano tufua?" 39 Pe akasimula akajidalikila imhepo na pikujivila inyanja, "Litama, ulughano". Imhepo jikalitama, kukava mye. 40 Akaajova muveene, "Lwakiki muli vogho?" 41 Valya memile uludwesi luvaha, vakajovesania, vakati, "Uju ghwe veeni, juno imhepo namavingo fikumpulika?".

5 Vakafika umwamboijinge ija lisumbe, mulikaja lya Gerasi 2 Nakalingi u Yesu ye ihuma mu ngalamu, akisa kwa mwene umuunhu jumonga unyalipepo lilamafu akahumile ku mbiipa. 3 U muumhu uu akikalagha ku mbiipa. Nakwalyale uwakunkola nabe kukundindila, nambe kukunkunga ni minyololo. 4 kekinga akapinywagha ni pingu na manyololo. akadumulagha amanyololo ni pingu akadenyagha. Nakwalyale unyangufu ghwa kumulefia. 5 Pakilo na pamwisi akikalagha ku mbiipa na kufidunda, akakolagha na kukutemateme namavue amajodofu. 6 Ye am'bwene u Yesu pavutaali, akankimbilia na mukugipulika, kufughama pa mwene. 7 Akakola ni lisio ilivaha, milipimivua, "Ghwe lipopo lichafu uve, huma mwa muunhu uju." 9 Gwoope akamposia akati, "Ilitavua lyako veee veeni?" Ghwoope akawamala, "Ilitavua lyango nene Ligioni, ul. wakuva tuliviinga." 10 Akampelepesia kange leka pikughadaga mu iisi jila. 11 Ilipuga ilivaha lya ngube lilyale pakaya pakidunda silyale sidimua, 12 ghoope ghokampelepesia, sikati, "Utusung'e mu ngube, mwetwingile munkate mu sene." 13 Akaghatavula; amapepo amalamafu ghakahuma mwa muunhu na pikwingila mu ngube, sope sikakimbilia pasi pa kidunda na pikwingila mulisumbe, neke ilipuga lya ngube imbilima ivili sikadwivila mulisumbe 14 Navadima ngube vakakimbila vakaluta mulikaja na mufikaja kuhumia imhola kusino sihumile na pivombeka mu likaja na mukisina. Pepano avaanhу vinga vakahuma kuta kulola kino kikahumile. 15 Pepano vakisa kwa Yesu pe vakamwagha umuunhun juno ahasiling'inе na mapepo alyale nu nsikali ikalile pasi, awasivue, ali nuluhala lunofu, voope va koghopa. 16 Vala vano vakasiwene sino sivombike ngalava, umuunhu juno alyahasiling'inе na mapepo akampelepesia kuuti alutaghe palikimo nu mwene. 19 U Yesu akankana, akati, "Lutagha kukaja na kuvu nyalukolo vako, uvavule akuvobile u Mtwa, nulusungu luno akupelile." 20 Pepano akavuka na kuluta kupulisia imbaha sino am'bombili u Yesu mu Dekapoli, imhola isio sikava kidegħo ku vooni 21 Pano u Yesu alyalowwie kange imwambo ijinge, mu ngalava, ilipuga ilivaha lika kong'ana kukunsungutila, pano alyale mulubale mulisumbe. 22 Umbaha jumo ughwa va sinagogi, akatambuluaghha Yairo,

akisa, ye amwaghile, akaghua pa maghulu gha nalunoghile umuunhu ghweni akagule imbombo jino mwene. 23 Akampelepesia fijo kange fijo, akati, jivombika apa. Akavavuula kuuti vampele uminja jula "Mwalivango n'debe ghukova pifua. Nikusuma ghwise ikyakulia.

uvike uluvoko lwako pakyanya pa mwne ulwakuuti usoke akupele uvwumi ughendelele pikukala." 24 Apunakavuka palikimo nu mwene, naililipuga ilivaha lika m'bingilila vaka mpitagha kukunsungutila. 25 Pwe alyale umumama jumonga juno alyale ihuma idanda inaaaamu ijo jilya mpumwisia amaka kijigho na gha viili. 26 Alya pumuuke yongo kuva ghanga vinga alya vombiile ikyuma kyon kino alyale nakyo. Neke nalyasokile nambe padewe, looli inamu jikava jifikwongelela. 27 Akapulika imola isa Yesu. Pe akatengula kukwisa kughenda mumbele muno mwa mwene pano alyale ighenda pakate palipuga. ghwope akagusa umwenda ghwa mwene. 28 wakuva akajovile, Nane ninga guse ghamenda ghake ni soka, niva mwumi." 29 Ye agusile, idanda jikabuhilapihuma, akivoona mumbili ghwake asokile kuhuma munamu jila. 30 Unsiki ghughuo u Yesu akivona mu m'bili ghwake sihumile ingufu. Akyasyetuka imbaile soni mulipuga pe akaposia, "Ghwe veeni juno abasisie u mwenda ghwango?" 31 Avavulanisivua vaake vaka mwamula, "Ulivwene ilipuga illi likikupita lisyungutile, najuve ghuti, ghweveeni juno ikukwabasia? 32 Looli u Yesu akava ifilolesia ulwakuuti ankagule juno amwabasisie. 33 Umukijuua, akakagula lunoluhumile kwa mwene, akoghopa na pihilila. Akalukagula pe akaghua pasi pamwene akolelela sooni sino sivombike. 34 Akajova kwa mwene, "Mwalivango usokile vvimila ulwitiko lwako. Ultaghe nulutangano inamu jako jisoke lwoni 35 Pano alyale ijova, valisile avaanhу vamo kuhuma kwa ngoyo wa Sinagogi, vakaati, "Umwalivo afuile. Kiki ghuku n'gasia um'bulanisi?" 36 Looli u Yesu ye akipulike kino valyajovile, akambula um'baha ghwa sinagogi, "Uloghopaghа. Itikaghа." 37 Akavakana vooni kulutania naghwope, looli akantoola u Petro, Yakobo, nu Yohana navanyalukolo va Yakobo. 38 Vaksilepaka pa m'baha ghwa va sinagogi ghwope akalivona ili batu, kukola na kulila. 39 Ye ingile mu nyuma, akaposia akati, "Kiki musukunile kange kiki mulila? Umwana nahwile looli ighona." 40 Vakanseka, looli umwene akavahumia vooni kunji, akavatola ava pafi nava vulanisivua vala, kingila munkaae muno mwealyale u mwana. 41 Akankola uluvoko lwa mwana akati, "Talitha koum," kwekuuti, "Ggwe minja uve nikukuvula, simuka." 42 Unsiki ghughuo umwana jula akasimuka na na pighenda (ulwakuva alyale na maka kijigho na ghavili). nakalinga vakakolu ni nganighani na nuludegho luvalha. 43 Akavakana ku ngufu kuuti

6 Pe akabuka apuo kuluta mulikaja lya mwene, na vavulanisivua va mwene vaka mbingilila. 2 Isabati ye jifikile, akatengula kuvulanisi mu sinagogi. Avaanhу vinga vakampulkisia na pidegha. vakati, "Atolile kughi imbulnisio isi?" Vukagusi vui vuno apelilue?" kange fidegho fiki fino fivombeka mu ngufu saake?" 3 "Uju naghwe mپulula mbavo, mwana ghwa Mariamu nyalukolo ghuva Yakobo, Yose, Yuda nu Simoni? Nava lumbu nave vuno tukukala palilikimo nusue?" Navakakelile nu Yesu. 4 U Yesu akavavula, "Um'biili naikosa uvwoghopua, ulwene naikwoghopua mulikaja lyake na vanyaluolo vamo avamunyumba ja mwene." 5 Naakavomba nambe kidegho kimonga apuo, looli akavabiikila amavoko avatamu vadebe akavasosia. 6 Akadegha kyongo ulwakuva navalyamwitike. kange pe akaghendela ifikaja ifya pavupipi kuvulanisia 7 Akavakemela avavulanisivua vala kijigo navavili akatengula piku vomhola vavili vavili. Akavapela uvu tavulilua vwa кудага amapepo imilamafu, 8 akavavula ulwakuti navalha tolaagha kyakwoni pano viluta ulwene lulukongoja lwene. Navangagadaghe unkate, nambe inyambe, nambe indalamu; 9 looli mufwalaghe ifilato, ulwene mulafwalagha isopeka viili. 10 Kange akavavula, "Inyumba jejoni jino kwande mukwingila, mukalaghemumuo kuhanga pano muvuka mulikaja ilio. 11 Kange ilikaja lino navikuvupilila nambe kuvapulikisia, muhumaghe muvanave, mukung'unaghe ulung'unde mumaghulu ghinu, kive kivalilo muvanave 12 vakavuuuka viluta vipulisia valate na kukusileka inyivi save. 13 vakadagha amapepo minga, kanke vakaghaphakagha avatamu amafuta vakasoka. 14 Utwa u Herode ye aghapulike aghuo, ulwakuva ilitavua lya Yesu lika kagulike kyongo. Vamonga vakatisagha, "U Yohano umwofughua asyukile kuhuma kuvalue vvimila vwa ilio, iji ngufu ja fidegho ivombela imbombo munkate mwa mwene." 15 Avaange vakatisagha, "Uju ghee Eliya," Kange avange vakatisagha, "Uju ghwe m'bili, ndavule ava viili vamo ava pakale." 16 Ne uHerode ye apuluke agha akati, "U Yohana, juno nilya n'dumwile umutu asyukile." 17 Ulwakuva u Herode jujuo akalaghile kuuti u Yohana akolue na kukun'dindila mu ndinde vvimila uHerode (un'dala ghwa nuna Filipo) vvimila umwene ulwakuti alya n'tolile. 18 Ulwakuva u Yohani alya m'bulile u Herode, "Nalunoghile mundaghilo kun'tola un'dala ghwa nunavo." 19 Peoano uHerode akan'kalalilagha na kumwuvila

ulwakuti am'bude, neke akakunuagha, 20 ulwakuva fighavo palisoli ilyololo. 40 Vakavakasia fighavo uHerodr akamwoghopagh uYohani; alyalutang'inie fighavo; fimonga avaantu kilundo, ifingi fijigho fihano. kuuti muunhu mugholofu kange mwimike, pe 41 Pe akatoola amakate ghahano ni samaki ivili, akamuleka pavutavike. Kange akavisagha nulukelo akalola ku kyanya, akahongesia pe akavapeela lwa kumpulikisia akasukunalagha fijo, looli alyan'kelile avavulanisivua vabike pavulongolo pa lipuga. Kange kuku mpulikisia. 21 Ye kifikile ikighono ikyu kikuluklu nasisamaki ivili akaghavania kuaantu vooni. 42 Vooni ikyu kukumbuka kuholu uHerode akavalang'ania vakalia vakikuta napigombole. 43 Vakakong'ania avavaha va vasikari va mwene ululilo, navasikali ifisighasi fya makate ni samaki, fikamema indilo na vatambulike avange ava Galilaya. 22 Pepano kijigho na fivili, kange na fifisighasi fya samaki. 44 umwalivo ghwa Herodia akingila na seeja pavulongolo Avaki nhaata valyale imbilima ihano vano valyalie pa veene, akamhovosia uHelode navaghesi vano amakate. 45 Kange akavalaghila vapande ingalava valikalile unsiki ughwa kyakulia kya pakivwile. valute imwambo ijingi, ku Bethsaida, pono umwene Pe pano untwa u Herode akam'bula uminjia jula, ihwesia ilipugha. 46 Yevavukile, akaluta kukidunda "Suma kino għulonda nikukupele." 23 Akajiigha akati, kukufunya. 47 Ye vvilile, ni ngalava save silyale kyokyoni kino ghukunisuma, nikukupela, nambe vuve pakate pa nyanja, ghwope alyale mwene kufidunda. vve wtwa vvango." 24 Akahuma kunji kukumposia 48 Akavagha pano vitata kughendasia ingalava ung'ina, "Nisuumi kiki?" akati, "Umutu ghwa Yohani ulwakuva imhepo jikavagomosiagħa ku mbele. Ye u mwofughua." 25 Akingila ng'aning'ani mwa ntwa kuta pihenga akavalutila, akaghenda pakyanya pa akatengula kusuma, "Nilonda umele mulisinia, malenga, akalondagħha pikuvakiling'hania. 49 Looli ye umutu ghwa Yohani u mwofughua." 26 Untwa vam'bwene ighenda pakyanya pa malenga, lukavingila akasukunala kyongo, looli ulwakuva akiġiħile na uludwesi vakati lisyuka pe vakajegħela ni ngolo. kuvahesisia, vakakunua pikunk'ana kino asumile. 50 Ulwakuva valyamwaghile lukamema uludwesi. 27 Pepano, untwa akansung'a avasikari vamo akavavula, "Muve kangala! nene! namungoghopagħe." muvaloleli va mwene kuuti vakamuletele umutu 51 Pe akingila mu ngalava, imhepo jika litama, vope ghwa Yohani. Unsikari akaluta kun'dumula umutu vakandegħa kyongo. 52 Ulwakuva navalyavutang'iniea ye alimundinde. 28 Akaleta umutu ghwa mwene uvufumbue uvva makate. ulwakuva uluhala lave mulisinia na pikumpela uminjia, uminjia uakampela lulyale nuvwelef u vudebe. 53 Yevalowwiek imwambo ung'ina. 29 Navavulanisivua va mwene ye vapulike jingi, vakafika iisi ija Genesareti ingalava jikava isio, vakaluta kutoola umbili vakaghvuika mu mbipa pa vvimo. 54 Yevahumile kunji mu ngalava, pe 30 Ava sung'hua, vakakong'ana palikimo pavulongolo vakan'kagula. 55 Valkaluta ng'aning'ani kupulisia pa Yesu, vakamwolele soni sino vakavombie mu iisi jila jooji vakatangula kualeta avatamu nisino vakavulanisie. 31 Ghwope akavavula mwise mufitala, mwoni munovapulikagħha kuti ikwisa 56 mwevanya kyuma kuvusyefu tu puume padebe." kwoni kuno akalutagħha mufighavo, nambe mu Avaantu viinga vakisagħa na pibuka, vakakuuna makaja, nambe mu iisi, vakavavikagħha avatamu piva nunsiki ughwa kulja. 32 Pe vakapanda ingalava pa lighlil, vakampelepesiagħha kuti avalekagħe kuluta kuvusyefu veene. 33 Looli ye vivuuka avaantu avatamu vabasyagħe nambe ulu vilo lwa mwenda vinga vakavagħha, vakaluta luvi lu palikimo kuhuma għwaxe. Vooni vano vakabasyagħa vakasoka. mumalenga, pe vakatala aveene kufika. 34 Yevafikile mulubale mu lisumbe, akalivona ilipugħa lya vaanhu akavavonela ikisa, ulwakuva valyāhwene ng'olo isila n'diimi. Pe akatengula pikuvavulanisia si nyngi. 35 Unsiki ye kuseghħelie fijo, avavulanisivua vakamwisila vakam'bula, "Apa pe pasyefu unsiki ghulutile. 36 Utavule valutagħe mu fikajja fino fili pipi valutagħe vakaghħule ifyakulija." 37 Looli aka vamula akati, "Muvapele umue ikyu kulja. Vakam'bula, "Ndeponu tuluta kukava amakate aghħanya latalama lwa dinali filundo fivili na pikuvapela valie?" 38 Akavavula, "Muli namakate ghalingi? Lutagħa mukalolae." ye vakavile vakam'bulla, "Tuli namakate ghahano ni samaki ivili." 39 akavatavula avaantu vikale fighavo

7 Pambele, avafalisayi na vavulanisi va ndaghilo vamonga kuhuma ku Yelusalemu vakakong'haana pa Yesu. 2 Vakavaagħha avavulanisivua vamonga vilia na mavoko amalamafu, kwekuti kisila kwogħha amavoko mu Iwiho. 3 Ulwakuva aVyahudi vooni, kyongo aVafalisayi, nakalisaqħa kisila kwogħha amavoko ndavule lwa Iwiho lwa vakuulu vaave.
4 Kange umuunhu pano amumile ku lighlil, naalyanogħiile kulja kisila kwogħha amavoko. Nisingi nyngi sino valyupiile, ndavule isa kusuka ifikombe, ifiugħaana ni fingi 5 Pepano aVafalisayi na vavulanisi va ndaghilo vakamposia uYesu vakati, "Kiki avavulanisivua vaako navivingilila inyঃ সা

vakuulu viitu, pano vilia na mavoko amalamafu?" vakagule. **25** Looli unsiki ghughuo umukijuuva, **6** UYesu akavamula, akati, "Umue mwe vakedusi! juno umwana ghwa mwene n'debe alyale ni lipepo Unguluve kukilila um'bili uYesaya alyajovile se sene lilamafu, akapulika imhola sake, akisa, akaghua vwimila umue, ndavule lilembilue, "Avaanhu ava pasi pa maghulu ghamwene. **26** Unkijuuva ujou vikungina'ia pa pa mulomo, neke amojo ghaave akisile Muyunani, ghwa kikolo kya Kifoeniki akansuma ghali kutali nuune. **7** Vlkunyimika neke ulwimiko lwave juue adage ilipepo kuhuma mwa mwalive **27** Neke lusila Iuvumbulilo, ulwakuva vivulanisia indaghilo uYesu akam'buula akati, "Uleke taasi avaana valie isa Nguluve, neke mugadilila inyihio isa vaanh." vikute, ulwakuve nalunono kutoola ikya vaan na **8** "Sa kyang'haani, umue musilekile indaghilo isa kukuositosekasai imbu." **28** Neke umukijuuva jula aka Nguluve, neke mugadilila inyihio isa vaanh." **9** UYesu akamwamula uYesu akati." Ghwa Nhaaata, ujovile akavavuula kange akati, "Umue muvona lunono se seene, poope nasi mbua sasilia ifimenyikila fino kukusileka indaghilo sa Nguluve, neke muvingililaghe vasangwisie avaana paasi pa meesa." **29** UYesu inyihio siinu! **10** Ulwakuva uNguluve kukilila kwa akam'buula akati, "UYesu akam'buula akati, "Vwimila Moose alyatiile, 'Umwoghopaghe uvaaso nu mamaajo, iliso lino ujovile, vujagha, ilipepo limulekile umwalivo." kanviise nambe un'ina kuge alyatiile, 'Umuunhu **30** Umukijuuva jula akavuukka ivuja. Ye afikile ku juno bikumuligha uviise nambe ung'ina anoghiile kaaja, akamwagha umwalive aghonile pa kitala, kubudua.' **11** Neke ume muvulanisia kuuti, umuunhu ilipepo limulekile' **31** UYesu akavuuka mu maakaja ndepoony iku'mbuula uviise nambe ung'ina kuuti, agha Tiilo kukilila mu likaaja ilya sidoni, pe akafika ku 'Kino niveele ninoghiile kukutanga, nihumisie, litedelo lisumbe ilya Galilaya na mu isi ija Dekapoli. **32** Ukuo kwa Nguluve.' **12** APuo, mukum'biika umuunhu ujo vakamuletela umuunhu unya mapule, kangevkinunu. aleke kukuvantanga avapaafi vaake, ulkuwakuva Vakampelepesia uYesu am'biike amavoko kuuti sooke. mwiti ahumisie kwa Nguluve. **13** Mu uluo mubenapula **33** UYesu akam'busia umuunhu jula mu kipugha ilisio ilya Nguluve, pano mugadilila inyihio siinu ikya vaanh, akaseghukha naghwope pa vusyefu, sino mukwuping'hana. Kange muli ni nyihio inyinga akingisia ifyove fyaka mu mbulughutu, akafunya ndavule isio sino nasihuma kwa Nguluve." **14** amati na kukumwabasia ulumili. **34** Pepano uYesu UYesu akakemeela kange ilipugha ilya vaanh ukalola kukyanya, akasukunala, akam'buula, akati, akavavuula, akati, "Mumhulikisyaghe mweni, kange "Efata,"Kwekuti, "Dinduka." **35** Palapala imbulughutu musitang'haniaghe sino njova. **15** Nakwekili ikiini saake sikandinduka nalu lumili lukavopoka, pe kino ilia umuunhu kino kikumpelela kuuva mlamafu, akatengula kujova vunono. **36** UYesu akavakaana looli fino fihuma munkate mwa mwene. **16** Unya avaanh vala kuuti, navangm'bulaghe nambe muunhu kupulika, apulikaghe!" **17** UYesu na vavulanisivua sino avombile. Napano akavakanagha, aveene vaake vakalikela ilipugha, vakingila mu nyumba. Pe vakafikwyagha imhola ku vaanh vooni. **37** Avaanhu avavulanisia vaake vakamposia imhola ija kihwanikisio vakadegha kyongo vakati, "Imbombo sooni sino kila. **18** UYesu akavavula avavulanisivua vaake akati, avombie nofu! Avanya mapule avapeliile kupulika na "Na jumue nakumkulutang'hania? Namukagula kuuti, vakiniunu avapeliile kujova."

nakwekili ikiini kino ilia umuunhu kino kikum'biika kuuva mulamafu? **19** Ulwakuva nakiluta mu mwojo, looli kiluta mu lileme, neke pambele kihuma kunji." Enendiliki, alyavusisie umwiko mu fyakulia fyon. **20** Kange uYesu akajova akati, "Ikiini kino kihuma mu mwojo, kye kino kikumpelela umuunhu kuuva mulamafu. **21** Ulwakuva mu mwojo, kye kino kikumpelela umuuuhu kuuva mulamafu. Ulwakuva mu mwojo ghwa muunhu mwe muno sihuma: inyisaghilo imbiivi, uvughendamwalu, uvuhiji, uvubudi, **22** uvuvwafu, umwojo, uvuviji, uvusyangi, amasaka, ikivini, amaligho, amatuupa na kupunia. **23** Inyivi sooni isi sihuma nkate mwa muunhu, isio se sino sikum'biika kuuva mulamafu." **24** UYesu akavuuka pala, akaluta mu maaaja gha Tiilo. Ukuo akingila mu nyumba ja muunhu jumonga, neke naakalondagha avaanh

8 Ikighono ikingi, ilipugha lya vaanh likakong'haana kange. Avaanhu avuo ye vikalile nu Yesu ifighono fitatu, vakava vasila kyakulia. Pepano uYesu akakemeela avavulanisivua vaake akati, **2** "Nikuvavonela ikisa avaanh ava, ulkuwakuva vikalile nuune ifighono fitatu, lino vasila kyakulia. **3** Ningavatavule kuuti vavujaghe kisila kulia, kyavitegha mu sila, kange vomonga vihuma kutali." **4** Avavulanisivua vaake akati, "Ghihuma kuughi amakate pa lunyika apa pavulisila kimonga, neke vakwile avaanh vooni ava!" **5** UYesu akavaposia akati, "Muli na makate ghalingi?" Vakamwamula vakati, "Ghalii lekelalubade." **6** Pepano uYesu akavavuula avanuuuhu kuuti vikale paasi. Akamenyulania, pe akava ikuvapeela avavulanisivua vaake, neke voope

9 UYesu akajova akati, "Kyang'haani nikuvavuula, vamonga nkate mulyumue mwe vano muli apa, navalafua kuhanga pano vikuvwagha uvutwa vwa Ngulive wvisile ni ngufu." 2 Ye fikilie ifighono ntanda, uYesu akavatoola uPeteli, uYakovo nu Yohani. Akaluta navoope ku kidunda ikitali, vakijekela, vakava veene. Ye vali pala, uYesu akanduka pamaaso ghaave, 3 nagha menda ghaake ghakava ghivalatika, mavalafu kyongo, nakwale unsukamenda pa iisi apa, juno ndepoony ivalasia endendiiki. 4 Pe vakasetuka avavili avalongosi uEliya nu Moose, vijova nu Yesu. 5 Pepano uPeteli akam'buula u Yesu akati, "M'bulanisi, linono usue tukalaghe bahaapa. Lino, tujenge ifyeve fitatu: kimo kiive kyako, kimonga kya Moose, ikingi kiive kya Eliya" 6 UPeteli nalyalutang'hinie ajove kiki, ulwakuva umwene na vanine vaale nu ludwesi. 7 Pepano likiisa ilifunde likavakupikila, likapulikika ilisio kuhuma mu lifunde liiti, "Uju ghwe Mwanango umughanike,

mumpulikilasyaghe umwene!" 8 Nakalingi vakolola 27 Pepano uYesu akankola uluvoko, akamwinula kuno kuno na kuno navakamwaga umuuuhu ujunge, unsokela jula, akiima. 28 UYesu akingingila mu looli ju Yesu mwene. 9 Ye vali mu kidunda vilwika, nyumba, avavulanisivua avaake ye vijekile naghwope, uYesu akavakaana avavulanisivua vaake vala kuuti, vakamposia vakati, "Ongo usue tuveele tukunilue navangampangilaghe nambe muunhu sino vasiwene, kukulidaga ilipepo lila?" 29 UYesuakavamula akati, kuhanga umwene uMwana ghwa Muunhu alaava "Amapepo ndavule agha naghihuma vule vule, looli asyukile kuhuma ku vase. 10 Aveene vakaligada ilisio lulufuunyo lwene." 30 UYesu na vavulanisivua v, linoajovileuyaesa, kumo vakiposaniagha veene viiti, ulwakuva akavavulanisia aake, vakavuuka viluta "Kusyuka ukuo kwekuti kiki?" 11 Pepano vakamposia kukilila ku Galilaya. Neke uYesu anakalagha umunhuu uYesu vakati, "Ongo avavulanisi va ndaghilo sa Moose ujunge akagule pano pwale, 31 ulwakuva akava viiti alisa taasi uEliya, uKilisite ye akyale kuwksa?" 12 ikuvavulanisia avavulanisivua vaake kuuti, "Une ne UYesu akavamula akati, "Se seene, aliisa taasi uEliya, Mwana ghwa Muunhu nitapivika mu mavoko gha kuuti aling'hanie vunono sooni. kange nalilemblue vaanhnu vano kyavikumbuda, neke ikighono ikyu vutatu mu Malembe aMimike kuuti, une ne Mwana ghwa nisyuka." 32 Avavulanisivua vaake navakalutang'hania Muunhu nilapmusivua kyongo na kubedua? 13 luno ijoba, vakoghopa kukumposia. 33 UYesu na Lino nikuvavuula niiti, uEliya alisile, neke avaanhnu vavulanisivua vaake ye vali mu sila, avavulanisivua vakam'bombelia sino vakighanile aveene, ndavule vakava vikaning'hana. Vakafika mu likaaja iya lilemblue vvimila umwene." 14 ye vifika, vakavaagha Kapelenamu. Ye vingiile mu nyumba, Yesu avavulanisivua avange vikaning'hana na vavulanisi akavvaposia akati, "Muveele mukaning'hana kiki ye va ndaghilo, vasyungutilue ni lipuga iya vaanhnu. muli mu sila? 34 Aveene vakajika kihih, ulwakuva 15 Avaanhnu vala ye vikum'bona uYesu vakadegha vakakaning'hanatha kuuti ghwe veeni vakajika kimihe, kyongo, vakaguuna kwa mwene, vakamhungila. 16 ulwakuva vakakaning'hanatha kuuti ghwe veeni Uyesu akavaposia akati, "Mukaning'hana kiki" 17 um'baha nkkate mu veene. 35 UYesu ye ikallile, Jumonga nkate mu Kipugha, akamula akati, "Ghwe akavakemeela vala kijigho na vavili akavavuula M'bulanisi, nimuletile umwanango kulyuve, ali lipopo akati "Umuunhu juno ilonda kuuva ghwa kwanda lino likumpelela kuuva kinuunu. 18 Jaatu pano avisaghe ghwa vusililo, kange m'bombi ghwa vooni." lim'bwene likumughwisa paasilikumpelela ahumyaghe 36 Pepano akantoola umwana un'debe, akam'biika ilitotofulo mu mulomo na kughwenula amiino, neke pakate, akamughumbatila, neke akavavuula akati, um'bili ghuswatuka. Navasuma avavulanisivua vaako 37 "Umuunhu juno ikumwupila umwana ndavule uju valihumie, vakunua." 19 Neke uYesu akavavuula mu vughane veagho, ikunyupila une. Kange juno akati, "Mwe kisina ikisina ikisila Iwitiko! Nikalile numue ikunyupila une, naiiva anyupile, looli iiva amwupiile unsiki ghwoni ughu, mukyale kukunhang'anja? Nikale naju Nhaata juno asung'hile." 38 jumonga idagha ndaani numue? Muleete kulyune!" 20 Vakam'besia amapeo mu litavua lyako, neke usue twankaana kwa Yesu. Pe ilipepo lila likamughwisia paasi ulwakuva naghwa kipugha kiitu." 39 UYesu akati unsoleka jula, akasaghatalagha na kuhumia ilitotofulo "Namunganganaghe, ulwakuva nakwale jun ivomba mu mulomo. 21 Pepano uYesu akamposia uvise ifidego mu litavua lyango, neke kange anjove fivi akati, "Ulu lulyamwandile lighi?" Akamwamula akati, une. 40 Umuunhu ghweni juno namulugu ghwit, "Kuhuma pa vwana. 22 Kekinga lintupiike pa mwoto, ali lubale Iwit. 41 Kange Umuunhu ghweni juno pamonga likuntaangha mu malenga, Uvufumbue kuvapeela nambe utulenga, ulwakuva muli vaanhnu vwake lim'bude. ghwe Yesu, lino nave uli ngufu va Kilisite, kyang'haani nikuvuvavuula, uNguluve kuvomba lumonga, sivuo uterusungukile, ututange. 23 nangaleke kukumpeela. 42 UYesu akajova kange "UYesu akamwamula akati, "Ghwire nave nili ni ghfuu akati, "Umuunhu juno ikumwambusia kuvomba inyivi kuvoma lumonga! Sooni sivobeka kwa muunhu unya jumonga mu vadebe ava vano vikunyitika une, Iwale Iwitiko." 24 Apuo unya mwana jula akajova fijo." 25 luuva kuba kwa muunhu ujuo kupinyilisivua ulwa ku UYesu ye ilola ilipugha ivona avaanhnu vifikwongelela, singo na kutaghua pa kyogho munyanja. 43 Uluvoko pepano akalidalikila ilipepo iliamafu akati, "Ghwe Iwako lungakwambusie, dumula. Yekuba kukwingila lipepo ghw ukumpelela umwana uju kuuva kinuunu na mapule, nikukuvuula niiti, huma mwa muunhu uju nungamwingilaghe kange! 26 Neke ilipepo ilio likakoola, likansukania kyongo, pe likahuma. Unsleke ghaake naghifua, nambe umwoto naghusima. 45 Nalu jula akahwana mfimba, vamona vakati, "Afwile!" lughulu lukakwambusie, dumula. Yekuba kukwingilia

ku vvumi uli mulema kukila kujigha na maghulu ghe ghavili neke utaghue ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghusima lusiku. (Geenna g1067) 46 Muno amango'nyo ghaake naghifua, nambe naghumwoto naghusima. 47 Kange iilisio lyako lingakwambusie, ng'omotola, utaaghe. Yekuba kukwingilia ku vutwa vwa Nguluve ni liiso limo kukila kujigha na maaso ghe ghavili neke utaghue ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghusima lusiku, (Geenna g1067) 48 Muno 'amang'onyo ghaake naghifua, nambe naghumwoto naghusima. 49 "Avaanhu vooni vilivalasivua nu mwoto, ndavule ilitekelo vule livalasivua nu mwinyo. 50 Umwinyo mnofu, leelo nave ghusupuke lwoni, uviike kiki neke ghukolele? Muvisaghe nu mwinyo nkate mulyumue, mukalaghe nu lutrngaano."

10 UYesu akavuuka iluta ku kighavo ikya Yudea, kukilila imwambo ija kikogha kya Yolidani. Amapuga gha vaanhu ghakava ghiluta kange kwa mwene, pe akavavulanisyagha ndavule lwale lwihi lwake. 2 Pepano aVafalisayi vamonga vakaluta kukumughela, vakamposia vakati, "Asi, lukwitikisivua mu ndaghilo siitu umughoosi kukuntavula un'dala ghwake?" 3 UYesu akavaposia akati, "UMoose alyavalaghiliike kiki?" 4 Vakamwamula vakati, "UMoose alyitikisie kulemba ikalata ija kutavula un'dala na kukumuleka 5 UYesu akavavuula akati, "UMoose alyavalembiile ululaghilo uluo, ulwakuva namupulika mu sino muvulanisivua. 6 Kuhuma uNguluve ipela iisi, "Alyapelile umughoosi nu n'dala." 7 Mu uluo umuunhu ikumuleka uviiise nu ng'inna, neke ivisagha nu n'dala ghwake, 8 vavili ava viiva m'bili ghumo. Apuo naviiva vavili kange, looli viiva m'bili ghumo. 9 Lino, kino uNguluve alungile, umuunhu nangalekanisyaghe." 10 Ye vingile kange mu nyumba, avavulanisivua vaake vakamposia imholia ija lisio ilio. 11 UYesu akavamula akati, "Umuunhu ghweni juno itavula un'dala na kutoola ujunge, iiva m'bwafo amhokile un'dala ghwake untasi. 12 Ghwope un'dala angamuleke umughoosi na kutolua kwa junge, ghwope iiva m'bwafo." 13 Avaanhu vakamuletela uYesu avaana avadebe avabasie kuuti avafunye, neke avavulanisivua vaake vakavadalikila avaanhu vala. 14 UYesu ye aluvwene uluo, akakalala, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Muvaleke avaana avadebe visaghe kulyune, namungavasighaghe' ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vwa vaanhu vano vali ndavule avaana ava. 15 Kyang'haani nikuvavuula niiti, umuunhu ghweni juno naikumwitika uNguluve ndavule umwana un'debe, naalingila mu vutwa vwa Nguluve." 16 Pe akava ikuvaghumbatila avaana vala, akaviika amavoko

ghaake pa veene kukuva fuunya. 17 UYesu ye ivuuka iluta, umuunhu jumonga akiisa luvilo, akafughama pa mwene Yesu, akamposia akati, "Ghwe M'bulanisi ghwe nnofu, nivombe kiki neke niive nu vvumi uvwa kuvusila kusila?" (aiōnios g166) 18 UYesu akamwamula akati, "Kki kukunhambula kuuti nili nnofu? Nakwale unnofu, looli ju Nguluve mwene. 19 Usimanyile indaghilo isa Nguluve." Nungabudaghe, nungawfukaghe, nungahijaghe, nungolekaghe isa vudesi, nungasyangaghe, umwoghopaghe, umwoghopaghe uvaaso nu mamaajo." 20 Umuunhu jula akamwamula akati "M'bulanisi, isio sooni nisigadiliile kuhuma uwana vwango." 21 UYesu akamulola, akamughana, akam'buula akati, "Ghwaghilue ikiinu kimo. Ulute ughusie fyoni fino uli nafyo, neke indalamo sino upatile uvapeele avakotofu. Apuo pe ghuuva ni kyuma kukyanya. Pepan ghwisaghe umbingililaghe." 22 Umuunhu jula ye apuliike isio, akluka ku maaso, akavuuka asukuniile, ulwakuva akasaghagha ulwa kutavula ikyuma kyake kino kyale kinga. 23 UYesu akalola imbale sooni, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Utalamu kyongo avanya kyuma kukwingila mu vutwa vwa Nguluve!" 24 Avavulanisivua vakadegha amasioghaake. UYesu akavavuula kange akati, "Vanango, latalamu kyongo kukwingilila ku vutwa vwa Nguluve! 25 Kihuugu ingamila pikila pa kalyoli ka honelo, Kkila ummofu kukwingila mu vutwa vwa Nguluve" 26 Avavulanisivua vaake vakadegha kyogo, vakiposania vakati, "Pe veeni lino juno anoghiile kupokua? 27 UYesu akavalola akati, "Ku vaannhu latalamu, neke kwa Nguluve sooni sivombeka." 28 Upeteli akam'buula akati, "loola, usue tufilekile fyoni, tutukivingilila uve." 29 UYesu akati, Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ajilekile inyumba, nambe avanine, nambe avalumbu, nambe ung'inna, nambe uviiise, nambe avaana, nambe amaghunda vvimila une ni Mhola iNofu, 30 ujuo mu masiki agha pelua figha kukila fino afilekile. pelua inyumba, avanine, na valumbu, nu ng'inna na vaana na maghunda. Nasi mhumuko sikumwaghagha. Kange unsiki ghuno ghukwisa alapelua uvwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Neke vinga vano va kwanda valaaava va vusililo, ava vusililo valaava vakwanda. 32 UYesu na vavulanisivua vaake valyale mu sila vifilita ku Yelusalemu. UYesu akava ikvalongolela. Avavulanisua vaake vakadegha, nava vaanhu vano vakavigisaniagha vakoghopa. Pepano UYesu akavatoola kange vala kjigho na vavili, akaluta navoope palubale, akatengula pikuvavuula sino kyaivombelia. 33 Akati, "Lolagh! Taluta ku

Yelusalemu, ukuo une ne Mwa ghwa Muunhu "Lutagha, usokile vvimila ulwitiko lwako." Unsiki niluta Kukwohehelua ku vavaha va vatekesi na ghunghuo um'bofu jula akalolaghha, kama'binglelila vavulanisi va ndaghilo. Aveene kyavikuhigha kuuti uYesu mu sila.

nibudidue. kange kyavikumbiika mu mavoko gha vano na Vayahidii, 34 voope vikunyovalegha, vikufunyilagha amati, vikung'hopagha ni mijledi na kukumbunda. neke ikighono ikyu vutatu nisyuka. 35 Pepano avakina Sebedaayi uYakovo nu Yohani, vakaluta kwa yesu vakati, "m'bulanisi, tusuma utuvombele luno tulodonda." 36 UYesu akavaposia akati, "Mulonda nivavombele kiki? 37 Vakamwamula vakati, "Ghuliiva ghutema mu vuvaha vvako, tusuma na jusee tuvisaghe nuuvu, jumo ilake ulubale lwako ilwa kundio, ujunge ulwa kung'highi." 38 UYesu akavavuula akati, "Namukagwile luno musuma. Ndepoonu mutavwile ulwa vufue luno nikwofughua une?" 39 Vakamwamula vakati, "Eena, tunoghiiliie." UYesu akavavuula akati, "Isila ija lupumuko jino nikilila une. 40 Neke kukuvaapeela kuuva nuune mu vuvaha vvago, jumo kundio jughe kung'highi kulyune, navutavulilua vvango. Looli uNhaata ghwango ghwe junu alavapeela vano avaling'hankisie ng'haani." 41 Avavulanisivua avange kijigho ye vapuliike iso, vatatengula kukunkalalila uYakovo nu Yohani. 42 Pepano u Yesu akavakemeela vooni, akavavuula akati, "Mukagwile kuuti avatwa va iisi vitema avaantu vaave ni ngufu. kange vihufia ingufu isa vutavulilua vwave ku vavanda neke vavakundaghe mu sooni. 43 Neke kulyumue nafye lungavisaghe. looli umuunhu juno ilonda kuuva m'baha ujuo avisaghe m'bombi ghwini. 44 Naju muunhu juno ilonda kuuva mulongosi, avisaghe nkami ghwa vooni. 45 Na juune ne Mwana ghwa Muunhu nanilisile kuvombelia, looli nilisile kukuvaombela avange na kuhumia uvwumi vvango kuuti nivavange vinga." 46 Pepano uYesu na vavulanisivua vaake vakafika mu likaaja ilya Yeliko Pambele ye vihuma palikimo ni lipugha lya vaantu mu likaaja ilio, vakamwagha um'bofu ujuo akasumagha ifiinu. Ikighono iko, alikalilie palubale pa sila. 47 Ye apuliike kuuti ghwe Yesu uMunasaleti ikila mu sila jila, akatengula pikemeela fijo akati, "Ghwe Yesu Mwana ghwa David, usungukile!" 48 Avaantu vinga vakava vikun'dalikila na kukum'buula kuuti ajike, neke umwene akaghina kukemeela fijo akati, "Ghwe mwana ghwa Dvidi, usungukile!" 49 UYesu akiima akati, "Munkemeela um'bofu jula vakati, "Ghukangasasyaghe, ima, ikukumeela." 50 Pepano akataagha umwenda ghwake, akiimang'hanning'haani iluta kwa Yesu. 51 UYesu akamposia akati, "Ghulonda nikuvombele kiki? Um'bofu jula akati, "M'bulanisi, nililonda nilolaghe." 52 UYesu akam'buula akati,

11 UYesu na vavulanisivua vaake vakava piipi kufika ku likaaja ilya Yelusalemu, ulubale ulwa kikaaja ikyu Betifage ni kya Betania, piipi ni kidunda ikyu Miseituni. Pepano akavasuung'haavili nkate mu vavulanisivua vaake, 2 akati, "Mulute mu Kikaaja kino kili kuvulongolo Kulyumue. Kyamukwingila mu kikaaja iki, mukujaagha inyaana ja dogovi jikungilue. Idogovi iijo, nambe muunhu naanganilie kukujangangalila. Iijo mwavule muleete. 3 Umuunhu angavaposie kuutu kiki muvomba uluo, mutisaghe, uMutwa ali nu vufumbue najo, igomosia unsiki n'debe vuvule." 4 Avavulanisivua vala vakajaagha inyaana ija dogovi, jikungilue pa nyumba jino jaale mulubale mu nsevo, pe vakajavula. 5 Avaantu vamonga vano valyale piipi vakavaposia vakati, "Kiki mukujavula inyaana ja dogovi?" 6 Pepano avavulanisivua vakamula ndavule eveele avalaghiile uYesu. Avaantu vala vakavaleka viluta najoope. 7 Vakantwalla uYesu inyaana ja dogovi, pe vakanandika amenda ghaave pa dogovi, neke uYesu aakngalila. 8 Avaanhivinga vakava vitandika amenda ghaave mu nsevo, vamonga vakanandikagha amataafi għanno vadenyile mu mapiki għanno għaale mu magħunda. 9 Avaantu vooni vano valyalongwile na vano valyale mumbele vakava ni njegħeelu ija lukeelo viiti, "Aghinwagħe! Afunilue juno ikwisa mu litavva lya Mutwa uNguluve! 10 Vufunyilue uvutwa vuno vukwisa, ndavule vwale uvutwa vva nħaata għwitu uDavid! Aghinwagħe uNguluve kukyanya! 11 uYesu akafika mu likaaja ilya Yelusalemu, akingila mu nyumba inyimike ija kufunila. Pe akolola vunofu iffimu fyoni. Ulwakuva jījalye vwilie, akaluta ku Betania palikimo na vavulanisivua vaake kijigho na vavili. 12 Palwakilo ye vahumile ku Betania viluta ku Yelusalemu, uYesu jikam'bava īnjala. 13 Akaghuvona umpiki untini pa vutali ghuli na matundu minka. Akaveela kuuti pamo alakivona iki pe, mu mpiki ghula. Neke ye afikile, nakakyagħha nambe kipeke, akavona ghali għa matundu għeene, ulwakuva nagħwale nsiki għwa kukoma ifipeke. 14 uYesu akaghħuvuula almpiki ghula akati, "Kuhuma umusyugħu umuuunhu ghweni naalalia lusiku iki pe mulyuve." Avavulanisivua vaake vakapulika sino ajobile. (aiōn għiex) 15 Ye vafikile mu Yelusalemu, uYesu akingila mu luviika ulwa nyumba inyimike ija kufunila, akatengula kukuvaldaga vano vananiagħha indalamha ni fittego ifya vagħusia ng'hunda. 16 Nakamwitikisayha nambe jumo lukila ni kitwalo mu nyumba inyimike

ija kufunyila. 17 Pe akavavulanisyagha avaahu Akajenga uluvigho kusyuta umughuda ghwoni. akatisagha, "Nalilembilue kuuti, 'Inyumba jango Munkate, akajenga apa kuhujila isabibu. Kange jitambulwagha nyumba ja kufunyila ifisina fyoni? akajenga pa vvimo apa kulolelelela umughunda. Neke umue muhambwile 'Mhang'a ja valysi!'" 18 Akakodesia ku vaanh' umughuda ghula, neke Avavaha vatekesi na vavulanisi va ndaghi, ye umwene akakyula. 2 Ye ghifikile unsiki ughwa vapuliike imhola isio, vakatengula kulonda isila kudonola isabibu, akansuung'ha um'bombi ghwake ija kum'buda, ulwakuva vakamwoghopagha pano ku vano akakodisie kuuti antolele ilighavo lyake ilya avaanh' viga vakakelagh' imbulanisio saake. 19 Ye mpeto. 3 Ye afikile um'bombi jula, avaanh' vala vviile, uYesu na vavulanisivua vaake vakahuma mu vakantova na kukumhumia kunji kisila kumpeela likaaja ilya ilya Yulusalemu' 20 Palwkilo, ye kukiile, kiinu. 4 Akansuung'ha mu'bombi ujunge, ujoo avakiile, vakakilila pa mpiki untini ghula, vakavona ghwope vakantova, vakamulemasia ku mutu na ghwumile ghwoni kuhuma pa kisikina. 21 UPeteli kumk'bombela sino nasinoghiile. 5 Unyamughunda akakumbuka isa mpiki untini, pe akati, "Mbulanisi, jula akansuung'ha kange um'bombi ujunge, ujo ghwe lola umpiki ghwagħuna, 22 ghwumile!" UYesu vakam'buda. Alyavasung'ha ile na vange vinga, vamo akati, "Mumwitikagħe uNguluve. 23 Kyang'haani vakatovua, avange vakabudua. 6 "Kuvusililo, unya nikuvuvavuula' umununhu ghweni angati ku kidunda mughħuda akasighala nu mwanaake umughħananike. iki, 'kumuka, ghutaagħe mu nyanja,' angave nu lvitko Pe akansuung'ha jujuo akati, 'Umwanango uju, ulusila nganighani mu mwojo ghwake, na kuhuvilla kyavikumwogħopa.' 7 Neke avaanh' vala ye kuuti sino ajovile sijovile sivombeka, ulufunyo lwake vamwaghile, vakapulling'hana vakati, 'Uju ghwe lukwupiilua. 24 "Mu uluo nikuvuvavuula kuuti, fyoni unya vuħħasi ghwa muggħuda ughu, tum'bude neke fino musuma pano mukfuunya, muħuvilagħe kuuti avuħħasi uvu vua vvitol!" 8 Vakkola, vakam'buda, mupelilue, ifio fivisagħa fiinu. 25 Pano mukfuunya, pe vakankwesela kunji kuhuma mu mughħunda muvusaghilagħe vano vavahokile, pe na jumue ghula ughwa sabibu. 9 "Lino, ndepoou unya uNhaataa ghwinu ughwa kukyanya ikuvapyanilagħa mughħunda jula kyaivomba kiki? Ikwisa ikuvabuda uvuhosi vwinu. 26 Nave namukuvuasaghila avange avaanh' vala, neke ikodesia ku vaanh' avange vano vikuvali, naju Nhaataa ghwinu ughwa umughħunda ghula. 10 Namuvalile ilisio ili? Lilembilue kukyanya naikuvapyanilagħa amakole għiinu." 27 mu Malembe aMimike kuuti, "Ilive lino avajengi UYesu na vavulanisivua vaake vakafika kange valyālikanile, lye ilive ilivaha ilya pa nguto. 11 ku Yelusalemu, vakingila mu nyumba inyimike ija UMutwa Nguluvi ghwe mwene avombile ili, kange lya kufunyila. Uyesu ye ġħendaghha mula, avavħava kudegħa pamaaso għiit." 12 Avavaha va vetekeši, vatekesi na vavulanisi va ndagħi palikimo na vagoko avavulanisi va ndagħi na vavaha va vaanh, vakamulutila. 28 Vakamposia vakati, "Għuvomba isi valyakagħile kuuti mukihwanikiso iko akaava ikio mu vutavalilua vwan?" 29 UYesu akavavuula akati, akava ikuvajova aveene, pe vakalondagħha isila ija "Na juune nikuvapospia lumonga, munganyamule, kunkola. Neke ulwakuva vakaghopagħa lya vaanh, pe na juune nikuvuvavuula kuno vuħħuma uvutavulilua vakamuleka, vakavuuka viluta. 13 Pembele avallongosi vuno nivombela isi. 30 uvutavulilua vwa Yohani vala, vakavasuung'ha vamonga mu kipugħha ikya uwwa kwofugħa vulyahumile kwani? Vulyahumile Vafalisi na vavingillli va ntwa uHelode, kuuti kwa Nguluve, ku vaanh? Munyamule." 31 Pe valute vamwuvile uYesu mu masio ghano ijoba. 14 vakiposaniagħha veene viiti, "Tungati, 'Vulyahumile Vakamulutila vakati, "Għwe M'bularini, tukagħwile kuti kwa Nguluve,' kyaithi, 'Ong'o naamulyamwi tieke?' uve li muunhu ghwa kyang'hani mu vwakypaq'haani 32 Kange tungati, 'vulyahumile kwa Nguluve,' sino ilonda uNguluve. Asi, indagħi sa Moose avaanh' navangitike." Vakoghopha ilipugħa ilya vaanhu sikkritikisja kusonga isongo kwa kaisali?" 15 Neke ulwakuva vooni valyantang'hinie u Yohani kuuti m'bili uYesu akakagħula uvukedusi vwave, akavavuula għwa Nguluve. 33 Pe vakawmawla uYesu vakati, akati, "Kiki mukungela? Mundetele ihela nijjilole? 16 "Natukagħwile." Ghwope uYesu akavamula akati, "Na Vakampeela. Akavopospia akati" Ikkhwani nu vulembe juune nanikuvuvavuula kuno vuħħuma uvutavulilua vuno fino fili mu hela iji fyani? Vakawmawla vakati, "Fya kaisali." 17 Apuo uYesu akavavuula akati, "Ifya kaisali, mumpelagħe uKaisali, ifya Nguluve, uNguluve." Pe vakan'degħa kyongo. 18 Pambele aVayahudi ava kipugħha kya Vasadukayi," vano vaktisagħha nakwekul kusyuka avfue, vakalata kwa Yesu vakamposia

12 UYesu akatengula kujova na valangosi va Vayahudi mu fiħwanikiso akati, "Umuunhu jumonga alyalimile umughħuda, akavyala isabibu.

vakati, 19 "Gwhe M'bulanisi, uMoose alyatulembiile viti ulkilisite kina Dvidi? 36 Ongo uDavidi jujuo vvimila ululaghilo kuuti, nave umuunhu awfile neke amulekile kulongosivua nu Mhepo uMwimike, alyatiile. 'UMutwa un'dala kisila mwana, unnie anoghole kuhaala un'dala uNguluve alyam'bulile uMutwa ghwango, "Uuve umwifile kuuti ampapile avaana unyakusila. 20 Lino, nu vutavulilua palikimo nuune, kuhanga nikutange kwevalyale avavamuunhu lekelalubale. 21 ughwa uvaleme avaako, uvateme." 37 Uyesu akafijovogha kwandaakatoola un'dala, akafua kisila kuleka mwana. akatisagha, "UDavidi jujuo ikuntambula uKilisite Ghwope ughwa vatatu, akafua vule. 22 Kuvusililo vooni iiti, 'Mutwa.' Lino, pe uKilisite ivisagha mwanaake lekelalubale vakafuakasilakuleka mwana. Pambele ndaan?" Ilipugha ilya vaanhu kikampulikisyagha ghwope n'dala umfwile, akafua. 23 Lino, ikgihono nu lukeelo. 38 UYesu mu luvulaniso lwake akati, ikyu kusyuka avaanhу vooni, umwifile jula iliiva "Mughelaghe na vavulanisi ndaghilo vano viiva n'dala ghwani mu vala lekelalubale? Ulwakuva nu lukeelo kughenda vafwalile isopeka inhali, kuuti vooni valyantolile." 24 UYesu akavamula akati, avaanhу vavahungilaghe nu vwoghof mu mapuulo. "Umue musovile, namukagwile aMalembe aMimike, 39 Pano vali mu masinagogi, vilonda kukukala ku nambe ingifu sa Nguluv. 25 Avafue valaava visyuka, fitengo ifya voghopua. 40 Vikuufumba avafwile ifiinu nakwekulaava kutoola nambe kutolua, viliila ndavule fyave, neke mu vukedusi vwave vikuufunya inyifunyo avanyamhola ava kukyanya. 26 Nguluve ghwa vafue, inhali kuuti vavoneke vagholofu, Avuo, uNguluve looli Nguluve ghwa vuumi. Umue musovile kyongo." ilikuvapeela ulupumuko alukome." 41 UYesu ye ali Muhola ija kusyuka avafue, namuvalile mu kitabu mu nyumba inyimike ija kufunyila, alikalile alungiime ikyu Moose, pala ikihanji ye kiviika? Amaaka minga ku kyombo ikyu kusopela ilitekelo. Apuo akava ilola ye ghakilile kuhuma kufua kwa Abulahamu nu isaka avaanhу vinga vano vakava vitavula ilitekelo. Avamofu nu Yakovo, uNguluve alyambulile uMoose akati, vinga vakanatavulangha indalamu nyinga. 42 Unsiki 'Une neene Nguluve ghwa Abulahamu, Nguluve ughuo akiisa umukijuua umfwile kange nkotofu, ghwa Isaka, Nguluve kwa Yakovo.' 27 Umwene akatavula isendi ivili. 43 Pepano uYesu akavakemeela naNguluve ghwa vafue, looli Nguluve ghwa vuumi. avavulanisivua vaake, akavavuula akati, "KYang'haani Umue musovile kyongo." 28 Um'bulanisi jumonga nikuvavuula, umukijuua umfwile uju umkotofu ughwa ndaghilo akafika, akavaagha aVasadukayi atawwile kukila avange vooni vanovasopile. 44 vikaning'hana nu Yesu. Ye awwene uYesu ikuvamula Ulwakuva avange vooni vatawwile fidebe mu finga fino vunofu, ghwope akamposia akati, "Mu ndaghilo vali nafyo. Looli umukijuua uju mu vukotofu vwake, sooni, ilwe luliku ululaghilo uluvaha?" 29 UYesu akamwamula akati, "Ululaghilo uluvaha mu sooni lwe ulu, 'Pulikagha ghwe Isilaeli, uMutwa uNguluve ghwitu ghwe Mutwa jumo mwene. 30 umughanaghe uMutwa uNguluve ghwako nu mwonjo ghwako ghwoni, nu luhala lwako lwoni, ni ngifusako sooni. 31 Ululaghilo ulwa vuvili lwe ulu, 'Umughanaghe unnino ndavule ghukughana juuve. nakwelule ululaghilo ulunge kukila indaghiло. 32 Pepano um'bulanisi jula ghwa ndaghilo akati, "Lweli M'bulanisi! Ujovile se seene kuuti, uNguluve ali jumo mwene, nakwale ujunge looli ghwe jujuo. 33 lunoghiile kukumughana umwene nu mwojo ghwoni, nu luhala lwoni, ni ngufu sooni na kukumunaghа unuino ndavule ghukughanga juuve. Ulio lwe luvala kukila ilitekelo lyoni lino litavulua kwa Nguluve." 34 UYesu ye awwene um'bulanisi ughwa ndaghilo amwamwile luhala, akam'buula akati, "Nuli patali kukwingila mu vutwa vva Nguluve," Kuhuma unsiki ughuo, nalyandiile muunhu kukumposia mulwa kuhuma unsiki ughuo, nalyandiile muunhu kukumposia mulwa kumughela. 35 Uyesu ye ivulanisia ilipugha ilya vaanhu mu nyumba inyimike ija Kukufunyila, akavaposia akati, "Lwandaani avavulanisi va ndaghilo

13 Yesu ye ihuma mu nyumba inyimike ija kufunyila, um'bulanisivua ghwake jumonga akam'buula akati, "M'bulanisi, lola amavue na majumba agha vule ghalivuo!" 2 U Yesu akamwamula akati, "Nikuvavuula niiti, ndavule mukughavona amajumba amakome agha, nalilasighala nambe livue lino lilighelama pa livue ilingi, ulwakuva ghooni ghilihemulua." 3 U yesu akaluta pa kidunda ikyu Miseituni, aikala alungiime ku nyumba inyimike ija kufunyila. Apuo uPeteli, u Yakovo, u Yohani nu Ndeleeya, ye vijkeiile, vakamposia u Yesu vakati, 4 "Tusuuma utuvuule, isio sino utuvulile silivombeka liighi? kivalilo kiki ikyu ktuhufia kuuti unsiki uhgwa kuvombeka isi sooni ghuli piipi?" 5 Pepano u Yesu akavavuula akati, "Muvisaghe maaso, umuunhu nangavasyangaghe, 6 ulwakuva vinga vilikwisa mu litavua lyango, nujunge itisagha, 'Neene kilisite.' avaanhу avuo vilikuvasyannga vinga. 7 Umue mulaava mupulika uvulugu ni njovo saake, mulekaghe pikwoghopa. Ndaluge ndaani isio silivoneka taasi, neke unsiki ughwene ughwa vusililo ghuuva ghukyale. 8 Ifighono

ifio iisi iisi jlallwisagha ni iisi ijingi, kange uvutwa kulua vango, kuhuma imbaale sooni isa iisi. 28 Mumanyilaghe nu vutwa kulua nu vutwa uvunge. Imbale ni mbale ikihwaniakisio ikya mpiki untini. Pano inhaafi saake kwefiliiva ifisenyeena, kwejiliiva injala. Isio sooni silemba na kuuva na matundu, makagulaghe kuuti vuuva vutengulilo, Ndavule uvuvafsi uvva mukijuuva, amasiki gha fula ghali piipi. 29 Fye lulaava, muliiva pano unsiki ugwa kupaapa umwana ghufikile. 9 Neke mukusivona sino noliike sivombeka, mukagulaghe umue muvisaghe maaso, ulwakuva vilikuvutwala kuuti nili piipi kukwsa. 30 Kyang'haani nikuvavuula niiti, pa vuhighi na mu masinagogi, vilikuvatova. kange ikisina iki nakilakila kuhanga isi sooni sivombeke. 31 vilikuvatwala pa vanjagila na pa vatwa, ulkwakuva Uvulanga ni iisi filakila, looli amasio ghano naghalaakila. mukumbingiliila une. Ughuo ghuuva ghwe nsiki ughwa 32 Neke ikighono nu nsiki ughwa kwisa une ne kwoleka ulwitiko Iwinu ku veene. 10 Imhola inofu Mwana ghwa Muunhu, nakwale juno akagwile ambe umpaka jipulisivue mu iisi sooni, uvusilio ye vukyale avanyamhola kukyanya, nambe juune ne Mwana, kufika. 11 "Pano viliiva vavakolile na kukuvatwala looli ju Nhaata. 33 Muling'haniaghe, kange muvisaghe pa vuhingi, namungasaghaghe kuuti kyamujova maaso, (ulkakuva namukagwile: unsiki ughuo ghuliva kiki, umue mujovaghe kino mupelua unsikki ughuo. liighi). 34 Lulaava ndavule umuunhu juno ikyuula, Ulwakuva namwmue muuva mujova, looli iiva ghwe ikujileke ikaaja jaake mu mavoko gha vavombi uMwimike. 12 Umuunhu ikumwohelagha unnine ku vaaka na kukuvapeela nujunge imbombo jaake. vanya vutavulila kuuti abudue. Uviise ikumwohegħa, kange ikum'buula juno ilolelela pa mulyango kuuti voope avaana viku vagalukilagħa avapaafi vaave kuuti avisagħe maaso. 35 Lino, umue mmuvisagħe maaso, vabudue. 13 Avaanhu vooni vilikuvakallagħa ulwakuva mukumbingiliila une. Neke juno ikuguda kuhanga kufika kuvusililo, ujju ghwe alakuluka." 14 "Neke pamo pano kuhenga nambe Iwakilo. 36 Muvisagħe mulaava muvwene ikiinu kino kipelela uvulamafu inyumba inyimike īja kufunyila, kyimile pawwimike pano nakinakinogħile kuuva, 15 juno ikwimba amasio aħħiġi, apuo pepano vano vali mu Yudea vakimbilagħe ku fidunda. Juno ali pa kituvili, naangikagħe kutoola kimonga mu nyumba jaake. 16 Ghwoppe juno ali ku mughunda, naangagomokagħe ku kaaja kutoola umwenda ghwake. 17 Iga avakijuva vano viliiva vakunue na vano vilikwong' helesyagħha ifighono ifio! 18 Lino, mufunyagħe kuuti isio sileke pikwisa amasiki aħħiġi, Lino, mufunyagħe kuuti isio sileke pikwisa amasiki aħħiġi, aħħiġi uli, mħepo. 19 Kwelħiiva ulupumuko luno nalugħelile kuvoneka kuhuma uNguluve ipela iisi, kuhanga kufika umusyugħu. Kane nalulavoneka lusiku. 20 Nave uMutwa uNguluve naikepusia ifighono, ifio nakwale ughwa kukuluka. Neke vwimila avasalulua vaake, iilkepusia ifighono ifio. 21 "Unsiki ughuo umuunhu angati, 'Lola! Uklisite ali apa.' nambe 'Ali kula,' namungikitagħe. 22 Ulwakuva vavili va vudesi. Avuo viħu fuq ifi ifilalilo ni fidegħo kuuti vavasofie avaanhu nambe avasalulua va Nguluve. Lino, ume muvisagħe maaso. 23 ulwakuva nivavalile sooni, ye sikyale pikwisa." 24 Neke ifigho siliiva sikilile imħumuko isio, "ingħiis jilakupikila iljuva, nagħu mwesi nagħulaval. 25 Inħondue silasanguka kuhuma,' ni fiu fyoni ifya kukyanya filasukanika. 26 "Pepano valambona une ne Mwana ghwa Muunhu nikwisa mu mafundu ni ngħu nyingga nu vuvaha. 27 Neke nilavasuung' għa avanyamhola vango, vavakong'hania avasalulua

maaso!"

14 Filyakyale ifighono fivili kuuva kyimikke kya pasaka na makete ghano naghavikilue iklile, avanaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghilo, vakava vifilonda isila ija kunkola u Yesu kisyefu kuuti vam' bude. 2 Vakijovasyagħha veene vakatisagħha, "Nave tuuti tunkole ikighono ikyimike, avanħu kyandek vleeta amabaatu." 3 Uyesu alyale mu lika ja iħla Betania, mu nyumba ja Simoni juno ulutasi alyale ni buuba. Ye ikalile mu nyumba ijjio ali pilia, akingila umukijuva jumonga, akolile isupa ija livue inya mafuta amanofu aħħiġi, aħħiġi uli, mħepo. Akadindula isupa, pe akakung'hilila pa mutu ghwa Yesu kukumwimika. 4 Avaanhu vamo vano pwevalyale vakakalala, vakijovasyagħha vakatisagħha, "Lwaki kunangania amafuta amanofu aħħiġi? 5 Ulwakuwa għħaale ghīħusivua indinali filundo fitatu na kuki, neke indalamha isio saaale sikuvatanga avakotofu." Pe vakan' dalikila umukijuva jula. 6 UYesu akati, "Muleke, kiki mukun'gasia umukijuva uju? Ambombiile imbombo inofu. 7 Avakotofu muli navooper jaatu, munogħiile kukuvatanga unsiki għwoni. Neke une, nanili nume ifighono fyoni. 8 Umkijuva uju ambombiile vunofu mu fino aveele nafyo, apakile amafuta um' bili għwano kukugħuliegħi hania kusyilu. 9 Kyang'haani nikuvavuula niiti, pano iMhola iNoħu jipulisivua mu iisi, naji mbombo jino avombile

umukijuuva uju' jijowwagha. Mu uluo vikunkumbukagha ulwakuva lilembilue mu Malembe aMimike, 'Nikuntova umukijuuva uju.' 10 Pepano uYuuda Isikalioti, umo mu un'diimi, nasi ng'holo sipalasana." 28 Akajova kange vasung' hua vala kijigho na vavili, akaluta ku vanah va akati, "Neke niliiva niisiskyukile nilikuvalongolela kuluta vatekesi kuuti amwohele uYesu ku veene. 11 Voope ku Galilaya." 29 Upeteli akam'buula akati, "Nambe ye vapuliike, vakahovoka kyongo, vakamulagha avange vooni vakuleke, une nanikukuleka!" 30 UYesu kukumpeela indalama. Pepano uYuuda Isikalioti akamwamula akati, "Kyang'haani nikukuvuula, ikilo akatengula kulonda unsiki unno ughwa kumwohela jjiji ing'hongove ye jikya kuvika ulwa vuvili, uve ghuuva uYesu. 12 Ikhigono ikyo kwanda ikyo kyimike kya ung'hanile katatu." 31 UPeteli akajova akakangasia makate ghano naghavikilue ikilule, pano vakabudaghya akati, "une nanikukuleka lisiku, nambe kuuve kwe ing' holo ija kyimike kya pasaka, avavulanisivua va kufua palikimo nuve." Voope avavulanisivua avange Yesu vakamposia vakati, "Ghulonda tukuling'hanikise vooni vakajova vule vule. 32 UYesu na vavulanisivua kuughi ukwa kuliila ikyimike ikyo pasaka?" 13 Pepano vaake vafafika pamonga, panno pakatambulwagha uYesu akavomola vavili nkate mu vavulanisivua vaake Getisemani. Pe akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Mulse ku likaaja ilivaha ilya Yelusalemu, mu akati, "Mukalaghe apa, pano une nikufuunya." 33 sila mutang'hana umukinhaata itwikile ulusaaji Iwa Pe akantoola uPeteli, uYavovo nu Yohani, akaluta malenga. Ujuo ghwe mum'bingililaghe. 14 Kuhanga navoope pavulongolo padebe. Akatengula kusukunala inyumba jino kyaikwingila. Apuo, mum'buule unya kyongo na kutelateela. 34 Akavavuula akati, "Umwojo nyumba kuuti, 'UM'bulanisi iiti, kili kughu ikyumba ghwano ghuli nu lusukunalo ulukome, ghunoghanogha ikyo vahesia, pano panoghiile aliile ikyimike ikyo mulwa kufua. Mukale bahaapa, muvisaghe maaso." Pasaka, palikimo na vavulanisivua vaake?" 15 35 Umwene akaluta pavulongolo padebe, akapupama Umweene ikuvasoona ikyumba ikyo ku gholoofa, paasi, akifuunya kwa Nhaata kuuti, nave lunoghile, ikyeleefu kino kinosivue. Mutulian'hanikisie umuo." unsiki ughwa lupumuko ghuleke kukumwagha. 36 16 Avavulanisivua vala vakavuuka viluta ku likaaja Akati, "Ghwe Nhaata, uve nakikutolile kimonga. ilio. Ye vafikile, vakasivonaa sooni ndaule uYesu NIsuuma umbusikisie ikikombe ikyo lupumuko. aveele avavulile. Pe vakaling'hania ikyimike ikyo Neke nakwekuti uvombe mu vughane vwango, looli pasaka. 17 Ye jifikile ivwilile, uYesu na vavulanisivua mu vughane vwako." 37 Ye ifunyile, akagomoka vaake kijigho na vavili vakafika mu nyumba jila. ku vavulanisivua vala, akavona vaghoneleile. Pe 18 Ye vali pilia, Yesu akati, "Nikuvavuula isa akam'buula uPeteli akati, "Simoni, ughoneleile? kyang'haani, jumonnga mulyumue, ghwope ilia Ukunilue kuuva maaso nambe akavalilo kamo? 38 Pe palikimo nuune, itapikunyohela." 19 Avavulanisivua akavavuula akati, "Muuve maaso, mufunyaghe kuuti vaake vakasukunala, nujunge akatengula kukumposia ingelo sileke kukuvalema. Umwonjo għutawile, neke uYesu iiti, "Asi, neene?" 20 UYesu akati, "Umuunhu um'bili n'dwesi." 39 UYesu akaluta kukufuunyu kange, ujxo, ghwa mu kipugha kiinu umue kijigho na vavili akajova amasio għala. 40 Ye ifunyile, akagomoka mwe vano musaasa nuune unkate mu kivugaħna. kange, akavona vaghoneleile, ulwakuva vaale ni 21 Une ne Mwana ghwa Muunhu nifua, ndavule tulu nyinga. Vakkunua ikyo kujova. 41 Akaluta lilembilue mu Malembe aMimike. Neke iga, umuunhu ulwa vatatu kukufuunyu. Ye agomwike, akavavuula ujxo juno ikunyohela ne Mwana ghwa Muunhu! kiba akati, "Mujjighe mufighona na kupuuma? Lukwilie umuunhu ujxo, ngale naaholwagħa." 22 Ye vali pilia, lin! Unsiki ghufikile ghuno une ne Mwana ghwa uYesu akantoola unkate akahongesia kwa Nguluve, Muunhu nivikua mu mavoko għa vahosi. 42 Ima akamenyulania, akavapeela avavulanisivua vaake tulutagħi! Lolagħa unya kunyohela ali piipi." 43 akati, "Koogħo, ughu ghwe m'bili għwano. 23 Pe UYesu ye ajiġihe ijova navo, uYuuda jumo nkate mu akantoola ikikombe ikyo luħuże, akahongesia kwa vavulanisivua kijigho na vavili, akafika ni kipugha kya Nguluve, akavapeela, vakunyua vooni. 24 Akavavuula vaanhu vakolile ibamba ni mbunda. Avaanhu avuo akati, "Iji je danda jango ija lufiġo Iwa Nguluve na valyasung'hile na vavaha va vatekesi, avavulanisi vaanhu vaake, jino jikung'hika vvimila avaanhu vinga. va ndaghilo na vagojo. 44 UYuuda umwōhesi 25 Kyang'haani nikuvavuula niiti, une nanilanyua kange alyavavulile ng'haani avaanhu vala ikivalilo ikyo uluhużejj ulu, kuhanga pano niliiva ninuya uluhużejj kummanja uYesu akati, "Juno kyanikunnonela, ujxo ulupia ku vutwa vwa Nguluve." 26 Pepano vakimba iiva ghwe mwene, munkolagħe, mulutagħe nagħwo ulwimbo, pekavuuka viluta ku kidunda ikyo Miseiyuni. mu vuloleeli." 45 UYuuda ye afikile uYesu akati, 27 Apuo uYesu akavavuula avavulanisivua vaake akati, "M'bulsnisi." Akannonela. 46 Pe avaanhu vala "Iklo ija musyugħu umue mweni kyamukung'himbila, vakankola uYesu. 47 Neke jumonga mu vano valyimile

pala, akasomola ibamba, akankotova unkami ughwa ueele lomo nu Yesu uMunasaleti!" 68 UPeteli ntekesi um'aha, akan'dumula imbulughutu. 48 UYesu akakaana akati, "Nanikagwile, kange nanisitang'hine akavaposia avaanhу vala akati, "Mwisile ni bamba sino ghujoval" Akahuma kunji ku luviika. Ing'hongove ni mbunda kukung'holu une hwene nili mhijim'budi! jikavika! 69 Um'bombi jula akamwaghа kange uPeteli, 49 Ongo jaatu navisaghа numue nivulanisia mu pe akavavuula vano pwevalyale pala akati, "Uju nyumba inyimike ija kufunyila, namwang'holagha! ghwe umo mu vala." 70 UPeteli akakaana kange. Lino isi sihumila kukwilanisia sooni sino silembilue 50 Peano avavulanisivua vakam'buula kange uPeteli vakati, "kyang'haani uve vaake vooni vakamuleke, vakimbilia. 51 Neke uli umo mu vala, ulwakuva uve uli N'galilaya." 71 unsoleka jumonga junо alitosisie isopeka akava ifikum'bingilila uYesu. Avalungu vala vakankola, 52 umwene akapukunya ka akaghuleka umwenda ghwake, akakimbila vfuula. 53 Pe vakantwala uYesu kwantkesi um'aha. Uko kwe vakakong'haana avavaha va vatekesi vooni, avagojo palikimo na vavulanisi va ndaghiло. 54 UPeteliakava ium'bingilila uYesu pa vti. Pambel ghwopeakngila mu luviika ulwa nyumba ija ntekesi um'aha, akitaka ikwota umwotolikimo na vasikalavalolele. 55 Ppano avavaha va vateksi ni kipungha kya valogosi va Vayahudi vakava vilonda uvwolesi uwwa kumhingila uYesu kuuti vam'bude, neke navakaluvona lumonga. 56 Avaanhу vinga vakolekaghа isa vudesi vvimila umwene, neke uvwolesi vwave navukitng'hanaghа. 57 Vamo vakiima, vakoleka isa vudesi vakati, 58 "Usue tukampuliike umuunhu uji iiti, inyimike ija Nguluve jino jjengilue na vaanhу, neke mu fighono fitatu njenga ijingi jin najjjengua na vaanhу". 59 Vwope uvwolesi uvuo navukiting'hanaghа. 60 Pepano untekesi um'aha akiima pakate pa vaanhу akamposia uYesu akati, "Naghukwamula nambe lisio? Avaanhу ava vikwoleka kiki vvimila uve?" 61 Umwene uYesu akajikala kimhihe, naakamula nambe lisio. Untekesi um'haba akamposia kange akati "Uve veee kili kilisite, Mwana ghwa Nguluve uMwimikua?" 62 UYesu akamula akati, "Eena, neene. kange mulambona ne Mwana ghwa Muunhunitemile palikimo nu Nguluve unya ngufu, nikwisa mu mafunde kuhuma kukyanya." 63 Untekesi um'aha ye apulike amasio aghuo akakalala' akademula umwenda ghwake iiti, "Lino pe tulonda vwakiki uvwolesi uvunge? 64 Mupuliike ndavule ikuviika hwene Nguluve, ikumuligha kyongo uNguluve! Mwiti ndaani umuunhu uju?" Vooni vakamhigha kuuti anoghiile kubudua. 65 Avange vakategungula kukumfunyila amati, vakan'dinda ku maaso, vakantova ni mbuli, vakamposia vakati, "Vila, veeni junо akutovile!" voope avasikali avaloleleli vakantoola, vakantova na mapi. 66 UYesu ye ali munkate, uPeteli akajiighe pa luviika. Pepano akiisa umhinja um'bombi ghwa ntekesi um'aha. 67 Akamwaghа uPeteli ikwota umwoto, akamulola akati, "Na juuve Unsiki n'debe vuvule, avaanhу vano pwevalyale pala Unsihi n'debe vuvule, avaanhу vano pwevalyale pala Upeteli akaava ifikana, akajiighe akati, "Kyang'haani umuunhu ujuo junо mujova, nanimmanyile!" 72 Unsiki ghughuo ing'hongove jikavika ulwa vuvili. Apuo upeteli akakumbuka ilisio lino uYesu am'buula kuuti, "Ing'hongove ye jikyale kuvika ulwa vuvili, ghuuva ughuuva ung'hanile katatu." Ye akumbwike uluo, akatengula pilila kyongo.

15 Palwakilo ye kukiile, avavaha vateseki, avavulanisi va ndaghiло palikimo na vagojo, vakapuling'hana. Vakankunga uYesu, vakantwala kwa ntwa uPilato kuuti ahighue. 2 Upilato akamposia uYesu akati, "Asi, uve veee Ntwa ghwa Vayahundi?" UYesu akamwamula akati, "Uve ujovile." 3 Avavaha va vatekesi vakava vifikwoleka si nyanga isa kumpelela uYesu ahighue. 4 UPilato pe akamposia kange akati, "Kiki naghukwamula lumonga? Lolaghа avaanhу ava vule vijova si nyanga isa kukuhigha."

5 UYesu naalyamwile kimonga. Apuo uPilato akadegha. 6 Lwale Iwiho kwa ntwa pa kyimike ikya Pasaka, kukun'dindulilla uknkungua jumo junо avaanhу vasumile. 7 Kwealyale unkungua lumonga junо akatambulwaghа Balaba. Umuunhu ujo alayakungilue palikimo na vaanhу avange, ulwakuva valyavombile uvugalusi na kubuda. 8 Avaanhу vano valyakong'hanile vakava viluta kwa pilato kusuma kuuti, avavombele ndavule lwale Iwiho lwave pa kyimike ikya Pasaka. 9 UPilato akavaposia akati, "Mulonda nividindulile untwa ghwa vayahudi?" 10 UPilato alayavaposisie uluo ulwakuva alayakgwile kuuti, avavaha va vatekesi valyale ni kivini nu Yesu, Fye nambe valyantwalile kwa mwene ahighue. 11 Neke avavaha va vatekesi valyavafundile avaaanhу vooni kuuti, vansumme uPilato avadindulile uBalaba. 12 Avaanhу vala ye vansumile, uPilato akavoposia kange akati, "Umuunhu uju junо mwiti ghwentwa ghwa Vayahudi, nim'bombe kiki? 13 Avaanhу vooni vakoova vakati, "Unkomelele pa kikovekano!" 14 UPilato akavoposia kange akati, "Umuunhu uju avombile luvii luki?" Aveene vakavaposia kukwova viiti, "Unkomelele pa kikovekano!" 15 UPilato akan'dindulila uBalaba, ulwakuva akalondagha

pikulihovosia iipuga iya vaanhу. pe akalaghaghia ghwango, Nguluve ghwango, ongo undekile? 35
kuuti uYesu atovue ni mijeledi, ye atovilue, Vamo nkate mu vano pwevalyale pala, ye vapuliike
akavasikili vakankomelela pa kikovekano. 16 Avasikali uluo vakati, "Pulisia! Ikunkemeela um'bili uEliya!
vakantwala uYesu mu luvika lwa nyumba ja ntwa, 36 Umuunhu mumonga akaluta luvilo, akasuvika
pe avasikali vooni vakakong'haana. 17 Vakamfwasia ikyenda mu luhuuje ulukali, akakiviika mu lulaasi,
isopeka indangaji ija kitwa, vakanenda ingeela ija akam'besekesia uYesu pa mulomo kuuti amiime,
mifua neke vakamfwika ku mutu. 18 Vakatengula akati, "Leka tulole, nave uEliya ikwisa kukumwisia pa
kukumhungila ni mbedo viiti, "Kamwne ghwa kikivekano!" 37 UYesu akakoola fijo, akakunguka.
Vayahudi!" 19 Vakava vikuntova ku mutu ni lilaasi 38 Unsiki ghughuo umwenda ghuno ghulyaghavinie
na kukumfunyila amati. Kange vakafughamagha pavili inyumba inyimike ija Nguluve, ghukademuka
pa yesu na kukumwinamilia ni mbedo. 20 Ye pavili kuhuma kukyana kufika paasi. 39 Um'ba
vam'bedile na kukunnenela, Vakamfuila isopeka ughwa vasikali junu alyimile kilunge nu Yesu, ye
jila, vakamfwasia amenda ghaake, pe vakamhumia am'bwene pano ikunguka akajova akati, "Kyang'haani
kunji, viluta kukunkomelala pa kikovekano. 21 Ye umuunhu uju akaale mwana Mwana ghwa Nguluve!"
vali mu sila, vakanang'hana nu muunhu jumonga 40 Ye sivombeka isi sooni, pwevalyale avakijuua
juno akatambulwagha simoni, umhuna mu likaja vano valyimile petali padabe vilola. Mu vakijuua avuo
ilya Kileeni, ikwingila mu Yelusalemu. Usimoni ujuo mwealyale uMaliya umhuma mu likaja iya Magidala,
alyaye viise ghwa Alekisanda nu luso. Avasikali uSalome nu Maliya ung'ina ghwa yoose nu Yakovo
vakamwumilisia kupinda ikikovekano ikyu Yesu. un'debe. 41 Ava vakam'bingililagha na pikum'bombela
22 Pe vakantwala uYesu pano pakatambulwagha uYesu ye ali ku Galilaya. Kwevalanye na vakijuua
Goligota, kwekuti, "Ling'ala lya mutu." Ye 23 vafikile, avange vinga vano valyalutile nu Yesu Ku Yelusalemu.
vakampeela uluhuuje uluhasing'hanie nu nkota 42 Isi sooni savombiike ikighono ikyu kuling'hania
kusilisia uvuvafi, umwene akasiita kunyu. 24 isabati. Ye wviline, iSabati jikyale pitengula, 43 akiisa
Apuo vakankomelela uYesu, pa kikovekano, pe uYosefu ughwa ku ALimataya, alyale mwoghopua mu
vakaghaana amenda ghaake mu sila js lusodolelo, kipuga ikyu vahingi. Ghwope akaghululagha kukwisa
kuuti nujunge atoole ghuliku. 25 Ye vikunkomelela uvutwa vva Nguluve. Ujuo akikangasia, akaluta
uYesu, ghwale nsiki ghwa kavalilo kya vutatu kwa pilato, akasuma um'bili ghwa Yesu. 44 UPilato
palwakilo. 26 Pakyanya pa kikovekano vakakomelela ye apuliike kuuti u Yesu afwile, akadegha kyongo.
ikitapa kino valyalembile amasio gha, "ghwe ntwa Akankemeela um'ba ughwa vasikili, akamposia
ghwa yayahudi," kuvonia unkole ghuno valyam'balile. kuuti uYesu ndaveele afwile kali. 45 Ye apuliike uluo,
27 Palikimo nu mwene, valyavakomeliile avaanhу akantavulila u Yosefu um'bili ghwa Yesu. 46 UYosefu
avange vavili vano valye vahijivabudi, jumonga akaghula umwenda ughwa kunsyilila u Yesu. Akisia
akava ulubale ulwa kundio, ujunge kung'highi. 28 um'bili pa kikovekano, akaghuniengelela nu mwenda
Apuo silyavoniike sino silembilue mu malambe ghula. Pe akaghuvika mu mbiipa jino jabughulilue mu
aMlmiike kuuti, "Alyavalilue palikimo na vahosi." linhalavue, akabilukisia ilivue ilikome pa mulyango
29 Avaanhу vano vakava vikila nakukumwagha ghwa mbiipa. 47 UMaliya umhuma mu likaja iya
uYesu pa kikovekano, vaksukaniagha amatu ghaave Magidala nu Maliya ung'ina ghwa Yoose, vakapaagha
vikumuligha, viiti, "Uwe ghwe junu ghwatisagha pano ghuvililue um'bili ghwa Yesu. Vibilusisia ilivue
ghulimemula inyumba inyimike ija Nguluve na pa mulyango ghwa mbiipa.

16 Pakivwiliile ye jisilile iSabahati, umhuma mu
likaja iya Magidila, uSalome nu Maliya ung'ina
ghwa Yakovo, vakaghula amafuta amanono kuuti
vakaghupake um'bili ghwa yesu. 2 Ikighonoko ikyu
kwasia mu mulungu, palwakilo ilijuva ye lidibula,
vakaluta ku mbiipa. 3 Ye vali mu sila vakijovasyagha
veene viiti, "Veeni junu kyaikutuvusikisia ilivue lila
pa mulyango ghwa mbiipa? 4 Ilivue lyale likome
kyongo. Ye afikile, vakavona ilivue libilusivue. 5
Vakingila mu mbiipa, umuo vakamwagha unsoleka
afwaliile umwenda um'blafu, ikalile ulubale lwa kundio,

pe vakakenyemuka kyongo. **6** Umwene unsokela ujuo akavavuula akati, "Namungakenyemukaghe. Mukumulnda uYesu ughwa ku Nasaleti juno akomelilupa kikovekano? Asyukile, na pwale apa! Lola pano vakam'bikile. **7** Mulute muvavuule avavulanisivua vaake, kyongo uPeteli kuuti, alongwile ku Galilaya. Uko muluta mukum'bona ndavule alyavavulile." **8** Ye vapuliike isio, vakadegha na kutetema, vakahuma kunji, vakavuuka pa mbiipa vikimbila. Navakapanga kwa munhuunulwakuva vakava vikwoghopa. **9**
(note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) UYesu ye asyukile palwakilo ikighono ikyia kwasia mu mulungu, akihufia taasi kwa Maliya umhuma mu likiaaja ilya Magidala, juno alyam'busisie amapepo lekelalubale. **10** UMaliya akaluta kukuvapangila vano vakam'bingililaghya uYesu, unsiki ughuno vakajijighe vasukuniile, vilila ifiua. Ye **11** vapuliike kwa Maliya kuuti uYesu mwumi, kange am'bwene, navakitika' **12** Pambele, uYesu akihufia ku vavulanisivua vavili mu kihwani ikingi. Avavulanisivua avuo valyahumil ku Yelusalemu, vakalutagha ku kikaaja ikyia pa vupiipi. **13** Voope vakaluta vakavapangila avajanave, poooope navakitika. **14** Kange, uYesu akihufia ku vavulanisivua kijigho na jumo, unsiki ughuno vakava vilia. Akavadalikila ulwakuva valyale kukwitika uwwolesi vwa vano valyam'bwene ye asyukile. **15** Pepano uYesu akavalaghila avavulanisivua vaake akati, "Mulutaghe muiisi jooni mupulisayaghe iMhola iNofu ku vaanhу vooni. **16** Juno ikwitika na kukwofughua, ujuo alakuluka. Neke juno naikwitika, alahighua. **17** Kange vanoviitike, vivombagha ifidegho ifi: mu litavua lyano vidagagha amapepo, kange vijovagha mu njovele imhia. **18** Vangakole injoka, nambe vanganyue inyambikila, navangafue. kange vivikagha amavoko ghaave pa vatamu, avatamu visokagha." **19** UMutwa uYesu ye ajovile navo, pe akatolua kuluta kukyana, akava nuvatavulilua palikimo nu Nguluve. **20** Pepano avavulanisivua vaake vakalutagha kupulisia kwoni iMhola iNofu. UMutwa akavombagha imbombo palikimo na veene, akavapelagha ingifu isa kuvomba ifidegho fino fyale finalilo kuhufia kuuti iMhola iNofu jino vipulisia ja kyang'haani.

Luuka

1 kulyuve mwoghopua Tiofilo avaanhу vingа valembile imhola isa Yesu Kilisite ndavule silyavombike kulyusue. 2 valembile imhola isi ndavule tulyapangilue na vano valyalolile na maaso ghave, navano valyasisipulise kuhuma vuvutengulilo vwake. 3 ulwakuva nilondile vunono uwawakyang'haani vwa mhola sa Yesu vuuhuma vuvutengulilo lino najune niwwene lunono kukulembela isi sooni muvutavike. 4 neke ulukagule ulwakyang'haani lwa mbombo sino ukavulanisivue. 5 mu fighono fya Helode untwa ghwa Yudea, pwealyale untekesi jumonga junо alyale ikemelua Sakalia ughwa lukolo lwa Abia un'dala ghwake alyahumile muvaliive va Haluni, ni litavua lyake alyale ikemelua Elisabeti. 6 voni van valyale vagholofu pa maaso gha Nguluve amaghendele ghale ghasita kukuwapika mundaghilo sooni munjovele ja Mutwa. 7 neke navalyale nu mwana ulwakuva uElisabeti alyale mughumba na kukavalilо akuo voni vale vaghogholofijo. 8 lino lulyahumile kuuti uSakalia alyale nu Mhepo umwimike kuvutavike vwa Nguluve. akalutile nuvutavike vwa vutekesi kuhumila mu vutavike vwa ludimo lwake. 9 kwevulyale uvutavike uvwa kuvomba mu nyumba ja Nguluve veni umuuunhu untekesi, veni idalikila akasalulua ikipugha akingila mu nhumba ja Mutwa akanyanya uvufumba. 10 ilipugha lyoni lya vaanhu vakava vikufunya kunji ye vinyanya uvusumba. 11 unyaMhola ghwa Mutwa akamwumila na kukwiima ulubale lwa luvoko lwa ndia kufitekelelo kuno vinyanyila uvusumba. 12 uSakalia akoghopa ye alwaghile ulutetemo lulyamughwila. 13 neke unyaMhola akam'bula kuuti, ulekaghe pikwoghopa Sakalia ulwakuva ulufunyo lwako lupulikike. undala ghwako uElisabeti ikukuholela umwana ilitavua lyake ghukun'kemela Yohani. 14 ghuliva nu lukelo na kuhovoka, na vingа vikuuhovokela kuholua kwa mwene. 15 ulwakuva iliva nu vuvalaha kuhuma kwa Mutwa ujuo nanganyisaghe nambe kimonga kino kighasia. looli ingufu sa Mhepo umwimike siiva nu mwene kuhuma pano ali mulileme lwa ng'iina. 16 na vaanhu vingа ava Silaeli ilikuvagomosiagha kwa Nguluve uMutwa ghwave. 17 ujuo ilikumulongolela uMutwa mu ngufu nu mwojo ndavule alyale uEliya kusambania mu ngufu sa Mhepo uMwimike neve vano navikumwoghopa vighendagha muluhala lwa vano valwel. ikuvavombela ndiki kukuvavika kwa Mutwa avaanhу vano vaghelanisivue vvimala jake. 18 uSakalia akam'bula unyaMhola, "niwesia ndani kukagula ili? ulwakuva une nili nsehe nu n'dala

ghwango na maka ghake ghali minga kyongo". 19 unyaMhola akamwamula na kumb'ula, une nene Gabilili, nejuno nikwima pavulongolo pa Nguluve. nisung'ilue kukuvuula, kukuletela iMhola inofu iji. 20 kange lolagha, nungajove kinu ghuva kimie nungawesie kujova kuhanga ikighono kila pano isi siva sihumile. ulu lwe ulwakuva ukakunilue kukwitika amasio ghango ghano mu nsiki ghiva ghavombike. 21 lino avaanhу valyale vikumughula uSakalia. valyadeghile kuuti alyale itumila unsiki mwinka ku nyumba inyimike ja kufunyla. 22 neke ye ahumile kunji, akakunilue kujova navo. pe aveene vakakagula kuuti, luwonike lumonga mu nyuma inyimike neke umwene akava ihufia lumonga na mavoko. akajigha kinunu. 23 ye fisilile ifighono fyakuvomba imbombo jakilekesi ayavukile kugomoka kunyumba jake. 24 pambele uSakalia akavuja kukaja kuhuma ku mbombo sake sakitekesi un'dala ghwake akava n'kunue, akifisa amesi ghahaano akajova. 25 "ulwakuva lwe luno uMutwa ambombile une ye andolile kulughano lwoni kukumbusikisia isoni pa maaso gha vaanhu" 26 ye ghifikile umwesi ghwa n'tanda pavukunue vwa Elisabeti uNguluve akatuma unyaMhola uGabilili kuluta mu iisi ja Galilaya ilitavua ilinge Nasaleti, 27 kwa mhinja junо akatambulwatha Maliya. kwa mhinja junо alyatunilue nu mughosи ilitavua lyake ghwe Yosefu. umuholua mukikolo kya Davidi nilitavua lya mhinja akakemeluaghа ghwe Maliya. 28 unyaMhola ye afikile akati, "nikukuhungila uve ghwe junо usungukilue nu Mutwa, uMutwa alinuve; 29 amasio ghanyaMhola ghaka mangajisia kyongo mu mwojo ghwake na alyaghamanyile kiki unyaMhola ihungila hungila iji kidegho. 30 unyaMhola akam'bula "nungoghpaghe Maliya ulwakuva uNguluve akusungukile. 31 lolagha ghuva nu vukunue, ghupapaghа umwana neke ghukun'kemelaghа ilitavua ghwe Yesu. 32 iliva m'baha ikemeluaghа mwana ghwa junо alikukyanya kyongo, uMutwa uNguluve neke ikumpelaghа ikitengo kya vutva kya Davidi uvuse. 33 itemaghа uvutwa mu lukolo lwa Yakovo uvusila nakusila lusiku. (aiōn 9165) 34 uMaliya akam'bula unyaMhola ili, iva ndani ulwakuva une nanighelile kuvwafuka nu mughosи ghwoghwonи? 35 unyamhola akamwamula akam'bula "uMhepo uMwimike ikwisa kulyuve. ni ngufu sa junо alikukyanya kyongo sikwisa kulyuve. pe lino umwimike junо iholua ikemeluaghа mwana ghwa Nguluve. 36 lolagha ulukololuo uElisabeti alinuukunue vwa mwana mufighono fyake fya vughogholo, ughu ghwe mwesi ghwa n'tanda junо valyatile mughumba. 37 ulwakuva kwa Nguluve nakwekili kino kimuulemile" 38 uMaliya akajova akati, une nilim'baanda ghwa Mutwa

51

Luuka

umwana. 6 lino jilyahumile kuuti, ye valyale kula unsiki palyaale nu muunhu ku Yelusalemu juno ilitavua ughwa kuhola ghukafika. 7 akahola umwana un'dimi, lyake ikemelia ghwe Simoni. umuunhu uju alyale nya umuholua ghwake ughwa kwanda, akamun'yegelela kyang'haani na kumwitika uNguluve. umwene alyale umwana namenda neke kunsigha ni mhepo. pe idalikila vvimila umuhuvilua ghwa Isilaeli, nu uMhepo akam'bika mikivagha kya kulisikisia ifidimua, ulwakuva uMwimike alyale nkyanja ja mwene. 26 jilyavonike napwelukale ulubale lwa kumbika mu numba ja kwa mwene kukiliua uMhepo uMwimike kuuti umwene vaghesi. 8 ku lubale uluo kwevalyale avalongosi vano naale ifua ye akyale kumwagha uKilisite ghwa Mutwa. valyale vikukala mu maghunda kulolelala amapugha 27 ikighono kimonga akingile mu nyumba inyimike gha ng'olo ave pakilo. 9 kukenyemukila unyaMhola va ja H, akalongosivue nu Mhepo umwimike. pano Mutwa akavahumila nu vvimike va Mutwa vulyang'aliie avapafi vakamuletile umwana, uYesu ikum'bombela kuvasungutila, pe valyale nu vwoghoifi kyongo. 10 sino simunoghile jaatu mu ndaghilo, 28 pepano pepano unyaMhola akavavula, "namungohopaghe, uSimoni akamwupila mu mavoko ghake na kumpaalaa ulwakuva nikuvapela iMhola inofu isa lukelo uluvahaku uNguluve na kuuti, 29 "lino nikum'bula untemi ghwako vaanhu vooni. 11 umusyughu umpsiki ghwini aholilue alute nu lutengano lwa Mutwa, kuling'hana ni lisio vvimila jinu mu mpulo gha Davidi! umwene ghwe lyako. 30 ulwakuva amaaso ghango ghavuvvwene Kilisite Mutwa! 12 iki kye kivalilo kino mupelua, uvupoki vvako, 31 vuno vuvonike ku vaanhu voni. 32 mukumwagha umwana vampinyile umwenda aghonile umwene ghwe lumuli vvimila uvusyetulilo vwa iisi nu mu luvgaha lwa kulisikisia ifidimua. 13 kukenyemukila vvimike vwa vaanhu va Isilaeli. 33 ubaba nu mama kukava ni lipuga livaha lwa va sikali kuhuma va mwana vakadegha ku sino sijovua kwa mwana kukyanya likalungine nunyaMhola ujuo kukumughinia ghwa vanave. 34 pepano uSimoni akavafunyila na uNguluve vakatisagha, 14 "uvutwa vwa nguluve akati kwa Maliya ung'ina ghwa mwene, "pulikisia juno ali kukyanya fijo nu lutengano lube mu vonono! umwana uju iiva vufumbue kwa kusova iisi ku vaanhu voni vano anoghilue navo." 15 nambe kukwitika ku vaanhu vinga va ku Isilaeli lulyale kuuti avanyaMhola ye vavukile na luluta kane ke kivalilo kino avaanhnu vinga vilukujikana. 35 kukyanya, avalongosi vakajofesania vavuo ku vavuo, kange lwe lubamba lunolulinyanya umwoojo għako "tuvuke lino ku Betelemu kula tukalole kiki kino juve, neke kuuti amasagħe għa moojo għa vinga kihumile, kino uMutwa atumanyisie". 16 vakaluta ghavoneke" 36 un'dala um'bili juno akemeluaghha Ana ng'hani ng'hani kula, neke vakamwagħa uMaliya kwealyale kunyumba inyimike ja kufunyila. umwene nu Yosefu, kange vakamwagħa umwana aghonile alyale mwalive għa Fanueli kuhuma kulukolo lwa mu luvgaha lwa kulisikisia ifidimua. 17 ye vawwene Asheli. alyale na maka minga kyongo. akikala nu ndiki, vakavamanyisia avaanhnu vala vano vakavulilue mugħosi ghwake ku maka lekela lubale ye vatoline, imħola sa mwana ghwa muunhu 18 voni vakadegħa 37 pepano akava mfwire ku maka fijigo lekela kwaoni ye vapulike imħola isi ni kila kuno kikajovilue vadalkili. na għaane. nakaghħelile kuvuka mu nyumba inyimike 19 neke uMaliya akaghħendelela kusagħha soni sino ija kufunyila alyale īghendelela kudinda na kunsuma alyapulike, akaghħavika mu mwoojo ghwake. 20 uNguluve pakilo na pamwisi. 38 nu nsiki ughuo, avadaliklii vakagomoka na kumwimika na kumpaalaa akisa pala panovalyale akatengula kumuhongesia uNguluve wimila umuunhu ghweni kukino valyapulike uNguluve. akajova isa vaanha vooni vano vagħulagħha na kukukyagħha, ndavule jilyajovilue kuveene. 21 kyati uvupoki vwa Yelusalemu. 39 ye vamarilie avaanhnu voni kifikile ikighono kya lekela kwoni ghelyale ghwe nsiki vakankophile kuvomba kuling'anu ni ndaghilo ja Mutwa, ghwa kun'dumula umwana, vakankemela ilitavua vakagomoka ku Galilaya umeppu ghwave, Nasaleti. ghwe Yesu; ilitavua lino alyapelilue nu nyaMhola 40 umwana akakula, akava ni ngufu akongeleta mu jula ye na vuvukunue vukyale kutungwa mu lileme. vukoola, nu vumosi vwa Nguluve vulyale pa kyanya 22 kuling'anu ni ndaghilo ja Moose, uYosefu nu jake. 41 avapafi vake amaka ghoni vakalutagħha Maliya akantwala kunyumba inyimike ja kufunyila ku Yelusalemu vvimila ikkulukulu kya Pasaka. 42 ku Yelusalemu na kumbika pavulongolo pa Mutwa. ya ale na maka kijigho na ghavili, kange vakisile 23 ndavule jilyalembilue mu ndaghilo ja Mutwa. mu nsiki ghuno għunophile ndavule uvutavike vwa "umukinhaata ghweni juno idindula illeme īlkemelia kikulukulu. 43 ye vajigħe ifighono fyoni vvimila juno avusikisivue uvuvaha kwa Mutwa". 24 vope ikkulukulu vakatengula kugomoka kunyumba. neke vulevle vakisile kuhumia ilitekelo kuling'hana na un'dimi u Yesu akajjige kunsana ku Yelusalemu kila kinokkijovua ku ndaghilo ja Mutwa, "vahumyagħe kisila avapafi vake kukagula ili. 44 vakkasaghile kuuti injiva ivili nambe inyaana ivili isa ng'unda". 25 lola, valilumo mulipugha lya vano vakyulagħha lumo, pe

vakakyula ulukyusi lwa kighino pepano vakatengula vakamposia vakati, "lino lunoghile tuvombe ndani?" kukumulonda mu vanyalukolo na vamanyani vave. 45 11 akavamula akati, "ndeve umuuunhu ali ni kanju ivili ye vakunilue kumwagha, vakagomoka kuYelusalemu anoghile afule jimo kwa junge junu nsila namne jimo, na kutengula kumulonda umuo. 46 jilyahumile na junu alinikyakulia ghwope avombe vule vule" 12 kuuti mu fighono fitatu valamwagha mu nyumba pepano avasongesia songo vamonga vakisile vope iniyimike ja kufunyila, akkali pakate pa vavulanisi kukuughua, vakambula vakati, "m'bulanisi, lunoghile akavapulikisia na kukuvasposia. 47 voni vano vale tuvombe ndani? 13 akavavula, "namugakong'aniaghe vikumpulikisia vakadegha ku vukagusi vvake nu indalama fijo kukila kino kinoghile kukong'an. 14 Iwamulo lwake. 48 vati vamwaghile, vakadegha avasikali vamonga vope vakamposia vakatisagha, "pe ung'iina akam'bula, "mwanago kiki utuvombile ndiki? 15 lino, ulwakuva kuva mu nyumba ja baba ghwango? 50 neke avaanhnu valyale nu lunoghelua ulwa kumughul navakakagwile uluvumbulilo lwa masio aghuo. 51 uKilisite junu ikwisa, kila muunhu isagha mu mwojo pepano akaluta palikimo na veene kukaja ku Nasaleti, ghwake kuva ndeve uYohani ghwe Kilisite. 16 uYohani kange alyale mwitiki kuveene. ung'iina alyavikile sooni akavamula vooni akati, "une nikuvofugha umue na mu mwoojo ghwake. 52 neke uYesu alyaghendelile malenga, neke kwale jumo junu ikwisa ali ni ngufu kukula mu vukoola ni vugoyo nakughina kuva kukila une, kange naninoghile nambe kupinya ingoji sa mukunilonda? namukakagwile kuuti lunoghile kulyune filatu fyake. ikuvofugha umue ku mwoto ghwu Mhepo mughanike kwa Nguluve na vaanhnu. 17 ilihelo lyake lili muluvoko lwake neke uMwimike.

3 lino mu mwaka ghwa kijigo na ghahaano mu vutavulua vwa kaisali Tibelia, unsiki ghuno uPontio Pilato alyale ghavana ghwa vaYahudi, uHelode alyale m'baha ghwa vughavo a vwa Galilaya, nu Filipo unyalukola ghwake alyale m'baha ghwa vughavo vwa Itulea ni kya Tulakoniti, nu Lisania alyale m'baha ghwa vughavo vwa Abilene. 2 nu n'siki ghwa gha vutekesi uvukulu vwa Anasi nuKayafa, iliso lya Nguluve likamwisila uYohani umwana ghwa Sakalia ku lihaka. 3 akakyulile mu vughavo vwoni kusyuta ikikogha Yoldani, akidalikila ulwfugho lwa kulata vwingila ulusaghilo lwa vuhos. 4 ndavule jilembilue mu kilembe kya masio gha m'bili Yesaya kuuti," iliso lwa muunhu junu ali kuliha" muvombaghe vunono mu sila ja Mutwa, muvombaghe vunono mu maghendele amaghofolu. 5 ifivonde fyonu filimemesevua, ifidunda fililimua, amasevo ghano ghabindile ghigholosivua, ni sila sino sili na manina sisylua. 6 avaanhnu voni vilukuvwagha uvuvangi vwa Nguluve" 7 pe uYohani akalivuula ilipugha ilikome lwa vaanhnu vano vakisile neke vofughe nu mwene, mwe vaholua mu kisina kya njoka isinya miino makali, ghwe veni junu avasyovile kujikimbila ing'alasi jino jikwisa. 8 muholaghe imheeke inofu, kange namungajovaghe mu numbula sinu kuuti,' tulinaghwo uAbulahamu junu ghwe baba ghwitu, uNguluve ijesia kukumwimikisia uAbulahamu avaanhna nambe kuhumilanila na mavue agha. 9 tayale inemo jivikilue pa lilela lya mpiki. pe amapiki ghoni ghano naghihola imheke inono, lidumulivua na kutaghua ku mwoto, 10 pe avaanhnu mu lipugha

ghwa Eli, 29 mwana ghwa Yoshua, mwana ghwa alutaghe kuhanga un'siki ughunge. 14 pe pano uYesu Lieseli, mwana ghwa Yorimu, mwana ghwa Matai, akagomoka ku Galilaya ku ngufu sa Mhepo, ni mhola mwana ghwa Lawi, 30 mwana ghwa simoni, mwana inofu sa mwene sikaluta na kupalasana mu fighavo ghwa Yuda, mwana ghwa Yosefu, mwana ghwa iya vupipi fyoni. 15 akavulanisie mu nyumba saave isa Yonamu, mwana ghwa Eliakimu, 31 mwana ghwa kufunyila na vooni vakamughinia. 16 ikighono kimonga Melela, mwana ghwa Meena, mwana ghwa matai, akalutile ku Nasaleti, 32 mwana na kukulia. ndavule vulyale uvuatavike, akingila mu ghwa Yeso, mwana ghwa Obedi, mwana ghwa Boasi, nyumba ija kufunyila. ikighono kya Sabati, akimile na mwana ghwa Solomoni, mwana ghwa Nashoni. 33 kukwimba amalembe amimike. 17 akapelua ikitabu mwana ghwa Aminadabu, mwana ghwa Alamu, kya m'bili Yesaya, pe akadindulila ikitabu na kulonda mwana ghwa Hesiloni, mwana ghwa Pelesi, mwana pano palembilue, 18 uMhepo ghwa Mutwa ali palikimo ghwa Yuda, 34 mwana ghwa Yakovo, mwana ghwa nune, ulwakuva akamakile amauta kudalikila iMola Isaki, mwana ghwa Abulahamu, mwana ghwa Tela, inou ku vakotofu anhumile kupulisia uvwavuke ku mwana ghwa Nahori, 35 mwana ghwa Selugi, mwana vano vali mundinde, nakukuvavomba vano naviloola ghwa Ragau, mwana ghwa Pelegi, mwana ghwa Abeli, wawesie kulola kange. kuvavika vwavuke vano mwana ghwa Sala. 36 mwana ghwa Kenani, mwana vadidikilue, 19 kukughupulisia u mwaka ghuno uMutwa ghwa Alifikasadi, mwana ghwa Shemu, mwana ghwa ilivonesia ulusungu lwake. 20 pe baho akadinda Lmeki, 37 mwana ghwa Metusela, mwana ghwa ikitabu, akan'gomokesia umulongosi ghwa nyumba Kenani, 38 mwana ghwa Enoki, mwana ghwa Seti, ja kukufinyla, akikala paasi. amaaso gha vaanhу mwana ghwa Adamu, mwana ghwa Nguluve. voorni ghalyale pavulongo glikumulola umwene. 21

4 uYesu ye amemilue nu uMhepo uMimike, akagomwike kuhuma kukikogha ikyo Jolidani, na Mhepo akamulongsia ku lihaka. 2 ku fighono fijigho fine, ukuo akagheluagha nu Setano. un'siki ughua nakalile kyokyon, nu vusililo vwa n'siki ughuo injala jikatengula. 3 uSetano akam'bula akati," ndeve uve uli mwana ghwa Nguluve, livule ilivue ili live nkate". 4 uYesu akamwamula akati, "jilembilue; "umuunhu naiva nu vvumi kulia un'kate ghwene. 5 pe pano uSetano akamulongsia kukyanya kuvusililo vwa kidunda, na kukunsona uvutwa vvoni vwa iisi ku n'siki n'debe. 6 uSetano akambula akati." nikupela uvutavulilwa vwa vutwa vvoni palikimo nu vunofu vvake". niwesia kuvomba ndikio ulwakuva fyoni fitavulilwa kulyune, neke une nikumpela ghwoghwoni juno nighanile kukumpela. 7 pe lino, ndeve ungaughamen na kukunyimika, ifinu ifi fyooni fiiva fyako". 8 neke uYesu akamwamula akati, "jilembilue kuuti, umwimikaghe uMutwa uNguluve ghwako, kange um'bombelaghe umwene mwene". 9 pambele uSetano akamulongsia uYesu kuhanga ku Yelusalemu na kukum'bika ulubale ulwa pakyanya fiijo pa nyumba inyimike ija kufunyila na kukum'bula, "ndeve uve uli mwana ghwa Nguluve, ghujitaghе paasi kuhuma apa. 10 ulwakuva jilembilue, "ikuvalaghikisia avanyaMhola vaake vakusunge na kulkulolela, 11 kange vikukutiosia ku kyanya mu mavoko ghave neke kuuti, nungalemasiaghe amaghulu ghako mu livue. 12 uYesu akamwamula akati, "jijovilue, nungamughelaghe uMutwa Nguluve ghwako". 13 uSetano ye amalile kukumugesia uYesu, akamuleka

sake, ulwakuva akavulanisie kuvutavulua. 33 lino kulisio lyako, nikisisia indovelo. 6 vati vavombile ikighono ikio mun'kate mu nyumba ija kufunyila, nahele vakakong'anisie iswi nyinga na sindovelo kulyale nu muunhu juno alyale ni lipepo ililamafu, save sikitengula kudemuka. 7 pe vakavakemhela akakoola kyongo, 34 tuli ni kiki nuve? ghwe Yesu mu avajanave neke viise kukuvalanga. vakisa vakamelia Nasaleti? ghwisile kukututipula? nikagula uve veve ifyombo fyave fyonu fyope fikatengula kusovelela. veni! uve veve mwimike ghwa Nguluve" 35 uYesu 8 neke uSimoni Peteli ati awvne ndikio, akaghua akalidalkila ilipepo akati," jigha kimie, na uhume kwa pamafundo gha Yesu akati, "Mutwa vuuka palyune, muunhu uju!" ilipepo lila lyati lin'taghile umuunhu ulwakuva une nilinisambi" 9 ulwakuva alyadeghisivue jula pasi pakate javo, likahuma kwa muunhu jula na voni vanovalyale palikimo nu mwene kuvasuvi kisila kumulemasia. 36 avaanhу vooni vakadegha na vwa swi vuno vakavuvombile. 10 ili likavakong'anisie kughendelela kuku n'jovelu ku ilio. vakatisaghа, " ghe uYakovo nu Yohani avaanhа va Sebedayo, vano masio maki agha? akughadaga amapepo amalamafu valyale vakong'aniki va Simoni. uYesu akam'bula uku vutavulua ni ngufu ghope ghivuka? 37 pe lino Simoni akati, "nungoghopaghe, ulwakuva kutengulila imhola inofu isa Yesu sikaghenda imbale sooni lino nakughendelela ghtengula kusuvula avaanhу sino sisyunguta mukighavo ikio. 38 uYesu akavuka 11 vati vahumisie ifyombo fyave ku iisi indaghafu mulikaaja ilio pe akingila ku nyumba ja Simoni. lino vakafileka na kumbingilila umwene. 12 jilyahumile un'kwivw gha Simoni akale ivavua imungu kyongo, kuuti ye alyafikile mu mpulo ghumonga, umuunhu juno vakampelepesia uYesu ansosie. 39 peeano uYesu alyale amemile uvukoma alyale ukuo. ati amwaghile akam'belelela akajidalikila imungu jila jikamulekesia, uYesu, akasula misia umutu ghake paasi na akima na kutengula kuvatengelela. 40 ilijuva ye kukufunya akati," Mutwa nave ghunoghua, ghuwesia lisema, avaanhу voni valyale na vatamu avanga anmu kunivalasia". 13 pe pano uYesu akagholsia uluvoko sinosili pinga vakan'twalilagha uYesu. akavikaghа lwake na kun'kola, akati," nilonda kuvalasivua" amavoko pa kyanya pave, akavasosia voni. 41 kange nu n'siki ghula ghula uvukoma vukamuleka. 14 amapepo ghakavahuma, vinga vakalilagha ku lisiso akamulaghisia nangam'bulaghe umuunhu ghweni, na kuuti, "uve veve mwana ghwa Nguluve". uYesu neke akam'bula kuuti, "lutagha juve ghwe mwene alyaghadalikila amapepo ghaleke pivoja. ulwakuva ukajivonesie kuvatekesi na kuhumia ilitekelo lwa vakakagwile kuuti, umwene alyale ghwe Kilisite. 42 kuvalasuvua, palikimo na kila kino uMoose akuvuli unsiki ghuno ye kukile, akaluta ulubale luno lusila ku vujovi vwako. 15 neke imhola inofu sikaghenda vaanhу, ilipugha lya vaanhу valyale vikumulonda kutali kyongo, ni lipugha likome ilya vaanhу likisa vakisa ku lubale luno pweakale umwene. vakaghela palikimo kumpulikisia ye ivulanisia na kusosia inhamu kukunsigha nangalutaghe kutali na vene. 43 neke savo. 16 neke ke kinga ikukala kuvusyefu kukufunya. akavavula akati," lunoghile kange kudalikila imhola 17 kikahumile ikighono kimonga mu fighono fino inofu sa vutwa vwa Nguluve mu makaaja aghange alyale ivulanisia, pwevalyale avaFalisayi na vavulanisi aminga. ulyakuva uluo lwe lwene nikasungilue apa. vwa ndaghilo vano vakikalile apuo vano vakisile 44 pe pano akaghendelela kudalikila mun'kate mu kuhumila mu fikajja ifingi mu vughavo vwa Galilaya nyumba ijakufunyila ku vaYahudi voni.

5 pe jilyahumile unsiki ghuno avaanhу vakan'kong'anikila na kun'syuta na kupulikisia ilisio lya Nguluve, pano alyale imile ulubale lwa kikogha kya Genesaleti. 2 akavona ifyombo fivili fifikile mulubale na malenga. vano visuvula vala valyahumile valyale visuka indovele save. 3 uYesu akingila mu kyobo kimonga kino kilyale kya Simoni akansuma awtale mu malenga kutali padabe ni iisi indaghafu. pe ikala na kum'bulanisia kuhumila mu kyombo kila. 4 kujova akam'bula uSimoni akati, twala ikyombo kyako kuhanga mukilindi kya malenga na kukwisia indovelo sako neke kusuvua iswi" 5 uSimoni akamwamula akati," Mutwa tuvombie imbombo ikilo jooni, natukolile kyokyoni, neke

na ku Yudea kange kuhumila mu mpulo ghwa Yelusalemu. ingufu sa Nguluve silyale palikimo nave kunsosia. 18 avaanhу vamonga vakisile vamindile mu kifefu umuunhu juno v, pe vakalonda isila ja kumwingisia mun'kate neke kumughonia pavulogolo pa Yesu. 19 navaka jaghile isila ja kumwingisia mun'kate ulwakuva ilipugha lya vaanhу lilyale likome. pe vakatogha pakyanya pa lipaala lya nyumba na kumwisia umuunhu jula paasi kukilia mu figai pe vakavika pakate pa vaanhу pavulogolo pa Yesu. 20 lolagha ulwitiiko lwake, uYesu akati, "nyalukolo usaghilue isambi sako" 21 avavalanisi na vaFarisayi vakatengula kuposia ilio. akaati uju ghwe veni junio ijoba imbivi? ghwe veni junio isaghila isambi neke ghwe Nguluve mwene? 22 neke uYesu, akakagwile kiki vakale visagha, akavamula na kukuvalanga," 23

kiki mukuposesania mu mooja ghu? kiliku kye **6** lino pa kighono kimonga iky Sabati uYesu ava ikila kihugu kujova, 'isambi sako sisaghilue' au kuuti pakate na pakate pamaghunda gha ngano neke 'ghenda ulute?' **24** neke mukagule kuuti umwana avavulanisivua vake vakava videena amasoojo gha ghwa muunhu ali nu vutavulua vwa kusaghila ngano. **2** pepano avaafalisayi vamonga vakamposia isambi mu iisi. nukukuvula uve, 'sisimuka utole vakati "kiki muvomba ikinu kino nakinono ku ndaghilo ilitefu lyako ulutaghe ku nyumba jako **25** unsiki kuvomba pakighono iky Sabati?" **3** uY akavavula ghughuo akasisimuka pa vulongolo pa veeve, akatola akati" namughelile pikwimba sino alyavombile uDavidi ilitefu lwake ghuno akaghonile. pe akagomoka kwa pano alyale ni njala. umwene nava kibaba vano mwene na kukumughinia uNguluve. **26** avaantu valyale palikimo nave? **4** ayalutile kunyumba ja voni vakadeghisivue na kumwimika uNguluve. nguluve. akatola amakate amimike napilia ghamonga vakamemilue nu vvoghoji vakatisagha, "tusaghile na nakuhumia kuaanhu vano alile navoilisio nambe sino nasajaatu umusyughu" **27** pe lino ye ghahumile sale sesene kuvatekesi kulia. **5** neke uYesu akavavula aghuo, uYesu alyahumile ukuo kuhuma ukuo na kange umwana ghwa muunhu um'baha ghwe mwana kukumwagha unsongesia songo juno akemeluaghha ghwa Sabati. **6** ikighono ikinge iky Sabati akingila Lawi ikalile ulubale lwa kusongekesia isongo, mu nyumba ija kufunyla na kukuavulanisia avaantu akavavula akati, "mbingilile" **28** pe uLawi akima na palyale umuunhu juno uluvoko lwake ulwa kundio lwale kumbingiliila, akafileka ifinu fyonu kunsana. **29** pe uLawi lufue. **7** avavulanisi na vafalisayi vakava vikumwuwila akavika ku nyumba ja mwene ikikulukulu ikikome valole ndeponu ikum'buvusia umuunhu ikighono iky vvimila Yesu. pe valyale avasonesia songo vinga Sabati. neke vapate ikipaghe kyakumuhigha uvusovi. na vaantu avange vinga vakikalile pamesa na pilia **8** alyaghamanyile kuuti kinu kiki kino visagha napijova palikimo na veene. **30** neke avaFarisayi na valembi kwa muunhu juno alyafwile uluvoko. "sisimuka ghwi me vaave valyale vikuvasukunaila avavulanisivua, apa pakate na pakate pakila muunhu "akinuka na vakati, "kiki mulia na pinyua na vasongesia songo pikwima pala. **9** uYesu akajova navo "nikuvaposya palikimo na vaantu avange avanya samb?" **31** umue kuvomba indamafu pakighono iky Sabati? uYesu akavamula akati, "avaantu vano va nu vvumi nambe tuuti kupoka uvwumi nambe kunangania? uvunono navanoghile kukumulonda umughanga, neke akavalola voni napikum'bula umuunhu, **10** neke vala veene vano vatamu vevene vikumulonda gholosia uluvoko lwako, akavomba ndikio, nu luvoko umughanga. **32** nanikisile kuvakemhela avanya lwake lukava luponile. **11** neke valyale ni ng'alasi kyang'anu neke valate, looli kuvakemela avanya samb? neke vakapwepelanila vavuo ku vavuo kiki kino vapate kulaata" **33** vakam'bula vakati, "avavulanisivua vavombe kwa Yesu. **12** lulyahumile pa kighono va Yohani ke kinga vitogha kukidunda na kusuma, ayalutile kukidunda kuufunya, akifunya pakilo na avavulanisivua na vafarisayi vope vivomba vule akifunya ikilo jooni kukufunya kwa Nguluve. **13** ye vule. neke avavulanisivua vako vilia na kunuya" **34** jifikile ilyakilo pe akavakemhela avavulanisivua vake uYesu akavavula akati, "jiweskana umuunhu ghweni kwa mwene akavasalula kijigho na vavili munkate kudinda uvutolani kuvano vaghongolilue unsiki ghuno mumuo avapeela ilitava" vasung'ua" **14** amatavua unyavutolani ajighe navo? **35** neke ifighono filikwisa gha vasung'ua alyale ghwe Simoni juno ilinge unsiki ghuno unyavutolani vikum'busia ku veene, ghwe Peteli nu ndeleya unyalukolo ghwa Yakovo, pepano mu fighono ifio ilidinda. **36** pe uYesu akajova nu Yohani, nu Filipo, nu Batulumayo. **15** Matai, navo kange ku kihwani akati, "nakwale umuunhu juno Tomasi nu Yakovo umwana gha aluayo, uSimoni idemula ulubale lwa mwenda kuhuma mu mwenda jono akatambuluaghha nsaloti, **16** Yuda unkina ghwa umpya na kuhonela mu mwenda un'kulu. nave Yakovo nu Yuda isikalioti juno alyamwahile uYesu ivomba nahele, idemula umwenda umpya nu lubale **17** pe pano uYesu akikile navo kuhuma kukidunda lwa mwenda umpya nakwale kinoghela kuhonela mu na pikwima paluvindi ikipugha kya vavulanisivua mwenda un'kulu. **37** kange nakwale umuunhu juno vake kwevalyale ukuo palikimo imbalilo imba ha ivika uluhuje ulupia mu supa ing'u, ndeve ivomba ja vaanu kuhuma kuvuYahudi na kuYelusalemu ndikio, uluhuje ulupia lwale lubajula isupa jila, nu mulisumbe ilya Tilo ni Sidomi. **18** valisile kukumpulikisia lujuje lwale lukungi'ka ni supa sale sibajuka. **38** neke na kusosivua vutamu vwake. avaantu vakava uluhuje ulupia lunoghile kuvika mu supa imia. **39** vipumusivua na mapepo amalamafu. valasosivue kange nakwale umuunhu juno alekile pinyua uluhuje voope. **19** umuunhu ghwo ghwni kulukong'ano uluo ulupia neke anyue ulukulu, ulwakuva viiti ulwapakali vakamwabasia ulwakuva ingufu sa vupoki sikahumile lwe lunono kukila"

avavulanisivua vake akati, "mulivafunyua umue kukighwani,"kange umuuuhu um'bofu amaaso mwevakolofu ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vwinu. ndeponu ikumulongosya um'bofu nine? nave fyesilivuo 21 mulinulufuno mwevano muli ni njaala lino, ulwakuva pe voni valevighwillila mu lina, 40 um'bulanisivua miliiseka. 22 mufunyilue umue mwevano avaanhу nangankile um'bulanisivua ghwake. neke juno amalile vikuvakalila na pikuvatasna na pikuvatigha umue kuvulanisivua sooni iva ndavule um'bulanisi ghwake. kuuti, mulivahosi; ulwakuva mukumwitika u mwana 41 kiki ghulola ikibandi kino kili muliso lwa njako, ghwa muunhu. 23 muhovokaghe ku kighono ikio na ikipiki kino kili muliso lyako naghulola? 42 Iwandani kukima mu lukelo. ulwakuva sakyang'haani miliiva kukumb'ula un'jako, nyalukolo nisuma nikuvusie nuluhombo ulukome kukyanya, ulwakuva avavise akabandi kano kalimuliso lyako; najuve naghulola vavo valyavavombiile vule vule avavili. 24 neke iga ikipiki kino kili muliso lyako? ghwe n'kedusi uve! mwevano mulivamofu! lino ulwakuva uluhuvilo lwinu vusia tasi ikipiki kino kili muliso lwako neke pe mumalile kukwupila. 25 iga umue mwevano mukwite ukukyagha vunofu ikibandi kino kili muliso lya n'jako. lino! ulwakuva mulivani njala. iga mwevano museka 43 ulwakuva nakweghule um'piki unofu ghukoma lino! ulwakuva mulipelepesi na kulila. 26 iga pano imheke imbivi kange nakweghule um'piki um'bivi vikuwapala avaanhу voni! ulwakuva avavise vave ghuno ghukoma imheke inofu. 44 ulwakuva um'piki valyavavombiile avavili vule vule avavili vavudesi. ghwoghwoni ghukagulika ifipeke fyake. navavanhu 27 neke nijova kulyumue mwevano mukumulikisia, navidonola itini kumifua kange na vidonola isabibu muvaghanaghe avalugu viinu na pikuvavombela kuhuma kulihanji lya mifua. 45 fye lulivuo umuunhu inono vano vikuvakalila. 28 kange muvasumilaghe unofu ijova inono, kuhuma mu mwojo ghwake unono. vano vikuaghuna umue muvasumilaghe navano najumuunhu um'bivi ijova imb'ivi sino sihuma mu vikuavonela. 29 kwa juno ikukutova uvudili ulubale mwojo ghwake. ulwakuva umulomo ghwake ghujova ulwa kundio mulekela nu lubale ulwa kung'ighi sino sili mu mwojo ghwake. 46 kiki mukung'emela, nave umuunhu akupokile igwanda umpele najikanju. "Mutwa, Mutwa ongo namuvomba ghanonijova? 47 30 umpelaghe junu ikukusuma. ndeve umuunhu umuunhu ghweni juno ikwisa klyune nakupulika angakukunye ikinu kino ukavile juve ulekaghe amasio ghango napikughavombela, nikuvasona vule kuuti akugomokesie. 31 ndeve mukela avaanhу alivuo. 48 iling'anu nu muunhu juno ajengile inyumba vavavombele, najumue muvavombelaghe vule vule. jake igima paasi fijo napijenga, peakala uwvalo vwa 32 ndeve mukuvaghana avaanhу vano vavaghanile nyumba jake pawalo uvukangafu. ifula ye jitonyile umue mupelua ulvumbulilo luki kulyumue? ulwakuva ilikavaga lya malenga ghakatonyela neke najikaghwile. na vavahosi vavaghanile vano vavaghanile. 33 ndeve ulwakuva alyajengile vunono. 49 neke umuunhu juno mukuavombela inofu vala vano vikuavombela ipulika ilisio lyango kange naikulivingilila ikighwani umue amanofu. uluo luvumbulilo luki kulyumue? kyake alindavule umuunhu juno ajengile inyumba ulwakuva na vavahosi vikusivomba sisioso. 34 neke palihanga pano pasila vwaalo ululenga lungapongole ndee mukuvakopedia ifinu kuaanhу vano muhuviila kukuhuta kwa ngufu inyumba jila jijughua jughua kuuti vikuvgomokesia, uluo luli nu luvumbulilo luki ooni.

kulyumue? nambe avahosi vikuvakopedia avahosi vajavo vihuila kukwupila kila kila kange. 35 looli umue muvaghanaghe avalugu vinu kange muvavombelaghe inofu namungoghopaghe kuuti navikuvagomokesia, ulvumbulilo lwinu luuva luvaha neke muva vaanha va juno alikukyanya, ulwakuva jujuo mhuugu ku vaanhу vano vasila luhongesio kange vahosi. 36 muvisaghe nu lusungu ndavule uNhaata ghwini vule ikuvasungukila avaavnhu vooni. 37 namungahighaghe, najumue namulihighua. mulekaghe pighuna, najumue namulighunua. muvasaghilaghe avange najumue alavasaghila. 38 muvapelaghe avange najumue muliplua ikighelelo kya vupees - kino kiking'iine, nakuseleleka - kikung'ilia mumafundo ghinu ulwakuva ikighelelo kyokyoni kino mughelela kye kino mulagheleluagha najumue." 39 pepano akavavula

7 pe baho uYesu ye amalile kila kinu kino akale ijova kuvaanhу vano vakampulikisiaghа, akingilagha ku kapenaumu. 2 um'bombi jumonga ghwa Akida akale ghwa ndalamu nyinga kyongo, alyale n'tamu kyongoakale pipi pifua. 3 neke ye apulike imhola sa Yesu uAkida jula akan'sunga umulongosi ghwa kiYahudi, kun'suuma ise kumpoka um'bombi ghwake aleke pifua. 4 vakati vafikile pipi nu Yesu, vakampelepesiaghа vakatisaghа, "anoghile kum'bomba ndiki umwene, 5 ulwakuva ajighanile iisi jitu, ghwe mweene akajengile inyumba jitu ija kufunyila. 6 uYesu akaghendelelagha nu vukyusi vwake palikimo na vope. akatile alutile patali ni nyumba jila, um'bha juno akavasung'a avamanyani vake kujova nu mwene kuuti,"Ntwa uleke kujikatalila ghwemwene,

ulwakuva une naninoghile uve kukwingila mu nyumba akatengula kujova isa Yohani ku lipugha akati,"muvele jango. 7 ulwakuva nambe june nisaghile ne mwene mulutile kunji kulola kiki, ililasi pano imhepojisukania kuuti, naninoghile kukwisa kulyuve ujove ilisio lyene ililasi? 25 neke muvele kunji kulola kiki, umuunhu juno um'bombi ghwango ye isokagha. 8 ulwakuva na june afwalile vunono? loola vala vano vifwala amhenda nili muunhu juno ipulika ululaghilo lwa vavaha vango, amanono agha vutwa na kukukala mu vvumi vwa najune nili navasikali vango. ningam'bule uju "luta" lukelo, vali muvulugu vwa vutwa. 26 neke muluta nu jjunge "ghwise" ikwisa naju m'bombi ghwango kunji kulola kiki, m'bili? Ena, nijova numue kyongo 'vomba iki ghwope ibomba" 9 uYesu ye apulike aghuo kukila um'bili. 27 uju ghwe juno vakamulemble, 'Lola!, akadegha, pe akalisyetukila ilipugha lino likam'bingilile nukunsung'a umwomolua ghwango pavulongola pa akati," nikuvavula nambe mu va silaeli nanimwaghile maaso ghinu, juno itenda isila vvimila jango, 28 nijova umuunhu unya Iwitiiko lukome ndavule uju. 10 peepano kulyumue kuuti, "ku vala vano vaholilue nu n'dala, vala vano vakasung'ilue vakagomoka kukaaja na kusila m'baha ndavule uYohani, neke umuunhu juno kukumwaghya um'bombi n'kafu. 11 pambele aghakatilie asila vufumbue juno ilikukala nu Nguluve ulubale ghahumile agha uYesu akava ikyulila ilikaaja lino luno pwale, iliiva mb'aha kukilla uYohani" 29 avaanhу likemhelua Naini. navavulanisivua vake vakalutagha voni palikimo navasongesia songo, vakati vapulike palikimonu mwene vakahasing'anagha nilipugha lya aghuo vakapulisyagha kuuti, "uNguluve ghwe nya vaanhu. 12 ye alipipi nu mulyango ghwa mpulo kyang'haani. pwevakale vano vakofughue ku lwofugho un'kome lola, umuunhu juno awfiele akava apindilue, lwa Yohani. 30 neka avafalisayi na vavulanisi va umwana ujoo alyale mwene kwa mukijuuva jula, juno ndaghilo sa kiYahudi, vano navofughue nu mwene alyale mfwile. ilipugha ilikome kuhuma mumpulo ghula vakasitile ulusungu lwa Nguluve vvimila javo veene. valyale palokimo numue. 13 akatile amwaghile uMutwa 31 kange ndeponu ihwananisia ni kiki avaanhу ava akam'belelela nu lusungu lukome akam'bula akati," kisina kiki? vali ndavule vali ndani? 32 vahwanine uleke pilila" 14 pe akalivelelela ilivokosi lino likapindile na vaanha vano vinena kulighuliko, vanovukukala umfimba, akalyabasia, vano valyapindile vakiima akati, na kukemelana jumo nu junge vijova, 'tuvalupile "ghwe nsoleka niti sisimuka" 15 umfue akasisimula ifilongilongi vwinaka namulilimila jinu, neke namusejile na kukukala pasi nakutengula pijova. Peepano tusukunile neke namunenile. 33 uYohani umwofughi uYesu akampeela ung'iina umwanake 16 neke alisile na akalisagha unkate nambe kunyua uluhuje vooni vakamwoghopa vakaghendelela kukumughinia na mukati, "ali nilipepo. 34 umwana ghwa Muunhu uNguluve viti, "Um'bili um'baha isile kulyusue" alisile mulia kyongo kange mughasi mwiti," manyani kange uNguluve avalolile avaanhу vake. 17 imhola ghwa vasongesia songo kange vanya sambi. 35 neke isa inono isa Yesu sikakwiline imbale sooni isa uvukola vukagulike kuva vuli ni kyang'ani ku vaanha Yudea na mu fighavo ifya pa vupipi. 18 uYohani vake voni. 36 umufarisayi jumonga alyansumile uYesu akavulwaghya na vavulanisivua ghoni agha. 19 pe alute kulia palikimo numwene. pe uYesu ye ungle uYohani akavakemhela avavulanisivua vake vavili, mu nyumba ja Falisayi, akeghamila imesa jila neke akavasung'a kwa Mutwa akati, "veve uve ghukwisa, alie. 37 lola kwealyale un'dala jumonga mulikaaja neke kwale ujunge juno tumuhuvilaghe? 20 ye ilio juno alyale muhos. akamanya kuuti ikalile kwa vafikile pipi nu Yesu ava vakinati," uYohani umwofughi Falisayi, akaleta isupa ja mafuta amanono ghano atusung'ile kulyuve atile, 'uve veve ghukwisa, neke ghinukilila. 38 akima nsana jake pipi na maghulu kwale ujunge tumuhuvilaghe? 21 unsiki ghula ghula ghake kuno illa. kange akatengula kunyopesia akavasosia avaanhу vinga kuhuma mu nhaamu amaghulu ghake na masosi, na kupulusia ni linyele ni mhuhuko, kuhuma ku mapepo amalamafu, na lwa mutu ghwake, kuno inonela amaghulu ghake na kuaanhу vano navilola akavapelagha kulola. 22 pe kupaka amafuta ghala ghano ghinukiila. 39 umfalisayi uYesu akavamula avene akati," kumwande muva jula huno alyale amughongolile uYesu ati awwene mulutile kuno muhumile mum'buulaghe uYohani sino ndikio, akasagha jujuo akati, "nave umuunhu uju musaghile na kupulika, avabofu vikwupilakulola, asavisagha m'bili, ale ikagula uju ghwe veni kange avakilemela vighenda, avanya buba vivalala, avanya ghwe n'dala ghwa ndani juno ikumwabasia, kuuti ghwe mapule vipulika, avafue visyuka, na kuva vvumi. nya sambi. 40 uYesu akamwamula na kukum'bula, kange, avakotofuvivilua imhola inofu. 23 nu muunhu "simoni nili ni kinu kwa kukuvala, "akati, kijove juno nabuhila kukumytika une vvimila mumaghendele mbulanisi" 41 uYesu akaati, "kwevalyale avaanhу ghango afunyiilue. 24 pambele ye vagomwike vala vavili vano valyale visighilua ihela kwa jumonga vano vakasung'ilue nu Yohani kuno vahumile, uYesu juno alyavakopile. jumo asighiluaghya idinali ifilundo

fihaano nu ghwa vuvili asighiluagha idinali fijigho ali ni mbughulutu isa kupulika na apulike" 9 kange fihaano. 42 avaanhу ava ye va kulinue kuhomba, junо avavulanisivua vakamposia uvufumbue vwa kihwani alyavakopile akavasaghila. lino mu avuo vano ikio. 10 uYesu akavamula aakti, Mupelilue uughanike vakasaghilwagha, "aliku kya ikumughana kyongo? 43 kukila kukagula ulufiso lwa vutwa vwa Ngulue, uSimoni akawamula akati, "nivona junо asaghilue neke avaanhу avange vilivilanisivua kukihwani kyongo". uYesu akambula kuuti, "uhighile sesene". 44 kwene, neke kuuti, 'vanganole navangalolaghe kange uYesu akansyekila umukijuva na kujova kwa Simoni, vangapulike navangakagulaghe'. 11 nu vu vwe "ghukumwagha umukijuva uju. ye ningile mu nyumba vufumbue vwa kihwani iki. imbeju lwe lisio lya Nguluve. jako. numelile amalenga vvimila amaghulu ghango, 12 imbeju sila sikaghwila mu lubale lwa sila ava ve neke uju, ku masosi ghake, ofwighe amaghulu vaanhу vano vipulika ilisio, neke pambele umuhosig hango na kupulusia ni linyele lyake. 45 nukanonile, uSetano itola kutli kuhuma mumwoojo, neke kuuti neke umwene, kuhuma ikwingila muno nakalekile navangitikilaghe nambe kukagula. 13 kange na sila kukughanonela amaghulu ghango. 46 nukapakile sinosikaghwila mu lihanga iyumu ve vaanhу vala amafuta mu maghulu ghango, neke apakie amaghulu vano ikulipulika ilisio na kukulyupila ku lukelo neke ghango amafuta amanono ghano ghinukila. 47 ku vasilia malela ghogholi, vikwitika lwene ku nsiki ulu nikukuvula kuuti alyale nu vuhoi vwinga kange n'debe nu n'siki ghwa ngelo vighua. 14 ni mbeju sila asaghilue kukila, kange akanoghile kyongo. neke junо sinosikaghwila mu manfua ve vaavhu vano vikulipulika asaghilue padebe, ighana padebe lwene." 48 pe pano ilisio, neke pano vighenelela kukula vikong'ana ni uYesu akam'bula umukijuva jula akati, "upyanilue mbombele nu vumofu nu vunono vwa vvumi uvu infivi saako". 49 neke vala vano vakikalile pa mesa neke navihola imheeke. 15 neke imbeju sila sino palikimo nu mwnene vakanengula kukuposesania sikaghwila mu lihanga ilinono ve vaanhу vala vano vavuo ku vavuo, "uju ghweveni kuhanga ipyanilua ilutila kuvukoola na moojo ghave manono, pano inyivi? 50 apuo uYesu akam'bula kange umukujuva vapulike ilisio vigadilila kange liva panono na kuhola jula akati, "ulwitiko lwako lukupokile. ulutaghe nu imheeke sa lugudo. 16 lino nakwale nabe jumo junо lutengano".

8 jilyahumile unsiki ndebe pambele kuuti, uYesu alyatengwile kukyula ku mapulo ni fikaaja inga, akidalikila na kupulusia imhola inofu isa vutwa vwa Ngulue na vala kijigho na vavili vakaluta palikimo naghwo, 2 vule vule na vavadala avange vano vakasosiue kuhuma mumapepo amalamafu ni namu nyinga. valyale ghwe maliya junо akemeluagha Magadalena junо vamwumisie amapepo lekela lubale. 3 uYoana un'dala ghwa Kusa nu m'baха ghwa Helode uSusana na vadala avange vinga, vano valyamisie ikyuma javo vavuo. 4 ye ilipugha lya vaanhу likong'anile palikimo, mwevalyale avaanhу vano vakisile kuhuma mumapulo minga akajova navo kwa kutumila ifiwhani. 5 unyamughunda akalutile kuyalya imbeju kumughunda, pano akale ivwalla imbeju jimonga mu isio sikaghwila mu lubale lwa sila avaanhу vakakanya na maghulu, ni njuni sa kulkanya sikalia. 6 imbeju isinge sikaghwila mu lihanga iyumu sati simelile nakuba mamela ghakaola ulwakuva nakulyale nu vunyefunye. 7 imbeju isinge sikaghila mu mapiki gha manfua, ghope amapiki gha manfua ghakakula palikimo ni mbeju sila sikamelelanila. 8 neke imbeju isinge sikaghwila mulihanga lino likanoghile kuhola imeto kijigho kukila. pe baho uYesu ye ajovile isio, akajova ilisio, "ghweni junо ikinga itala na kukujikupikila ni bakuli nambe kukujivika paasi pa kitanda. kisila kuvika itala pakyanya neke kuuti unuubhu ghweni junо ikwingila apate kukujagha. 17 ulwakuva nakwakili kino kikujifisa nakingakagulike, nambe kyokyonи kino kilimulufiso kino nakilikagulika kingave mulumuli. 18 pe lino uviasghe maaso pano ghuva ghupulikisia. ulwakuva junо ali nakyo, kwamwene ikwongeleseva kukila, neke junо nsila nambe kidebe kila kino alinakyо kilipokua". 19 pambele ung'iina ghwa Yesu na vanyalukolo vakisa kwa mwene navakavelelela ulwakuva ja lipugha lya vaanhу. 20 vakampela imhola kuuti "umama ghwako na vanyalukolo vako ali panji pala vilonda kukukwagha uve" 21 neke uYesu kavamula akati, "umama ghwango na vanyalukoo vango ve vala vano vikulipulika ilisio lya Nguluve na kukulyitika". 22 jikahumile mu kighono kimonga mu fighono fila fino uYesu na vavulanisivua vaake akatogha u kyombo, akavavula, "tulovoke ku mwambo ja vuvili ja malenga lisiva/malenga" vakaling'anisia ikyombo kwave. 23 neke vakanengula kuvuka, uYesu akaghona tuulu, imhepo imbaha jikatengula na kuvika amavingo amavaagha mu lisumbe. amalenga ghakatengula kumema mu kyombo, vakava mu lutalamu ulwa kudwidivala kyongo. 24 pepano avavulanisivua vake vakisa kwamwene na kukunsisimula, vakatisagha, "Mutwa m'bha! Mutwa m'bha! tuli pipi pifua!"

akasisimuka na akajidalikila imhepo na mavingo akuvombie" umuunhu uju akavuka, na kupulisia mu gha malenga fikajigha kukava kimie. 25 kange mpulo ghwni ghoni ghala ghano uYesu alyavombie akavavula, "ulwitiko lyinu lulikugh?" vakoghopa na vvimila jake. 40 pe uYesu akalutagha, ilipugha kudegha, vakajofesania umuunhu ghweni nu junge, likamwupila, ulwakuva voni valyale vikumughulila. 41 "uju ghwe veeni, juno idalikila na jimhepo na nagha lola akisa umuunhu jumonga ikemelua ghwe Yailo malenga fyope fikun'kunda?" 26 vakafika kumpulo ghwe jumo mu valongosi mu nyumba inyimike ja ghwa ghuno vaGelasi ulubale ulwa kunsana ghwa kufunyla. uYailo akaghua paasi pa maghulu gha Yesu Galilaya. 27 uYesu ati ikile na kukanya pa lhanga, na kunkunsuma alute ku nyumba jake, 42 ulwakuva umuunhu jumonga kuhuma mu mpulo akatang'an alyale nu mwana u minja jumo mwene, unya maaka naghwo, nu muunhu uju alayale ni ngufu sa mapepo kijigo na ghavili, alyale mu lwa kufua. ye iluta ilipugha amalamafu. ifighono finga naakale kifyala amenda, likakong'anaghya kwa mwene. 43 umukijuua juno kange akale naikukala mu nyumba, neke ikala ku idanda jilyahumaghya ku maka kijigo na ghavili pwe mbiipa. 28 ati awmaghile uYesu akalila ku lisio na alyale pala alyatumile indalamu soni ku vaghanga, kughua paasi pavulongolo jake. kulisio ilikome akati, neke nakwale juno alyasosie nambe jumo, 44 akisile nivombie kiki kulyuve, uYesu mwana ghwa Nguluve kunsana kwa Yesu akabasia uluvilo lwa mwenda juno alikukyanya? nikusuma nungamhumhusiaghe ghwake, kukenyemukila idanda jikaleka kuhuma. une" 29 uYesu akaaghavula amapepo amalamafu 45 uYesu akaposia, "veni juno anayabasisie?" vati ghahume kwa muunhu jula, ulwakuva ke kinga vakani levooni, uPeteli akati, ghwe Ntwa ilipugha ghakampumusiaghe nambe kwe kuuti alyale ikungua lwa vaanhu vinga kyongo vakusyngutile, vikukupita". ni nyololo na kubanua na kuvikua pavulolelesi, 46 neke uYesu akati, "umuunhu juma anyabasisie, akadumulagha ifipinyua na kutwalua na mapepo Iwakuva nivele nikagwile ingufu sihumile kulyune". amalamafu kuhanga kulihaka. 30 uYesu akamposia, 47 umukijuua atti avwene kuuti nangawesie kufisa "ilitavaa lyako veve veeni? akamula akati, "Legioni" kino avombie, akatengula kukwoghopa, akafughama ulwakuva amapepo minga ghingile kwa mwene. 31 paasi pa maghulu gha Yesu akapulisia pa maaso gha vakaghendelela kunkunsuma nangatuvulaghe kuuti vaanhu voni kino kintwalile umwene kumwabasia na tulute kulina. (Abyssos g12) 32 ilipugha lya ngube fino asosilue mu lwa kukenyemukila. 48 pe pano akati lilyale lidimua kukyanya kukidunda, amapepo ghala kwamwene, "mwalivango usokile vvimila ulwitiko ghakansuma aghavule ghingine mu nguve sila, Iwako. ulutaghe nulutengano! 49 uYesu ye ighendelela akaghavula kuvomba ndikio. pe 33 lino amapepo kujova isio, umuunhu jumonga iisa kuhuma kunyumba ghala ghakaghuma kwa muunhu jula na kukwingila ja mulolelesi ghwa nyumba inyimike ja kufunyla, akati, mu ngube sila, ni lipuga lila likakimbila ku kidunda "umwalivako awfile. nunga ng'asiaghe um'bulanisi". kino kitoghole kuhanga mulisumbe na kusovelela 50 neke uYesu ye apulike ndikio, akamwamula akati, umuo. 34 avaanhу vala vano vadimaghа ingube sila "nungoghopaghe" lwene ghitikaghe umwalivo isooka. vati valolile kino kihumile, vakakimbila na kuhmia 51 neke ye ingle mu nyumba iijo, nakam'bulile imhola sila pa mpulo na kufikaaja fya kunji fino umuunhu ghweni kukwingila palikimo nu mwene fikuvasyuta. 35 avaanhу ye vapulike isio vakaluta looli ju Peteli, uYohani nu Yakovo, uvise ghwa kulola kino kihumile, pe vakisa kwa Yesu vakamwaghа minja nu ng'iina ghwa mina. 52 lino avaanhу voni umuunhu juno amapepo amalamafu ghamuhumile. vano pwevalyale pala vakava vilila na kuhumia awfaliie vunofu kange alinuluhala Iwoni, ikalile pa amasio vvimila jaake, neke uYesu akavavula akati? maghulu gha Yesu pe vakoghopa. 36 pepano jumonga namungajovaghe ilisio, naafwile neke aghonelile mu veene juno akalolile kino kihumile akatengula lwene" 53 neke vakanseka kwa kukumbenapula kukuwapangila avange ndave umuunhu uju juno alyale vakakagwile kuuti awfile. 54 uYesu akan'ola uluvoko ilongosivua na mapepo amalamafu vule asosilue. umija jula akankeemeela fijo akati, "ghwe mwana 37 avaanhу voni ava mu kighavo kya vagelasi ni ima!" 55 uvwumi vwake vukan'gomokela pe akima mbale sino sikuvasyuta vakansuma uYesu avuke ghu nsiki ghughughuo. akavalaghila akati vampele kuveene ulwakuva valyale nu vwoghofi kyongo. ikinu ikyakulia. 56 avapafi vake vakadegha, neke pe akingila mu kyombo ivuka iluta. 38 umuunhu akavalaghila kuuti navangam'bulaghe nambe muunhu jula juno alyahumilie na mapepo amalamafu ghala kino kilyahumile.

akansuma uYesu kuluta naghwope, neke uYesu akam'bula kuuti, 'alute na kujova," 39 gomoka ku

9 akavakemhela avavvulanisivua kijigo na vavili palikimo. akavapela uvutavulilua uvwa kudaga nyumba jaako na kuvala ghoni ghano uNguluve

amapepo amalamafu mu vwakusosia inhamu. 2 akavavula," neke umue muti nene veni? akamula akavasung'a valute kupulisia iMhola isa Vutwa vwa uPeteli akati, "Kilisite kuhuma kwa Nguluve". 21 Nguluve napikuvasosia avatamu. 3 akavavuula akati, neke uYesu akavavula akati, namungam'bulaghe mulekaghe pipinda kimonga nambe ulukwegho nambe umuunhu ghweni ku ulu, 22 uYesu akati, umwana ghw inyambe nambe unkate nambe indalama nambe nyamuunhu lunoghiile kupumusivua kughano minga umwenda ughwa kukwandula. 4 inyumba jino kyande nakukanua na vaanhu avagojo na vatekesi avavaha mukwingila mukalaghe mumuo kuhanga pano muvuka na vavulanisi vandaghilo nakubudua nikighono kya mulikaha ilio. 5 neke kuvano navawupile, pano vutatu isyuka. 23 akavavula vooni, "akajova umuunhu" muhumu mulikaja ilio muhumaghe napikung'uana ghweni juno ilonda pikum'bingilila. avuleke uvugho ulung'unde mu maghulu ghinu kuva kivalilo kuvanave. no vvake neke itwike ikikovekano kyake, neke 6 vakavuka nakuluta mumakaja kukilila mumakaja, am'bingilile. 24 ghweni juno ighela pikuluusia uvwumi napikilila iMhola inofu napisosia avatamu poni pano vvake isofia. neke ghweni juno isofia uvwumi vvake vakalutagha. 7 lino uHelode untemi akapulike ghoni vvimila une ujuo alakulusia. 25 pe ivumbulila kiki ghanu ghalyale ghihumila alyapumwike kyongo, umuunhu, nave ipelua iisi jooni, neke akasofia ulwakuva jilyajovilue na vaanhu vamonga kuuti, nambe am'busie uvwumi vvake? 26 ghweni juno uYohani mwofughi asyukile kuhuma kuvalfue. 8 ikum'bonela soni une na masio ghango, kwa mwene na ghamonga kuuti, uElia ahumiile nakuvange jujuo umwana ghwu muunhu alam'bonela isoni pano kwiti ghwejumo na vavili avakuulu kange ahumila alava pa vvimike vvake nu vvimike vwa Nhhata na kuvalfue. 9 uHelode akati, "une nilyan'dumwile vanyaMhola avimike. 27 neke nijova isakyang'haani uYohani, neke ujuo ghwe veni juno nipulika kwevale mukipugha kinu vano vimile apa navalalola imhola ja mwene? naju Helode akalonda isila ija uvufue kuhanga vavuvone uvutwa vwa Nguluve". 28 kumwagha uYesu. 10 ye vakagomwike avasung'ua, ye fifikile ifighono lekela kwooni kuhuma uYesu ijova vakampangila sino valyavombile akavatola akaluta amasio aghuo kuuti, avatoola palikimo nu mwene palikimo na vene. akaluta mwene mu likaaja lya Peteli, uYohani nu Yakovo vakatogha kukidunda Betsaida. 11 neke avaanhу vinga yevapilike imhola kukufunya. 29 ye alikukufunya uluvonesio ku maaso iji vakam'bingilila, akavupila akajova navoimhola ghake lukanduka, naghamhenda ghake ghakava ja Vutwa vwa Nguluve, kange avasosia vano mavala fu ghumulika. 30 pevalyale avakinhaata vavili vakalondagha kusooka. 12 ye vviliileavavulanisivua vakajovagha naghwo valyale uMoose nu Elia, 31 vaake kijigho na vavili vakaluta kwa mwene vakati, valyavonike kuwwimike valyajovile isa kuvuka kwa uvatavule avaanhу valute mumakaaja ghanu ghalipipi mwene alyale pipi kughelanisia kuYelusalemu. 32 lino nu mpulo vakalonde ikyakulia, napa kughona uPeteli navala vano valyale palikimo nu mwene valyale ulwakuva apa tuli palunyika. 13 neke akavavula, vanyatulu inyinga. neke ye vasisimwike, valyavuvwene "umue muvapelagha ikyakulia." vakati tulivasila kinu uvwimike vvake navakibaba vavili vano valyimile nu ikyakulia pamo amakate ghanano ni swi ivili pamo mwene. 33 lulyahumile kuuti, ye vivuuka kwa Yesu, lwale tulute kughula kumpulo kuhanaga nu vwinga uPeteli akam'bula," Mutwa, lunofu kulyusue kukukala vwa vaanhu." 14 pwevalyale na vaghosu imbilima bahapa kange lunoghile tujenge ifyeve fitatu kino ihananopala. akavavula avavulanisivua vake akati, kive kyako, kimo kive kya Moose, ni kingi kimo kive "muvakasie paasi mufipugha fipugha vave ifijigho kya Eliya", nalyakagwile kio ijova. 34 ye ijova aghuo, finaano ifipugha fyoni. 15 pe vakavomba ndikio na likisa ilifunde likavakupikila. vakoghopa ye vawwene vaanhu vakikala paasi. 16 akatola amakate ghaaano ilifunde livasyungutile. 35 ilisio likapulikika lihuma ni swi ivili pe akalola kukyanya akaghassumila mumafunde liiti, "uju ghwe mwanango umwimikua. akamenyulania akavapela avavulanisivua vaake kuuti, mumpulikisiaghe umwene". 36 ilisio ye lijklile uYesu vavike kuvulongolo kulipugha lya vaanhu. 17 voooni alyale mwene. vaki kalile kimie, na fiighono ifio vakalia vakikuta ni fimenyulila fya makate fino fisighile navalayam'bulile nambe jumo lyolyoni mughano nakaholania na kukufivika mu ndilo sikamema kijigho valyaghawwene. 37 ikighono ikya vuvili, ye ahumile ni fivili. 18 neke lulyale kuti, uYesu alyale kuvusyefu kukidunda ilipugha lya vaanhu viinga vakatang'ana ye ikufunya mwene. avavulanisivua vake valyale naghwo. 38 lolagha! umukinhaata kuhuma mulipugha palikimo nu mwene, akavaposia akati, "avaanhу viiti alyakolile fijo, akati, "ghwe m'bulanisi nisuma usoosie une nene veni? 19 vakamwamula vakati, "Yohani umwango. ulwakuva ghwe mwanango jujuo. 39 umwofughi. neke avange vati Elia na vange viiti veve ghulola amapepo amalamafu ghitunk'kola, kange jumo mwene na vavili avakuulu asyukile kange". 20 yee ikolagha kange ghitunk'kola, kange

pihumia ilitotofulo mumulomo lyope lyope li huma Nguluve pooni 61 kange umuunhu ujunge akati, kuvuvaifi fijo lyelimpeliile uvuvafi. 40 nivasuumile "nikukuingila, Mutwa lino nisuma unavule taasi avavulanisivua vake vope vakunilue". 41 uYesu akamula akati, umue mwekisikina ikisila lwitiko kange kino kili nu vuhos, nilikukala numue un'siki ghuliku neke musikagule mulete umwanako apa. 42 unsoleka ye ikwsa amapepo amalamafu ghakamughwisia paasi napikunsukania na kugiila neke uYesu akalidalikila ilipepo lilamafu, akansoosia unsoleka. napikuntwala kwa viise. 43 vooni valyadeghile nu vuvala vwa Nguluve. neke ye videgha ku ghano ghalyahumile ghano alyavombile, akati kuvalanisivua vake. 44 amasio agha mughakole fijo mumbughulutu siinu, ulwakuva umwana ghwa muunhu itavuulua mumavoko gha vaanhu. 45 neke navalyasitaghinie ulukangasio lwa masio aghuo, kange alyaghavisile pa maaso ghave, neke valeke pikusikagula. vakooghopa pikumposia vwimila ilisio ilio. 46 bahuo vakanengula kulwaana vavuo veni juno ave m'bah. 47 neke uYesu ye akagwile sino vposesania munumbula saave. akantola umwana un'debe na kukum'bika ulubale lwa mwene. 48 pe akajova, "ndeve umuunhu ghwoghwon angamwupile umwana un'debe ndavule uju mu multitava lyango, ujuo kange iiva anyupile une, kange ghweni anganyupile une kange iiva amwupile juno anisung'ile, ulwakuva juno ndebe kulyumue mweni ghwejuno m'bah. 49 uYohani akamwamula akati, Mutwa tukam'wene umuunhu akaleidaga amapepo kilitavua lyako neke tun'kanile, ulwakuva nan'jiit". 50 neke uYesu akam'bula akati, "muleka pikun'kana, juno ali ulubale lwinu ujou ghwini. 51 lulyahumile kuuti, kulingana ni fighono fifikile ifya kutogha kukyanya, kulukangasio alyalungime amaaso ghake kuluta ku Yelusalemu. 52 akavasung'a avaanh kuluta mu likaaja lya vasamalia neke vanosekesie pamonga. 53 neke avaanh kula navakamwupila ulwakuva alyalungime amaaso ghake ku Yelusalemu. 54 avavulanisivua vaake uYakovo nu Yohani ye valiwene ili vakti, "Mutwa ghulonda tusukulile umwoto ghwiye paasi kuhuma kukyanya ghuvamalisie? 55 neke akavasyetukila akavadalikila. 56 neke vakaluta kulikaaja ilinge. 57 ye viluta vighenda musila umuunhu jumo akam'bula akati," nikukuingili kwoni kuno ghuluta. 58 uYesu akam'bula akati, "ing'heve sili namiina, injuni isa kukyanya sili ni fiwasu neke umwana ghwa muunhu nsila napakuvika umutu ghwake? 59 pe pano akam'bula umuunhu ujunge akati, "um'bingililaghe" neke umwene akati "Mutwa unavule taasi nilute ninsyile ubaba ghwango." 60 neke umwene akam'bula akati, "valeke avaue vavasyile avafue vaave, looli uve ulute kupulisia uvutwa vwa

61 kange umuunhu ujunge akati, nikavalaghe muvano vali munyumba jango". 62 neke uYesu akam'bula akati "nakwale muunhu juno itavwile amavooko ghake kulima nakulola kumbele ghwe anoghole kuvutwa vwa Nguluve.

10 pambele uMutwa akatavula fijigho lekela lubale navange, navasung'ua vavili vavili vamulongolele mumakaja ghoni ghano alyahvilile kuluta. 2 akavavula akati, "ifinu fimotwike, neke avanyambombo vadebe. lino munsume uMutwa unyamote, neke kuuti avasung'e ng'aning'ani avavombi mu mote jake. 3 mulutaghe mumakaaja. lolagha nikuvasung'ha hwene ng'hollo pakate pa ng'hekeva. 4 namungapindaghe inyambe ija ndalama, nambe isa varyavukyusi, nambe ifilatu, nambe namungamwungilaghe umuunhu hweni musila. 5 mu nyumba jojoni jino kyande mukwingila. mutualaghe kwiti, ulutengano luve munyumba iji. 6 ndeve pwale umuunhu ghwa lutengano pala, lutengano lwinu lusighala kwa mwene. 7 neke mujighaghe munyumba ijo, mulisaghe napinyua kino kyande vihumia, ulwakuva um'bombi anoghole uluhombo lwave. namungahumaghe mu nyumba iji nakuluta ku nyumba ijinge. 8 ilikaaja lyolyoni lino kya mukwingila, na kukuvupila, lisagha kyokyon kino kivikilue pa maaso ghini, 9 muvasosyaghe avatamu vani vali umuo, muvavulaghe kuuti, "uvutwa vwa Nguluve vvisile pipi kulyume. 10 neke mulikaaja lyolyoni lino kyale mukwingila, na kuleka kukuvupila, mulutaghe kunji pa nsevo pe muvavule, 11 naililing'unde mulikaaja liinu lino likolile mu maghulu ghitu tukung'una pa maaso ghini! neke mukagule kuuti, uvutwa vwa Nguluve vuli pipi. 12 nikuvavula kuuti ikighono ikya vuighi kiliva kya lugudo kukila kwa Sodoma kuliko ilikaaja ilio. 13 iga uve Kolasini, iga uve Betisaida! nave imbombo imbaha sinosivombie mun'kate mun'kate jako, sale sivombie ku Tiro na ku Sidoni, ndevalatile katali kyongo, vavikukala mu n'kate mu mhenda agha magunila na mapembo. 14 neke kwaki kyongo ikighono kya vuighi kwa Tiro nu Sidoni kukila umue. 15 uve Karelinaumu, ghusagha kuuti vilikukotosia kukyanya kwa Nguluve? nambe vilikukwisia paasi kuhanga kuvulungu. (Hadēs g86) 16 juno kyande ikuvapulikisia umue ikumulikisia une, ghwope juno ikuvakana, ikung'hana une, na ghweni juno ikung'hana une ikun'kana juno anisung'ile. 17 vala kijigho lekela lubale vakagomoka vahovwike, vakaati, "Mutwa ghope amapepo amalamafu ghikutukunda militavua lyako. 18 uYesu akavavula akati," numwaghile usetano pano

ighua kuhuma kukyanya hwene lumuli lwa fula? 19 ivili, na kukumpela unyanyumba jila ija vaghesi na loola! nivapelite uvutavulua uvwa kukanya injoka kukum'bula, 'm'buvusie kyokyoni ikya kwongelela ni fing'omilevuli, ni ngufu sooni sa valugu, kange nikukuhomba kyande nigomwike. 20 ghusagha kuuti, kusila kyokyoni ku sila jojoni ikyakuvalemasia. 21 mu n'siki juno alyaghwile pakate pa vakunyi? 22 um'bulanisi inumbula sikuvitika, neke muhovokaghe kukila kuuti, akati, "ghwe jula juno akavonisie ulusungu kwa jula amatavua ghinu ghalembilue kukyanya. 23 mu n'siki juno akaghwile". uYesu akam'bula akati lutagha na ghula ghula akahovokagha kyongo mwa Mhepo juve ukavombaghe vule vule. 24 lino ye vati vikyla, uMwimike na kuuti, "nikukughinia uve, Nhaata, Mutwa vakingila mu likaja limonga, nu mukijuva jumonga ghwa kukyanya ni iisi, ulwakuva ughaisile amasio 25 ilitavual lwake ghwe Malita akankalibisia mu nyumba agha kuhuma kwa nya vukoola na vanya luhalo, jaake. 26 alyale nu nuna juno akakemheluaghya nakukughafunula ku vala vano navavalanisivue, Maliya, juno akitakalaghya pamaghulu gha Mutwa na ndavule avaanhha avadebe. Ena, Nhaata kwa kuva kumkumpulikisia amasio ghake. 27 neke uMaliya akava lukakelile pa maaso ghako. 28 ifinu fyoni fitavulilue ni mbombo nyingga isa kuteleka ikyakulua. akaluta ku lyune nu Nhaata ghwango, nakwale juno ikagula kwa Yesu na kuti, "Mutwa, naghusagha kuuti u nuna umwana ghwe veeni, looli u Nhaata, kange nakwale vango anilekile nivombaghe ne mwene? pe lino juno ikagula uNhaata ghwe veri looli u mwana. nu um'bule anangaghe". 29 neke uMutwa akamwamula muunhu ghweni juno umwana inoghelua kukujonesia na kum'bula kuuti," Malita Malita, ghupumhuka mu kwa mwene. 30 akavasyetukila avavulanisivua, nyingga, 31 neke kye kinu kimo kyene ikyakuvomba. akati kuvusyefu, vafunyilue vala vano vikusagha uMaliya atawile kino kinono, kino nakilivuka kuhuma sino najumue mukusagha. 32 nikuvavula umue.

kuuti avavili vinga na vatwa vakanoghilue kusagha sino mukusagha, neke navakasaghile, na kupulika pulika sino mupulika neke navakapulike. 33 loola! um'bulanisi jumonga ughwa ndaghilo isa vaYahudi akimile na kkumughela akati, "m'bulanisi, nivombe kiki nikave uvwumi uvwa kusila nakusila?" (aiōnios g166) 34 uYesu akamwamula akati, "kilembilue kiki mu ndaghilo? ghukujimba ndani? 35 akamwamula akati, "ghulukumughana uMutwa ghwako ku mwojo ghwako ghwoni, na kunumbula jako jooni, na kungfu sako sooni, nakuluhala lwako lwoni, nu nino ndavule ghukughana ghwe mwene. 36 uYesu akati, "ghwamwile vunono. vombagha ndiki pe ghuuva nu vwumi. 37 neke um'bulanisi ndeve inoghelua kukujivala ikyang'hhani jujuo, akam'bulagha uYesu," nu n'jango ghwe veni? 38 uYesu akamwamula akati, "umuunhu jumonga akale ikwika kuhuma ku Yelusalemu kuluta ku Yeliko. akaghua pakate pa vakunyi vakankunya ikyuma kyake, na kukuntova na kukumuleka pipi pifua. 39 hongelagha untekesi jumonga akale ikwika mu sila iijo, ati amwaghile akakila ulubale ulunge. 40 naju Mulawi akakila vulevule, ati afikile pala na kukumwagha akakila ulubale ulunge. 41 neke un'koola jumonga, pano akale ikyula, akakila pala pano akale umuunhu ujuo. ati amwaghile akaveela kulusungu. 42 akam'belelela na kukumpinya ifikong'o fyake, na kukumpaka amafuta mu fikong'o fyake. akantosia pa nkyanya ja kidimua kyake, na kukuntvala ku nyumba ja vaghesi na kum'buvusia. 43 ikighono kinokikwisa akatola idinari

11 jilyahumile ikighono kino, uYesu alyale ikufunya pamonga, um'bulanisiua ghwake jumo akam'bulagha kuuti," Mutwa, utuvulanisie najusue kukufunya ndavule uYohani alyavulanisie avavulanisivua vake" 2 uYesu akamwamula pano mukufunya mutisaghe, "Mutwa ilitavua lyako lyimkwaghe, uvwimike vwako wvisaghe. 3 utupelaghe ifyakulua fiitu ifya jaatu. 4 utusaghilaghe inyivi siitu, ndavule najusue tukuvasaghila voni vano vatuhokile. nungalulongosiaghe munngelo" 5 uYesu akavavula akati, "ghwe veeni mu lyumue umanyani juno ikumulutila pakilo pe ikum'bula, manyani nisuma amakate ghatatu. 6 ulwakuva umanyani ghwango anyisile si sala sisisi kuhuma muvukyusi, najune nilinsila ikya kun'tengelela. nu 7 ghwa mun'kate akamwamulagha akati uleke kunyangajisia, na june tughonile pa vulili. naningasisimuke nikuppee uve amakate. 8 nikuvavula nambe naisisimuka kukumpela amakate ndavule umanyani ghwake, ulwakuva ijigha idindusia kisita soni isisimuka na kukumpela amakate minga ndavule vuno ilonda. 9 najune nikuvavula musumaghe najumue mulapelua, mulondaaghe najumue mulafivona, muhodesyaghe najumue mulyadindulivua. 10 ulwakuva ummunhu ghweni juno isuma alyupila, nu muunhu ghweni juno ilonda ikufyagha. nu munhu ghweni juno ihodesia umulyango ilidindulivua. 11 ghwe baba juliku mu lyumue juno umwanake angasume iswi ikumpela injoka? 12 kange nave angasuume ilikang'a

ikumpela iking'omelivuli? 13 nave umue mwe vahosi kya vuhighi vili kukihigha, ulwakuva aveene valyalatile mukimanyile kuvapela avaanha vinu ifinu ifinofu, lino ku madalikili gha Yoona, pe Jola apa pwale junu uNhaata ghwinu ughwa kukyanya nakyaukavapela m'bahia kukila uYoona. 33 nakwale umuunu ghweni uMhepo uMwimike ku vano vikunsuma? 14 pambele junu ikunga itaala na kuvika ku lubale lwa paasi lwa uYesu alyale idaga ilipepo, umuunhu ynya lipepo ng'iisi jino najivoneka nambe paasi pa ndilo, neke alyale kinunu. ilipepo ye lihumile umuunhu jula kukunga na kuvika pakyanya pa kinu neke kuuti akatengula kujova. 15 neke avaanhu avange vakati, umuunhu ghweni junu ikwingila alyaghaghe ulumuli. "uju ivusia amapepo mwa Belisebuli, ili vaha lya 34 iliso lyako je taala ja m'bili. iliso lyako lingave linono mapepo. 16 avange vakamughelaghha kuuti avasone pe umb'ilii gwaki ghwoni ghuva mulumuli. neke iliso ikivalilo kuhuma kukyanya. 17 neke uYesu akakagula lyako lingave livivi pe naghubili ghwako ghwoni ghuva amasaghe ghave akavavulagha, uvutwa vwwwoni ghunya ng'iisi. 35 pe lino mujilolelelaghe nu lumuli vuno muligalung'ana vuliva vuvili, nu muunhu unya luno luli n'kate jinu nalungaponekesiaghe ing'iisi 36 nyumba jino jigalungiine jilighua. 18 nave uSetan pe lino, ndeve um'bili ghwako ghwoni ghuli mu lumuli iiva agalung'iine uvutwa vwwwake vukwimila ndani? kange nakwelule ulubale luno luli mung'iisi, pe um'bili ulwakuva mwiti nihumia amapepo mwa Belisebuli. ghwako ghuva ndavule itaala jino jiviika na kuhumia 19 neke une nihumia amapepo mwa Belisebuli, pe ulumuli kulyumue". 37 ye ati amalile pijova, uFalisyai avajiuu vihurnia amapepo kusila nyiki? mu uluo, akamughongola akalie ikyakulia ku nyumba jaake, avene vilikuvaligha umue. 20 nave kange nihumia uYesu akingila mu n'kate na kuuba palikimo navope. amapepo ni kyove ikyu Nguluve, lino uvutwa vwa na 38 vasalisayi vakadegha ndavule nakanawile taasi Nguluve vuvisile. 21 umuunhu umunya ngufu pano ye kikyale ikyakulia ikyu pakivviliile. 39 neke UMtwa alinifilwi ilolela inyumba jake, ifinu fyake viiva akavavula, "umue vaFarisayi musuka kunji ifikombe ni pavunofu. 22 neke amwalukile umuunhu unya ngufu bakuli, neke nkate jinu mumemile inoghelua nu vuhosi. kyongo, umuunhu jula unya ngufu ilikunya ifilwi fyake 40 mwe vaanhu mwe vasila vukagusi, pe umwene junu pe itola ifiinu fyake fyooni. 23 umwene junu na lubale alyavumbile kunji nalyavumbile mun'kate kange? 41 Iwango alikinsana nune, na junu naikong'ania palikimo muvapelaghe avakotofu fino fili mun'kate, ni mbombo nune ipalasania. 24 ilipepo illlamafu likahuma kwa sooni siivanofu kulyumue. 42 iga umue mwe vafalisayi, muunhu, iluta kulonda uvukalo uuvusila malenga apuo ulwakuva namuvikila umwoojo kukuvalombela avange apume. neke napakavonike, ijoba iti, nigomoka kuno inofu na kuku mughana uNguluve. Iwe lunono fijio nikahumile. 25 angagomoke nene ivoona inyumba kuvomba isa kyang'haani na kukumughana uNguluve, jifyaghililue pejikale vunofu. 26 apuo pelilita kulonda kisila kuvuhila kuvomba aghuo na ghange kange. 43 amapepo likale lubale ghano mahosi kukila ilyene iga umue Mafalisayi, ulwakuva munoghelua kukukala neke likuvaleta vise vikale pala apuo umuunhu ujuo mu fitengo ifya kuvulongolo mu nyumba inyimike ja ilemuu kyongo kukila ulutasi. 27 jilyahumile kuuti kufunyila na kuhungilua ni nyungililo isa vukoola kuno alyatile ijoba amasio aghuo, un'dala jumonga akajova vighusikisia na kughulila. 44 iga umue, ulwakuva fijio kukila vooonu mulipugha lya vaanhu na kujova, muling'anu ni mbiipa sino sisila fivalilo fino avaanhu "lifunyilue ilileme lino likuholile na mavele ghano vighenda mimbipiisa isio kisila kukagula. 45 umb'ulanisi ghwong'ile" 28 neke umwene akati, vafunyilue vala jumonga ghwa ndaghilo sa Kiyahudi akamwamula na vano vipulika ilisio lya Nguluve na kukulivombela. kukumb'uла, "m'bulanisi, kino ghujova kikutukalasia 29 unsiki ilipugha lya vaanhu ye likong'aana na kange usue". 46 uYesu akati, "iga umue, vavulanisi kukwongelela uYesu akatengula kujova, "ikisina iki va ndaghilo! kiki mukuvapela avaanhu amasigo kye kisina kya vuhosi. vilonda ikivalilo, na kusila amakome ghano naviwesia kupinda, neke umue kivalilo kino vipelua kukila ikivalilo kila ikyu Yoona. 30 namukola amasigho aghuo nambe ku kyove kimo ulwakuva ndavule u Yoona alyale kivalilo ku vaanhu mu fyove fiinu. 47 iga umue, ulwakuva mujenga va Ninaawi enendikio nu mwana ghwa Muunhu fye na kuvika ikumbukumbu mu mbiipa sa vavili' vano iliva kivalilo kya kisina iki. 31 uMalikia ughwa ku vakabudilue na vaghoholo vinu. 48 neke umue seba ilikwima ikighono kya vuhighi na vaanhu va mukufunyla na kukwiting'ana ni mbombo sino kisina iki na kukuvaligha aveene, ulwakuva umwene valyavombile avaghoholo vinu, ulwakuva kyang'ani alyahumile mu vusililo vwa iisi neke iise apulikisie valyavabudile avavili vano mujenga ikumbukumbu uvukoola vwa solomoni, napa pwale junu m'bahia mumbiipa saave. 49 mu uluo kange, uvokoola vwa kukila uSolomoni. 32 avaanhu va kuNinawi vilikwima Nguluve vwti, 'nikuvatasung'ila avavili na vasung'ua ku highua palikimo na vaanhu va kisina iki ikighono vope vilikuvapumusia na kukuvalobuda vamonga.

50 ikisina iki kilihombela idanda ja vavili vano pe pano akavavula, mujilolelelaghe ni fyoni ifya vabudilue kuhuma muvutengululo vwa iisi, 51 kuhuma vunoghelua, ulwakuva uvwumi vwa muunhu na idanda ja Abeli kuhanga idanda ja Sakalia, juno vuli muvwingga vwa finu fino alinafyo. 16 uYesu alyabudilue pakate pa vwimike. Ena nikuvavula umue, akavavula ikihwani akati, umughunda hwa mofu ikisina iki kilhombela. 52 iga umue vavulanisi va jumonga ghulyaholile fijo, 17 akiposia jujuo mu ndaghilo sa vayahudi, ulwakuva mutolile ifungulo sa vukagusi; kange jumue namukwingila, ku vala vano vilonda kukwingila mukuvasigha. 53 pe baho uYesu akavuka pala, avalembi na vafalisayi vakampinga na kujofesania nu mwene mu nyina. 54 vakaghela kukuntanga ku masio ghake.

12 ku nsiki ughuo ilipugha likome lya vaanhu lilyakong'hanile palikimo, na pitengula pikanyana, akatengula pijova na vavulanisivua vake taasi," mulolelelaghe ni kulule kya vasarisayi kino kye kitule" 2 na piliva nu sino sifisime sino nasilikagulika, nambe ilisio lino lifisime lino nalilikagulika. 3 lyolyoni lino mukajovile mu ng'isi lilipulikika pawwelu. soni sino mwapwepagha mu mbughulutu nkate ja fyumba finu ifya munkate fino fidindilue ghilipulisivua munkanya mu mapala gha nyumba. 4 nikuvavula vamanyani vango, namungavoghopaghe vala vano vibuda um'bili neke vasila kimonga ikinge ikyakovomba, 5 neke nikuvavula juno munoghile kukumwoghopa, mumwoghopaghe jula juno kyale abudile ali nuvutavulua vwa kuvatagha kulina lya mwoto. Ena nikuvavula umue, mumwoghopaghe ujuo. (**Geenna g1067**) 6 as! utujuni tuhaano natughusivua ku ndalama ivili? nambe ndikio nakwale nambe jumo mu veene juno ili shemulua pa vulongo pa Nguluve, 7 neke mukagule kuuti, ilinyele lya matu ghinu silivavilua, namungoghopaghe. umue muli va latalama lukome kukila utujuni twinga. 8 nikuvavula ghweni juno ikunyupila pavulongolo pa vaanhu, umwana ghwa muunhu ikumwupila pavullongolo pa vanyaMhola vv Nguluve. 9 neke ghweni juno ikung'ana une pa vulongola pa vaanhu ghwope ikanwa pa vulongolo pa vanyaMhola va Nguluve. 10 ghweni juno ijovelu imbivi mwa mwana ghwa muunhu, ilisaghilua, neke ghweni juno ikumuligha uMhepo uMwimike nalisaghilua. 11 kyande vikuwatwala kuvulongolo pa vavaha va nyumba inyimike ja kufunyla, avatemi na vanya vutavulua, namungoghopaghe mulakujivavila nambe ndavule kino kyalnde mujova, 12 ulwakuva uMhepo uMwimike ikuvavulanisia vule kya mujova ku nsiki ughuo" 13 umuunhu jumonga mulipugha akam'bula akati, "m'bulanisi, m'bule unyalukolo ghwango anighavile ulubale lwa vuhaasi vvango. 14 uYesu akawamaula akati, "ghweveni juno am'bikile kuva mulamusi na kusambania mu lyumue?" 15

mwooho ghwake akati, nivomba ndani ulwakuva nilinsila apakuvika imeto jango? 18 akati, nivomba ndiki. nidenya ifihenge fyango ifidebe nijenga ikikome. nivika imeto jango joni ni finu ifinge. 19 nikujivula inumbula jango, Numbula ghujivikile ifinu finga ku maka minga. puma ulie, unyue na kuhovokela" 20 neke uNguluve akavavula akati, ghwe muunhu mpumbafu, ikilo ja musyughu vilonda inumbula kuhuma kulyuve. ni finu fyoni finoghuling'anisie fiava fyani? 21 fye luliiva kwa muunhu ghweni juno ikujivikila ikyuma kisila kukuling'ania vvimila Mutwa. 22 uYesu akavavula avavulanisivua vaake, pe lino nikuvavula namungasaghaghe mu vvumi vwinu - kuva mulisagha kiki mumavili ghinu - kuva mufwalagha kiki. 23 ulwakuva uvwumi vve kukila ikyakulua, nu m'bili ghwe kukila amenda 24 lolagha injuni isa kukyanya, nasilima nambe nasipeta. sisila nyumba nambe ifihenge ifya kuvikila. neke ubaba ghwinu ikusilisia. umue namuli kukila injuni! 25 ghwe veni kulyumue juno ikujipumusia kukwongelesia idhiraa jimo mu vvumi vvake? 26 pe namuwesia kuvomba ikinu ikidbe ikio kino kuhugu, pe kiki lino kuhangajikila isinge isio? 27 lolagha amaluva - finoghikula. naghivombaimbombo nambe kuhona amenda ghake agha kufwala. neke nikuvavula, nambe uSolomon mu vvimike vvake vvoni nakafwalile ndavule jumonga mu agha, 28 nave uNguluve ikughafwasia vunono amatundu gha mufivonde, ghano kweghale umusyungu nu lwakilavo ghitaghua ku mwoto. pe nakukila ikuafwasia umue? umue mwe vanya Iwitiko ludebe! 29 namungajihangajisaghe kwti mulia kiki nambe munuya kiki, nambe namungavisaghe nu vvoghoji. 30 ulwakuva iisi sooni sihangajikila aghuo. nu Nhaata ghwinu ikagula sino munoghile isio. 31 neke mulondaghe uvutwa vvake taasi, na ghange aghuo mukwongeleseva, 32 namungoghopaghe, mwe lipugha lidebe, ulwakuva uNhaata ghwinu ihovokela kukuvapela umue uvutwa vvuo. 33 musghusiaqhe ifyuma fiinu na kukuvapela avakotofu, mujivikile amafuko ghano naghisila - uvutile vwa kukyanya vuno navusila, ulubale luno alyavasi navangavele nambe inondo nasingawesie kunangania. 34 ulwakuva pano pwevule uvutile vvako, pepene najinumbula jako pwejiliva. 35 amenda ghinu amatali ghavisaghe ghapinylue na makanda, ni taala sinu sighendelelaghe kuva siviika, 36 kange muvisaghe

hwene vaanhу vano vikumuhuvila uMutwa ghuvanave ilipugha, kyande muvona amafunde ghikong'ana, kuhuma ku kikulukulu kya vutolani, neke kuuti mwiti amasiki gha fula ghaliipi; fye luuva, 55 kange angise na kuhodesia, van'dindulile umulyango ng'ani mungavone imhepo jipula kuhuma kumavemba ng'ani. 37 vafunyilue avavombi vala vano uMutwa mwiti litapiiva lifuke lweli fye luuva. 56 umue mwe ukuvagha vali maaso. kyang'haani ilipinya umwenda vakedusi, mukagwile kuluvulania amasiki! lino! kiki ghwake untali nu nkanda, pepano ikuvakalisia paasi mukunua kukughutang'ania umulupo ghwa sino ku kyakulia, kange kukuvalombela inofu. 38 nave sivombeka ifighono ifi? 57 kiki umuunhu ghweni mu uMutwa ikwisa ku lwa vuvili vwa vulolelesi vwa lyumue naikagula lino linono kuvomba kwa mwene pakilo, nambe uvulolelesi uvwa kilo ja vutatu, na unsiki ghuno ndeali ni nafasi ija kuvomba isio? 58 kukuvalgha viling'inie jiiva je kiiva ku vavombi avuo. ulwakuva mungalute nu muhigi ghwako pavulongolo 39 kukila aghuo, mukagule ili, nave untwa unya pa muhighi, jitange kusambana na juno ikukuhiga nyumba asakagula unsiki ghuno umulyasi ale ikwisa, nambe pano muli musila alwakutwala kwa muhighi, naale iktitika inyumba jaake jidenyue. 40 muvisaghe nu muhighi alakutwala kwa m'baha, nu m'baha muling'anisie ulwakuva namukagula ghwe nsiki alakutagha kundinde. 59 nikukuvula nulahuma ukuo muuki umwana ghwa muunhu igomoka. 41 uPeteli kuhanga uhombile nambe i ndalama ja vusililo.

akati, "Mutwa ghukutuvula jusue isi ku kihwanikiso au ghukum'bulu umuunhu ghweni? 42 uMutwa akavavula, "ghwe nsung'ua veni umugholofu nambe unya vukoola juno untwa ghwake ikum'bika pa kyanya pa vavombombi avange, neke avaghavile ikyakulia kyave ku nsiki ghuno ghunoghiile? 43 afunyilue um'bombi jula, juno untwa ghwake angiise ikumwaghа ivomba sila sino alaghisive. 44 kyang'haani nikuvavula umue kuuti ikum'bika pakyanya pa kyuma kyake kyoni. 45 neke um'bombi jula akatisagha mu mwoojo ghwake, untwa ghwango idila kugomoka, pe akatengula kukuvalova avavombi avakinhaata vala na vakijuua, pe baho akatengula kulia, kunyua na kughala, 46 untwa ghwa m'bombi jula ikwisa ku kighono kino naakagwile nisala jino naikujikaguala, ghwope ilikun'dumulania na kukum'bika palikimo na vano navagholofu. 47 um'bombi juno ikagula ulughano lwa ntwa ghwake, ghwope naikuling'hania nambe kuvomba sino sinoghiile mu lungano lwa ntwa ghwake ikopua ing'wego nyinga. 48 neke um'bombi juno naasikagwile sino sinoghile ku lughano lwa ntwa ghwake, neke ivomba sino sinoghile ujuo ipelua finga, finga idajivua kuhuma kwa mwene, ghwope juno akeelilue ku finga, kwa mwene fidajivua finga kukila. 49 nisile kukunga umwoto pa iisi, kange ninoghelua kuuti ghuve ghuvikii, 50 neke nili nu lwofugho luno nikuvofua, kange nili nulusukualo kuhanga pano luva luvombe! 51 pe musagha kuuti nisile nu lutengano mu iisi? Ndali, nikuvavula, pepano nisile kuleta uvusulani. 52 kutengula lino na kughendelela kuliiva na vaanhу vahaaano vasuline mu nyumba jimo, na vatatu 53 visulanagha na vavili, vope vavili visulanagha na vatatu. visulana ubaba nu, nswambe, umwana nu viise, umama nu mwalive, umwalive nu ng'iina, unkamwana naipulig'hanagha nu nkwmwana n'jake. 54 uYesu akava ikulivula kange

13 ku nsiki ughuo, kulyale na vaanhу vamonga valyampelie imhola savaGalatia vano u Pilato alyavabudile na kuhasing'ani a ni danda sa vanave. 2 uYesu akavamula akavavula, "pe musagha kuuti avagalilaya avuo valyale ni sambi kukila avagalilaya avange voni fyenambe ghavaghile amavivi aghuo? 3 Nambe, nikuvavula neke nave namulata najumue mulibudua vule vule. 4 nambe avaanhу vala kijigo nu ntanda ku Siloamu vanoghukaghua na kuvabuda, musagha aveene valyale vanya sambi kukila avaanhу avange ku Yelusalemu? 5 Nambe, une niti, neke nave namulata najumue mweni mufua. 6 uYesu akavavula ikihwani iki," umuunhu jumonga layale nu mpiki ghuyyalilue mu mughunda ghwa mwene, akaluta kulonda imheeke mu mpiki ghula neke nakaghaghile. 7 akam'bulu juno ilolelela umughunda ghula, "lola mu maka ghatatu nisile na kughela kulonda imheeke mumpiki ughu neke nanipatile. udumule ulwakuva ghunangania ilihanga. 8 juno ilolelela umughunda akati, "ughuleke umwaka ughu neke nipile na kukuvalila imbolela. 9 nave ghihola imheeke umwaka ghuno ghukwisa ke kanono, neke nave naghuhola nikughudumula. 10 lino uYesu alyale ivulanisia mu nyumba jimonga ija kufunyla unsiki ghwa Sabati. 11 lola, pwe alyale umukimama jumonga juno ku maka kijigo nu ntanda alyale ni lipepo ililamfu lwa vuvotevote, umwene alyale mughogholo naalyale ikesia kukwima na kugholoka. 12 uYesu ati amwaghile an'kemheela akam'bulu, "mama uvikilue vvavuke kuhuma mu vuvotevote vwako." 13 akavika amavoko ghake pa kyanya jake, pe um'bili ghwake ghukaghholoka ghwope akamughinia uNguluve. 14 neke um'baha ghwa nyumba jila ja kufunyla akakalala ulwakuva uYesu alyu nsosisie ikighono kya Sabati. pe untavulua akamwamula akalivula ilipugha,"kuli

ni fighono, fino luvaghile kuvoma imbombo. mwise amavue vala vano vasung'ilue kulyumue. ke kalingi kusosia himbe, nakwekuti ikighono kya sabati kyene. **15** uMutwa akamwamula akati, "vakitule! nakwale ing'uku vule jikong'ania ifayana fyake mumbavatilo nambe junu kulyumue junu idindulila idogovi nambe sake. neke ili namukalighanile. **35** lola ujilekile inyumba ing'ombe jako kuhuma muluvagha na kukuvalongosia jako. najune nukivavula, namungawesie kukunyagha kuluta kunyuua ikighono kya Sabati? **16** pe lino nambe mungati, 'afunyilue ujuo junu ikwisa ku litavua umhinja ghwa Ibulahamu, junu uSetano an'dindile lya mutwa".

ku maka kijigho nu ntanda, pe nalukamunoghile umhinja jula kusosivua ikighono kya Sabati. **17** pano alyale ijoba amasio aghuo, voni vala vano valyale vikumpinga vakavona soni, pe ilipugha ilikome lya vange vakalulutila vvimila sino sinoavombile. **18** uYesu akati, "uwvimike vwa Nguluve vuhanine ni kiki, kange niwesia kuling'anisia ni kiki? **19** ji ghwene mbeju jino umuunhu atolile na kuluta kuyala ku mughunda ghwake, jikalela na kuva mpiki n'kome, ni njuni sa kukyanya sikitenda ifiwwasu fyave mu matafi ghake. **20** kange akati, "niviling'anisie ni kiki uwvimike vwa Nguluve? **21** ki kwene kilule kino un'dala itola na kuhasing'ania jujuo ifipimilo fitatu fya vutine nambe kughumuka" **22** uYesu alyaghendile mu mapulo ni fikaaja kuluta ku Yelusalemu na kuvaluanisia. **23** umuunhu jumonga akaposia akati, "Mutwa, ve vaanhу vadebe vano vilipokua". pe lino akavavula akati," **24** mujilolelaghe kukillila umulyango unsekele, ulwakuva vinga vighela na kukunua kukwingila. **25** pambele unyanyumba ati imile na pidinda umulyango, pe mulikwima panji na kuhodesia na kuuti, Mutwa, Mutwa, tudindulile umwene ikuvamula na kwiti, 'nanivamanyile umue nambe kuno muhuma' **26** pe muliti, 'tukalile na pinyua pavulungolo pako nuve ukatuvulanisie mu fikaaja fitu' **27** neke umwene ikivamula, nikuvavula nanivamanye kuno muhuma, vuka palyune umue mwe vavomba vuhosi. **28** kwe kuliva na kulila kisila vusililo unsiki ghuno mulikuvagha uAbulahamu, Isaka nu Yakovo na vavili voni ku vvimiike vwa Nguluve, neke umue jumue mutaghilue kunji. **29** vikwisa kuhuma imbale sooni, nakupuma pa mesa ja kyakulia kya pakivwile mu vutwa vwa Nguluve. **30** kagula ili kuuti, ughwa vusililo ghwe ghwa kwanda nu ghwawanda iiva ghwa vusililo". **31** unsiki undebe pambele, avafalisayi vamonga valisile na kukum'bula kuuti, "luta na kuvuka apa ulwakuva uHelode ilonda kukubuda". **32** uYesu akati, "mulute mukakivule ikikanu, kila, lola nikughadaghya amapepo na kusosia umusyughu nu lyakilavo, ni kighono kya vutatu nitekelesia uvufumbue vvango. **33** ku Iwlwoni lunoghile vvimila jango kughedelela umusyughu, ulwakilavo ni fighono fino fikwisa, ulwakuva najikwiting'ana kum'buda m'bili kutali ni Yelusalemu. **34** Yelusalemu, Yelusalemu ghwe veni junu ikivabuda avavili na kukuvatova

amarue vala vano vasung'ilue kulyumue. ke kalingi ninoghilue kuvakong'ania avaantha vinu ndavule 15 uMutwa akamwamula akati, "vakitule! nakwale ing'uku vule jikong'ania ifayana fyake mumbavatilo nambe junu kulyumue junu idindulila idogovi nambe sake. neke ili namukalighanile. **35** lola ujilekile inyumba ing'ombe jako kuhuma muluvagha na kukuvalongosia jako. najune nukivavula, namungawesie kukunyagha kuluta kunyuua ikighono kya Sabati. yeiluta kukaja **14** ja jumo junu aale n'gooyo ghwa Vafalisayi kulia un'kate, vope vakale vivaanda pipi na pipi. **2** pavulongolo pa mwene pwealyale umuunhu junu alyale ni nhaamu ja kufimba. **3** uYesu akavaposia avaagula ndaghilo isa vayahudi na vafarisayi. "ndaani, lunono kusosia umuunhu pakighono kya Sabaati, asi vuli?" **4** neke avene vakava kimie, pe, uYesu akan'koola. akan'sosia na pikunt'avula alutaghe. **5** ghwope akavavuula akati," ghweveni mukipugha kiinu junu ali nu mwana nambe ing'ombe jingaghwiwile muliina ku kighono kya Sabati naikujisuuvula ng'hani ng'hani?" **6** aveene valyale vasila ngufu isakwamula ghano ghano vavaposisie. **7** un'siki ghuno uYesu alyakagwile kwiti vala vano valyaghoghohilue kwiti vasawlile ifitengo vwoghopua. avavula ikihwani akati, " **8** ye mughongolua nu muunhu uya vutolani, nungikalaghe mufitengo fya vavaha. ulwakuva nukagwile kuti, **9** pano aghongolilue umuunhu junu ghwe mwoghopua kyongo kukila uve. un'siki ghughuo umuunhu junu avaghongolile **10** neke uve ungaghongolue, usalulaghe uvukalo vwa kuvusililo, kuvaanga neke kyande ikwiisa junu akungongolile ghwemwene atisaghe uve manyani, kila ghukale kuvalongolo. apuo ghuuva mwoghopua ku vano valipalikimo nuuve pamesa. **11** ulwakuva junu ikughinia uNguluve alyamwisia, junu ikujisia ghwe ighinisivua. **12** Yesu kange akam'bula umuunhu junu umughongolile, 'pano ghukumpela ikyakulia kya pamwisi nambe ikyakulia, ulekaghe pighongola avamanyani vaako nambe avanyalukolo vaako, nambe avanyakisina vaako, nambe avabading'hani vaako avamofu neke kwiti avene valeke pikukughongola uve uhombe. **13** neke lino pano ghuvomba ikikulukulu, vaghongolaghe avamofu, avalema, na vavofu, **14** najuve ghufunyua, ulwakuva naviwesia kuhomba. ulwakuva ghuhombua muvusyukua vwa vanya kyang'haani. **15** un'siki huno jumonga mu vala vano vakikalile pamesa palikimo nu Yesu ati apulike aghuo, ghwope akavavula akati," afunyilue jula junu ilia un'kate mu vutwa vwa Nguluve". **16** neke uYesu akavavula akati," umuunhu jumonga akavombie ikikulukulu ikikome, akaghongola avaanthu vinga, **17** un'siki ghuno

ikikulukulu kifikile, akansung'ile um'bombi ghwake kukuavavula vano avaghongolilue, 'mwise, ulwakuva ifinu fyoni fivikilue tayale **18** vooni vakatengula avaFarisyi vooni navalembi vakajing'ulasia viiti," kukunsumma avasungukile ughwa kwanda akati umuunhu uju ikuvupila avanya sambi nambe kulia 'nighulile umughunda nilonda nilute nikaghulole. sivuo navo. **3** uYesu akajova ikighwani iki kuvanave akati, **4** usaghile, **19** ghwope ujunga akati, 'nighulile ing'ombe "ghweveni kulyumue, ndeve ali ning'olo kilundo neke ihaano najune nilute kughela. sivuo usaghile. **20** na ju jimonga jisova, ikusileka isingi sila fijigho budikalubale muunhu ujunge akati, 'nihumile pitoola un'dala pe na budika lubale na kuluta kulonda jino jisovile lino naniwesia pikwisa. **21** um'bombi akagomoka na kuhanga ajaghe? **5** ghwope kya ajaghile akujipinda kukum'bula um'baa ghwake aghuo. unyanyumba jula pamavegha kumo ahovwike. **6** angafike pakaja, akakalile akam'bula um'bombi ghwake,' luta ng'hani ikuvakemhela avamanyani na vabadingani vake pe ng'hani mumpulo na mufisila fino filuta mufikaaja ikuvavula kuuti, hovokaghpa palikimo nune, ulwakuva fya vaanhу ukavalete apa avakotofu, avalema. vano ing'olo jango jino jikasovile nijaghile. **7** vule vule navilola na vabofu". **22** um'bombi ghwake akati, ntwa nikuvavula kuuti luliiva lukelo kukyanya pano umuhosu aghuo ghano unilaghisie ghavombe, nambe lino jumo ilaata inyivi, kukila vvimila avaanthu fijigho ikyakulia kisighiile. **23** untwa akam'bula um'bombi budikalubale na budika lubale, avagholfu avasila akati, luta kusila ijansevo na mufisila fino filuta vufumbue vwa kulaata. **8** nambe kwale umukijuua mumakaaja gha vaanhу ukavapelepesie avaanthu veni juno ali ni ndalamu kijigho, neke angasovelue nu vingile neke inyumba jango jimeme. **24** ulwakuva lutalama lumo, kya ikunga itaala nakufyaghila inyumba nikuvavula, mu vala vano vaghongolilue ulwa kwanda na kulonda kungufu sooni kuhanga ikulwaghile? nakwale juno ilivonja ikikulukulu kyango. **25** lino **9** kyande alyaghile ikuvakemhela avamanyani na ulukong'ano ulukume valyale viluta naghwo. ghwope vabading'ani vake na kukuavavula hovokaghpa palikimo akadyetuka akavavula kuuti, **26** ndeve umuunhu ikwisa nune, ulwakuva ulutalama Iwango luno lukasovile kulyune ghwope naikunkalalila ubaba ghwa ghwake, nilwaghile. **10** nambe ndikio nikuvavula," pwelule ungiina ghwake, avaanhа vaake, avanyalukolo vaake ulukelo pa vulongolo pa vanyaMhola va Nguluve avaghosi na vadala Ena, na vu vvumi vwake kange vvimila unyasambi jumo juno ilaata. **11** na ju Yesu navuwesia kuva vavulanisivua vango. **27** umuunhu akati," umuunhu jumonga alyale na v vaaswambe nave naitoola ikikovekano kyake na kukwisa kunsana vavili, **12** un'debe jula akam'bua uvise ghwake jango naiwesia kuva m'bulanisivua ghwang. **28** akati, baba umhele uvuhasi vwango neke akaghava ulwakuva ghwe veni mu lyumue, juno ilonda kujenga ikyuma kyake kuveene. **13** ifighono nafinga, un'debe kujenga aikela kutengula kiisatala iling'hanie taasi jula akakong'ania foni fino finoghile akaluta ku iisi arole indalamu neke arole kukughenia aghuo. **29** ija kuvutali, ukuo akalia fivi indalamu sa mwene, nave naiovomba aghuo neke kyande ijenga uwvalo akaghulila ni finu fino nailonda, akavombela fivi angakunue pimalisia. vooni vano vilola vitengula indalamu samwene kunyivi. **14** ghwope ye amalile piseka, **30** vitisagha, umuunhu uju akatengwile fyoni ilijala likingila mu isi jila pe umwene akatengula kujenga, akunilue kumalikisia. **31** neke ghwe Ntwa kuva mulondi. **15** akaluta kwa muunhu jumonga ghwa muki, jno ilonda kuluta kutovana nu Ntwa ujunge mu mu iisi jila, ghwope akan'twala kumughunda ghwake vwiite, juno naikukala paasi taasi neke asaghe nave ku suvila ingube. **16** akava inoghelua kulia amabandu akwiline kutovana, palikimo na vaanhу imbilima kijigho ghano ingube salisagha ulwakuva nakwale umuunhu kimo kutovana nu junge juno ikwisa kwa mwene juno akampelile ikinu kyokyonu alie. **17** pe un'debe jula na vaanhу imbilima fijigho fivili? **32** ndeve evuo akasagha mu mwojo ghwake akati, ava vombi valingi ililugu lya vange pano lijighe likuvutali, likunsung'a ava baba ghwang vilia filingi ifyakukwilana najune untwa kusuma ulwiho lya lutengano. **33** kwekuti pwenile apa nifua ni njala! **18** nivuka niluta kwa baba lino, juno nailonda kukufleka fyooni fino alinafyo. ghwang na kukumbula," Baba nihokile kwa Nguluve nangawesia kuva m'bulanisivua ghwang. **34** umwinyo na pa maaso ghako. **19** naninoghile kukemhelua nnono, neke nave għunangi kie għu vombela kiki n'swambo kange, um'bikē nive mumo muvavombi neke għuva mwinyo kange? **35** nagħuva mwinyo vako. **20** pepano akaluta kwa viise ghwake. ye akyale ghwa kulunga nambe kuva mbolela. kange kutaghua kutali uvise ghwake akamwagħha akam'bonela ikisa kuvutali. umwene unya mbughulutu aghakupulika na akaluta luuilo akamuyayila na kumunonela. **21** u apulikagħe".

15 lino avasongesia songo na vahosi avange vakisa kwa Yesu na kukumpulikisia uYesu. **2**

naninoghile kukemhelua n'swambo. 22 uviise jula akavavula avavombi vake; mulete ng'hani ng'ahi umwenda unono kyongo mun'fwasie. Mun'fwasie ni pele mu kyove ni filatu mumaghulu. 23 kange mulete ing'ombe jino jinonile muhinje tulie na kuhovoka. 24 kyongo iva mugholofu na mulikome. ghwope junu ulwakuva umwanango alyale afwile mwope mwumi. namugholofu mu lidebe naiva mugholofu na mulikome alyasovile ghwope avonike vakatengula kululutila. 25 kange. 11 nave umue namulyale vagholofu mu kyuma pe baho umwanake um'baha jula alyale kumughunda. kino na kyakyangani pe ghwevene juno ikuvitika akatile ikwisa alipipi ni nyumba akapulika ilisio ku kyuma ikyka lwei? 12 kange nave namulyale ilya nyimbo na kuseja. 26 akan'kemhela um'bombi vagholofu kutumila ikyuma kya muunhu junge, jumonga akam'posia agha kwe kuti kiki? 27 um'bombi ghweveni juno ikuvapela sino sinu jumue? 13 nakwale akam'bula akati," ununavo isile ubaba ghako amuhijile um'bombi juno ikuvavombela avatwa vavili, ulwakuva ing'ombe jino jinonile ulwakuva agomwika n'kafu. 28 ghukunkalalilagha jumo na kumughana ujunge, nambe un'swambe um'baha akakalala akasita kukwingila kukolana nuju na kum'benapula uju. nungawesie mun'kate pe uviise akahuma kunjikumpelepesia. 29 kukum'bombela uNguluve ni kyuma. 14 pe avafarisayi, neke akamwamula iviise ghwake akati," lola une vano valyale vinoghua indalama ye vapulike aghuo nikuvombile amaka minga nambe nanipunisivue ghoti vakam'benafula. 15 kange akavavula, "umue indaghilo sako, neke numheliile nambe kapene kuuti, mwemwemu mukuvona hwene vanya kyang'ani pa nihovoke navamanyani vango. 30 neke atile isile maaso gha vaanhu, neke UNguluve akagwile amoojo un'swambo uju junu afile fivi ikyuma kyako palikimo ghoti. ulwakuva lino lyimike kwa muunhu liva ng'alasi na vagheda mwali umuhinjile ing'ombe jino jinonile. pa maaso ghwa Nguluve. 16 indaghilo na vavili 31 uviise akam'bula akati," n'swambango, ulipalikimo pweefiyale kuhanga uYohani panoa akisile. kuhuma nune ifighono fyon, ni fyon fino nilinafyo fye fyako. unsiki ughuo, imhola inofu ja vutwa vwa Nguluve 32 lino lunoghile kulyusue kuvomba ikikulukulu na jikapulisivue, nu muunhu ghweni ighela kukwingila kuhovoka, unyalukolo ghwako uju hwene akawile na ku ngufu. 17 neke kihugu ku kyanya ni iisi fivuke lliko ililembe limo lya ndaghilo likosekane. 18 ghweni lino ikumuleka un'dala ghwake na kun'toola un'dala ujunge iwafuka, ghwope juno ikun'toola juno alekilue numughosu ghwake iwafuka. 19 palyale nu mmofu jumonga alyafwalile amhenda aghanya sambalau na gha ndalama akale ihovokela uvumofu vvake uvukome. 20 nu nkotofu jumonga ilitavua lyake Lasali vakam'biki pa mulyango ghwa kunji kwa mofu jula, alyale ni fikongo. 21 ghwope akinoghelua kulia ikyakulia kino kikaghwisagha pasi pa mofu jula nasi mbua sikisa sikamumyanga ifikong'o fyake. 22 jikava unkotofu jula akafua, avanyaMhola vakantola kuhanga pakifuva pa Abulahamu. ummofo jula ghwope akafua akasylua. 23 ye alyale mumuko kuvulungu kula akadindula amaaso ghake akamwagha uAbulahamu kuvutali ali nu Lasali pakifuva kyake. (Hadēs g86) 24 akalila akati, 'baba Abulahamu, nisaghile un'sung'e u Lasali asase ulwove lwake mumalenga, alunoghelesie ululimi lwango; ulwakuva nipumusivua mu mwoto ughu. 25 neke uAbulahamu akati, 'mwanago kumbuka kuuti mu vwumi vwako ukupile isako sino nono, nu Lasali vule vule alyapatile inyivi. neke lino alyapa uhuvilisivua, najuve ghupumusivua. 26 na kukila aghuo, kuvikilie ilina ilikome pakate jitu kuuti vano vilonda kuluta kulyumue vakunuaghe na vaanhu va kulyumue navangalovokaghe kukwisa kulyusue' 27

16 uYesu akavavula avavulanisivua vake, "palyale nu muunhu jumonga m'mofu alyale nu m'baha mu mbombo jake, 2 pe vakampela umm imhola sa m'baha jula kuuti, um'bombi ghwako um'baha itaghania ifyuma fyako. pe ummo akan'kemela akam'bula akati, "kwe kiliku ulyuve kino nipulika? humia imhola ija vuvala vwako, ulwakuva nungave m'baha kange mu mbombo jango. 3 um'baha jula akijovela mu mwoojo ghwake, nivombe kiki, ulwakuva untwa ghwango ikunivusia mu mbombo jango ija vuvala? nisila ngufu sa kulima, na kusuma nivona soni. 4 nikagula lino kyale nivomba kyande vanivusisie mu mbombo jango ja kwimilila avaanhu vanyupile mu nyuma save. 5 pe pano umweimili jula akavakemhela voni vano visighilua nu ntwa ghwake akam'bula ughwa kwanda, 'ghusighilua ilingi nu ntwa ghwango?' 6 akati, 'fighelelo kilundo fya mafuta akam'bula, tola ilikalataasi lyako ng'ani ng'ani lemba ifijigho fihaano, 7 pe akam'bula ujunge najuve ghusighilua ilingi? akati, 'fighelelo kilundo kimo ifya vutine vwa ngano'. tola ilikalataasi lyako, lemba ifijigho lekela kwoni'. 8 untwa jula akamughinia um'baha jula ulakuba alyavombile nu vukagusi. ulwakuva avaanha va pa iisi jji vali nuvukagusi vytinga kukila avaanha

umofu jula akati, 'nisuma baba Abulahamu kuuti kugomoka neke kumwika uNguluve, looli umughesi unsung'e ku nyumba kwa baba ghwango. 28 ulwakuva uju?" 19 akam'bula, "ghwime ulutaghe ulwitiko lwako nili navanyalukolo vahano neke avavunge na veene lukusosisie" 20 avafalisyi ye vikumposia uvutwa ku vwoghoi piti vope vilikwisa pa mhumhuko apa. vwa Nguluve vulikwisa lighi, uYesu akavamula akati, 29 neke uAbulahamu akati, 'kwale uMoose na vavili, uvutwa vwa Nguluve na kiinu kinokivoneka. 21 valeke vavapulikisie vavuo. 30 umofu jula akati, 'Ndali, nambe avaanhу navilijova, 'lola apa! nambe 'lola baba Abulamahu, neke nave angalute umuunhu kula!' ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vuli n'kate junu ahumile kuvalue vilaata, 31 neke uAbulahamu jinu" 22 uYesu akavavula avavulanisivua vake, akam'bula akati, 'ndeve navikuvapulikisia uMoose na "unsiki ghukwisa ghuno mulinoghelua kukuyagha vavili navangampulikisie nambe umuunhu angasyuke kuhuma kuvalue.

17 uYesu akavavula avavulanisivua vake, "imbombo sino sikuvatwalila avaanhу kuvomba uvuhosi sinoghile kuhumila, neke iga umuunhu ghweni junu itengulisia! 2 jale jiva je kiba umuunhu ujoo kumpinyila mu singo ilivue ilisito lya kuhavulila na kutaghua mu malenga, kuliko kumuleka umuunhu jumo mu vadebe ava atendaghe isambi. 3 mujilolelelaghe, nave unyalukolo ghwako akuhokole umuvungaghe, ghwope angalate unsahilaghe. 4 nave akuhokila mara lekela lubale ku kighono kimo ni kighono kikikio ikwisa nakuti, 'hilaata' nisaghile unsaghilaghe" 5 avasung'ua vake vakam'bula uMutwa kuuti, "utwongelesie ulwitiko lwitu" 6 uMutwa akati, "nave muve nu lwtiko lukome, mwale mukughuvula unkuju ughu, kuluka na kumela kumalenga, ghwope ghukuvitika. 7 neke ghweveni mu lyumue junu umbombi junu ilima umughunda nambe junu idima ing'olo, ikum'bula pano igomoka kumughunda, ghwise ng'ani ng'ani ghukale neke ulie ikyakulia? 8 pe nangam'bule unendele ikyakulia nilie, kange uminye ikihudiko unovombele kuhanga ningamale kulia na kunyua. pe pano najuve kya ghulia na pinyua? 9 nangamuhongesie um'bombi ujoo ulwakuva avombie ghanoavulilue? 10 vule vule najumue mungamale kuvomba sino vavalaghiesie mutisaghe, 'usue tulivavombi twevano natunoghile. tuvombie ghene ghano vatulaghiesie' 11 jikahimile kuuti pano alyale ikyula kuluta ku Yelusalemu, akakilile mu maka ja Samalia na ku Galilaya. 12 ati ikwingila mu kikaaja kimonga, ukuo akatang'ana na vaanhу kijigho avanya buba. vakima patali, 13 vakajova ilisio vakati, "Yesu, Mutwa tuvonele lusungu" 14 ati avaghile akavavula, "lutagha mukajivonesie ku vatekesi". vope ye viluta vakavalasivua. 15 jumonga ati awwene asokile, akagomoka ikufunyila uNguluve. 16 akafughama pa maghulu gha Yesu kumuhongesia. umwene alyale muuhugu. 17 uYesu akamwamula akati, "pe navakavalasike voni kijigho? valikughi avange vala? budika lubale 18 napwale nambe jumo junu avonike

neke akavavula ikihwanikisio ndavule lunoghile kukufunya jaatu, kisila kukatala. 2 akatisaha kwealyale umhighi mu likaaja limonga, junu naalayle ikumwoghopa uNguluve kange naavikilaghа mu mwojo kukuvatanga avaanhу. 3 mwealyale umfwile jumonga mulikaaja ilio, ghwope akamulutila kekinga akati, "nange unighilie un'koleumulugu ghwango aleke kutoola ifyango. 4 ku nsiki ntali naale ipinyile kuuti

antange, neke ye ghukilile unsiki akasagha mu mwoojo akasukunile kyongo ulwakuva alyale ni kyuma kinga. ghwa. pope une nikumwoghopa UNguluve nambe 24 pe pano uYesu, akam'bona vule asukunile kyongo kukuvoghopa avaanhу. 5 pope ulwakuva umfwile uju akati, 'latalamu kyongo avanya kyuma kukwingila ikung'atasia nikuntanga akave ikighavo kyake neke ku vutwa vwa Nguluve! 25 Iwakuva kihugu kyongo aleke kukung'atasia kange". 6 neke uMutwa akajova ingamila kukiila pa kilioli kya sindano, kuliiko kwa akati, 'pulkisia fino ajovile umhighi umhosu uju. 7 pe mmofu kukwingila ku vutwa vwa Nguluve. 26 vala uNguluve ghwope naileta ikyang'haani ku vimike vake vano valyapulike aghuo vakati, pe ghweveni lino juno vano viku mulilila pamwisi na pakilo? pe umwene ndepoonu ipokua? 27 uYesu akamula akati, 'sino naiiva nulugudo kuveene? 8 nikuvavula kuuti, ikwisa avaanhу vikunua kuvomba ku ngufu saave neke kwa ni kyang'haani kuveene ng'ani ng'ani. neke unsiki Nguluve sivombeka'. 28 uPeteli akati, 'Ena, usue ghono umwana gwa muunhu ikwisa tufilekile ifinu fyonu tukuvungilile uve.' 29 pe pano uYesu ulwitiko lwa iisi? 9 pepano akavavula ikihwani iki akavavula, kyang'haani nikuvavula kuuti, nakwale pwevalyale avaanhу vamonga vano vikuvoona kuuti umuunhu juno ajilekile inyumba, nambe un'dala aveene kuva vagholofu na kuvapenapula avange, nambe unyalukolo nambe avapafi nambe avaanhу 10 avaanhу vavili vakaluta kumyumba inyimike ja vvimiila uvutwa vwa Nguluve, 30 juno naikwupila kufunyila: jumo aale mFalisayi nu junge n'songesia minka kukila mu iisi iji, na mu iisi jino jikwisa uvwumi songo. 11 umFalisayi akima na akifunya ndiki mu vwa kusila na kusila. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 pe baho mwoojo ghwake, 'nikukuhongesia Nguluve vule ye vakong'anisie vala kijigjo na vavili, akavavula, 'lola, une nanili ndavule avaanhу avange vano vakunyi, tutogha kuluta kuYelusele, na masio ghoni ghano avaanhу vano vahoka makole, avavwafu nambe ghalembilue na vavili kujova isa mwana ghwa Muunhu ndavule uju unsongesia songo. 12 une ku nywabaha kuuti ghikwilana. 32 ulwakuva iiva mumavoko gha nibuhila kulia kavili kange nitavula ilitekelo mu vaanhu avaYahudi vikum'bedagha na pikumuligha meto soni sino nikava. 13 neke unsongesia songo, na pikumfunyla amate. 33 kange vikun'kopaghya alyimile pavutali looli nalyaghelile nambe kukwinamula ni fijeledi na kukum'buda neke pakighono ikya amaaso ghake kukyanya. akatovatova pakifuba kya vutatu isyuuka.' 34 navalysikagwile sino ijova isi. mwene akati, 'Nguluve unsaghile une ne muhosu' nalilisio ili lifisilue kuveene, navalysitang'inie sino 14 nikuvavula, umuunhu ndavule uju alyagomwike sijovilue 35 pe lukava uYesu pano alipipi ku Yeliko, kukaja apyanilue inyivi saake sooni kukila ujunge jula umuunhu jumonga um'bofu alikalile palubale Iwa ulwakuva gheni juno ikughinia uNguluve alyamusia, nsevo akaumagha vantange, 36 ye apulike ilipugha ghwope juno ikujisia uNguluve alyantosia. 15 avaanhу lwa vaanhу likuling'ania akaposia kiki kihumila. 37 vakatwalila avaanhа avadebe kuuti vamwabasie, neke vakam'bula kuuti uYesu ghwa Nasaleti ikila. 38 pe avavulanisivua vake ye vawwene aghu, vakavasigha. um'bofu jula akalila fijo akati, 'Yesu, mwana ghwa 16 neke uYesu akavakemela kwa mwene akatisagha, Davidi, unisaghile'. 39 vala vano valyale vighenda 'valeke avaanhа avadebe vise kulyine nambe vakan'dalikila um'bofu jula, vakam'bula uijke. neke namungavasighahe. ulwakuva uvutwa vwa Nguluve hwene mwana sesene nailikwingila'. 18 um'bahа jumonga akam'posia akati, 'm'bulanisi nono, nivombe kiki neke pambele nive nu vwumi vwa kusila na kusila?' (aiōnios g166) 19 uYesu akamwamul akati, 'kiki ghukung'emela nnono? nakwale umuunhu juno nnono, loli ju Nguluve mwene. 20 usikagwile indaghilo nunga vwfukaghe, nungabudaghe, nungahijaghe, nungolekaghe uvudesi, umwoghopaghe uvaaso nu mamajo. 21 um'bahа jula akati, 'isio sooni nigadilile kuhuma ye nili nsoleka'. 22 uYesu ye asipulike isio akam'bula, "upeelile ikinu kimonga. lunoghile ughusise ifinu fyonu fino ulinafyo neke uvaghavile avakotofu, najuve ghuliva ni kyuma ku kyanya - kange ghwise umbingilile'. 23 neke umofu ye apulike aghuo,

24 pe pano uYesu, akam'bona vule asukunile kyongo kukiila pa kilioli kya sindano, kuliiko kwa akati, 'latalamu kyongo avanya kyuma kukwingila ulwakuva alyale ni kyuma kinga. juno alyale m'baha ghwa vasongesia songo kange muunhu ghwa vumofu. 3 alyale ighela kumuwagha uYesu kuuti mwana ghwa ndani, neke akakunua kumuwagha ulwakuva alyale mfupi kange pe likale ilipugha lwa vaanhу. 4 pepano akalongola luvilo

kuvulongolo ku vaanhу, akatogha kukyanya mu n'kuju ni filundo kijigho. 26 nikuvavula, umuunhu ghweni kuuti amwaghe, ulwakuva uYesu alyale pipi pikila juno alinakyo ipelua kukila, neke juno nsila, kypope isila ijo 5 un'siki ghuno uYesu afikile pala, akalola kino alinakyo kilipokua. 27 neke avalugu vango ava, kukyanya akam'bula akati, "Sakayi ika ng'haani vano navakanoghilue nive mutwa ghwa vanave, mu ng'haani, ulwakuva umusyughu lunoghile kulinda valete pavulongola apa neke muvabude. 28 akatile ku nyumba jako" 6 akavomba ng'haani ng'haani, ajovile isio, akaghendelelagha kuluta kuvulongolo akika na kumwambilila ku lukeelo. 7 avaanthu vooni akatogha na kuluta ku Yelusalemu. 29 akatile vakatile vaghaghile aghuo vaking'ulasya vakati, avelelile pa Betigage, pipi nikidunda kya miseituni, 'alutile kukumughendela umuunhu unya sambi. 8 akavasung'a avavulanisivua vake vavili. 30 akajova uSa'kayi akimile akam'bula uMutwa kuuti, 'loola akati, 'mulutaghe pakikaaja kya pavupipi. mungingile lubale lwa kyuma kyango nikuvapela avakotofu, mukujagha inyana ja dogovi najighelile kujangalilwa kange nave umuunhu ghweni nin'kunyile ikinu, taasi, mujavulile mujilete kulyune. 31 nave umuunhu nikun'gomokesia kane'. 9 uYesu akam'bula akati, ikuvaposia, 'kiki mukujavula?' mutisaghe, "uNguluve 'umsyughu uvupoki vufikile mu nyumba iji, ulwakuva ali nuvufumbue najo. 32 vala vano akavasung'ile umwene kange ghwe mwana ghwa Abulahamu. 10 vakaluta vakajagha inyana ja dogovi, ndavule uYesu lwakuva umwana ghwa muunhu isile kulonda na vuno akavavulile. 33 ye vikujavula inyana ja dogovi, kupoka avaanhу vano vasovile. 11 ye apulike aghuo, avanyanajo vakav aposia "kiki mukujavula inyana akaghendelile kujova na kuhumia ikihwani, ulwakuva ja dogovi iji? 34 vakavamula vakati," uMutwa akale pipi na kuYelusalemu, voope vakasaghile ali nuvufumbue najo" 35 pe vakan'twalila uYesu, kuuti uvutwa vwa Nguluve vulyale pipi kuvoneka vakatandika amheenda ghave pakyanya pa nyana ja ku lwakwasia. 12 pepano akavavula akati, uNtwa dogovi, neke vakan'tosia uYesu pakyanya. 36 uYesu jumonga akalutile ku iisi ija kuvutali kuuti pile uvutwa ye iluta avaanhу valyale vitandika amheenda ghave neke agomoke. 13 akavakemhela avavombi vake mu nsevo. 37 akatile ikwika ikidunda kya miseituni kijigho, akavapela filundo kijigho akavavula akati, ni kipuga kyoni ikyu vavulanisivua, vakatengula "muvombaghe imbombo ija kufulusia kuhanga pano kukumpaalа uNguluve ni lisio ilikome vwimila ifidegho niligomoka" 14 neke avaanhу vake vakan'kalalilaghа vuno valyavombilue. 38 vakajova, 'aaghinwaghe u pe pano vakavasung'a avomolua valute vamfuate Ntwa juno ikwisa mulitavua lyu Mutwa! ultengano na kukum'bula kuuti, "natulonda umuunhu uju kukyanya, nu vwimike kukyanya. 39 avafarisayi atulongsosie" 15 akatile agomwike ye apelilue uVutwa, vamonga mu kipuga vakam'bula vakati, m'bulanisi, akavakemhela avavomvi vala vano akavalekile vajikisie avavulanisivua vako, 40 uYesu akavamula indalama vakemhelue vake, neke akagule vafulwisie akati, 'nikuvavula ndeve ava vijigha kimie amavue ndani. 16 ughwa kwanda akisa akati, "Mutwa ikipupa ghilijova amasio. 41 UYesu ye alipipi nu mpulo kyako kino ukamhelile kifulyisie ifighavo kijigho, akaghulilila, 42 akati, nave ghwale ukagule nambe 17 UNtwa jula akam'bula, uvombie vunofu uve uli juve, mu kighono iki sino unoghile kuvoma neke mb'ombi n'nofu, ulwakuva ghwa kolopalile mu fidebe, uve nulutengano! neke sifisilue pa maaso ghako. 43 nikupela kutema amapulo kijigho. 18 ughwa vuvi ulwakuva ifighono fikwisa fino avalugu vako vijenga akisa akati, 'Ntwa, ikipupa kyako kifulwisie ifipupa ililugu pipi nuve, na kukusuya na kukughindilikisia fihaano. 19 'UNtwa ujuo akam'bula akati, 'najuve ky huma mu mbale sooni. 44 vikukughwisia paasi uve tola uteme amapulo ghahaano. 20 nu junga akisa na vaanhу vako. navikulekesia nambe mu live limo akati, Ntwa iji apa indalama jako, jino nikapinyile pakyanya ja linge, ulwakuva nukakagwile unsiki ghuno vunono mu kyenda, 21 ulwakuva nikoghwiye kuuti uNguluve alyale ighela kukupoka. 45 uYesu akingila uve uli muunhu n'kali. ghuvusia kino nu vikile na mu nyumba ija kufunyla, akatengula kuvadaga vala kupeta kino nukawalile. 22 uNtwa ujuo akam'bula, vano vakale vighusia, 46 akavavula," jilembilue, 'ku masio ghako juve nikukuhigha, uve uli m'bombi inyumba jango jiliva nyumba ja kufunyla, neke umue m'bivi. ulyakagwile kuuti une nili muunhu m'bivi nitola musyetulinie kuva lipango lyu vakunyi". 47 pe lino kino nanivikile na kupeta kino nanikawalile. 23 pe, uYesu alyale ivulanisia ifighono fyonи ku nyumba ongo nikavikile indalama jango ku vano vifulusia, ja kufunyla. aatekesi na vavulanisi va ndaghilo nneke kyande nigomwike nitole palikimo na sino na valongosi vavaanhу valyalondile kukum'buda, sifulwike? 24 uNtwa akam'bula avaanhу valyale vimile 48 neke navakakunua kujagha isila ja kuvomba apuo, 'mun'lunye ikipupa ikio na kukumpela jula unya ndikio, ulwakuva avaanhу voni valyale vikumpulikisia fipupa kijigho. 25 vakam'bula kuuti Ntwa, umwene ali vunono.

20 kiliva kighono kimo, UYesu ye alyale ivulanisia kisila kusyangua nu muunhu ghwoghwoni, neke uve avaanhu ku nyumba inyimike ja kufunyila na ghuvulanisia ilwelli kujova isa Nguluve. 22 pe lunoghile kudalikila ilivangili, avatekesi avavaa na vavulanisi kulyusue kuhomba isongo kwa Kaisali au nambe?" 23 va ndaghilo vakamulutila palikimo na vaghoholo. neke UYesu alyakagwile ulutegho lwavo, akavavula, 2 vakajova, vakam'bula, 'tuvule kwe kuvutavulua 24 munisone ihela idinali. ikihwani ni litavua lyani vuliku ghuvumba agha? nambe ghwe veeni ujoo junu fili kyanya jaake?" vakan, "Iya Kaisali". 25 ughwope akupelele uvutavulua uvu?" 3 ghwope akamula akati, uYesu akavavula akati, 'pe mumpele uKaisali ifya 'najune kange nikuvaposia. munivule 4 ulwfugho kaisali, nu Nguluve ghano gha Nguluve; 26 avalembi lwa Yonani pe lukahumile ku kyanya au kuvaahau?' 5 na vavaha va vatekesi vakakunilue kukagula kila neke vakajofesania vavuo ku vavuo, vakatisatha, kino alyajovagha pavulongolo pa vaanh. vakadegha 'tungati, 'lukahumile kukyanya akutuposia, 'ongo pe ulwamulo lwake navakajova kyokyoni. 27 avasadukayi namukamwitikile? 6 kange tungati; lukahumile ku vamonga vakamulutila, vala vano vijova kuuti avafue vaahu; avaanhu vooni apa kya vikutotava na mavue, navalasyuka, 28 vakamposia vakan, "m'bulanisi lwakuva vooni vikwitika kuuti uYoani alyale m'bili. uMoose alyatulembile kuuti nave umuunhu angafwilue 7 pe vakamwamula lwa kuva navakakagwile kuno nu nyalukolo unya n'dala junu nsila mwana pe anogihle lulyahumile. 8 uYesu akavavula, "najune nanikuvavula kukuntola un'dala ghwa nyalukolo ghwake na kuhola umue kwe kuvutavulua vuki nivomba agha." 9 naghwo vvimila ulumbulie. 29 kulyale na vanyalukolo alyavavulile avaanhu ikihwani iki, "umuunhu jumonga lekela lubale, ughwa kwasia akatola akafua kisila alyavalyalile umughunda ghwa misabibu, akaluta iisi kuleka umwana, 30 nughwa vuvi ghwope. 31 ughwa ijinge ku nsiki ntali. 10 ku nsiki ghuno ghunogophile, vutatu akantola vulevule, enendikio ughwa lekela akansung'ile um'bombi kuvalimi va misabibu, neke lubale naakalekile avaanha akafua. 32 pambele avalimi va misabibu vakantova, vakan'gomosia un'dala jula ghwope akafua. 33 lino nave kwelule mavoko ghene. 11 pe akansung'a kange um'bombi ulusyuko iiva nd'alala ghwan? ulwakuva vooni lekela ujunge ghwope vakantova, na kum'bombela inyivi, lubale valyantolile'. 34 uYesu akavavula, "vaantha na kukun'gomosia mavoko ghene. 12 akansung'a kange ughwa vutatu ghwope vakamulemasia na kukuntagha kunji. 13 lino untwa ghwa mughunda akati, 'kyा nivomba kiki? nikunsung'a umwanango nambe kutolua. (aiōn g165) 35 neke vala va iisi iji vitola na kutolua. (aiōn g165) 36 nambe navala fua kange, umughanike. pamo valamwitika. 14 'neke avalimi ulwakuva viiva palikimo na vanyaMhola ve vaantha va sabibu vati vamwaghile, vakajofesania vavuo ku va Nguluve, vaantha va vusyuko. 37 naju Moose vavuo vakatisatha, 'uju ghwe nya kyuma. tum'bude alyajovile kuuti avavue vilisyuka. alyajovile uluo mu neke ikyuma kyake kive kitu. 15 vakamwumia kunji malembe mu lwa kihinja kino kilyale kivvika, alyatiile ku mughunda ghwa misabibu na kukum'buda. pe u Mutwa ndavule uNguluve, ghwe Nguluve ghwa unyamughunda kwale ikuvavomba kiki? 16 ikwisa Abulahamu, ghwe Nguluve ghwa Isaka, kange ghwe kukuvabuda avalimi va misabibu, na kukuvapela Nguluve ghwa Yakovo". 38 lino umwene naghwe avange umughunda ughuo". vope ye vapulike Nguluve ghwa vafue, looli awumi ulwakuva vooni aghuo, vakan, 'uNguluve akanile'. 17 neke uYesu vikukala kwa mwene". 39 pe avavalanisi vamonga ava akavalola akavaposia, akati, "pe amalembe agha ghali ndaghilo vakamwamula, vakan, m'bulanisi ghwamwile nuvufumbue vuki? ilivue lino avajengi valyalkanile, vunono. 40 kutengulila apuo vakava vikwoghopa lino lye livue Iya npanguto? 18 umuunhu ghweni kukumposia. 41 uYesu akavaposia akati, "asi lwa junu ighua pa kyanya pa livue ilio, idenyeng'ana ndani avaanhu viitiKilisite mwana ghwa Ntwa Davidi? kyongo. neke jula juno lingamughwile, liku'ndijania 42 ulwakuva uDavidi jujuo alyalembile mu kitabu kyongo" 19 lino avalembi na vavaha va vatekesi kya sabuli alyatile, uMutwa alyam'bulile umutwa valyalondole isila ja kukun'kola mu nsiki ghughughuo, ghwango ghukale uluvoko lwa kundio, 43 kuhanga valyakagwile kuuti alyajovile ikihwani iki kuveene. nikutange uvaleme avalugu vaako paasi pa maghulu neke vakavoghwipe avaanhu. 20 vakamulola vunono, ghako, 44 uDavidi ikunkemela Kilisite 'Mutwa' pe vakasung'a vano vipolesia vano vikuvona kuva iiva ndani mwana ghwa Davidi"? 45 avaanhu vooni vaanh. va kyang'haani, neke vawwaghe uvuhosi ku ye valyale vikumpulikisia akavavula avavalanisivua malembe ghake, neke kun'twala ku vatemni na vanya vaake akati, 46 mujilolelelaghe na valembi, vano vutavulua. 21 vope vakamposia, vakan, "m'bulanisi vilonda kughenda kuno vafwalile amenda amatalli, na tukagula kuuti ghujova na kuvulanisia isa lwei kunoghua kuuti avaanhu vavahungilaghe nu vwoghozi

mumapuulo. pano vali mu nyumba isa kufunyila 20 kyale muvoona ilikaaja lya Yelusalemu lisyungutilue vilonda kukukala ku fitengo ifya kuvulongolo na navuala lilugu pe mukagulaghe kuuti unsiki ughwa mu fikulukulu vikukala mu fitengo fya voghopua. kutipulua ghuli pipi. 21 apuo vano vali ku Yudea 47 avaanhу ava vikuunyа ifinu ifya vafwile! neke vakimbililaghe ku fidunda, na vala vano vali pakate muvukedusi vwake vikufunya inyifunyo inhaali, kuuti pa mpulo vavukaghe, kange namungavalekaghe avaaanhu vatisaghe vagholofu. mu uluo uNguluve ikuvapeela ulupumuko ulukome kukila.

21 uYesu akalila akavagha avakinhaata vamofu valyale vivika amatekelo ghave muvutile 2 akamwagha unfwile jumonga nkotofu ivika isenti sake ivili. pe 3 akati, "kyang'haani nikuvavula unfwile uju unkotofu ivikile indalamda nyinga kukila avange voooni. 4 ava vooni vahumisie ilitekelo ili kuhuma mufinga fino valinayfo. neke unfwile uju mu vukotofu vwake ahumisie indalamasooni sino avele naso vwimila uvwumi vvake" 5 ye avange valyale vijova isa nyumba inyimike ja kufunyila, ndavule jilyavikilue na mavue amanono na matekelo, akati, 6 mu mhola isa mbombo sino mukusaghа, ifighono fikwsa fino nakwekuliva nilivue limo lino liilekua nkyanya ja livue ilinge lino nalilighua. 7 pe vakamposia vakati, Mbulanisi isi sooni silihumila lighi? kwe kiliku kino kiliva kye kivalilo kuuti agha ghalipipi kuhumila? 8 uYesu akamwamula, "muvisaghe maaso kuuti namungasyanguaghe. ulwakuva vingi vikwsa ku litavua lyango viti," une nene, nu nsiki ghulipipi. namungavavingillaghe. 9 mungapulike ivuluguvulugu namungoghwapaghe, ulwakuva isi sooni sinoghile sihumile taasi. neke uvusililo navulihimila ng'hani ng'hani" 10 pe pano akavavula," iisi jilikwima na kutovana ni jinge, uvutwa ku vutwa uvunge. 11 kuliva ni finsenyena ifikome, injala ni nhamu isa kwambukila siliva papringa. kwe kuliva ni finu fya kwoghofia ni fivalilo fya kwoghofia kuhuma kukyanya. 12 neke isio sooni ye sikhale kuhumila, tiko avaanhу vilikuvakoola umue na kukuvapumusia. vilikuvawala kukuahigha mu nyumba isa kufunyila, na kukuvadindila mu ndinde. kange mulitwalua ku vatwa na ku vanya vutavulilua kuuti muhighue ulwakuva umue muli vavvulanisivua vango. 13 neke kulyumue aghuo ghuva ghwe nsiki ghwa kwoleka ulwitiko lwinu. 14 pe lino mwamulaghe mu moojo ghinu ku ling'ania avimilisi viinu ye lukyale. 15 ulwakuva nikuvapela amasio agha vukoola vuno avalugu viinu voni vikunuaghа kusigha na kukujikana. 16 neke mulikanwa na vapafi vinu, avanyalukolo vinu, avapipi vinu na vamanyani vinu, kange vilikuvabuda vamonga mu lyumue, 17 vilikunkalalila umuunu ghweni ku litavua lyango. 18 neke nakwelule nambe ulunyele lumo lwa matu ghinu luno lulisova. 19 ku lugudo mukusisosia inumbula sinu.

20 kyale muvoona ilikaaja lya Yelusalemu lisyungutilue vilonda kukukala ku fitengo ifya kuvulongolo na navuala lilugu pe mukagulaghe kuuti unsiki ughwa mu fikulukulu vikukala mu fitengo fya voghopua. kutipulua ghuli pipi. 21 apuo vano vali ku Yudea 47 avaanhу ava vikuunyа ifinu ifya vafwile! neke vakimbililaghe ku fidunda, na vala vano vali pakate muvukedusi vwake vikufunya inyifunyo inhaali, kuuti pa mpulo vavukaghe, kange namungavalekaghe avaaanhu vatisaghe vagholofu. mu uluo uNguluve ikuvapeela ulupumuko ulukome kukila.

22 ulwakuva ifi fye fighono fya kuhombekesia, neke kuuti ghooni ghano ghalembilue ghiise kuvombeka. 23 iga ku vala vano vali nuvukunue na vala vano vikwong'esia ku fighono ifio! ulwakuva kuliiva nulupumuko lukome mu iisi, ni ng'halasi ku vaaanhу ava. 24 avaanhу avange vilibudua ni bambaavange vilitwalua ku vukamiku iisi isinge, ni Yelusalemu jilikanyua na vaanhу va iisi kuhanga unsiki ghwa vaanhу va iisi pano ghuuva ghufikile. 25 fili vineka ifivalilo ku ljuva, umwesi ni nhondue, neke pa iisi apa inyanja siliva na mavingo amavaha amanya mughindi, uluo lulipelela avaanhу ava fisina fyonikuva nulupumuko nu ludwesi. 26 isi sooni siliva sikswna mu iisi, avaanhу ghulifua umwoojowwiila kukwoghopa kyongo. vilisaghaghа kuuti lukwsa ulutalamu ulukome, ulwakuva ifinu ifya kukyanya filisukanisivua, 27 pepano vilikumwaghа umwana ghwa muunhu ikwsa kuhuma mumafunde ku ngufu nu vvimike uvuvaha. 28 neke isio sooni siliva sitengula kuhumila, mwimaghe, inulagha amatu ghinu, ulwakuva uvupoki vvinu vuvelelile pavupipi. 29 uYesu akavavula ku kihwanikisio akati, lolaghа umpsiki ghwa tini na mapiki ghoni. 30 pano muvona amapiki ghatengwile kulemba, mukujilolela jumue na kukagula kuuti amasiki gha lufuke ghalipipi. 31 vule vule pano muvona agha ghihumila umue kagulagha kuuti, uvutwa vva Nguluve vulipipi. 32 kyang'haani nikuvavula, ikisina iki nakilikila, kuhanga isi sooni sihumile. 33 uvulanga ni iisi silikila, neke amasio ghanglo looli naghilikila. 34 neke mujilolelaghe jumue, neke kuuti, amoojo ghinu naghangalemuaghe nu vuhojofu, uvughasi, nuvukaming'anilua vva iisi iji. ulwakuva ikighono ikio kilavisila mu lwa ng'enjemukila hwene lutegho. 35 ulwakuva jiiva kwa muunhu ghweni junu ikukala pa maaso gha iisi jooni. 36 lino muvisaghe maaso unsiki ghwnoni, mun'sumaghe uNguluve kuuti muva lukangafu lwa kukwilana kukughaseghuka agha ghoni ghano kyale ghihumila, na kukwima pavulongolo pa mwana ghwa Muunhu". 37 mu fighono ifio pamwisi, uYesu alyale ivulanisia avaanhу mu luvika ulwa nyumba inyimike ja kufunyila. pakilo akalutagha kughona ku kidunda ikyu Miseituni. 38 neke jaatu avaanhу voni vakasisimukaghа lulwakilo na kuluta mu nyumba inyimike ja kufunyila kuuti vamplikisie.

22 pe baho ikyimike iky makate ghano lukahumila kukaning'hana mulipugha lya vanave naghavikilue ikilule ye kilipipi, kino kwiti ghweveni mulipugha litu junu vikunsagha kwiti kikakemeluagha pasaka. avavaha na 2 vatekesi ghwe m'bah aukila voooni. 25 akavavula," avatemi va palikimo na vavulanisi va ndaghilo, vakapuling'hana vaanhu avamuusi valinuvutwa ku veene, na vano vali kulonda isila ija kum'buda uYesu. ulwakuva nu vulamusi vwaavevitambulua voghopua. 26 neke vakoghopagha avaanhу. 3 uSetano akingila kwa nalulondivua kyongo kulyumue umue pamo kange, Yuda isikalioti, junu alyale m'bulanisivua kuvala vano muleke junu m'bah auklyumue, ave ndebe. na jula vaale kijigho na vavili. 4 uYuda akaluta kupuling'hana junu ghwe ilondua fijo ave ndavule unyambombo na vavaha vavatekesi ku sila ja kukotola uYesu kwa munhu. 27 ulwakuva veeni um'bah aukuno ikukala kuveene. 5 vakahovoka, na kupuling'ana vampeeple pilia kange ikuvavombela? najune nikyale nighwanine indalam. 6 umwene akitika, pe akalonda unsiki nilindavule jumue ndavule junu ikuvavombela. 28 looli ghwa kukunkotola uYesu kuveene pano pasila umue mwemue mujigha kuva nune mungelo sango. lipugha lya vaanhу. 7 ikighono kya makate ghano 29 nikuvapela umue uvutemi. ndavule uNhaata naghavikilue ikilule lulyafikile kuuti," ing'olo ja pasaka alyamelile une uvutemi. 30 kuuti mupevue kulia umpsaka jibudue. 8 pe uYesu avasung'ha uPeteli nu nakunuya pavulilo vvango pa vutwa vango neke Yohani, aaula," luta mukatuling'anikisie ikyakulia kya mukukala pa fitengo fya vvimike pano mukufihigha Pasaka neke twise tulie" 9 akavaposia," pokil pano ifisina kijigho na fivili ifya Isilaeli. 31 Simoni, Simoni ghulonda tukapaling'anisie? 10 akavamula, "pulikisia ulukagulaghe kwiti, uSetano asuumile neke avepeete kyamuvweene mwingle mulikaaja lino umukibaba hwene ngano. 32 neke nikufunyile, kuuti ulwitiko apindile ulusaaji lwa malenga kumwaitang'anila nu lwako nalungakunuaghe. pano kyale ugomwike mue mumbingilaghe kuhanga kufiika kunyumba jino kange, vakangasiaghe avanyalukolo vako" 33 uPeteli ikwingila. 11 apuo, mum'bule unyanyumba 'ntwa ghwa akam'bula, "Mutwa, linitayale kuluta nuve kundinde nyumba, um'bulanisi ikukuposia kilikughi ikyumba nambe mu vufue". 34 uYesu akamwamula akati, kya vahesiapano nilila ipasaka na vavulanisivua nikukuvula Peteli, ing'ongove ye jikyle kuvika vango?" 12 ikuvasona ikyumba ikyakuliyanya umusyughu, ukung'ana katatukwiti naung'agwile" kino kiling'anisivue mweumalile ulupinyo uluo. 13 35 pebaho uYesu akavavula," ye nivwatwalile umue pe vakaluta, vakavaghile avaanhу voni vavombile vusita kifuko, nambe indiilo ija fyakulia, nambe ndavule vavulanisivue. pepano vkalining'anisie ikyakulia ifilatu, pe kinu kiki kilyapelelele?" vakamwamula kya Pasaka. 14 unsiki ye ghufikile akitakile na kuuti,"nakwale" 36 pepano akavavula," neke lino vasung'ua. 15 pepano akavavula, "nilinuvusyukue umuunhu ghwensi junu alinikifuko, atole palikimo luvaha fijo lwa kulia ikyimike kya Pasaka. numue ni ndilo ja fyakulia. na junu nsila nambe vubamba yenikyale piluta mulupumuko lwango. 16 ulwakuva lumunoghile aghusie umwenda ghake neke aghule nikuvavula, nania kange kuhanga kyalukwisa lujoive ghumo. 37 ulwakuva nikuvavula, sooni sino silembilue kuvutwa vwa Nguluve" 17 pebaho uYesu akatola vvimila uune lunoghile sivombeke, 'na kutolua ikikombe, akahongesia akati, "kogho iiki, mughavane ndavule umuunhu junu vikun'kola ghwene n'denya jumue na jumue. 18 ulwakuva nikuvavula nanilanya ndaghilo. ulwakuva kila kino aavavili valyajovile kange uluhuje lwa misabibu, kuhanga uvutwa vwa vvimila uunekukwisa. 38 neke vakajova kuuti, Mutwa, Nguluve vulava vukwisa. 19 pebaho akatola unkate lola isi apa ibamba ivili" pe akavavula "lukwilie" 39 ye ye ahongisie, akamenyulania akavapeela akati," ughu valile ikyakulia kya pakilo. uYesu akavuuka ndavule ghwe m'bili ghwango ghuno ghukavulilue vvimila fino akasivombagha jaaatu. akaluta kukidunda kya umue. fyemuvombaghe vulevule kukung'umbuka Miseituni. voope avavulanisivua vake vakam'bingilila. une." 20 akatola ikikombe vulevule ye valile ikyakulia 40 ye vafikile akavavula, "musuumaghe neke muleke kya pakilo akti, "ikikombe iki lwe lupigo lwango kukwingila mungelo. 41 akaluta patali navo hwene ulupya mu danda jango. lino jikung'ike vvimila jinu. livue vajughwije pe akafughama akifunyu. 42 akati, 21 looli mulumanyaghe umuunhu junu ikunyohela Nhaata nave lunoghile umbusikisiee ikikombe ali bahapa tuli lomo na pilia. 22 ulwakuva umwana iki. neke nakwekuti ndavule nilonda une looli ghwa nyamuunhu sakyang'ani iluta jujuo ndavule sivombeke ndavule ghughanile juuve." 43 neke lwa jovilue looli iga kwa muunhu jula junu kuhumila pebaho avanyaMhola kuhuma kukyanya akamwisila, umwene umwana ghwa nyamuunhu ikwohelua!" neke akampeela ingufu. 44 ye alimuvuvafi, akasuma 23 vakatengula kuposesania vavuo ku vavuo veeni kulukangasio fijo, najinwing'a jikadomola paasi mu lipugha lya vanave junu asivombile isio. 24 neke nyinga hwene danda. 45 ye akifunyile akima kuhuma

kulufunyo lwave akaluta kuva vulanisivua vaake 67 vakatisagha 'ndeve uve veve mwana ghwa akavona vaghonelile ulwakuva valyale nulusukunalo. Kilisite, tuvuule" neke umwene akavavula "nambe 46 akavaposia," kiki mughonelile? musisimuke ningavavule, namunganyitike, 68 kange ningavaposie mufuunye, tuleke pikwingila mungeli" 47 ye akyale namunganyamule". 69 looli kutengulila lino na pijova pe ilipugha lya vaanhу vingа likisa naju Yuda kulutilila, umwana ghwa nyamuunhu ikukala ku luvoko juno aale m'bulanisi ghake ghwe jumo na vala kijigo lwa kundio lwa Nguluve. ulunya ngufu ja Nguluve. 70 na vavili akavalongola kwa Yesu neke anonele. vooni vakati, kwekuti uve ulimwana ghwa Nguluve? 48 neke uYesu akambula," Yuda ghukumwohela neke uYesu akavavula, "umue mujovile kuuti une umwana ghwa nyamuunhu ghwa na pikunonela? nene mwana ghwa Mutwa! 71 vakati, "kiki tukyale 49 pe avavalanisivua va Yesu ye valipipi naghwo kange tulonda uvwoles? ulwakuva jusue tupulike yevakavwene aghuo ghano ghivombeka vakati," amasio kuhuma mu mulomo ghwake"

Mutwa ndaani tuvatove nu m'bamba? 50 neke jumo mu veene akantova nu m'bamba ukami ghwa ntekesi. um'baha akadumula imbughulutu ijakundio. 51 uyEsu akajova akati, ulu lukwilile. akatola imbughulutu akabadika. 52 uYesu akajova kwa ntekesi um'baha na kuvalaha va nyumba inyimike na kuvalago vano valisile vusila kukagula". ndaani mukwisa hwene muli nilibaatu kange hwene mhiji. ifivuunda, nasi bamba? 53 ye nili numue ifighono fyooni munyumba inyimike namwavikagha amavoko nkyanya jango. neke ughu ghwe nsiki ghwako nu vutemi vwa ng'isi" 54 vakankola vakamulongsia, vakamuleta ku nyumba ja ntekesi. um'baha neke uPeteli akava ivingilila pavutali. 55 pepano ye vavwene vapembile umwoto munyumba. munkate ye vikalile paasi palikimo, uPeteli akikala pakate paveene. 56 unkami jumonga umwanahinja akam'bona uPeteli pano ikalile palumuli luno lukahumila mu mwoto, akamulola akam'bula umuunhu uju avele palikimo naghwo." 57 neke uPeteli akaana akati, "ghwe n'dala uve uvee une nanimanyile" 58 unsiki ndebe, umuunhu akamwagha akati, "uve najuve mulivevamo" neke uPeteli akamwamula, "nemukibaba une jeje" 59 ye ghukilile unsiki ghwa kavalilo kamo ndiiki; umughosи jumonga akankangasia akati," Iweli fijo umuunhu uju avele luumo naghwo, ulwakuva kihwani kya vaGalilaya" 60 neke upeteli akati, "ghwe mughosи, nanisikaghwile sino ghujova" pebaho unsiki ghughuo yeijova, ing'hongove jivika. 61 akasyetuka umutwa akamulola uPeteli najuPeteli akakumbuka ilisio lino alyam'bulile uMutwa ye jikyale ing'hove pivika umusyughu, ghukung'hana une katatu. 62 akaluta kunji, uPeteli akatengula pilila kulusukunalo fijo. 63 pepano avakinhaata vano vakamulolelagha uYesu, vakambenafulagha na pikumtova. 64 ye vakamughimbika kumaaso vakamposia vakati, "iviile! ghweveni juno akutovile?" 65 vakajova nyinyaginaga kukum'benapula uYesu na kukumuligha. 66 ye kukile palyakilo. avaghogholo kuvoni vakakong'ana palikimo, na vavaha vavatekesi na vavulanisi va ndaghilo, vakantwala kuvuhighi,

23 ilipugha lyoni vakima vakantwala uYesu pavulongolo pa Pilato. 2 vakatengula kukumuligha viti, tumwaghile umuunhu uju ikujisofia iisi jitу, ikutukana kuhumia isongo kwa Kaisali, kange ijova kuuti umwene ghwe Kilisite uNtwa. 3 uPilato akamposia akati, "vuli uve veve Ntwa ghwa vayahidi? uYesu akamwamula akati, "veve ghujova ndikio?" 4 uPilato akam'bula um'baha ghwa vatekesi nilipugha, "nanikughwagha unkole ghwa muunhu uju". 5 avele ihovelesia avaanhу avulanisie muvuyahudi mwoni, atengulile ku Galilaya lino pwale kuno". 6 uPilato ye apulike agha, akaposia nave umuunhu uju ghwa kuGalilaya? 7 ye akagwile kuuti kuuti ali mu vutwa vwa Helode, akantwala u Yesu kwa Helode, ulwakuva ifighono ifio. 8 uHelode ati amwaghile uYesu, akahovoka kyongo ulwakuva ifighono finga akalondagha kukum'bona. akapulika imola sako akahuvilagha kulola ikidegho kimo kino kivombelua nu mwene. 9 uHelode akamposia uYesu amasio minga neke uYesu nakavamula kyokyonи. 10 avavaha vavatekesi na vavulanisi va ndaghilo vakima ni ng'alasi kukumuligha. 11 uHelode palikimo na vasikali vase, vakamuligha na kumbenafula, vakamfasia amenda amanono, pepano akan'gomosia uYesu kwa Pilato. 12 uHelode nu Pilato vakavisagha vamanyani kutengulila ikighono ikio [ulwakwasia valyale valugu]. 13 uPilato akavakemela palikimo avatekesi na avavaha na ni lipugha lya vaanhу, 14 akavavula akati, "muniletile umuunhu uju ndavule umuunhu juno ilongosia avaanhу kuvomba imbivi, lolaghа nitile nimposie pavulongolo pa maaso ghinu nanighwaghile un'cole kwa muunhu uju ku ghoni ghano umue mukumuigha umwene. 15 ndali, ghwope uHelode ulwakuva alyan'gomwisie kulyusue, loola nakwekili kimonga kino avobile, kino kikumpelela afue. 16 pe lino nikun'kopa na kukumulekesia. 18 neke vooni palikimo vakova vakati, "m'busie ujо un'dindulile uBalaba 19 uBalaba alyale muunhu juno avikilue mu ndinde ulwakuva alyavobile uvuhosi vumonga mu lipulo

na kwa kubuda. 20 uPilato akavavula kange nilonda kyang'haani nikukuvula, umusyughu ghuva nune ku kumulekesia uYesu. 21 neke aveene vakajeghelaghagha Paladis". 44 apuo jikale pipi nu n'tanda pa mwisi viti, unkomelele, unkomelele". 22 akavaposia ulwa ing'i si jikisa jikakupikila iisi jooni kufikila ikivalilo ikyu vutatu, neke umuunhu uju avombie uvuhosi vuki?" busika lubale" 45 ulumuli lwa lijuva lukasimile, pe nanikughwagha unkole ghuno ghukun'twalila abudue. baho umwenda ughwa nyumba inyimike ja kufuniya lino ningamale kun'tova nikumulekesia. 23 neke ghukademuka pakate kutengulia kukyanya. 46 pe vakaghina kukwov, vilonda kuuti, akomelelue. neke uYesu akalila fijo akati," ghwe Nhaata nivika umwoojo ilyovo lyake likamwitikisia uPilato. 24 pepano uPilato ghwango mumavoko ghako" ye ajovile aghuo akafua. akalamula kuvomba ndafu muvufumbue vvake. 25 47 uAkida ye asiwene sino sivombike akamughinia akamulekesia junu valyaneele junu alyadindilue uNguluve akati, "kyang'haani umuunhu uju akale mulywa kupela ilibaatu na kubuda. neke akantavula mugholofu." 48 unsiki ilipugha ilya vaanhу vano vakisile uYesu ndavule mundondele saake. 26 ye vikuntwala sino sivombeka vakati vasivwene, vakagomoka kuno vakankola umuunhu jumo itambulua ghwe Simoni vikutovatova pafifua fyave. 49 neke avamanyani junu akahuma mu iisi ija Kilene, vakam'beghasia vake navakijuva vano valyale vikumbingilila kuhuma ikikovekano neke ipinde kumbingilila uYesu. 27 ku Galilaya, valyimile patali vilola sino sivombeka. ilipugha ilya vaanhу navakijuva vano valyale vilila 50 lola, kwealyale umuunhu junu ghwope muli na kusukunala vwinila vvake navambililagha. 28 balasa akatambulwaghа Yosefu junu alyale ghwope neke akansyetukila, uYesu akavavula, "avahinja va muli balasa, umuunhu unono nu nya kyang'haani. muyelusalemumulekaghe kundilila uneloli mulilaghe 51 akale naiting'inie na masaghe na maghendele vwinila mu lyumue na vwinila mu vaanha vinu. ghave], kuhuma ku Alimataya, umpedlo ghwa kiYahudi 29 lola ifighono fikwisa fino viliti, "vafunyilue vano ghuno ghulyale ghughulila uvutwa vva Nguluve. vaghumba na maleme ghano naghapapile, na 52 umuunhu uju akam'belelela uPilato akansuma mavele ghano naghong'ilisie" 30 pepano vatengula am'pele um'bili ghwa Yesu. 53 akamwisia na kufivila ifidunda kuuti, "tughile ni fidunda mutukupike" kunsungukisia umwenda um'blafu akam'ka mumbipa ulwakuva 31 nave vivomba agha ku umwighu, jini jilyabughulike muli nalavue lino nakwale junu pe luliva ndani ku ghuno ghumile?" 32 avaghosi aghele kusyulua. 54 kilyale kighono kya kuling'ania ni avange avahosi vavili vakantwalaghа palikimo sabati jilyale pipi. 55 avakijuva vano vakisile navope nu mwene neke vabudue. 33 ye vafikile pano kuhuma ku Galilaya, vakalongosinie, vakajagha vatambuluaghа Lung'ala lwa muunhu, pepano pepano imbipta ghwene um'bili ghwake vaghughonisie. 56 vakavakomelela palikimo na vahosi vala. jumo ulubale vakagomoka na kutengula kutengelela amafuta gano lwa kundio nujunge ulubale ulwa kung'ighi. 34 uYesu ghinikilila, neke pakighono ikyu Sabati vakapuma akam'bula, "Nhaata uvasaghile ulwakuva sino vivomba ndavule uvutavike vva ndaghilo. navasitaghinie ". voope vakanova ulusudolekughava amenda ghake. 35 avaanhу vakima kumo vikuvalola avavaha vuno vikumuhigha, na kuti, "alyavapokile avange na lino ipoke jujuo nave umwene ghwe Kiliste ghwa Nguluve Mwimike". 36 avasikali voope vakam'benapula, vakam'belelela na kukumpela, isiki, 37 vakanisaghа, "have uve uli Ntwa ghwa vaYahudi ipoke juve ghwemwene" 38 kwekulyale kange ni kivalilo kwa mwene kino kilembilue "UJU GHWE MUTWA GHWA VAYAHUDI". 39 umuhosi jumo junu akakemelilue akamuligha akati," uve na veve Kilisite? ghupoke juve neke najusue" 40 neke ujunge jula akamwamula, akan'dalikila akati, "ghwe, uve naghukumwoghopa uNguluve, najuve uli muluhighilo luliku? 41 usue pwetule bahapa musakilweli, ulwakuva usue twukupila kinokinoghilе ku maghendele ghitu. neke umuunhu uju naavombie ikivivi kyokyonи. 42 pe akongelesia kuuti, "Yesu ung'umbukaghe kyale ghukwingila mu vutwa vvako". 43 uYesu akam'bula,

24 palwakilo kyongo ikighono kya kwasia valisile kumbipa, kuleta ifinu fino finukilila fino valyatendile. 2 vakavona ilivue livungulrike kutali ni mbipa. 3 vakingila mu'nkate, neke navakaghwagha um'bili ghwa Mutwa Yesu. 4 jilyahumile kuuti, unsiki ghuno vakachanganyikive, mu ilio kukenyemukila, avanhу vamonga vavili vakimile pakate pavanave vafawilie amheenda amavalafu. 5 avadala valyale vamemile uvwoghofi na kusulamisia amaaso ghave paasi, vakavavula avadala, "kiki mukulumonda umwumi mu vafue? 6 apa napwale, neke asyukile! mukumbukaghe fino alyajovile kulyumue ye ali ku Galilaya, alyatile ndiki, " 7 umwana ghwa muunhu anoghile kuvuka mu mavoko gha vaanhу avanya sambi na kumpusivua ni kighono kya vutatu asyuke kange." 8 avadala vala vakakumbuka amasio ghake, 9 vakagomoka kange kumbipa na kum'bula isio sooni vala kijigho na jumo na vange vooni. 10 pe

uMaliya Magadalena, uJohana, uMaliya mama ghwa vakan'kagula pe akasovanika ghafula pa maaso Yakovo, na vadala avange palikimo vakahumia imhola ghave. 32 vakijofesania vavuo ku vavuo,"pe lino isi isa vusun'gua. 11 neke imhola isi sikavoneka amoojo ghitu naghalyale mu n'kate jitu, unsiki ghuno hwene sa mbedo kuva sung'u, kange nakavitikile ijoba nusue mu sila ye adindulivue amalembe. 33 avadala vala. 12 nambe lino uPeteli akasimuka, akimile unsiki ghughuo, na kugomoka ku Yelusalemu. akakimbila na kuluta ku mbipa, akahungila na kulola vakavagha vala kijjigo nu jumo vakong'anile palikimo mu'nkate akaghwagha umwenda um'balafu ghwene. na vala vano valyale lumo. 34 vakatisagh," kyang'ani pe aPeteli akavuka na kuluta ku nyumba jake, akale uMutwa asyukile amwumile uSimoni". 35 pe musila idegha kiki kino kihumile. 13 pe degha, vavili mu vakampangila sino sihumile, kange na fino avonike vanave valyale viluta ikighono kikikyo mu kikaaja kuvnave ye ienyula un'kate. 36 ye vijova isio uYesu kimonga kikemelu Emmau, kino klyale nu vutali vwa, jujuo akimile pakate jave na kukuvavula, "ulutengano kuhuma ku Yelusalemu. 14 vakajofesania vavuo ku luvisaghe numue". 37 neke vakoghopa a kusagha vavuo ku sooni sino sihumile. 15 jilyahumile luuti, kuuti vakajaghile inumbula. 38 uYesu akavavula, kiki unsiki ghuno valyale vijofesania na kuposesania, musukulana? kiki mukuposia mu moojo ghinu? 39 uYesu akavelelela pa vupipi akakolana nave. 16 lola amavoko ghangna maghulu ghangna, kuuti nene neke amaso ghave ghakasighilue kukun'kagula june. munyabasie mulole. ulwakuva inumbula jisila umwene. 17 uYesu akavavula, akati, "umue mwe vavili nyama na mafupa, ndavule fino mukunyagha une." muvele mujovelka kiki un'siki ghuno ye mughenda?" 40 ati amalile kujova ndiki, akavasona amavoko na vakima pala neke vakavonike ghwene vaanhua avanya maghulu ghake. 41 ye vali nulukelo luno luhasing'inne lusukunalo. 18 jumonga mu vanave ilitavua lyake na kisila vvitihi na kudegha, uYesu akavavula kuuti, ghwe Cleopa akawmamula akati, pe uve uli muunhu "pe muli ni kinu kyokyonii kulia? 42 pe vakampela ghwermwene pa Yelusalemu apa, junu naukagwile ikipande kya swi kino kinyayilue. 43 uYesu akatoola sino sihumile ukuo ifighono ifi?" 19 uYesu akam'bula na kulia pa maaso ghavanave. 44 akavaavula, akati, "se nyiki?" vakamwamula, "sooni sino sa "ye nilyale numue nikavavulagha kuuti sooni sino Yesu Munasaleti, junu alyale m'bili unya ngufu mu silembilue mu ndaghilo sa Moose na vavili ni Sabuli maghendele na masio pa maaso gha Nguluve na sinoghile kuhumila" 45 pe akavapela kukaguala vaanhua voooni. 20 na fino avatekesi na valongosi vitu amalembe. 46 akavavula, akati," jilembilue, uKilisite valyanwumisie kuhighua kufua na kupumhusivua. 21 anoghile kupumhuka na kusyuluka kange kuhuma ku neke tulyahuvilile kuuti umwene ghwene junu ikuvavika vafue ikighono kya vutatu. 47 uvulato nu lusaghilo lwa avaanhua huru ava Silaeli. Ena, kutali naghuo lino sambi lunoghile kudalikivua ku litavua lyake ku iisi kighono kya vutatu kuhuma isi sihumile. 22 kange sooni kutengulila ku Yelusalemu. 48 umue muli vasaidi pepano avadala vamonga kuhuma mulipugha litu va isi sooni, 49 lolagha, nikuvatwalila ulufingo lwa vakatudeghisie ye vali pa mbipa ni lyakilo joni. 23 vati baba ghwango kulyumue neke mughule mu mpulo navaghwaghile um'bili ghwake vakisa na kujova kuuti, ughu, kuhanga mufyala ingufu kuhuma kukyanya vakalolile amavonelo gha vanyaMhola ghitu mwumi. kwa mwene. 50 pepano u yesu akavalongosia 24 pe avaghosu vamonga vano valyale palikimo nusue kunji kuhanga pano valyale pipi na ku Betania. kakaluta ku mbipa vakavona hwene vadala fino akatosia amavoko ghake kukyanya, na kuvafunyla. vimile. neke navakamwaghile umwene" 25 uYesu 51 jikahumila kuuti, unsiki ye ikuvafunyla akapindilue akavavula umue mwe vaanhua vajaasuu mwewanya n'kyanya kuluta na kukuvaleka. 52 pe vakamfunya moojo ghano naghikwitika ku sooni sino avavili vijova! nu lukelo ulukome, na kugomoka ku Yelusalemu. 26 pe na lukamunoghole uYesu kupumhuka mu agha, 53 vakaghendela kumughinia uNguluve mu nyumba na kukwingila mu vwingi vwingi?" 27 pe kutengulila inyimike ja kufunyla.

kwa Moose na vavili voooni, uYesu akavavulanisaghino
sino sikun'jova umwene mu malembe ghake ghoni.
28 ye vali pipi ni likaaja lila kuno valyale viluta,
uYesu akahwana ighendelela kuvulongolo. 29 neke
vakan'kwsesa vakatisagh, "ikale palikimo nusue,
ulwakuva iwwilie ni kilo hwene fisilie" pe uYesu akingila
na kukukala navo. 30 jikahumile kuuti, ikalile pilia navo,
akatola un'kate na kughufunyla, akaghumentulania
na kuvavapela. 31 vakadindula amaso ghave

Yohani

1 Kuvutengulilo kwe alyale ulisio, ulisio ujoo alyale palikimo nu Nguluve, kange ulisio alyale ghuse, Nguluve. **2** Kuhuma kuvute ngulilo, ulisio ujoo alyale palikimo nu Nguluve. **3** UNgulve alyapelile ifiiun fyon iukilila umwene. Nakwekili nambe kimo kino alyapelile kisila kukilila kwa mwene ujoo. **4** Mwa mwene mwevulyale uvusumi, uvusumi uvuo vukava lumuli ku vaanhу vooni. **5** Ulumuli uluo lumulika mu nghiisi, ingiisi jikunilue kukululema. **6** UNgulve alyansung'hile umuunhu jumonga junu akatambukagha Yohani. **7** UYohani ujoo, alisile kukwoleka imhola isa lumuli uluo, kuuti avaanhу vooni vitike kukilila umwene. **8** UYohani ujoo naalyale ghwe lumuli uluo, loli alisile kukwoleka ulumuli. **9** Ulumuli uluo ulwa kyang'haani, luno lukava lukwisa muisi, uluo lukavamulikila avaanhу vooni. Ulumuli uluo. **10** Ulisio mwe alyale mu iisi, naji iisi joomi jilyapelilue kukilila umwene, neke avaanhу navalyanakagwile. **11** Alisile kuaanhу vaake, aveene navalyanwupiile. Neke avaanhу vooni vano valyamwupiile na kukumwitika, akavaviika kuuva vaana va Nguluve. **12** Neke avaanhу vooni vano valya valyamwupiile na kukumwitika, akavaviika kuuva vaana va Nguluve. **13** Nakwekuti vaana va Nguluve wimila ifisina fyave, nambemulwa kuholua nu mughosu nu ndala, nambe muvughane wwa muunhu, loli UNgulve jujuo ghwe junu avavikile kuuva vanaake. **14** Ulisio ujoo akava muunhu, akitaka palikimo nusue, najusue tukuvuvona uvuvaha vwake, uvuvaha vuno vuuhufia kuuti ghwe mwana jumo mwene ghwa Nguluve uNhaata. Umwene ali nu lusungu fiijo nu vvakyang'haani vvoni. **15** UYohani akavoleka avaanhу imhola isa muunhu ujoo, akajova fiijo akati, "Uju ghwe junu najovagha kuuti, 'Juno ikwisa kumbele kulyune, m'baha kukila une, ulwakuva kwealyale une ye nikyale kuholua.'" **16** Usue tweni muvukwilanifu vwake, twupiile ulusungu lwake, kange ifikutusungukilaghа jaatu. **17** Ulwakuva indaghiло saake alyatupeliile kukilila uMose, ulusungu nu vvakyang'haani atupeliile kukilila uYesu kilisite. **18** Nakwale umuunhu junu aghelile kukumwaghа uNguluve, ali palikimo nu Nguluve uNhaata. Ujoo ghwe mwene atuhufisie uNguluve. **19** Avalongosi va Vayahudi valyavasung'hile avatekesi na Valeevi kukumposia uYohani kuuti ghwe veeni. **20** Umwene akavoleka kisila kufisa, akati, "Une naneene Kiliste." **21** Vakamposia kange vakati, "Lino uve veeni? Asi, veeve m'bili Eliya? UYohani akavamula akati, "Ndali, na neene Eliya." Vakamposia kange vakati, Veeve m'bili?"

Akavamula akati, "Ndali na neene." **22** Vakamposi kange vakati, "Lino uve veeve veeve veeve? Ghukutambula veeve veeni? Tulonda tugomosie ulwamulo ku vano vatusung'hile?" **23** UYohani akavamula akati, Une neene lisio lya muunhu junu ikemeela ku'lukuve itti, mun nosekesyaghe uMutwa isila." Ndavule alyajovile um'bili uYesaya." **24** Pepano avaanu vala vano valyasant'hilue na Vafalisayo vakampos kange vakati, **25** "Nave naveeve Kilisite, nambe naveeve Eliya nambe na uli m'bili, ongo ghukwofugha?" **26** UYohani akavamula akati, "Une nikwofungha na malenga, neke nkate mulyumue pwale junu umue namunkagwile. **27** Ujoo ghwe junu ikwisa kumbele kulyune. Une naminoghiile nambe kuhudula utukova utwa filatu tyake. **28** Isio silyavombiike mu kikaaja kya ikyя Betania, imwambo ja Yolidani, ukuo kwe kuno uYohani alyale ikwifugha avaanhу. **29** Ikigho ikivingilili, uYohani akamwaghа uYesu ikwisa kwa mwene. Pe akavavuula avaanaanhу akati, "Lolatha, uju ghwe kakolo ghwa nguluvve, ghwe mwene ivusia uvuhosi wwa vaanhу vooni. **30** Uju ghwe junu navagha kuuti, "Juno ikwisa kumbele kulyune, m'baha kukila une, ulwakuva kwe alyale une ye nikyale kuholua." **31** Najune nanikaakagwile kuuti ghwe kakolo, loli une nilisile kukwofungha avaanu na malenga, kuuti aVaisilaeli vankagule." **32** Kange uYohani akavavula akati, "Nimwaghile uMhepo uMwimike ikwika kuhuma kukyanya hwene ng'unda na kukwima pa mwene. **33** Une nanivele nikagwile, neke UNgulve junu asung'hile kukwofugha avaanhу na malenga ambulile kuuti, 'Umuunhu junu kyaukumwaghа uMhepo ikwika na kukwima pa mwene ujoo ghwe junu ikwofugaghа nu Mhepo uMwimike.' **34** UYohani akafijovagha akatisagha, "Une nisivwene isio na maaso ghango, kange nijova isa kyang'haani, kuuti uju ghwe mwana ghwa Nguluve." **35** Ikighono ikyя vuvili, **36** kange, ikighono ikivingilili, uYohani uMwofughi akava imile palikimo na vavulanisivua vaake vavili, vakamwaghа uYesu ikila, pe uYohani akati, "Lolatha, ukakologhwa Nguluve!" **37** Avavulanisivua vavili vala, ye vampliike uYohani ijova amasio aghuo, vaka m'bingilila uYesu. **38** Pe uYesu akasyetuka, akavona vikum'bingilila, akavaposia akati, mulonda kiki? "Aveene vakamwamula vakati, "Rabi, (kwe kuti m'bulanisi) ghukukala kuughi?" **39** UYesu akati, "Mwise, mukupaagha." Pe vakam'bingilila. Pakiwilile, akavalilo aka kijigho, vakafika pano ikalagha, vakava lomo ikighono kila. **40** Umo mu vavulanisivua vavili vala vano vakapuliike amasio gha Yohani na kukum'bingilila uYesu, alyale ghwe Ndeleya unnuuna ghwa Simoni Peteli. **41** Undeleya

akamwagha unkulu ghwake uSimoni, akam'buula mu saaji isio." Avavombi vala vakamemia. 8 Pe akati, "Tumwaghile uMesiya" (Mesiya kwe kuti akavavuula avavombi vala akati, "Negha amalenga Kiliste). 42 Pe akantwala uSimoni kwa Yesu. UYesu ghamonga mu saaji, muntwalile um'baha ughwa akamulula uSimoni, akam'buula akati, Uve veeve kikulukulu." Vakavomba ndavule avalaghile. 9 Umbaha Simoni mwana ghwa Yohani, lino għutambulwaga jula akavonja amalenga ghala ghano ghahambwiċe Keefi," (Kwe kuti' Peteli). 43 Ikkighono ikivingilii, uYesu kuuva luħuue, neke naalyakagwile kuno luumile (loliye ilonda pivuuka kuluta ku kighavo ikyu Galilaya, avavombi vano valyanegħile amalenga, valyakagwile akamwagħha uFilipo, akambuula akati "Umbingilagħe." kuno luħumile). Pe akankemela untoola n'dala 10 44 UFilipo alyale mhuma mu likaaja ily Betisaida. akamb'buula akati, "Umuunhu ghweni taasi ihumia Ghwope uNdeleya nu Peteli vakahumagħha mulikaaja ihumi luħuue ulunono, neke kyande avanu vanywile illo. 45 UFilipo akamwagħha uNatanaeli, akambuula vakwilile, pe ihumia luħuue luno nalunono. Neke akati, "Tumwaghile umuunhu juno imħola saake uve uvele ujiġihe uvikile luħuue ulunono kuhanga silyalembilu nu Moose mu kitabu ikyu Ndaghilo, kuvusililo" 11 UYesu alyavombile ikidegħo iki ku na mufitabu ifya vavili. Ujuo ghwe Yesu mwana Kana kukighavo ikyu Galilaya, ikidegħo ikio kyale ghwa Yosefu umħuma ku Nasaleti. 46 UNatanaeli kivalilo kya kwanda kuhufia uvuvalha vwake, mu ulu akamposia uFilipo akati, "Ikiu ikinona ndepoona avavulanisivua vaake vakaghina kukumwitika. 12 kihuma ku Nasaleti? "UFilipo akamwamula akati, Ikkulukulu kya vutolani yeķisilie, uYesu palikimo nu "Għwise, ubole!" 47 UYesu ye amwaghile uNatanaeli ng'hina na vanuuna na vavulanisivua vaake vakaluta ikwisa kwa mwene, akajova akati, "Lolagħa, ujuo ku likaaja ily Kapelnaum ukko vakikala ifi ghona ghwe Muisilaeli ghwa kyang'haani, nsila vukedusi fidebe. 13 Unsiki ughwa kyimike ikyu Pasaka ikyu nkate mwa mwene." 48 UNatanaeli akamposia uYesu Vayahudi ye ghuli piipi, uYesu akaluta ku Yelusalemu. akati, "Għwe Mutwa, ung'hawġile ndaani?" UYesu 14 Ye afikile kula, akingila mu nyumba inyimike ija akamwamula na kukum'bula akati, "Nambe uFilipo kufunyila, akavaagħha avaanhу vighusia ing'ombe, ye akyale pikukukemeela, une niveele nikwaghile, ing'holo ni ng'unda kange avange vakananiagħha ghukalile paasi pa mpiki untini." 49 Pe uNatanaeli indalam. 15 UYesu akatenda un'jeledi ughwa ngoji, akamwamula akati, "Għwe Mbulanisi, lino nikagħile akatengula kukuvaladaga vooni mu nyumba mula kuuti, uli mwana ghwa Nguluve! Uli Ntwa ghwa Islaelii" palikimo ni ng'ombe ni ng'holo saave. Akabilivandula 50 UYesu akamposia akati, "Għukwitika ulwakuva iméesa isa vano vakananiagħha indalamna na kukungħha nikuvvulile kuuti niveele nikuvvrene ye ghukalile pa indalamna saave. 16 Avaghħusia ing'unda akavavuula mpiki untini? Lino ghukusivona isingi imħażu kukila isi. akati, "Vusia ing'unda apa, namungavikagħe inyumba 51 UYesu akavavuula akati, kyang'haani nikuvavuula, ja Nhata għwango kuuva lighlil." 17 Avavulanisivua mulikuvvuna uvulanga vudinduka na vanyamola va Nguluve vitogħha na kukwiċa palyune ne Mwana ghwa Muunhu."

2 Ye fikilile ifi ghona fidatu, kwe vulyale uvutolani
ku kikaaja ikyu Kana mukighavo ikyu Galilaya
ghwope ung'hina ghwa Yesu pwealyale pa vutolani
uvuo. 2 U Yesu na vavulanisivua vaake voop
pwevalyale pa vutolani uvuo ulwakuva valyakutilue.
3 Unsiki ye vamalile luħuue, ung'hina ghwa Yesu
akambuula uYesu akati, "Vasila luħuue". 4 U Yesu
akamwamula ung'hina akati, "Mama, kiki ukumbuula
isio? Unsiki ughwa kuvomba imbombo jango ghukyale"
5 Pe ung'hina akavavuula avavombi akati, "Kino
kyaiku vavuula, muvombagħe." 6 Pa vutolani pala
pwesilyale isaaji ntanda isa mavue. Isaaji isio silyale
sa malenga aghha kusogħa, muliva kuvalasia ndavule
lwale Iwiho ku Vayahudi, ulusajjum lumo lukamemagħha
amalenga amateneha ghavili nambe qħatafu. 7 UYesu
akavavuula avavombi vala akati, "Mumemie amalenga

inu kuvonia kuuti, uli nu vutavililua uvwa kuvomba is?"
19 UYesu akavamula akati, memula inyumba inyimike
iji ija kufunyila, une nijenga kange mu fighona fidatu."
20 Pe avalongosi va Vayahudi vakati, "Inyumba
inyimike ija kufunyila jilyajengħil amħaxka fijjego fine
ni ntanda lino lwa ndaani uve ghujenga mu fighona
fidatu?" 21 UYesu naakava iż-żeva inyumba inyimike
ija kufunyila, ulwene akava iż-żeva vvvilma um'bili
ghwaxe. 22 Lino ye asyusivue kuhuma ku vafue,
avavulanisivua vaake vakakumbuka amħaxio aghħuo
ghano alyajovile, vikitika amħaxio ghano ghalembilue
mu malembe amimike na ghano alyajovile uYesu. 23
UYesu ye ali ku Yelusalemu ku kyimike ikyu Pasaka,
avaanhу vinga valyamwitħi, ulwakuva valyafyaghile
ifidallo vvvilma ifidego fino alyale ivomba. 24
Neke uYesu naalyavatang'hinje avaanhу vooni vule

valivuo. 25 Kange nakwevulyale uvufumbue muunhu kukum'buula sino avaanhу vakava visaagha ulwakuva alyasikagwile sooni isa mu moojo ghaave.

3 Kwe alyale um'baha jumonga ughwa Vayahudi, ughwa mukipugha kya Vafalisayi, akatambulwaghа Nikodemo. 2 Umuunhu ujuo alyalutile pakilo kwa Yesu akam'buula akati, "Ghwe m'balanisi, tukagwile kuuti uli m'bulanisi junо asung'hilue nu Nguluve, ulwakuva nakwale umuunhu junо ndepoony ihufia ifivalilo ifi fino ghuvombua, nave uNguluve naali palikimo nu mwene." 3 UYesu akamwamula akati, "Kyang'haani nikukuvuula, nakwale umuunhu junо ndepoony ikwingila mu vutwa vwa Nguluve, naaholilue ulwa vuvili." 4 UNikodemo akamposia uYesu akati, "Umuunhu ung'oyo iholua ndaanii? Ndepoony ikwingila mulileme lyu ng'ina neke aholue ulwa vuvili?" 5 UYesu akamwamula akati, "Kyang'haani nikukuvuula, nakwale umuunhu junо ndepoony ikwingila mu Vutwa vwa Nguluve, nave naaholilue na malenga nu mhepo ghwa Nguluve. 6 Umuunhu iholua kim'bili na vapaafi, neke junо iholua nu mhepo ghwa Nguluve ali nu vvumi kusila kusila. 7 Nungadeghaghe ulwakuva nikuvulile kuuti, 'lulondua kuholua ulwa vuvili.' 8 Imhepo jigugula kulungama kuno jilonda, ghupulika pano jigugula, neke nungakagule kuno jihuma na kuno jiluta. Fye lulivuo nakwa muunhu junо aholilue nu mhepo ghwa Nguluve. 9 UNikodemu akamposia akati, "Umuunhu iholua ndaanii nu mhepo?" 10 UYesu akamwamula akati, "Uve uli m'bulanisi ghwa Vaisilaeli, lwa ndaanii nusikagwile isi? 11 Kyang'haani nikuvavuula, usue tujova sino tusikagwile, kange tukwoleka sino tusiwene, neke umue namukwupila uvwolesi vvitu. 12 Nave namukwitika pano nikuvavuula isa mu iisi muno, pe kyande mukwitika ndaanii pano nikuvavuula isa kukyanya? 13 Ulwakuva nakwale umuunhu junо aghelile kutogha kukyanya, looli une ne, Mwana ghwa Adamu ne junо nisile kuhuma kukyanya. 14 Ndavule uMose pano alyatosisie munkanya ikihwani kya njoka, fye enendiiki umwana ghwa Adamu ilondua kutosivvu, 15 kuuti avaanhу vooni vano vikumwitika vaave nu vvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 16 UNguluve avaghanile fijo avanu va muiisi muno, fye nambe akantavula umwanaake junо ali jumo mwene kuuti umuunhu ghweni junо ikumwitika aleke pisova looli aave nu vvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 17 Ulwakuva uNguluve naalyansung'hile umwanake mu iisi kukuvaligha avaanhу, ulwene alyansung'hile kukuvaligha. 18 Junо ikumwitika umwene, naihighua, Junо naikumwitika ahigilue ulwakuva naikumwitika umwene ghwa

Nguluve junо ali jumo mwene. 19 Uvuhighi uvuo vwe uvu, ulumuli lwsile mu iisi muno, neke avaanhу vajighanile ing'hiisi kukila ulumuli, ulwakuva imbombo saave mbiivi. 20 Umuunhu ghweni junо imbombo saake mbiivi, ikulukalalila ulumuli, naikwisa ku lumuli ulwakuva nailonda imbombo saake imbivi sivoneke pa vuvalafu. 21 Looli umuunhu junо ivomba isa kyang'haani, ikwisa ku lumuli, kuuti imbombo saake sivoneke sivombilue mu ngufu sa Nguluve. 22 Pambele uYesu na vavulanisiva vaake vakaluta kughavo ikyu Yudea. Ukuo akikala ifighono ndafilingi palikimo na veene, akava ikwofugha avaanhу. 23 Unsiki ughuo ghwope uYohana umwfughi alyale ikwafugha kukikaaja ikyu Ainea piipi ni likaaja ikyu Salim ulwakuva ukuo kwe ghalyale amalenga minga, avaanhу vakalutagha kwa mwene kuuti avofughe, 24 unsiki ughuo uYohana alyakyale kudindilua mu ndiinde. 25 Ikhohno kimonga avavulanisivua vamonga va Yohana valyale vikaning'hana nu Muyahudi jumonga vvimila ulwiho ulwa kuvalasia. 26 Pe vakaluta kwa Yohana vakambuula vakati, Ghwe mbulanisi, umuunhu jula junо aava nuuve imwambo ija kikogha kya Yorodani, junо ghwolekagha imhola saake, lino ghwope ikwofugha avaanhу, kange avaanhу vinga viluta kwa mwene." 27 UYohana akavamula akati umuunhu naangave ni kimonga nave uNguluve naampeliile. 28 Umue mwemue muli volesi vango mu isio sino nikajovile kuuti, 'Une naneene Kilisite', ulwene uNguluve asunghile une kuuti nimulongelete uKilisite.' 29 Umhinja junо itoluа muunhu ghwa ntola n'dala. Une ne junо nili ndavule ummanyaani ghwa ntola n'dala nimile palubale pa ntola n'dala, nihovokapano niplukila ilisio lyake. Kyang'haani nihowrike fijo. 30 Luoghiile umwene ave mbaha fijo, une niive ndebe fijo. 31 Umwene junо ihuma kukyanya mbaha kukila avaanhу vooni. Junо ihuma mu iisi, ghwa mu iisi ijova isa mu iisi. Neke junо ahumile kukyanya m'baha kukila avaanhу vooni. 32 Sino asivwene na kupulika se sino ikwoleka, neke nakwale umuunhu junо ikwupila junо ikwupila uvwolesi vvake. 33 Umuunhu junо ikwupila uvwolesi vvake, ihufia kuuti sino ijova uNguluve sa kyang'haani. 34 Ulwakuva junо asung'hilue nu Nguluve ijova amasio gha Nguluve. Ulwakuva uNguluve ampeliile ingufu sooni isa mhepo umwimike. 35 UNguluve uNhaata amughanile umwanaake, kange avikile fyonu mu mavoko ghaake. 36 Umuunhu junо ikumwitika umwana ghwa Nguluve, ali nu vvumi uvwa kuvusila kuvusila kusila, neke umuunhu junо naikumwitika, naali nu vvumi uvvo ulwene ali mu vuhighi vwa Nguluve. (aiōnios g166)

4 Lino aVafalisayi vakapulika imhola sa Yesu kuuti viitu valyale vikumwimika uNguluve pa kidunda iki, ikwofugha na kuuva na vavulanisivua vinga kukila neke umue mwiti ku Yelusalemu kwe kuno kunoghiile uYohana umwfughi, 2 (neke uYesu jujuo naakava kukumwimika uNguluve.) 21 UYesu akam'buula ikwofugha, looli avavulanisivua vaake ve vano valyale akati, "Ghwe mukijuva uve, ghwitikaghe sino nijova, vikwfugha), 3 UYesu ye akagwile kuuti imhola ghukwisa unsiki ghuno namukumwimikagha uNguluve saake sipulikiike, akavuuka mukighavo ikya Yudea uNaata pa kidunda iki nambe ku Yelusalemu. 22 akagomoka ku kighavo ikya Galilaya. 4 Ye vigomoka Umue mu kumwimika uNguluve juno namunkagwile, ku Samalia lukavoneka kuuti kwevule uvufumbue neke usue tukumwimika uNguluve juno tunkagwile, uvwa kukilila mu kighavo ikya Samalia, pe vakakilila ulwakuva uNguluve ikuvapokea avaantu kukilila isila ijo. 5 Pe vakafika mu likaaja ilya Sikali lino ku Vayahudi." 23 Lino unsiki ghukwisa, kange lyale mukighavo ikya Samalia, ilikaaja ilio lilyale ghufikile, pano avaantu vano vikumwitika uNguluve piipi nu mughunda ghuno u Yakobo alyampeliile uNhaata mu vwakyanghaani, vikumwimikagha mutwa umwanake u Yosefu. 6 Apuo pwekilyale ikitimu kya kulongosivua nu mhepo ghwake na vule vulungika Yakobo. UYesu akikala palubale pa kitimu iki kuuti uvwakyang'haani vvake. 24 UNguluve ghwe mhepo, apuume, ulwakuva alyakatiile nu lughendo. Unsiki avaantu vano vikumwimika umwene, vanoghiile ughuo ghwale ghwa kavalilo aka ntanda pamwisi. kumwimika mu ngufu isa mhepo ghwake na mu 7 Pe akiisa umukijuva jumomonga uNsamalia vwakyang'haani." 25 Umulijuva jula akamwamula kunegha amalenga pa kitimu kila, uYesu akam'buula akati, "Nikagwile kuuti uMesiya, (juno ghwe Kilisite). akati, "Nisuma amalenga ninyue." 8 Ulwakuva Ikwisa iliva isile, ujoo ilikutuvuula sooni. 26 UYesu avavulanisivua vaake vakava valutile kughula ikyakulia. akam'buula akati, "Une ne juno nijova nuuve, neene 9 Umukijuva jula uNsamalia akamwamula akati, "Uve Mesiya." 27 Unsiki ughuo avavulanisivua vaake uli Muyahudi, une nilinsamalia, Iwandaani ghusuma vakagomoka, vakadegha kyongo kuvona uYesu ijova amalenga kulyune?" Alyajovile enendiki ulwakuva nu mukijuva, neke nakwealyale juno alyaghelile aVayahudi navalalyale nu vuhangilanisi na Vasamalia. kumposia kuuti, "Ghulonda kiki?" nambe kuuti "Kiki 10 UYesu akamwamula akati, "Ghwale ukagulaghe ghujova naghwo?" 28 Umukijuva jula akaluleka pala sino uNguluve ilonda kukukupeela na kuuti nene veeni pala ulusaaji lwake ulwa malenga akaluta kukiakiaja, ne juno nikukusuma amalenga, ngale usumile une, akavavuula, avanu akati, 29 "Mwise mulole umuunhu une naale nikukupeela amalenga ghano ghikuvaapeela juno ambulie sooni sino nivombile. Asi umuunhu ujoo avaantu uvwumi." 11 Umukijuva jula akamwamula ndepoonu iiva ghwe Kilisite?" 30 Avaantu yepulike uYesu akati, "Ghwe Ntwa uve nuli ni ndoovo ija isio vakaluta kuno kwale uYesu. 31 Unsiki ughwa kuneghela, kyope ikitimu kitali. Lino ukughaagha pamwisi avavulanisivua vaake vakam'buula uYesu kuugi amalenga gha vvumi? 12 Unkuulu ghwitu vakati, "Ghwe m'bulanisi ulie ikyakulia." 32 Umwene uYakobo alyatupeliile ikitimu iki, umwene na vanaake akavavuula akati, "Une nili ni kyakulia kino umue vanywile amalenga agha kitimu ulim'baha kukila namukikagwile." 33 Avavulanisivua vaake vakatengula uYakov?" 13 UYesu akamwamula akati, "Umuunhu kuposania viiti, 'Asi, kuli muunhu isile vwa Nhaata, juno ghweni juno inyua amalenga agha kitimu iki, ikwumilia kumuletelia ikyakulia?" 34 UYesu akavamula akati, kange, 14 neke umuunhu juno inyua amalenga ghano "Ikyakulia kyango une, kwe kuvomba isa vughane vwa nikumpeela ghiiva nkate mwa mwene, kiiva kindiwu Nhaata juno asung'hulile nimale imbombo jaake. 35 kya malenga ghikumpeelagha uvwumi vuno navusila Asi, namwamujova kuuti, "Gasighile ameesi ghahaano lusiku." (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Pe umukijuva kupeta?" Neke une nikuvavuula niiti, lola amaghunda jula akansuma uYesu akati, "Ghwe Ntwa, umeele vule ghalivuo pano lukwiline kupeta! 36 Ghwope amalenga aghuo, nileke pikwumilia, kange nileke junio ipeta ikwupila uluhombo lwake, umpedto ve pikwisa apa kunegeha amalenga." 16 UYesu akambuula junio ipeta ikyakulia kyango une, kwe kuvomba isa vughane vwa akati, "Lutagha, unkemeele umughosi ghwako, ghwise kya malenga ghikumpeelagha uvwumi vuno navusila lusiku." 17 Umukijuva jula akamwamula lulo luuti, 'Jumonga ivyala ujunge ipeta ulujovo akati, "Une nili nsila mughos." UYesu akambuula uluo lwa kyang'haani.' 38 Une nivasunghile umue Ulwakuva ulyatolilue na vaghosи vahano, ghwope juno kupeta fino namuhangajikile, Avange vakavombie ghukukala naghwo lino, naghwo. Mu ulu ujovile imbombo inalamu, umue mupeta vvimila imbombo isya kyang'haani!" 19 Umukijuva jula akamwamula jaave." 39 AVasamalia vinga ava mulikaaja lila ilya akati, "Ghwe Ntwa, nivona uve uli m'bili. 20 Avakuulu sikali vakamwitika uYesu ulwakuva valyapuliike sino

alyajovile umukijuuva jula kuuti, "Umuunhu ujuo vinga, avabofu amaaso, avalema amaghulu, na ambulile sooni sino nivombie." 40 Pe aVasamalia vanya liteela. (Vingilila: Amasio agha kadebe aka vala vakafika pano pwale uYesu vakampelepesia 3 naghivoneka mu malembe amanofu amakuulu. kuuti ikale palikimo na veene, pe akikala mu likaaja "Vakaghulagha amalenga ghatimbusivue.") 4 Mu ilio ifighono fivili. 41 Avaanhu vinga fijio vakamwitika uluo, juno akavisagha ghwa kwasia kukwingila uYesu vwinila ilisio lyake. 42 Vakambuula umukijuva pano amalenga ghatimbwike, alyale isooka inhamu jula vakati, "Lino nakwekuti tumwitiike umuunhu uju jaake. 5 Lino palilamba pala pwealyale umuunhu vwinila si sino utuvulile uve, looli tumwitike ulwakuva jumonga juno alyale ntamu amaaka fijigo fitatu tupulike sino ajobile, kange tukagwile kuuti kyang'haani na lekelakwoni. 6 UYesu akamwagha umuunhu umuunhu uju ghwe mpoki ghwa vaanhу vooni." 43 ujоo aghonile pala alyakagwile kuuti umuunhu ujоo Ifighono fivili ye fikilile, akavuuka kiluta ku Galilaya. inhamu jaake ja maaka minga, akamposia akati, "Asi 44 UYesu alyoliike kuuti um'bili naikwoghopua na ghulonda kusooka?" 7 Untamu jula akamwamula vaanhу ava mu kikaaja kyake. 45 Avaanhu ava ku akati, "Ghwe Ntwa, amalenga ghangatimbusivue, Galilaya valyamwupiile uYesu, ulwakuva valyasiwene nkiale umuunhu ughwa kumbiika mu lilamba. sooni sino alyavombie ku kyimike iky Pasaka ku Pano nilonda kukwingila mu lilamba ye nivonagha Yelusalemu, kukyimike ukuo voope kwevalyale. 46 umuunhu ujunge anhalile pikwingila." 8 Pe pano UYesu akaluta kange ku kikaaja iky Kana mu uYesu akam'buula akati, "Ima veghala iliteefu lyako kighavo iky Galilaya. Kukikaaja ikio kwe kuno vujagha." 9 Pala pala umuunhu jula akasooka, alyahambwisie amalenga kuuva luuhuje kwe alyale akaveghala iliteefu lyake, akavuuka iluta. Ikighono umulongosi jumonga ughwa selikali ku Kapelhaumu, ikio jaale Sabato. 10 Pe aVayahudi vakam'buula umulongosi ujоo umwanaake alyale ntamu. 47 umuunhu jula juno asokile vakati, "Umusyughu Ye apulike kuuti uYesu isile kange ku Galilaya kighono kya Sabato, indaghiло na sikwitikisia kupiinda kuhuma ku Yudea akaluta kukumpelepesia uYesu iliteefu." 11 Neke umuunhu jula akamwamula akati, kuuti alute ku Kapelenamu, ansosi umwanaake "Umuunhu juno asoosisie ghwe mwene ambulile ulwakuva umwanaake ujоo ghulyale ghukova. 48 kuuti, "Veghala iliteefu lyako vujagha." 12 Vakamposia UYesu akamwamula akati, "Umue namunganyitike kange vakati, "Ghwe veeni juno akuvulile kuuti kisila kufyagha ifivalilo ni fidegho. 49 Umulongosi "Veghala iliteefu lyako vujagha?" 13 Neke umuunhu jula akamwamula akati, "Ghwe Mutwa nikukusuuma jula naayammanyile juno ansosisie ulwakuva uYesu luvuke unsosie umwanango pano akyale pifua." alyavukile kisyefu. Ulwakuva avaanu valyale vinga. 14 50 UYesu akam'buula akati, "Vujagha, umwanaako Pambele uYesu akamwagha umuunhu jula munyumba asokile." Akitika amasio gha Yesu akavuuka ivuja. 51 inyimike ija kufunyila, akambuula akati, "Lolaghа Umulongosi jula ye ali mu sila ivuja, akatang'hana lino usokile! "Nungavombaghe inyivi kange nave na vavombi vaake vakambuula vakati umwanaako ghuvomba lukukwagha ulutalamu ulukome kukila ulwa asokile nkafu. 52 Pe akavaposia akati. Asokile kwanda." 15 Umuunhu jula akavuuka pala akaluta unsiki ghuliku, "Aveene vakamwamula vakati, asooka kukuvaluu aVayahudi kuuti juno ansosisie ghwe pamihе pamwisi akavalilo aka lekela lubale." 53 Yesu. 16 Pepano, vwinila amasio aghuo aVayahudi Uviise ghwa mwana jula akakagula kuuti asooka vakampumwisie uYesu, ulwakuva alyavombie isio unsiki ghula ghuno uYesu ajova kuuti, "Umwanaako mu kighono iky Sabato. 17 Neke uYesu akavavuula asookile." Pe umwene palikimo na vaanhу vooni ava akati, "UNhaata ghwango ivomba imbombo ifighono munyumba jaake vakamwitika uYesu. 54 Ikidegho ikio fyonи, na juune nivomba imbombo ifighono fyonи." kyale kivalilo kya vuvili kino alyavombie uYesu ku 18 Vwinila uluo aVayahudi vakava vighina kulonda isila ija kum'buda uYesu vakalonda kukum'buda ulwakuva vakatisagha adeniyile ululaghilo lwa kighono iky Sabati, kange ijova kuuti, uNguluve ghwe viise, kange ikuviika kuuti aling'hiine nu Nguluve. 19 UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula une ne mwanaake nanivomba lumonga vwinila amasaaghe ghango, looli nivomba si sino nikumwagha uNhaata ivomba, nijova uluo, ulwakuva sino ivomba uNhaata se sino najune ne mwanaake nivoomba. 20 UNhaata anganile une ne mwanaake, ikuhofia

5 Pambele uYesu akaluta kulikaaja iya Yelusalemu ku kikulukulu iky Vayahudi. 2 Mu likaaja ilio pweghulyale umulyango um'baha ghuno ghukatambuluagha, mulyango ghwa ng'holo, piipi nu mulyango ughuo pwelilyale ililamba lino munjovele ija Kiebulania likatambuluagha Bethzatha, mulubale mulilamba ilio pwefilyale ifibalasa fihano ifyeleefu. 3 Mu lusulua ulwa fibalasa ifio valyaghonile avatamu

sooni sino ivomba umwene, kange ilikuhufia une imbombo sino ilonda nivombe, imbombo imbaha kukila isio, kuuti pe mudeghe fijo. 21 Ndavule uNhaata vule ikuvasyusia avafue na kukuapeela uvwumi, fye enendiiki na juune nikuvapeela uvwumi, vano nilonda kukuapeela. 22 Ulwakuba uNhaata naihigha muunhu, looli ampeiliie umwanake uv tavulilua uwva kuhigha, 23 Kuuti avaanhу vooni vamwoghopaghe ndavule vikumwoghopa umwene. Umuunhu juno naikumwoghopa umwanake naikumwoghopa uNhata juno ansung'hile. 24 Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ipulika amasio ghango na kumkwitika uNguluve juno asung'hile ali nu vwumi uvwa fighono fyon. Kange nailihighua. Looli ujoo aklilie uvfue na kukwingila ku vwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 25 Kyang'haani nikuvavuula, unsiki ghukwisa, kange ghufikile, avafue vilipulika, viliva nu vwumi uvwa kuvusila kusila. 26 Nijo uluo ulwakuba ndavule uNhaata vule ali ni ngufu isa kumpeela umuunhu uvwumi uvwa kuvisila kusila, najuune amheliile ingufu isa kuvapeela avaanhу uvwumi uvvo. 27 Kange, amheliile uvtavulilua uvwa kuhigha avaanhу, ulwakuba une nili, Mwana ghwa Muunhu. 28 Namungadeghaghe amasio aghuo, ulwakuba ghukwisa unsiki ghuno avafue vooni vilipulika ing'hemeelo jaango. 29 Avafue vilisyuka: vano vavombagha inofu viiva nu vwumi uvwa fighono fyon, vano vavombagha uvuhosi vilihighua. 30 UYesu akafijovagha akati une nanivomba kimonga vwimila amasaaghe ghango, une nihigha avaanhу ndavule ikumbuu uNhata. Nihigha mu vwakyang'haani, ulwakuba nanivomba muvughane vwango, looli mu vughane vwa Nguluve juno asung'hile. 31 Nave une nikujoleka juune, uvwolesi vwango navwale vuuva vwa kyang'haani. 32 Looli kwale ujunge juno ikwoleka imhola sango na juune nikagwile kuuti sino ikwoleka vwimila une sa kyang'haani. 33 Umue mulyasung'hile avaanhу kwa Yohani umwofughi, ghwope alyavoliike isa kyang'haani vwimila une. 34 Neke une nanihuvila sino vikwoleka avaanhу, ulwene nijova isi kuuti mukave uvupoki. 35 UYohani umwofughi alyahufisie uvwakyang'haani kulyumue, ndavule itaala vule jiviika na kumulika mung'hiisi, umue mulyahowlike vwimila uluo ku nsiki ndebe. 36 Neke une nili ni mholi sino sikunyoleka fijo kukila sino alyoliike uYohani, ulwakuba imbombo sino nivombe, sino alyamheliile uNhata kuuti nivombe, se sino sikunyoleka kuuti uNhata juno asung'hile. 37 Ghope uNhata juno asunghile une, ikwoleka imhola sango. Umue namughelile nambe lusiku kupulika ilisio lyake, kumkwagha vule alivuo unsiki ghwoni. 38 Kange imbulanisio saake nasili nkate mulyumue ulwakuba namukumwitika juno asung'hilue kulyumue. 39 Mughimba kulolesia mu malembe amimike, ulwakuva musagha kuti nkate umuo mukava uvwumi uvwa kuvusila kusila, amalembe aghu ghikunyoleka une. (aiōnios g166) 40 Neke umue namulonda kukwisa kulyune, kuuti mu pelue uvwumi uvwumi uvwa kuvusila kusila. 41 Une nanihuvila avaanhу vanginie, neke nikagwile kuuti nkate mulyumue namuli nu lughano lwa Nguluve. 42 Une nisile mu vutavulilua uvwa Nhaata ghwango, umue namukunyupila. Neke ujunge angiise mu vutavulilua vwake jujuo, mwale mukumwupila. 44 Lino ndeponu mukunyitika ndaani umue mwe vano mulonda kughinisivua na vaanhу, namulonda kughinisivua nu Nguluve juno ali jumo mwene? 45 Mulekaghe piiti ue nilikuvatwala kwa Nhaata avahighe. UMoose ghwe juno ilikuvatwala muhighue ulwakuba ghwe juno mukumhuvila. 46 Musava mukumwitika uMoose, ngale mukunyitika na juune, ulwakuba alyalembile imhola sango. 47 Neke nave namukwitia amasio ghano alyalembile uMoose, ndeponu mukwitia ndaani amasio ghango?

6 Pambele uYesu akalovoka ilisumbe ilya Galilaya, ilisumbe ilio ilitavua ilingi likatambulwagha Tibelia. 2 Aavaanhу vinga vakam'bingiliila uYesu, ulwakuba valyale vikufiyagha ifivalilo kukilila ifidegho fino avombagha mulwa kusosia avatamu. 3 Pe uYesu na vavulanisivua vaake vakatogha ku kidunda, vakikala ukuo. 4 (Unsiki ughuo, ikyimike kya Pasaka kilyale piipi). 5 UYesu akalivona ilipugha ilya vaanhу likwisa kwa mwene, pe akamposia uFilipo akati, "Nddeponu tughula kuughi amakate, kuuti avaanhу avalie?" 6 (UYesu akamposia enendiki kumkughela, ulwakuba umwene alyakagwile kino iluta pivomba). 7 UFilipo akawamula akati, "Nambe twale tuuve ni ndalamu nyinga idinali filundo fivili kughula amakate, amakate aghuo naghaale ghikwila kumpeela nu junge akamenyule akadebe." 8 Pe u Andleya, umo mu vavulanisivua vaake, unnuuna ghwa Simoni u petelo, akam'buula uYesu akati, 9 "Pwale apa umwana jumonga ali na makate ghahaano agha ngongilue ni samaki ivili. Neke ifyakulia ifi fitanga kiki ku vaanhу avinga ava?" 10 UYesu akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Muvakasie avaanhу" (Pe avaanhу vala vakikala apoonu pala pano valikalile) palyale pe lusoli, mulipugha lila avakinhaata veene valyale imbilima ihaano. 11 Pe uYesu akatoola amakate ghala, akamhongesia uNguluve, akavaghavila avaanhу vooni vano pwevale pala. Akatoola isamaki akavomba vule vule, Nu junge akapelua ndavule avele ilonda. 12 Avaanhу

vooni yevikwite, uYesu akavavuula avavulanisivuvaake akati, "Mukong'hanie ifisighasi fyon, kileke kusova kimonga." 13 Pe vakakong'hanie ifisighasi ifya makate ghal agha ngongilue, vakamemia amimike kuuti, "Alyavapeliile amakate kuhuma indiilo kijigho ni vili. 14 Avaanhu vala ye vakyaghile kukyanya." 15 UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani ikidego kino avombile uYesu vakati, "Kyang'haani umuunhu uju ghwe mbili juno twahuvilagha kuuti amakate kuhuma kukyanya, looli ghwe Nhaata ikwisa mu iisi muno." 16 Ye vwilile, avavulanisivua vaake vakiika vakalutaku lisumbe. 17 Vakingila mu Ngalava vakatengula kulovoka ilisumbe kuluta ku Kapelenamu. (Unsiki ughuo jilyale ng'iisi neke uYesu alyakyale kufika pa veene). 18 Ilisumbe likatengula kusambaluka ulwakua imhepo imbaha jikava jigugula. 19 Avavulanisivua va Yesu ye vaghendisie ingalava ikilomita ihano nambe ntanda ndiiki, vakamwagha uYesu ighenda pakyanya pa malenga alipiipi ni ngalava vakoghopa kyongo. 20 UYesu akavavuula akati, "Namungoghopage, uNgalava, nakalingi ingalava jikafika imwambo jino vakava viluta. 22 Ikhonoi kivingilili, avaanhuvina vano valyajiihge imwambo ijingi ija lisumbe, vakaajaagha pala ingalava jimo jeene. Kange vakakagwile kuuti uYesu naavuka na vavulanisivua vaake ye viluta ni ngalava ulwakua avavulanisivua vaake vakalutile veene. 23 (Pe avaanhuaange vakiisa ni ngalava isingi kuhuma kulikaaja ilya Tibelia vakafika pano avaanhua vakaliile amakate uYesu ye amhongisie uNguluve). 24 Avaanhu vala ye vakagwile kuuti uYesu na pwale pala nambe avavulanisivua vaake, vakingila mu ngalava sila vakaluta ku Kapelenamu kukulumonda uYesu. 25 Avaanhu vala ye vafikile imwambo ija lisumbe vakamwagha uYesu vakamposia vakati, "Ghwe m'bulanisi ghwisalighi kuno?" 26 UYesu akavamula akati, kyang'haani nikuvavuula, nakwekuti mukundonda ulwakua mwafiyagha ifivalilo kukilila ifidego fino navomba, ulwene mukundonda ulwakua mwalia amakate mukuta. 27 Namungatungumalilaghe ikyakulia kino kinangika, looli ikyakulia kino nakinangika, kino kikukupeela uvwumi uvwa kuvusila kusila, ikyakulia iki kyekino une ne mwana ghwa muunhu nikuvapeela, ulwakua uNguluve uNhata ahufisie kyang'haani kuuti une neene ghwa kuvomba imbombo iijo." (aiōnios 28 Pe aveene vakamposia vakati, "Tukite kiki neke tuvombe imbombo sino ikeela uNguluve?" 29 UYesu akavamula akati, "Imbombo jino ikela uNguluve je iji: Munnyitikaghe une ne juno nisunghilue nu mwene." 30 Vakam'buula vakati, "Ghuhufia ikivalilo kiki tukyaghe neke twitike? Lino ghuhufia ikivalilo kiki? 31 Avakuulu viitu ye vali ku lukuve, valyaliile imana, ndavule lilembilue mu malembe amimike kuuti, "Alyavapeliile amakate kuhuma kijigho ni vili. 32 UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani ghano ghihuma kukyanya. 33 Nijova uluo ulwakua pala, akaluta kange kukidunda, ukuo akava mwene. unkate ughwa kyang'haani neene ne juno uNguluve asung'hile kuhuma kukyanya kuvuapeela avaanhua uvwumi uvwa kuvusila kusila." 34 Pekambuula neene nkate ghuno ghukuvapeela avaanhua uvwumi, umuunhu juno ikwisa kulyune, injala najilam'bava lusiku juno ikunyitika, ikymilua nakilamwagha lusiku." 35 UYesu akavavuula akati, "Une neene nkate ghuno ghukuvapeela avaanhua uvwumi, umuunhu juno ikwisa kulyune, injala najilam'bava lusiku juno ikunyitika, ikymilua nakilamwagha lusiku." 36 Neke nivavuulile kuuti napano munyaghile, mujighe namukunyitika. 37 Avaanhu vooni vano uNhaata neene nkate ghuno ghukuvapeela avaanhua uvwumi, umuunhu juno ikwisa kulyune nanilantaagha lusiku. 38 Nijova nivombage isa vughane vwa Nhaata juno asung'hile, nanisile kuvomba isa vughane vwango. 39 Uvughane vwa Nhaata juno asung'hile vwe uvu, nileke kusofia nambe jumo mu vano amheliile, looli nivasusie ikhono ikyu vusililo. 40 UNhaata ghwango ilonda kuuti, umuunhu juno akagwile kuuti une nili mwanaake na kunkunyitika upile uvwumi uvwa kuvusila kusila: Na juune nilikunyusia ikhono ikyu vusililo. (aiōnios 41 Pe aVayahudi vakatengula kukung'hulasia ulwakua uYesu ajovile kuuti, "Une neene nkate ghuno uNguluve aletile kuhuma kukyanya." 42 Vakiposania Na juune nilikunyusia ikhono ikyu vusililo. (aiōnios 43 UYesu akavamula, akati, "Muleke pikung'hulasia. 44 Nakwale umuunhu juno ndeponu ikwisa kulyune, nave uNhata juno asung'hile une naamulongwisie, na juune nilikunyusia umuunhu ujoo ikhono ikyu vusililo. 45 Um'bili jumonga alyalembile mu malembe amimike kuuti, 'Vilivulanisivua nu Nguluve.' Umuunhu juno ikumpulikisia uNhaata na kumanyila kwa mwene, ikwisa kulyune. 46 Nakwale umuunhu juno amwaghile uNhata, looli une neene nimwaghile ulwakua nihumile kwa mwene. 47 Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ikunyitika une, ali nu vwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios 48 Une neene nkate ghuno ghukuvapeela avaanhua uvwumi. 49 Avakuulu viinu nambe valyaliile imana ku lukuve, valyafwile. 50 Neke apa pweghule unkate ghuno ghuhumile kukyanya,

umuunhu angalie, naifu. **51** Une neene nkate ghuno ghuhumile kukyanya. Umuunhu juno ilia unkate ughu, iiva nu uvwa uvwa kuvusila kusila. Unkate ughuo ghwe m'bili ghwango ghuno nitavula kuuti avaanu vooni vavisaghe nu vvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165) **52** Avayahudi vakanengula kukang'hana na kuposania veene viiti, "Asi umuunhu uju ikutupeela ndaani um'bili ghwake tulie?" **53** UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula, nave namulia um'bili ghwango ne mwana ghwa muunhu, na kunyua idanda jango, namuuva nu vvumi uvwa kuvusila kusila. **54** Umuunhu juno ilia um'bili ghwango na kunyua idanda jango, ali nu vvumi uvwa kuvusila kusila, na juune nilikunsyusia ikighono ikyu vusililo. (aiōnios g166) **55** Nijova uluo ulwakuva um'bili ghwango kye kyakulia ikyu kyang'haani, naji danda jango jivusia ikyumilia kyang'haani. **56** Juno ilia um'bili ghwango na kunyua idanda jango ujuo ikukala mulyune, na juune nikukala mwa mwene. **57** Ndavule uNhaata juno asung'hile vule mwumi, na june nili mwumi mu ngufu saake, fye enendiiki kwa muunhu juno ilia um'bili ghwango, iiva mwumi mu ngufu sango. **58** Une nili nkate ghuno ghuhumile ghuhumile kukyanya, naghuli ndavule unkate ghuno avakuulu viinu valyalilie, vakafua. Umuunhu juno ilia unkate ughu iiva nu vvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165) **59** UYesu alyajovile amasio aghuo ye ali pivulanisia mu sinagogi, ku Kapelenamu. **60** Avaanhu vinga mu vavingilili vaake ye vapuliike isio, vakajova vakati, "Imbulanisio isi nhalamu kyongo, ghwe veeni juno ndepoonu ikwupila imbulanisio isio?" **61** UYesu ye alutang'hinie kuuti avavingilili vaake vikung'hulasia vvimila imbulanisio isio, akavaposia akati, asi ilisio ili likuvakuvasia? **62** Pe luliiva ndaani mliiva mukunyaagha ne mwana ghwa muunhu nitogha kuluta kukyanya kuno nilyale ulutas? **63** Umhepo ghwa Nguluve ghwe juno ikuvapeela avaanhnu uvwumi uvwa fighono fyon. Ingufu sa muunhu nasingampeele umuunhu uvwumi. Amasio ghano nivavulile ghikuapeela umue kuuva nu mhepo ghwa Nguluve, ghwope ikuvapeela uvwumi. **64** Neke pwevale vamonga pakate palumue vano navikunyitika." Ulwakuva alyakgwile kuhuma kuvutengulilo ve va veeni vano navikunyitika, kange ghwe veeni juno ilikumwohela. **65** Pe akafijovagha akatisagha, fye nambe nivavulile kuuti, nakwale umuunhu juno ndepoonu ikwisa kulyune nave uNhaata naamulongwisie." **66** Kuhuma unsiki ughuo vinga mu vavingilili vaake vakamuleka vakavuhila kukum'bingilila. **67** Pe uYesu akavaposia avavulanisivua vala kijigho na vavili akati, "Asi najumue mulonda pikundeka?" **68** USimoni uPeteli

akamwamula akati, "Ghwe mutwa, tukuleke tulute kwani uve uli na masio ghano ghikutupeela uvwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) **69** Usue tukwitika kange tukagwile kuuti uve veeve mwimike kuhuma kwa Nguluve." **70** Pe pano uYesu akavavuula akati, "Asi nanivasalwile umue, kange jumonga pakate palyumue ilongosivua nu Setano? **71** Apuo uYesu alyale ikunjova uYuda umwana ghwa Simoni utsikalioti, ulwakuva napano alyale umo mu vavulanisivua kijigho na vavili, ghwe juno ilikumwohela.

7 Pambele uYesu atakaluta mufikaaja ifya mu kighavo ikyu Galilaya, naakalondagha kuluta kukighavo ikyu Yudea, u'wakuva aVayahudi vakalondagha kukum'buda. **2** Unsiki ughwa kikulukulu kya Vayahudi ikyu fyeve, ghulye piipi kufika. **3** Avanuuna va Yesu vakam'buula uYesu vakati, "Lino uvuuke apa, ulute kukighavo ikyu Yudea kuuti avavingilili vaako vafyaghe ifidegho fyako fino ghuvomba. **4** Umuunhu juno ilonda kukagulika, naivomba imbombo saake kuvusyefu, lino ulwakuva ghuvomba isi sooni, ghuhufie kuvaanhnu voope navalyamwitiike. **5** Avanuuna valyajovile enendiiki, ulwakuva voope navalyamwitiike. **6** Pe uYesu akavavuula akati, "Unsiki ghwango ghukyale pifika, looli umue ndepoonu muluta amasiki ghooni. **7** Avaanhu ava mu iisi muno navangavakalatilie umue, looli vikung'halalila une, ulwakuva nikuvaavuula kuuti, sino vivoomba mbiivi. **8** Umue lutaghi kukikulukulu ikio; une naniulta ulwakuvaunsiki ghwango ghukyale pifika. **9** U Yesu ye ajobile aghuo akajigha mu kighavo ikyu Galilaya. **10** Neke avanuuna ye valutile ku kikulukulu, ghwope u Yesu akaluta, neke akaluta kisyefu, kisila kuhufia kuvaanhnu. Kukikulukulu ukuo, **11** aVayahudi vakava vikumulonda u Yesu vipersia kuvaanhnu vitii, "Alikuugi?" **12** Avaanhu vinga mulipugha lila. Vakava vikujovasia, vamo vitii, "Umuunhu ujuo nnofu." Avange vitii, "Ndali, umuunhu ujuo isofia avaanhnu." **13** Neke nakwealye umuunhu juno alyale ijova imhola saake pa vuvalafu, ulwakuva vakoghopagh aVayahudi. **14** Pakate pa fighono ifya kikulukulu u Yesu akingila mu luvika ulwa nyumba inyimike ija kufunyla, akatengula kuvulanisia avaanhnu. **15** Avayahudi vakava videgha vitii, "Umuunhu uju akaghwile ndaani isi, kisila kwimba?" **16** Pe pano U Yesu akavamula akati, "Imbulanisio soni nivulanisia na sango, looli sihumile kwa juno asung'hile. **17** Umuunhu juno ilonda kuvomba isa vughane vusa Nguluve, ikagula kuuti imbulanisio isi sihumile Nguluve, nambe kuuti nijova muvutavulila vwango juune. **18** Umuunhu juno ijova muvutavulilya vwake jujuo, ilonda avaanhnu vamug'hiniaghe. Neke

umuunhu juno ilonda vamughiniaghe juno ansunghile, pano iiti, 'Mulikundonda, neke namulikunyaagha, ujoo ijova isa kyang'haani, najova isa vudesi. **19** kange kuno niliiva umue namungafike?" **37** Ikighono U Moose naalyavapeliile umue indaghilo? Neke ikyo vusililo ikyo kikulukulu kya fyeve, kino kilyale nakwalemambe jumo pakate palyumue juno ivingilila kighono kivaha, uYesu akiima akajova fijo akati, indaghilo isio. Lino kiki milonda pikumbuda?" **20** "Umuunhu nave ali ni kyumilua, iise kulyune anyue. Avaantu mu lipuga lila vakamwamula vakati, "Uli ni **38** Umuunhu juno ikunyitika une, iiva ndavule ghijova lipepo uve. Ghwe veeni juno ilonda pikukubuda?" **21** amalembe amimike kuuti, isaasa isa malenga amanya U Yesu akavamula akati, "Une nikavombile ikidegho **39** Alyajovile vrumi sidwivuka mu mwojo ghwake. **39** Alyajovile kimo, umue mweni mukakenyemuka. **22** U Moose uluo mu mhola ija mhepo uMwimike, juno avaanhу ayalaghiiile kuvomba ikivungo ikyo kudumula ingola vano vikumwitika vilikumwupila pambele, unsiki ija kidiimi avaana viinu. Ululaghilo uluo nalulyahumile ughuo, uNguluve alyakyale kukunsuung'ha umhepo kwa Moose, looli lulyahumile kuvakuuviinu. Umue ghwake, ulwakuva alyakyale kuhufia kuvaanu uvuvaha muvomba uluo nambe nambe kive kighono ikyo Sabati. vwa Yesu. **40** Avaanhu vamonga mu lipuga lila **23** Lino nave lukwiticisiva umwana kuvombelua ye vapuliike amasio aghuo, vakati, "Kyang'haani, ikivungo ikio mukighono ikyo Sabati kuuti muleke umuunhu uju m'bili." **41** Vamonga vakati, "Umuunhu kudeenya ululaghilo ulwa Moose, kiki mukung'halalila uju ghwe Kilisite." Neke avange vakati, "Ndali, uKilisite une. Kukunsosia umuunhu mu kighono ikyo Sabati? **24** ndeponu ihuma ku Galilaya? **42** Asi amalembe Mulekaghe kuhiga umuunhu mulwa kulola pamaaso, amimike naghiiti uKilisite ilihuma mu kikolo ikyo looli muhighaghe mu vvakyang'haani. **25** Avaanhu ntwa u Daudi ku kikaaja ikyo Bethelehemu, kikaaja vamonga ava mu likaaja ilya Yelusalemu vakava kino alyale ikukukala untwa uDaudi? **43** Pepano vidosania vitii, Asi, umuunhu uju naghwe juno avaanhу vakalekeng'hana vivimila uYesu. **44** Avaanu avalongosi va Vayahudi vilonda kukumbuda? **26** vamonga mu lipuga lila vakava vilonda kuku nkola, Lolatha ijova pa vuvalafu, neke avene najova neke nakwealyale umuunhu juno akaghela kuku kimonga! Pamo aveene avalongosi vitii umuunhu nkola. **45** Avasikali vala vakagomoka ku vavaha uju lweli ghwe Kilisite! **27** Ukilisite iliiva ikwisa va vatekesi na kuVafalisayi, kisila kunkola uYesu. nakwale nambe muunhu juno ilikagula kuno ihumila! Avavaha vala vakavaposia vakati, "Kiki namunkolile Umuunhu uju kuno ihumatukagwile. **28** U Yesu ye na kukumuleeta?" **46** Avasikali vala vakamula vakati, ajihighe ivulanisia mu luvika ulwa nyumba inyimike "Naaghieille kuhumila umuunhu juno ijova ndavule ija kufunyila, akajova fijo akati, "Lweli umue mweni umuunhu jula. **47** Avafalisayi vakavaposia vakati, mung'haghwile une, kange mukaghwile kuno nihuma. "Kwekuti najumue musyangilue? **48** Asi ghwe veeni mu Nambe mwiti mukaghwile uluo, **29** une nanilisile valongosi viitu nambe mu Vafalisayi juno amwitiike? mu vutavulilua vvango, ulwene juno asung'hile **49** Ulwene avanu avuo avuo navasikagwile indaghilo une ghwa kyang'haani, umue namunkagwile. **30** sa moose, avuo vaghunilue." **50** Pepano uNikodemou Une ninkagwile ulwakuva nihumile kwa mwene, (umo mu valongosi va Vafalisayi, juno ikighono kange ghwe juno asung'hile. Pepano vakava vilonda kimonga ayalutile kwa Yesu pakilo), akavaposia kukunkola, neke nakwealyale umuunhu juno akaghela **51** "Asi indaghilo siitu sikwitikisia kukumhigha kukunkola, ulwakuva unsiki ghwake ughwa kukolua umuunhu kisila kumpulikisia na kukusitang'hania sino ghulyakyale kufika. **31** Avaanhu vinga mu lipuga **52** Aveene vakamwamula vakati, "Neke lila vakamwitika. Vakava vijova viiti, "Iliiva ikwisa najuve uhumble ku Galilaya? Londagha muMalembe uKiliste ilivomba ifidegho kukila fino avombie uju?" **32** Avafalisayi vakapulika ilipuga lya vaanhu vpwepa amimike pekyaghukagula kuuti nakwale umbili juno ahumble ku Galilaya."

8 U Yesu akaluta ku kidunda ikyo Miseituni. **2**
 Palwakilo ye kukiile akagomoka kange mu nyumba inyimike ija kufunyila. Avaanu vinga vakaluta pa mwene, pe akikala, akatengula kukuvaluanisia. **3**
 Ye ivulanisia, avavulanisia va ndaghilo na Vafalisayi, vakamuleeta kwa mwene umukijuua jumonga juno akolilue ivwafuka, Vakambiika pakate pa lipuga lya vaanhu. **4** Pepano vakambuula uYesu vakati, "Ghwe M'bulanisi, umukijuua uju akolilue ivwafuka.

5 Lino, uMoose mu ndaghilo saake, alyatulaghile une nihumile kukyanya. Umue muli va mu isi iji, une kuuti umukijuuva ndavule uju, atovwaghe na mavue, nanili ghwa mu iisi iji. 24 Fye nambe nivavuulile uve ghwiti ndaan?" 6 Valyajovile isio kukumughela, kuuti mulifua mu vuhosvi vwinu. Nave namukwitika kuuti vaave ni kitege ikyo kumhighila. Neke uYesu kuuti UNE NEENE, mulifua mu vuhosvi vwinu. 25 akinama, akalemba ni koye kyake pa lihanga. 7 Pe vakamposia uYesu vakati, "Tuvuule, uve veee Ye vajighe viflkumposia, akinamuka, akavamula veeni?" UYesu akavavuula akati, "kuhuma ulutasi akati, "Unsila nkole pakate palyumue, ave ghwa nivavuulite kuuti neene veeni. 26 Nili ni nyanga kwanda kukuntova ni livue umukijuuva uju." 8 Pe isa kujova na kukuvaligha umue. Juno asung'hile akinama kange, akalemba pa lihanga. 9 Ye vapulike ghwa kyang'haani, une nikuvavuula avaanhmu mu uluo, vakanengula pivuuka jumo jumo, kutengulila iisi muno, sino nipuliike kwa mwene. 27 Aveene avalugoyo kuhanga un'debe. Akajigha ju Yesu nu navalyalutang'hiniie kuuti ijova navo imhola isa mukijuuva jula junu alyale pakate pa veene. 10 U Nhaataa ghwake. 28 Pepano uYesu akavavuula Yesu ye ikwinamuka akamposia akati, "Mukijuuva, akati, "Mungamwimike uMwana ghwa Muunhu, valikuughi vano vikukuhiga? Nakwale nambe jumo pepano kya mukagula kuuti UNE NEENE, kange junu ikukuhiga? 11 Umukijuuva jula akamwamula mulikagula kuuti sooni sino nivomba, nanivomba akati, "Ghwe Mutwa, nakwale nambe jumo. Pepano muvughane vwango, looli nijova sino uNhaataa uYesu akam'bulla akati, "Na juune nanikukuhiga. ambulanisie. 29 Juno asung'hile une alipalikimo Lutagha, looli kuhuma unsiki ughu, nungavombaghe nuune, naandekile ne mwene, ulwakuva ifighono inyivi kange." 12 U Yesu akatengula pijova kange na fyonu nivomba isa vughane vwake. 30 UYesu vaanhmu vala akati, "Une nili lumuli lwa iisi, umuunhu ye ijova isio, avaanhmu vinga vakamwitika. 31 Pe junu ikumbingilila une naighendagha mung'hiisi pano u Yesu akavavuula aVayahudi vala, vano looli iiva nu lumuli luno lukumulongsia ku vvumi vamwitike akati, "Nave mugadilila imbulanisio sango, uvwa kuvusila kusila. 13 Avaafalisayi vakam'buula u muuva vavulanisivua vaango kyang'haani, 32 apuo Yesu vakati, "Uvwolesi vvako navva kyang'haani, mukuvukagula uvwakyang'haani, uwakang'haani ulwakuva ghukwoleka juuve imhola saako." 14 UYesu uvvo, vukuvaviika kuuva vaavuke. 33 Aveene akavamula akati, "Nambe nikwoleka juune imhola vakam'buula vakati, "Usue tuli va kisina kya sango, uvwolesi vvango wva kyang'haani, ulwakuva Abulahamu. Natughelile kuuva vakami va muunhu nikagwile kuhu nihumile, na kuno niluta. Umue nambe lusiku! Lwandaani ghwiti usue tuvikua namukagwile kuno nihumile nambe kuno niluta. 15 vaavuke?" 34 UYesu akavamula akati, "Kyang'haani Umue muhigha kulinghana na masaaghe ghiinu, nikuvavuula, umuunhu ghweni junu ivomba inyivi neke une nanihigha muunhu. 16 Pooke nambe nkami ghwa nyivi. 35 Unkami naikukala munyumba nihighe, uvuhighi vvango wva kyang'haani, ulwakuva ja ntwa ghwake ifighono fyonu, looli umwana ghwa nanihigha ne mwene, looli nu Nhaataa junu asung'hile ntwa ikukala ifighono fyonu. (aiōn g165) 36 Mu une. 17 Mu ndaghilo siuu lilembilue kuuti, uvwolesi uluo, uMwana angavapoke muuve vaavuke, muuve wva vaanhmu vavili, wva kyang'haani. 18 Mu uluo, une vaavuke kyang'haani." 37 Nikagwile kuuti umue muli nikujoleka, naju Nhaataa junu asung'hile ikwoleka kuuti va kisina kya Abulahamu, neke mulonda pikum'buda une neene veeni." 19 Vakamposia vakati, uNhaataa ulwakuva namukwitika imbulanisio sango. 38 Une ghwako ali kuughi?" UYesu akavamula akati, "Umue nikuvavuula sino nisivwene nu Nhaataa ghwang, namun'ghaghwile, ghwope uNhaataa namunkagwile. neke umue muvomba sino mupuliike kwa nhaata Mwale mung'hangule une, naju Nhaataa mwale ghwinu." 39 Aveene vakamwamula uYesu vakati, mukunkagula." 20 uYesu alyajovile amasio aghuo "Usue tuli vaana va Abulahamu. "UYesu akavavuula ye ivulanisia piipi ni kyumba kino kikatambulwagha akati, "Mwale muuve vaana va Abulahamu mwale kyumba kya kuviika indalama munyumba inyimike ija muvombagha sino alyale ivomba uAbulahamu. kufunyila. Neke nakwealyale nambe muunhu ughwa 40 Une nivavulile uvwakyang'haani vuno nipuliike kuhkola, ulwakuva unsiki ghwake ughwa kukolua kuhuma kwa Nguluve, umue mulonda isila ija ghulyakyale kufika. 21 Akavavuula kange akati, kumbuda! uAbulahamu naalyavombile ndavule isio. Une niluta, umue mulikundonda, neke mulifua mu 41 Umue muvomba imbomba sino unhaataa ghwinu vwinu. Kange kuno niluta une, umue namungafike. ivomba." Avayahudi vala vakamwamula vakati, "Usue 22 Avayahudi vakaposania vakati, "kwe kuti ilonda natului vaana va mulisoli, uNhaataa ghwitu ali jumo pikubuda? Ongo iti kuno iluta natungafike?" 23 U mwene, ghwe Nguluve." 42 UYesu akavavuula akati, Yesu akavavuula akati, "Umue muhumile mu iisi iji, "UNguluve ale ave Nhaataa ghwinu, mwale mukungana

une, ulwakuva nihumile kwa mwene. Une nanisile **9** Ikhono kimonga uYesu ye ighenda, ali na muvutavulilua vwango, looli uNguluve ghwe juno vavulanisivua vaake, akamwagha umuunhu asung'hole. **43** Kiki namukusitang'hania sino njova? jumonga umbofu amaaso kuhuma iholua. **2** Namukusitanghania ulwakuva namulonda kukwipila Avavulanisivua vala vakamposia uYesu vakati, "Ghwe imbulanisio sango. **44** Umue unhaata ghwinu ghwe m'bulanisi, umuunhu uju alyaholilue m'bofu vvimila Setano, mulonda kuvomba sino umwene. Kuhuma inyivi saani? Vvimila inyivi saake nambe vvimila m'bukuulu uSetano m'budi, nailonda uwakyanthaani, inyivi sa vapaafi vaake?" **3** UYesu akavamula ulwakuva mwa mwene uwakyanthaani namwevule. akati, "Umuunhu uju naalyaholilue m'bofu vvimila Kujova uvudesi Iwiho Iwake, ulwakuva umwene inyivi saka, nambe vvimila inyivi sa vapaafi vaake. n'desi, kange ghwe nhaata ghwa vadesi vooni. **45** Ulwene alyaholilue mbofu, neke ingufu sa Nguluve Lino ulwakuva une nikuvavuula isa kyang'haani, fye sivoneke kukilila umwene. **4** Tulondua kuvomba nambe namukunyitika. **46** Asi, ghwe veeni pakate imbombo ija Nguluve juno asung'hole, pano jijighe palyumue juno ndepoonyu ikwoleka kyang'haani kuuti mwisi. Ikiло jikwisa pano umuunhu nangavombe une nili mhosi? Nave sino nikuvavuula kyang'haani, imbombo iji. **5** Pano nijighe mu iisi, nili lumuli ku kiki namukunyitika? **47** Umuunhu ghwa Nguluve vaanhoo vooni. **6** UYesu ye ajovile isio, akafuunya ivingilila sino ijova uNguluve. Umue namuvungilila amati paasi, akakanda akatope na mati ghalaa, sino ijova uNguluve ulwakuva namuli vaanhoo vaake." akapaka amaaso gha m'bofu jula. **7** Akambuuula **48** Avayahudi vakambuuula uYesu vakati, "Asi, nase akati, "Lutagha ghwoghe ku maaso mu lilamba ilya seene pano twiti uve uli Nsamalia, kange uli ni Siloamu (Iltavua ili Siloamu kwe kuti juno asunghile). lipepo ililamafu?" **49** UYesu akavamula akati, "Une Pepano akaluta kukwogha ku maaso, akagomoka nanili ni lipepo ililamafu. Une nikumwoghopa uNhaata ilola. **8** Avabading'hani vaake na vange vooni vano ghwango, neke umue namukunyoghopa. **50** Une valyale vikumwagha ulutasi isumma ifiinu, vakava nanihonda avaanhoo vanginie; looli kwale unyakunginia, vikuposania viiti, "Asi, umuunhu uju naghwe juno umwene ghwe mhighti ghwa kyang'haani. **51** ikalagha pamonga isumma ifiinu?" **9** Vamonga vakati, Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ivingilila, sino nivulanisia, uvufue navulamwagha lusiku." (aiōn g165) **52** Pepano aVayahudi vakam'buula uYesu vakati, "Lino tukagwile kuuti uli ni lipepo ililamafu! UAbulahamu alyafwile, voope avavili valyafwile, iwandaani uveghwiti, "Umuunhu juno ivingilila sino nivulanisia uvufue navulamwagha lusiku? (aiōn g165) **53** Kwe kuti uve uli mbaha kukila unkuulu ghwitu Naluta, noogha, ye navonaghoo ilola." **12** Avaanhoo uAbulahamu? UAbulahamu alyafwile, avavili voope vala vakamposia, vakati, "Umuunhu uju alikughi?" valyafwile. Neke uve ghukuviiika veeve veeni?" **54** Umwene akavamula akati, "Nwisi." **13** Pe avaanhoo UYesu akavamula akati, "Ningihinie juune, ulughinio vala vakantwala ku Vafalisayi umuunhu jula juno alyale lwango luuva lusila mbombo, uNhaata ghwango juno m'bofu. **14** Ikhono kino uYesu alyakandile akarope na umue mwiti ghwe Nguluve ghwinu, ghwe mwene kukunsosia um'bofu jula, kilyale kighono kya Sabati. ikunginia une. **55** Umue namunkagwile uNguluve, **15** Pe aVafalisayi vakamposia umuunhu jula vakati, une ninkagwile. Ningati naniinkagwile uNguluve, niiva "Asi, usokile ndaanii uvubofu vvako?" Akavamula ndesi ndavule umue. Une ninkagwile uNguluve, akati, "Umuunhu jumonga amhaka akatope amaaso, kange sino ijova nikunda. **56** Unkuulu ghwinu neke noogha, lino nilola." **16** Pepano aVafalisayi uAbulahamu alyahowwike fijo ye akagwile kuuti une vamonga vakati, "Umuunhu juno avombile uluo, nilikwisa, ye anyaghile, akava nu lukeelo fijo." **57** naahumile kwa Nguluve, ulwakuva ivomba mukighono Pepano aVayahudi vakamposia uYesu vakati, "Uve ikyo Sabati luno nalukwitatikisivua mu ndaghilo. "Neke nufikisie nambe amaaka fijigho fihaano, uAbulahamu avange vakati, "Umuunhu umhosii ndepoonyu ivomba ummanyile ndaanii?" **58** uYesu akavamula akati, ifidegho fino fihufia ifivalilo ndavule ifi?" Mu uluo "Kyang'haani nikuvavuula niiti, uAbulahamu ye akyale vakalekeng'hana. **17** Pe aVafalisayi vakamposi kuholua UNE KWENILI." **59** aVayahudi ye vapuliike kange umuunhu jula vakati, "Asi, uve ghwiti ndaanii isio, vakahola amavue kuuti vantove babude. Neke vvimila umuunhu juno akusosisie amaaso?" Umwene umwene akifisa, akahuma muluviika ulwa nyumba akavamula akati, "Une niiti umuunhu jula m'bili inyimike ija kufunyila.

navalyitiike kuuti umuunhu jula alyaholilue m'bofu "Nikwitika! "Pe akamwimika uYesu. 39 UYesu akati, neke lino asokile ilola, kuhanga vakavakemela "Une nisile mu isi kuhiga avaanhу, kuuti avabofu avapaafi vaake. 19 Vakavaposia avapaafi avakati, amaaso valolaghe, vano vikuvona vilola, vave vabofu "Asi, umuunhu uju junu mwiti aholilue m'bofu, mwana ghwini? Asokile ndaani uvubofu vwake?" 20 Avapaafi pala, ye vapuliike imhola isio, vakamposia vakati, Asi, vaake vakavamula vakati, "Usue tukagwile kuuti, kwe kuti usue tulivabofu? 41 UYesu akavamula akati, uju ghwe mwana ghwitu, alyaholilue m'bofu. 21 "Mwale muuve vabofu, namwale muuva vahosi. Neke ulwakuva mwiti mulola, mujigha nu vuhosи vwinu."

naju muunhu junu ansosisie amaaso, natummanyile.

Mumposie, muunhu n'goyo, ikuvavuula juju." 22

Avapaafi vaake valyajovile uluo, ulwakuva valyale vikwoghopa avalongosi va Vayahudi. Avalongosi avuo valyiting'hiine kuuti umuunhu junu ikwitika kuuti uYesu ghwe Kilisite, vikun'daga mumasinagogi ghaave. 23 Fye nambe avapaafi vala valyatiile, "Umwene muunhu n'goyo, mumposie juju." 24

Avalongosi va Vayahudi vakankemeela ulwa vuvili umuunhu jula junu alyale m'bofu, vakam'bulla vakati, "Jova isa kyang'haani pamaaso gha Nguluve! Usue tukagwile kuuti umuunhu ujuo junu akusosisie, mhosи." 25 Umwene akavamula akati, "kuuti umuunhu ujuo mhosи, une nanikagwile, looli nikagwile kuuti nilyale m'bofu, lino nilola. 26 Vakamposia kange vakati, "Asi, umuunhu ujuo avombile kiki kukukusosia amaaso ghaako?" 27 Umwene akavamula akati,

"Une nivavulile, umue namulonda kukumhulika, kiki mulonda nivavuule kange? NeKe najumue mulonda kuuva vavulanisivua vaake?" 28 Pe vakam'bepanula vakanjova vakati, "Uve veeve m'bulanisivua ghwake! Usue tulivavulanisivua va Moose. 29 Tukagwile kuuti uNguluve alyajovile nu Moose, neke umuunhu ujuo, natunkagwile na kuno ahumile. 30 Umwene akavamula akati, "Isi sa kudegha! Namunkagwile kuno ahumile umuunu junu asosisie amaaso ghaango!"

31 Tukagwile kuuti uNguluve naipulika inyifunyo isa vahosi looli ikumpulika umuunhu junu ikumwoghopa nakuvomba isa vughane vwake. 32 Kuhuma uNguluve ipela iisi, natugheile kupulika nambe lusiku kuuti umuunhu jumonga ansosisie umuunhu junu aholilue m'bofu. (aiōn g165) 33 Umuunhu ujuo aale aave naahumile kwa Nguluve, naale ivomba isi." 34 Avene vakamwamula vakati, "Uve ulyaholilue mu vuhosи, ghulonda pikutuvulanisia usue? Pe vakan'daga mu sinagogi. 35 UYesu akapulika kuuti umuunhu jula van'dagile mu sinagogi. Pe akalondaghа kutang'hana naghwo. Ye amwaghile, akamposia akati, "Uve, ghukumwitika uMwana ghwа Muunhu? 36 Umuunhu jula akamwamula akati, "Gwe Mutwa, ghwe veeni uMwana ghwа Muunhu, nimwitike?" 37 UYesu akamwamula akati, "Umwaghile, umuunhu ujuo ghwe junu ijova nuuve lino." 38 Umuunhu jula akati,

10 Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu junu ikwingila muluvagha lwa ng'holo kisila kukiila pa mulyango, neke ikilila pavunge, ujоo mhiji kange mhijim'budi. 2 Looli junu ikilila pa mulyango, ujоo ghwe ndiimi ghwа ng'holo. 3 Umuloleleli ghwа luvagha ikun'dindulila umulyango, nasi ng'holo sipulika ilisio ilya n'diimi ujоo. Ghwope ikusikemeela ing'holo

saake nijingi nilitavua lyake na kukusihumia kunji. 4 Kyande asihumisie ing'holo saake sooni, umwene ilongola, iseene sikum'bingilila, ulwakuva silikagwile ilisio lyake. 5 Ing'holo nasingam'bingilile umuunhu umhesia, ulwene sikunkimbila ulwakuva nasilimanyile ilisio lyake." 6 UYesu alyavavulile aveene ikihwanikisio iki, neke aveene navalyasitanghinie sino ikuvavuula.

7 Pe u Yesu akavavuula kange akati. Kyang'haani nikuvavuula, une nene mulyango ghwа luvagha pano sikwingilila ing'holo. 8 Avaanhу vooni vano valyatalile kulyune kuuva vadiimi va ng'holo, valyale vahiji kange vahijivabudi, nasing'holo nasikavapulikagha. 9 Une neene mulyango, umuunhu junu ikwingila kukiila une ipokua. Kukiila une ikwingilagha na kuhuma na kuuva ni kyakulia. 10 Umhijij ikwisa nu vufumbue vwa kuhija, kubuda na kunangania. Une nisile kuuti avaanhу vave nu vvumi, vave navwo ifighono fyoni. 11 Une nili ndiimi nnofu. Undiimi unnofu, anoghile kufua vvimila ing'holo saake. 12 Umuunhu junu idii ma ing'holo vvimila uluhombo, ujоo na ndiimi ghwа ng'holo, kange ing'holo nasaake, angavone ing'hekeeva jikwisa, ikimbila na kukusileka ing'holo seene. Pe ing'hekeeva jikwalukila ing'holo na kupalanisia. 13

Umuunhu ujоo ikimbila ulwakuva uvufumbue vwake lwe luhombo, ing'holo na kiinu kwa mwene. 14 Une nili n'diimi nnofu. Ing'holo sango nisikagwile, soope sing'hagwile. 15 n'davule uNhaata vule ang'hagwile une, na juune vule ninkagwile umwene. Une nitavula uvwumi vvanga vvimila ing'holo. 16 Nili ni ng'holo isingi sino nasili muluvagha ulu. Soope isio nilonda kukusileeta, soope sikumhulikagha. Apuo kiiva kipugha kimo, nu ndiimi jumo. 17 Ulu, fyenambe uNhaata anganile: Nitavwile kufua, neke niiva mwumi kange. 18 Nakwale umuunhu junu ndeponu ivusia uvwumi vvango, looli une nitavwile june kufua.

Une nilinuvutavulilua uvwa kuvusia uvwumi vwango, akavatyegha. **40** U Yesu akaluta kange imwambo kange nili nu vutavulilua uvwa kuvugomosia. Nuupile ija ikya Yolidani, pano uYohani alyale ikwofugha ululaghiло ulu kuhuma kwa Nhaata." **19** Amasio aghuo ghakapelela aVayahudi kulekeng'hana. **20** Vinga mu veene vakati, "Uju ali ni lipepo, kange apelwike. Lwakiki kukumpulikisia?" **21** Avange vakava viiti, "Amasio aghuo naghihuma mwa muunhu unya lipepo. **42** Ukuo avaanhу vinga vakamwitika uYesu.

Asi, ilipepo ndepoonu likumpelela um'bofu amaaso kulola?" **22** Pe ghukafika unsiki ughwa kikulukulu ikya kwimika ku Yelusalemu. **23** Pe pano aVayahudi vamonga Unsiki ughuo ghulyale ghwa mhepo, uYesu alyale mu nyumba inyimike ija kufunyila, ighenda ghenda mu luvika luno lukatambulwaghа, "Luvika lwa Solomoni." **24** Pe pano aVayahudi vamonga vakankong'hania, vakam'buula vakati, "Ghukutuvika mu nganighani mpaka liighi? Nave veeve Kilisite tuvuule pa vuvalafu!" **25** UYesu akavamula akati, "Une nivavulile kuuti neene veeni, neke umue namukwitika. Sino nivomba mu litavua lya Nhaata, sihufia kuuti neene veeni. **26** Neke umue namukwitika ulwakuva namuli ng'holo sango. **27** Ing'holo sango sipulika ilisio lyango, na juune nisikagwile, soope sikumbingilila. **28** Nispeliile uvwumi uvwa kuvusila kusila, nasilasova lusiku. Kange nakwale umuunhu juno ndepoonu ikusivisia mu mavoko ghaake. **30** Une nu Nhaata tuli vumo." **31** Ye vapuliike isio, vakahola kange amavue kuuti vantove. **32** Neke uYesu akavavuula akati, "Nivombie imbombo nyanga inofu pamaaso ghiinu. Imbombo isio nivombie ku ngufu sa Nhaata. Lino, mu sino nivombie, lukilu luno lukuvaapelela kukunhova na mavue?" **33** AVayahudi vakamwamula bakati, "Natulonda kukukutova na mavue vwimila imbombo inofu sino uvombie, ulwene tukukutova ulwakuva ghukumuligha uNguluve. Ghukuvika uli Nguluve napano uli muunhu ndavule avaanhу avange!" **34** UYesu akavamula akati, "Naillembilue mutifabu fiinu ifya ndaghilo kuuti, 'Umue muli manguluve'?" **35** Nave alyavatambwile manguluve, avaanu vano valyapuliike ilisio lyake (kange aMalembe aMimike ifighono fyonи ghijova isa kyang'haani), **36** lino mujova kwa juno uNhaata alyantawile akansung'ha mu iisi mwiti, 'nikumaligha u Nguluve,' pano niiti 'Une nili Mwana ghwa Nguluve?' **37** Nave nanivomba imbombo isa Nhaata, namunganyiti kange. **38** Neke nave nivomba, nambe namukunyitika, mwitikaghe vwimila imbombo isio neke mukagule na kukulutanghania kuuti uNhaata ali mulyune, najuune nili mwa Nhaata." **39** Neke vakava vilonda pikunkola kange, neke uYesu

11 Kwe alyale umuunhu jumonga akatambulwaghа

Lasali. Umwene palikimo na valumbu, uMaliya nu Malita vakikalagha mukikaaja ikya Betania. Umuunu uju alyale ntamu. **2** UMaliya ujоo ghwe junо alyampakile u UMaliya ujоo, ulumbu ghwa Lasali junо alyale ntamu, ghwe junо alyampakile amafuta uMutwa uYesu mumaghulu, na kukumpulusia ni linyele lyake. **3** Avalumbu avuo vakasuung'ha imhola kwa Yesu kuuti, Mutwa umanyani ghwako uLasali ntamu." **4** UYesu ye apuliike imola ijo akati, "Inhamu ijo najikum'buda, looli jimwaghile kuuti avaanhу vavuvone uvuvaha vwa Nguluve, neke uMwana ghwa Nguluve aghinisivu kukilia inhamu ijo." **5** UYesu alyamughanile uLasali palikimo na valumbu uMalita nu Maliya. **6** Neke ye apuliike kuuti uLasali ntamu, umwene akajigo ifighono fivi ikalile kukuo. **7** Pambele akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Tuvuuke tugomoke kukighavo ikya Yudea." **8** Avavulanisivu vakambuula vakati, "Ghwe mbulanisi, imihe pahepa aVayahudi valondagha pikukutova na mavue, uve ghulonda kange pigomoka ukuo?" **9** UYesu akavamula akati, "Asi, imwisi najili ni finalilo kijigho na fivili? Umuunhu angaghende pamwisi, naangakuvale ulwakuva ulumuli lukumulikila, ikufyagha fyonи. **10** Neke angaghende pakilo ikuvala, ulwakuva nsila lumulinkate mwa mwene." **11** UYesu ye amalile kujova isio, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Ummanyaani ghwitu uLasali aghonelile, neke niluta kuuti ninsismule. **12** Pe avavulanisivua vaake vakambuula vakati, "Ghwe Mutwa, nave aghonelile, isisimuka. **13** UYesu alyale ijova imhola ija kufua kwa Lasali, neke avavulanisivua vaake valyale visaagha kuuti ijova imhola ija kughonelela itulo. **14** Pe uYesu akavavuula pa vuvalafu akati, "ULasali afwile." **15** Neke une nihovoka vwimila umue ulwakuva nakweniveele kula uLasali ye ifua, kuuti umue munyitikaghe. Lino tuvuuke kwa Lasali. **16** Pe uTomasi junо itambulua, "Mung'hungu" akavavuula avavulanisivua avajaake akati, "Najusue tuvuuke, tulute tufue palikimo nu Yesu. **17** Unsiki uYesu ye ifika mu kikaaja ikya Betania, akavona uLasali ali ni fighono fine mu mbiipa. **18** Ikaaja ikya Betania kilyale piipi ni likaaja ilya Yelusalemu ikilomita itatu ndiiki. **19**

Avaanhu vinga mu Vayahudi vakiisa kukuvhungila nijova isi vvimila ilipugha ly a vaanhava, neke viyike uMalita nu Maliya, ulwakuva valyafwile nu lumbu. **20** kuuti uve veeve usung'hile." **43** UYesu ye ajovile Pepano uMalita akapulika kuuti uYesu afiike, akaluta isio, akalila fijo akati, "Lasali huma kunji kuno!" **44** kukumwupilila neke uMaliya akajigha mu nyumba. Pe umfue, akuhuma kunji, amaghulu na mavoko **21** Pe uMalita akam'buula uYesu akati, "Mutwa, pe ghaake ghaniengelilue ni sanda, kumaaso apinyilue usava, ulumbulyango ngale naafwile. **22** Neke nambe ni kitambala. UYesu akavavuula akati, "Mumhudule, lino nikagwile kuuti ungansuume uNguluve kimonga, mumuleke alutaghe. **45** Pepano aVayahudi vinga ikukupeela." **23** UYesu akam'buula akati, "Ulumbulio vano vakisile kukumhungila uMaliamu, ye vasiwene isyuka." **24** UMalita akati, "Nikagwile kuuti ilisyuka sino avombile uYesu, vakamwitika; **46** neke vamo ikighono ikya vusililo kino avaanhu vooni vilisyuka." mu veene vakaluta ku Vafalisayi kukuavuula sino **25** UYesu akambuuula akati, "Une nene nikuvasyusia avombile uYesu. **47** Pe avavaha va vatekesi na avaanhu na kukuapeela uvwumi. Juno ikunyitika Vafalisayi vakakong'haana, vakaposania vakati, une, nambe afue iiva mwumi; **26** ghwope umwumi, "Tuvombe kiki? Ulwakuva umuunhu uju ivomba juno ikunyitika une, naangafue. Ghukwitika isio?" ifidego finga. **48** Nave tukumuleka anala mwene, (*aiōn g165*) **27** UMalita akamwamula akati, "Eene avaanhu vooni kyande vikumwitika, aValooma vikwisa Mutwa, nikwitika kuuti uve veeve Kilisite, Mwana ghwa vitoola fyoni poope palyusue na ji iisi jitu. **49** Pe Nguluve, juno veeve Twahulagha kuuti ghulikwisa mu umo muveene, juno akatambulwaghya Kayafa, alyale iisi." **28** UMalita ye ajovile isio, akaluta kukunkemeela ghwe ntekesi um'baa umwaka ughuo, akavavuula unnuuna maliamu uMaliya akam'buula kuvuseyfu akati, "Umue namukagwile kimonga! **50** Namusaagha akati, "Um'bulanisi isile, ikukukemeela." Pe uMaliya. kuuti vvimila umue, lunoghiile umuunhu jumo afue **29** Umaliamu ye apulike isio, akavuuka ng'haing'haani vvimila avaanhu vooni, neke iisi jooni jileke kutipulua. na kuluta kwa Yesu. **30** Unsiki ughuo uYesu **51** Amasio gha ntekesi ujuo naghaale masaaghe alyakyale kukwingila mu kikaaja ikio, alyale pala pala ghaake. Ulweene ulwakuva alyale ntekesi m'baa pano uMalita akalutile kukumwambilila. **31** Pepano umwaka ughuo, alyaviile kuuti uYesu ifua vvima aVayahudi vano valyale munyumba nu Maliamu iisi; **52** nakwekuti ifua vvimila iisi jeene, looli u Yesu palikimo na vaanhu vano vakalutile kukuvhungilila, palikimo na kukuvakong'hania avaana va Nguluve ye vamwaghile ivuuka ng'haning'haani ihuma kunji, vano vapalasiine neke vaave palikimo. **53** Kuhuma vakam'bingilila ulwakuva vakava visaagha kuuti ikighono ikio, avalongosi va Vayahudi, vakatengula iluta kulila kumbiipa. **32** Pepano uMaliamu akafika kulonda isila ija kum'buda uYesu. **54** Mu uluo, uYesu pa Yesu, akafughama, akambuuula akati, "Mutwa, akaleka kughenda pa vuvalafu ku Vayahudi. Pepano peusava ullumbu lyango ngale naafwile." **33** UYesu akavuuka pala akaluta ku kikaaja kimonga kino ye awwene ililia, vope vano vakaale vikum'bingilila kikatambuluaghya. Efulahimu. Ikaaja ikio kilyale piipi vilila, akalemala na kupumuka mu mwojo ghwake; **34** ni lihaka, akikala ukuo palikimo na vavulanisivua akajova akati, "Mumughonisie kugh?" Vakamwamula vaake. **55** Ikyimike ikya Pasaka ija Vayahudi kilyale vakati, "Ghwe Mutwa, ghwise ulole." **35** UYesu akalila. piipi. Avaanhu vinga kuhuma mu fikaaja vakaluta ku **36** Pepano avaYahudi vakajova vakati, "Lolagha Yelusalemu kuuti vivalasie ye kikyale pifika ikyimike vule akamughanile uLasall!" **37** Neke vamonga ikio. **56** Pe vakava vikumulonda uYesu. Ye vali mu vakati, "Asi, uju naghwe juno akansosisie um'bofu nyumba inyimike ija kufunyila, vakiima viposania amaaoso, lino kiki naavombile kimonga kwa Lasali viiti, "Mwiti ndaani, umuunhu uju, neke naikwesa ku kuuti aleke pifua?" **38** Pepano uYesu ye ajiighe kyimike?" **57** Unsiki ughu, avavaha va vatekesi na ipumuka mu mwojo ghwake, akafika pa mbiipa. Vafalisayi valyavavuulile avaanhu kuuti, umuunhu Imbiipa igio, jilyabughulilue na kudindua ni livue ghweni angakagule pano pwale u Yesu, alutaghe ilikome. **39** UYesu akavavuula akati, "Vusia ilive ilio. kukuavuula neke vankole.

"UMalita ullumbu ghwa Lasali umfue, akati, "Ghwe Mutwa, umbili ghuuva ghuvolile, ulwakuva fikilile ifighono fine kuhuma ifua. **40** UYesu akambuuula akati, "Naniveele nikuvulile kuuti ungitike, ghukuvuvona uvuvaha vwa Nguluve?" **41** Pe vakavusia ilive lila. UYesu akalola kukyanya akati, "Ghwe Nhata, nikukuhongesia ulwakuva ghupulika inyifunyo sango. **42** Nikagwile kuuti ghukumulika ifighono fyoni, neke

12 Ifighono ntanda ye kikyale kufika ikyimike ikya Pasaka, uYesu akaluta kange ku kikaaja ikya Betania. Ukuo kwe kuno akikalagha uLasali, juno uYesu alyansysisie kuhuma kuvaefue. **2** Pe vakamuling'hanikisia ikyakulia ikya pakivwile. UMalita ghwe juno akava ikuvatengelela. ULasali alyale umo ghwa vano vakikalile nu Yesu vilia ikyakulia. **3**

Pe uMaliamu akaloota isupa ija mafuta amanofo agha ndalamu nyinga, akampaka uYesu mumaghulu nakukumpulusia ni lenyele lyake. Ulunuusi Iwa mafuta aghuo, lukamema inyumba jooni. 4 Neke uYuda Isikalioti, umo muvavulanisivua vaYesu unya kumwohela, akati, 5 "Kiki amafuta amafuta aghuo naghangaghusivue, "Kiki amafuta aghuo, na ghale ghighusivua indalamu idinali ifilundo fitatu, neke alyale ikuvavonela ikisa avakotofu, looli ulwakuva alyale mhiji. Umwene ghwe juno alalye ikola inyambe ja ndalamu, akahijagha indalamu mu nyambe ijo. 7 UYesu akati, "Mumuleke, ulwakuva amhakile kuling'hania um'bili ghwango vvimila ikighono ikyu kusiyila. 8 Avakotofu muuva navo ifighono fyonu neke namuuva nuune ifighono fyonu." 9 Avayahudi vinga vakapulika kuuti uYesu aliku Betania, pe vakalutu ukuo. Navalayatule kukumulola ju Yesu mwene, looli valondagha vamwaghe nu Laasi juno uYesu akansusisie kuhuma ku vafue. 10 Pe avavaha vaatekesi vakapulung'hana kukum'buda ghwope uLasali, 11 ulwakuva vvimila kusyuka kwa mwene, aVayahudi vinga valyavalekile avalongosi vaave, vakamwitika uYesu. 12 Ikighono ikyu vuvili. avaanhу looli mulwa kuvatanga umue. 13 Pe vakatoola agha mapiki gha matende, vakahuma kukumwambili kumo viti, "Hosana! Afunyilue juno ikwisa mu litavua lya Mutwa, Ntwa ghwaa Vaisilaeli." 14 UYesu akajaagha inyana ja dogovi akajangalila; ndavule, " 15 Lilembilue mu malembe aMimike kuuti, "Nungoghopaghe, mwalive Syoni, lolagha, Untwa ghwinu ikwisa, angalile inyaana ja dogovi." 16 Ulutasi avavilanisivua va Yesu navalaysikagwile isio; neke uYesu ye aghinisivue, pe vakakumbuka kuuti isio silyalembilue vvimila umwene na kuuti isi vam'bombe umwene. 17 Avanu vano valyaale palikimo nu Yesu ye ikunkemeela uLasali kuhuma mu mbiipa na vooni vikum'bingilila umwene. 20 Mu vaanhu vano valyalutile kukumwimika uNguluve. ku Yelusalemu ikighono ikyu kyimike ikyu Pasaka, mwevalyale

UYesu akavamula akati, "Unsiki ughwa kughinisivua une ne mwana ne Mwana ghwaa Muunhu ghufikile. 24 Kyanghaani nikuvavuvuula, imbeju nave najisyililue mu lihanga na kuvolu. jijigha jijo jeene. Looli jingasylue na kuvolu jimela na kukoma ifipeke fiunga. 25 Umuunhu juno ilonda kupoka uvvumi vwake, ujoo ikwambusia, juno ikwambusia uvvumi vwake mu iisi iji, ikuvupoka kuhangha kufika ku vvumi uvva kuvusila kusila. (aiōnios g166) 26 Umuunhu ghweni juno ilonda pikumbombela une, ambingililaghe, pano pwenili naju m'boombi ghwango pwe ivisagha. Kange umuunhu angambombele une, uNhaata ikumughinia. 27 Lino umwojo ghwango ghupumuka; nisivombe kiki? Ninsume uNhaata amhoke mu lutalamu luno ilisio kuhuma kukyanya likati, "Nihufisie uvuvaha vwa luta pikunyaagha? Neke, lelo nifikiile unsiki ughu vvimila kukwupila ulutalamu uluo. 28 Ghwe Nhaata, uhufie uvuvaha vwa litavua lyako." Pe likapulikika ilisio kuhuma kukyanya likati, "Fula jigulwime! "Avange vakati, vaanhу vano pwevalyale pala vakapulika ilisio ilio vamonga vakati, "Fula jigulwime! "Avange vakati, "Nyamola ajovile naghwo!" 30 Neke uYesu akavavuula aVayahudi vinga valyavalekile avalongosi vaave, akati, Ilisio ilio nalipulikiile mulwa kunhangha une, vakamwitika uYesu. 31 Lino ghufikile viinga vakiisa ku kyimike ye vapuliike kuuti uYesu unsiki ughwa Nguluve kuhigha avaanhу mu iisi iji, ali musila ikwisa ku Yelusalemu, 32 amataifa agha mapiki gha matende, vakahuma na kukun'daga uSetano umbaha ghwaa iisi iji. Neke ningatosivue kukyanya kuhuma mu iisi iji, kukumwambili kumo viti, "Hosana! Afunyilue juno nikuvapelela vooni kukwisa kulyune. 33 Alyajovile ikwisa mu litavua lya Mutwa, Ntwa ghwaa Vaisilaeli." 34 Avaanhу vala uluo kuvonia kuuti ilifua vufue vuki. 35 UYesu akavamula akati, "Ulimuli kuuti uKilisite iiva mwumi ifighono fyonu Lino Iwa ndaani ghwiti uMwana ghwaa Adamu ilondua kutosivua kukyanya? UMwana ghwaa Muunhu ghwe veeni? 36 Lino muli nujuo ghwae lumulii, naakagwile kuno iluta. 37 Nambe uYesu alyavombie ifidego Neke aVafalisayi vakavulana vakati, "Mulola? Lino finga pamaaso ghaave navalayamwitiike 38 mu uluo natunoghile kuvomba kimonga, lolagha, avaanhу vooni vikum'bingilila umwene. 22 Ghaave kuuva masiiti kukwitia, amasio ghano alyajovile um'bili uYesaya kuuti, "Mutwa ghwae veeni juno itiike imhola siitu? Kange ghwae veeni juno umhufisie ingufu imhola siitu? Kange ghwae veeni juno umhufisie ingufu ikighono ikyu kyimike ikyu Pasaka, mwevalyale saako?" 39 Sino silyavapeleliile valeke kukwitia, aVayunani vamonga. 21 Avuo vakaluta kwa Filipo se sino alyajovile um'bili uYesaya kange kuuti, 40 umhuma mu likaaja iyla Betisaida mukighavo ikyu "Avabofwile amaaso ghaave, kange aghavikile amoojo Galilaya, vakati. "Tusuma tutang'hane nu Yesu." 22 Ghaave kuuva masiiti kukwitia; kuuti valalola na UFilipo akaluta kukum'buula uNdeleya imhola ijo; maaso ghaave kange vakagule mu moojo ghaave pe pe vooni ve vavili vakaluta kukum'buula uYesu. 23 vavanguke najuve nivapoke." 41 UYesaya alyajovile

isio ulwakuva alyavuvwene uvuvaha vwa Yesu, um'bili ghwoni ghuvaliile, najumue muvaliile, neke akajova imhola saake. **42** Neke lelo, vope avolongosi jumonga mulyumue mulyumue naavalilie." **11** UYesu vinga valyamwitike uYesu, neke navalyale vikuhufia alyankagwile junu kyande ikumwohela, fye nambe pa vuvalafu kuuti vikumwitika, ulwakuva valyale alyatiile, "Jumonga mulyumue naavalilie." **12** UYesu ye vikwoghopa kuuti, aVafalisayi kyande vikuvaldaga, amalile kukuvofuga amaghulu avavulanisivua vaake, mu masinagogi. **43** Valyale vilonda kughinisivua na akafwala isopeka jaake, akagomoka pano akitakilie, vaanhu, kukila kughinisivua nu Nguluve. **44** U Yesu pe akavaposia avavulanisivua vaake akati, "Asi, akati, "Juno ikunyitika une, naikunyitika juune, looli Multurang'hirie luno nivombile kulyumue? **13** Umue ikumwitika na junu asung'hile une, **45** ghwope junu mukunhambula mwiti, 'Mbulanisi, kange mwiti Ntwa, anyaghile une, amwaghile na junu asung'hile. **46** Mujova seseene, ulwakuva nili m'bulanisi, kange nili Un'e nili lumihu, nisile mu iisi kuuti umuunhu ghweni Ntwa. **14** Lino nave une ne junu nili m'bulanisi, kange junu ikunyitika une aleke mu ng'hiisi. **47** Umuunhu nili Ntwa nivofwighe amaghulu, enendiiki na jumue junu ipulika amasio ghango, neke naigadilla, une fye muvombelanilaghe. **15** Nivahufisie ikihwanikisio nanikumhigha, ulwakuva nanilisile mu iisi kukuvaligha iki, kuuti najumue muvombelaghe avajinu ndavule avaanhу, looli kukuvalpoka. **48** Neke junu ikung'haana nivavombiile umue. **16** Kyang'haani nikuvavuula, une, kange naikwupila amasio ghango, amasio ghano unkami nam'baha kukila untwa ghwake, nambe nijova ghe ghano ghilikumigha ikighono ikyu vasili. unsung'hua na m'baha kukila junu ansung'hile. **17** **49** Ulwakuva nanijovile muvutavulilua vvango juune Lino, ndave ughatang'hirie amasio agha, ufunyile ne mwene. Looli uNhaata junu asung'hile une ghwe nave ghuvomba isio. **18** Nanijova isi kulyumue junu andaghiile isa kujova. **50** Kange nikagwile kuuti, mweni, ulwakuva vano nivasalwile nivakagwile, neke nijova kukvilanisia aMalembe aMimike ghano ghiiti, "Umuunhu junu tuhangile kulia, angalukiile. **19** Nikuvavuula isi lino pano sikyale pivoneka, neke kya sivoniike mwitike kuuti une NEENE. **20** "Kyang'haani nikuvavuula, junu ikumwupila umuunhu junu ninsung'hile, ikunyupila une, ghwope junu ikunyupila une ikumwupila junu asung'hile une. **21** ye ajovile isio, akapumuka mu mwojo, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Kyang'haani nikuvavuula, jumonga mulyumue itapikunyohela." **22** Avavulanisivua vaake vakava violane, navakakagula kuuti ikun'jova veeni. **23** Umo muvavulanisivua va Yesu junu uYesu alyamughanile fijo, alikalile piipi nu Yesu. **24** USimoni uPeteli akamposia um'bulanisivua ujuo akati, "Tuvuule ghwe veeni junu ikunjova." **25** Pe um'bulanisivua jula junu eghiime pa kifuba kya Yesu akamposi akati, "Mutwa, ghwe veeni?" **26** UYesu akamula akati, "Juno nikumpeela ikinkate kino nitapisaasa, ghwe mwene. "Pe akasaasa ikinkate, akampeela uYuuda umwana ghwa Simoni Isikaliot. **27** UYuda ye upiile ikinkate kila, uSetano akamwingila. Apuo uYesu akambuula akati, "Sino ghalonda kuvomba, vomba ng'haning'hani!" **28** Neke vooni vano valyale vilia pala, nakwealyale nambe jumo junu alyakagwile kuuti kiki uYesu am'bulile u Yuuda enendikio. **29** Neke ulwakuva uYuda ghwe junu alyale ikola indalama, vamonga vakati uvone uYesu am'bulile kuuti akaghule ifinu fino filondua pa kikulukulu, avange vakatisagha uvone ansung'hile akaghule fimonga ifya kuvapeela avakotofu. **30** UYuda ye upiile ikinkate kila, akahuma kunji ng'haninghaani. Unsiki ughuo jilyale

13 Ye kikyale kufika ikyimike iky Pasaka, uYesu alyakagwile kuuti unsiki ghwake ughwa kuvuuka mu iisi, kuluta kwa Viise ghufikile, alyavaghanile avaanhу vaake ifighono fyon, ahufisie ulughono lwake kufika kuvusililo vwa vvumi vwake mu iisi muno. **2** USetano akava ampeliile uYuda umwana ghwa Simoni Iskaliot amsaaghe agha kumwohela uYesu. **3** UYesu alyakagwile kuuti uNhaata ampeliile uvutavulilua vvoni, na kuuti alyahumile kwa mwene kange igomoka kwa mwene. **4** Ye vali mu kyakulia, akiima, akafula isopeka jaake akatandika paasi, pe akatoola ikitambala, akidenga. **5** Akaviika amalenga mu likalai akatengula kukuvofuga amaghulu avavulanisivua vaake na kupulusia ni kitambala kino idingile. **6** Pe akafika pa Simoni uPeteli, pe uPeteli akati, "Ghwe Mutwa, ghalonda pikunyofuga une amaghulu?" **7** UYesu akamwamula akati, "Luno nivomba, uve naghukulutang'hania lino, looli kyaghukuluta ng'hania pambele." **8** UPeteli akambuula akati, "Uve nung'anya fughe une amaghulu nambe padabe." UYesu akamwamula akati, "Nave nanikukwofuga, naghuuva nu vuhangilanisi nuune." **(aiōn g165)** **9** USimoni Peteli akati, "Ghwe Mutwa, navefylelivilua uleke pikunyafuga gha maghulu, looli unyafughe nagha mavoko naghu mutu." **10** UYesu akamwamula akati, "Umuunhu junu oghile um'bili, anoghiile kuvwogha gha maghulu gheene, ulwakuva

kilo. 31 UYuda ye ahumile kunji, uYesu akati, "Lino nivomba. 12 Kyang'haani nikuvavuula, juno ikunyitika uNguluve ahufisie uvuvaha vwango ne Mwana ghwa une; ivombagha imbombo sino nivomba une, kange Muunhu, ghwope uNguluve uvuvaha vwake vuvonike ivombagha imbaha kukila isi, ulwakuva niluta kwa kukilila une. 32 Nave Unguluve uvuvaha vwake Nhaata. 13 Mungasumme kimonga mu litavua lyango, vuvonike kukilila une, ghwope uNguluve kyaihufia nivomba neke uvuvaha vwa Nhaata vuvoneke kukilila uvuvaha vwango kisila kudiila. 33 "Mwe vanango, une. 14 Mungasumme kimonga mu litavua lyango nili numue unsiki n'debe vuvule, kyamukundonda, nivomba. 15 Nave manganile, musingililagh indaghiho neke lino nikuvavuula ndavule nikavavulile avayahudi sango. 16 Pe najune nikunsuuma uNhaata, ghwope kuuti, "Une kuno niluta umue namungafike. "Lino ikuvapeela untangili ujunge ikalaghe numue ifighono nikuvavuula na jumue. 34 Lino nikuvapeela ululaghilo fyon. (aiōn g165) 17 Untangili ujuo ghwe Mhepo ulupia kuuti, 'Mughananaghe, ndavule une vule juno ihufia uwakayang'haani. Neke avanu vano nivaghanile umue najumue mughananaghe. 35 navikumwitika uNguluve navangamwupile, ulwakuva Nave mughanana, avaanhу voooni vikagula kuuti navikumwagha kange navankagwile. Looli umue umue muli vavulanisivua vango." 36 USimoni munkagwile ulwakuva ikukala numue kange ali nkate uPeteli akamposia akati, "Ghwe Mutwa, ghuluta mulyumue. 18 Naningaveleke mwe veene; Nikwisa kuughi?" UYesu akamwamula akati, "Kuno niluta kange kulyumue. 19 Ghusighiile unsiki ndebe avaanhу nungam'bingilile lino, looli ghulikumbingilila pambele. vano navikumwitika uNguluve, navanganyaaghe 37 UPeteli akati, "Ghwe Mutwa, kiki naningakuvilingilile kange, Looli umue mulikunyaagha kange, ulwakuva lino? Une nitavvile vvimila uve, nambe kuuve kwe une nili mwumi na jumue muuva vuumi. 20 Ikighono kufua." 38 UYesu akamwamula akati, "Ghutavwile ikio mulikagula kuuti une nili nkate mwa Nhaata, vvimila une, nambe kuuve kwe kufua? Kyang'haani nikuvuuula, ing'hongove ye jikyale kuvika, ghuuva najume muli nkate mulyune, najune nili nkate mulyumue. 21 Umuunhu juno ikwupila indaghi na kukusivingilila, ujuo ghwe juno anganile. Juno anganile, ghwope uNhaata ikumughana umwene, na juune nikumughana na kukuhufia kwa mwene." 22

2 Uvukalo kwa Nhaata ghwango vweleefu, vwale vuleke kuuva vweleefu, nanaale nikuvavuula kuuti niluta kukuva ling'hanikisia uvukalo. 3 Ningalute kukuvaling'hanikisia uvukalo, nigmoka kukuvatoola, neke pano pwenili une na jumue pwemuvisaghe. 4 Kuno niluta, isila mujikagwile." 5 U Tomasi akati kwa Yesu, "Ghwe Mutwa, usue natukagwile kuno ghuluta. Lino ndepoonu tukujikagula ndaani isila? 6 UYesu akamwamula akati, "Une neene sila, nene vwakyang'haani, kange nene vvumi. Nakwale juno ifika kwa Nhaata kisila kukilila kulyune. 7 Mwale mung'hagule une, mwale mukunkagula na juNhaata. Kuhuma lino munkagwile, kange mumwaghile." 8 UFilipo akati, "Ghwe Mutwa, utusoone uNhaata. Ungatusoone luuva lukwiline. 9 UYesu akamwamula akati, "Filipo, nikalile numue ifighono fyon ifi, nunhagwile? Umuunhu juno anyaghile une, amwaghile uNhaata. Lina ghwiti, 'Utusoone uNhaata'? 10 Asi, namukwitika une nili nkate mwa Nhaata, ghwope uNhaata ali nkate mulyune? Amasio ghano nikuvavuula, nanijova muvutavulilua vwango, looli uNhaata juno ali nkate mulyune juno ivomba imbombo saake isi. 11 Munyitike une, kuuti nili nkate mwa Nhaata, ghwope uNhaata ali nkate mulyune. Munyitike une vvimila imbombo sino

14 Namungapumukaghe mu moojo ghiini, Mukumwitika uNguluve, munyitikaghe na juune. 2 Uvukalo kwa Nhaata ghwango vweleefu, vwale vuleke kuuva vweleefu, nanaale nikuvavuula kuuti niluta kukuva ling'hanikisia uvukalo. 3 Ningalute kukuvaling'hanikisia uvukalo, nigmoka kukuvatoola, neke pano pwenili une na jumue pwemuvisaghe. 4 Kuno niluta, isila mujikagwile." 5 U Tomasi akati kwa Yesu, "Ghwe Mutwa, usue natukagwile kuno ghuluta. Lino ndepoonu tukujikagula ndaani isila? 6 UYesu akamwamula akati, "Une neene sila, nene vwakyang'haani, kange nene vvumi. Nakwale juno ifika kwa Nhaata kisila kukilila kulyune. 7 Mwale mung'hagule une, mwale mukunkagula na juNhaata. Kuhuma lino munkagwile, kange mumwaghile." 8 UFilipo akati, "Ghwe Mutwa, utusoone uNhaata. Ungatusoone luuva lukwiline. 9 UYesu akamwamula akati, "Filipo, nikalile numue ifighono fyon ifi, nunhagwile? Umuunhu juno anyaghile une, amwaghile uNhaata. Lina ghwiti, 'Utusoone uNhaata'? 10 Asi, namukwitika une nili nkate mwa Nhaata, ghwope uNhaata ali nkate mulyune? Amasio ghano nikuvavuula, nanijova muvutavulilua vwango, looli uNhaata juno ali nkate mulyune juno ivomba imbombo saake isi. 11 Munyitike une, kuuti nili nkate mwa Nhaata, ghwope uNhaata ali nkate mulyune. Munyitike une vvimila imbombo sino

12 Kyang'haani nikuvavuula, juno ikunyitika uNguluve ahufisie uvuvaha vwango ne Mwana ghwa une; ivombagha imbombo sino nivomba une, kange Muunhu, ghwope uNguluve uvuvaha vwake vuvonike ivombagha imbaha kukila isi, ulwakuva niluta kwa kukilila une. 13 Mungasumme kimonga mu litavua lyango, vuvonike kukilila une, ghwope uNguluve kyaihufia nivomba neke uvuvaha vwa Nhaata vuvoneke kukilila uvuvaha vwango kisila kudiila. 14 Mungasumme kimonga mu litavua lyango nili numue unsiki n'debe vuvule, kyamukundonda, nivomba. 15 Nave manganile, musingililagh indaghiho neke lino nikuvavuula ndavule nikavavulile avayahudi sango. 16 Pe najune nikunsuuma uNhaata, ghwope kuuti, "Une kuno niluta umue namungafike. "Lino ikuvapeela untangili ujunge ikalaghe numue ifighono nikuvavuula na jumue. 17 Untangili ujuo ghwe Mhepo ulupia kuuti, 'Mughananaghe, ndavule une vule juno ihufia uwakayang'haani. Neke avanu vano nivaghanile umue najumue mughananaghe. 18 Naningaveleke mwe veene; Nikwisa kuughi?" UYesu akamwamula akati, "Kuno niluta kange kulyumue. 19 Ghusighiile unsiki ndebe avaanhу nungam'bingilile lino, looli ghulikumbingilila pambele. vano navikumwitika uNguluve, navanganyaaghe 20 Ikighono kufua." 21 Umuunhu juno ikwupila indaghi na kukusivingilila, ujuo ghwe juno anganile. Juno anganile, ghwope uNhaata ikumughana umwene, na juune nikumughana na kukuhufia kwa mwene." 22 U Yuuda(uju naghwe Yuuda u Isikalioti) akamposia uYesu akati, "Ghwe Mutwa, lwa ndaani ghulikuhufia kulyusue, neke naghulikuhufia ku vaanhu avange?" 23 UYesu akamwamula akati, "Umuunhu juno anganile ivomba sino nikum'buula, ghwope uNhaata ikumughana umwene sino nikum'buula, ghwope uNhaata ikumughana umwene, Une nu Nhaata tukwissa kwa mwene, na kukukala palikimo kwa mwene. 24 Neke juno naanganile, naivomba sino nikumbuula. Kange sino nikumbuula nasango, looli sa Nhaata juno asung'hile. 25 Nivavulile sooni isio pano nijighe palikimo numue. 26 Neke Untangili ujuo, uMhepo uMwimike juno uNhaata ikunsuung'ha mu litavua lyango, ghwe ikuvavulanisyanga na kukuvakumbusia sooni sooni sino nivavulile. 27 Nivavapeela ulutengano lwango. Ulutengano uluo luno nikuvapeela, naluli ndavule luno luhuma ku vaanu ava mu iisi. Namungapumukaghe mu moojo ghiini, nambe kukwoghopa kimonga. 28 Mukamhulike ye njovoa kuuti, 'Niluta, neke nigmoka kange kulyumue. 'Nave manganile kyang'haani, mwale muhovoka kuuti niluta kwa Nhaata, ulwakuva. uNhaata ghwe m'bah aha kukila une. 29 Nivavulile isi lino pano sikyaale kuvoneka, neke kyande sivonike mwitike. 30 Naningajove numue kange amasio minga, ulwakuva uSetano umbaha ghwa iisi iji ikwisa. Neke nsila ngufu

kulyune, 31 Nivomba ndavule andaghiile uNhaata, lino umue namuli va mu iisi. Mu uluo avaanhу ava neke avaanhу ava mu iisi vakagule kuuti nimughanile. mu iisi vikuvakalalila. 20 Mukumbukaghe ilisio lino nilyavavulile kuuti, Unkami nam'baha kukila untwa ghwake.' Lino, nave vakamhumwiese une, najumue vikuvapumsyaghа, nave vaktiike imbulanisо sango, nasi siiu vikwitikagha. 21 Vikuvavombelaghа isio sooni vvimila vva kukumbingilila une ulwakuva navammanyile juno asung'hile une. 22 Naale nileke kukwsа kukuvavuula, navaale viiva vahosi, neke lino navangakaane vvimila uvuhosi vwave. 23 Umuunhu juno ikung'halalila une, ikunkalalila na ju Nhaata. 24 Nivombile ifidegho ifivaha, fino nambe muunhu na aghelile kuvomba, vaale valeke kukufyaghа, ngale vasila makole. Nambe vafyaghile fyoni nivombie, vajjighe vikung'halalila une naju Nhaata. 25 Isio sivombeka mulwa kukwilanisia aMalembe aMimike ghano ghiiti, 'Vakang'halalilie vuvule.' 26 Nikunsung'ha kulyumue uNtangili kuhuma kwa Nhaata. Untangili ujо ghwe Mhepo juno ihufia uwakyang'aani, umwene ikwolekaghа imhola sango. 27 Najumue mukwolekaghа imhola sango, ulwakuva muli palikimo nuune kuhuma ye nitengula imbombo.

15 UYesu akati, "Une neene nsabibu ghwa kyang'haani, uNhaata ghwe nya mughunda. 2 Ilitaafi mulyune lino nalikoma isabubu, uNhaata ikulivusia. Looli lino likoma, ikulinosia vunofu kuuti likome fijo. 3 Umue munosivue, ulwakuva mwitiike sino nivavulile. 4 Mukalaghe nkate mulyune, najuune nikukalagha nkate mulyumue. Ilitaafi nalingakome isabibu nave nalili mu nsabibu, fye lulivuo, na jumue namungavombe sino ilonda uNguluve, nave namuli nkate mulyune. 5 Une nili nsabibu, umue muli matafi. Juno ikukala nkate mulyune, najume mwa mwene; ujо ivombagha sino ilonda u Nguluve, ulwakuva kisila kuuva nkate mulyune, namungavombe kimonga. 6 Umuunhu juno naikukala nkate mulyune itaghua, ndavule ilitaafi lino nalikoma vule litaghua na kukwuma, avaanhу vihola na kunyanya. 7 Nave mujigha mukukala nkate mulyume na masio ghango ghikale mulyumue, musumaghe kwa Nhaata kino mulonda, ghwope ikuvapeela. 8 Pano mukoma fijo ifipeke, muuva vavulanisivua vango kyang'haani. Mu uluo uNhaata ghwango ighinisivua fijo. 9 Ndavule uNhata vule anganile une, enendiiki najuune nivaghanile umue. Lino mukalaghe mu lughano lwango. 10 Nave muvingiilila sino nikualaghila, apuo mukukala mu lughano lwango, ndavule une vule uNhaata, kange navang'hagwile une. 11 Nivavulile isi nikusingiilila sino uNhaata andaghiile na kukukala mu lughano lwake. 12 Nivavulile isi kuuti muuve nilyavavulile. Naniyavavulile isi ulutasi, ulwakuva nu lukeelo ndavule une, kange muuve nu lukeelo nilyale palikimo numue. Sikuwaambia kuhusu mambo uluvaha fijo. 13 Lino nikualaghila kuuti mughananghe ndavule une vule nivaghanile umue. 14 Nave jumo pakate palyumue juno ikumhosia kuuti, "Ghuluta muvomba sino nivalaghile, muuva vamanyaani vango. 15 Lino nanikutambula vakami vango, ulwakuva unkami naivomba sino ivomba untwa ghwake. Looli nilyavatambula umue kuuti muli vamanyaani vango, uNtangili naangise. Looli ningalute nikunsung'ha ulwakuva nivavulile sooni sino nipliike kuhuma kwa kulyumue. 16 Umue namulyasalwile une, looli une avaanhу ava mu iisi uvuhosi vwave, uvugholofu nilyavasalwile umue na kukuvasuung'ha kuvomba sino ilonda uNguluve, kuuti, kino mukunsuuma vwave, ulwakuva navikunyitika une. 17 Lino uvugholofu vwango ulwakuva niluta kwa Nhaata, nikuvalaghila umue kuuti mughananaghe. 18 Nave namulikunyaagha kange. 19 Mwale muuve vaanhу va mu iisi muno, avaanhу ava mu iisi muno, vikuvaghana, ulwakuva muli vaanhу vikuvakalalila umue vwa Nguluve ulwakuva uNguluve amalile kukumhigha mukagulaghe kuuti valyatiale kukung'halalila une. 20 Mukumbukaghe ilisio lino nilyavavulile kuuti, Unkami nam'baha kukila untwa ghwake.' Lino, nave vakamhumwiese une, najumue vikuvapumsyaghа, nave vaktiike imbulanisо sango, nasi siiu vikwitikagha. 21 Vikuvavombelaghа isio sooni vvimila vva kukumbingilila une ulwakuva navammanyile juno asung'hile une. 22 Naale nileke kukwsа kukuvavuula, navaale viiva vahosi, neke lino navangakaane vvimila uvuhosi vwave. 23 Umuunhu juno ikung'halalila une, ikunkalalila na ju Nhaata. 24 Nivombile ifidegho ifivaha, fino nambe muunhu na aghelile kuvomba, vaale valeke kukufyaghа, ngale vasila makole. Nambe vafyaghile fyoni nivombie, vajjighe vikung'halalila une naju Nhaata. 25 Isio sivombeka mulwa kukwilanisia aMalembe aMimike ghano ghiiti, 'Vakang'halalilie vuvule.' 26 Nikunsung'ha kulyumue uNtangili kuhuma kwa Nhaata. Untangili ujо ghwe Mhepo juno ihufia uwakyang'aani, umwene ikwolekaghа imhola sango. 27 Najumue mukwolekaghа imhola sango, ulwakuva muli palikimo nuune kuhuma ye nitengula imbombo.

16 Nivavulile isio kuuti namungalulekaghе ulwitiko lwinu. 2 Avaanhу vikuvadaghа mu masinagogi ghaave, kange ghukwsа unsiki pano umuunhu angavabude umue itisaghа ikum'bombela uNguluve. 3 Vilikuvavombela isio, ulwakuva navankagwile 4 Nivavulile isi nikusingiilila sino uNhaata andaghiile na kukukala kuuti unsiki ughuo ghungafike, mukumbukaghe kuuti mu lughano lwake. 5 Poope nambe lino niluta kwa juno umuunhu unya lughano kukila ulu, ulwa kuuti, itavule alyasung'hile une kulyumue, neke napwale nambe uvwumi vwake vvimila umanyaani ghwake. 6 Neke ulwakuva nivavulile isio, musukunile 7 Nivavavuula isa kyang'haani kuuti, luuva lunofu kulyumue une nivuuke, ulwakuva ningaleke pivuuka nilyavatambula umue kuuti muli vamanyaani vango, uNtangili naangise. Looli ningalute nikunsung'ha ulwakuva nivavulile sooni sino nipliike kuhuma kwa kulyumue. 8 Untangili ujо angiise, ikuvahufyaghа Nhaata. 9 Ihufiaghа uvuhosi nu vuhighi vwa Nguluve. 10 Ikuvahufyaghа uvuhosi vwave, ulwakuva navikunyitika une. 11 Ikuvahufyaghа uvuhosi vwave, ulwakuva navikunyitika une. 12 Napano nijighe naso 13 Looli uMhepo uSetano umbaha ghwa iisi iji. 14 Niyanga isa kuvavuula, neke nanikuvavuula, ulwakuva unsiki ughu namungsasitang'hanie. 15 Looli uMhepo vaave. Neke umue nivasalwile kuhuma mu iisi muno, ughwa kyang'haani ujо angiise, ikuvalongosiaghа

kuvingilila uwakyang'haani; ulwakuva naijovagha muvuta vulilua vwake jujuo, looli ijovagha sino apuliike na kukuvavuula sino sikhisa. 14 Umwene ihufiaghaga uvuvaha vwango, ulwakuva ikuvavulagha sino upiile kulyune. 15 Fyonu fino alinafyo uNhaata, fyango, fye nambe nivavulile kuuti, uMhepo ujuo ikuvavulagha sino upiile kuhuma kulyune. 16 Ghusighiile unsiki n'debe namukunyaagha kange, neke pambele unsiki n'debe kange mukunyaagha. 17 Vamo mu vavalanisiva vaake vakava viposania viiti, "Asi, kwe kuti kiki pano iiti, 'Ghusighile nsiki n'debe namukunyaagha, neke pambele unsiki n'debe mukunyaagha? Na pano iiti ulwakuva niluta kwa Nhaata?" 18 Vakava viposania viiti, "Kwekuti kiki pano iiti, "Ghusighile unsiki n'debe?" Natusitang'hinie isi sino ijoba." 19 UYesu akakagula kuuti vilonda kukumposia sino ajobile, pe akati, "Muposania sino rijovile kuuti, "Ghusighile unsiki n'debe mukunyaagha, neke pambele unsiki n'debe mukunyaagha?" 20 Kyang'haani nikuvavuula, umue mulilila na kusukunala neke avaanhу ava mu iisi vilihovoka. Mulisukunala, neke pambele ulisukunalo lwinu luluhambuka lukeelo. 21 Umukijuuva pano ipaapa, iiva nu lusukunalo ulwakuva ali nu vuvasi. Neke angapaape, maikumbuka kange uvu vafi uvuo, ulwakuva iiva nu lukeelo ulwa kuuva nu mwana. 22 Najumue muli nu lusukunalo lino, neke nikwisa kange kulyumue neke miliiva nu lukeelo. Nakwale junu anoghiile kuvisia ulukeelo uluo kulyumue. 23 Kange unsiki ughuo ghungafike, namulikumhosia kimonga. Kyanghaani nikuvavuula, mungansuume kimonga uNhaata mu litavua lyango, ikuvapeela. 24 Nambe lino namunsumile kimonga mu litavua lyango. Musumaghe mupelua, neke ulukeelo lwinu lukwilane. 25 Nijovile isio numue mufihwanikisio, neke ghukwisa unsiki ghuno nanijovagha numue kange mu fihwanikisio. Looli nijovagha numue pa vuvalafu imhola sa Nhaata. 26 Unsiki ughuo musumagha mu litavua lyango, naniit une nikuvasumilagha kwa Nhaata, jeeje! 27 Unaata jujuo avaghanile umue ulwakuva munganile une, kange mukwitika kuuti nihumile kwa Nguluve. 28 Nilyahumile kwa Nhaata, nikiisa mu iisi muno; kange nivuuka mu iisi muno, nigomoka kwa Nhaata. 29 Avavalanisiva vaake vakati, "Ulolile, lino ghujova pavuvalafu, naghujova mu fihwanikisio. 30 Lino, tukagwile kuuti uve usikagwile sooni, naghulonda umuunhu ghweni akposiaghe lumonga. Mu uluo tukwitika kuuti ulyahumile kwa Nguluve. 31 UYesu akavaposia akati, "Lino mukwitika? 32 Lolagha, unsiki ghuli piipi, Iweli kange seseene ghufikile, pano umue mupalasana nujunge iluta kwa mwene na kukundeka ne mwene. Neke une nanili

ne mwene ulwakuva uNhaata ali palikimo nuune. 33 Nikuvavuula isi kuuti muve nu lutengaano, ulwakuva muli nkate mulyune. Pa iisi apa muli ni mhuhuko, neke namungoghopaghe ulwakuva une njilefisie iisi."

17 UYesu ye amalile kujova isio, akalola kukyanya akati, "Nhaata, akavalilo kafikile; umughinie umwanaako, neke - 2 ghwope umwanako akughinie uve ndavule vule umpeliile uvutavulila uvwa kuvalongosia avaanhу vooni, neke avapeele uvvumi uvwa kuvisila kusila. (aiōnios g166) 3 Uvvumi uvwa kuvisila kusila vwe uvu: vakukagule uve ghwe Nguluvuve ghwa kyang'haani, ghwe junu uli jumo ghwe mwene, kange vang'hagule une ne Yesu Kilisite ne junu ulyasung'hile ku veene. (aiōnios g166) 4 Une nikughinisie pa iisi apa mulwa kumala imbombo jila jino ulyamheliile. 5 Lino ghwe Nhaata, unginie une palikimo nuuve, mu uvuva vuno nilyale navwo palikimo nuuve iisi ye jikyale kupelua. 6 Avanu vano ulyamheliile mu iisi, nivahufisie uvuva vwa litavua lyako. Avaanhу avuo valyale vaako ukamheela une, voope valigadilile ilisio lyako. 7 Lino vakagwile kuuti fyonu fino ulyamheliile fihumile kulyuve, 8 ulwakuva imhola jino ulyamheliile nivapulisie, voope vupiile, vakagwile kuuti kyang'haani nihumile kulyuve, kange vikwitika kuuti uve veeve ulyasung'hile une. 9 Une nikuvasumila avaananu vaako avuo, ulwakuva ve vano ulyamheliile. Nanikuvasumila avaanhу vooni mu iisi. 10 Avaanhу vango vooni, vaako; avaanhу vaako, vango uvuva vvwango vuvoniike kukiila aveene. 11 Une lino vivuuka mu iisi, nikwisa kulyuve, neke aveene vajjighe mu iisi, Ghwe Nhaata ghwe Mwimike, uvalolelelaghe mu ngufu isa litavua lyako lino ulyamheliile. Nividimile, nakwale nambe jumo junu asovile, looli junu akanoghiile kusova kukwilanisia sino silyalembilue mu Malembe aMimike. 13 Lino nikwisa kulyuve, nijova amasio agha pano nijighe mu iisi, kuuti avavalanisiva vango vavisaghe nu lukeelo mu moojo ghaave, ndavule nilinalwo une. 14 Nivavulile ilisio lyako, neke avaananu mu iisi vavakalalile, ulwakuva avavalanisiva vango nava mu iisi ndavule une vule nanili ghwa mu iisi. 15 "Une nanikukusuma kuuti uvavusie mu iisi. muno, looli nisuma uvapoke kwa mhosi uSetano. 16 Aveene nava mu iisi, ndavule une vule nanili ghwa mu iisi. 17 Ilisio lyako vwe vwa kyang'haani, lino nikukusuma uvavalasie avaanhу vaako nu vwakyang'haani uvuo, vaave vaako. 18 Ndavule ulyasung'hile une mu iisi, najune

fye nivasung'hile mu iisi. 19 Nikutavula lwoni kulyuve ni bamba, akasomola, akadumula imbulughutu ija vwimila aveene, neke voope vitavule lwoni kulyuve kundio ija m'bombi ughwa ntekiesi um'baha. Um'bombi kukukala mu vwakyanghaani. 20 Nanikuvasumila ujuo akatambuluagha Maluko. 21 Neke uYesu va vulanisivua veene, looli nikuvasumila na vano akam'buula uPeteli akati, "Gomasia ibamba jaako vikunyitika, vvimila kupulisivua na veene, 21 mu nyambe. Une ninoghiile kukwupila ulupumuko Kuuti vooni avuo vavisaghe nu vumo, vavisaghe luno uNhaata anding'hanikisie?" 22 Avasikali vala nu nkate mlyusue, ndavule uve uli nkate mlyusue, mbaha ghwave na valoleleli va valongosi va Vayahudi ndavule uve uli nkate mlyune na juune nili nkate vakankola uYesu, vakankunga. 23 Vakantwala taasi mlyuve, Nisuma vavisaghe vumo neke avaanhу kwa Hanasi, unkwiwe ghwa Kayafa. UKayafa ujuo vitike kuuti uve veve usung'hile une. 22 Uvuvaha alyale ghwe ntekiesi umbaha unsiki ughuo. 24 Kange vuno ulyamheliile, najuune nivapeliile aveene, neke ghwe juno alyavavuulile aVayahudi kuuti, lunoghile vavisaghe nu vumo ndavule une vule nili nu vumo umuunhu jumo afue vvimila avaanhу vooni. 25 nuuve. 23 Une niive nkate mu veene, najuuve nkate USimoni uPeteli nu m'bulanisivua ujunge vakava mlyune neke vaave nu vumo uvukwlanifu. Luuve vikum'bingilila uYesu mumbele, Umbulanisivua ujunge enendiiki neke avaanhу avange vakagule kuuti uve ujuo, alyakaguliike nu ntekiesi um'baha, akingila veee ulyasung'hile une, na kuuti uvaghanile ndavule palikimo nu Yesu muluviika ulwa ntekiesi umbaha. unganile une. 24 Ghwe Nhaata, nilonda kuuti, avaanhу 16 Nene uPeteli akiima akiima paanjи pa mlyango, umheliile vavisaghe palikimo nuune, pooni pano niiva, Umbulanisivua ujunge jula juno alyakaguliike nu neke vavuvone uvuvaha vwango vuno ulyamheliile, ntekiesi umbaha, akahuma panji akajova nu mhnija ulwakuva ulyangani kuhuma iisi ye jikyale kupelua. juno alyale ikuvadindulila avaanhу umulyango, pe 25 Ghwe Nhaata ghwe ghwa kyang'haani, avaanu akamwitikisia uPeteli kukwingila muluviika. 27 UMHinja ava mu iisi navakukagwile, neke une nikukagwile. jula akamposia uPeteli akati, "Asi, uve nuli umo ghwa Kange avavulanisivua vango vakagwile kuuti uve vavulanisivua va muunhu uju?" UPeteli akamwamula veve ulyasung'hile. 26 Nivavulanisie vakukagule akati, "Ndali, une nanili m'bulanisivua ghwake." 28 uve, kange nifivombagha uluo kuuti vaghananaghe ndavule unganile une, na juune niive kuwa ndani jilyale mhepo, vakava vikwota. Ghwope uPeteli akava palikimo na veene ikwota umwoto. 29 Untekesi um'baha akamposia uYesu vvimila avavulanisivua vaake ni mbulanisio saake. 30 UYesu akamwamula akati, "Une najovaghe na vaanhу pavuvalafu, ifighono fyonu navulanisyagha mu masinagogi na Nyumba inyimike ija kufunyila, muno vikong'hana aVayahudi vooni. Nanajovagha nambe lisio limonga ku vusyefu. 21 Lino kiki ghukumhosia une? Uvaposie vano vapulikagha, aveene vakagwile sino najovagha. 22 UYesu ye ajovile isio, umo mu valoleleli juno alyale piipi nu mwene, akantova ni lipi akati, "kiki ukumwamula enendiiki untekiesi um'baha?" 23 UYesu akamwamula akati, "Nave nijovile fivi, jova uvuviivi vwango. Neke nave nijovile vunofu, kiki ghukunova?" 24 UYesu ye ajiighe akungilue, uAnasi akalaghila kuuti atwalue kwa ntekiesi um'baha uKayafa. 25 Lino uPeteli ye ikwota umwoto, vamo mu vano valyale vikwota umwoto vakamposia vakati, "Asi uve nuli umo mu vavulanisivua va muunhu uju?" Umwene akaakaana akati, 'Ndali, une nanili m'bulanisivua ghwake.' 26 Neke umo mu vuvombi va ntekiesi um'baha, juno alyale nyalukolo ghwa muunhu jula juno uPeteli akan'dumwile imbulughutu akamposia akati, "Asi, naveeve nivele nikwaghile uli palikimo nu Yesu mu mughunda?" 27 UPeteli akaakaana kange, nakalingi

18 UYesu ye amalile pikufuunya, akavuuka palikimo na vavulanisivua vaake, vakakila uluvonde ulwa Keduloni, vakingila mumughundo ughwa miseituni. 2 UYuuda unya kumwohela uYesu, alyaghumanyle umughunda ughuo, ulwakuva kekinga uYesu na vavulanisivua vaake vakakong'hanagha apuo. 3 Pe akakilongosia ikipuga kya vasikalna valoleleli kuhuma ku vavaha va vatekesi na ku Vafalisayi, akaluta navo mu mughunda kumo vakolile itaala, imuli ni filwilo. 4 UYesu alyakagwile sooni sino kyasikumwagha, akaluta kuveene, akavaposia akati, "Mukumulonda veeni?" 5 Pe aveene vakamwamula vakati, "Tukumulonda uYesu uMunasaleti." UYesu akavavuula akati, "Neene" UYuda umwohesi alyimimile palikimo na vaanhу avuo. 6 UYesu ye avavulile kuuti, "Neene" vakagomoka kinsana nsana vakaghua. 7 Kange akavaposia akati, "Mukumulonda veeni?" Vakamwamula vakati, "Tukumulonda uYesu uMunasaleti." 8 UYesu akavamula akati, "Nivavulile kuuti neene. Lino nave mukundonda une, muvaleke avaanhу ava valutaghe." 9 UYesu akajovile enendiiki kukwilanisia sino alyajovile kuuti, "Vano ulyamheliile nanisofisie nambe jumo. 10 USimoni uPeteli alyale

ing'hongove jikavika. 28 Palwakilo, vakantoola uYesu uYesu akahuma kunji afwalile ingeela ija mifua ni kuhuma kwa Kayafa, vakantwala munyumba ija kitwa sopeka indangali. UPilato akajova akati, "Lolagha, ija ntwa ghwa Valooma. Neke aveene navakingili umunu ujuo ghwe uju." 6 Avavaha va vatekesi na munyumba ijo, ulwakuva vangingile viiva valamafu. valoleleli ye vamwaghile, vakoova vakati, "Unkomelele Mu ulu navaale vilia ikyakulia ikyimike iky Pasaka. pa kikovekano!" UPilato akavavuula akati, "Muntoole 29 Pe untwa uPilato akahuma kunji, akavaposia jumue mukankomelele, ulwakuva une nivona nsila akati, "Asi, umuunhu uju avombile vuhosu vuki vuno nkome." 7 Avayahudi vakamwamula vakati, "Usue tuli mukumhigha?" 30 Aveene vakamwamula vakati, nu lulaghilo, vvimila ululaghilo uluo uju anoghile kufua "Umuunhu uju, aale ave namhosu, natwale tukumuleeta ulwakuva umwene ivikile Mwana ghwa Nguluve. 8 kulyuve." 31 UPilato akavavuula akati, "Lino muntoole UPilato ye apulike amasio aguo, akoghopa kyongo, jumue, mukamhighe ndavule silungika indaghilo siinu." 9 pe akingila kange munyumba jaake ija kitwa, Avayahudi vakamwamula vakati, 'Usue natuli nu akamposia uYesu akati, 'Uve ghuhuma kuughi?' vutavulilua uvwa kumhigha umuunhu kuuti abudue. 32 Neke uYesu naalyamwamwile kimonga. 10 Pe uPilato Isio silyavombike enendiiki kukwilanisia sino alyajovile akati, "Kiki naghukunyamula? Asi, nukagwile kuuti uYesu vule ilifua. 33 UPilato akagomoka munkate mu une nili nu vutavulilua uvwa kukudindulila, nu vwa nyumba ija kitwa, akankemeela uYesu akamposia kukomelela pa kikovekano? 11 UYesu akamwamula akati, "Asi, uve veeve ntwa ghwa Vayahudi?" 34 UYesu akati, "Uve naghwale ghuuva nu vutavulilua kulyune, akamwamula akati, "Sino ghukumhosia, sihuma mu nave nupelilue kuhuma kukyanya. Lino umuunhu masaaghe ghaako juuve, pamo avaanhу avange junu ambikile mu mavoko ghaako mhosu kukila uve." vaktowmire kuuti umhosie?" 35 UPilato akamwamula 12 Kuhuma unsiki ughuo, uPilato akava ilonda isila akati, "Nili Muyahudi une? Avaanu kuhuma mukisina ija kun'dindulila uYesu. Neke aVayahudi vakoova kyako, na vavaha va vatekesi ve vano vakuletile vakati, "Ungan'dindulile umuunhu uju, naghuuva kulyune. Uvombile kiki? 36 UYesu akamwamula mmanyani ghwa ntwa um'baha uKaisali. Umuunhu akati, "Uvutwa vwango navwa mu iisi muno, vwale junu ikuviika kuuva ntwa, ikaana uvutwa vwa ntwa vuve vwa mu iisi muno avavombi vango vaale umbaha uKaisali." 13 UPilato ye apulike amasio aghuo, vikunhanga kuuti nileke kukolua na Vayahudi. Neke akahuma nu Yesu kunji, akikala pa kitengo kya vuhighi, lino uvutwa vwango navwa mu iisi muno." 37 Pe munjovele ija Kiebulania pitambulua Gabata kwe kuti, uPilato akamposia akati, "Kwe kuti uve uli ntwa?" Lwalo lwa mavue. 14 Ikighono ikio kiyale kighono kya UYesu akamwamula akati, "Ujovile seseene kuuti une kuling'hania ikyimike iky Pasaka, kaale kavalilo ka nili ntwa. Une nilyaholilue mu iisi, kuuti nivavulanisia ntanda ndiki. UPilato akavavuula aVayahudi akati, avaanhу uwawkyang'haani. Umuunhu junu ivingilila "Lolagha, uju ghwe ntwa ghwinu!" 15 Aveene vakoova uwawkyang'haani, ikumhulikisia." 38 UPilato akamosia vakati "M'busie, m'busie, unkomelele pa kikovekano." akati, "Uuwakyang'haani kyekiki?" UPilato ye ajovile UPilato akavaposia akati, "Asi, ninkomelele pa isio, akahuma kange kunji, akavavuula aVayahudi kikovekano untwa ghwinu?" Avavaha va vatekesi akati, "Une nanikuvuvona uvuhosi kwa muunu vakati, "Usue natuli nu ntwa ujunge, looli ju Kaisali!" uju. 39 Neke umue muli nu luno lukumhelela une 16 Pe pano uPilato akam'biika uYesu mumavoko kukun'dindulilia unkungua jumo ikighono ikyimike ghaake kuuti vankomelele 17 Pe vakantoola kya Pasaka. Asi, mulonda nin'dindulile untwa ghwa uYesu, akahuma mulikaaja apindile ikikovekano Vayahudi?" 40 Neke avaanhу vooni vakoova vakati, kyake kuhanga kufika pano pakatambulwaghа mu Kiebulania Golgota, kwekuti ling'hala lya mutu. 18 alyale mhijimbudi.

19 Pe pano uPilato akantoola uYesu na kukunkopa ni mijedeli. 2 Avasikali vala vakanenda ingeela ija mifua, vakamfwasia ku mutu, kange vakamfwasia isopeka indangali. 3 Pe vakava viveela kwa mwene na kukunnenela viiti, "Uve, ghwe ntwa ghwa Vayahudi! Vakava vikuntova na mapi. 4 akahuma kange kunji, akavavuula akati, "Pulikisia, umuunhu nikumuleta kulyume kunji kuno mukagule kuuti une nanikuvuvona uvuhosi vumonga kwa mwene." 5 Pe

"Nungalembaghe, 'Ntwa ghwa Vayahudi; ulembe Alimatis. Umuunhu uju alyale m'bingilili ghwa Yesu kuuti,' Umuunhu uju alyatiile, UNE NENE NTWA kisyefu, ulwakuva akoghopa avalongosi va Vayahudi. GHWA VAYAHUDI." 22 UPilato akavamula akati, "Sino Akansuma uPilato kuuti avusie um'bili ghwa Yesu nilembile, nilembile." 23 Avasikali ye vankomeliile pakikovekano. UPilato akamwitikisia, pe akaluta uYesu vakatoola amenda ghaake, vakaghava fighavo akaghuvusia. 39 Naju Nikodem, junu ikighono fine, pe nujunge akatoola ikighavo kyake. Kange kimonga alyalutile kwa Yesu pakilo, akiisa na mafuta vakatoola isopeka jaake. Isopeka iijo najilyahonilue, amanya lunusi ulunono. Amafuta aghuo ghalyale ikiilo ulwene jilyatavulue kuhuma ku mutu kuhanga kufika fijigho fitatu ndiiki. 40 Vooni ve vavilli vakatoola umbili ku maghulu. 24 Avasikali avuo vakavulana vakati, ghwa Yesu vakaghuniengelela nu mwenda umpala "Isopeka iji tuleke pidemula, ulwene tusodole palikimo na mafuta ghala amanya lunusi ulunono kuuti jiive jaani. "Isio silyavombiike kukwilanisia ndavule lulyale Iwiho lwa Vayahudi ulwa kusyila aMalembe aMimike ghano ghiiti, "Valyaghavinie avaantu. 41 Pano valyankomeliile uYesu pweaghulyale amenda ghango na kuvika ulusodolelo isopeka jaango." 25 Enendiiki fye valyavombile avasikali. imia jino navaghelile kuvika nambe muunhu. 42 Lino, Un'ghina ghwa Yesu, unnuuna ghwa ng'ina ghwa Yesu, ulwakuva ku Vayahudi ikighono kyale kighono ikya UMaliamu umhuma mu kikaja ikya Magidala, vakimile kuling'hania iSabati, vakaviika um'bili ghwa Yesu mu mbiipa jila, ulwakuva jilyale pipi.

20 Ye kuhenga ikighono ikya kwasia mu mulungu, uMaliamu Magadalena akaluta ku mbiipa. Ye afikile akavona ilivue lino valyadindiile pa mulyango ghwa mbiipa livusivue. 2 Pe akavuuka luvilo kuluta kwa Simoni uPeteli na kwa m'bulanisivua ujunge junu uYesu alyamughanile, akavavuula akati, "Vam'busisie uMutwa mu mbiipa, natukagwile kuno vam'bikile."

3 UPeteli palikimo nu m'bulanisivua ujunge jula, vakavuuka viluta ku m'biipa. 4 Vooni ve vavilli vakavuuka luvilo, ne um'bulanisivua ujunge jula, akakimbila fijjo kukila uPeteli, akatala kufika ku mbiipa.

5 Akinama, akahungiila mumbiipa, akaghavona gha menda, neke naalingile munkate. 6 Pe pano uSimoni uPeteli ghwope aakfika pala, akingila mu mbiipa akaghavona amenda 7 ni kitambala kino vakampinyile uYesu ku mutu, ikitambala ikio nakilyale palikimo na menda aghange, looli ikyene kilyale palubale. 8 Pe umbulanisivua ujunge jula ghwope akingila mu mbiipa, akalolana kukwitika. 9 Ulwakuva ye lukyale kuvombeka ulu, navalyaghantang'hinie aMalembe aMimike ghano ghiiti uYesu isyuka kuhuma kuvafue. 10 Pe avavalanisivua vala, vakagomoka kuno vakikalatha. 11 Unsi ughuo uMaliamu alyimile piipi ni mbiipa illila. Ye ajjighe ifilila akiinama akahungiila mu mbiipa. 12 Akavaagha avanyamhola vavili vafwaliile amenda amapala, vikalile pano ghulyale um'bili ghwa Yesu. Jumo alikalile ulubale lwa ku mutu, ujunge ulwa ku maghulu. 13 Avanyamhola vala vakamposia vakati, "Gwe mama, ghulillia kiki?"

Akavamula akati, "Nilila ulwakuva vam'busisie uMutwa ghwango, kange nanikagwile kuno vam'bikile." 14 Ye ajovile amasio aghuo, akasyetuka kunsana, akamwagha uYesu imile, neke naalyakagwile kuuti

ghwe Yesu. 15 UYesu akamposia akati, Mama, ghulilila pamaaso gha vavulanisivua vaake fino nafilembilue kiki? Ghukumulonda veeni? Umwene akasaghagha mu kitabu iki, 31 ifidegho ifi fino filembilue, filembilue kuuti umuunhu ujuo ghwe m'bombi mumughunda neke mwitike kuuti, uYesu ghwe Kilisite, Mwana ghwa ughuo. Akam'buula akati, "Ntwa nave um'busisie Nguluve, neke vwinila kukumwitika umwene, mwupile uMutwa, umbuule kuno um'bikile, nintoole." 16 uvwumi mu litavua lyake.

UYesu akati, "Maliamu! Umalimu akasyetuka, akajova mu njovele ija kiebulania akati, "Raboni" kwe kuti M'bulanisi." 17 UYesu akati, "Nungang'holaghe "ulwakuba nikyale kuluta kukyanya kwa Nhaata, looli lutagha ku vavulanisivua vaango, uvavuule kuuti, niluta kukyanya kwa Nhaata ghwango juno ghwe Nhaata ghwini, kange ghwe Nguluve ghwango na jumue Nguluve ghwini. 18 UMaliamu Magadalena akaluta kuvavulanisivua va Yesu, akavavuula akati, "Une nimwaghile uMutwa!" Pe akavavuula sooni sino uYesu amulaghiiile. 19 ikighono ikyka kwasia mu mulungu, avavulanisivua va Yesu valyakong'hanile muryumba vidindiile, ulwakuba valyale vikwoghopa avalongosi va Vayahudi. UYesu akiisa, akiima pakate pa veene akati, "Ulutengaano luvisaghe numue!" 20 Ye ajovile uluo, akavahufia amavoko ni mbafu saake. Avavulanisivua vaake ye vakagwile kuuti ghwe Mutwa uYesu, vakahovoka fijo. 21 UYesu akavavuula kange akati, "Ulutengaano luvisaghe numue. Ndavule uNguluve vule alyasung'hile une, na juuune nikuvasuung'ha umue." 22 Ye ajovile amasio aghuo, akavapulila umwuja ghwake, 23 akati, "Upila umhepo uMwimike. Avaanhu vooni vano mukuvasaghila inyivi saave, uNguluve ikuvasaghila. Vano namukuvasaghila inyivi saave, uNguluve naikuvasaghila." 24 Neke uTomasi juno akambulwagha "Didimasi, "umo ghwa vavulanisivua kijigo na vavili, napwealyale uYesu ye ikuhufia kuavulanisivua avajaake. 25 Avavulanisivua avajaake vala, vakam'buula uTomasi vakati, 'Usue tumwaghile uMutwa. Neke umwene akavamula akati, "Une naningitike isio, nave nanifyaghile na kukwabasia ni kyongo ifivamba ifya masumale mumavoko ghaake, na kukwabasia nu luvoko Iwango ikivamba mu mbafu saake." 26 Ifighono lekelalubale ye fikilile, avavulanisivua va Yesu valyakong'hanile kange mu nyumba, na ju Tomasi, mwealyale. Amalyango ghalyaale madinde, uYesu akiisa kange, akiima pakate pa veene, akati, "Ulutengano luvisaghe numue." 27 Pe akam'buula uTomasi akati, "Tomasi, ghwise ghwabasie amavoko ghango ni kyove kyako, kange ghwabasie imbafu sango nu luvoko Iwako. Ulekaghe kuuva ni nganighani, looli ghwitikaghe." 28 UTomas akamula akati, "Uve uli Mutwa ghwango! uli Nguluve ghwango." 29 UYesu akam'buula akati, "Ghwitiike ulwakuba unyaghile! Vafunyilue vano vikwitika, kisila kunyaagha." 30 UYesu alyavombile ifidegho ifingi finga

21 Pambe, u Yesu akihufia kange ku vavulanisivua vaake ku lisumbe ilya Tibelia; kukuhufia kulyale enendiiki: 2 uSimoni uPeteli, uTomasi juno akatambulwagha Didimasi, uNatanaeli um huma mu kikaaja ikyka kana mukighavo ikyka Galilaya, avana Sebedayi na vavulanisivua vaake avange vavili, vooni avuo valyale palikimo. 3 USimoni uPeteli akavavuula avajaake akati, "Niluta kulova isamaki. "Voope vakamwamula vakati, "Najusue tuluta palikimo nuuve." Pe vakavuka viluta, vakingila mu ngalava, neke ikilo jooni navakambulila kimonga. 4 Ye kuhenga, uYesu alyimile mulubale mulisumbe, neke avavulanisivua vaake navalyakagwile kuuti Yesu. 5 UYesu akavaposia akati, "Vanango namulovile nambe samaki jimo?" Aveene vakamwamula vakati, "Natulovile nambe jimo!" 6 Akavavuula akati, "Isia uwva fu ulubale ulwa ku ndio ulwa ngalava, ukuo mupata. "Pe uvwafu, neke vakakunua kukwesa ulwakuba vakalovile isamaki nyinga. 7 Pepano umbulanisivua jula, juno uYesu alyamughanile fijo akam'buula uPeteli akati, "Uju ghwe Mutwa!" USimoni uPeteli ye apulike kuuti ghwe Mutwa akatoola umwenda ghwake akipinya (ulwakuba naakipinyile vunofu) pe aktosia mulisumbe. 8 Avavulanisivua avange vala vakiisa ku ngalava (ulwakuba pano valyale napakale patali palyale imita kilundo kimo ndiiki) kufika kunji kulisumbe kuhuma pa ngalava) vakava vikwesa uvwafu vumemile isamaki. 9 Ye vafikile kunji ku lisumbe, vakaghwagha umwoto ugwa nkala, pa mwoto apuo pwe ghulyale unkate ni samaki. 10 UYesu akavavuula akati, "Mulete isamaki sino sino mulovile." 11 Pe uPeteli akingila mungalava, akakwesela kunji ku lisumbe uvwafu vula vuno vulyamemile isamaki imbaha. Isamaki isio silyale kilundo kimo ni fijigo fihaano ni tano. Napano isamaki silyale nyinga enendiiki, uvwafu navulyademwike. 12 UYesu akavavuula akati, "Mwise mulavuke, "Neke napwealyale nambe jumo mu vavulanisivua, juno alyaghelile kuposia kuuti, "Uve veee veeni?" Valyakagwile kuuti ghwe Mutwa. 13 UYesu akiisa, akatola unkate, akavapeela, kange akatoola isamaki akavapeela. 14 Uluo lulyale lwa vutatu uYesu kukuhufia ku vavulanisivua vaake, kuhuma isyuka ku vafue. 15 Ye vamanile kulia, uYesu akamposia uSimoni Peteli akati, "Simoni mwana ghwa Yohani, unganile une

kukila avange ava? "UPeteli akamwamula akati, "Eena Mutwa, uve ukagwile kuuti nikughanile." UYesu akambuula akati, "Udimaghe ing'holo sango? ¹⁶ Akamposia ulwa vuvili akati, "Simoni mwana ghwa Yohani, unganile?" UPeteli akmwamula akati, "Eena Mutwa, uve ukagwile kuuti nikughanile." UYesu akam'buula akati, "Ulolelelaghe vunono ing'holo sango." ¹⁷ Akamposia ulwa vutatu, akati, "Simoni mwana ghwa Yohani, unganile?" UPeteli akasukunala ulwakuva amposisie ulwa vutatu kuuti, "Unganile? Akamwamula akati, "Ghwe Mutwa, uve ukagwile sooni, ukagwile kuuti nikughanile." UYesu akambuula akati, "Udimaghe ing'holo sango. ¹⁸ Kyang'haani nikukuuula, ye ulinsoleka ulyamanyiine kufwala juuve amenda na kuluta kuno ghughanile. Neke ghuliiva mughogholo ghuligholosyagha amavoko ghaako, umuunhu ujunge ikukufwasyagha na kukukutwala kunu naghughanile." ¹⁹ UYesu alyajovile isio kuvonia vule uPeteli ilifua mulwa kumughinia uNguluve. Ye ajoyile isio akambuula uPeteli akati, "Umbingililaghe." ²⁰ UPeteli akasyetuka, akamwagha um'bulanisivua juno uYesu alyamughanile, ikuvavingilila mumbele. Um'bulanisivua ujuo ghwe juno alyeghiime pa kifuva kya Yesu ye vali pilia ikyakulia ikya pavwilile, ghwe juno alyamposisie uYesu kuuti, "Mutwa ghwe veeni juno kya ikukwohela?" ²¹ UPeteli ye amwaghile um'bulanisivua jula, akamposia uYesu akati, "Gwe Mutwa, kilihumila kiki kwa m'bulanisivua uju?" ²² UYesu akamwamula akati, "Nave nilonda uju ave mwumi kuhanga niliiva nigomoka, uve kikukuvava kiki? Uve mbingililaghe. ²³ Amasio aghuo ghano uYesu alyajovile ghakapulikika ku vavingilili vinga, pe vakasaghagha kuuti um'bulanisivua ujuo nailifua. Neke uYesu naalyajovile kuuti umbulanisivua ujuo nailifua, ulwene alyatiile, "Nave nilonda uju ave mwumi kuhanga niliiva nigomoka kikukuvava kiki? ²⁴ Umbulanisivua ujuo ghwe juno ikwoleka isi sooni, kange ghwe juno alembile isi. Usue tukagwile kuuti uwwolesi vwake vwa kyang'haani. ²⁵ Kwesili isingi nyinga sino alyavombile uYesu. Saale silembue sooni, nisaagha kuuti iisi jooni najaale jikwila kuvika ifitabu ifio.

Imbombo

1 Ikitabu ikyapakaliikyapakali nilyakilembile, Theofilo, nikajova soni sino alyasitenguile uYesu kuvomba na kuvulanisia, **2** kudughila ikighono kino umwene alyapelilue kukianya. Uulu luliale yeluhumile ululaghilo kuhumila kw Mhepo mwimike kuavavulanesivua vano alyavasaluile. **3** Ye sikilile imumuko sa Vene, umwene alyavonike kuvanave mwuumi kange na sising'ilisio nyinga sikoleuaghha. Mufighono fijigho fine alihufisiealihufisie kuvene, napikwolelela vumila isa vatwa va Nguluve **4** Panorama akatang'anagha navope, pe akavalaghilagha kuti navangavukaghe mhu Yerusalem, loli vaghulilaghe ulyalufingo Iwa Nata, lino, alyatile, "Mulyapulike kuhuma kuliune **5** kuti uYohanauYohana aliofughe ulyofugho Iwa malenga, loli umue mkwofughuaghha nhu Mhepo mwimike mofighono fififii fidebe." **6** Pano ye vakong'anile palikimo valyamposisie, "Mutwa, kwekuti ku uulu ghilikuvagomokesia avantu va Israeli uvutwa?" **7** Umwene akavavula akaati, "nalunoghile kuliumue kukagula amasiki Ghana uNata afumbilue kuvatavulilua va mwene jujuo." **8** Loli mukupila ingufu, unsiki ghuno ilikwisa kuliumue uMhepo umwimike; umue muliva volesi vango kuoni muYerusalem name muYahudi mwoni ni Samaria na kuvusilokuvusililo vwa iisi." **9** U Mutwa Yesu yamatilie kujova isi, avenue yevilola kukyanya, umwene akanyanyulivua kukianya, ilifunde likakupikila valeke kumuaghha name Mason ghavanave. **10** Pano vakalolagha kukyanya nhuvusyukue yeiluta, nakalingi, avantu vavili valyiima pakati name Kati pavanave vafwalilie amanda amavalafu. **11** Vakati, "Umue me vanhu va mugalilaya, Iwakiiki mwimile apa mulola kukyanya?" U Yesu uju Juno atoghile kukyanya iligomoka lulalula ndavule mumbwene iluta kukyanya. **12** Pepano vakagomoka kuhuma kukidunda kya mizeituni, kind kilipipi nii Yerusalem, ulughendo ulwa kighono ikyu sabati. **13** Ye vafikilevafikile vakaluta kugholofa kuno vakikalagha. Vope veva Ptro, Yohana, Yakobo, Andrea, Filipino, Thomas, Batholomayo, Matayo, Yakobo, Mwana wa Afayo, Simon Zelote, nhu Yuda Mwana wa Yakobo. **14** Voni vakakolana aka huana munhu jumbo, ningufu vakaghendelela ni nyifunyo. Palikimo na vope pevaliale avakimama, Maliamu ung'ina ghwa Yesu na valumbu va mwene. **15** Mufighono fila uPetro akima pakate nakate navanyalukolo avantu kilundo kimo night fijigho fivili, akati, **16** Vanyalukolo, lulyanoghile Kati amalembe ghakwilanilaghe pano pakali uMhepo mwimike akajovelaghha muloomo ghwa

Daudi ulwakuling'ana nhu Yuda, alyamendime kuvala vano valya n'kolole uYesu. 17 Ulwakuva umwene alyale njitu aliuyipile ikighelelo kya mwene mumboo jitu iji." 18 (lino umunhu uju alyaghulile ikivanja kind aliipile nhuvuhosi vwa mwene apuo pe akaghwisagha akalongosiagha umutu, umbili ghukadendemuka namaleme ghakakung'ika niiki ghakava pavugholofu.

19 Voni vanovakakilagha muYerusalemu valyasiupulike soni isi, pe ikivanja ikio pevakakipela kunjovele javanave "Akelidama"ughu ghwe "mughunda ghwa Dana.") 20 "Mukitabu kya Zaburi lilembilue, 'ghuula umughunda ghuake ghuva wa kuhama kwejeje name jumonga nangikalaghe Pala;' name, 'Tavulile umunhu ujunge atole inafasi jamwene ijavulongosi.'

21 Uluo Iwakyang'ani, lino, jumbo umughosi vakavingilisaniagha pano uMutwa Yesu alyahumile napikwingila muliusue, 22 kutengulila kulwofugho lwa Yohana kufika ikighono Kira kinda akatlwaghaka kukyanya, anoghile piva mwolesi ghwa Iusyiuko palikimopalikimo nusue. 23 "Vakavavika pavulongo avaghosi vavili, Yusufu Juno akatambulivugha Balinaba, junoghuope akatambulivugha Yusto nhu Maria. 24 Avene vakifunyagha vakatisagha, "Uve, Mutwa, ghwejuno ukagwile amojo gha vanhu voni, tuvikiile pavugholofu ghwe Venice muvanhu avavilli Juno usaluiile. 25 Uwakuhalu imbombo ija vwomolia jino akajile uYuda Juno akahokile ghwejuno ahaliile papa mwene." 26 Vakavatovela ikuura vavuo, ni kura jikamughwila Mathia wejuno akavalilua palikimo na vasung'wa kijigho najumo.

2 Yekifikile ikighono kya Pentekoste, vanilla valyakong'anile papamo. 2 Nakalilingi lukahumila ulugulomo kuhuma kukyanya here luujilo lwa mepo lukamema munyumba Joni jino valikalile. 3 Sikavahumila imiilli, sikalekeng'anra here ndapi said mwoto Kira munhu sikale pakyanya pamutu ghwa mwene. 4 Avenu voni vakamemesuvu uMhepo mwimike pevakatengula kujova injovelo isinge, ndavele uMhepo akavatangile kujova. 5 Unsiki ghulaghula pevalyiale avayahudi vano vakikalagha muYerusalemu, vakamulumbagha uNguluve, kuhuma mu iise soni sino silipasi pavulanga. 6 Inguluumo is yesipulikike, ikipugha kya vanhu kikaghona palikimo vakava nhu vwoghoi ulwakuva Kira much akapulike panovijova ninjovele Ja mwene jujuo. 7 Vakaghasuka napideghanapidegha Avenue vakajova, "kyang'ani, available voni vanoviju kwekuti navaGalilaya? 8 Lwakuva kiiki tukuvapulika, usue tweni munjovele situ sino tukaholilue na sope? 9 Waparthia na vaMedi nava Elamu, navmo vikukala

khu Mesopotamia, Yahudi namu Ponto naku Asia, ghwitu Daudi: umwene alyafuile nakusyilua, najimbipa 10 Mu Frigia, Pamilia, namu Misri, naku Libya ja mwene jilipalikimo nusue mpaka umusiyughu iji. 30 naku Kirene, navahesia voni kuhuma ku Rumi, Analu, alyale m'bili kange aliyah kaguile kuuti uNguluve 11 Va Yahudi, na vimiike, Wakrete na Vaarabu, alijighile ulwuihgo Kwan mwene, pa kitengo ikyu vutwa. tukavapulika vijova munjovele situ ulwa vutavulilua 31 lili alyalyaghila ng'ani pe akajova ulwakusyiu ka Iwa lwa mbombo saNguluve." 12 Voni valyaghawisike kilisite, 'nambe nalyamulekile kuvulugu, nambe naghu napikwalangana; valijofisie vavuo Kwan vavuo, 13 m'bili ghwna mwene na ghuvolile. (Hadès g86) 32 U "Ulu lulindani?" Niiki avenge valyasyojuli vakati, "Ava Yesu uju - u Nguluve alyan'syusisie, Juno usue twueni vamemile uluhujo ulupya." 14 Loli uPetro akiima tulivolesi. 33 Pa uluo, ye anyanyulivue muluvoko palikimo navala kijigo na jimo, akakolelala kiongo, ulwa Nguluve ulwa ndio, ye upile ulufingo Iwa Mhepo akavavula, "Mwevanhu va Yudea navoni vano vikukala Mwimike kuhuma Kwa Nhata, umwene akung'ilile apa pa Yerusalem, illi live pavuvalafu paliumue, ulufingo ulu, lung umue mukuluvona na kupulika. 34 mupulikisyaghe vunofu amasio aghango. 15 Avanhu Nakuba u Daudi nalya toghile kuluta kukyanya, loli ava navaghahile ndavule musagha, ulwakuva unsiki itti, 'U Mutwa alyajovile Kwan Mutwa ghwango, 35 ughu lwakilavo kivalilo kya vutatu. 16 Loli illi lilyajovilue "ikaale kuluvoko lwango ulwa ndio, kudugha niliva kukiilila kwa m'bili uYoheli: 17 Jiliva mufighono nikuvavombela avalugu vako kitengo kya maghulu ifya vusiliilo, u Nguluve ijova, nilikung'ilila umhepo ghako. 36 Ku luo inyumba jooni Jack Israeli jikagule ghuango ku vanhu voni. Avana vinhu navalivinhu said kyang'anu u Nguluve ambikili umwene kuva vihumiaghha uvuvili, avasoleka vinhu vilisonuaghha Mutwa kange kilisite, uYesu Juno mulyankomelile." sinosivoneka, navaghogholo vinhu vilighonelagha 37 Lino yevapulike Ayala, sikavanyanya munhumbula injosi. 18 Vulevule ulwa vavombi vango name savanave, vakambula uPetro navasung'wa avenge vavombi vango ava hinja mufighono ifio, nikung'a e, "Vanyalukolo, tuvombekiki?" 38 U Petrol pe uMhepo ghwango vope vilivilagha. 19 Nihufiaghha akavavula, "Mulataaghe, mwofughue, umunhu ghweni, isakudegha kukyanya kuvulanga nifidegho pasi pa multitava lya Yesu kilisite ulya kusaghilua uvohosu iisi, idanda, umwoto, niliosi ilighifu. 20 Ilijuvallijuva vwinu, Kane mukupilagha uluvonolo Iwa Mhepo lilahambusivua kuva ng'isi naghumwesi kuva danda, Mwimike. 39 Ulyakuva kulyiumue lwe lufingo na ye kikyale ikighono ikivaha nhi fidegho fya Mutwa. kuvana voni navano valikuvutali, avanhu vinga ndavule 21 Liliva ndiki umunhu ghueni Juno ikulitambulagha uMutwa u Nguluve ghwitu ndavulendavule kyande ilisio lya Mutwa ilivanguka.' 22 Mwevanhu va ikuvakemela. 40 Kumasio minga alyavolekile na Islaeli, mupulikaghe amasio agha: U Yesu ghwa kuvapelepesia; akati, "Mujavule muhume mukikolo Nazareti, umunhu Juno mpesie nhu Nguluve iiki kiuafu." 41 Pepano vakavupilagha amasio gha kuliumue ni mbombo savatavulilua ni sakudegha, mwene na kukwofughuaghha, apuo pe vakongeleta nifidegho fino u Nguluve kukila pakate paliumue, mukighono ikio ndavule kufika imbelo imbilima itatu. ndavulejumue mulumanyile- 23 Ulwakuva uvutavike 42 Vakajigha vagadilile imbulaniso said vasung'wa vulyahuvilue kuhuma kuvutengulilo, nhuvupakasi vwa name kutangilanila, mulwa kumenyula unkate na Nguluve, alyatavulivue, numue, mumavoko gha vanhu munyifunyo. 43 Uludwesi lukisa kumbelo soon, avanangi, mulya n'komelile na pikum'buda, 24 Juno nisakudegha mufidegho siksvombeka kukilila ku va ungluluveunguluve alya mwimike, akavusia uvuvafi sung'wa. 44 Vanilla vano valyitike valyalevalyale vwa vufue Kwa mwene, ulwakuva nalukunoghile palikimo na kuva nifinhu fivanave palikimo, 45 Kwa mwene kutemua nuluo. 25 Ndiki u Daddy ijova pevakaghusiaghha ifinhu fivanave na pighavania ku vwinila vwa mwene, nilyamwaghile u Mutwa jatu vooni kuling'ana nujunge ndavule akalondagha. pamaso ghango, umwene alikuluvokoko lwango ulwa 46 Uluo ikighono pa kighono vakaghendelelagha kundio apene lolii nani veghelesivuaghha. 26 Ulwene nuvutavike vumo munyumba imbaha inyimikeinyimike umwojo ghwango għuliale nhu lukelo nalulumillu ijakufunyila, valyamenyuile un'kate munyumba, lwango lulya hovosive. Kange nagħum'bili għwango valyahangilanile kuliakulija ikyakulija nulukelo nhu ghukkalagħha n'kangafu. 27 Nħulaluleka uluvvelo vukkola vwa numbula. 47 Valyamughinисie u lyango lulaluta kuvulugu, nambe nagħkuluntavula Nguluve vikitikisivuaghha na vanhu voni. U Mutwa umwimike għwako kulola uvuvole. (Hadès g86) 28 Uve alyavongelisie mukighono kange mukighono vano uhufisie kuliune iisila is vvumi; ghukumbika nimeme valyale vivanguka.
ulukelo pavulongolo pa maso ghako! 29 Nyalukolo, nakaguile kujova kuliumue ulukangasio ulwa Nata

3 Lino u Petro nhu Yohana yevalungumile munyumba vanyalukolo, nikaguile kuti mulyavombile mhuvujas, imbahta inyimike ija kufunyla unsiki uwa kufunya, pe valyavombile vulevule avalongosi vinhu. **18** Loli mukivalilo kya budika lubale. **2** Umunhu jumonga, amasio ghino uNguluve aliyah vavulile nga'aani kivwale kuhuma iholua, alyale ipinduaipindua kukilila mumalomo agha vaviliivavili voni, Katie ujuu ifighono fioni valyale vikumughonia pamulyango kilisite ilipumuka lino akwisisie. **19** Lino, mulataghe, ghwa nyumba imbahta inyimike ijakufunyla ghuno musyetuke, ulwakuti uvuhosi vwinu vuoni vuvisivie, ghukatambuliuaghha umuliano unono, ulwakuti ulwakuti ghuisse unsiki ughwa kutengana vvimila akagule kusuma ikitekelo kuhuma kuvanhu Vene nhu vutavulivua. **20** Mulwakuti akagule pikumwomola kulyalungime kunyimba imbahta inyimike ijakufunyla. kilisite Juno asalulivue vvimila umue, Yesu. **21**

3 Ya vvene uPetro nhu Yohana valipipi kukwingila Ujuo ghwe mwene uvulanga vumhupilile pano filava munyumba imbahta ijakufunyla, alyasumile ilitekelo. figomoka ifinhu fioni, silo u Nguluve alyasijovile **4** Petro, akamulunguvalila amaso, palikimo nhu pakali kukila mumalomo gha vaviili. (aiōn g165) **22** Yohana, akati, "tulolaghe usue." **5** Kivwale akavalola, Sakyang'ani u Musa alyajovile, u Mutwa ungluluve akavahuvilagha kikava kimonga kuhuma kuvanave. ikumwimiaghha um'bili ndavule uneasy kuhuma **6** Loli u Petro akajova, "indalamia ni sahabu une munkate muvanyalukolo vitu. Mulikumpulikisyatha nanilinayfo, lolii kinonilinakyo nihumia kulyuve. Mhu ifinhu fyoni fine ikuvavula umue. **23** Lulihumila kuuti litavua iya Yes kilisite ughwa mhu Nazareth, umunhu ghueri Juno naipulika Kwan m'bili ujou ghendagha." **7** U Petro akantola nhi kivoko ghwe itipuliuaghha avuke pakate pa vannhu. **24** Ena, kya mwene ikyandio, akamwinamula munkyanya: navavili voni kutengulila uSamweli navano valisile nakalingi amaghulu gha mwene nififughamilo fya pambele pa mwene valyajovile kange vakapulisia mwene ni fijeghe fikapata ingufu. **8** Akajumba ifighono ifi. **25** Umwe mhu livana vavvili kange mukyanya, umunhu kivwale pe akima pe akatengula valufingo luno uNguluve alyafingine palikimo nava kughenda, akingila munyumba imbahta inyimike nyenya, ndavule alyajovile Kwan Ibrahim, 'Mhu ijakufunyla palikimo nhu Petro nhu Yohana, mbeju Jakob ing'olo sooni isa mhu iisi sifunyuaghha. **26** akaghenda, akajumba, napikumongesia uNGuluve. **9** U Nguluve ya mwimisiemwimisie umbombi ghwake, Avanhu vooni vakambwene ighenda na pikumughinia alyamwomwile kulyumue tasi, ulwakuti avafunye uNguluve. **10** Vakakagulu Kati ghwe jula junu alyale umue ulwakushetuka kuhuma muvuhosi vwinhu. ikukala na kusuma ilitekelo pa muliango unono ughwa nyumba inyimike ijakufunyla; valyamemile kudegha name kudegha kyongo pakila kinokikahumile Kwa mwene. **11** Ndavule alyavakolelile uPetro nhu Yohana, avanhuanhu voni vakakimbiliila muvukumbi vuno vatambulagha Sulemani, vakadeghagha kyingo. **12** U Petro Jeff alivwene illi, umwene akavamula avaanhу, "umue mwewanhu va much Israeli, kicking mudegha? Nakiki mulangamile amaso ghinu kulyusie, hence twesue tubomble uju ulwakuti aghendaghe ni ngufu siitu nhu vvitiki vvitu?" **13** U Nguleve ghwa Ibrahim, nhu ghwa Isaka, nhu ghwa Yakobo, Nguluve ghwa Va Nhataa viit, amwimike um'bombi ghwa mwene u Yesu. uju ghwe mwene Juno umue mukafumbatisie na panoramic umwene alyale ilonda kumulekesia ave mwavuke. **14** Mulyakanile umwike kange unyawakkang'ani, niki umue mukamolonda um'budighwe alekue ave mwavuke. **15** Umue mulya m'budile untua ughwa vuumi, Juno u NgeluveNgeluve aliyah syusicie kuhuma ku vafue use tulivolesi va ilio. **16** Lino mulwitiko mulitavua lya mwene, umunhu uju Juno mukam'bona napikagula, alyimikilue kuvomba ningufu. Ulwitiko luno lukillakwa Yesu uvulamuke uvupesie, pavulongolo palymue mwevoni. **17** Lino,

4 Unsiki uPetro nhu Yohana vyalya vijova name Vanuatu, avatekesi nhu n'sikali wa nyumba inyimike ijakufunyla mu sadukayo valyavalutile. **2** Valyakalilie fijo ulwakuva uPetro nhu Yohana valyale vikuvalanisia avanhu piti uYesu name pikuvavulanisia avasyoke avamwene kuhuma kuvaefue. **3** Valyavakolile nakuvavika mukipatalamukipatala unsiki ghwa palwakilo pakighono kikafwatilie, kikale kisiki jikava vvilile. **4** Ikghelelo kya vaghosu valyaghelanisivue valyale imbilima ihano ndiki. **5** yeifikile ilwakilo ijakighono kind kikafwatilie, piti avagoyo vavanave name vaghoholo navalembi, palkimo vyalyakong'anike palikimo moyerusalem. **6** uAnasi alyale n'tekesi ngoyo, nhu Kayafa, nhu Yohana, nhu Iskanda, vanilla valyale vanyalukolo va n'tekesi ungoyo. **7** Yevavikile uPetro nhu Yohana pakate pavanave, vakaaposia, "Mungufu nyiki, Kane mulitavua lyani muvombia illi?" **8** Niiki uPetro yeah amemile uMhepo umwimike, akavavula, umwe me vagoyo vavanhu, na vaghoholo, **9** Ndavule usyue ikighono kyamusiughu tuposevua vvimila vwa mbombo inofu jino tumbomble umunhu un'tamu uuju-lwandani umunhu uuju avuuvuke? **10** Leka

livonekaghe ilio name kuvanhu voni name Islaeli Joni, Sakyang'ani, voni u Herode nhu Pontro Pilato, Katie mulitavua ilya Yesu kilisite ughwa Nazarethi, palikimo name vanhu avapanji na vanhu VA isilaeli, Juno mkakolile, Juno uNguluve akasyusisyie kuhuma vakakng'anavakakng'ana palikimo mulikaja illi ilya kuhuma kuvalafue, wimila vwa Silas Jack mwene kuti n'sung'ua uYesu kilisitekilisite Juno alyampakile imono. umunhu uujo imile pavulongolo pa maaso ghinu yeah 28 Valyakong'anile palikimo kuvomba soni sino uluvoko nkafu. 11 UYesu kilisite lyelivue lino umweumwe mwe Iwako nhu vughane vvako vulyalighile kutengulila va lengaji mukalisyojule, lyelinolyelino livikilue kuva pakale yeah nasihumile iisi. 29 Lino Mutwa, usilogalhe livue likome lya muulubale. 12 Nakulivuvangi Kwa inyoghofio save, uvapele ingufu avavombi vako munhu ujunge Juno avesaghe. Ulwakuva nakwelile kulkulijova ilisio liako night ngufungufu soni. 30 Ulwakuti ilinge ilitavua pasi pavulanga lino vapelilue avanhu, pano ghugholosia uluvoko Iwako kuvuvusia, ifidegho wimila vwa ilio likagwile tuvanguka." 13 Niike ye ifyakudegha fikagule kuvoneka vvimila vwa m'bombi vavuvwene uvukangafu uvwa Petrol nhu Yohana, ghwako uYesu mwimike. 31 Yevamalile pikufunya people vakakagula kuuti Vanuatu va vulevule vano pano valyakong'anile palikimo pepakasenyeneka, name vimbi, pe vakadegha, vakakagula kuti uPetro Nike voni vakamema umhepo umwmike, vakajova nhu Yohana vakale palikimo nhu Yesu. 14 Ulwakuva ilisio lya Nguluve ningufu soni. 32 Ikipugha kya voni vakabwene umunu Juno avuvusivue imiile palikimo vano vakamwitike vyalyale nhe numbula jimo nhu name Vene, no valyale ni sa kujova kange. 15 Loli ye mwojo ghomo: na kwalyiale nambe jumonga Juno vupile ululaghilo avasang'wua vavuke pavulongolo akafisagh fioni finalinayfo fyamwene jujuuo, vvimila pa lukong'ano lwa kivighili pe vakajovagh vavuo lwa ulouuluo valiale ni fine fyoni palikimo. 33 Kungufu Kwan vavuo. 16 Vakajovagh, tukuvavomba kiiki soni vakapulisiaha uvwolesi vwave uvwa kusiuka avanhu ava? Sakyang'ani ikidegho kya kudegha uMutwa uYesu, lusungu uluvaha lulyale pavene voni. kivombike kukiilila muvanave lulipavuvalafu kuvanhu 34 Napaliale name jumbo Juno alyaghilue name voni vano vikukala mhu Yerusalem natungakane fimonga fino akafilondagha, ulwakuva avanhu voni ilio. 17 Loli ulwakutiulwakuti imola iiji jileke pikwila vano valiale nikarata sa fivanja nambe nyumba, mhu vanhu voni, isagha tuvapavile valajova Kwan valyaghuisagha name kuieta indalamu soni kufioni jumonga mhu litavua illi. 18 Vakavakemela u Petrol fino valyaghuisagha 35 vakafibikagh pasi pamaghulu nhu Yohana mun'kate name pikuva laghila kuti ghavusung'ua. Pevakamughavilagh umunhu ghweni nambe lusiku valajovagh nambe lusiku kuvulanisia Juno aliale mwitike, vakampelagh Kira munhu mhu litavua lya Yesu. 19 Loli uPetro nhu Yohana ndavule ilonda. 36 Yusufu, Malawi, umunhu umuma ku vakavamula name pikuvavula, "Nave lunofu pa Maso Kipro, akapelua ilitavua lya Balinaba (lilyaghanulivue gha Nguluve pikuvapulikisia umwe kukila uNguluve, mwana ghwa lutengano). 37 Alyale nhu mughunda, umue mhuhighaghe jumue. 20 Ulwakuva usue alyaghuisis pe akaleta indalamu soni, akasivika pasi natungabuhile kujova imola sino tusaghile name pamaghulu gha vasung'ua.

pikusipulika." 21 Ye vavapavile kyiongo u Petrol nhu Yohana, pevakavalekesia valutaghe. Navakalyaghile limonga ilyakuti me wavakungle, ulwakuva avanhu voni valyale vikumughinia uNguluveuNguluve kuluno valya vombilelue. 22 Umunhu Jula Juno alyavuvusivue alyale name make ifijigho fine. 23 Yevavalekisie uPetro nhu Yohana vakisa ku vanhu avuoavuo na kuvalava soni iisio sino avatakesi avavaha na vaghogholo ghano valya vavulile. 24 Ye vaghapulike, vakavela kyiongo palikimo Kwa Nguluve vakati, Mutwa uve ulyapelile uvulanga night iisi night nyanja night finhu fyoni mun'kate mhusene. 25 Uve wejuno, mhepo mwimike, kukila mumolomo gown Nata ghitu Daudi, um'bombi ghwako, ulyajovile, Iwakiki avanhu avapanji vikutupumusia, avanhu VA ghaniwe isio sino nasinoghile? 26 Avatua va muiisi valyang'alisie palikimo, na vaTemi valyakong'anile palikimo ulwa Mutwa nhu mesiaa ghwamwene. 27

5 Niike, umunhu jumonga akatambuliuagh Anania, nhu Safira undala ghwa mwene, valyaghuisie ikighavo kya kyuma, 2 akafisa Simo indalamu sinovalya ghusisie (undala ghwa mwene ghuope alyakaguile ilio), pe akaleta ikighavo kinokisighile na kuvika pamaghulu gha vasung'wa. 3 Loli uPetro akajova, "Ananias kiiki usetano amemisie inhumbula jako kujova uvudesi Kwan Mhepo Mwimike napifisa ikighavo ikyakuma ikyu mughunda ghuako? 4 Pano ghukakyiale nakikale kiuma kyiako? Kange ye ghughusivue, nailkale pasi pavulamuli vuuaako? Lukale ndani kusagha illi mumwojo ghuako? Nuvasiangile avanhu, loli, unsyiangile uNguluve." 5 Ulwakupulika amasio agha, Anania alyaghuiile pasi nakufua baho. Uludwesi ulukome lukavisile vooni vanovalyapulike ilio. 6 Avasoleka vakisa pavulongolo na vakam'bika mwenda ghwa kusilila vakamumia

kunji name pikunysiila. 7 Ye fikilile ifivalilo fitatu ndiiki, vakatisagha luvandani mu isii. 25 Loli jumonga akisa un'dala ghwa mwene alingile n'kate, nalyakaguile napikuvavula, "Avanhu vano mukavavikile mhundinde nambe kuti kihumile kiiki. 8 U Petro Adam'bula, "Mbule, vimile munyumba imbaha ijakufunyila vikuvalanisia nde mughusisie umughunda ikighelelo ikio, "Akati avanhu." 26 Apuo unsikari umbaha akaluta eyo, ikighelelo ikio. 9 Pe uPetro akam'bula, "Lulindani palikimo navavombi, pe akavaleta, navakavavombela piti muhongine kukunysianga uMhepo ghwa Mutwa? ulutalamu, ulwakuba vakavoghopaghya avanhu vale Lola, amaghulu gha vano vasyilie umughosi ghuako vikuvalova na mavue. 27 Ye vavaletile, vakavavika ghalipamulango, vikukupindagha napi kutwala kunji." pavulonelo pavahighi. Untekesi umbaha akavaposia 10 Na Kalingi akaghua pa maghulu ghagha Petro, 28 akati, "Tukavavulile mulekaghe pivulanisia mulitavaa akafua, avasoleka vala vakisa vakawagha awfile. illi, mujigha mujimemisie iYerusalem ni m'bulaniso Vakapinda vaka kutwala kunji, vaka syila piping nhu sinhu, munoghelua kuleta idanda ja munhu uju mughosi ghwa mwene. 11 Uludwesi uluvaha lukisa kulyusue." 29 Loli uPetro na vasunng'ua vakamula, kulukong'ano luoni, nakuveni vano valyapulike aghast. "Lunoghile kukumwitika uNguluve kejeje avanhu. 12 Ifidego finga ni sa kudegħa inyinġa sikale siħumila 30 Nguluve ghwa vaNata viitu alyansusisie uYesu, muvanhu kukiċċila mumavoko għa vasung'wa. Valyiale Juno mulyam'bundle napikunkomelela pakpiki. 31 U palikimo muvukumbi vwa Sulemani. 13 Loli nakwaliale Nguluve alyamwimike muluvoko lwammwene ulwa ndio, umunhu ujunge Juno alyale ningfu kukolana navene; alyam'biikile kuvam'baha kange mbangi, kuhumia neiki anala, valyapelilue ulughinio ulukomeulukome ululuto kwa Israel, nulusagħilo Iwavuhosi. 32 name vanhu. 14 Kange, avitiki avinga valialevaliale Usue tulivolesi va isio nhu Mhepo Mwimike, juno vikwongelegħelavikwongeħela Kwa Mutwa, ikipugha u Nguluve akantawile kuvano vikumwitika." 33 ikikome iċċa vagħosi. 15 Kange kiongħi valiapindile Avahighi va baraza ye vapulike isio, vakakolua ni avatamu ava mufikaja, napikuvaghonia mufitala na ng'alasi vakalondagħha kukuvalbuda avasung'ua. 34 mufitengo ifya lutogo, ulwakuti u Petrol ikiling'ania, Loli uFarisayu Juno akatambulivuaghha Gamalieli, umughighi ghwa mwene ghukagħe pikwika kuwanave. um'bulanesi ghwa ndaghilo, alyale ikwogħopua 16 Apuo kange, ikipugha kya vanhu vinga valisile navanhu voni, akiima na pikuvavula avasung'wa kuhuma mufikaja fioni fine fisiunguit Moyerusalem, vavahumie kunji nsinki n'debe. 35 Pe akavavula, vakavaletagħha avatamu vano vamemile imipepo "Vagħosi va Israeli mulolelelagħe kiongħi nakino imilamafu, vanilla valyasokile. 17 LoliLoli untekesi mulonda pikuvavombela avanhu ava. 36 Ulwakuba, umbaha akimħa, navoni vano valyale palikimo unsiki ghunaghlyakilile, Theuda akima na pikughinna nhumwene (vanovalyale kipuha kya Sadukayo); kuva munhu mbuha ni kipugha kya vaanhu, vino pevalyamemile ningera. 18 Vakaghħolosia amavoko valyule ifilundo fine valyam'bingilile. Alyabidilue, vooni ghave kukuvalo ava sung'ua napikuvavika munkate vino valya mwitike vakapalasana na kusovanika. 37 mundinde ījavoni. 19 Mumasaki għa pakilo unyamola Ye akilile umunhu ujju, uYudauYuda mu Galilayha, ghwa Mutwa akadindula amaliango għa ndinde alyimile ifighona ifya kulembua, akavakwesha avaħnu akavalongosia kunji name piti, 20 "Lutagħha, munyumba viiinga vakam'bingilila. Ghwoppe vulevule alyasovile imħażza inyimike ijakufunyila na pikuvavula avanhu voni vano vakamwitika valyapalasine. 38 Lino amasio għoni aghha vuumi uuuv." 21 Ye vapulike illi, nikuvavula, mughelagħe name vaanhu ava muvaleke vakingilagħha munyumba imħażza inyimike ijakufunyila veene, ulwakuba, nave uvutavike uvu nambe unsiki uwakuhenga na kuvavulania. Loli untekesi imbombo iji ja vaanhu jitaghħua. 39 Loli nave umbaha alisile navo voni vano alyale navope, ja Nguluve namungagħe pikuvasigha; mvaghile nakukemela ikipugha kya vahighi voni palikimo na pikujagħha mulua nhu Nguluve." pe, vakamwitika vagħogħolo voni ava vanhu va Israeli pe akavomora amasio għa mwene. 40 Kange, akavakmela kundinde piti vavalete avasung'ua. 22 LoliLoli avasung'ua munkate pepe akavakopa na kukuvala avavombiavavombi vanovalyaltile, nava kavagħha valajovelagħha mulitavaa lya Yes, pe vakavalekagħha mundinde, valyagħomuke na kuhumia immoral, 23 valutagħe kuwanave. 41 Valyavukile pavulonolo "Tujiuvu īndinnej jidindilue vunono kange jiljivunono, pavuhippavu ħi vahovuike ulyakuva vavalilivue navavaloleli vimile palilyango, lol panotuvele tudindula, kuuti vanoghile kupumuka na kubedua v威ミラ il-Itavha natubwene munhu munkate." 24 Nike unsikari ilio. 42 Lino, ifighona fioni, munkate munyumba umbaha ughwa nyumba imħażza inyimike ijakufunyila imħażza inyimike ijakufunyila na kuhuma inyumba iji navatekesi avavha yevapulike amasio aghha, pe kange iji valyajige vivulariania papiķun'dalikil u Yesu vakavavakava ni nganġani imħażza v威ミラ il-Itavha natubwene munhu munkate.

6 Lino mufighono ifi, unsiki ghwa kipugha kya 2 U NguluveNguluve uwalwimiko aliya muhumile vavulanesisiva panokilyale kikwongeleta, injegħelo uNata għwitu Abrahamu unsinki ghuno alyiale ku jiġi Yahudi vaki Yunani jilyatengue kange nava Mesopotamia, ye naikallie ku Harani,' 3 akambula, Ebrania, ulwakuva avafuile vavanave valyale vukugha mu iisi Jakob navanyalukolo vako ulutagħe vikuva shemua mulighavo lya jatu iya kyakulia. mu iisi jino kumwa nikukusona'. 4 Pe akabuka mu 2 Avasung'ua kijjigho na vavili valyavakemelie iisi ija' Ukaldayo akiċċala ku Harani, kuhuma apuo ye ilipugha lioni iya vavulanesisiva vakati, "Nalunofu afyuila u Nata għwa muenhe, uNguluve akamuleta mu kulyiusekkuk kukulileta ilisio lya Nguluve nakutengelela iisi iji, jino vikukala lino. 5 Nalyampelile name kimonga pa meza. 3 Lino vanyalukolo, salula, avaghosi ikya vuhosni vwawmene, napwalia nambe jumonga lekela lubale, kuhuma mun'kate muliumue, avanhu apa kubiika ulughulu. Loli u Abraham alyafingilue ye avahugu, vanovamemile uMhepo nhu wakyang'an, akyiale nambe kuhola umuana ulwakuva ipelu iisi vanotuvangile kukuvapela imbonbo iji. 4 Nausue, jive vutema vwa mwenhe na vanha va muenhe. 6 U tughendelelagħe jatu pikufuna na mumbombo Nguluve alyajovile nagħruope ndiki, ulwakuti avanha ijālisio. 5 I hotuba jivanave jikalunogħile ulukong'an va mwenhe valikala mu iisi ija vuhesia, ulwakuti luoni. Pa ulu vakansalula uSitefano, umunhu Juno avanya iisi jila vikuvavikagħha kuva vavanave aliya memile ulwidtiku nhu Mhepo Mwimike, nhu na kuvavomba fiv u munsiki ughwa make filundu Filipino, Prokoro, Nikanori, Timoni, Parmena, nhu finhe. 7 Naju Nguluve akajova, niilkuva highhagħha Nikolao, umugħolofu kuhuma Antiochia. 6 Aviġi ikisina kino kivavikile vagalulua, pano sikilile isio vakavaleta avanhu ava pa Maaso għa vasung'ua, apuo pe vilħumagħha na pikufuna kuliune mu vano valyavasumile pavulongolo vakavavika amavoko iisi iji.' 8 Akam'pela u Abrahamu ulufingo ulwa ghavanave. 7 Niiki ilisio lya Nguluve like kwlaghha, kukegħetua, apuo u Abrahamu akava vise ghwa ikipugha ikya vavulanesisiva kikava kikwongeleta Isaka akakegħeta ikkōn iż-żejt kuhola kien. U Isaka kuula ku Yerusalem; nikipugħanh ikipugħha iki komme akava vise ghwa Yakobo, nhu Yakobo akava vise ikya vatekesi vakale kulwidtiko. 8 Nhu Sitefano, ghwa visukulu vitu kijjigho na vavili. 9 Avisukulu vitu Juno alyamemile urusungu ni ngħufu, alyale ivomba vakam'bonela igħi uYusufu vakamugħusia mu iisi ija isakudegħha ni fidegħi ifikome mukipugħha kya vanhu. 9 Misiri, na ju Nguluve alyale palikimo nhumwene, 10 Loli apuo avanhu vamo vakima avavingi li minnunha kange akamwawula mu mumuko sa Vene, akmpela iż-żakufunyila lino likatambulivu qiegħha nyumba iż-żakufunyila ulunyamasio nhu vufwihi pavolongolo pa Farao ija Muħħar, ni iya va Kirene nilya va Eskanderia, Ntuwa u ghwa Misiri. U Farao akombu kieku n'temi navange kuhuma ku Kilikja nħi Asia. Avanhu ava mu Misiri na munyumba ġiġi jidher. 11 Lol pejjalie vajovaniqħha nhu Stefano. 10 Lol navalnyakaguile injala imbaħha kiongħi nħi mumuk inyingga mu iisi kugħelana nhuvwaktyang'an nhu Mhepo juno Stefano ja Misiri namu Kanani nava Nhata viiit vakapatilie Juno akavombelagħha kusino ajobvagħha. 11 Kange ifyakulja. 12 Loli u Yakobo ye apulike kuti kwekkile alyavavulile avanhu vamo kisyiefu kuti, "Tumpulike u ikyakulja ku Misiri alyavomuile avaNhata. 13 Ye Stefano iż-żo amasio aghha kum'beda u Musa nhu vagħindile uYusufu akiħħu iqagħha kuvanyalukolo va Nguluve." 12 Vakavumilisja avanhu, avagholo, na mwene, ulukolo ulwa Yusufu lukakagħula kwa Farao. valembi, KangeKange na pikumulutlu u Stefano, 14 U Yusufu akavomola avanyalukolo va mwene vakan'kola, no pikun twala pavulongolo pavuhighi. kuluta kukum'bula u Yakobo nhu vise ghuvanave 13 Vakavakola avolesi avavudesi, vanovakajova, ise ku Misir, palikimo navanyalukolo vawmene, "Umunhu uju naibuhila kujova amasio amavvi palikimo na vanhu voni valyale ifi jidher n'dekela mukipugħo iki ikiimike nħi ndaghilo. 14 Loli tupulike lubale navahano. 15 Loli uYakobo akika ku Misiri iż-żo iti uYesu uju ughwa Nazaret u kukkanġanha apa pe akafua umwene palikimo nava Nhata viiit. 16 tulipu na kuħambusia inyio silo tulyapulyapelilie Vakatoluva vakaluka ku Shekemu vakasjilu mu nhu Must." 15 Umunhu għwani juno alyale muvuhighi, mbipa jino uAbrahamu valyaghħulile ni ndalamha akalungamika amaso għa mwene kukumulola u kuhuma kuvanha va Hamari kuula ku Shekemu. 17 Stefano, avene vakavu uqqa u vvenvven vwa nyamola.

7 Untekesi umbaha akajova, "sinomuvomba isi sakyanġ'an?" U Stefano akajova, vanyalukoo numue va Nata vango, mumulikisighe uneune:

Amasiki aghha lufingo Lula ghano Unguluve alyafingine
nuh Abrahamu ye għħilippi, avanhu pano vakava vongħelile ku Misiri. 18 Unsiki ughru alyatemile ujunge uNtuwa Misiri, uNtuwa Juno alyankaguile u Yusufu. 19 u Ntuwa ujunge ujjo akavadengħania avanhu vitu name vavombi ava Nhata vitu, no

kuvatagha avana vavanave avafyiele kuti valeke mukipugha kya lukovi nhu nyamola juno alyajovile kukukala. **20** Unsiki ghulaghula uMusa akaholuagha; nhu mwene mukidunda ikyu Sinai. Uju ghwe munhu alyilealyilenofu pavulongolo pa Nguluve, akalelula Juno alyale nava Nhata vitu, uju ghwe munhu alyupile mesi ghatatu munyumba ija vise. **21** Unsiki ghuno ilisio linolilyale nhu vumi na kutupela usue. **39** alyataghilue, umwalive Farao alyatolilue akamulela Uju ghwe munhu juno ava Nhata vitu valyankanile huene mwanake. **22** U Musa alyavulanisivue imanyilo kumuleva, valyantaghile kuvutali, na munumbula soni isa Misri; alyale nikufu kumasio na kumbombele. sivanave sino silyagevukile ku Misri. **40** Munsiki **23** Loli yekwaline amaka fijigho fine' lukamwisila ughuo valyambulile u Haruni.' ututendele amatekelo munumbula jamwene kuvaghendela vanyalukolo ghano ghikutu longosia. U Must ujuo, juno alyale vake, Alana ava Israeli. **24** Ye amwaghile umu ikutulongosia kuhuma mu iisi ja muMisri, natukagula Israeli ivombelua iiwi, uMusauMusa akan'tanga kinokimwaghile.' **41** ApuoApuo pevakatenda indama name kuvangulila akalumbila kwa juno alyam'bonile kufighono ifio pe vakahumiagha ilitekelo kukihiwani ikio akantova umMisri. **25** Akisaghilagha kuti vanyalukolo pe vakahovokagha ulwakuva vavombile imbombo sa va mwene vikagula kuti u Nguluve ikuvavula mu mavoko gha vanave. **42** Loli uNguluve alyavahambusie luvoko ulwa mwene, loli navalyalumanyile. **26** Ikhonono na pikuvapela vino vikufunya kunondue isakukyanya, kino kikafingile akalutu kuvamo va Israeli valyale vilua, ndavule lilyalembilue mikitabu kya vavili, 'vuli akaghela kuvasambania; akatisagha, mwevatua, munyumikisie une amatekelo agha fidimuafidimua umue mulilukolo; kiiki mupungana jumuejumue kwa finofino mulyabudile ku lukuve ku nsiiki ughwa maka jumue? **27** Loli juno alyamokile um'bading'anii ghwa fijigho fine, munyumba ja Israeli? **43** Mwitike ihema mwene akavadighulilagha kuvutali, na akajova, ijakukong'ania ija Moleki ni nondue ija Nguluve u 'Ghweveni juno akuvikile piva ntemi kange piva meghi refani, nakikhuanini kino mukatendile na pikufunya ghwitu? **28** Uve ghuloda pikum'buda, ndavule WA kuveene: pe nikavatwalagha kuvutali kukila kubabeli.' mbuda umuMisri Pammie?" **29** U Musa akakimbila ye **44** Ava Nhata vitu valyale nihema ija kukong'anile ija asipulike isio; akava mesia mu iisi ja Midiani, apuo vwolesi kulukuve, ndavule u Nguluve alyavalaghile pe akava vise ghwa vanha vavili. **30** Ye ghakilile pano alyajovile nhu Musa, kuuti ngale alyatendile amaka ifijigho fine, unyamola akamuumila mulukuve mu kihwani kino alyakyaghile. **45** Iji je hema jino lwa kidunda ikyu Sinai, mululapi ulwa mwoto munkate avaNhata viitu, munsiki ghwave, valyatwallie mu iisi mukianji. **31** Unsiki ghuno u Musa alyaghuvuene nhu Joshua. Isi silyahumile amasiki ghanovalingile umuoto, alyadeghaghna na pikudegha kiongo kind kutema ikisiina kino uNguluve alyavadughile ava nhata alyakivuene, panopano akaghelagha kuti akivelelele viitu yevakyale kuviihua. uluo lulyale ndiki m'paka ulwakuti akirole, ilisio lya Mutwa likamwisila likati, **32** kufikila mufighono fya Daudi, **46** juno alitikisivue 'Une nili Nguluve wawa NhataNhata vako, Nguluve nhunhu Nguluve pa Mason ghake, pe akasuma ughwa Abrahamu, nhu Isaka, nhu Yakobo; uMusa kulonda uvukalo Kwan Nguluve ughwa Yakobo. **47** alyatetitime nakaghela nambe kulola. **33** U Mutwa Loli uSelemani alyanjengile inyumba ja Nguluve. akam'bula, full ifilato fyiako, apuo pano ghwimile **48** Loli umwene juno alyale kukyanya na ikukala pimike. **34** Nisaghile imumuko sa vanhu vango vino munyumba sino sijengilue na mavoko; ulu lulindavule vali ku Misri, nipulike kutamua kuvanave, unenikile up'bili alyajovile. **49** Uvulanga kye kitengo kyango ikyu ulwakuti nivavule; lino isagha, nekwomola uve ku vuTua, iisi je jakuvika amaghulu ghango. Jiva nyumba Misri.' **35** U Musa uju Juno valya n'kanile, unsiki je jilindani mukunjengela?, u Mutwa ijoba: naukuva ghono valyajovile, 'ghweveni juno akuvombile piva kwekughi kulyune ukwakupumila?' **50** Na lweluvoko n'temi kange mulamusi ghuitu?' alye ghwe Nguluve lwango lunolvombile ifi fioni?' **51** Umwe mwe vnuh Juno alyamwomwile ave n'temi kange m'poki. U mwe vanya sing inyuumu mwe vano namudumulivue Nguluve alyamwomwile muluvoko lwa vanyamola inhumula ni nimbung'ulutu, January mukunkana Juno aliya muhumile uMusa mukihanji. **36** U Musa uMhepo Mwimiike,' muvomba ndavule ava nhata alyavalongwisie kuhuma ku Misri ye akiiale kuvomba vunhu valyavombie. **52** M'bilii veni muva viili juno ifidegho ni kidegho mu Misri name mulusumba ilya avanhata viinu navalyampumwisie? Valyavabudile Shamu, na mulukubi mu nsiki ughwa maka fijigho avavili vanovalyavahumile ye ye akyale pikuisa jumo fine. **37** Ghwe Musa uju juno alyavavulile avanhu unyawwakyang'anii, nalinolino mulivahindami kange va mu Israeli kuva, uNguluve ilikumwimia um'bili mulivabudi vamweene, **53** umuewe vanhu mwevano kuhuma mu lyumue muvanyalukolo vinhu, um'bili mukupile indaghilo sila sino silyaghuile nhumunyamola ndavule unhe'. **38** Uju ghwe munhu juno alyale loli namukajikola." **54** Loli avatua va pa vuhighighi

ye vapulike amasio agha inhumbula sivsnave silya ni fyakudegha fino fikavombekagha akadegha. 14
vavile kyiongo, vaka gwenulila amino u Stefano. 55 Amasaki avasung'ua ava Yerusalem ye vapulike
Loli umwene, ye amalile uMhepo uMwimike, akalola kuti iSamaria jupile ilisio lya Nguluve, vakavomola
vunono kukyanya akawagha uwimike vwa Nguluve.' u Petrol nhu Yohana. 15 Unsiki ghuno vakale
napikumbona u Yesu imile kuluvoko ulwa kundio ulwa vikwika vakavafunyilagh; kuti vamwupileuMhepo
Nguluve. 56 U Stefano akajova, "Lolagha nivwaghile Mwimike. 16 Kufikila unsiki ughuo, uMhepo uMwimike
uvulanga vudindwike, najumwana wa Adam imile alyakyale kuvikila nambe jumbo muvene; valyofughue
uluvoko lwa kundio ulwa Nguluve." 57 Loli avahighi va vuvule mulitava lyalya Yesu. 17 Pe uPetro nhu
vahighi vakovela kyongo ni lisio ilikome, vakadinda Yohana vakavavikila amavoko, vote vakamwupila
imbughulutu sivanave, vakankimbiliila palikimo. 58 uMhepo uMwimike. 18 Unsiki u Simoni ye aloolie
Vakantagha kunjikunjii kulikaja pe vakadijavakadjia na kuti uMhepo Mwimike ahumisivue kukulila kuvikivua
mavue: navavolesi va kafula ameanda gha vanave amavoko na vasung'ua; akalonda kuvapela indalama,
aghakunji nakuvikapasi pipi na maghulu agha nssoleka 19 Akati, "mumele ingufu, ili kila junu nikum'bikila
junu akatambuluagh Sauli. 59 Pano valyale vikun'tova amavoko upilaghe uMhepo Mwimike." 20 Lol uPetro
u Sitefano namavue, pe akaghendelela pikunkemela akam'bula; indalama jako palikimo najove jisovile
uMutwa akajova, "Mutwa Yesu, upila inhumbula kuvutali, ulwakuva uve ghwiti ikipelua kya Nguluve
jango.". 60 Akafulughamma namafundo akakemela nilisio kiivonekele nhi ndalama. 21 Usila lumonga mu isi,
ilivaha, "Mutwa nhungavavallilaghe uvuhosi uvu." Ye lwakuva umwojo ghako naghugholuik pavulongolo
ajovile isio akafwisagha.

8 U Sauli alyale pa Iwiting'ano nhuvufue vwa mwene.

Ikighono ikio pe akatengula kukuwapumusia kupungilanila mulukong'ano luno lulyale ku Yerusalem; na viitiki vooni valyapalasine mu iisi Jack Yudea nhi Samaria, valyasighile viva sung'u. 2 Avanhu vano vakamwitike uNguluve vakansyilagha uStefano na kuvika ifua imbaha kwawene. 3 Loli u Sauli alyananginie ulukong'ano. Akalutaghya nyumba kwa nyumba napikuvakwesela kunji avamama nava ghozi, napikuvavika mundinde. 4 Awwitiki vino vakapalasine vakajigha vidalikila ilisio. 5 U Filipo Akiva mulikaaja lya Samaria pepe Adam'pulisyiaghya u kilisite u kuo. 6 Amapuga yeghapulike nakulola ifidegho fino alyavombile u Filipo; vakavika vunono kukila kind alyajovile. 7 Kuhuma apuo avanhu vino valyapulike, Mhepe indamafu sikavahuma avanhu kumonga vililia ni lisio ilivaaha, aviinga vino valyakokonyile naava fiwale vakavuvuka. 8 Lulyale lukkelo lukome mulikaja. 9 Lol pe alyale umunhu jumonga n'kate mulikaja Lila multavua lya mwene Simon, juno alyale ivomba uvuhavi; vunho alyavombile Kati avanhu vadeghe mukisina ikyu Samaria, pano akatisaghya umwene munhu kyongo. 10 Ava Samaria vooni kutengulila un'debe naju ngoyo, akampulikisyiaghya; vakatisaghya; "Umunhu uju se iila iingifu sa Nguluve sino se mbaha." 11 Vakampulikisyagha, ulwakuva avapelile kudegha unsiki n'tali ku vuhami vwa mwene. 12 Loli unsiki ye vitike kuva Filipo akadalike ulwa vutuva vwa Nguluve nulwa litavua lya Yesu kilisite, vakofughua, avaghosi nava dala. 13 Na ju Simon jujuo alitike: ye ofughue akaghendelela piva nhu Filipo; ye afivuene ifidegho

fini fyakudegha fino fikavombekagha akadegha. 14 Amasiki avasung'ua ava Yerusalemu ye vapulike kuti iSamaria jupile ilisio lya Nguluve, vakavomola u Petrol nhu Yohana. 15 Unsiki ghuno vakale vikwika vakavafunyilagha; kuti vamwupileuMhepo Mwimike. 16 Kufikila unsiki ughuo, uMhepo uMwimike alyakyale kuvikila nambe jumbo mvunene; valyofughue vuvule multitava lyalya Yesu. 17 Pe uPetro nhu Yohana vakavavikila amavoko, vote vakamwupila uMhepo uMwimike. 18 Unsiki u Simoni ye alolile kuti uMhepo Mwimike ahumisivue kukulila kuvikivua amavoko na vasung'ua; akalonda kuwapela indalama, 19 Akati, "mumele ingufu, ili kila junu nikumbikila amavoko upilaghe uMhepo Mwimike." 20 Lol uPetro akam'bula; indalama jako palikimo najove jisoviile kuvutali, ulwakuva uve ghwiti ikipelua kya Nguluve kiivonekele nhi ndalama. 21 Usila lumonga mu isi, ulwakuva umwojo ghako naghugholuik pavulongolo pa Nguluve. 22 Pa uluo latagha uvuhosi vwako na pikunsuma uNguluve ndighane ghusaghilwagha amasaghe gha mwojo ghuako. 23 Ulwakuva nikukwagha uli musumu ija vuvasi nhuvukuungua vwa vuhosi." 24 U Simon akamula akati, "Munsume uMutwa vvimila une, ulwakuva għoni għano mujovile ġħakaguile kunkuñi himila. 25 Unsiki u Petro nhu Yohana pano valyolelevalyolele napidalkila ilisio lya Mutwa vakagomoka ku Yerusalemu musils jila; vakadalikila ilivangili mu fikajha finga ifya Samaria. 26 Pe unyamola ghwa Mutwa akajovagħha nhu Filipo akatisagħha, "Mulika lu tagħha kumavemba musila jino jighenda pasi pa Yerusalemu kulungama ku Gave.' (Isiila iji jili mulukuve). 27 Akamulika nakuluta. Lolagħa, kwe alyele umunhu għa mu Ethiopia, u ngalule unyavutavillu uvvuva pasi pa kandesa; untua umama ghwa Ethiopia. Alyavikilue kulolela indalama sake soon; għuope alyalutile ku Yerusalemu kukufunja. 28 Alyale ivuja ikalile mugale jamwene ikwimba ikitabu kya M'bili Isaya. 29 U Mhepo akajova nhu Filipo, "usogħelege pa vupipi nhi gare iji uvepalikimo naliop. 30 "Apuo uFilipo u Filipo peiakaluta luviu, Adam'pulika pano ikwimba mu kitabu kya m'bili Isaya; akati, ukaguile kino ghukwimba?" 31 Umu Ethiopia akati, nikagħula ndani pano umunhu na ikundongosia? Akam'pelepesia uFilipo atogħe umhu għalna pikukala palikimo nhu mwene. 32 Lino ikīghelu kya vulembe kind akimbaa Muethiopia kye iiki; valyamulong wisie huene no'o lo kuluta kalkihi jilo ku hinjua; Kane ndavule ing'olo jino jilyajkile Kimmie, najjlyadindilue nambe mulomo ghwa jene: 33 Pa lusukunalo lwa mwene uluhighilo lwa mwene lulyavusivue: Veni Juno ikwolelela ikiplēla kya

mwene? uvukalo vwa mwene vuvusivue mhu iisi." 34 Anania akamula, "Mutwa, nипulie imola isa munhu Pe ugalule akamposia uFilipo, akati, "nikukusuma, uju kuvanhu vinga, nasivalilika imbivi sino avomible ghwe M'bili alili junio ijobua imola isamwene, jilungime Kwan mwene, nambe kwa judge"? 35 U Filipino akatengula kujova, alyatengulile muvulembe uvu vwa Isaya pidalikila imola isa Yes. 36 Ye valimusila, vakafika palulenga,' ugalule akati, "Pweghale amalenga apart kicking kind kisigha nileke kukwofughua?", 37 amasio agha, "mhu uluo Muethiopia akamula "Nikwitika kuti uYesu kilisite mwana ghwa Nguluve," namweghale mumalembe gha katali). Pe u Muethiopia akajimiaghya igale jime. 38 Vakaluta munkat mumalenga, palikimo u Filipo nhu ngalule ufilipo akamwofugha. 39 Unsiki ye vahumile mu malenga, uMhepo ghwa Mutwa akatwala u Filipo kuvutali; ungalule nalya mbwene alyahumile ku Azoto. Alyakiile mhu iisi jila name kudalikila ilivangili mhu makaja ghoni m'paka yeafikile ku Kaisaria.

40 Loli u Filipo kuhulila kuluta kuva vulanisivuavulanisivua ava Mutua, alyalutile kwa ntekesi umbaha 2 nakusuma ikalata vvimila vwa nyumba sa kufunyila kuula ku Dameski, ulwakuti angam'bone umunhu junio alimusila jila, ave mughosu nambe mumama, avaungaghe nakuvatwala ku Yerusalem. 3 Pano alyale ichula, alyahumile kuuti ye alipipi ku Dameski, nakalingi ulumuli lukamumulikila imbale soni ulumuli kuhuma ku kyanya,' 4 Ghuope akaghua pe akapulika ilisio likum'bala, "Sauli, Sauli, kiiki ghuumumusia une?" 5 U Sauli akamula, veve Veni uve Mutwa? uMutwa akati, une nene Yesu nejuno ghuku ng'alasia; 6 Loli imagha, ingila mulikaja, najeve ghuvuluuaghа sino siunoghile uvomba 7 avanhu vala vino valya kyulile palikimo nunu Sauli vakanyamala Kimie, vakapulika ilisio navaamwagha umunhu. 8 U Sauli akima pa iisi akati adindwile amaso gha mwene, nalyakiwene kinu, vakankola uluvoko vakantwala kufika ku Dameski. 9 Ifighono fitatu naalolaghа, nakalisagha, nambe kunyua. 10 Kange palyale um'bulanisivua ku Dameski ilitavua lyamwene Anania, uMutwa alyajovile nu mwene mu mbonekelo, "Anania." Pe akajova, "Lolagha nilibapha, Mutwa. 11 "U Mutwa akam'bula, Ghuime ulutaghe kulyuve mumpulo ghuno għutambulivua Nyofu, na munyumba ija Yuda kange kwe ukamposie umunhu junoo ihuma Tarso junio itambulivua Saudi; ulwakuba ajighe ikufuna; 12 pe alya mbwene mu mbonekelo umunhu ilitavua lyamwene Anania ikwingila na pikumb'ikila amavoko pakyanya pa mwene ulwakuti alolaghe. 13 Loli u

41 Anania akamula, "Mutwa, nипulie imola isa munhu avimike avaku Yerusalem; 14 Apa alinuvulavulilua kuhuma kwa ntekesi um'bahha kukunkola umunhu ghweni junio ikulitambula ilitavua lyako. 15 Loli umunhu na vutua na vanha va Israeli. 16 Ulwakuba nikuvasona ndavule silininga sino sinoghile kupumuka vvimila akam'bula, "lутагха, ulwakuba umwene alkalisalula kulyune, atolaghe ilitavua iyango kuvulongolo ku fisina 17 U Anania akaluta, akingila na umemesevue u Mhepo Mwimike. 18 Nakalingi fikawisagħa ifinu pamaso għa mwene fiħene filagħalila, pe akalolagħa, akima, akofughua, akalia ikwakulia akapata ingu. 19 Akipakala palikimo na vavulanisivua ukuo ku Dameski mufighono finga. 20 Unsiki ghughuo akampulisia u Yesu munyumba isaufunyila, akatisagħha ndiki umwene mwana wa Nguluve. 21 Voni vano vakapulike vakadegħħagħha na kujova, "Nagħe munhu jujuju junio akavananginie voni vano valitambulagħha ilitavua ukuo ku Yerusalem? Na bahapa akisile afumbilue na kukuvaunga na pikuvatwala ku vatekesi." 22 Loli u Sauli alyattingil u kudalikila na kuvavombha ava Yahudi vano vakikalagħha ku Dameski vahsing'ane nakusimilisja Kati uj uj ġew kħalli. 23 Ye fikilie ifighono finga, ava Yahudi vakapinya palikimo lwaqtu vambude. 24 Loli kino valyapinile kilya pavugholofu pa Sauli. Vakamwuvila pamlyango pamwisi na pakilo ulwakuti vam'bude. 25 Loli avavulanisivua vamwene vakantola pakilo kuilila muluvumba, vakamwisia pasi mu ndilo. 26 U Sauli ye afikie ku Yerusalem, akalondagħha uhasing'ana navu vulanisivua loliloli valyale vikumwogħopha, na vitikagħha ghwope kuti m'bulanisivua. 27 Loli u Barnaba ankantolagħha na kuktawla kuwasung'wa, kange akam'bula u Sauli vulealyambwene u Mutwa musilau Mutwa vule alyajovilealyajovile nu mwene, ndavule u Sauli vule alyadalikile nu vuangfu kilitavua iħla Yesu ukuo ku Dameski. 28 Alyatang'ine navene yavikwingila nakuhuma ku Yerusalem. Pe akajova nuvukankafu kilitavua iħla Mutwa Yesu, 29 akaposaniagħha Navarro Yahudi ava kiYunani loli nakinga vakaghela kukumb'buda. 30 Unsiki avanyalukolo ye vaagħile imbombo ijjio, vakantola kükillila Kaisaria, kange vaantwala alute ku Tarso. 31 Kange inyumba ijakufunyila joni mu Yahudi, Galilaya ni Samaria, jikale nu lutengano, kange jikajengilue, na kughendela muwwogħofi vwa Mutwa nu lutengano ulwa Mhepo Mwimike, inyumba ija kufunyila jiae

9 Loli u Sauli, alyaghħendelile ujova isakwogħofia kuhulila kuluta kuva vulanisivuavulanisivua ava Mutua, alyalutile kwa ntekesi umbaha 2 nakusuma ikalata vvimila vwa nyumba sa kufunyila kuula ku Dameski, ulwakuti angam'bone umunhu junio alimusila jila, ave mugħosi nambe mumama, avaungagħe nakuvatwala ku Yerusalem. 3 Pano alyale ichula, alyahumile kuuti ye alipipi ku Dameski, nakalingi ulumuli lukamumulikila imbale soni ulumuli kuhuma ku kyanya,' 4 Għuope akaghha pe akapulika ilisio likum'bala, "Sauli, Sauli, kiiki għuuumumusia une?" 5 U Sauli akamula, veve Veni uve Mutwa? uMutwa akati, une nene Yesu nejuno ghuku ng'alasia; 6 Loli imagħa, ingila mulikaja, najeve ghuvuluuaghă sino siunoghile uvomba 7 avanhu vala vino valya kyulile palikimo nunu Sauli vakanyamala Kimie, vakapulika ilisio navaamwagħha umunhu. 8 U Sauli akima pa iisi akati adindwile amaso għa mwene, nalyakiwene kinu, vakankola uluvoko vakantwala kufika ku Dameski. 9 Ifighono fitatu naalolaghha, nakalisagħha, nambe kunyua. 10 Kange palyale um'bulanisivua ku Dameski ilitavua lyamwene Anania, uMutwa alyajovile nu mwene mu mbonekelo, "Anania." Pe akajova, "Lolagħa nilibapha, Mutwa. 11 "U Mutwa akam'bula, Għuime ulutagħe kulyuve mumpulo ghuno għutambulivua Nyofu, na munyumba ija Yuda kange kwe ukamposie umunhu junoo ihuma Tarso junio itambulivua Saudi; ulwakuba ajighe ikufuna; 12 pe alya mbwene mu mbonekelo umunhu ilitavua lyamwene Anania ikwingila na pikumb'ikila amavoko pakyanya pa mwene ulwakuti alolagħe. 13 Loli u

mbaha na kikipuga kikongelela. **32** Pope Ilyahumile Petro. **6** Ikukala nujuno itenda inguvu juno itambulua u Petro ye isyutasyuta imbale soni isakisina, akavikila Simoni juno inyumba jamwene jili palubade pa avimike Venezuela vikukala mulikaja iya Lida. **33** misumbi." **7** Ye akyale unyamola juno alyale ijova nu Alyambwene ukuo umunhu jono ilitavua lyamwene mwene kuvuka, u Kornelio akavakemela avavomba Anania, umunhu ujoo kale mukitala amaa lekela kwoni; mbombo munyumba ja mwene vavili, nu ns'sikali Kane akokonyile. **34** U Petro akam'bula, "Aineea, u Yesu juno alyale ikunsuma u Nguluve pakate pava kilisite akuvuvusie; Sisimuka kange utandike ikitala sikalisi vano valyale vikum'bombela imbombo. **8** U kyako," **35** Kange avanhu voni vanovakale vikukala Kornelio alyavavulile ghoni ghanoghalyahumile kange u Lida naku Sharon ye vambwene umunhu ujoo, akavomola ku Yafa. **9** Ikighono kino kikafwatilie unsiki vaansyentukila uMutwa. **36** Pe valyale avavulanisivua ughwa lekela lubale valyale musila kange vakale pipi u Yafa juno itambulua Tabitha, linolikaghanulivue mu likaja, u Petro akatogha kukyanya ku dari na "Dorcus" Umama uju akamemile imbombo inofu ni kukufunya. **10** Pe akale ni njala neke alyale ilonda mbombo ija lusungu ghano alyavombile kuvapina. ikinu ikyakulia, Looli unsiki ghuno avanhu viteleka **37** Jilyahumile mufighono ifio akatamu napifua; ye ikyakulia, akavonesevua inyisaghi, **11** akavuvwene vansukile, vakantosia kukyumba ikyu kukyanya na uvulanga vudindwike ni kyombo kikwika ni kinu kinge kukumughonia. **38** Ulwakuva i Lida jilyale pipi ni ndavule amenda amakome ghikwika pasi palihanga Yafa, na vavulanisivua valya pulike kuti u Petro mumbale isamwene soni iine. **12** Munkate mwaa alyale ukuo, valyavomuile avanhu vavili kwakwa mwene mulyale ni fikano fyonu ifinyamaghulu ghane mwene, vakambula, "Isagha kulyusue kange nu nafino fikwafula palihanga, ni fijuni ifyavulanga. **13** ladilagha". **39** U Petro aasisimuka nakuvuka navene. Pe ilisio likati wa mwene "sisimuka, PetroPetro hinja Yafike, vakantwala ku kyumba kya kukyanya. Kange kange ulie". Loli upero akati "Na lulianala, MUTwa avafwila vooni vakima pipi nu mwene vakakolagha, **40** U Petro akavahumila vooni kunji ku kyumba, kange kivivi". **16** Ulu lilyahumile katatu, ni kyombo kila akafughamma akifunya, kange akaghusyetukkila umbili, ilyatolitue kuvulanga kange. **17** Unsiki ghuno u Petro akati, "Tabitha, sisimuka". Akadindula amaso gha alyahasing'ine vvimila vwa mbonekelo isio sihufia kiki, mwene ye amwaghile u Petro akitaka pasi. **41** lolagha, avanhu vano vakomollwe nu Kornelio vakima Kange akampela uluvoko lwa mwene akampinda, ye pavulongolo palilyango, vakaposiaghha isila ijakuluta avakemelile avitiki nava fwile, akavapela kuvanave kunyumba. **18** Pe vakakemela nauposia ndavule ye alimwumi. **42** Imbombo iji jikakagulike mu Yafa u Simoni juno kange atambulwagha Petro ndavule joni, kange avanhu vinga vakamitika u Mutwa. **43** kale ikukala Pala. **19** Unsiki ughuo ghuno u Petro Jilyahumile u Petro akitaka ifighono finga ku Yafa alyale isagha munyisaghi isio, uMhepo akajova palikimo nu muunhu juno atambulivuagha Simoni, nu mwene "Lolagha avanhu vatatu vikulonda. **20** juno itenda inguvu.

10 Kwalyale umunhu jumonga muliaja iya kaisaria, ilitavua lya mwene atambuluughwa Kornelio, alyale mbaha ghwa ipugha ikyu va Kiitalia. **2** Alyale ikufunya kange alyale ikunsuma uNguluve mu nyumba ja mwene joni, alyahumisie indalama nyina kuva Yahudi pe akale ikufunya kwa Nguluve ifighono fioni. **3** Unsiki ghwa lisala lya gubia lubale pamwisi, akasaghile inyisaghiisa varyamola va Nguluve vikwisa kwa mwene unya mola akambula u "Kornelio! **4** U kornelio akamulola unyamola kange alyale nu ludwesi uluvaha kyongo akati "Ulu lwa Luke mbaha?" unyamola aka m'bula "Inyifuno sako nu luwonolo lwako kuva kotofo sitoghilie kukyanya ndavule ing'humbukilo. **5** Lino vomole avanhu valute mulikaja iya Yafakuuntwala umunhu jumo juno itambulua Simon juno itambulua

Sisimuka kange ghukale pasi pe ulutaghe navene. Nungoghopaghe kuluta navene, ulwakuva nivomwile." **21** U Petro Akiva pasi kuvanave nakujova. "Une nenenejuno mukunilonda. Nakii mwisile?" **22** Vakati, "Akida jumo ilitavua lya mwene Kornelio, umunhu ughwa vugholfu pe ilonda kukusuma u Nguluve, kange avanhu viujova vunofu mukisina kyoni iya kiyahudi, avulilue nava nyamola avaava Nguluve kukuvomola need valute kunyumba ja mwene, neke apulike imola inofu kuhuma kuvanave." **23** U Petro akavambilila vingile nkate napiukala palikimo nu mwene. Ilwakilavo jino jilyavinggilie akasimuka akaluta palikimo nu mwene, na varyalukolo vadebe kuhuma ku Yafa vakavingisaniagha naghwope. **24** Ikighono kino kikavinggilie vakisile ku Kaisaria. Naju Kornelio alyale iuvaghulila; kange akavakemelile paliimo avanyalukolo vamwene nava manyani vamwene

vano valipipi. **25** Unsiki ghuno u Petro akingila tumwene na kunyua naghwope pano ye asyukile munkate, u Kornelio akamwambilia akafughama paasi kuhuma uvufue. **42** Atulaghile kudalikila na kukwolelela pamaghulu gha mwene akamfughamilia. **26** Loli u Petro kuuti uju ghwejuno u Nguluve alyansaluile kuva akamwamula akati "Isagh; une najune nelimunhu." mulamuli ghwa vumi na vafue. **43** Mwamwene avavili **27** Unsiki ghuno u Petro akajovagha naghuope, voni voletaghe lulyale Kati ghweni junu ikumwitika akalutagha n'kate akavagha avanhu vakong'anile kyang'anu ujuo ikwupilagha ulusaghilo ulwa vahosi palikimo. **28** Akavavula, "jumue mwevano mukagwile kuhumila litavua lyamwene." **44** Unsiki ghuno u Petrol kuti ulu nalulaghilo lwa Kiyahudi kuhasing'ana akaghendelelagha kujova isi, u Mhepo Mwimike nambe kughendelanilakughendelanila nu munhu akavamemia voni vino vakapulikisyagha imola ija ugwa kipelela iiki. Loli u Nguluve ansonile uneasy mwene. **45** Avanhu vala vano valyahusike ni kipuga ulwakuti naninoghole kukanemela umunhu ghweni iky vitiki vino valyavalaya dumulivue- vala voni vano vulamafu nambe vunyali. **29** Fyenambe nisile isila valisile nu Petro vaadeghaghya vvimila vwa Mhepo kikanika, pano nikomolilue vvimila vwa uluo. Neke Mwimike junu alyakung'ilue kuoni kuva panji. **46** nivaposie nakiki mukomolivue vvimila unhealthy." **30** U Kornelio akati, "Ifighono fine fino fikakilile, amasiki ndavule agha nilyale nikufunya unsii ghwa kivalilo kya budika lubale pamwisi munkate munyumba jango; Nikalola pavulongolo palyune umunhu imile alyale namenda amavalafu, **31** Akambulile "Kornelio inyifunyo sako sipulikike Kwan Nguluve, ni mbonolo sako kuva n'kontofu silikikumbukilo pavulongolo pa Nguluve. **32** Pa uluo omola umunhu ku Yafa akankemele umunhu jumbo junu ikemelia Simon ise kulyuve, junu kange itambulivua Petro. Juno ikukala kwajuno inosia ingwembe jumojumo junu itambulivua Simoni junu inyumba jamwene jilimulubale munyanja. **33** Gadilila: Ikidebe iki, "Ghwope iliwa ikwisa ilijova numue," namwale muvulembe vwa pakale. **34** Pe u Petro aadindula umulomo ghwa mwene nakujova; "kyang'anu, nitika kuti u Nguluve nalinalo ulwa kuvaghana vamo. **35** Pauluo kila kisina umunhu ghweni junokufunya nakuvomba isavwakyang'anu ikwitisiva kwamwene. **36** Ujimanyile imola jino akajihumisie ku vanhu va Israeli, pano akapulisiagha imola inofu ija lutengano kukilila u Yesu kilisite junu ghwe Mutwa ghwa vooni- **37** jumue mwevano mukagwile kind kikahumila, lino likahumile ku Yudea joni likatengulile ku Galilaya, ye lukilile ulwofugho luno u Yohana alupulisiagha. Lino likahumile likan'donyile u Yesu kilisite ndavule uNguluve alyam'ponisie amafuta nuMhepo Mwimike na kungufu. **38** Alyaghendile nakuvomba inofuinofu nakuvuvusia voni vano vakapumusive nu Stefano, ulyakuva uNguluve alyale palimo nu mwene. **39** Usue tulivolesi ghwa ghoni agha ghano akaghavombie mu iisi sasa vuYahudivuYahudi namu Yerusalemuju ghwe Yesu junu valyam'budile na kukum'paghika mumpiki. **40** Umunhu ujuo u Nguluve alyah nsyusisisie ikighono iky vitatu na kukum'pala kumanyikika, **41** nakwekuti ku vanhu voni, looli kuvolesi uvano vasalulivue nu Nguluve. -usue jusue, twevano tukalile

Ulwakuva valyapulike avapanji ava vijova ninjovele isinge na pikufunya kwa Nguluve. U Petro akamula, **47** "Kwale umunhu junu anoghile kusigha amalenga ulwakuuti avanhu value kukwofughua, Avanhu ava vawmwupile uMhepo Mwimike ndavule usue?" **48** Pe akalamula vofughue mulitavua lya Yesu kilisite. Pambele vakansuma ikale naghuope mufighono ndii.

11 Avasung'ua navanyalukolo Valarie vano valyale ukoo ku Yudea valyapulike kuuti avapanji vupili ilisio ilya Nguluve. **2** U Petro ye isile ukoo ku Yerusalem, ikipuga kila iky vanhu vanovalyahinjilue vakatengula kukum'beda, vakajova, **3** "Ukolile na vanhu vano navahinjilue nakulia naveve!" **4** Looli u Petro alyatenguile kujova ikituko kind kilimunkate; akati, **5** "Nillye nikufunya mulikaja ilya Yafa, nikasaghile inyisaghilo isakyombo kikwika pasi ndavule umwenda u n'kome ghukwika kuhuma kukyanya imbailembale sake sooni ine. Kikika kulyune. **6** Nilyakilolile nakusaghpa mwene. NikafyaghilaNikafyaghila ifidimua ifinyamaghulu ghane finofifikala mu iisi, nifidimua ifya mulisoli, nifidimua fino fikwafula nifijuni ifyakuvulanga. **7** nge nilyapulike ilisio lijova nuune, "Sisimuka, Petrol, hinja ulie!" **8** Nikajova, "Naluliinala, Mutwa, mumulomo ghwango nakighelile kukwingila ikinu kye kyoni kill kind na kyimike nambe kivivi" **9** Loli ilisio likamula kange kuhuma kukyanya, kila kino uNguluve alyapulisia kuuti kinofu, nungakikemelaghe vulamafu, **10** Ulululyahumile katatu, kange Kira kiinu kikatolilue kukyanya. **11** Lolagha, unsiki ghughuo avanhu vatatu vimile pavulongolo pa nyumba jino tuliale; vomolivue kuhuma ku Kaisaria kukwisa kulyune. **12** U Mhepo akambulile kuluta nave, nasingahwananaghe nave. Ava ghosi ntanda vakaluta palikimo nuune tukaluta munyumba jamunhu jumo. **13** Alyatuvulile ndavule alya mbwene unyamola imile munkate munyumba jamwene ijoba, "Unyomole ku Yafa nikantole u Simoni

juno ilitavua lya mwene ilinge ghwe Petro. 14 bamba. 3 Ye alolile kuuti ava Yahudi vikela isio, Ilijova imola mulyuve mu uluo kuuti kuvanguka uve akankola naju Pettrokange. Ulu lulilya amasiki agha munyumba jako Joni." 15 Pe alyatenguile kujova makate aghasita kilule. 4 Ye an'kolile, akamponia mu navope, u Mhepo Mwimike akisa kuvanave ndavule ndinde pe akavika ifipugha fine fya vasikari ulwakuti ye isile pa vvasio. 16 Nikumbuka amasio gha Mutwa vamulolelaghe, alyale ihuvila kuntwala kuvanhu ghanoalyajovile, u Yohana alyofuighe namalenga; looli yekikilile ikimike kya pasaka. 5 U Petro akabukua mukwofughua nu Mhepo u Mwimike." 17 Ndavule u mundinde, looli inyifunyo sikavombua ni ngufu ni Nguluve ahumisie uluvonolo ndavule silo alyatupelile kipugha vvimila vva mwene kwa Nguluve. 6 Ikighono usue panoramic tulitike kwa Mutwa Yesu kilisite, une yekikiale u Herode nalutile kukumumia, ikilo ijo nene veni, kuuti sighwesia kukan'kana u Nguluve? akaghonile pakati na Kate pa vasikali vavili kumo 18 Ye vapulike amasio agha, navakagomwisie, looli akungilue na manyololo ghavili, navaloleli pavulongolo vakamongisie u Nguluve na kuuti, "U Nguluve pa muliango vakava vilolela indinde. 7 Lolagha, u ahumisie vvumila kange muvapanji" 19 Kange avitiki nyamola ghwa Mutwa nakalingi akamumia nu lumuli vino valyale mu mumuko sino silyatengulile mu vufue lukamulika nkate. Akantova u Petro muluvafu na vya Stephano valyapalasine kuhuma ku Yerusalem pikunsisimula akati, "Sisimuka ng'aning'ani." apuo -avitiki ava valyalutile kuvutali, umpaka kuvusililo amanyororo gholi ghano akakungilue ghakavopoka ku Foinike, Kipro naku Antiochia. Valyavavulile imola mumavoko gha mwene. 8 U munyamola akambula, kuuti u Yesu jujuo mwene kuva Yahudi nambe kwa "Fwala Amanda ghako na fifilato fyako." U Petro munhu ghweni. 20 Looli avanhu vamo kuhuma ku akavimba vulevule. U Munyamola akam'bula, "fwala kipro na ku Krene, valisile ku Antiochia nakujova umwenda ghwako pe umbingililaghe." 9 Apuo u nava Yunani nakumpulisia u Yesu. 21 Nuluvoko Petro akabmingilila u Munyamola akahuma kunji. ulwa Mutwa tulyale palikimo nu mwene, navanhu Nalyakitang'inie kind kilyavombilue nu Munyamola vinga valyiitike nakusentukila u Mutwa. 22 Imola kuuti sa kyang'ani. Akahwanagha ighonela injosi. 10 sivanave sikavafikile mu mbughulutu munyumba Ye akiling'inie ikilolelo ikilongosi ni kyavuvili vakafika ija ku Yerusalem: navakawomwile u Barnaba paliyingo ilya kyuma ilya kwingilila kuluta kulikaja, alute mpaka kuvusililo uvwa Antiochia. 23 Ye isile likadinduka lyene vvimila vva mwene. Vakahuma nakukivona ikipelua ikyu Nguluve alyahowwike; kange mulikaja kunji vakika mum'pulo, nakalingi u Nyamola akavamemria ingufu munumbula save kujigha nu akamuleka. 11 U Petro ye itang'inie, akati, "Lino nitike Mutua kumo aghavanave. 24 Ulwakuva alyale kuuti Mutwa awmomwile u Munyamola ghwa mwene munhu nofu kange amemesivue nu Mhepo Mwimike ulwakuti anyimie mumavoko gha Herode, namuhuvilo nu Iwtitiko ulwa vanhu vinga vakongeleta mwa sa vanhu vooni ava muvu Yahudi." 12 Ye akagwile isi, Mutwa. 25 Pa uluo u Barnaba akalutile ku Tarso akaluta kuyumba ja Mariamu ung'ina wawa Yohana kukumwaghha u Sauli. 26 Ye amwaghile akantwala juno ghwe Marko; Avakilisite vinga valyakong'anile ku Antiochia. Lukale amaka gholi valyakong'anile vikufunya. 13 Ye ahodisie kumulyango ughwa munyumba ja kufunyila nakuvavulanisia avanhu kisighililo, u-mbombi jumo uminja juno itambulivua vinga. Navavulanesivua vakatambulivua vakilisite Roda akisa kudindula. 14 Ye akaguile lisio lya ulwa kwasia ukuo ku Antiochia. 27 Mufighono ifi avavili Petro, nu lukelo akakunua kudindula umulyango; vakika kuhuma ku Yerusalem umeppa ku Antiochia. pa uluo, akakimbiliila nkate mu kyumba; nakuvavula 28 Jumonga muvanave ghwe Agabo lyelitavua lya kuuti u Petro imile kuvulongolo ku mulyingo. 15 mwene, akiima akasonua nu Mhepo kuuti injala ng'alii Apuo, vakajova kwa mwene, "Uve ulinyalukwale" jihumila mu iisi joni. Ulu lulyahumile munsiki ughwa looli akakangasia kuuti sakyang'ani ghwe mwene. fighono ifya Klaudio. 29 Lino, vavulanesivua, ndavule Vakati "Uuju ghwe Munyamola ghwa mwene." 16 jumo juno apatile, valyalamwile kutwaala inangilo Looli u Petro akajigha ifidudusia, ye vadindwile kuvanyalukolo vano valikuvu Yahudi. 30 Valyavombile umulyango, vakamwaghha vakadegha kyingo. U Petro anala; Vakomola indalamu muluvoko ulwa Barnaba akavanyamasia nu luvoko Kimie Kimmie pe akavavula ndavule u Mutwa amumisie kuhuma mundinde akati,

17 "Vavule isi u YakoboYakobo na vanyalukolo va mwene." Apuo pe akavuka kuluta ku vunge. 18 Pano kukava mwisi, lukava lusukunalo mun'kate muva sikali, kuhumilanila na kino kihumile kwa Petro. 19 U Herode ye amulondile nalyambweene akavaposia

12 Unsiki ughuo untua u Herode akagholsia uluvoko lwa mwene kuvamonga vala vano vihuma kukipugha ulwakuti vavapumusie. 2 Akam'buda u Yakobo unyalukolo ghwa Yohana ni

avaloleli pe akalaghila vabudue. Akaluta kuhuma kuvu ulukolo ulwa Mutwa lulinuve, lino peghuliva m'bofu. Yahudi kuhuma kuvu Kaisaria pe akikala kukuo. 20 U Nhulyalivona ilijuva kunsiki" nakalingi ulutuka ni ng'isi Herode alyale ni ng'alasi vvimila vwa vaanhу ava Tiro filyaghwile kawa Elimasi; akatengula kusyungulika ni Sidonia. Vakaluta palikimo kwa mwene. Vakava pala avanhu vamulongolele vakan'kola uluvoko. 12 nikimanyani nu Blasto untangili ghwa Ntua, kuuti Ye u Liwali alolile kino kihumile akitika ulwakuva avatange. Kange vakasuma ulutengano, ulwakuva iisi alyale idegha imbulanisio isa Mutwa 13 Lino jave jilyaplilue ikyakulia kuhuma mu iisi ja Ntua. 21 U Paulo na vamanyani vamwene vakaghenda lkighono kinokilyavikilue Herode akafwala amenda mumalenga kuhuma ku Pafo pevakafika ku Perge mu agha kitua napikukala pakitengo ikyawmwe ikya Pamfilia. Looli u Yohana akavaleka na kugomoka ku vutua, pe akavadalikila. 22 anhu Avantu vakajeghela, Yerusalem. 14 U Paulo nu manyaani ghwa mwene "Ili lye lisio lya Nguluve nambe nalisio lya munhu!" 23 vakaghenda kuhuma ku Perge pevakafika ku Antioquia Nakalingi u Nyamola akantova, ulwakuva nalyampelile ija ku Pisidia. Ukwu valyalutile munyumba ijakufunyila u Nguluve ulwimiko; akalivua namatekenya akafua. 24 mukighono ikya sabati na pikukala pasi. 15 Ye vimbile Looli ilisio lya Nguluve likakula na kukwilana. 25 U Sauli nu Barnaba ye vakwisisie imbombo jivanave vakavuka pala vakagomoka ku Yerusalem, vakantola nu Yohana juno ilitavua iylakuholua ghwe Marko

13 Lino mulukong'ano ulwa ku Atiokia kwevaliale
Vamos avaviihi na vavulanisi. Valyale u Barnabas, Simeoni (akatambulivwaga Nigeria). Lukio ughwa ku Kirene, Manaeni(unyalukolo juno alyale ghwa danda ja Herode mulongosi ghwa kighavo), nu Sauli. 2 Pano valyale vikufunya kwa Mutwa na kubuhila kulia, U Mhepo Mwimike akati, "Mumbaghulile palubale u Barnaba nu Sauli, vajivombe imbombo jino nikavakemelile." 3 Pano ulukong'ano yelubuhila kulia, kukufunya, nakuvika amavoko ghave kuvanhu ava, vakavaleka valutaghe. 4 Pa uluo u Barnabas nu Sauli valyamwitike uMhepo Mwimike pe vakikaghа kuluta Seleukia; Kuhuma ukuo valyaghendile mu nyanja kuluta mu kiponge ikya Kipro. 5 Panovalyale mulikaja iya Salami, vakapulisigha ilisioilisio lya Nguluve munyumba isa kufunyila isa va Yahudi. Kange valyale palikimo nu Yohana Marko hwene nt'angili ghuvanave. 6 Yevalutile mukiponge kyoni mpaka ku Pafo, valyam'bene umunhu jumonga umavi, Myahudi um'bili ghwa vudesi juno ilitavua lya mwene ghwe Bar Yesu. 7 Umavi uju alyatangine nu Liwali Sergio Paulus, juno alyale munhu umunyaluhala. umunhu uju alyavaghongolile u Barnaba nu Sauli, ulwakuvalwakuva alyalondaghа kupulika ilisio lya Nguluve. 8 Looli u Elima "Umavi jula" (ndikio ilitavua lya mwenemwene fye lilya ghanulivue) alyavakanile; akghelile kukusetua u liwali jula ahume mulwitiko. 9 Looli u Sauli juno atambulivwaga Paulo, alyaremile uMhepo Mwimike, akamulungumalila amaso 10 pe akajova "Uve mwana ghwaghwa setano, umemile ija vudesi sooni nu vuvotevote uve ulimulugu wa sakyang'ani. Nuladugha kusetulania isila sa Mutwa, sino sightholuike, voli ghughela? 11 Lino lolagha,

ulukolo ulwa Mutwa lulinuve, lino peghuliva m'bofu. Yahudi kuhuma kuvu Kaisaria pe akikala kukuo. 20 U Nhulyalivona ilijuva kunsiki" nakalingi ulutuka ni ng'isi Herode alyale ni ng'alasi vvimila vwa vaanhу ava Tiro filyaghwile kawa Elimasi; akatengula kusyungulika ni Sidonia. Vakaluta palikimo kwa mwene. Vakava pala avanhu vamulongolele vakan'kola uluvoko. 12 nikimanyani nu Blasto untangili ghwa Ntua, kuuti Ye u Liwali alolile kino kihumile akitika ulwakuva avatange. Kange vakasuma ulutengano, ulwakuva iisi alyale idegha imbulanisio isa Mutwa 13 Lino jave jilyaplilue ikyakulia kuhuma mu iisi ja Ntua. 21 U Paulo na vamanyani vamwene vakaghenda lkighono kinokilyavikilue Herode akafwala amenda mumalenga kuhuma ku Pafo pevakafika ku Perge mu agha kitua napikukala pakitengo ikyawmwe ikya Pamfilia. Looli u Yohana akavaleka na kugomoka ku vutua, pe akavadalikila. 22 anhu Avantu vakajeghela, Yerusalem. 14 U Paulo nu manyaani ghwa mwene "Ili lye lisio lya Nguluve nambe nalisio lya munhu!" 23 vakaghenda kuhuma ku Perge pevakafika ku Antioquia Nakalingi u Nyamola akantova, ulwakuva nalyampelile ija ku Pisidia. Ukwu valyalutile munyumba ijakufunyila u Nguluve ulwimiko; akalivua namatekenya akafua. 24 mukighono ikya sabati na pikukala pasi. 15 Ye vimbile Looli ilisio lya Nguluve likakula na kukwilana. 25 U Sauli nu Barnaba ye vakwisisie imbombo jivanave vakavuka pala vakagomoka ku Yerusalem, vakantola nu Yohana juno ilitavua iylakuholua ghwe Marko

akiima nakuvapungila uluvoko, akatisagha, "Mwe vaghosи vamu Israeli numue mwevano muleva kwa Nguluve pulikisia. 17 U Nguluve ughwa vaanhу ava mu Israeli alyavasalyile ava Nhata viitu na pikuvavomba avanhu vinga yevikalile mu iisi ija mu Misri, kukilila muluvoko lwa mwene kunyanyuluua alyavalongwisie kunji kwa mwene. 18 Amaka ifijigho fine aligudile mulukuve. 19 Ye ananginie ifisina lekela lubali mu iisi ija kanani alyavapelile avaanhу viitu muiisi jaave kuva ja vuhasi. 20 Isi sooni silyahumiile amaka ifilundo fine ni fijigho fihano. Ye fikilie ifiinu ifi fyoni, uNguluve alyavapelile avalamusi mpaka u Samwelini mu M'biili. 21 Ye sisilie isi, avanhu valyasumile u Ntua, pe u Nguluve akavapela u Sauli umwana wa Kishi, umunhu ughwa kabilia ija Benjamini, kuuva Ntua ghwa make ifijigho fine. 22 Looli u Nguluve ye am'busisie muvutua, akantosia u Daudi kuuva Ntua ghwa vanave. Lulyale lwa kumulonda u Daudi kuuti uNguluve alyajovile, "Nin'kavile u Daudi umwana ghwa Yesе kuuva munhu juno mwoojo ghuango ghukunoghelua; juno ivoombagha ifiinu fyooni fino nifighanile." 23 Kuhuma mu kikolo ikya munhu uju u Nguluve ajiletile i Israeli um'poki, uYesu, ndavule alyafingile kovoomba. 24 lili lilyatenguile kuhumila ye akyale kukwisa, u Yohana taasi akapulisyagha ulwofugho ulwa lulato kuvanhu ava mu Israeli. 25 Ghwope u Yohana pano alyale imalisia imbombo jake akatisagha, "Mu kunisagha une nene veeni? une nanene jula. Looli mupulikisyaghe, juno ikwisa munsana mu Lyune, na ni vaaghilie ku lendesia ifilato fya maghulu ghamwene." 26 Vanyalukolo, mwevana vakisina kya Abrahamu, navala vano mun'kate mulyumue mukufunya kwa Nguluve, vvimila vvitu kuuti imola iiji uvuvaangi vusung'ilue. 27 Kuvala vano vikukala ku

Yerusalemu, navatemi vavanave, navalyan'kangwile sa kyang'an, nakuuva navalyanlutang'inie uvwolesi vwa vavili vuno vukwimbua jaatu pa Sabati; pa uluo valyakwisisie imola ija vavili ulwa kumigha u Yesu kufua. 28 Napato navalyanluvwene vunono ulwa kufwila n'kate mwamwene, valyan'sumile u Pilato am'bude. 29 Vatile vamalile isio sooni sino silyalembilue vvimila umwene, vakamwisia kuhuma mumpiki nakumughonia mu mbipa. 30 Looli u Nguluve alyan'syusisie kuhuma kuvalue. 31 Alyavonike mufighono finga kuvala vano vakaghendaniagha palikimo nu mwene kuhuma ku Galilaya kuluta ku Yerusalemu. Avaanhu ava lino vevolesi va vaanh. 32 Ku uluo tukuvalatela imola inofu vvimila ifiingo sino valyapelilue avisukulu vitu. 33 U Nguluve alyavikile ifingi isi kulyumue, avana vavanave, mu uluo alyan'syusisie u Yesu nakukun'gomosia kange ku vvumi. lili kange lilyalembilue mu Zaburi ija vuvili: 'Uve uli mwanango, umusyughu nili Nhata ghuako'. 34 Kange vvimila uvwa kyang'an kwekuuti alyansyusisie kuhuma kuvalue ulwakuuti umbili ghwa mwene ghuleka pinangika, ajovileajovile ndiki: 'Nikukupelagha uvwimike ni nyifunyo sa kyang'an sa Daudi'. 35 Ulu fyenambe ajovile kange mu ZaburiZaburi isinge, 'Naghukum'pelagha u vvimike vwako kukuvuvona uvuvole.' 36 Ulwakuva u Daudi ye avomble uvughane vwa Nguluve mukikolo kya mwene, akaghonelela, alyaghoniile palikimo na vapafi va mwene, pe alyawaghile uvunangike, 37 Looli juno alyasyusivue nu Nguluve nalyawaghile uvunangike. 38 Uluo fyleukagulikaghe kulyumue, vanyalukolo, kukilila umunhu uju, ulusaghiло lwa vuhoi ludalikivue. 39 Kwa mwene ghweni juno ikumwitika ivalilua vwakyang'an naghoni ghanoghamo indaghiro sa Musa nasale sikuvapela uvwakyang'an. 40 Pa uluo muve vafwihi kuuti kino valyajovile avavili kilahumilagha kulyumue: 41 'Lolagha, umue mwevano musyojola, mudeghaghe kange mutipulivuaghe; ulwakuva nivoomba imbombo mufighono fiinu, imbombo jino namungajitike, nambe umunhu avoleleele ndan.' 42 Unsiki ghuno Upaulo nu Barnaba ye vavukile, avanhu vakasuma vajove amasio agha kighono kya Sabati jinjikwisa kange. 43 Unsiki ghuno ulukong'an ulwa munyumba ija kufunyla ye yeghusilile, avaYahudi vinga na vimike avapesia vakam'bingilila uPaulo nu Barnaba, vano valyajovile navoope vakavaghimbilia vaghendelelaghe mu lusungu lwa Nguluve. 44 Isabati jino jilyavingilile, hwene likaja lyoni lilyakong'anile kupulika ilisio lya Nguluve. 45 Ava Yahudi ye vawwene amapugha, vakamemagha igila nakujova amasio ghanu ghakanaganha sooni sino silyajovilue nu Paulo kange vakamulighagha. 46 Looli u Paulo nu Barnaba vakajovagha ni ngufu vakatisagha, "Luvele lunofu kuuti ilisio lya Nguluve lijovuaghe tasi kulyumue. Ulwakuva mukulidaghila kutali kuhumakuhuma kulyumue na pikujagha kuuti namukanoghile uvwumi uvwa kuvisile nakusila, lolagha tukuvasyetukilagha ifisina. (aiōnios 166) 47 Ndavule umutwa atuvulile, pano iiti, "Nivavikile umwe hwene lumuli kuvanhu avapanji, ulwakuuti multute uvuvaangi kumbale sooni isa iisi." 48 Avapanji yevapulike ili, valyahovwike nakulighinia ilisio lya Mutwa. Vinga vano alyasalulivue kuvwumi uvwajatu valyitike. (aiōnios 166) 49 Ilisio lya Mutwa likakwila iisi jooni. 50 Looli ava Yahudi vakavapelepesia vano valihumisie nava mama awwimike, kange navalongosi valikaja. Isi silyahovelisie imumuko kwa Paulo nu Barnaba pe vakatagha kunji kumaka sa likaja. 51 Looli u Paulo nu Barnaba valyakung'unile iling'undi mumaghulu ghavane. 52 Pe vakaluta mulikaja ilya Ikonia. Avavulanisivua vakamema ulukelo palikimo Mhepo u Mwimike.

14 Lulyahumile mun'kate mu Ikonio kuuti u Paulo nu Barnaba valingile palikimo Mun'kate mu nyumba inyimike ija kufunyla kuva Yahudi nakujova ndavule ikupugha ikivaha kuvanhu ava Yahudi nava Yunani valyitike. 2 Looli ava Yahudi vano navalyanpelilue uluhala kuvapanji napikuvavomba kuuti vave vavivi kuvanyalukolo. 3 Pa uluo valikalile ukuo kunsiki untali, vakajovagha kulukangasio kungbufu sa Mutwa, ukuo alyahumisie ulusimilisio ku mola isa vumosi vwa mwene. Alyavombile anala kuhumia ifidegħo na kudegħa fivombie kumavoko agha Paulo nu Barnaba. 4 Looli ikisala ikyi likaja lilyaghavike: vamo avanhu vano valyale palikimo nava Yahudi, navamo palikimo navasung'wa. 5 Unsiki ghuno ava panji nava Yahudi ye vagħelile kuvavavula avalongosi vavanave kuvavombela uvuvili nakavadja namavue uPaulo nu Barnaba. 6 valyakagwile ilio nakuluta ku makaja agha Likaonia, Listra naku Derbe, na kufisala fino fiszungwie Pala, 7 pe ukuo vakadalikilagħa ilivangili. 8 Ukuku Listra palyale umunhu jumo juno alikalile, nakale nini ngufu mu magħħulu għa mwene, umulema kuhuma mulileme lya mama ghwa mwene, nagħelile kughħenda. 9 Umunhu uju alyam'pulike u Paulo ijova. U Paulo akamulunguvalila amaso pe akalolagħa kuuti ulwitiko ulwa kusosivua. 10 Pa uluo pe akajova kwa mwene kulisio lya kukyanya, "Imagħa kumaghħu ghako." Pe umunhu jula alyahadwike na kutengula kughħenda. 11 Ikipugħa ye kilolile kino alyavombile u Paulo, vakamula amasio ghavanave, vakajova ni njovele ija Kilikaonio,

"Amatekelo ghatukenyemwesie kulyusue twe vanhu." **15** Avanhu vango vakika kuhuma ku Yahudi na kukuvalanisia avanyalukolo, vakaati, "Herme" ulwa kuuti alyale njovaji m'aha. **13** Amatekelo "nambe namukeketivue ndavule ulwiho ulwa Musa, agha Zeu, juno inyumba imbaha inyimike ija kufunyila namughwesia kuvanguka." **2** Unsiki u Paulo nu jamwene jilyale kunji kukisina, alyatelite ulutogo ulwa Barnaba ye vakale vatang'ine na kujova palikimo ng'ombe ulukindi lwa maluva ghano gha tavilkilue navene, avanyalukolo valyamwile kuuti Paulo, kufika palilyango lya likaja, umwene ni kipugha Barnaba, navange vamo valute ku Yerusalemu vakalondegħha kuhumia ilitekelo. **14** Looli avasung'ua, ku vasung'wa avaghogholo kuposia iili. **3** Ku iili, u Paulo nu Barnaba yevapulike iili, valyadewm wile kukwomola kuvanave kunyumba inyimike ijakufunyila Amanda ghava nave kange ng'anang'anī vakaluta valyahumile ku Foinike na ku Samaria ye yevipulisia kunji kikipugha, vakalilagħa **15** na kujova, "Mwe kusyetula uvufumbue kuva panji. Valyaletile ulukelo vanhu umue, nakiki muvomba agha? Nاجusue kange ulukome kuvanyalukolo vooni, **4** Ye visile ku tulivanhu vano uluhala lulindavule umue. Tukuveletela Yerusalemu pe vakapokelilue nii nyumba inyimike imola inofu kuuti musyetuke kuhuma mufinu ifi ijakufunyila kange navasung'wa na vaghogholo, finofilondua nakumulutila u Nguluve juno mwumi, vakavafunyila imola inofu ku isi sooni sino u juno alyavumbile uvulanga, iisi ni nyanja nakyekyoni Nguluve avombie palikimo na Vene. **5** Looli avanhu kila kino mwekile. **16** Munsiki ghuno ghukakilile, vamovamo vano valitike, valyale mukipugha ikya alyavatavwile ava panji kughenda musila sivanave. Mafarisayo, valyimile nakujova, "lunogħile kuvavakeka **17** Looli ye akiale, nakabukile nambe nu mwolesi, ku na pikuvalvula vakole ululaghilo ulwa Musa." **6** ilio akavombie vunofu nakukuvapela ifula kuhuma Pe avasung'wa navaghogholo vakima palikimo kukyanya kange mumasaki għa kyakulia, akavamem ġukulisaghila iili. **7** Ye sikiilie imuling'ano inali, u inumbula sivanave kufya kulia nulukelo" **18** Nambe Petro akima nakujova kuvanave, "Avanyalukolo amasio agha, u Paulo nu Barnaba kulupumuko vitang'aniagħe kuuti kitambuko kinono kiino kikilile valyasighiile ikipugha kuvahumikisja ilitekelo. **19** Looli u Nguluve akavombie uvusalul pakate palyusue, vamo ava Yahudi kuhuma ku Antiochia na ku Ikonio kuuti mulomo ghwango avapanji vapulikagħe ilisio valisile kukukivula ikipugha. Van'kadja navavue u lya livangili, na pikulyitika. **8** U Nguluve juno Paulo na kukunkwesela kuunji kukisina, ye vakati ikagula inumbula, ikwolela kuvanave, ikuvapela u afuile. **20** Mu uluo avavulanisivua vakimħaqha pipi nu Mhepo u Mwimike, ndavule alyavombie kulyusue; **9** mwene, alyasimwike, vakingila kukisina. Ikgħono nalyavombie nambe kulyuseu na vene, ye ivomba kya vuvi akaluta mu Derbe nu Barnaba. **21** Ye munumbula sivanave sivenofu kulwitiko. **10** Ku ikuvavalanisia ilivangili mu kisina kiila nakuvavomba uluo, nakiki mukumughela u Nguluve kuuti muvike avavulanisivua vinga, vakagħomoka ku Listra, naku ulugħoju ku singo isa vavulanisivua sino nambe u Ikoniamu, umpaka ku Antiochia. **22** Valyaghendelela Nhata ghuit kange natughwesia kukangala? **11** kunosia uluvelouluvelo ulya vavulanisivua nakupelu Looli tukwitatika kuuti tupokua ku vumosi ulwa Mutwa inumbula kughendelela momu l-witiko, akati, "Lunogħile Yesu ndavule valyale." **12** Ikipugha kyoni kikajika twingle kważi kuhumila imumuko kimie ye vikuplikisja u Barnaba nu Paulo ye vakale nyinga." **23** Ye vavasalyule Avene avaghogholo ava vihumia imola isa kidego na kudegħa jino u Nguluve kipugha kya vitiki, ye vavavikufuna kisila kulia, alyavombie palikimo navene ku vapanji. **13** Ye vakampela u Mutwa, sino avene valyamwitike. **24** vabuhiile kujova, u Jakobo akamula akati, "Nyalukolo Kange valyahumile ku Pisidia, valyafike ku Pamfilia. nipulikisie. **14** U Simoni alyajovile ulwakwanda kuuti **25** Unsiki ghuno valyajovile amasio agha ku Purge, u Nguluve kuvamosi alyavatangile avapanji kuuti Valikile kuluta ku Atalia. **26** Kuhuma ukko valyapandile apelħilie kuhuma kuvanave ku vanhu ku litavua lya imeli kufika ku Antiochia kunokuno valyale vihumisie mwene. **15** Amasio agha vavili għi kwiting'ana niili kulusungu kwa Nguluve vvwimila vwa mbombo jiġi ndavule lyalembilue. **16** Pa uluo niligħomoka kange lino vakajjikwisisie. **27** Ye vafikile ukko ku Antiochia, na kunosia ili tembe lya Daudi, linolilyaghui pasi, kukong'anġi ikipugħha palikimo, valyahumisie imola ja ninyanyula na kunosia uvunangifu vwawmwe, **17** agha ghano u Nguluve avamble ku vanave, kange ye kange bahapuo avanhu vano vakajjige vamulonde u avafungulile umulyango kulwitiko lwa vanhu avapanji. Mutwa, palikimo navapanji vano vitambulua kultavua uyango.' **18** Ifi fyefino ajobagħha u Mutwa juno avombie aghha għa kukagħi kuhuma ku vutua uwvakatali. (aiōn g165) **19** Kange, amasagħe ghango,

natungavapelaghe imumuko avanhu avapanji vano isakukaning'ana imbaha pa uluo vakalekeng'ana, vikunsyetukila u Nguluve; **20** loli tulembe kuvanave naju Barnaba akan'tola u Marko nakughenda mu Meli kuuti vibaghule kutali nu vunangifu uvwa sanamu, kufika ku Kpro, **40** Looli u Paulo akansalula u Sila uvunoghelua uvwa vawwafu, nafino filya kngilue, ni na kuvuka, ye vamalile kuvikua navanyalukolo mu danda. **21** Kuhuma kisina ikya vaghogholo pevaledusungu lwa Mutwa. **41** Pe akaluta kukilila ku Shamus avanhu mulikaja vano vidalikila na kukumulumba na ku Kilikia, akasikangasiqha ing'ongano.

u Musa mumajumba aghakunyila ku sabati." **22**

Pa uluo lukavonike kuuti luvanoghile avasung'ua nava ghogholo, Palikimo ni nyumba jooni inyimike ijakufunyila, kukunsalula u Yuda juno itambulua Barsaba, nu Silas, vano valyale valongosi munyumba inyimike ijakufunyila, na kukuromola ku Antiochia palikimo nu Paulo nu Barnaba. **23** Valyalembile anala, "Vasung'ua, vaghogholo navanyalukolo, kuva nyalukolo avapanji vano vali ku Antiochia, ku Shamus na ku Kilikia, salamu. **24** Tupulike kuuti avanhu avange vano tukavapelite ilulaghilo uluo, valyahumile kulyusue pe vakavapumusia avavulanesi vano viletta imumuko muluvelo kuvanave. **25** Mu uluo luvonike vunofu kulyiusue tweeni kusalula avanhu na pikuvomola kulyumue palikimo navaghani viitu u Barnaba nu Paulo, **26** avanhu vano vakivikile mu vulalamu ulwa mikalile ghavanave vwinila vwa litavua lya Mutwa Yesu Kilisite. **27** Ku uluo tumwomwile u Yuda nu Sila, vikuvalugha sisioso. **28** Ulwakuva lukavonike vunofu kwa Mhepo Mwimike na kulyusue, kuleka kuvika kulyumue unsigho un'kome kukila isio sino nasakusileka: **29** kuuti musyetuke kuhuma kufinu fino fitavula kufi hwani, i danda, ifiunu fya kunyongua, nu vu vvafu. Nave mukuvika kutali nifi, luve lunofu kulyumue. Mukaphone." **30** Apuo lino, ndavule vakavapalasinie, valikile ku Antiochia; Ye vakong'anisie ilipuga palikimo, valyahafikisie ikalata. **31** Pano vakati vajimbile, valyahowwiye ulwakuva jilyavisisisie umwojo. **32** U yuda nu Sila, na vavili valyavisisisie umwojo avanyalukolo namasio aminga na pikuvapela ingufu. **33** Ye vikalile unsiki ghumonga ukuo, valyavapalasinie nulutengano kuhuma kuva nyalukolo vala vano valyavomwile. **34** [Looli lulyavonike kuva lunofu uSila kujigha ukuo] **35** Looli u Paulo navange valikalile ku Antiochia palikimo na vange vinga, pano vakavulanisiagha na kudalikila ilisio lya Mutwa. **36** Ye fikilile ifighono nde filingi u Paulo akajova kwa Barnaba, "Tugomoke lino na pikuvaghendela avanyalukolo mufikaja fyooni fino tukadalikile ilisio lya Mutwa, napikuvalola valindani. **37** U Barnaba akalondagha kange pikuntola palikimo navoope U Yohana junojuno itambulivua Marko. **38** Looli u Paulo alyasaghile nalulyale lunofu kukun'tola u Marko, akavalekile kulam ku Pamilia nalyaghendelie navope mumbombo. **39** Kange bahapuo sikahumila

16 U Paulo pano alisile ku Derby naku Lystra; nakalingi lolagha, pala pealyale umbulanisivua akatambuluugha Timotheo, unsoleka juno alyaholilue nhu ng'ina ghwa ki Yahudi juno alyale mwitiki uvise ghwa mwene alyale N'giliki. **2** Avanhu vaku Listra naku Ikonio valyamwolelele vunofu. **3** U Paulo alyamulondile ulwakuuti vaghendanie na ghwope, pa ulo akan'tola na pikun'dumula vwinila vwa va Yahudi vano vyalyale ukuo ulwakuva voooni valyan'kaguile kuuti iviise ghwa mwene N'giliki. **4** Pano valyale viluta valyakilile mu likaja na kulaghila indaghilo kung'ong'ano ulwa kuuti vasoghope indaghilo isio sino sikalembilue nava sung'ua na vaghogholo ava mu Yerusalem. **5** Apuo ing'ong'ano sikakangasivua mu Ivitiko navano valyitike vakongelela mukipugha mufighono fyooni. **6** Upaulo nava nine vakaluta ku FiligiaFiligia naku Galatia, ulwakuva uMhepo ghwa Nguluve alyavakanile kudalikila ilisio ukuo kukighavo ikyaku Asia. **7** Ye vaseghelile ku Misia, vakaghela kuluta ku Bithinia, looli uMhepo ghwa Yesu alyavakanile. **8** Pa uluo vakakila ku Misia vakiisa mpaka mulikaja ilya Throa. **9** Imbonekelo sika mumila u Paulo pakilo, kwa lyale umunhu wa ku Makedonia imile, ikung'emela nakujova "Isagha mututange kuno ku Makedonia". **10** U Paulo ye asivuene imbonekelo, nakalingi tukiling'anie kuluta ku Makedonia, alyakaguile Katu u Nguluve atukemelile kuluta kuvadalikila ilivangili. **11** Apuo tukavuka kuhuma ku Throa, tukaluta vwinila ku Samothrake, ikighono kino kilyavingile tukafikile mulikaja ilya Neapol. **12** Kuhuma apuo tukaluta ku Filipi ghuno ghwope ghumo ni likaja ilya Makedonia, ilikaja ilitambu mu wilaya nu vuutema vwa Kirumi pe tukikala ifighono nde filingi. **13** Ikighono ikya sabati, tulyalutile kunji ku lilyango tukaghendela musila ja malenga, pano tukatisagha pe piva apakuvombela inyifunyo. Tukikala pasi na pijova nava kimama vanovalisile palikimo. **14** U mwana mama jumonga juno itambulivua Lidia, juno akaghusiagha irangi ja zambarau, kuhuma mu likaja lya Tiatira, juno akifunyagha kwa Nguluve, alyatupulikisie. U Mutwa akan'dindulila umwoojo ghwa mwene nakuvikila umwoojo amasio ghano ghalyajovilue nu Paulo. **15** Ye ofughue, umwene palikimo ni nyumba ja mwene jooni, akatupelepesia akati "Neve munyaghile une kuuti nyuwyakyang'ani mwa Mutwa, pe nikuvasuma mwingle

na pikukala kulyune". Akatupelepesia kyongo. 16 Pe ja mwene 34 na pikuvabiikila ikyakulia. Ghuope lukava n'diike, tukati tuluta pano palyale pakufunyila, akiva nulukelo luvala palikimo na vanhu va nyumba uminja jumo juno alyale nili pepo ilyakulaghula ja mwene ulwaava valyamwitike uNguluve. 35 akatang'ana nusue. Alyamuletile umutua gha mwene Panojilyale mwisi, avahighi vakamola imola kwa ifaida nyanga nuvukedusi. 17 U mukumama uju alya muloleli jula uwa ndindende vakati, "Vatavule Vala m'bilingilie uPaulo palikimo nusue, akajeghelaga iti valutaghe", 36 Umuloleli ghwu ndinde akam'bula "Avaki baba ava vombi va Nguluve u m'baha, vano uPaulo ulwa mansion agha,"Vahighi vahighi vakomola vipulisia kulyumue imola sa vupoki". 18 Alyavombie imola vatavule ava valutaghe: lino muhumaghe kunji vulevule mufighono finga, looli u Paulo ye an'kalisie mulutaghe mutenganiile." 37 Looli u Paulo akavavula, ni mbombo iijo, akasyetuka kunsana napukulivula "Vakatutovile pavugholofu, avanhu vano va Rumi ilipepo, "Nikukulaghila mu litavua lya Yesu uhume kisila kuhigha kange vakalamula kututagha mundinde; mun'kate mwa mwene." Lyoope likahuma likamuleka kange lino vilonda pikutuhumia kisyefu? Nambe, nakalingi 19 Avatua va mwene yevalolie kuuti uluhuvilo nalunganoghele, vavuo vene viise vatuhumie apa". Iwa faida jivanave luvukile, vakavakula u Paulo nu 38 Avaloleli vakavavula avahighi isa mansion agha, Sila na pikuvavika mu lighulilo pa varyavutavulilua. avahighi vakoghopa kyongo pala pano vakakaguile 20 Ye vavatwalile kuva highi, vakati, "Ava ghosi kuuti u Paulo nu Sila va Rumi. 39 Avahighi vakisa ava va Yahudi vipelela ingasi ing'ome mulikaja na pikuvapelepesia vahume, ye vavahumisie kunji liitu. 21 Vivulanisia sino nasilimundaghilo usue mu ndinde, ye vavasumile upaulo nuSila vahume kuvupila nambe kuvungilila ndavule ava Rumi." 22 kunji mulikaja livanave. 40 Pa uluo uPalu nu Silas Ilipugha likavagevukila u Paulo nu Sila, avahighi vakahuma kunji mundinde vakisa kunyumba kwa Lidia. uPaulo nu Silas yevavavweni avanyaluolo, vakanyamasia umwojo kange vakabuka mulikaja ilio.

17 Ye vakilile ifikaja ifya mu Amfipoli ni Apolonia, vakisile mpaaka mulikaja lya Thesalonie lino lilyale nava sinagogi ava Yahudi. 2 Ndavule lulyale Iwiho Iwa Paulo, ayalutike kuvanave, na kunsiki ughwa fighono fitatu ifya Sabati pe akapuling'anana voope vvimiru u vulembe. 3 Aava ikuvavalulila uvulembi na piuvolelela kuuti, lulyanoghile ukiliste kupumuka kange kusyuka kange kuhuma kuvalaf. Akavavula, "U Yesu uju niuvavula imola sa mwene ghwe kilisite" 4 Vamo avayahudi vaaghelilue na pilungana nu Paulo nu Sila, palikimo nava Giriki vano vikufunya Kwan Nguluve, avamama vinga avaghoflu ni kipugha ikivaha ikyu vanhu. 5 Looli vamo ava Yahudi vano navalyitike, vano valyamemile igila, valyalutile kulighulilo na pikuvatola avanhu vamo napikuvatola avahosi, vakakong'ania ilipugha lya vanhu palikimo, na kukwambusia ulunjughanjugha mu likaja, kange vakajigulukila inyumba ja Jason, vakalondaghla vavakole u Paulo nu Sila ulwakuuti vavalete pavulongolo pa vanhu. 6 Loli yevavakuniue vakankola u Yasoni navamo avanyololo avenge na pikuvatwala pavulongolo avagoyo ava mulikaja pe vaajeghelagha, "Avaghosi ava vano vasyetulinie iisi vafile mpauno kange, 7 Avaghosi ava vino vakambilivue nu Yasoni vinangania indaghilo ja Kaisari, viiti kuale uNtua ujunge juno itambulivua Yesu" 8 Ilipugha lya vagoyo vakikaja ye vapulike isio, pevakava night ngananio. 9 Ye vamanile kutola

indalama sino siling'ine vuloleli kuhuma kwa Yasoni vulanga ni iisi, naiwesia pikukala munyumba imba na vange, vakavalekesia valutaghe. **10** Ikilo jila inyimike ijakufunyla sino sitendilue namavoko. **25** avanyalukolo vakamwomwile u Paulo nu Sila ku Kange na ivombua na mavoko ulwakuuti ilonda ikiinu Beroya. Ye vafikile kula vakaluta munyumba ija kivanave umwene jujuo ikuvapela avanhu uvwimi nu kufunyla ija va Yahudi. **11** Avanhu vala valyale yumofu mwuuja ni fiinu fyooni ifiinge. **26** Kuhumila u munhu kukila avanhu vala ava ku Thesalonike, ulwakuva jumo, aalyavombie mukisina kyooni ikyu vanhu vano valitavuile kukulyupila ilisio muluhala luvanave, vikukalapamaso agha iisi, pe akavavikila amasiki kulolela amalembé ifighono fyooni ulwa kuuti valole nu vusiloo uvwa fisala fino fikukala. **27** Mu uluo, kuuti amasio ghano ghalyajovilue fyeghalivuo. **12** Ku vilondua kukun'kagula unguiluve, kuuti van'fikile na uluo avinga muvanave valyitike, mwevakava nava kumwagha, kyang'ani nalikutali nambe nhu jumo kimama avanyangelo imba na isa ki Giriki navava ghweeni. **28** Kwa mwene tukukala, tughenda nakuva ghosi vinga. **13** Looli ava Yahudi ava ku Thesalonike nu vvimi vvitu, ndavule un'tunzi ghwini ughwa lishairi yevakaguile kuuti u Paulo ipulisia ilisio iya Nguluve yeatileyatille 'tulivaholua va mwene.' **29** Ku uluo, ukuo kuku Beroya, vakaluta ukuo na kuhovalesia ndavule tulivaholua va Nguluve, nalunoghile kusagha kange kutengula ulunjughanjuga kuanhu. **14** ilitekelo lilindavule isahabu, ni shaba, na mavue, Ng'aning'ani, avanyalukolo vakan'twala u Paulo kusila fihwani kino kikahongolilue vunofu namasaghe gha ija lisumbe, looli u Sila nu Timotheo vakasighala vanhu. **30** Mu uluo, u Nguluve alyjikile Kimmie amasiki pala. **15** Avanyalukolo vala vano vakan'twali u agha vuyasu, looli lino ilaghila avanhu vooni valate. Paulo vakaluta naghwope m'paka ku Athene, ye **31** Ulwakuva avikile ikighono kind alyale ikujihiga iisi vamulekile u Paulo kula, valyupile indaghilo kuhuma ija kyang'ani kwakwa munhu juno alya n'saluile. U kwa mwene kuuti, u Sila nu Timotheo visaghe Nguluve alyahumisie uwawakyang'ani kwa munhu uju kwa mwene ng'ani ng'ani kyongo. **16** Unsiki ghuno kange pala umunhu juno alyansyusisie akahumile vakavaghulilagha kula ku Then, inumbula ja mwene kuafue. **32** Avanhu va ku Athene yevapulike imola vakajikalise mun'kate mwa mwene ndavule alyalolile ija kusyuka kuafue, navala vamo vakan'syojuile u likaja ndavule ghulyamemile ifihwani finga. **17** Pa Paulo, avenge vakaati "Tukukupulikisia kange kumola uluo vakapuling'ana munyumba ijakufunyia nava iji" **33** Apuo, u Paulo akavaleka. **34** Looli avanhu Yahudi vano vakifunyagha kwa Nguluve na kuvooni vamo valyale ikinu kimo vikitika, pwe akale u Dionisio vaala pano vaktang'ine navoope ifighono fyooni Mwereopago, nu mama Juno itambulua Damari na kulighulilo. **18** Looli vamo ava Falsafa ava ku vange palikimo navene.

va Waepikureo nava Wastoiko vakapela. Navange vakaati, "Kye kiki kino ijova unjovaji un'debe? Avenge vakaati, "Jihufia idalikila imola ja Nguluve umesia," ulwakuua idalikila imola ija Yesu na kusyuka. **19** Vakan'tola u Paulo na pikuntwala ku Areopago, vakaati, "Tukagula kukulumanya ululaghilo ulu ulupia luno ghujova? **20** Ulwakuva ghuleta amasio amapia mumbughulutu situ. Kurt uluo tulonda kukagula kuuti amasio agha ghalindani?" **21** (Na vaanhу vooni ava ku Athene palikimo navahesia vano pwevale kuvanave, vaghumanyile unsiki ghuvanave ughu kujova na kupulikisia ilisio ilipia.) **22** Pa uluo u Paulo akima pakate na kate pa vaanhу ava ku Areopago na kuuti, "Umue mwe vanhu vaku Athene, nikuvagha kuuti muli vaanhу vano vikela kwitika kumanguluve, **23** Ulwakuva munenihingile une na kulola ku ifiinu finu fino mukufunya, nighawwene amasio ghano ghalembilue ku fimo ifitekelelo fiinu, ghiiti, "KWA NGULUVE JUNO NAIMANYIKIKA". Pa uluo, ujoo junu mukufunya kisila kukagula, ghwe ujoo junu nikuvavula umue. **24** U Nguluve junu alyavumbile Lisa ni kinu kino mwekilimwekili mun'kate, ulwakuva ghwe Mutwa ghwa

18 Ye sikilile imbombo isio, u Pqulo alyavukile ku Athene kuluta ku Korintho. **2** Ukuo akamwaghile umuYahudi juno itambulivu Akwila umunhu ghwa likabula iya Ponto, umwene nu ndala ghwamwene juno itambulivua Prisila valisile kuhuma ukuo ku Italia, u Iwakuva ukilaudia alyalaghile ava Yahudi vooni vabuuke ku Roma; **3** U Paulo alikalile nakuvomba imbombo navene ulwakuva umwene ivomba imbombo jino jiling'ana ni jivanave. Avvene valyale vinosya ifivighili. **4** U Paulo akapuling'ana navene munyumba ijakufunyla mufighono fyooni ifya sabati. Alyavavulile ava Yahudi palikimo nava Giriki. **5** Looli usauli nu Timotheo yevisile kuhuma ku Makidonia, u Paulo alyasung'ilue nu Mhepo kukuvoleta ava Yahudi kuuti u Yesu ghwe Kilisite. **6** Unsiki ghuno valyan'kanile name kukunsyojola, pe u Paulo akakung'unile umwenda ghwa mwene pavulongolo pavanave, na kukuavula, "Idanda jinu jive vvimila vwa matue ghiinu jumuie; Une nisila makole. Kuhumalino na kughendeleta, nikuvatiluta avapanji". **7** Pe akavuka kuhuma pala akaluta kunyumba ja Tito Yusto, umunhu juno

ikunsuma u Nguluve. Inyumba jamwene jilipipi ni ghano ghiling'ana nu Yesu, alyakaguile kuuti lwe nyumba ja kufunyila. **8** U Krispo, mulongosi ghwa lwofugho lwa Yohana. **26** U Apolo akatengula kujova nyumba ja kufunyila palikimo na vanhu avamunyumba kuvukangafu munyumba imbaha inyimike ijakufunyila. ja mwene vakamwitika u Mutwa. Avanhu vinga Looli u Prisila nu Akwila ye vam'pulike, valyavombile kuhumakuhuma ku Koritho ye vapulike u Paulo ijoba uvumanyani nu mwene kange vakamwolelela ku valitike nana kukwcfghua. **9** U Nguluve akam'bula u kyanya musila ija Nguluve vunofu. **27** Ye anoghilue Paulo pakilo kusila ijambonekelo, "Nungoghopaghe, kuvuka kuluta ku Akaya, avanalyukolo vakan'kangasia looli jovagha nungajikaghe Kimmie. **10** Ulwakuva inumbula na pikuvalembela ikalata avavulanisivua une nilipalikimo nuve, nauale junu kumwa ighela vano valyale ku Akaya kuuti vamwupile. Ye afikile kukanangania, ulwakuva nili navanhu vinga mulikaja ili". **11** U Paulo akikalile ukuo ku Niki ugwa mwaka ghumo na Messi n'tanda ye ivulanisia ilisio ilya Nguluve muvanave. **12** Looli u Galio akavombilue kuva n'temi ughwa ku Akaya, ava Yahudi vakima palikimo nhu Paulo na pikun'twala pavulongolo pakitengo ikyu vuhighi, **13** vakaati, "Umunhu uju ikuvhahonga avanhu vifunyaghe kwa Nguluve kisila vutavike vwa ndaghilo". **14** Unsiki ghuno u Paulo ye ilonda kujova, u Galio akavavula ava Yahudi, "Umuwe mwe vayahudi, ndavule ilikosa au uvunangifi, jalejiva kyang'ani kuvavombela. **15** Looli ulwakuva ye maswali, ghano ghiling'ana na mansion namatavua kange ni ndaghilo sinu, kange muhighanaghe jumue mwevene. Une naninoghuhananinoghua kuuti nive muhighi ghwa aghuo." **16** U Galio akavavula vavubuke pavulongolo pa kitengo ikyavuhighi, **17** Mu uluo, vakan'kola u Sosthene, umulongosi ughwa nyumba ija kufunyila, vakan'tova pavulongolo pa kitengo ikyavuhighi. Looli ugalio nakoghwiye kino valya vombile. **18** U Paulo, ye ikalile pala unsiki n'tali, akavaleka avanalyukolo pe akaluta ni Melissa ku Siria palikimo nu Prisila nu Akwila. Ye vakyale kuvuka ku bandali, alyaketile ilinyele lya mwene ulwakuva alijighile kuuti m'pesie. **19** Ye vafikile ku Efeso, u Paulo alyamulekale u Prisila nu Akwila Pala, looli jujuo mwene akingila munyumba ijakufunyila nakupuling'ana na va Yahudi **20** Ye vam'bulile u Paulo ikale navene unsiki un'tali, umwene akakanile. **21** Looli akavuka kuvanave, akavavula, "Nigomoka kange kulyumue, ulwakuua vwevughane vwa Nguluve". Apuo, akabuka ni Meli kuhuma ku Efeso. **22** U Paulo ye imile ku Kaisaria, akatogha kuluta kuhungila inyumba imbaha inyimike ija kufunyila ija ku Yerusalem, kange akika paasi panyumba imbaha inyimike ija ku Antiochia. **23** Ye ikalile munsiki Pala, u Paulo alyabukile kukila ku fisala ifya Galatia na ku Frigia nakuvakangasia inumbula ava vulanisivua vooni. **24** Umu Yahudi jumo junu itambulivua Apolo, junu alyaholilue ukuo ku Alexandria, Akisa ku Efeso. alyale mfwihu kujova ni ngufu muvulembe. **25** U Apollo akavulilue mu ndaghilo sa Mutwa. Ndavule alyale ni ngufu nu Mhepo, alyajovile nakuvulanisia vunofu

19 Lukale kuuti u Apologize ye aliku Korintho upaulo akakila ku kyanya na kufika kulikaja lya Efeso, pe akavonaakavona avavulanisivua vamo ukuo. **2** U Paulo akam'bula, "Nde, mukamwupile uMhepo u Mwimike yemukitike?" Vakam'bula, "nambe, natulyapulike ndavule uMhepo u Mwimike." **3** U Paulo akaati, "lino umue mukofwighe ndani?" Vakaati, "Mulwofugho ulwa Yohana. **4** Kange uPaulo akamula, "U Yohana alyofwighe ulwofugho ulwa lulato. Akavavula avanhu vala kuuti mulondua kukumwitika jula junu ikwisa pa mwene, ndavule, u Yesu." **5** Avanhu ye vapulike imola iiji, peva kofughua kultavua lya Mutwa Yesu. **6** Lukale u Paulo yavikile amavoko gha mwene kuvanave, uMhepo u Mwimike Akita kuvanave pe akatengula kujova injovele kuvilla. **7** Palikimo Avenue valyale avaghosi kijigho nava viili. **8** U Paulo alyalutile kunyumba ijakufunyila akajova na Kun'kangasia amasiki gha meesi ghatatu. Alyale ilongosia kupuling'ana nakuvakwesa avaanhnu vano valungime vvimiila u vutua uvwa Nguluve. **9** Looli ava Yahudi avange valyale vakali avange vano navikwitika, valyatengwile kujova amavivi kulungama musila ija Kilisite pavulongolo pa kipugha. Kange u Paulo akalekine na veene pe akavabaghula vano vikutika navene. Umwene akatengula kujova mufighono fyooni kuvukumbi uvwa Tirano. **10** Ulu ylyaghendelile amaka gha viili, looli vonivoni valyekula ku Asia valyapulike ilisio lya Mutwa, vooon ava Yahudi nava Yunani. **11** U nguluve alyale ivomba imbombo mumavoko agha Paulo, **12** kuuti avatamu valyavuvusivue, nu Mhepo umulamafu akavahuma, unsiki ghono valyalolile ikitambala namenda ghano ghakahumile mum'bili gha Paaulo. **13** Looli pevalyale ava Yahudi vano valyale vipunga uvupepo vikyula kukiila ikisala iki, vakavombelaghha ilitavua lya Yesu vvimiila vuvanave vavuo. Valyavavulile vala kuuti valyale niili pepo ililamafu; vakaati, "Nikuvavula

muhume mulitavua lya Yesu juno u Paulo ikun'dalikila." vanhu, looli avavulanisivua vakan'sigha. 31 Kange, 14 Vano valyaghavombile agha valyale vaana budika avagoyo vamo ava kisina ava ku Asia vano valyale lubali vwa ntekesi umbaha ughwa kiyahudi, ni vamanyani va mwene vakantwalla imola inofu kungfu Skewa. 15 Amapopo amalamafu vakavamula, "U kukunsuma alike pikwingila muvukumbi uvvaluneno. Yesu nun'kaguile, naju Paulo ni n'kaguile; looli 32 Avanhu vamo valyale viiti ikiinu iiki na vange ilisio umwe mwemue va veeni?" Jula umhepo umulamafu lila, ulyakuva ikipugha kya vanhu kilyahasiling'ine. akavahadukila 16 mun'kate mwa munhu ava punga Vinga vavanave navakagawile nambe kuuti nakiki vupepo na akavasinda ingufu na kukuvatova. Pe valisile palikimo. 33 Ava Yahudi vakantwala u Iskanda vakakimbilila kuhuma munyumba jila vakale sila kunji kukiupuga kya vanhu na pikum'bika pavulongolo Manda kange vakalemile. 17 Ilio likakagulika ku pa vanhu. U iskanda akahumia ikidegho muluvok lwa vooni, ava Yahudi nava Yunani, vano valyale vikukala mwene kuhumia uvwolesi ku vanhu. 34 Looli yeva kuula ku Efeso. Valyale nuludwesi luvaha fijio, kagwiile kuuti umene mu Yahudi, vooni vakajeghela nilitavua lya Mutwa likongelela kupulikika. 18 Kange, ku lisio limo munsiki ghwa lmasala ghavili, "U Diana vinga avaviitiki valisile nakulata kange vakasimilisa ghwe m'ba ha ughwa va Efeso." 35 Pa uluo umulembi imbombo imbivi sino vakavombie. 19 Vinga valyale ughwa likaja akanyamasia ikipugha, akaati, 'Umwe vivomba uvughanga vakakong'ania ifitabu fivanave, mwe vaghosи ava Efeso ghweveni Juno nakagwiile vakanyanya pa vulongolo pa munhu ghweni. Unsiki kuuti iilkaja lya Efeso juno ikolelela inyumba imbaha avene ye瓦avalile ulutalama lwa fiuu, lilyalelilyale inyimike ijakufunyla ija Diana umbaha nikila ikihwani fighavo fijigho fihano ifya ndalama. 20 Pa uluo kino kikaghwile kuhuma kukyanya? 36 Kulola kuuti ilisio lya Mutwa likakwilana muvukome fijio uvwa amasio agha naghangakagulike, tulondua kuuti ngufu. 21 Isa Paulo kukwilana imbombo inofu ija tuve Kimmie kange namungavombaghe kyooni ikya mwene kula ku Efeso, u Mhepo akamulongosia ng'aning'ani. 37 Ulwakuva ulwakuva muvakemelile kuluta ku Yerusalem kukilila ku Makedonia naku avanhu ava pa ndinde vano navaliasi ava nyumba Akaya; akaati, "Yekwene ukuo, jininoghile kujagha imbaha inyimike ijakufunyla nambe navikum'beda i Rumi." 22 U Paulo akavomola ku Makedonia u Nguluve ghwitii un'dala. 38 Ku uluo, ndavule avavulanisivua va mwene vavilli, Timotheo nu Erasto, u Demetrio na mang'anyi vano valipalikimo nu vano valyale vikutanga. Looli umwene jujuo akajighe mwene valinamavoko vvimiila vwa munhu ghweni, ku Asia mu nsiki. 23 Unsiki ughuo kukahumile indinde si dindulivue navasikari pevale. Pe valetue ulunjughanjuga ulukome ukuo ku Efeso vvimiila isiila pavulongolo pa highi. 39 Looli ndavule uve ungalonde jiila. 24 U sonora jumo ilitavua lyamwene Demetrio, kyekeyoni kila ghusimilisa amasio aghange, ghivombua juno alyatendile ifihwan ifya ndalama ifya Nguluve mukikalo ikya kyang'haani. 40 Sa kyang'ani tuluvisi Diana, alyaletile ifighusivua ifivaha kuvamang'anyi. 25 ulwakuhighua vvimiila ulunjughanjuga vvimiila ulwa Pe akavakong'ania ava mang'anyi ava mbombo jila kighono iki. Kusiila lumonga ulwakunangika isi, kange na kuuti, "Vagojo mukagwile kuuti mufighusivua ifii nakwande tuva ningufu isa kwolelela. 41 Ye ajovile tukwingisia indalama nyunga. 26 Mulola na kupulika agha, akapalasinie ifipugha.

kuuti, usue tuliapa pa Efeso, looli pipi ni Asia jooni, u Paulo uju avavulile na kuvashetulania avanhu viinga. Ijova kuuti kweghasili amanumbela Ghana ghavombilue na mavoko. 27 Na kwekuuti kweleile ulutalaamu kuuti ifighusivua fiitu na filonduagha kange, looli nii nyumba ija Nguluve ijakufunyla umama um'ba ha u Diana lunoghile kusyojola kuuti asita luvumbulilo. Kange anoghile asovile uvuvaha vwa mwene, juno i Asia ni iisi jikufunya kwa mwene." 28 Ye vapulike agha, vakamemile ni ng'alasi kange vakajeghela, vakaati, "U Diana ughwa Efeso ghwe m'ba ha." 29 Ilikaja lioni likamemile ulunjughanjuga, vananhu vakakimbila mun'kate muvukumbi uvwa luneno. Vakavakolile vano vikyula avanine nhu Paulo, u Gayo nu Aristariko, vano vakahumile ku Makedonia. 30 U Paulo ayalondile kukwingila mukipugha kya

20 Ye Sisile injughanjuga, uPaulo akavakemelile avavulanisivua na kuva kangasia inumbula. 2 Kange akavalagha na kuvuka kuluta ku Makedonia. Umwene ye akiile ku kisina ikio alyale ikuvakangasia inumbula avitiki, pe akingila ku Yunani. 3 Pa uluo umweene kuuti akale pala kunsiki ghwa mesi gha tatu, ikikosi kikavombilue kwakwa mwene nava Yahudi alyale pipi ku kyula kuku sila ija nyaja kuluta ku Shamu, pe akam'bula kugomoka kukila ku Makidonia. 4 Vano valyale kiinu kimono nu mwene kuluta ku Asia valyale u Sopatro, umwana ghwa Pirho kuhuma ku Berea; u Aristario nu Sekundo, vooni kuhuma kuvitiki ava ku Thesalonike; u Gayo ughwa Derby; u Timotheo; Tikiko nu trofimo kuhuma ku Asia. 5 Looli avanhu valonguile pe valiale vikutughula ku Throa.

6 Musila ija nyanja kuhuma ku Filipi mu fighono kange ijova kuuti amanyololo ni mumuko fyefino ifyaifya makate ghano naghakabikilue iklule, mu fikunighula une. 24 Looli une nanikasaghile kuuti fighono fihano tukavafikile ukuo ku Troa. Tulikalile ikuo uvukalo vwaango kusila jooni ija lutalaama lwango, mufighono ifya budika lubale. 7 Ikighono ikyo kwanda neke nimale ulughendo lwango kumbombele inofu ikya nyambaha, yetukong'anile palikimo kumenyula jino niliyupile kuhuma kwa Mutwa Yesu, kukwolela un'kate, u Paulo akajovile navitiki. 8 Akale ijova kuvuka ilivangili lyalusungu lwa Nguluve. 25 Lino, lolagha, pakilavo, pe akaghendelela kujova mukilo imba. nikagula kuuti mwenee vooni, mun'kate muvalamuvala Pe kulyale italaitala nyinga kukyimba ikya kukyanya muno nikalutile kuvadalikila uvutua, namungawwage kino tukakong'anile palikimo. 9 Mulidilisha akitakile kange wveni. 26 Ku uluo nikuvolela umusyughu iji, un'soleka jumo juno ilitavua lya mwene Utiko, juno kuuti nisiila n'kole mudanda ija muunhu ghweni. 27 kale ni tuulu imba. Kange u Paulo alyale idalkila mu Ulwakuva nanikasaghile kuuva pulisiai uvughane nsiki u n'tali, unsoleka uju, akaghonelile, pe akaghua vwa Nguluve. 28 Mu uluo muve valoleli vwiimila pasi kuhuma ku gholofa ija vutatu vakamwagha vwiini jumue mwene, nakukipugha kyooni kino afuile. 10 Looli u Paulo akika pasi, akaghohosia uMhepo Mwimike avavikile umue kuva valoleli. Muve jujuo mwene, akan'kola kange akaati. Kange akaati, valoleli kudima ikipugha ikya Mutwa kino alyaghulile "Namungakatalaghe, ulwakuva mwumi." 11 Kange ni danda jamwene jujuo. 29 Nikagula kuuti kuvuuka pe akatogha ku gholofa na kumenyula un'kate, kulyune, ing'eve ing'ali sikwingila kulyumue, kange pe akalia. Ye ajovile navene kunsiki untali hadi navangakisaghilaghe ikipugha. 30 Nikagula kuuti palwakilo, pe akavuka. 12 Vakantwala un'soleka kange mu vamo mulyumue jumue avaantu vaamo jula alyale mwumi pe vaktengaana fijo. 13 Usue vikwisa nakujova ghano mavivi, Neke kukuavwesa jusue tukalongwile kuvulongo pa Paulo ni meli avavulanisiva vavafwataghe avene. 31 Ku uluo nakuluta ku Aso, pano usue tukamwile kuntola u Paulo muve maso. Mukumbukaghe kuuti amaka ghatatu ukuo. Iki kyekino umwene jujuo ayalondile kuvomba, nanikabuhilile kuvuvavulanisia umuunhu ghweni ulwakuua akamwile kukla iisi jino jumile. 14 Ye mulyumue namahosi pakilo na pamwisi. 32 Lino atufikile ukuo ku Aso, tukampakilatukampakila mu meli une nikuvatola kwa Nguluve, na kulisio ilya lusungu tkaluta ku Mitolene. 15 Kange usue tukabukile kuhuma lwa mwene, lino likuvanosis napikuvapela uluhombo ukuo ikighono ikya vuvili tukafikile ulubale ulwa vuvili palikimo aveene vooni vano vapakilue kwa Nguluve. ulwa kiponge ku Kio. Ikighono kino kikwisa, tukafikile 33 Nanikanoghilue indalamu, sahabu, nambe amenda. ku kiponge ikya Samo, ikighono kino kikwisa tukafikile 34 Mukagula jumue mwe veene kuutikuuti amavoko kulikaja ilya Mileto. 16 Ulwakuva u Paulo alyale lamuile agha ghanipelile ifipelua fyango ne mwene kaange ku kkyula kuhumila ku Efeso, ulwakuti nangatumilaghe 35 Mu nambe unsiki ghwene mu Asia; ulwakuva alyale aghuo ghooni nikavapelile ikihwani kino ndavule ng'aning'ani ija kwangupa ku Yerusalem vwiimila kinoghile kuvvatanga vano vasila ngufu isa kuvomba uwva kikulukulu ikya pentekoste, ndavule lukanoghiile imbombo, ndavule jinoghile kukumbuka amasio gha kuvomba anala. 17 Kuhuma ku Mileto akomola avantu Mutwa Yesu, amasio ghano ajovile umwene jujuo: kuluta ku Efeso pe akavakemele avaghogholo ava "Kiba kuhumia kukila kukwupila." 36 Ye ajovile anala, mu nyumba ija kufunyila. 18 Ye vafikile kwa mwene, akafughama akifunya palikimo naveene. 37 Vooni akavavula, umue mwe veene mukagula ndavule vakalila fiojo na pakumughwila u Paulo ku singo nikale kulyumue ifighono fyooni. 19 Nimbombile u napikumunonela. 38 Vakakaalile fijo kughoni ulwakuva Mutwa mu vukalo vwooni namahosi, nimumuko sino kila kino akajovile, kuuti navili kuvwagha kange uwweni sinyaghile une ni gila ija va Yahudi. 20 Mukagula kuuti vwa mwene. Kange vakamuhingilisie ku Merikebuni. nanikisighile kupulisia kulyumue ikinu kyoni kila kino kilyale kinofu. ndavule une nilyavavulanispa vuelu kange kuluuta inyumba ni nyumba. 21 Mukaguka kuuti une nikaghendelile kuvuvavula ava Yahudi nava Yunani mululato ulwa Nguluve nu lwiitiko ulwa Mutwa ghwitu Yesu. 22 Lino, lolagha, une, pano nikumwitika uMhepo u Mwimike kuuta ku Yerusalem, nanikagula nambe agha ghano ghikunihumila une ukuo, 23 ulwakuva uMhepo u Mwimike ikunyolela une mulikaga

21 Unsiki ghuno tukalekine navene, tukyula ku nyanja, tukafikile mulikaja ilya Kosi, ikighono kinokifikile mu likaja lya Rodo, na kuhuma ukuo tukafikile mulikaja lya Patara. 2 Ye tupatile i meli jinojino jilovoka kuluta ku Foinike, tukapandile na kukyula. 3 Ye tufikile pavulongo pa kiponge ikya Kipro, tukajilekile ulubale ulwa ng'ighi, tukakyula kuluta ku Siria, tukima mulikaja ilya Tiro, ulwakuva ukuo kwekuno imeli jikale jipakilvue ishehena ja

mwene. 4 Ye avavuene avavulanisivua, tukikala Musa, kuuti ghukuvavula vano navakekile avaana ukuo ifighono budika lubale. Ava vulanisivua avaava vavanave, kangekange navangafwataghe injio isa vakam'bulu u Paulo kukiilila uMhepo kuuti umwene kali. 22 Tunoghile tuvombe kiki? Vikagula kuuti vipulika nangisaghe ku Yerusalem. 5 Ye visile ifighono uve ghewis. 23 Lino vombagha kino usue tukukuvula: fila, usue tukabuka kuluta kulyusue. Vooni palikimo, tuulinavoope vaanhu vane vano vavikile ulujigho. nava mama vavanave palikimo navaana vavanave, 24 Vatole avaanhу ava pe ghuvalasie ghwe mwene vakuuhingilisie musila siitu ye ye tuhumile kunji palikimo navene, pe uvahombele ighalama savanave, kulikaja. Kange tukafughama ku pwani, tukifunya, neke vakeete amatue ghavanave. Mu uluo umuunhu tukalaghine tweeni. 6 Tukapandile imeli, kuno avenge jumo akagule kuuti ghano gha vombilue vwimila vigomoka kange konyumba sivanave. 7 Kange ye uve gha vudesi. Vamanyile kuuti uve ghugadilile tumalile ulughendo Iwtu kuhuma ku Tiro, tukafikile ku indaghilo. 25 Looli imola isa vapanji vaano viitiki, Tolemai. Pala tukahungile avanyalukolo na pikukala na tulyalembile na kuhumia ululaghilo kuuti vanoghile vene kighono kimo. 8 Ikighono kino kikwsa tukabukile kukujileka ni fiinu fino fihumisivue mumatekelo agha tukalutile ku Kaisaria. Usue tukingile munyumba ja fihweni, ni danda, kuhuma ni kila kino kinyongilue, Filipo, undaliki ughwa livangili, juno alyale jumbo vava kange vavulekaghe uvuvafulu." 26 Pe pano, u Paulo budika lubale, natusue tukikala palikimo nu mwene. akavatoola avaghosi, ikighono ikyavuvili, akinosisie 9 Umuunhu uju alyale navahinja vano vakavilagha. jujuo palikimo na veene, akingila mu nyumba imbaha 10 Ye ikalile ukuo ifighono n'diiki, akika kuhuma inyimike ijakunyila, kupulisia unsiki ughwa kighono kuvu Yahudi um'ibili jumo juno itambulivua Agabo. ikyakuvavulanisia na lilitekelo lihumisivue vwimila 11 Umwene akisile kulyusue akatola ukanda ghwa umuunhu ghweni ughwa vanave. 27 Ifighono fila Paulo. Ku uluo akipinya amaghulu nana mavoko ifya budika lubale ye flipipi kusila, ava Yahudi gha mwene jujuo akaati, "U Mhepo u Mwitike iiti vamo kuhuma ku Asia vakarnwaghile u Paulo mu ndiiki," "Ava Yahudi ku Yerusalem vikupinya u nyumba imbaha inyimike ija kufunyila, namapugha muunhu juno itema ukanda ughu, voope vikupela vakakalala, kange vakamugholokesia amavoko. 28 mumavoko gha vaanhu avapanji." 12 Ye tum'pulike Valyale vijeghela, "Avaanhу ava ku Israeli, mututange, amasio agha usue navaanhу vano vakale vikukala uju ghwe muunhu jula juno ivulanisia avaanhу kwooni pala tukam'bulu u Paulo aleke pitogha kuluta ku amasio ghano gha pungine na vaanhu, indaghilo Yerusalem. 13 Pe u Paulo akamula, "Muvomba kiki, pano tulipuo apa. Kange avaletile ava Yunani mu mulila na kudenyania inumbula jango? Ulwakuva nyumba inyimike ijakunyila na piku panyasia apa pa niling'anisie, nambe kukungua kweene, looli kange vwimike." 29 Ulwakuva pavwasio valyale vamwaghile kufwila ukuo ku Yerusalem vwimila vwa litavua u Trofimo mu Efeso alyale nu mwene palikimo kulikaja, ilya Mutwa Yesu." 14 Ulwakuva u Paulo nakale aveene yyalale viiti u Paulo akan'twala ku nyumba ilonda kuvulua, tukabuhilile na kujoova, "kange imbaha inyimike ija kufunyila. 30 Ilikaja lyooni lilyale uvughane vwa Mutwa vuvombike." 15 Ifighono ifi, nuludegho, na vaanhu vakakimbiila palikimo na ku tukatolile amafuko ghitu nakuluta ku Yerusalem. 16 n'kola u Paulo. Vakamumia kunji mu nyumba imbaha Avavulanisivua vamo kuhuma ku Kaisaria tukafwatine ijakunyila, kaange amalyango ghakadindua. 31 Ye nusue. Vakan'twala umuunhu jumo juno itambulivua valyale vighela kukum'buda imola sikam'fikila um'bahha Mnasoni, muunhu ghwa ku Kipro, um'bulanisivua ghwa kipugha ikyu valoleli kuuti i Yerusalem jooni ghwa pakali, juno tulikalile palikimo. 17 Ye tutifikile ku jilyale jimeemile ulunjughanjugh. 32 Pa uluo akavatola Yerusalem, avanyalukolo vakatuupile nulukelo. 18 avasikari nava jemedari akakimbiliha ikipugha. Unsiki Ikighono kino kikwsa u Paulo akalutile palikimo nusue ghuno avaanhу ye vamwaghile um'bahha ughwa kwa Yakobo, nava ghogholo vooni vano pevakale. 19 valoleli navasikari, vakamuleka kun'tova u Paulo. 33 Ye tuhungile, akavapela imola jino ye jikyale ijinge Kange um'bahha ghwa kipugha ye alipipi akan'kosa u amasio ghano uNguluve alyavombie mu vanave Paulo, pe akalaghila akungue namanyololo mu m'ibili. mu vapanji kuhumila mumbombele inofu ijaja ija Akam'posia umwene kaange ghwe veeni kange ghwe mweene. 20 Unsiki ye vam'pulike agha, vakam'pala u veeni avombie kicking. 34 Vamo avaanhу mukipugha Nguluve, pe vakam'bulu, "Ghulola, nyalukolo kweghale valyale vilatalila ikiinu iki navange ikinge. Ulwakuva amaelufu ghalingi vitiike muvala muva Yahuhudi. u jemedari naghelile kukuavula ikinu kye kyoni kila Aveene Vooni valinuvfumbue uwakukola indaghilo. ulwakuva lwa njeghelo sila, akalaghila u Paulo ise 21 Vavililue kusimilisivua uve, kuuti ghu vulanisia ava munkate mu lilinga. 35 Kange ye afikile pa ngasi, Yahudi vino vikukala pakate pavapanji kulekana nu pe akatolua nu nsikari ughwa kipugha vwimila uvwa

lunjughanhajugha. **36** Pe ikipuga kikam'bingilila na Akisa kulyuune, akiima pavulongolo palyuune na kughendelela ni njeghelo, "M'busie uju!" **37** U Paulo ye kuuti, 'Nyalukolo ghwaango Sauli, lolagha. 'Ku nsiki itwalua munkate mu ngome, akam'bula um'baha ghwa kipugha, "Lunoghile kukum'bula ikinu?" Um'baha jula va Nhaata viitu akusalwille uve ukagule pikagula ughwa kipugha akaati, "Ghujova ikii Yunani? **38** Asi, uvughane vwa mwene, pikumwagha jula unya vwa uve naveve mu Misri junio pavutengilio alongosia kyang'ani, nakupulika ilisio lino lihumile mumulomo uvugalusi kaange atoola avalugu imbilima shine ghwa mweene. **15** Ulwakuva ghuuva mwoolesi kulukuve?" **39** U paulo akaati, "Une nili Muyahudi kwa mweene ku vaanhu voonivooni ku sooni sino kuhuma mulikaja ilya Tarso ilya ku Krikia. UneUne nili usivweene na kupulika. **16** Lino kiki ghughulila? muholua ghwa likaja lino litanbulike. Nikuvasuma, Sisimuka, Ghwofughue, usuke uvuhosi vwaako munitavule nijove na vaanhu." **40** Unsiki ghuno u ghukulikemela ilitavua lya mweene.' **17** Ye nigomwike jemedari atawvile, u Paulo Akiva pa ngasi akahumia ku Yerusalem, pano nilyale nikufunya n'kante indaghilo ku vaanhu kuluvoko lwa mwene. Unsiki ghuno ghukalilime fijo pe akajova navoope kuki Hebrania. Akaati,

22 "Vanyalukolo kange nava Nhaata vaango, pulikisiagha uvwolesi vvango vuno kwande nivomba kulyumue un'siki ughu." **2** Ifipuga ye fifikile u Paulo ajoova navoope ku ki Ebrania, vakajika. akaati, **3** Une nili Muyahudi niholilue mulikaja ilya Tarso mukighavo ikyu Kilikia, kuva nilyapatile uluhara mulikaja illi, une nili m'bili ghwa Nguluve, ndavule umue mwe Vooni fino mulivuo umusyughu. **4** Nikavapumwisie musila iji m'paka pano mufua; nikavakunga ava ghosi nava mama na kuvatagha mu ndinde. **5** Kange untekesi um'bahau'm'baha navaghogholo vooni vavaghile kuhumia uvwoleesi kuuti nilyupile ikalata kuhuma kuvanave vvimiila vwa nyalukolo vano valyale ku Dameski, kulyune une kughenda kuluta ukuo. Ulwakuuti nivalete avaanhu ku Yerusalem ava similar jila ulwakuuti va kungue na kutovua. **6** Lulyahumile kuuti paala pano nilyale nighenda ye siseghelile ku Dameski, un'siki ughwa pamwiisi nakalingi ulumuli uluvaha lukamulika ku kyanja lukatengula ku mulika. **7** Nikaghua paasi nakupulika ilisio likum'bula, 'Sauli, Sauli kiki ghukung'aliasia?' **8** Nikamula, 'Uve veve veeni, Mutwa?' Akambuu, 'Une nene Yesu Mnazareti, junio uve ghukung'aliasia.' **9** Vala vano valyale nune valyaluwenevalyaluwene ulumuli, looli navalyapulike ilisio lya jula junio alyajovile nune. **10** Nikaati, 'Nivombe kiki, Mutwa?' u Mutwa akam'buula, "Imatha ghwingilaghe mu Dameski; ukuo ghuvuluaghha kila kiinu kinokikunoghile pivomba. **11** Nilyakunilue kukola vvimiila lwa lumuli Lula, pe nikaruta ku Dameski nilongosivue na mavoko ghavalta vano vakale nune **12** Ukuo pe nikatang'ana nu muunhu junio itanbulua Anania, alyale muunhumuunhu junio alyagadilile indaghilo kange akoghopagha pavulongolo pava Yahudi voonivooni vano vakikalagha ukuo. **13** Akisa kulyuune, akiima pavulongolo palyuune na kughendelela ni njeghelo, "M'busie uju!" **14** Akaati, 'Nyalukolo ghwaango Sauli, lolagha. 'Ku nsiki itwalua munkate mu ngome, akam'bula um'baha ghwa kipugha, "Lunoghile kukum'bula ikinu?" Um'baha jula va Nhaata viitu akusalwille uve ukagule pikagula ughwa kipugha akaati, "Ghujova ikii Yunani? **15** Asi, uvughane vwa mwene, pikumwagha jula unya vwa uve naveve mu Misri junio pavutengilio alongosia kyang'ani, nakupulika ilisio lino lihumile mumulomo uvugalusi kaange atoola avalugu imbilima shine ghwa mweene. **16** Lino kiki ghughulila? muholua ghwa likaja lino litanbulike. Nikuvasuma, Sisimuka, Ghwofughue, usuke uvuhosi vwaako munitavule nijove na vaanhu." **17** Unsiki ghuno u ghukulikemela ilitavua lya mweene.' **18** Ye nigomwike jemedari atawvile, u Paulo Akiva pa ngasi akahumia ku Yerusalem, pano nilyale nikufunya n'kante indaghilo ku vaanhu kuluvoko lwa mwene. Unsiki ghuno ghukalilime fijo pe akajova navoope kuki Hebrania. Akaati,

23 U Paulo akavalola ghanila avaanhу na jumbo akaati, "Mun'tole unsoleka uju um'bahа ghwa kujova, "Vanyalukolo vango, nikalile pa vulongolo va n'sikari; ulwakuva ali nilisio iya kum'bula." **18** pa Nguluve nu vufumbue uvunofu mpaka umusyughu Kange u akida akantoola un'soleka jula akatwala iji." **2** Un'tekesi um'bahauм'bahа akavalaghila vala kwa m'bahа ghwa va n'sikari akambula, "U Paulo vano vakimile pipi nu mwene van'tove umulomo jula un'kungua akang'emelile akalondagha nin'twalile ghwa mwene. **3** Pe u Paulo akam'bula, "U Nguluve un'soleka uju kulyuve. Ali niili sio iya kukuvala." **19** ikukutova uve, uluvumba luno luvikilue ilikej. Ghu Um'bahа Julia ughwa va n'sikari akan'kola nuluvoko kalile ghukunihigha nindaghiло, ghulaghila nitovue akibaghuile akima mwene, pe akam'posia, "kiinu kinyume nhi ndaghiло?" **4** Vala vano vakimile pipi kiki kino ghalonda kukum'bula?" **20** Un'soleka nu mwene vakaati, "Analа pe ghukumuligha u jula akaati, "ava Yahudi vapuling'ine kukun'suma n'tekesi um'bahа ghwa Nguluve?" **5** u Paulo akaati, atwale u Paulo pakilavo kuvali ulwakuti vilonda "Vanyalukolo vango, une nanikagwiile Kati uju ghwe kukwupila imola sa mwene ku vunnofu fijjo. **21** n'tekesi um'bahа. Ulwakuva lilembilue naghujova Looli uve nungitikaghe ulwakuva avaanhу fijjho fiine fiivi kwa ntemi ughwa vaanhу vaako." **6** U Paulo ye vikumuwila. Vikungile nulughuno, Navangalisaghe alolile ulubale lumo ulwa vahighi veva Masadukayo kange navanganywisaghe nambe kyavikum'buda. navange va Mafarisayo, akapalisia ilisio na kuuti, Nambe lino viling'anisie, vighulila uvutavike kuhuma "Vanyalukolo vango, une niili Mafarisayo, mwana kuvalane." **22** Kange um'bahа ghwa va n'sikari ghwa Mafarisayo. Ulwakuva nihuviла uvukangafu akamuleka un'soleka alutaghe, ye amulaghisiе uvwa kusyuuka kuva fue vano nihighana naveene." "Nungam'bulaghe umuunhu ghweni kuuti univulile **7** Ye ajovile isi, imikuno im'bahа sikahumila pakate aghast." **23** Akavakemela ava masinjala vavili akaati pa avatar Mafarisayo na Masadukayo, ni kipugha valing'anie ava sikari filundu fivili valute ku Kaisaria kika ghaving'ine. **8** Nakiki ava Masadukaya vijova navasikari avangulila farasi ifijjho lekela lubale nava kuuti uvusyuke kwevusili, avanyamola vala nakwejili nyamalala filundu vivili, muvuka mukipugha ikya inhumbula, kange avatar Farisayo viiti aghast ghooni vutatu. **24** Akavavula valing'anie ifidimua fiino u Paulo kweghale. **9** Ulunjughanjugha uluvaha lukahumila ivombela na kukuntola vunufu kwa Feliki Gavana. navamo avalembi vanovakale ulubale lwa Mafarisayo **25** Akalemba ikalata anala, **26** U Klaudio Lisa kwa vakima nana kujova, "Natulolile ikinu kyekyonи kila n'sikari Feliki, luhungilo. **27** Umuunhu uju akakolilue ikivivi mwa muunhu uju. Ndani umhepo nambe nava Yahudi pipi pikum'buda, pe nikaluta nikipugha unyamola ajovile nu mwne?" **10** Unsiki kukahumile ikya va sikali nikamwavula, ye nipatile imola kuuti ilisaghe ilivaha, um'bahа ghwa kipugha akoghopa umwene vukalo uvwa Kirumi. **28** Nikalondile kukagula kuuti u Paulo ademulinie ifighavefighave na veene, pe nakiki vamighile, pe nikantwala kuvalihi. **29** Nikalolile akalaghila ifipugha fiike paasi na kukun'tola ni ngufu kuuti alyale ihighua vvimiла vwa maswali agha kuhuma kwakwa nyamola avavahighi, na pikutwala ndaghiло sivanave, nambe nakahighilue ilisio lyolyoni mu lilinga. **11** Ikilo jino jikavingilile u Mutwa akimile na kulondua kubudua nambe kukungua. **30** Kange pipi nu mwene na kuuti, "Nungoghopaghe ulwakuva lumanyikika kulyune kuuti kwelule ulughelo kulyune nivolelilie Moyerusalem, pe ghuhumia uvwolesi pa uluo pe nikamwomuile ng'aning'ani kulyuve, kange kange mu Roma." **12** Ye kukile, ava Yahudi vamo valetaghe sino vamusitakile vano vikusitaka kange vakavombie ulufingo nakukemela ulughuno vvimiла vatwale amakole gha mwene pavulongolo palyuve. vuvanave vavuo: vakajovile kuuti navillia nambe Vakahwesania." **31** Looli ava sikali vakaleva indaghiло: kunuya kyekyonи kila m'paka vam'bude u Paulo. **13** vakan'toola u Paulo vakan'twala kange ku Antipatri Kwevalyale avaanhу fijjho fine vano vakagohile isi. **14** pakilo. **32** Ikhonо kino kikavingilile, ava sikali Vakaluta kuvalaha ava matekesi nava sehe na kujova, vinga vakavaleka vinga valavala avapanda farasi "Tuvikile jusue mulughuno uluvaha, natungalisaghe valute palikimo nu mwene, voope vakagomoka ku kyekyonи kila m'paka pano tukum'buda u Paulo. **15** lilinga. **33** Navapanda farasi ye vafikile ku Kaisaria, Kange lino, um'bahа ghwa n'sikari avavula avavahighi nakum'pela un'sikari ikarata jila, vakam'biika u Paulo vantwale kulyumue, kwekuuti mulamule un'kole ghwa pavulongolo pa mwene. **34** Ghwope untua ye imbile vunofu. UsueUsue kulyusue tuning'anisie kum'buda ikalata, Adam'posia u Paulo jihumile kukighavi kiliku; ya kyale kukwisa apa." **16** Looli umwana ghwa ye akagwile kuuti muunhu ghwa ku Kilikia, **35** nuna ghwa mwene nu Paulo akapulika kuuti kukale akaati, "Nikukupulika uve pano vikwisa Valarie vano ni njama, akaluta akingila mun'kate mulilinga na vakuhighile," akalaghila avikue mu ikulu ja Herode. pikum'bula u Paulo. **17** U Paulo akan'kemela u akida

24 Mu fighono fihano, u Anania u n'tenkesi vajove kila kino valinakyo vvimila vwango ndavule um'bah, avaghogholo vamo nu njovaji jumo pano valinilisio lyelyoni. **20** Kange avaanhу ava vavuo junu itambulua Tertulo, vakaluta palapala. Avaanhу vajove u n'kole ghuliku ghuno vaghwaghile kulyune vala vantwalile amakole kange kwa Paulo ughwa ye nimile pavulongolo pa vuhighi uva Kiyahudi; **21** Gavana. **2** U Paulo ye imile pavulongolo pa nambe vvimila vwa kinu kimo kino nikajovile nhi gavana, u Tertulo akatengula kukumuhigha na lisio ye nimile pakate nakati pavanave, "Ulwakuva kujova kwa gavana, "Ulwakuva tuli nulutengano uvusyuke vwa vafue umue mukunihigha." **22** U Feliki uluvaha; namumbonekelo sako sileta amaghendelelo akavulilue vunofu vvimila isila, akakileka ikipugha. mannono mulikaja litu; **3** kange nulusungu Iwooni Akaati, "Lisia um'bahа ghwa kipugha pano ikwisa tukwupila ikiinu kyoni kino ghu vomba, vuhungile kuhuma ku Yerusalemу ni humia uvulamuli mu vwa mwoghopua Feliki. **4** Looli naningakugasie makole ghiinu." **23** Pe pano akamulaghila u akida kyongo, nikukupelepesia umulike amasio amadebe amulolelaghe u Paulo, kange ave nhi nafasi nambe nu vukola vwako. **5** Ulwakuva tum'patile umuunhu uju neapeangavisaghe umuunhu ughwa kuvakana avakan umbivi ikuvapelea ava Yahudi vooni vagaluke mu iisi, avamanyani vamwene nava ngatangaghe nambe kange mulongosi ghwa kipuuga kya Nazorayo. **6** kukumughendela. **24** Ye ifighonpo fimo, u Feliki Kange ukaghele kuponia inyumba imbaha inyimike akagomoka nu Drusila un'dala junu alyale Muyahudi, ijakufunyila uvulamafu pe tukan'kola, namweule akamwomola kukun'kemela u Paulo akapulikisia imola munakala inofo isa pa kali. **7** Lisiasi, um'bahа akisa kuhuma kwa mwene ija Iwtiko mun'kate mwa Yesu na pikun'tola mu ngufu sa mavoko ghiiti, namwule mu Kilisite. **25** Looli u Paulo ye ikana nu mwene vvimila nakala innofu isa malembe agha kali. **8** Ungam'posie uvwa kyang'haani, kuuti mughelaghe nuvuhighi vuno u Paulo vvimila ghwa masio agha, kange lunoghile vulikwisa, u Feliki lukamwaghа uludwesi akamula, kufuala ikinu kiki kino tumuhighile." **9** Ava Yahudi "luta kuvutali lino, looli ningaghuvone un'siki kange, voope vakamuhigha u Paulo, vijova kuuti amasio nikukukemela." **26** Un'siki ghughughuo, akahuvilile agha ghakale gha kyang'haani. **10** U n'sikali ye kuuti u Paulo ikum'pela indalamu pa uluo akan'kemela agholvise uluvoko kuuti u Paulo ajove, u Paulo nakalina akajova nu mwene. **27** Looli amaka ghavili akamula, "Nikagula kuuti amaka minga ulimulamuli ye ghakilile, u Porkio Festo akava Ntua akahala pa ghwa kisina iki, nilinulukelo kukwolela june kulyuve. Feliki akalondagha kukupyanilisia kuva Yahudi, pa **11** Uvaghile pikulutang'ania kuuti nafikilile ifighono uluo pe akamuleka u Paulo pasi pavuloleli. kukila ifighono fijigho na fivili kuhuma pano nikatoghole

25 Pe u Festo ye ingile mukighavo ikio kange ye fifikile ifighono fitatu akaluta kuhuma ku Kaisaria hadi ku Yerusalemу. **2** Un'tekesi um'bahа nava Yahudi avamanyika vakaleta indeselo mwa Paulo kwa Festo, kange pe vakajovaghа ni ngufu kwa Festo. **3** Pe vakan'sumile u Festo vukola ku molaisa Paulo apate kun'kemela ku Yerusalemу kuuti vam'bude musila. **4** Looli u Festo akamula kuut u Paulo akale n'kungua mu Kaisaria, na kuuti umwene jujuo igomoka ukuo ng'aning'ani. **5** Akaati "mu uluo, vala vano vavaghile, vavaghile kuluta ukuo nusue. Ndavule kwekile ikiinu kivivi kwa muunhu ujoo lunoghile kuku n'sitaka." **6** Ye ikalile ifighono lekela lubale nambe kijigho, vakagomoka ku Kaisaria. Ikighono kino kikwisa akava nikitengo ikya vuhighi ku laghila u Paulo ise kwa mwene. **7** Ye afikile, ava Yahudi kuhuma ku Yerusalemу vakima pipi, vakahumia amasitaka aminga amagumu ghano naghanoghile ku hufia. **8** U Paulo akitangile na kujova, "Kange nambe mulitavua ilya va Yahudi, nambe njimba ija kufunyila, nambe ku Kaisari, nivombile amavivi." **9** Looli u Festo ayalondile kujipendeleta

kuva Yahudi, kange akamwamula u Paulo na kuuti, looli ulwakuva un'kemelile untua, nikalamuile kuku 'asi, ndeghulonda kuluta ku Yerusalemu na kuhughua ntwala kuvanave. **26** Looli nilivuvule ikiinu kyekyene nune vvimila vwa masio agha ukuo?" **10** U Paulo ikyo kulemba kwa Ntua. savuli ja ulu, nitwalile kulyuve, akaati, 'nikwima pavulongolo pa kitango ikyo vuhighi kange kulyuve juve, Ntua u Agripa, kwe kuuti nipate ikyo Kaisari pano ninoghile kuhighua. Nanivahokile ikyo kulemba vvimila vwa nkole. **27** Ulwakuva nivona ava Yahudi, ndavule uve ulumanyile vunnofu **11** Kama nihokile ndavule nivombile kino kinoghole uvufue, isita luvumbulilo pi kutwala un'kungua ye natunsonile nanikana kufua. Looli ndavule indeselo sivanave nakiinu, nakwale umuunhu juno anoghile kunisona kuvanave. nikun'suma u Kaisari.' **12** Ye akyale u Festo kujova navahighi akamula, "Ghukun'suma ukaisari; ghuluta ku Kaisari." **13** Ye fikilile ifighono filingi, untua u Agripa nu Bernike vakafika ku Kaisari valyafumbilue pikumughendela u Festo. **14** Ye ikalile apuo mu fighono finga, u Festo akatwalile un'kole kwa Paulo u ntua; akaati, 'Umuunhu jumo vakamulekile apa nthu Feliki un'kungua. **15** Ye nikale ku Yerusalemu u n'tekesi um'baha na vaghogholo vava Yahudi vakatwalile amasitaka kwa muunhu ujoo kulyune, voope vakaposia vvimila vwa vuhighi vwa mwene. **16** Ku uluo une nikavamula kuuti nalwigho lwa Roma kukumuhumia umuunhu kuvupendelelo pa uluo, unyan'kole anoghile kuva mwelevu nakukuvakong'ania ava sitaka va mwene pikun'tanga mu makole aghuo. **17** Pa uluo ye visile palikimo apa, nanikanoghile kukuvaghula, looli ikighono kino kika vingilile nikikalile mu kitengo ikyo vuhighi na kulaghila umuunhu uju isi mur'kate. **18** Ur'sika ava sitaka ye vimile na kukusitaka, nikasaghile kuuti nakweghale amasitaka amakome ghano ghisile kwa mwene. **19** Pa uluo, vakale ni ng'aning'ano simonga palikimo nu mwene vvimila vwa vitiki va vanave kange vvimila vya Yesu juno awfile, Looli u Paulo idaja kuuti mwumi. **20** Nilyale ni m'buvaghanisivue ndavule ku hungila ilisio illi, pe nikam'posia ndavule angalute ku Yerusalemu kuhighua vvimila vwa masio agha. **21** Looli u Paulo ye akemelilue avikilue pasi pa vuloleli vvimila vwa vulamusi vwa ntua, nikamulaghile avikue nambe nikutwale ku Kaisari.' **22** U Agripa alyajovile nu Festo, "Nilonda kange kukum'pulikisia u muunhu uju." "U Festo, akaati, "Pakilavo ghukum'pulikisia." **23** Pa uluo pakilavo kila, u Agripa nu Bernike vakafika nifikulukulu finga; vakafika mu vukumbi nava vaha vakipuga, na vaanhu ava manyika ava mulikaja. Nu Festo ye ahumisie indaghilo, u Paulo akatwalua kuvanave. **24** U Festo akaati, "Untua Agripa, na vaanhu voooni vano pevale apa palikimo nusue, mukum'bona umuunhu uju; mukisina kyooni kya va Yahudi ukuo ku Yerusalemu napa kange vilonda nivahighe, voope vakajeghela kulyune kuuti nangikalaghe. **25** Nilolile kuuti nakavombile lyelyoni lila lino linoghole uvufue;

looli ulwakuva un'kemelile untua, nikalamuile kuku 'asi, ndeghulonda kuluta ku Yerusalemu na kuhughua ntwala kuvanave. **26** Looli nilivuvule ikiinu kyekyene nune vvimila vwa masio agha ukuo?" **10** U Paulo ikyo kulemba kwa Ntua. savuli ja ulu, nitwalile kulyuve, akaati, 'nikwima pavulongolo pa kitango ikyo vuhighi kange kulyuve juve, Ntua u Agripa, kwe kuuti nipate ikyo Kaisari pano ninoghile kuhighua. Nanivahokile ikyo kulemba vvimila vwa nkole. **27** Ulwakuva nivona isita luvumbulilo pi kutwala un'kungua ye natunsonile isa kun'kungila.

26 Anala, u Agripa akam'bula u Paulo, 'Ghuta kukutanga, pe u Paulo akagholsia uluvoko lwa mwene akitanga ndiki. **2** "Nikuvona nili nuluvelo, Untua Agripa, kuuti kuvomba u n'kole pavulongolo palyuve umusyughu amasitaka ghoni agha va Yahudi. **3** Lino, ulwakuva uve ulin'kagusi ghwa Iwigho isa va Yahudi na maswali. Pe nisuma umulikisiaghe mulugudo. **4** Kyang'haani, ava Yahudi vooni vakagwile pene nilyale nikukala kuvujelela vvango mukisina kyango kula ku Yerusalemu. **5** Vang'awile kuhuma kuvwasio luvanoghile kuuti vitike kuuti nikikale ghwene Mfarisayo, ikipugha kiino kilinuwimo vunyangufu mu lukano Iwitu. **6** Lino nimile apa nihighua ulwakuva une nilola ulufingo luno u Nguluve alyavombile nava Nhaata viitu. **7** Ulu lwe lufingo luno amakabila ghitu ifijigho fivili vihuviла kukwupila ndavule vikun'suma u Nguluve ni ngufu pakilo na pamwisi. Vwa vvimila uvwa luhuvilo ulu, untua u Agripa, kuuti ava Yahudivikunisitaki. **8** Nakiki ghwe ghwonu mulyumue isagha kuuti kidegho kuuti u Nguluve isyusia avafue? **9** Un'siki ghumo nikasaghile june kuuti ngele nivombie amasio minga vvimila vwa litavua lya Yesu ghwa Nazareti. **10** Nika ghavombile agha mu Yerusalemu; nikavakungile ava vitiki vinga mu ndinde, kange nilyale nu mutavulilua kuhuma mu vavaha nava tekesi kuvomba anala; unsiki ghuno vaka m'budagha, nilyatovile ikura kuvene. **11** Nakalingi nikavatovile munyumba ija kufunyla jooni kange nikaghelile kuvomba navangitikaghe u Iwitiko luvanave. Nilyale ni ng'alasi kyongo kuvana nikavadaghile kange mulikaja iya kuvuhesia. **12** Unsiki ghuno nilyale nivomba agha, nikalutile ku Dameski, nilyale ni ndaghilo kange nu vatavulilua kuhuma kuvatekesi ava vaha; **13** unsiki ghuno nikale musila pa mwisi, Untua, nilyalwaghile ulumuli kuhuma kukyanya luno lukale lumulika kukila ilijuva lukamulike kusyuta une na vaanhu vano vakale vighenda palikimo nune. **14** Usue tweni ye twingile paasi, nikapulike ilisio lijova nune liiti mu njovele ija Kiebrania: 'Sauli, Sauli! nakiki ghuku nesa? Kitalamu kulyuve kutova iteke amam'fua. **15** Pe nikati, 'Uve veve veni, Mutwa?' U Mutwa akamula, 'Une nene Yesu juno ghukunipumusia. **16** Lino ghwime kumaghulu ghako, ulwakuva nu luhuvilo ulu une nihufisie kulyuve,

nukusalwile kuuti uve m'bomba mbombo kange kipugha kimo ikya va Roma juno itambulua Julio, ava uve mwolesi ghwa masio agha ghukagula vvimila kipugha ikya Agustani. 2 Tukapandile imeli kuhuma une lino na masio ghano nikukusona ye ghakilile ku Adramitamu, jino jikale jighenda mulubale mu agha; 17 Nikum'poka kuhuma kuvaanhу kange pwani ija Asia. Pa uluo pe tukingila mu nyananavaanhу ava panji kuno nikukwomola, 18 kudindula Aristaka kuhuma Thesolanike ija ku Makedonia amaso gha vanave napikuvaluhumia mu ng'isi kuluta akaluta palikimo nusue. 3 Ikhigono kino kikavinggilile kuvuvalafu nakuluta kungufu isa setano vasyetukile u tukima mulikaja ilya Sidoni, pano u Julio aka m'bombie Nguluve; neke vupile kuhuma kwa Nguluve ululaghilo u Paulo nhu vuuhugu kange aka n'tavwile kuluta ku ulwa vahosi nu vuhasi vuno nivapelile vala vano vamanyani va mwene ku kwipila uvuhugu vu vanave. nivabaghwile nu Iwitiko luno liliikulyune. 19 Pa uluo, 4 Kuhuma pala tukaluta kunyanja tukaghendagha Untua u Agripa, nanikanoghile ku galuka inyifunyo isa ku syuta ikiponge ikya Kipro kino kikale kisigha ku kyanya, 20 looli, kuvala vano vano vali mu Dameski imepo, ulwakuua imepo jikale jikutukong'ania. 5 Ye pavwasio, kange ku Yerusalemu na ku iisi jooni ija tughendile mu malenga ghano ghalipipi ni Kilikia naku ku Yudea, kange na vaanhу ava kufisina ifinge, Pamfilia, tukisa ku Mira, mulikaja ilya Lisia. 6 Pala u nikadalikile kuuti valete na kukunsyetukila u Nguluve, m'baha ughwa kipugha ikya va Roma, acajaghile i vavombe imbombo sino sinoghile ululato. 21 Ulwakuva meli kuhuma ku Alexandria jino jighenda kuluta ku uluii ava Yahudi vakaniin'kolile mu nyumba im'baha italia. Akatutosia Mu n'kate. 7 Ye ighenda molamola inyimike ija ku funyila, pe vakaghela kukum'buda. mu fighono ifinga pe tukafikile nu lupumuko pipi 22 U Nguluve akanangile kufika lino, pe nikwima na na ku Kinidas, imepo najikatutavwile kange kuluta kuvolelela avaanhу va vulevule na kuvala avavaha, mu sila iijo, pe tukaghenda mulubale mukimughighi vvimila vwa sila sino avaviali nu Musa valyajovile ikya ku Krete ye tusigha imepo, m'bading'anu naku kuuti silihula na sikunua; 23 Kuuti u Kilisite lasima Salmone. 8 Tukaghenda mulubale kuvu talamu, apumuke kange iiva ghwa kwasia kusyuka kuhuma m'paka tukalutile pakimenyule kino kitanmbulua Fari kuvaafue na kupulisia ulumuli ku vayahudi na vaanhу Haveni jino jillipipi nilikaja ilya Lasi. 9 Tukatolile ava panji. 24 U Paulo ye amalile pikutanga, u Festo un'siki n'kome nkyongo, nu n'siki ughwa n'kungua akajova ku lisiso ilivaha, 'Paulo, uve uli nyalukwale! ughwa Kiyahudi ghukakilile kange, liino pelukale amasomo ghako ghakubikile uve nyalukwale. 25 Looli ulutalamu. Pa uluo u Paulo akatupavile, 10 na u Paulo akaati, une naninyalukwale, mwoghopua kuuti, "Vghosi, nivona lughendo luno tulonda pitola Festo; looli kulukangasio nijova amasio agha kya luva nuvunangifu kange nuvu luvumbulilo Iwinga, ng'haani ghooni. 26 Ulwakuva untua ikagula vvimila nambe ku masigho ni meli, looli kange nuvukalo vwa masio agha; pa uluo, nijova nu vvavuke vwa vwitu." 11 Looli um'baha ughwa kipugha kya va Roma mwene, ulwakuva niili nuvwa kyang'haani kuuti akam'pulikisia kyongo u Mutua ghwa mwene nunya nakwelile lyoni lino lifisime kwa mwene; ulwakuva illi meli, kukila amasio ghala ghano ghalyajovilue nu nalivombilue palubale. 27 Vuuli, ghukwitika avaviali, Paulo. 12 U Iwakuva i bandari napalyale pahugu u Ntua u Agripa? nikagula kuuti ghukwitika.' 28 U pikukala un'siki ughw ng'al'a, avaghendesia meli Agripa akam'bula u Paulo, 'Kunsiki undebe unoghile vinga vakatuigha tuvuke kuhuma pala, ulwakuuti kukunivula une kange kukumbika nive Mwitiki? 29 U fifino luvisaghe pikulififikasi ilikaja ilya Foinike, tukale Paulo akaati, "Nikunsuma u Nguluve kuuti, kunsiki pala un'siki ghwa ng'aala. I Foinike bandali ja ukuo n'dbe nambe n'tali, naveve juve kange voorni vano ku Krete, kange jilola kunena na kuvuhumo na vikunipulika umusyughu, veve ndavule une, looli kumavemba kuvuhumo. 13 I mepo ja kumavemba kange kisila manyororo agha mu ndinde 30 Pe untua ye jitengwile kugugula lukeluke, ava ghendesia meli akima, nhu n'sikali kange nhu Bernike, na vala vano vasagha kuuti kila kino vakalondagha. Vakavusia vakikalile palikimo na vene, 31 ye vabukile kuvukumbi, ikimilo kya meli nakughenda mulubale mu Krete pipi vakajovile vavuo kwa vavuo na kuuti, "Umuunhu na mu mwani. 14 Looli un'siki n'dbe ye ghukilile imepo uju nanoghile uvufue kange kupinyi,' 32 U Agripa inyinga, jino jikatambuluagha kuvuhumo ku nena, akam'bula u Festo, "Umuunhu uju anoghile kuuti ave jikatengula kutusukania kumwambo ku kiponge. 15 mwavuke ndavule nakekile i piru kuva Kaisari."

27 Ye valaghile kuuti tulondua ku ghenda mu malenga kuluta ku Italia, vakam'pelile u Paulo nava kungua avange kwa m'baha jumo ughwa

Un'siki ghuno imeli jilya kulinue na kukunua kukujitolu imepo, tukiting'ana nu luveelo uluo, tukapindua na veene. 16 Tukakimbila kukila ulubale luuo luno lukasighaghha imepo ija kiponge kino kitambulua Kauda; na kupumuka kyongo tukakagula pikughupoka

ikivoti. 17 Pano vakati vajikwesile, valyakungule na fine mughula kisila kulia, namulile kimonga. 34 imeli nu lughoji. Valyoghuipe kuuti tunoghile piluta Pe nikuvavula mutole ikyakulia ikidebe, ulwakuva kuno lilikuo ilihanga linga iya Syiti, apuo pe vakisia vvimila uvu avwa kukala kulyumue; nakwelile nambe inanga kange vakaghendelagha mulubale. 18 Tulya ilinyele limo mumatue ghiinu lino lisova. 35 Ye gasivue kyongo nama vingu, apuo ikighono kino ajoovile aghuo akatola un'kate akamuhongesia u kilya vingilile avaghendesia meli vakanengula kutagha Nguluve pavulongolo pa maso muunhu ghweeni. pe amasigho kuhuma mu meli. 19 Ikighono ikyu vutatu, akamenyula un'kate akatengula kulia. 36 Pa uluo avaghendesia meli vakanengula pihumia amalenga vooni vakakangasivua inumbula na veene vakanola namavoko ghavanave. 20 Un'siki ghuno ili juva ni ikyakulia. 37 Tulyale avaanthu 276 mun'kate mu meli. nondue nafilya tumulikile fighono finga ghalya jighe 38 Yevalile fikwiline, vakajivombie imeli jive m'mepe amavingu amavaha ghikutugasia, nuluhuvilo ulwakuuti ku tagha ingano mun'kate mu nyanja. 39 Ye mwisi, ndeponu tupokua lulwavukile 21 Vakaati vaghendile navakajitambuile iisi, looli pe vakalola iisi jino jingile ulughendo lutali kisila kyakulia, apuo pe u Paulo akima mu malenga jino jilyale nilihanga linga vakapuling'ana pakate na kat i pavaghendesia meli akaati, "Vaghosi, ndavule vanoghile kughendesia imeli kuluta apuo. 40 lunoghile mu mulikisie, kange natuvele tuvusisie Pa uluo vakalesgesia inanga vakasileka mu nyanja. inanga kuhuma ku Kret, neke pe tupate imumuko Mun'siki ghughuhuo vakasilegesia ingoji isa tanga isita luvumbulilo. 22 Lino pe nikuvanyasia, ulwakuva pevakinula kuvulongolo kuluta ku mepo pe vakaluta nakwekuva kusovia uwumi vvini, looli tusofisie ji mulihanga ilinga. 41 Looli vakisa pala pano amakuja meli. 23 Ulwakuva ikilo jino jikilile umunyamola gha ghavili agha malenga ghitang'ana, ni meli jikaluta Nguluve, junu ujoo u Nguluve une nilighwa mwene, kulihanga. Napala pavulongolo pa meli jikima pala kange ghwejuno nikufunya kwa mwene - umunyamola najikanoghile ku vuka, looli pavulongolo pa meli ghwa mwene avele imile mulubale mulyune 24 na pakatengula kudenye ka ulwakuva amaviingu ghakale kuuti, "Nuloghopatha Paulo. Lukunoghile kukwima ni ngufu. 42 Uvatavike vwa va sikari ghukale kuvabuda pavulongolo pa Kaisari, lolagha u Nguluve mu vuhugu avakungua, ulwakuuti na kwale juno ikwoghela na vwa mwene akupelile ava vooni vano vighenda kudyegha. 43 Looli un'sikari jula ughwa kipugha palikimo nuve. 25 Pa uluo, avaghosi, mugudaghe, ikyu va Roma ayalondile kukumwavula u Paulo, pe ulwakuva mukumwitika u Nguluve, kuuti luva ndavule akamwimia uvutavike vuvanave, kange akavalaghila nivele nivillue. 26 Looli lutunoghile kupumuka mulwa vala vano vanoghile kukwoghela, vajumbe kuhuma ku tovua mu fimonga ifi ponge." 27 Ye jifikile ikilo ija mu meli valute mu iisi. 44 Pa uluo ava ghosi avange kijigho na fine, pano tuvele mulunjughanjughalwa vivingilila, avange mufighave ifya mbavo nakange kuno na kuno mu nyanja ija Adratik, ndavule ikilo avange mufinu ifinge kuhuma mu meli. Musila iji n'kate n'diki, avaghendesia meli valyasaghile kuuti jihumile kuuti vooni vafike vunofu ku iisi vaseghelile ku mwani. 28 Valyavombie amasio kulola uvatali uwva malenga pasi vakasagha imita fijigho fitatu n'tanda, ye ghukilile un'siki n'debe vakapima kange vakasivona imita ifijigho fivili ni lekela lubale. 29 Valyoghwipe taasi kuuti tunogile kubumala mama nalavue, apuo pe vakisia inanga inne kuhuma pano palyavikilue pakuvika inanga pe vakifunya kuuti ilwakilavo hwene jise ng'aning'ani. 30 Avaghendesia meli vava valyale vilonda pikujilekelesia i meli jila pe vakisisie mumalenga amavoli amadebe isa kuvapoka ku vwumi vwave, vakivika kuuti hwene vitagha inanga kuvulongolo kumavoti. 31 Looli u Paulo akam'bula jula un'sikali gha kipugha ikyu vasikari ava kiroma nava sikar vala, "Namungapokue looli avaanthu ava vasighale mu meli". 32 Apuo ava sikari vala pe vakadumula ingoji sa livoti lila pe jikalekua jitolute na malenga. 33 Un'siki ghuno kulyale ku tema pa lwakilavo, u Paulo akavapelepesia vooni kuuti valie padabe. Akaati, "Umusyughu kighono kya kijigho

28 Yetuifiike vunofu, tulyakagwile kuuti ikiponge kitambulua Malta. 2 Avaanthu va palikaja na kwe kuti vakatuupilile uvuhugu vwa vullevule, pe valyapembile umwooto na pikutukaribisia tweeni, ulwakuva ifula ni mepo jikale jighendelela. 3 Looli u Paulo ye akang'anisie unsigho ghwasanjala na kuvika pa mwooto, ilijoka ilidebe ilinya sumu likahuma mu sanjala sila ulwakuva lwa vufukfu vuula pe likin'yengelela mu luvoko lwa mweene. 4 Avaanthu va pa likaja pala yevalolile kwitti ilijoka liswembela kuhuma muluvoko lwa mweneenevapuling'ana vavuo, "Umuunhu uju kyang'haani m'buudi junoadyeghile mu Nyanja looli uvwakyangani navukuntavula kukukala." 5 Looli umweene akantaghila ilijoka ilio kumwooto nakapatile uvunangifu vwooni. 6 Aveene vakumughula afimbe inamu nambe aghue na kalingi na kufua. looliye nimulolile ku nsiki untali na kulola kuuti na kwelili lino

lilivulevule kwa mweene wakabadilisia amasaghe 22 Looli tulonda kupulika kuhuma kulyuve ghusaga ghavanave na kuuti alyale unguluve. 7 Kange pala kiki vwimila ilipugha lya vaanhу ava, ulwakuva pipi palyale ni iisi jinojilyale kyuma kya m'baха wa sivoneka kulyumue kuuti nijova fiivi pooni pano kiponge, umuunhu juno itambulua pablio. Alatwupilile nilipu." 23 Vakaati vavikile ikighono vwimila umwene, na pikututengelela ifighono fitatu. 8 Lulyahumile kuuti avaanhу vingа kyongo valyamwisile pano ikalagha. viise wa pablio jikam'bwene imungu ni namu ija Alyajovile ilisio lila kuvanave napikuvolelela vwimila kuhalisia. Na ju Paulo amulutile akifunya, akavika ulwa vutua vwa Nguluve. Akaghelile kukuvavika amavoko pa kyanya pa mwene na pikum'buvusia. vunofu vwimila u Yesu, kusooni ivili kuhumila mu 9 Yelihumile ili, avaanhу avange pa kiponge pala ngaghilo sa Musa na kuhuma mu vavili, kutengulila vano valyale vivavua voope vakaluta vakavuvusivua. pa Iwakilavo kufika umpaka pakivwilile. 24 Mun'kate 10 Avaanhу vakatwoghopa nu vwoghoji uvukome. mu vavuo vakavahongile kusimo sikajovilue, napano Panotukale tukuling'ania kukyula, vakatupelile fila avange navakitike. 25 Yevakunilue pikwiting'ana vao fino tukafivombile. 11 Yeghakilile ameesi gha tatu, kwa vao vakavuka u Paulo ye ajvile imola iji jimo, tulyaghendile mu nkate mu meli Iskanda jino "U Mhepo u Mwimike vunofu kukuka u Isaya um'biili jilyakolilue ni ng'ala pa kiaponge pala, jino avalongosi ghwa va Nhaata viitu. 26 Akaati, 'Luta kuvaanhу va jene valyale vanyalukolo va vili ava lipasa. 12 ava ujove, "Ku mbughulutu siiu mum'pulika, looli Pano yetupumile mu likaja ilya sirakusa, tulikalile na mungakitang'anie; na kumaaso ghinu mulola looli pala ivighono vi tatu. 13 Kuhumila pala tukaghendile namungakagule. 27 Vwimila vwa numbula sa vaanhу tukafike mulikaja ilya Regio. Ye kikilile ikighono kimo ava siila vuvotevote, imbughulutu save sim'pulike ni imepo ija kumavemba jilyahumile nakalingi, yefikilile mumuko, vadindile amaso gha vanave; neke kuuti ifighono fivili tukafikile mulikaja ilya Putoli. 14 Ukuo valeke kukagula ku maso gha vanave, nakum'pulika ku kwe tukavavwene ava nyalukolo avange vakanupilile mbughulutu sivsnave, napikun'tang'ania mu nhumbula kukukala navoope ifighono lekela lubale. Kusila iji sivanave, na pisyetuka kange, ngele nivavuvvewisie." tukisile ku Rumi. 15 Kuhuma ukuo avanyalukolo 28 Pa uluo, mu noghile kukagula kuuti uvuvangi vala, yevapulike imola isiit, vakisile kukutwambilila vwa Nguluve vutwalilue ku vaanhу ava panji, kange ukuo kulighulilo ilya Apias ni Hoteli itatu. U Paulo vipulikisyaghа." (Gadilila: Ikidebe iki 29 "Un'siki ye avawene avanyalukolo vala valyamongisie u ghuno alyajovile amasio agha, ava Yahudi vakabuka, Nfuluve pe akavika ni ngufu. 16 Pano ye twingile kuno vighelana kyongo vavuo kwa vavuo, nakwesile ku Roma, u Paulo akatavulilue kukukala mwene muvutavike uvunofu uvwa kali). 30 U Paulo akikalile palikimo nu n'sikali jula juno alyale ikumulolela. 17 mu nyumba ja mwene ijakupanga amaka ghaviili, Yefikilile ifighono fitatu u Paulo akavakemelile palikimo kange alyavambilile voooni vanoon vano vakalutaghа avaghosи vala vano valyale valongosi mun'kate muva kwa mwene. 31 Alyale idalikila uvutua vyaa Nguluve Yahudi. Vano vakisile palikimo, alyajovile kuvanave, kange alyale ivulanisia amasio vwimila vwa Mutwa "Vanyalukolo, palikimo na kuuti nanihokile n'kole Yesu Kilisite mungufu sooni. Nakwale juno kan'sighile. ku vaanhу ava nambe kuvomba luno nalulondua nava Nhaata viitu vanovalyatulongolile, vakanyumisie hwene n'kungua kuhuma ku Yerusalem kufika hadi mumavoko gha va Rumi. 18 Yevamatilе kukumoselesia, vakanoghilue kukundekesia mu vvavuke ulwakuva nalulyale lumonga kulyune ulwa ku hulila pi kum'buuda 19 Looli ava Yahudi vala vakaati vajovile vunge kuluno vinoghelia avene, peniyaghimbile pihumia apiru kwa Kaisari, napano nalulyale lunyakuva ndiikio nileta amasitaka mu kipelela kyango. 20 Ulwakuva kiki une nilete i apiru, pa uluo nilyasumile kukuvagha na kujova navoope. Ulwakuva kiila u Israel alipisie nakyo, niikungilue muvukunge uvu. 21 Pe vakam'bula, "Natughelile twupile ikalata kuhuma ku Yudea jino jikukujova uve, nambe nakwale unyalukolo juno akisile nakuhumia imola nambe kujova ilisio limonga ilivivi vwimila uve.

varumi

1 uPaulo unsung'ua ghwa Yesu Kilisite, juno akemhelilue kuva nsung'ua, na kubaghulua vvimila ilivangili lya Nguluve. **2** ili lwe livangili lino akalifingile pakali kukiila avavil vaake mu malembe amimike. **3** sa nswambe, juno akaholilue kuhuma mu kikolo kya Davidi mu lwa m'bili. **4** umwene akapulisivue kwa mwana ghwa Nguluve ku nguu ja Mhepo uMwimike ku vusyukue vwa vafue, uYesu Kilisite Mutwa ghwitu. **5** kukilila umwene twupile uvumosi nu vusung'ua kwa kwitikila ulwitiko mu luhalala Iwoni, vvimila ilitavua lyake. **6** mu luhalala ulu, najumue kanga mukemhelilue kuva va Yesu Kilisite. **7** ikalata iji ja kuvoni vano vali ku Rumi, vaghanike va Nguluve, vano vakemhelilue kuva vimike. uvumosi nu lutengano fivisaghe numuekuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yesu Kilisite. **8** muvwindilo, nikumuhongesia uNguluve ghwango mwa Yesu Kilisite vvimila jinu mweni. ulwakuva ulwitiko Iwinu Iudalikivue mu iisi jooni. **9** ulwakuva uNguluve nsaidi ghwango, juno nikumuwivila mu numbulu jango mu livangili lya Nswambe, ndavule nikukala na kukuvakemhela. **10** jaatu nikuvasumila mu nyifunyo sango kuuti, ku sila jojoni nikave uvusililo kuva lughinio ku lughano lwa Nguluve kukwisa kulyumue. **11** lwa kuva nonoghelua kukuvgaha, neke nikave kukuvgapela ifipelua ifya munumbula, nikave kukuvakangasia. **12** ni lolelela kukuvakangasia inumbula ku sila ija Iwitiko kwa muunhu ghweni. ijinu ni jango. **13** lino vanyalukolo nnilonda muleka kukagula kuuti, ke kinga niuhivila kukwisa kulyumue neke kuhanga lino nisighilie. nilonda ndiki neke kuva ni mheke kulyumue ndavule lulivua kuvapanji. **14** nidajivua na vaYunani navaghesi kange, averefu na vajaasu. **15** lino ku lubale Iwango, une nili tayale kupulisia ilivangili kulyumue na kuvano vali ku Rumi. **16** ulwakuva nanikulivonela soni ilivangili, ulwakuva se ngufu sa Nguluve uvuvangi ku vano vikumwitika, kwa muYahudi taasi neke kwa muYunani kange. **17** ulwakuva ikyang'hani ja Nguluve jivonike kuhuma ulwitiko nu Iwitiko, ndavule jilembilue," inya Iwitiko ikukala mu Iwitiko. **18** ulwakuva ing'alasi ja Nguluve jivonike kuhuma kukyanya kulutila uvuhosi vwoni vwa vaanhu, vano kusila ja vuhosu vikujifisa ikyang'haani. **19** ulu lwe lukuba, sooni sino ndeponou sikagulika kwa Nguluve sesa vuvalafu kuveene. ulwakuva uNguluve avamamnyisie. **20** ulwakuva imbombo sake sino nasivoneka vunono sili pavuvalafu kuhuma muvutengulilo vwa iisi. sivoneka kukiila ifinu finofivumbilue. imbombo isi se vuwesia vwake

vwa kusila na kusila nu vutengulilo vwa vunguluve. amahumile ghake avaanhу ava vasila vutavulilua (adios g126) **21**. ulu lwe lyakuba nave valyakagwile isa Nguluve, vakampaala umwene ndavule uNguluve nambe navamuhongisie. pe pano valyale vajaasu mu musaghe ghave na moojo ghave agha vujaasu ghakaponesivue ing'iisi. **22** vajikemelagha vanyaluhala neke vakava vajaasu. **23** valyavwandwile uvwimike vwa Nguluve juno nsila vunangifu vwa kihwanikisio kya muunhu juno ali nuvunangifu, naga fijuni, naga fidimua ifinya maghulu ghane, na fiving'onyo fino fikwafuala. **24** pe uNguluve akavaleka vasivingilile inogheluo indamafu sa moojo ghave, ku mavili ghave kusukunalua vavuo ku vavuo. **25** vope vano vandwile ilweli ja Nguluve kuuva vudesi, na vano vakifunyilagha na kufivombela ifidimua na kukumuleka juno afivumbile juno ighiniila ifighono ifisila na kusila. Amina. (aiōn g165) **26** mu ulu uNguluve alyavelekile vavingilile inoghelua saave isa soni, ulwakuva avadala vaave vakandwile kutumila amavili ghave ndavule lulyamunoghole uNguluve. na **27** vavaghsosi vakaleka kutumila amavili ku vadala vaave loli vavuo ku vavuo. ava valyale ve vaghosi vano vavombagha na vaghosi vajanave sino nasinoghile, valyupile uluhombo luno lunoghile ku vusofi vwave. **28** ulwakuva navakighanile kuuva nu Nguluve mu luhalala Iwavo, akavaleka valuvungililaghe uluhala lu vanave luno nalunoghile, vavombe sino nasinoghile. **29** vamemilue ni nuvhosi, uvunoghelia nu vuvivi. vamemilue nu vwifu, ilibaatu, uvusyangi nu vufumbue vuvivi, **30** avene kange vajova fivi, vahomeleng'an'i kange vanya kun'kalalia ungluve. avanya vulugu, imbedo, na vanya lughinio. aveene vanya kusagha imbivi, navikuvitika avapafi vaave. **31** aveene vasila vukagus; navikvitika, vasila lughano kange vasila ikisa. **32** vikwelevua uvutavike vwa Nguluve, lwa kuuti avaanhу vano vivomba mu isio vanoghile kufua. neke nakwekuti vano vivomba aghuo vene, loli avene vikwiting'ana na vala vano vivomba aghuo.

2 pe lino nutavulilue, uve ghwejuno ghuhigha ulwakuva ku ghala ghano ghuhigha ujunge ikujivika jujuo mu nkole. ulwakuva ghwenjuo ghuhigha najuve ghuvomba ghala ghala. **2** neke tukagula kuuti, uvuhighi vwa Nguluve vwa Iweli ku vano vivomba ndavule aghuo. **3** neke uve usaghaghe ili kuuti uve ghwe juno ghuhigha vala vano vivomba aghuo nambe najuve ghuvomba ghaghaghuo. pe uve naghuli highua nu Nguluve? **4** neke ghusagha padabe ku vwinga vwa vunono vwake, kudila kwa ng'alasi jake, nu lugudo Iwake? pe naghukagula kuuti uvunono vwake

vunoghiile kukuvulanisia kulaata? 5 pe kuling'ana nu umue, "ndavule jilembilue". 25 ulwakuva kudumulivua vwu mu vwa mwoojo ghwako ghuno naghwa kulaata, ingola lwei kunoghiile nave ghukwitikila indaghilo, ghukujivika juve mu ng'alasi ja kighono kila. looli mu neke nave uve naghuvomba isa mu ndaghilo kighono kya vusyuko vwa vuhighi vwa kyang'haani kudumulivua kwave kuuva vuvule. 26 pe nave vwa Nguluve. 6 umwene ihomba kuling'ana ni umuunhu nadumulivue kange ighendeleta kukola kighelolo kya maghenndele ghake. 7 vala vano uvutavike vwa ndaghilo, pe nambe kisila kudumulivua ku lukangasio lwa maghendele amanono valondile kwa mwene nakulitolua kuuti adumulivue ingola ulufunyo, uvukoola na kuleka kunangika, ikvipela 27 ghwope junu nadumulivue kuvutengulilo vwa iisi uNguluve ileta injala nu lupumuko ku numbula ja naihighua nave angavombe isa ndaghilo? ulu lwe muunhu ghweni junu avombile uvuhosi, kutengulila lwakuva uli na malembe ghano ghalembilue na kwa tuyuhudi taasi pe kwa tuyunani kange. 10 neke m'bili lwene. 29 neke umwene ghwe Muyahudi ghwa ulufunyo, uvukoola nu lutengano fikwisa kwa muunhu munkate, nuludumuluo lwa mwoojo mu numbula, ghweni junu ivomba inono, kwa vayunani taasi pe nambe mu malembe. ulufunyo lwa muunhu ughwa umuyunani kange. 11 ulwakuva kusila lughano kukila nahele naluhumila ku vaanhу liooli kwa Nguluve. 12 ulwakuva nave vinga vahokile kisila 3 kange vwe vufumbue vuliku vuno alinavvo ndaghilo visova kisila ndaghilo, kange nave vinga umyahudi? vwe vufumbe vwa kukeku? 2 lwe vahokile kuling'ana ni ndaghilo vihighua ku ndaaghilo. lunono kyongo ku sila sooni. muvutengulilo vwa 13 ulwakuva natuli vaanhу va kupulika indaghilo, ghoni avayahudi vkapelilue ulusyetulilo kuhuma kwa avanya kyang'haani pa maaso gha Nguluve, looli Nguluve. 3 neke pe luliva ndani nave avayahudi ve vala vano vivomba indaghilo vano vailivalilua vamonga navalyle nu Iwitiko? pe kuleka kuva ikyang'haani. 14 ulwakuva avaanhу ava pa iisi avasila vagholofu, kivilomba uvugholofu vwa Nguluve kuva ndaghilo vivomba isa mundaghilo aveene vali ndaghilo vwa vudesi? 4 Ndali! pe pano leka uNguluve avoneke mu numbula saave, nambe aveene vasila ndaghilo. 15 ku ulu vivonesia kuuti amaghendele ghano ghanoghile kuutu uNguluve. agha ghilihumila mu kighono kuutu vutavike vwa ndaghilo ghalembilue nkate ja moojo ghave. uvufumbue vwave vuvoneka na masaghe ghave ghikuvahigha nambe kukuvalolelela vavuo 16 kange na kwa Nguluve. agha ghilihumila mu kighono kino uNguluve ilikusihigha inyivi sa vaanhу vooni kuling'haana ni livangili lya Nguluve, kusila ja Yesu Kilisite. 17 tujove kuuti ghukujikemela muYahudi, juuno ikalile mu ndaghilo, lulutila kwa kujighinia mwa Nguluve, 18 lukagule ulughano lwake, na kughelela sino nasilitana ye jilaghisivue ni ndaghilo. 19 pe tujove kuuti uli nulukangasio kuva uve uli mulongosi ghwa vabofu amaaso, lumuli kuvala vano vali mu ng'iisi, 20 m'bulanisi ghwa vajaasu, m'bulanisi ghwa vaanha, na kuuti mu ndaghilo uli ni mbuanisio sa lwei. 21 pe uve lino ghwe juno ghukun'dalikila ujunge, pe naghukujulananisia juve ghwe mwene? ghwe juno ghudalikila kuleka kuhija pe uve naghuhija? 22 uve ghwejuno ghujova nungawwfukaghe, pe ghuvwafuka? uve ghwe juno ghukalala ikihwanikisio, pe ghuhija mu nyumba inyimike ja kufunyla? 23 ghwe juno ghukughinia mu ndaghilo, pe naghukunsukunalisa uNguluve kwa kudenya indaghilo? 24 ulwakuva ilitavua lwa Nguluve lisukunalisivua ku vaanhу va mu iisi kukilila

ghave ghali luvilo kukung'a idanda, 16 uvunangifu ikyang'haani kisila maghendele. 7 akati, "vafunyilue nu lupumuko fili mu sila saave. 17 avaanhу ava vala vano uvuhosi vwave vusaghilue na vano isambi navakagwile isila ja Iwitiko. 18 kusila vwoghoфи vva saave sikupikilue. 8 afunyilue umuunhu jula jun Nguluve pa maaso ghave. 19 lino tukagula kyokyonи uMutwa naim'balila isambi". 9 pe ulufunyo ulu lwa kino indaghiло ijova, ijova na vala vano mu ndaghilo. vala vano vadumulivue ingola veene, neke nambe ku kwe kuuti kudinda amalomo ghooni, ni iisi jooni jive vala vano navadumulivue ingola saave? ulwakuva nu vutavike kwa Nguluve, 20 nu lu lwe Iwakuva kusila twiti, "kwa Abulahamu ulwitiko Iwake luvalilue kuuva m'bili ghuno ghuvalilua ikyang'haani ku maghendele lwa kyang'haani". 10 pe lukavalilue ndani? unsiki gha ndaghilo pa maaso ghake. ulwakuva kukiila uAbulahamu lyale ku ludumuluo, nambe ye akyale indaghiло vukwisa uvukagusi vva sambi. 21 neke lino kudumulua? najilyale kuvudumulua looli kuvudumulua. kisila ndaghilo ikyang'haani ja Nguluve jino jikagulike. 22 uAbulahamu alyupile ikivalilo kya kudumulua. iki jilyajovilue ku ndaghilo na vavili, 23 iijo je kyang'haani kiyale kye kivalilo kya kyang'haani ja Iwitiko luno alyale ja Nguluve kukiila ulwitiko mwa Kilisite Yesu ku nalwo ye akyale kudumulivua. amahumile gha kivalilo vitiiki vooni, Iwakuva kusila tofauti. 24 ulwakuva iki kwe kuuti alyavombike kuuva nhaata ghwa vooni vooni vavombie uvuhosi, na kupelelela vvimike vva vano vikvitika, nambe nave navalii muvudumulua. Nguluve, 25 vavalilue ikyang'ahhani ja vuvule ku iji jili nu vufumbue kuuti ikyang'haani jilivalilua ku vumosi vwave ku sila ja vupoki vuno vuli mwa Kilisite veene. 26 iji jili nuvufumbue kuuti uAbulahamu Yesu. 27 ulwakuva uNguluve alyamwumisie uKilisite alyavombike nhaata ghwa vadumulua veene looli Yesu ava lusambanio ku sila ja Iwitiko ku danda kange ku vala vano vikusivigilila isajo va nhaata jake. alyamwumisie uKilisite hwene mulolelesi ghwa ghwitu uAbulahamu. na ulu lwe Iwitiko luno alyale kyang'haani jake, ulwaluva kukuvulekesia uvuhosi nalwo ku vano navadumulivue. 28 ulwakuva najilyale vuno vva kilile 29 ku lugudo Iwake. aghu ghoni ku ndaghilo kuuti ulufingo lukapelilue kwa Abulahamu ghalyahumile neke kuvonesia ikyang'ani jake unsiki nu vuholua vwave, ulufingo ulu ulwakuva viiva vahaasi ughu ghwa lino. neke lulyale kuuti awesie kujivonesia va iisi, pe jilyale kukiila ikyang'haani ja Iwitiko. 30 jujuo kuva nyakyang'haani, na kuvonesia kuuva ulwakuva ndeve avandaghilo vala vevahaasi ulwitiko kumuavalila umuunhu ghweni ku Iwitiko mwa Kilisite lulu lwa vuvule, nu Iwitiko lukaniilue. 31 ulwakuva Yesu. 32 kulikughi kukughinia? kuvikilue lubale. ku idaghilo jileta ing'alaasi, neke pala pano pasila vwalo vuliku? uvvalo vva maghendele? Ndali! neke ndaghilo kange nakwele kusita kulkwitikila. 33 mu lulu ku vwalo vva Iwitiko. 34 lino tumalikisia kuuti umuunhu jihumila ku Iwitiko, neke luve ku vumosi, amahumile ivalilua ikyang'ani ku Iwitiko kisila maghendele gha ghake ulufingo luvoneke ku vuholua vwon. na ndaghilo. 35 neke uNguluve ghwe Nguluve ghwa vaholua ava na vevala veene vano vikagula indaghiло vayahudi veene? pe umwene naghwe Nguluve ghwa liilo na vala vano ve va Iwitiko lwa Abulahamu. vaanhu vooni? Ena!, na vange vope. 36 nave je ulwakuva umwene ghe nhaata ghwitu tweboni, 37 Iweli Nguluve ghwe jumo, ikuvavalila ikyang'ani vano nave jilembilue kuuti, "nikupelile uve kuuva nhaata vadumulua ku Iwitiko, na vano navadumulivue ku sila ghwa iisi nyinga" uAbulahamu alyale mu Iwitiko lwa ja Iwitiko. 38 pe usue tukujikana indaghiло ja Iwitiko? Ndali! ku nsana ku aghuo usue tukujitika indaghiло jula jun alyale mwitiki, kuuti, uNguluve juno ikuvapela avafue uvwumi na kukuvapela sooni sino vasila neke vavisaghe naso. 39 nambe kuuva naso sooni, uAbulahamu ku lukangasio alyamwitikile uNguluve ku fighono fino fikwisa. pe lino akava nhaata ghwa iisi nyinga, kuling'aana na kila kino kilyajovilue", fye luliva uluholuo Iwako. 40 umwene naalyale m'bote vote ku Iwitiko. uAbulahamu alyajovile jujuo kuuti um'bili ghwake ghulyafwile - alyale ma maaka kuvelelela kijigho. kange akiting'ine ku vufue vva lileme lya Sala. 41 neke ulwakuva ulufingo lwa Nguluve, uAbulahamu nakabuhilile kulkwitika. pe akaponekisivue ingufu ku Iwitiko na kukumughinia uNguluve. 42 alyale ikagula ikyang'haani ku kila kino uNguluve akafingile alyale ni ngufu sa kuvomba. 43 pe lino iji jope jilyavalilue kuuva je kyang'haani. 44 lino najilyalembilue ku

vufumbue vvake lwene kuuti jilyavalilue kwa mwene. isambi. ulwakuva ku lubale ulunge uvuhighi vwa 24 jilyalembilue vvimila jiit kange. vano vavikilue ng'alasi vulisile ku nkole ghwa muunhu jumo neke ku kuvalilua ikyang'haani usue twe vitiki kwa mwene junu alyansiluile uMutwa ghwitu uYesu kuhuma kuvalafue. 25 uju ghwe junu uNguluve alyamwumisie vvimila uvuhosi vvitu na kusyukulivua neke tupate kuvalilua ikyang'haani.

5 ulwakuva tuvalilue ikyang'haani ku sila ja Iwitiko, tulinulutengano lwa Nguluve ku sila ja Mutwa ghwitu Uyesu Kilisite. 2 kukilila umwene usue tuli ninafasi ku sila ja Iwitiko mu vumosi uvu vuno nkate jake tukwima. tuhovokela ulukangasio luno uNguluve ikitupela vvimila pa mbele, ulukangasio luno tutangana mu vvimiike vwa Nguluve. 3 na lye ili lyene, kange tuhovoka mu lupumuko Iwitu. tukagula kuuti imhumhuko sihola ulugudo. 4 ulugudo luhola kukwitika na kukwitika kuhola ulukangasio vvimila pambele. 5 ulukangasio ulu nalukutudena inumbula ulwakuva ulughano lwa Nguluve luli nkate mu moojo ghitu kukilila uMhepo uMwimike junu uNguluve alyamwumisie kulyusue. 6 pano tulyale vavotevote, mu n'siki ghula ghula uKilisite alyawile vvimila avahosi. 7 ulwakuva lwumu umuunhu jumo kuufua vvimila unya kyang'haani. ulu kwekuuti, pamonga umuunhu ale ighela kuua vvimila umuunhu umugholofu. 8 neke uNguluve atuvonisie ulughano lwake kulyusue ulwakuva unsiki ghuno tulyale vanya sambi uKilisite alyafwile vvimila jitu. 9 pepano kukila ghoni lino ulwakuva tuvalilue ikyang'haani mu danda jake ku ilio tupokua kuhuma mu ng'alaaasi ja Nguluve. 10 ulwakuva nave unsiki ghuno tulyale valugu uNguluve alyatusambanisie ku sila ja vufue vwa n'swambe, kanono fijo ati atusambinie tupokua ku vvumi vvake. 11 na lwe ulu lwene, looli kange tuhovoka kwa Mutwa Yesu Kilisite, kukilila umwene lino twupile ulusambanio ulu. 12 pe lino, nave kukilila kwa muunhu jumo uvuhosi vulingile mu iisi, kusila iji uvufue vulingile kusila ja sambi, nu vufue vukakwilana ku vaanhoo vooni, ulwakuva vooni valyatendile isambi. 13 ulwakuva kuhanga isambi jilyale pa iisi, neke isambi najivalilue pano kusila ndaghilo. 14 nambe lino, uvufue vulyatemilue kuhuma uAdamu naju Moose nambe ku vala vano navalayavombe uvuhosi ndavule uAdamu naalyale mwitiki junu ghwe kihwani kya jula junu ikwisa. 15 neke nambe lino, ilitekelo lya vuvule naghwe nkole. ulwakuva nave mu nkole ghwa jumo vinga valyafwile, lunono kukila uvumosi vwa Nguluve ni litekelo ku vumosi vwa muunhu jumo, uYesu Kilisite vughinile kukwongelela ku viinga. 16 ulwakuva ilitekelo naghe mahumile gha jula junu alyavombe

isambi. ulwakuva ku lubale ulunge uvuhighi vwa 17 kuvalilua ikyang'haani kilisile ye amakole minga. 18 Iwakuva nave ku nkole ghumo, uvufue vulyatemilue kukilila jumo, kukila kyongo vala vano vilikwupila uvumosi vwinga palikimo ni kipeelua kya kyang'haani vilitema kukilila uwumi vwa jumo, junu ghwe Yesu Kilisite. 19 ulwakuva nave kuki kukwitikila isambi sa muunhu jumo vinga vavombilue kuva vanyasambi, kange uvvitiki vwa muunhu jumo vinga vivombua kuva vanyakyang'haani. 20 neke indaghiho jikingile palikimo, neke kuuti unkole ghuwesi kukwilana. neke pala pano isambi jikakililie na kuuva nyininga, uvumosi vukengelelile nambe kukila. 21 ulu lulyahumile neke kuuti, ndavule isambi fino jilyatemile ku vufue pepano na vuvumosi ndepo vutema kukilila ikyang'haani vvimila uvumi vwa kusila na kusila kukilila uYesu Kilisite uMutwa ghwitu. (aiōnios g166)

6 pe tuti kii lino? tughendelele mu vuhoi neke uvumosi vvongelete? 2 Ndali. usue twevano tufwile mu sambi, ndepo tukukala kange mu uluo? 3 pe namukagula kuuti vala vano vofughue mwa Kilisite pe vofughue kange muvufue vvake? 4 tulyasililue palikimo nu mwene kukilila ulwofugo mu vufue. ulu lulyavombike neke kuuti ndavule uNguluve vule alyasyuluke kuhuma kuvalafue kukilila uvimiike vwa Nhaata, neke kuuti najusue ndepo tughendagha mu vvumi uvupya. 5 ulwakuva nave tulunganisive palikimo nu mwene mu kihwanakisio kya vufue kyake, kange tulunganisivua mu vusyukue vvake. 6 usue tukagula kuuti uvumuunhu vvitu vwa pakali vulyapumwike palikimo nave, neke kuuti um'bili ghwa sambi għunangike. ulu lulyahumile kuuti, natungaghendelelaghe kuva vasung'ua va sambi. 7 umwene junu awfie avombilue kuva nyakyang'haani kuling'ana ni sambi. 8 neke nave tufwile palikimo nu Kilisite, tukwitika kuuti, tukukala palikimo nagħwo. 9 tukagula kuuti uKilisite asyululivue kuhuma ku vafue, na kuuti namfue kange. uvufue navungamuvigilile kange. 10 ulwakuva ku mhola ja vufue alyafwile mu sambi, alyafwile lwa kamo kene vvimila vooni. nambe lino, uvumi vuno ikukala, ikukala vvimila Nguluve. 11 ku sila jijjio, najumue kange lunogħile kukujivala kuva vafue mu sambi, looli vvumi kwa Nguluve mwa Kilisite Yesu. 12 ku uluo isambi najinga għutemagħe um'bili

ghwako neke kuuti ukunuaghe kokusitika inogheluo nujunge, kwa mwene juno akasilulivue kuhuma ku saake. 13 nungahumiaghe imbale sa m'bili ghwako vafue neke tuwesie kukumuholela uNguluve imheke. ku sambi ndavule ifkong'holo ifisila kyang'haani, 5 ulwakuva ye tulyale mu lwa m'bili inogheluo sa sambi looli mujihumiaghe jumue kwa Nguluve ndavule vano sika sisimulivue kuhuma mifilungilo fya mavili ghitu vwumi kuhuma kuvufue. kange muhumiaghe imbale sa ku sila ja ndaghilo na kuvuhola imheke mu vufue. 6 mavili ghini hwene fikong'holo fya kyang'haani kwa neke lino tudindulivue kuhuma kundaghilo. tujifwille Nguluve. 14 namungajamulaghe isambi jikutemaghe. ihalil jila jinojatupingagha, neke tupate kutumika mu ulwakuva namulipaasi pa ndaghilo, looli paasi pa hali ja Mhepo uMwimike, sio ku hali ija pakali ja uvumosi. 15 pe kiki lino? tutende isambi ulwakuva malembe. 7 tuti kiki? indaghilo je sambi? Ndali! natulipaasi pa ndaghilo looli paasi pa vumosi? nambe lino, nanale nikagula isambi najale jivisaghe Ndali. 16 namukagula kuuti kwa mwene juno ku sila ja ndaghilo. ulwakuva nanalejikagula u ndavule mukujihumia jumue hwene vavombi, ghwemwene indaghilo najale jijova, "nunganoghuaghe" 8 neke juno umue muuva vavombi vake, umwene juno isambi jilyapatile inafasi ku lulaghilo lula kange jikaleta munoge hile kukumwitika? iji je lweli nambe nave mu mwoojo ghwango uvunogheluo vvoni ulwakuva umue mulivasung'ua ku sambi jino jikuvatwalila ku isambi kisila ndaghilo iijo jifwile. 9 najune nilyale vufue nambe vasung'ua va vvitiki vuno vukuvatwalila mwumi muwandilo kisila ndaghilo, neke lwati lwisile ku kyang'haani. 17 neke ahongesivuaghe uNguluve! ululaghilo lula isambi jikapata uvwumi, najune nikafua. ulwakuva mulyale vasung'ua va sambi, neke mwitike 10 ululaghilo lula luno lwale luleta uvwumi lukasyetwike ku mwoojo ghwoni ndavule mupelilue imbulanisio. kuuva vufue kalyune. 11 ulwakuva isambi jilyapatile 18 muviklue mulumuli kuhuma mu sambi, muviklue inafasi ku lulaghilo lula lukanisyangagha. kukilila vasung'ua va kyang'haani. 19 nijova ghwene muunhu ululaghilo lula lukanibuda. 12 pe indaghilo vwe vvimike ulwakuva ja mavotovete gha mavili ghitu. 20 nu lulaghilo lula vwe vvimike vwa kyang'aani nu ulwakuva ndavule mulyahumisie ifilungilo fya mavili vunono. 13 pe lino lila lino linono vwale vufue kulyune? ghinu kuva vasung'ua va vulamafu nu vuhos, mu nalungavisaghe nahele ku fighono fyoni. neke kuuti lululuo muhumiaghe ifilungilo fya mavili ghinu kuva isambi jivoneka kuva je sambi kyongo kukiila ilinono vasung'ua va kyang'haani ku luvalasio. ulwakuva lila, jikaletev uvufue nkate jango. ili lilyale kuuti kukiila ye muluvasung'ua va sambi mulyale lumuli kutali ni ululaghilo lula, isambi jighinaghe kuva mbivi kyongo. kyang'haani. 21 ku nsiki ughuo, mulyale ni meke 14 ulwakuva tukagula kuuti isambi uvutengulilo vwake jiliku ku mbombo sino lino muvona soni? ulwakuva mwe mumwoojo, neke une nilimuunhu ghwa m'bili, amahumile gha mbombo isio vwe vufue. 22 neke vanighusisie paasi pa vusung'ua vwa sambi. 15 ulwakuva lino nivomba nanikwelevua kyang'haani, ulwakuva lila lino ninoghelua kuvomba, nanivomba, na lilia lino likalasia lyelyene nivomba. 16 neke nave ningavombe lila lino nanilighanile, niva nikwiting'ana ni ndaghilo ja kuva indaghilo je nono. 17 neke lino na je numbulu jango jene jino jivomba aghuo, looli isambi jino jilinkate jango. 18 ulwakuva nikagula kuuti, nkate ja m'bili ghwango nalikukala lino linono, ulwakuva ulunogheluo lwa lino linono lulinkate jango, neke nanivomba. 19 ulwakuva ilinono lila lino nivaghile kuvomba nanikulivomba, looli ilihosi lino nanilighanile lyelyene nivomba. 20 lino nave nivomba lila lino nanilighanile na nene june nejuno nivomba, looli je sambi jino jikukala n'kate jango. 21 nikagwile kange kuuti mwevule uvutavike nkate jango uwwa kuvomba lino linono, neke kyang'haani uvuhosi vuli nkate jango. 22 ulwakuva nikujihovokela indaghilo ja Nguluve ku vu muunhu uva nkate. 23 neke nikuvwagha uvutavike vuno navwewwene mufilungilo fya m'bili ghwango. najilutana nu vutavike uvupya muluhala lwango. jikunivomba une kuuva nsung'ua kuvutavike vwa

7 neke namukagula vanyalukolo vango [ulwakuva nijova na vaanhу vanovukujikagula indaghilo], kuuti indaghilo jikuntema umuunhu pano iva mwumi? 2 ulwakuva un'dala juno atolilue apinyilue ni ndaghilo kwa mughosи ghwake pano iiva mwumi, neke nave umughosи ghwake ifua iiva hulu kuhuma mu ndaghilo ja vutolue. 3 pe lino unsiki ghuno umughosи ghwake ale mwumi nave ikukala nu mughosи ujunge, ikemelua muvwafu. neke nave umughosи kwake angafue alihulu kuhuma mu ndaghilo, pe naiva m'bwaifu nave ikukala nu mughosи uunge. 4 pe lino vanyalukolo vango, jumue kange mulyavombilue vafue mu ndaghilo kisila ja m'bili ghwa Kilisite. lili ndiki neke mupate kulunganisia

sambi jino mwejili mufilungilo fya m'bili ghwango **24** uMhepo jujuo ilola palikimo na moojo ghitu kuuti tuli une nene muuuuhu nyalusukunalo! ghweveni juno vaanha va Nguluve. **17** nave tuli vaana, pe tulivahaasi kyale ikumoka mu m'bili ughu ghwa vufue? **25** neke luhongesio kwa Nguluve kwa Yesu Kilisite Mutwa ghwitul pe lino. une kuluhala lwango nikujivombela indaghilo ja Nguluve. looli ku m'bili nikuvuvombela uvutavike vwa sambi.

8 pe lino kusila vuhighi vwa ng'alasi ku vala vano vali mwa Kilisite Yesu. **2** ulwakuva uvutavike vwa Mhepo ghwa vvumi vula vuno vuli mwa Kilisite Yesu kunivomba une kuva nu vvavuke kutali n utavike vwa sambi nu vufue. **3** ulwakuva kila kino indaghilo jilyakunilue kuvomba ulwakuva jilyale mbotevole ku m'bili, uNguluve alyavombile. alyansung'ile umwana ghwake umughanike ku kihwni kya m'bili ghwa sambi kuuti ave litekelo, kange akajihigha isambi ku m'bili. **4** alyavombile ndikio neke kuuti indaghisio sa ndaghilo sivombeke nkate jitu, usue twevano natuluta kulwa kuvengilila isa m'bili looli kuvengilila imbombo sa Mhepo uMwimike. **5** neke vala vano vikughivingilila um'bili, visagha isa m'bili, looli vala vano vikum'bingilila uMhepo uMwimike visagha imbombo isa Mhepo uMwimike. **6** ulwakuva uvufumbue vwa m'bili vwe vufue, looli uvufumbue vwa Mhepo vwe vvumi nu lutengano. **7** ulu lwe lwakuva uvufumbue vula vwa m'bili vwe vulugu kyanya ja Nguluve, ulwakuva najikwitika indaghili ja Nguluve, nambe ndeponus jikunua kukujitika. **8** vala vano vikughivingilila um'bili naviwesia kukumunoghela uNguluve. **9** nambe lino, namuli mulwa m'bili looli mwa Mhepo, nave lwei kuuti uMhepo ghwa Nguluve ikukala nkate jinu. neke nave umuuuhu nsila Mhepo ghwa Kilisite umwene na ghwake. **10** nave uKilisite alinkate jinu, um'bili ghufwile mu mbombo sa sambi looli umwoojo ghwe mwumi ku mbombo sa kyang'haani. **11** nave uMhepo uMwimike ghwa jula juno alyansiluile uYeesu kuhuma kuvaafue kukukala nkate jitu, umwene jula juno alyansiluile Ukilisite kuhma ku vafue ilikughapela amavili ghinu uvufue kuuva muumi kusila ja Mhepo uMwimike ghwake. juno ikukala nkate jinu. **12** pe lino, vanyalukolo vango usue tuli tudajivua, neke nakwekuti ku m'bili kuuti tulukukala mu lwambili. **13** ulwakuva nave tukukala mu lwa m'bili mulipipi pifua, neke nave mukughaleka amaghendele gha m'bili kwa Mhepo pe mulukukala. **14** ulwakuva ndavule vinga vilongosivua nu Mhepo uMwimike ghwa Nguluve, ava ve vaanha va Nguluve. **15** ulwakuva namukupile umwoojo ghwa vusung'ua nambe mumwohope. pepano, mukupile umwoojo ghwa kuvombua kuva vaanha vano kwa mwene tulia, "Abba, Nhaata!" **16** neke tupate kughinisivua palikimo numwene. **18** ulwakuva nivalila imhumhuko sa nsiki ughu kuuva nakinu ningaling'anisie nu vvimike vuno vulufunulivua kulyusue. **19** ulwakuva ifinya vvumo fyon filolelela ku vunoghelua vwinga kufunulivua kwa mwana ghwa Nguluve. **20** ulwakuva uvuvumbi vulyakemelilue paasi pa vukanua, pe nakwekuti ku gila jake, neke vvimila jake umwene juno alyavikemelile. mwe mu luhuvi. **21** kuuti uvuvumbi vvvuo vwope vulivikua mu vvavuke na kuhumisivua mu vusung'ua vwa vunangivu na kukwingisivua ku vvavuke vwa vvimike vwa vaanha va Nguluve. **22** ulwaluva tukagula kuuti uvuvumbi vwope vutama na kupumhuka vuvafi palikimo nambe lino. **23** na uluo lwene, neke natusue twevanya matekelo gha Mhepo uMwimike - natusue kange tutamua ku numbula situ, kughula kuvombua kuuva vaanha, kuuti uvopoki vwa mavighili ghitu. **24** ulwakuva kwekwa luhuvi ulu tukavangilue. neke ikinu kino kihuviula kingavoneke, hwene kisila luhuvi kange, ulwakuva ghweveni jula juno ikukuhuvi kila kino ikukyagha? **25** looli tungakihuvi laghe ikinu kino natukukyagha tukukighula ku sabuli. **26** mu lululo, uMhepo uMwimike ikututanga mu vuvotete vvitu. ulwakuva natukakagwile kukufunya ndavule tunoghile, neke uMhepo jujuo ikutufunyla kwa kutamua kusila nambe kujovua. **27** ghwope juno ikughalola amoojo ghitu ikulukagula uluhala lwa Mhepo, ulwakuva ikufunya vvimila jave vano vitike kuling'hana na lughano lwa nguluve. **28** natusue tukagula kuva ku voni vanovamughanile uNguluve, umwene ivomba imbombo soni palikimo nu vugholofu ku vooni vanovakemellue ku gila jake. **29** ulwakuva voni vala vano alyavakagwile kuhuma mumaleme gha vang'iina, kange alyavatavwile kuhuma mumuwandilo valing'ane ni kighwani kya mwana ghwake, neke umwene ave muholua ghwa kwanda mu vanyalukolo vamonga vinga. **30** na vala vano alyavatavwile kuhuma muuwandilo avuo alyavakemelile kange. na vala vano alyavakemelile, avuo alyavavalile ikyang'aani. na vala vano alyavavalile ikyang'haani avuo kange a **31** pe tujove kiki lino ku agha? nave uNguluve ali ulubale lwitu ghweveni juno alinkyanya jitu? **32** umwene juno naikumuleka umwana ghwake mwene, looli alyamwumisie vvimila jitu twevoni ikutuleka ndani kukutusighilila ni mbombo sooni palikimo nu mwene, **33** ghweveni juno ikuvahigha avakemelua vwa Nguluve? **34** uNguluve ghwenya kuvavalila

ikyang'haani. ghweveni juno ikuvahighila ingalasi? vuhos i kwa Nguluve? Ndali! 15 ulwakuva ijova kwa uKilisite Yesu ghwejuno alyafwile vvimila jitu, na Moose, kuuti, Niiva nu lusaghilo kwa jula juno niiva kukila aghuo umwene kange alyasililivue. ghwope ninsaghile, kange niiva nulusungu kwa jula juno niiva itema palikimo nu Nguluve, kangejuno ikutufunyila ninsungile" 16 pe lino na kwekuuti kwa jula juno ilonda usue. 35 ghweveni juno ikutivika patali nu lughano nambe kwa jula juno ikimbila. neke vvimila Nguluve lwa Kilisite? njala, mhumhuko, njala, vuvule kisila juno isoona lusaghilo. 17 ulwakuva amalembe ghti kufwala, vwoghofi nambe vubamba? 36 ndavule kwa Falao, "mu gila iji jino jinoghile nilyakutosisie, jalembilue," ku luvumbulilo lwako tubudua imwisi neke kuuti nisone ingufu sango kulyuve, kange neke jooni. tulyavalilue ndavule ing'hoolo sa kuhinjua". kuuti ilitavua lyango lipulisivue mu iisi sooni" 18 pe 37 mu isi sooni usue tu li kukila vanovisinda kwa lino, uNguluve iva nulusaghilo kwa ghwoghwonu juno mwene juno alyatughanile. 38 ulwakuva nivavulile amughanile, na kwa juno ikumughana, nyamajegho. kuuti nambe vufue, nambe uvwumi, nambe nyamHola, 19 pe ghuliti kulyune, "kiki nifikughwagha unkole? nambe vutavulua, nambe ifinu fino pwefile, nambe ghwe veeni juno alyavaghile ku nogheluo saake? ifinu finofikwsa, nambe ingufu, 39 na mbe ghano 20 kinsana kyake, uve veve muunhu muki ghejuno ghali kukyanya, nambe ghano ghali paasi, nambe ghukwamula mulwa kipingana nu Nguluve? kuli ikidimua kyokyon, nakingawesie kukutuvika patali nu ningfu sosoni ku kila kino kivumbilue kuuti m'bumbi, lughano lwa Nguluve juno ghwe Kilisite Yeesu Mutwa ghwit.

9 njova isa lweli mwa Kilisite. nanijova uvudesi, uvufumbue vvango vulola palikimo nune mwa Mhepo uMwimike, 2 kuuti ali nulusukunalo lukome nu lulemasio luno nalusiala nkate ja mwoojo ghwake. 3 nale ninoghelua kuua une nemwene kughuniua na kuseghusivua kutali nu Kilisite vvimila avanyalukolo vango, vala va munyumba jango ku m'bili. 4 aveene ve va Silaeli. vano vali nuvvakuvombeka kuuva vaanha va vvimike vwa lulaghilona matekelo gha ndaghilo, kunfunya uNguluve nu lufingo. 5 avene ve valongosi vano uKilisite iisile ku vukoola kukughufwala um'bili ughu juno umwene ghwe Nguluve ghwa fyooni. ghwope aghiruaghe kuvusila na kusila. Ameni. (aiōn g165) 6 neke nakwekuuti ulufingo lwa Nguluve lukunilue kuvombeka. Iwakuva na muunhu ghweni juno ali ku Isilaeli ghwe Msilaeli ghweghwene. 7 Ndali nambe ku vuholuo vwa Abulahamu kuuva vaanha vake kyekyene. neke kwe kukiila utsaka uvuholuo vwako vulikemelia". 8 ulu kwekuuti, avaanha va mb'ili na vaanha va va Nguluve. neke avaanha va lufingo vilolelelevua kuuva vaanha va vuholuo. 9 Iwakuva ili lye lisio lya lufingo: "mu masiki agha nikwsa, Sala ipelua umwana" 10 na lye ili lyene, neke uRebeka ye apatile uvukunue kwa muunhu jumo, utsaka ubaba ghwit, 11 kuuti avaanha ye navaholilue kange alyakyale kuvomba lyolyoni lila ilinono nambe ilivivi, neke kuuti igila ja Nguluve kuling'anu nu vutavusi lyime, nambe ku maghendele, neke vvimila kwa jula juno ikemhela. 12 jikajovilue kwa mwene kuuti, "umbaha ukum'bombelagha un'debe". 13 ndavule jalembilue: "uYakovo nilyamughanile, neke uEsau nankalalagha. 14 pe tutisaga kiki kange? pe kuli nu

nsila kyang'haani ku lihanga kutenda ikyombo kino kinoghile kya kutumila kuhumilanila ni lihanga lilalila, ni kyombo ikinge ikyakutumila jaatu? 22 ndani nave uNguluve juno ndeponu ivonesia ing'alasi jake na kuvonesia ingufu jake kukagulika, akitalile ku lugudo lwa kukwila ifikong'hoolo fya ng'alasi fino flyavikilue neke kubuda? 23 ndani nave alyavombile ndiki neke kuuti avonesie uvwinga vwa vvimike vwake kyanya ja fikong'hoolo lusungu, fino alyalinganisie vvimila uvwimike? 24 ndani ndeve alyavombile ndiki kange kulyusue, juno kange alyatukemelile nakwekuti kuhuma kuva Yahudi vene neke kange kuhuma ku vaanhava pa iisi. 25 ndavule fino ijova kange ku Hosea: nilikuvakemhela avaanhava vango vano navalyle vango, nu mughanike ghwake juno nalyale mughanike. 26 kange jiliiva kuuti, pala panojikajovilue kuveene, umue namuli vaanhava vango' pala vilikemhelua vaanha vwa Nguluve juno mwumi" 27 ulsaya ikujililila ilsilaeli, kuuti, "nave imbalilo ja vaanha va Silaeli jale jiva hwene lihanga lwa lisumbe, ghiva ghe masala ghano ghilivangulua 28 ulwakuva uMutwa ilitolia ilisio lyake pa iisi, ng'haning'hani na kuvunywilif. 29 nambe pa vwasio ndavule ulsaya alyajovile kuuti, "ndavule uMutwa ghwa valua lilugu nalyatulekile kunsana uvuholuo vvimila jitu twale tuuve hwene Sodoma kange twale tuvombua hwene Gomola. 30 pe tuti kiki lino? kuuti avaanhava ava pa iisi vano navalyle vilonda ikyang'haani, valyapatile ikyang'haani ku Iwitiko. 31 neke ilsilaeli, juno ayalondagha indaghilo ja kyang'haani naalyajaghile. 32 kiki na uluo? ulwakuva navalylajondile ku Iwitiko, looli ku maghendele. valyakuvile pakyanya pa live lya kukuvalila, 33 ndavule dino jilyalembilue, "lola nighonisie ilivue lya

kukuvalila ku Sayuni nu mwamba ghwa kukosa. umwene juno ikwitika mu ili nailivona soni.

10 vanyalukolo, uvufumbue vvango nu lufunyo lwango kwa Nguluve vwe vvimila waaave uvuvangi vwave. 2 ulwakuva ninola kuuti valinulukangasio vvimila Nguluve, neke na vvimila mu vukagusi. 3 ulwakuva namukagula ikyang'haani ja Nguluve, kange vilonda kujenga ikyang'haani jave veene. navalyale vagholofu ku kyang'haani ja Nguluve. 4 ulwakuva uKilisite ghwe vunywiflu vwa ndaghilo vvimila ikyang'haani kwa muunhu ghweni umwitiki. 5 ulwakuva Moose ilemba kuhusu ikyang'haani jino jikwisa kuhumilana ni ndaghilo: "umuunhu juno ivomba ikyang'haani ja ndaghilo ikukala ku kyang'haani iji". 6 neke ikyang'haani jihumilanana nu Iwitiko jiti ndiki, nungajovelaghe mu mwoojo ghwako, 'ghweveni juno ilitogha kukyanya? (kuno kwe kumwisia uKilisite paasi.) 7 kange nungajovaghe kuuti, 'veni ilikwingila mu lina?" (kuno kwe kukuntosia uNguluve kuhuma kuvafue.) (Abyssos g12) 8 neke jiti ndani?" ilisio lili pipi nuve, mumulomo ghwako na mumwoojo ghwako". ilio lye lisio lwa Iwitiko lino tukulipulisia. 9 ulwakuva nave umulomo ghwako ghulaata uYeesu kuuti ghwe Mutwa na kukwitika mu mwoojo ghwako kuuti uNguluve ghwe alyansilule kuhuma kuvafue, ghupokua. 10 ulwakuva ku mwoojo umuunhu ikwitika na kukava ilkyang'haani na ku mulomo ilaata nna kukava uvuvangi. 11 ulwakuva amalembe ghti, "umuunhu ghweni juno amitike nailivona soni". 12 ulwakuva kusila fotauti kwa muYahudi nu muYunaani. ulwakuva uMutwa jula jula ghwe Mutwa ghwa vooni kange ghwe mofu kuvoni vano vikunkemela. 13 ulwakuva umuunhu ghweni juno ikulikemela ilitavua lya Mutwa ipokua. 14 lwa ndani ndepunu vikunkemhela umwene juno navamvitike? ndani ndepunu kukwitika ummwene juno navampulike? pe vipulikangha ndani kisila kudalikila? 15 mu luki pano ndepunu vidalikila, kisila kusung'ua? ndavule jilemblue, "lwandani vule manono amaghulu gha vala vano vipulisia imhola inofu isa lukelo sa mbombo ingolofu!" 16 neke vooni navakapulikisiagha ilivangili. ulwakuva utsaya ijova kuuti, Mutwa ghweveni juno apulike imhola jitu?" 17 pe lino ulwitiko lukwisa kuhumilanana na kupulika, na kupulika ku lisio lwa Kilisite. 18 neke niposia kuuti, "pe navapulike?" Ena! kyang'haani kyongo. "ilisio lwave lipulikike kuhuma kunji ku iisi joni, na masio ghwe kuluta muvusililo vwa iisi". 19 kukila ghooni, niposia kuuti, "pe avaSilaeli navalyakagwile?" taasi uMoose iti, nikuvahovesia kukuavika ivwfui avaanhу vano na iisi, ku sila ja iisi jino jisila wvelevua, nikuvapembela

kuhanga mukalale". 20 nu Isaya nya lukangasio kyongo iti, nikapatikine na vano navakanivingillie. nilyavonike ku vala vano navalyanilondile, " 21 neke ku Isilaeli vijova viti, "ifighono fyoni nikagholsies amavoko ghango ku vano naviti na kuaanhу avanya moojo muumuu".

11 pe niti, neke uNguluve alyavakanile avaanhу vake? nambe padabe. ulwakuva najune kange nili mwiSilaeli ghwa kikolo kya Abulahamu, ghwa kikolo kya Benyamini. 2 uNguluve nalyavakanile avaanhу vake, vano alyavamanyile kuhuma mu vwandilo. pe namukagula ililembe liti kiki kuhusu uEliya, ndavule alyansomile uNguluve kyanya ja Silaeli? 3 Ntua vabudile avavili vako vope vanyemwile ilitekelo lyako. nijighe ene ne mwene, vope vinoghua uvwumi vvango". 4 neke ulwamulo lwa Nguluve luti kiki kuveene? "nivike vvimila jango avaanhу imbilima lekela lubale vano navikumfughamil uBaali". 5 nambe lino unsiki ughu ghwa lino kange kwevale vano vasighile vvimila vusalusi vwa vumosi. 6 neke nave vwe vumosi, sio kange kumaghendele, 7 pe kiki? imbombo jino utsilaeli alyale ilonda nakakyaghile looli havakemelua vakakyagha, navange vakaponesevua uvusito. 8 ndavule jilyalemblue: "uNguluve avapelie umwoojo ghwa ghano naghilila neke valekaghe kulola, ni mbughulutu neke navangapulikaghe kuhanga umusyughi iji." 9 ghwope uDavidi iti, "leka imesa save sive vvafu, lutengo, lubale lwa kukuvala, na kuhombekesia uluhombo kuvene. 10 leka aamaso ghaponekesivue ing'iisi neke vakunue kulola. ukaghaghunamisie amasana ghave ifighono fyoni" 11 pe njova, "pe vakuville nambe kughua?" nalungavisaghe nahele ifighono fyoni. pepano kwa kukunua kuveene, uvuvangi vufikile ku iisi, neke vavuo vaponekesivue uvwifui 12 lino nave kukanua kwave vwe vumofu vwa iisi, pe kalingi pwevuli uvukamiliflu kwave kukila. 13 na lino njova numue mwevaanhу va pa iisi. ulwakuva muli vasung'ua va vaanhу va iisi isinge, nikujighinia mu mbombole jango inofu. 14 ndepunu nikuvaponia uvwifui ku vano valim'bili ghumo nune. pamoo ndepunu tukuvapoka vamonga. 15 ulwakuva nave kukanila kwave ghe mapuling'ano gha pa iisi, pe luvisagha ndani kukwupilua kwave, looli vwumi kuhuma ku vafue? 16 nave imheisa ika kwanda sa kuvikilisia, pe jilivuo inonge ja vutine. nave ghuvikilisia amalela na gha matafi vulevule. 17 neke nave amatafi ghadumulivue ndavule uve, ilitafi lya museituni ghukawwalilue mu vamonga, nave ulyavombile palikimo na vavo mu malela gha vumofu vwa mseituni, 18 nungajighiniaghe ku matafi neke

nave ghukughinia na veve ghwejuno ghukughatanga amalela, looli amalela ghikukutanga uve. 19 pe ghuliti, "amatafi ghakadumulivue neke nipate uvvalua mu limela". 20 lino pe lwei vvimila kuleka kukwitika kwave vakadumulivue, neke uve ukimile ku lukangafu lwa Iwitiko lwako. nungajisaghile juve ghwemwene mu lywa kwighinia kyongo, looli oghopagha. 21 ulwakuva nave uNguluve nakaghalekila amatafi gha vutengulilo kange nailikusaghila najuve. 22 lola himbe amaghendele amaagholofo nu vukali vwa Nguluve. ku lubale lumo, uvukali vulyisile kyanya ja vaYahudi vano valyaghwile. neke kulubale ulunge uvugholofu vwa Nguluve vukwisa kulyuve, nave ghukukala mu vugholofu vwake. nave na uluo najuve vikukubudila kutali. 23 nave avene navighendelela kuleka kukwitika vivyalilila kange. ulwakuva uNguluve aliningufu sa kuvwavyala kange. 24 ulwakuva nave umue mukadumulivue kunji ndavule umseituni ghwa mulisoli ughwa muvutengulilo, pe kusyetuka na kuvyalua mumseituni ghuno nono, nakweukila kyongo ava Iwitiko lwake. 25 nave ikiipeelua kya muunhu je Yahudi, vano hwene matafi gha muvutengulilo ghano ndeponu ghivwalua kange nkate ja mseituni gwave ni ikiipeelua kya kuvulanisia pe avulanisiaghe. 26 nave vene? 27 ulwakuva vanyalukolo nanilonda muleke ikiipeelua kya muunhu lwe luhuvilo na ahuvisiaghe. kukagula sino sisfisme neke kuuti namungavisaghe nave ikiipeelua kya muunhu kuhumia avombaghe vakoola kwa kusagha kwinu jumue. ulufiso ulu ndikio kuvukoola. nave ikiipeelua kya muunhu kye kwe kuuti ultalamu luhumile ku Islaeli kuhanga kulongosia livombekaghe ku volelesi uvunono. nave kukamilika kwa iisi kyale kwisile. 28 lino avasilarli ikiipeelua kya muunhu lwe lusungu, avombaghe voni vilipokua ndavule jalembilue, "kuhuma ku ku lukelo. 29 ulughano nalungavisaghe lwa kitule, saYuni ilikwisa uMpoki ivusia uvuhosi kuhuma ku mukalalaghe uvuhosi, mugadililaghe amagolofu. 30 Yakovo. 31 nili liiva lipuling'ano palikimo navo, ku lughano lwa vanyalukolo mughananaghe jumue unsiki ghuno kyale nikusivusia isambi save". 32 kwa jumue isa vukoola, mukolanaghe jumue kwa ku lubale lumo kujova isa livingili vvimila jinu. ku jumue. 33 kuvomba ku ngufu namungavisaghe lubale ulunge kuhumilanila nu vutavusi vwa Nguluve, voolo isa mumwoojo muvisaghe nuvunoghelua. vaghanilue vvimila avaghoholo, 34 ulwakuva ilitekelo isa Mutwa mum'bombelaghe. 35 hovokelaghnuvukemelo lwa Nguluve nalubadilika. 36 ulwakuva mu lukangasio luno mulinalwo mufighono fino muvwasio umue mulyamuhokile uNguluve, neke lino fikwisa. muvisaghe nulughulo mu mhumhuko sinu. mwupile ulusungu vvimila uvuhosi kwave. 37 ku sila mukalaghe mu nyifunyo. 38 muvombaghe palikimo jijijo lino avayahudi ava vahokile. amahumile ghake mu vvufumbue vwa vitiki. londagha isila nyingga kwekuuti kuhumila mulusungu luno mulyapelilue umue sa kuvonesia uvukoola. 39 vasumilaghe ulufunyone deponu kange mukwupila ulusungu, 40 ulwakuva vooni vano vikuapumusia umue; vafunyilaghe uNguluve avapinyile avaanhnu vooni ku vuhosini neke nambungavaghunilaghe. 41 hovokagha palikimo awesie kukuvasaghila voni. (eleesé g1653) 42 ndavule na vano vahovwike, lilagha palikimo na vano silivuo mbaha uvomofu nu vukoola nu luhala lwa vilila. 43 muvisaghe nu vumosi vumo jumue Nguluve! nasiloleka inyigho sake na kusila sa mwene kwa jumue. namungasaghaghe kwa kujighinia, nasiloleka! 44 ulwakuva ghwe veni junu ikagula uvufumbue vwa Mutwa? nambe ghwe veni umuvungi ghwake? 45 neke ghweveni junu ampelel kimonga uNguluve, neke ahombue kange? 46 ulwakuva kuhuma kwa mwene, na ku sila ja na kwamwene, ifinu fioni kfewile. kwamwene kwevule uvwimike kusiala na kusila. Amen. (aión g165)

neke mujiseghukaghe ing'alasi ja Nguluve. ulakuva jilemblilue kuuti, uluhombo lwe lwango; une nihomba, ijova uMutwa" 20 neke nave ghwe mulugu ghwako ali njala, mulisyaghe. nave umilue munywisyaghe. kulia kyokyoni, nu junge juno mb'otevole ilila ji ulwakuva ungavombe ndikio ghukumpalulila amakala nyafu jeene. 21 nangam'benapulaghe umwene juno nailila ila kinu. nu nungakunuaghe ku uvuvivi, looli vusinde uvuvivi ku vugholofu.

13 inumbula jojoni jivisaghe nu vvitiki ku vutavulua vwa pa nkyanya ulwakuva kusila vutavulua, neke luhumile kwa Nguluve. ni navulua sino pwesili sivikilue nu Nguluve. 2 pe lino juno isigha uvutavulua uvuo isiggha ululaghilo lwa Nguluve; vope vano visigha vilikwupila uvuhighi vwave. 3 ulwakuva avatemi na ve vikwoghofia ku vano vivomba inono, looli ku vano vivomba uvuhosi. pe ghunoghua kuleka ku kwoghopa uvutavulua? 4 vombagha sino sinoghile pe ghulighinisivua naso. ulwakuva ghwe m'bombi ghwa Nguluve ghwako vvimila amanono. neke nave ghuvumba isa vuhos, oghopa; ulwakuva naipinda ulubamba kisila nkole. ulwakuva ghwe m'bombi ghwa Nguluve ihombekesia ing'alasi kwa juno ivomba uvuhosi. 5 pe jitunoghile uvvitiki, nakwekuti ku ng'alasi jene, looli vvimila uvufumbue. 6 vvimila ili kange ghuhomba isongo ulwakuva avanya vutavulua ve vavombi va Nguluve, vano vighendelela kuvomba ili. 7 muvahombaghe voooni vano vikuvadaja isongo kwa juno anoghiile kuhombua isongo; isongo kwa juno anoghiile; uvwoghoi kwa juno alinuvwoghoi; ihesima kwa juno anoghiile. 8 namungadajivuaghe ikinu kyokyoni kwa muunhu, looli kughanana jumue kwa jumue. ulwakuva umwene huno ikumughana ughwa pa vupipi avombie isa mundaghilo. 9 ulwakuva, "naghuli fwafuka anaghulibida, naghulihija, naghulinoghelua," nave kuli nu lulaghili ulunge kange lulilumo mumasio agha kuuti, "umughanaghe ughwa pavupipi pako ndavele ghukujighana juve". 10 ulughano nalukumpika umunhu ughwa pavupipi pako. pe lino ulughano vwe vunywilifi vwa ndaghilo. 11 mu ulu ghukagula unsiki kuuti, ghwe nsiki ghwa kuhuma mu tulu. ulwakuva uvuvangi vvitu vuli pipi, kukila unsiki ghwa kwanda ghula, ghuno tuyale vitiki. 12 ikilo jighendelile ni mwisi jilipipi. tuvike palubale isa mu ng'iisi, pe tufwale ifilwilo fya lumuli. 13 tulutaghe lwelwene, ndavule mu lumuli sio kufikulukulu fya vuhos nu vughasi. natungalutilaghe mu vuvwkafu nambe inogheluo sino ndeponu nasisighua, nakwekuuti ku kituule naambe vwigfu 14 looli umfwale uMutwa Yesu Kilisite, kange natungavikaghe inafasi vvimila um'bili mu nogheluo saake.

14 mumwupilaghe ghweni juno m'bote vote mu Iwitiko, kisila kuhumia uvuhighi mu masaghe ghake. 2 umuunhu jumonga ali nu Iwitiko lwa ni njala, mulisyaghe. nave umilue munywisyaghe. kulia kyokyoni, nu junge juno mb'otevole ilila ji ulwakuva ungavombe ndikio ghukumpalulila amakala nyafu jeene. 3 umuunhu ghweni juno ilia kila kinu nangam'benapulaghe umwene juno nailila ila kinu. nu mwene juno nailila kila kinu nangumuhighaghe ujunge juno ilia kila kinu. ulwakuva uNguluve amwupile. 4 uve ghweve veeni, uve ghejuno ghukumuhigha um'bombi juno ghwe kyuma kya junge? pe pavulongolo pa Ntwa ghwake kuuti ikwima nambe kughua. neke itosesivua Iwakuva uMutwa ndeponu ikumwimia. 5 umuunhu jumonga ikukinoghua ikighono kimo kukila ifinge, nujunga ikufinoghua ifighono fyoni. lino umuunhu asaghe mu luhalu lwake jujuo. 6 umwene juno inoghua ikighono, inoghua ikighono vvimila Mutwa. ghwope juno ilia, ilia vvimila Mutwa. ulwakuva ikumuhongesia unguiluve. umwene juno nailila ikujisigha kulia vvimila Mutwa. umwene kange ihumia uluhongesio kwa Nguluve. 7 ulwakuva nakwale juno ikukala mu nafasi jake, kange nakwale juno ifua vvimila jake jujuo. 8 ulwakuva nave tukukala, tukukala vvimila Mutwa. kange nave tufua, tufua vvimila Mutwa. pe nave tukukala nambe tufua tuli kyuma kya Mutwa. 9 ulwakuva je gila uKilisite alyafwile na kukukala kange, kuuti neponu ave Mutwa ghwa voooni avafue ana vwumi. 10 neke uve, kiki ghuhigha unalukolo ghwako? n juve, kiki ghukum'benapula un'jako? ulwakuva twewoni tulikwima pavulongolo pa kitengo kya vuhighi kya Nguluve. 11 ulwakuva jilemblilue, "ndavule vule nikukala" kulyune amafundo ghoni ghilifughamha, na lulumili lulihumia ulughinio kwa Nguluve. 12 pe lino, umuunhu ghweni munlyusue ilihumia ikivalilo kyake jujuo kwa nguluve. 13 pe lino natungaghendelelaghe kuhighana, neke pepano twamule ndiki, nakwale juno kyale ivika ikikuvasio nambe ulutegho kwa nyalukolo ghwake. 14 nikagwile na kupulika ma Mutwa Yesu, kuuti kusila kinu kino kilamafu kikio kwe kwajula mwene juno isagha kuva kyokyoni kilamafu. ulwakuva kwammwene kilamafu 15 nave vvimila kyakulia unyalukolo ghwako isukunala, naghughenda kange mulughano. nungamunanganiaghe mu kyakulia kyako umuunhu juno vvimila jake uKilisite alyafwile. 16 pe nanilamula amaghendele ghinu amanono ghalambusia avaanhу kuhighua. 17 ulwakuva uvutwa vwa Nguluve na vvimila vwa kyakulia na kunuya, looli uvwimila vwa kyang'haani, ulutengano, nu lu keelo mwa Mhepo Umwimike. 18 ulwakuva umwene juno ikum'bimbela uKilisite ku ulu itikilue kw Nguluve na kuvaaantu. 19 pe lino, tuvingilile imbombo sa lutengano na sino sikunkangasia umuunhu ujunge. 20

nungananganiaghe imbombo ja Nguluve kwa kulonda mweni. 15 neke nikuvalembela kulukangasio kyongo ikyakulia. ifinu fyon kyang'haani finono kyongo, neke mu simonga neke kukuvakumbusia kange, ulwakuva kivivi kwa muunhu jula juno ilia na kusababisia ikipeelua kino mupelilue nu Nguluve. 16 ikipeelua iki umwene kukuvala. 21 ke kanono kuvuhila kulia kilyale kuuti ndeponu nive m'bombi ghwa Yesu kilisite ikidimua nambe kunyua uluhuue nambe kyokyoni juno alyasung'ilue mu iisi, kujihumia hwene ntemi kino ku ikio kikunkalasia unyalukolo ghwako. 22 ghwa livangili ya nguluve. nale niwesia kuvomba ndiki ulwitiko ulu luno ulinalwo uvikaghe nkate jako juve nu neke kujihumia kwango ku iisi kuve kwitikilue, kuvikilue Nguluve. afunyilue umuunhu jula juno naikujighiga patali nu Nguluve ku sila ja Mhepo uMwimike. 17 pe jujuo ku kila kino ikukyitika. 23 juno ali nu vvoghoi ulukelo lwango luli mwa Kilisite yesu na mumbombo ahigilue nave ilia, ulwakuva najihumilanila nu Iwtik. na kyokyoni kino nakihumilanila nu Iwtik je sambi.

15 lino twevano tuli ni ngufu tunoghile kukuvutola

uvvvote vote vwa vano vavote vote, neke natunoghile kujivelelesia jusue. 2 umuunhu ghweni mu lyusue amughanaghe un'jake ulwakuva lwe lunono ku vufumbue vwa kukunkangasio. 3 ulwakuva naju Kilisite nakajilohelisie jujuo neke pepano jilyale ndavule jilembilue kuuti, "amaligho gha vala vano vakakulighile ghanyaghile une". 4 ku kyokyoni kino kilongwile kulembua, kilyalembilue kwa kutuvulanisia ku gila kuuti kulkilila ulugudo na kulkilila kukangasivua amojo na malembe twale tuuva nu lukangasio. 5 lino uNguluve ghwa lugudo nu lwa kukangasio amojo avapele kuva nu vufumbue vve vumo kwa muunhu ghweni kuling'ana nu Yesu Kilisite 6 awesie kuvomba ndiki kuvufumbue vumo muwesie kukumughinia mu njovele jino uNguluve nu Nhaata ghwa mwana ghwitu uYesu Kilisite. 7 pe lino mumwupilaghe ghweni ndavule vule uKilisite alyavupile umue ku vvimike vwa Nguluve. 8 ulwakuva nijova kuuti uKilisite avomobilue kuva m'bombi ghwa kudumula igola ija m'bili ghwa kidimi kukwimila ilweki ja Nguluve. alyavombile ndiki kuuti ndeponu kuvonesia ulufingo luno lulyahumisivie ku vaNhaata, 9 nava pa iisi kukumpaala uNguluve. ku vumosi vvake. ndavule vule jilembiluekuuti, "pe lino nihumia ulughinio kulyuve ku iisi simonga na kukwimba ulughinio kilitavua lyako. 10 kange jiti, "kange hovokagh, umue mwe vaanhu va iisi, palikimo na vafue vase". 11 kange, "mumughiniaghe uMutwa, mwe vanya iisi mweni; neka avaanhу ava iisi voni vamughiniaghe umwene". 12 kange uYesayi akati, "kuliiva nu mhela ghwa Yese nu junge juno ilikwima kutema ku iisi sooni. avapanji viiva nuluhuvilo mwa mwene. 13 lino uNguluve ghwa luhuvilo avamemesiaghe ulukelo lwoni nu lutengano lwa kwitika, neke kuuti ndeponu mughine ku luhuvilo ku ngufu sa Mhepo uMwimike. 14 vanyalukolo vango munidengenie, munidengenie kuuti najumue mumemilue uvugholofu, mdumemilue nu luhalu lwoni. nidengilue kuuti, numue ndeponu mukangasianagha

mweni. 15 neke nikuvalembela kulukangasio kyongo ikyakulia. ifinu fyon kyang'haani finono kyongo, neke mu simonga neke kukuvakumbusia kange, ulwakuva kivivi kwa muunhu jula juno ilia na kusababisia ikipeelua kino mupelilue nu Nguluve. 16 ikipeelua iki umwene kukuvala. 21 ke kanono kuvuhila kulia kilyale kuuti ndeponu nive m'bombi ghwa Yesu kilisite ikidimua nambe kunyua uluhuue nambe kyokyoni juno alyasung'ilue mu iisi, kujihumia hwene ntemi kino ku ikio kikunkalasia unyalukolo ghwako. 22 ghwa livangili ya nguluve. nale niwesia kuvomba ndiki ulwitiko ulu luno ulinalwo uvikaghe nkate jako juve nu neke kujihumia kwango ku iisi kuve kwitikilue, kuvikilue Nguluve. afunyilue umuunhu jula juno naikujighiga patali nu Nguluve ku sila ja Mhepo uMwimike. 17 pe jujuo ku kila kino ikukyitika. 23 juno ali nu vvoghoi ulukelo lwango luli mwa Kilisite yesu na mumbombo ahigilue nave ilia, ulwakuva najihumilanila nu Iwtik. na kyokyoni kino nakihumilanila nu Iwtik je sambi. sa Nguluve. 18 ulwakuva ndeponu naningaghele kujova lyolyoni looli kuuti uKilisite avombile kulkilila kulyune uwvitiki vwa iisi. agha ghavombike ku masio na maghendele. 19 ku ngufu sa fivalilo na gha kukwoghofia kwa ngufu sa Mhepo uMwimike. iji jilwale kuuti kuhuma ku Yelusalemu, na kusyutila kutali ndavule ku lliliko, ndeponu kukujitola kunji ilivangili lwa Kilisite kuvunyilifi. 20 ku sila iji, uvufumbue vwango vwale kupulisia ilivangili, neke na pepala pano uKilisite ikagulika ku litavua neke kuuti nikunuaghe kujenga uvwalo kwa muunhu ujunge. 21 ndavule jilembilue kuuti, "vano kwa mwene vasila mhola sake angise mukumwagha, na vala vano navakampulike vilikunkagula". 22 pe lino nikasighilue ke kinga kukwisa kulyumue, 23 neke lino nilinsila lubale lwolwoni mufighavo iifi kange nanogheluagha ku maka minga kukwisa kulyumue. 24 lini jaatu ningakile pano niluta ku Hisipania nihuivila kuvavona. na kuwesia kutwalua ku sila jango palikimo numue, pe baho kyale nihowike kuvomba lomo numue ku nsiki. 25 neke lino niluta ku Yelusalemu kukuvalembela avitiki avange. 26 ulwakuva lulyavanoghile avaanhу va kuMakedinia na ku Akaya kusangula isongo sino sinoghole ku avakotofu vamonga mu vitiki ku Yelusalemu. 27 Ena, jilyale kulughano lwave, kange na ku kyang'haani valyale vasighilua vaave. Iwakuva nave avapa iisi vahangilanile mu mbombo save isa mu mwoojo, voope kange visighilua kukuvalembela inofu ku vufumbue vvitu, 28 pe lino unsiki ghuno nivombile ndiki na kuva nulu kwilano lwa mheke iji kuveene, pe niluta mu sila palikimo numue ku Hisipania. 29 nikagula kuuti unsiki nikwisa kulyumue nikwisa ku vunywiflu vwa lufunyo lwa Kilisite. 30 lino nikuvasuma vanyalukolo kwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite na kulughano lwa Mhepo, kuuti muvombaghe palikimo nune mu nyifunyilo siinu ka Nguluve vvimila jango. 31 munisumilaghe kuuti ndeponu nipokua kuhuma kuva Yudea vano naviti. na kuuti imbombele jango ku Yelusalemu ndeponu jupiluaghe na vitiki. 32 musuumilaghe kuuti ndeponu nikwisa kulyumue ku lukelo kulkilila ulughano lwa Nguluve na kuva ndeponu niipuma palikimo numue.

33 nu Nguluve ghwa lutengano avisaghe palikimo numue mweni. Ameni

16 niku'muleta kulyumue uFibi ulumbu lyitu juno ghwe m'bombi ghwa tembile jino jili ku Kenkelea, 2 juno kuuti ndeponu mukumwupila mwa Mutwa. muvambaghe ndikio ku kino kili nlatalama kya vitiki mwimagine naghwo ku lyolyoni lino iva ilonda ulwakuva umwene alyale m'bombo mbombo ghwa vinga nu vvimila jango june. 3 mwungilaghe uPilisika nu Akila vavomba mbombo palikimo nune mwa Kilisite Yesu, 4 vano vakavupumwisie uvwumi vwaave vvimila uvwumi vwango, nikuvahongesia na nene june, looli ku tembile sooni isa pa iisi. 5 vahungilaghe ava kutembile jino jilikuveene. mwungilaghe uEpanieto mughanike ghwango, juno ghwe muholua ghwa kwanda mwa Kilisite ku Asia. 6 mwungilaghe uMaliya juno avombile imbombo ku ngufu vvimila jinu. 7 mwungulaghe uAndiniko nu Yunia vamanyani vango kange vadindilua vajango, ve va vahilua mu vasung'ua vano valyalongwile kukunkagula uKilisiye ye nikyale une. 8 mwungilaghe uAmpuliatu mughanike ghwango mwa Mutwa. 9 mwungilaghe uUlubayo m'bomba mbombo palikimo nune mwa Kilisite, nu Sitakisi mughanike ghwango. 10 mwungilaghe uApele juno itikilue kwa Kilisite. vahungilaghe vooni mu nyumba ja Alisitobulo. 11 mwungilaghe uHerodioni manyani ghwango. vahungilaghe vooni vano vali mu nyumba ja Nalikiso, vano vali mwa Mutwa. 12 mwungilaghe uTilifaina nu Trifosa, vano vivomba imbombo mwa Mutwa ku ngufu nyina. mwaungilaghe uPelisi mughanike juno ivomba imbombo kukila mwa Mutwa, 13 mwaungilaghe uRufo juno atavulilue mwa Nguluve nu ngiina na mama ghwango. 14 mwungilaghe uAsinklito, Flegon, Helme, Patroba, Helma na vanyalukolo vooni vano valipalikimo nave. 15 nihungile Filologo nu Yulia, uNilea nu lumbuliu, nu Olimpa, na vitiiki vooni vano vali palikimo naveene. 16 nihungile umuunhu ghweni nu lunonelo ulwimike. itembile sooni sikuvahungila mwa Kilisite. 17 lino nikuvasuma vanyalukolo mu saghaghe ku avuo vano vitengulisia kupalasana na ifipighi. viluta kinsana ni mbulanisio sino muvulanisivue. syetuka muhumu ku veene. 18 ulwakuva avaanhу ndavule ava navikum'bombela uKilisite Mutwa, looli amaleme ghave vavuo. ku masio ghave amanono nu luongesio lwa vudesi vikughasyanga amoojo gha vasila makole. 19 ku kihwani kya vvitiki vwinu mukunfikila umuunhu ghweni. pe lino nikuvahovokela, neke nilonda umue muvisaghe nu vukoola mu vunono, namungavisaghe nu nkolepavulongo pa

vuhosi. 20 uNguluve naidila kukum'buda uSetano paasi pa sajo sinu. uvumosi vwa Mutwa Yesu Kilisite vuvisaghe palikimo numue. 21 uTimoti, umbomba mbombo palikimo nune ikuvahungila, uLukio, Yasoni nu Sosipita avamanyani vango. 22 une ne Tetio nejuno nilemble ikalata iji, nikuvahungila ku litavua lya Mutwa. 23 uGayu juno alyanivikile na kutembile joni, jikuvahungila. uElasito, m'bika kitule ghwa mpulo palikimo nu kwalito juno nyalkolo vikuvahungila. 24 "uvumosi vwa Mutwa Yeesu Kilisite vukalaghe numue mweni. Ameni" 25 lino kwa mwene unyangufu isa kuvomba mwime kuling'aana ni livangili ni mbulanisio sa Yesu Kilisite, kuling'ana nu lusyetulilo vwa sino sifisilue ku nsiki ntali, (aiōnios g166) 26 neke lino jikagulike na malembe gha vuvili kuling'ana lulaghilo lwa Nguluve ghwa fighono fya kusila na kusila, ku vvitiki vwa Iwitiko mu iisi simonga? (aiōnios g166) 27 kwa Nguluve unya vukoola mwene, kukilila uYesu Kilisite, kuvisaghe nuvutwa amaka ghooni. Amina (aiōn g165)

1 Wakoritho

1 U Paulo, juno alyakemelilue nu Kilisite u Yesu kuva m'bombi muvughane vwa Nguluve, 2 nu Sosthene unyalukolo ghwitu, kulukong'ano lwa Nguluve luno luli ku Korintho, kavala vano valing'anisivue mwa Yesu kiliste vano vakamemesivue kuuva vaanhuvimike. Tukavalembela vala vooni vano vikulikemela ilitavua lya Mutwa ghwitu Yesu Kilisite pooni pooni, u Mutwa ghwa vanave kange ghwitu. 3 Ulusungu nulutengano luvisaghe kulyumue kuhuma kwa Nguluve u Nhaata ghwitu nu Mutwa ghwitu Yesu Kilisite. 4 Ifighono fyooni nikumongesia u Nguluve ghwango vvimiila umue, vvimiila ulusungu lwa Nguluve luno u Kilisite Yesu alyavapellile. 5 Avavikile kuva vamofu musiila sooni, vuujofi palikimo nuvumanyani vwooni. 6 Avavikile vamofu, heene vwolesi ulwa Kilisite ulwakuuti lun'kangasivue kuuva kyaang'haani mun'kate mulyumue. 7 Pauluo namukwaghiliua ifipelua fya mhunumbula, ndavule mulinuvunoghelua uvwakughulila ulyusyuko lwa Mutwa ghwitu u Yesu Kilisite. 8 Ikuvakangasia umue kufika kuvusililo, ulwakuuti muleke kupikua mukighono kya Mutwa ghwitu Yesu Kiliste. 9 U Nguluve n'koola juno alyavakemelile umue muvumo vwa mwana ghwa mwene, Yesu Kiliste Mutwa ghwitu. 10 Lino nikuvapelepesia mwevakulu vango numue va mwaniilumbu, kukila mulitavua lya Mutwa ghwitu Yesu Kilisite, kuuti vooni mwitike, nakuuti nakulavesagha kughaving'ana mun'jate mulyumue. Nikuvapelepesia kuuti muvisaghe palikimo nu luelvo luumo nuvufumbue vvumo. 11 Ulwakuva avaanhу va munyumba ija Kloe vam'bulile kuuti kwelule ulughaving'ano luno lughendelela pakate palyumue. 12 Nilonda kuuti: Umuunhu ghweni kulyumue ijoova, "Une nilii hwa Paulo," nambe "Une nili ghwa Apolo," nambe "Une nilii ghwa Kefa" nambe "Une nili ghwa Kilisite". 13 Vuuli! U Kilisite aghhaving'ine? Vuuli! U Paulo alyakomelilue vvimiila umue? Vuuli! Mhulyofufughilue mulitavua lya Paulo? 14 Nikumongesia u Nguluve kuuti nanilyamwofughe nambe jumo, looli u Kirispone Gayo. 15 Ulu lulyale kuuti nakwale nambe jumonga juno ale itti mulyofughue mulitavua lyango. 16 (Kange nilyavofuighe avaa munyumba ja Stephanija. Kukila apuo, nanikagwile kuuti nilyamwofuighe nhu muunhu juunge jujuno avisaghe). 17 Ulwakuva, u Kilisite alyanyomuile kukwofugha looli kudalikila ilivangili. Looli nalyanyomwile kudalikila ni njovole sileke pivuka. 18 Ulwakuva imola ija kikovekano

luunangano kuvano vifua. Looli kuvala vano u Nguluve ikuvapoka, se ngufu sa Nguluve. 19 Ulwakuva liilembilue, "Ninanganiga uvukola uvwa nyaluhala. Ninanganiga injovole sa vanyaluala." 20 Alikughi umuunhu unya vukola? Alikughi unyawimbipi? Alikughi unjovaji ughwa kujishetulania iisi? Vuuli u Nguluve nalyasetulinie uvukola vwa iisi iji kuva vujasus? (aiōn g165) 21 Kuhuma iisi jilinuvwakyang'haani vwa jeene najilya n'kagwile u Nguluve, lulyanoghile u Nguluve mhuvuyasu vuvanave ulwkudalikila ulwakuuti avapoke vano vikwitika. 22 Kuvaah Yahudi kuposia ifivalilo fya fidegħo na kuva Yahudi kulonda uvwakyang'an. 23 Looli tukun'dalikila u Kilisite juno alyakomelilue, juno aling'uvasi kuva Yahudi, kange vwe vuyasu kuva Yunani. 24 Looli kuvala vala vano valyakemelilue nu Nguluve, ava Yahudi nava Yunani tukudalikila u akilisite heena ngufu nuvwakyang'haaniwa Nguluve. 25 Ulwakuva uvuyasu vwa Nguluve vuliinuvwa kyang'haani kukila uvwa vaanhу nuvuvotevote vwa Nguluve vuliiningufu kukila avaanhу. 26 lagħa ing'emelo ja Nguluve kulyumue, vakuulu vango numue va mwaniilumbu. Namulyale viiġa mulyumue kuuti namulyale nuvwakyang'haani mufighelelo fya vumuunhu. Namulyale viiġa mwe vanyangufu mulyumue. Namulyale viiġa mulyaholilue muvuvaha. 27 Looli uNguluve alyasalwile ifinhu ifiyasu ifya mu iisi muno ulwa kuvafipelela i soni ifinyawwakyang'haani. U Nguluve alyasalwile ifivotevote mhu iisi pikukosekesia isoni ikinya ngufu. 28 U Nguluve alyasalwile kila kino kilipasi kyongo nakila kino kilyasyojolilue mu iisi. Alyasalwile fyoni fino nafilyavalivue kuuva kiinu, kukufivika heene na kiinu ifinu ifinya luvumbulilo. 29 Alyavombie vulevule ulwakuuti nakwangavisaghe nambe jumonga juno aliinulwakutiosia pavulongolo pa mweene. 30 Vvimiila vwa kila kino u Nguluve alya kivombie, lino mulimun'kate mwa Kilisite Yesu, juno avombike mu vvakyang'haani vvimiila usue kuhuma kwa Nguluve. Alyale ghwa kyang'haani ghwitu uvwimike muvuvangi. 31 Heene luhumilo, ndavule ililembe lijoova, "Juno ikughinia, ighiniagħe mwa Mutwa."

2 Yenisile kulyumue un'kulū nava lumbu vango, nanilisile namasio agha kuvavula nuvwakyang'haani heene nilyagħadali kile uwwa lwei vuno vufisime vvimiila u Nguluve. 2 Nilyalamwile nambe kukagula kyekyoni yenilimulyumue nambe u Yesu Kilisite, numwene juno alyakomelilue 3 Nilyale numue muvotevote, kange nuludwesi, na inono ija kiuunhu, ulwakuuti ingufu sa kikovekano kuhilila kyongo. 4 Nimola jango nakudalikila kulyu nakukale namasio agha vulevule nuvwakyang'haani.

Pauluo, ghalyale ghikuvonesia mu Mhepo ni Ujunge iiti "Nikum'bingilila u Apolo," namukukala ngufu, 5 ulwakuuti ulwitiko lwinu nalungavisaghe ndavule avaanhу? 5 U Apolo ghwe veeni? nu Paulo muwwakyang'haani uvwa vaanhу, loli mungufu sa Nguluve. 6 Lino tujova uvwakyang'haani vwa vaanhу avagoyo, loli navwewva kyang'haani vwa iisi jji, nambe avatemi avansiki ughu, vanovikila. (aiōn g165) 7 Pa uluo tujova uvwakyang'haani vwa Nguluve ughwa lwei vuno vufisime, uvwakyang'haani vuno vufisime u Nguluve alyasalwile yeghuhyale unsinkibghwa vvimiike vvitu. (aiōn g165) 8 Nakwale ghweeni juno itema unsiki ughu juno akagwile uvwa kyang'haani uvu, heene vasamanya mu nsiki ghula, nde navalyan'komelile u Mutwa ughwa vvimiike. (aiōn g165) 9 Looli ndavule lilembilue, "Amasio agha Kuhumilanila nulusungu lwa Nguluve luno nikapelilue nakwelile ilisio lino lighaghile, nakwejili imbughulutu heene n'jengaji um'baha, nilyavikile ulwalo, nujunge jino jipulike, amasaghe naghakasaghile, amasio ijenga pakyanya pa lwene. Looli umuunhu ilolelelaghe ghano u Nguluve aling'anisie vvimila vwa vala ndavule ijenga. 11 Ulwakuva nakwaele ujunge vano vamughanile umwene. 10 Agha gheghanu juno kwandebijenga ulwalo ulunge kukila luno u Nguluve ghano avonesisie kulyusue kukilila u lujengilue, luno ghwe Yesu Kilisite. 12 1Lino, Mhepo, ulwakuva u Mhepo ilola kila kiinu, nambe ndavule un'jinu ghwinu ijenga pakyanya ni sahabu, masio ghano ghali mun'kate mwa Nguluve. 11 ni ndalama, namavue gha lutogo, amapiki amasoli, Ulwakuva ghwe veeni juno ikughamanya amasaghe nambe amatundu, 13 imbombo ja mwene jilya gha muunhu, loli inumbula ja muunhu mun'kate fwikulilue, kulumuli lwa pamwisi jifwikuluaghа. mwa mwene? pauluo kange, nakwale junoa kagwile Ulwakuva jifwikulivua nu mwoto. Umwoto ghuli amasio agha mun'kate agha Nguluve, loli u Mhepo ghelaghа uvunono vwa mbombo jino umuunhu ghwa Nguluve. 12 Looli natukupile iMhepo ja iisi, ghweni akajivomble. 14 Ndavule kyoni kino umuunhu looli i Mhepo jino jihuma kwa Nguluve, ulwakuuti ajangile kisighalila umwene ilikwupilaghа uluvonolo. jinoghilе kukagula uvwimiike vwa masio ghano 15 Looli imbombo ja muunhu jingalanguke nu mwoto, tupelilue nu Nguluve. 16 Tujova aghanamasio, naikwambulila kiinu. Looli umwene jujuo ipokuaghа, ghano uvwakyang'hani vwa muunhu navunoghile ndavule kusena ku mwotoо 16 Namukagula kuuti umue kuvulania, loli ghano u Mhepo ikutuvulanisia. U mulinyumba nyimik ja kufunnyila ja Nguluve nakuuti mhepo iganula amasio gha Mhepo ugha kyang'haani Mhepo ghwa Nguluve ikukala mun'kate mulyumue? ghwa kimhepo. 14 Umuunhu juno naghwa Mhepo 17 Nave umuunhu angangananie inyumba inyumba nakwupile amasio ghano gha Mhepo ghwa Nguluve, ija kufunyila ija Nguluve, u Nguluve ikumunangania ulwakuva aghuo lwe lunanging'ano lwa mweene. 15 umuunhu ujuo. Ulwakuva inyumba inyimike jakufunyila Nanoghile kukagula ulwakuva ghikukagula nu Mhepo. ija Nguluve nyimike, pauluo najumue. 18 Umuunhu Kwajula ughwa Mhepo ihigha amasio ghooni. Loli alisyangile mwene, nave jumonga n'kaate mulyumue ihighua navange. 16 "Ghwe veeni anoghile kukagula isaagha kuuti alinuluhala kumasikи agha, avisaghe amasio gha Mutwa, juno anoghile kukum'bulanisia hweene "N'jasu" apuo peiva nuluhala. (aiōn g165) 19 umwene?" Looli tulinamasaghe gha Kilisite.

3 Nhune, vakuulu na vanuna vango, nanilyajovile numue heene vana Mhepo, loi ndavule avaana m'biiли. Ghwene avaana avadebe ava Kilisite. 2 Nilyavanywisies utusiva ni nyama, ulwakuva namukiling'anisie kulia inyama. Nambe lino namuling'anisie. 3 Ulwakuva umue namulim'bili. Ulwakuva ikilule namatupa ghavonike mulyumwue. Vuuli, namukukala kuling'ana nu m'bili, vuuli, namughenda ndavule vulevule vwa kumuunhu. 4 Ulwakuva umuunhu jumo iiti, "Nikum'bingilila u Paulo"

ghwe veeni? Avavombili vajuula junu mumwitike, kwa ghweni junu u Mutwa akam'pelile imbombo. 6 Une nilyavyalile, U Apolo akaponia amalenga loli u Nguluve akakusia. 7 Pa uluo, nakwekuuti juno akavyalile nambe juno alyaponisie amalenga alinikimonga. Looli ghwe Nguluve juno ikusia. 8 Lino juno avalile najuno ikwusilila amalenga vooni valing'ine, najula juno ikwupilaghа uluhombo lwa mwene kuling'ana nhi mbombo jamwene. 9 Ulwakuva usue tulivavomba mbombo va Nguluve, umwue muli bustani ja Nguluve, lijengo lya Nguluve. 10 Kuhumilanila nulusungu lwa Nguluve luno nikapelilue heene n'jengaji um'baha, nilyavikile ulwalo, nujunge ijenga pakyanya pa lwene. Looli umuunhu ilolelelaghe Kuhumilanila nulusungu lwa Nguluve luno nikapelilue heene n'jengaji um'baha, nilyavikile ulwalo, nujunge ijenga pakyanya pa lwene. Looli umuunhu ilolelelaghe jino jipulike, amasaghe naghakasaghile, amasio ijenga pakyanya pa lwene. Looli umuunhu ilolelelaghe ghano u Nguluve aling'anisie vvimila vwa vala ndavule ijenga. 11 Ulwakuva nakwaele ujunge vano vamughanile umwene. 10 Agha gheghanu juno kwandebijenga ulwalo ulunge kukila luno u Nguluve ghano avonesisie kulyusue kukilila u lujengilue, luno ghwe Yesu Kilisite. 12 1Lino, Mhepo, ulwakuva u Mhepo ilola kila kiinu, nambe ndavule un'jinu ghwinu ijenga pakyanya ni sahabu, masio ghano ghali mun'kate mwa Nguluve. 11 ni ndalama, namavue gha lutogo, amapiki amasoli, Ulwakuva ghwe veeni juno ikughamanya amasaghe nambe amatundu, 13 imbombo ja mwene jilya gha muunhu, loli inumbula ja muunhu mun'kate fwikulilue, kulumuli lwa pamwisi jifwikuluaghа. mwa mwene? pauluo kange, nakwale junoa kagwile Ulwakuva jifwikulivua nu mwoto. Umwoto ghuli amasio agha mun'kate agha Nguluve, loli u Mhepo ghelaghа uvunono vwa mbombo jino umuunhu ghwa Nguluve. 12 Looli natukupile iMhepo ja iisi, ghweni akajivomble. 14 Ndavule kyoni kino umuunhu looli i Mhepo jino jihuma kwa Nguluve, ulwakuuti ajangile kisighalila umwene ilikwupilaghа uluvonolo. jinoghilе kukagula uvwimiike vwa masio ghano 15 Looli imbombo ja muunhu jingalanguke nu mwoto, tupelilue nu Nguluve. 16 Tujova aghanamasio, naikwambulila kiinu. Looli umwene jujuo ipokuaghа, ghano uvwakyang'hani vwa muunhu navunoghile ndavule kusena ku mwotoо 16 Namukagula kuuti umue kuvulania, loli ghano u Mhepo ikutuvulanisia. U mulinyumba nyimik ja kufunnyila ja Nguluve nakuuti mhepo iganula amasio gha Mhepo ugha kyang'haani Mhepo ghwa Nguluve ikukala mun'kate mulyumue? ghwa kimhepo. 14 Umuunhu juno naghwa Mhepo 17 Nave umuunhu angangananie inyumba inyumba nakwupile amasio ghano gha Mhepo ghwa Nguluve, ija kufunyila ija Nguluve, u Nguluve ikumunangania ulwakuva aghuo lwe lunanging'ano lwa mweene. 15 umuunhu ujuo. Ulwakuva inyumba inyimike jakufunyila Nanoghile kukagula ulwakuva ghikukagula nu Mhepo. ija Nguluve nyimike, pauluo najumue. 18 Umuunhu Kwajula ughwa Mhepo ihigha amasio ghooni. Loli alisyangile mwene, nave jumonga n'kaate mulyumue ihighua navange. 16 "Ghwe veeni anoghile kukagula isaagha kuuti alinuluhala kumasikи agha, avisaghe amasio gha Mutwa, juno anoghile kukum'bulanisia hweene "N'jasu" apuo peiva nuluhala. (aiōn g165) 19 umwene?" Looli tulinamasaghe gha Kilisite.

4 Vulevule pepene umuunhu ikutuvalila usue, avavimbi va Kilisite kange vimilili va vusyefu vwa

Iweli uvwa Nguluve. 2 Mu ulu, kino kilondua ku soni. 18 Lino vamonga mulyumue vukughinia, vivomba vwimilili kwekuuti vavisaghe vakuhuvilua. 3 Looli hene nanilikwisa mulyumue. 19 Looli nikwisa kulyumue kulyune une kiinu kidebe kyongo kuva muhighua linolino, nave u Mutwa angakele. Apuo pe nilikagula na numue nambe uluhighilo lwa kimunhu. Ulwakuuva ghe masio ghavanave vanovikughinia, looli nililolagha nanikuhigha nambe june nemwene. 4 Nanikuhigha ingufu sivanave. 20 Ulwakuuva uvutua vwa Nguluve june namwene, uluo nakwekuuti une june nanihighwa navuva mumasio looli mu ngufu. Mulonda kiki? kyang'haani. Ghwa Mutwa juno ikuhigha. 5 Pa 21 Nise kulyumue nulugudo nakuuva nulughano uluo, namungajovaghe uluhighilo ku sooni ija namunumbula ijavulugu?

n'siki naghufikile, ghwakwisa u Mutwa juno. Juno ikuvavika pavuvalafu ghooni gha fisime ku ng'iisi nakufwikula uludonya lwa mwojo. Apuo umuunhu ghweni ikwupilagha ulughinio Iwamwene kuhuma kwa Nguluve. 6 Lino, yakulu vango numue vamwanilumbu vango, june nemwene nu Apolo nivingilila uvutavike uvu vwimila umue. Ulwakuuti kuhuma kulyusue luvanoghile kumanyila kulyumue ifyovele kwekuuti kiki, "Ulakilililaghla kukila ndavule kilembilue." Ulu kwekuuti nakwale nambe jumo kulyumue ughwa kughinia kukiila ujunge. 7 Ulwakuuva ghweni juno juno ipungilanila kulola nu junge? Kyekinukiki kino UKlinaky o nukakyupilile vuvule? Nave umalile kukwupila vuvule, kiki mukughinia nave fye mukavombie vuvule? 8 Lukwiline mulinafyo fyooni fino muvela mulonda! Lukwiline mulinuvumofu! Mutengwile kutema- ulwakuuti muhalile kukila usue! Looli nikuvasumila uvuhasi uvunofu ulwakuuti tuhalaghe palikimo numue. 9 Pa uluo nisagha u Nguluve atuvikile usue vasung'ua heene ikutusona vavusilie mulukindi lwa maandamano na ku vaanhu vano vahighilue kubudua. Tulindavule ulusejo lwa iisi, kuvanyamola na muvaanhu. 10 Usue tulivayasu vwimila vwa Kilidite, looli umue mulivanyaluhala mwa Kilisite. Tulivavotevote, looli umue muliningufu. Mukwoghopua, looli usue tusyojolivua. 11 Nambe unsiki ughu tulininjala ni kyumilua, tughajile amenda, tulinimumuko, kange tulisia pakukala. 12 Tuvomba imbombo ningufu, namavoko ghitu jusue. Pano tusyojolua, tufunya. Unsinki ghuno tupumusivua, tukuguda. 13 Pano tulighwa, tukwamula nuvhuhugu. Kwetule, kange tujighe tuvalilua kuua heene tukanilue ni iisi na makakala ku ghooni. 14 Nanilemba agha ghooni ulwakuuti nivapelele u sooni umue, looli kukuaghumbatila umue heene vanha vango vano nivaghanile. 15 Nambe kuuti mulivavulanisi ifijigho fya mbilima mwa Kilisite, musila va Nhaata viinga. Ulwakuuva nili Nhata ghwini mwa Yesu Kilisite kukiilila ilivangili. 16 Pa uluo nikuvapelepesia munyighaghe une. 17 Apuo fyenambe nikamwomwile kulyumue u Timotheo, vaghanike vango kange mwaana mwifihu kwa Mutwa. Ikuvakumbusiagha isila sango mwa Kilisite, ndavule nivulanisivue poni naku ng'ong'ano

18 Lino vamonga mulyumue vukughinia, vivomba vwimilili kwekuuti vavisaghe vakuhuvilua. 19 Looli hene nanilikwisa mulyumue. 20 Ulwakuuva ghe masio ghavanave vanovikughinia, looli nililolagha nanikuhigha nambe june nemwene. 21 Nise kulyumue nulugudo nakuuva nulughano uluo, namungajovaghe uluhighilo ku sooni ija namunumbula ijavulugu?

5 Tupilike imola kuuti kulisuvwafu mulyumue, uvuwafu vunopwevisil pakate na kate pavaanhava kisina. Tulinimola kuuti jumo mulyumue ighona nomama ughwa nhaata ghwa mwene. 2 Umue mukughinia! Mulekile pisukunala? Jula juno avombile anala anoghile kuvusivua mulyumee. 3 Looli nnilipalikimo numue kim'bili looli nilinumue kimhepo, nimuhighile umwene juno avombile ndiki, ndavule anala penikale. 4 Panomutang'ana palikimo multavua lya Mutwa ghwitu Yesu, ni numbula jango jilipala heene ngufu sa Mutwa ghwitu Yesu, umuhighile umuunhu uju. 5 Nim'pelile umuunhu uju kwa setano ulwakuuti um'biili ghwa mwene ghunangike, neke inumbula ja mwene jinoghele kuvanguka mukighono ikyo Mutwa. 6 Ulughinio Iwinu na kinu kinono. Namukagwile ikilule ikidebe kilusia upwigha ghwoni un'kome? 7 Musukaghe jumue mwevene ikilule ikyo pakali, ulwakuuti muve m'pwigha mia, ulwakuuti muve n'kaete ghuno ghulisivue, ulwakuva, u akilisite, umwanana Ng'olo ghwitu ughwa pasaka amalile kubudua. 8 Pa uluo tuhovoka ikikulukulu nambe ikilule ikyo kaali, ikilule ni tabia imbivi nu vuhos. Pa uluo, tuhovoke nu n'kate ghuno naghuponisivue ikilule ikyo vukoola nuwwa kyang'haani. 9 Nilyalembile mu kalata jango kuuti namungahasing'anaghe navavwafu. 10 Nakwekuuti niiti avavwafu va mu iisi muunhu, nambe avanyavunoghelua nambe ava kuunji nambe avifanya fihwani napikukala kutali navoope, looli luuve luvanoghile muvuke mu iisi. 11 Looli lino nikuvalembela namungahasing'anagha ghweni juno itambulivua nkuulu nambe lumbu ghwa Kilisite, looli ikukala muvuvwafu nambe juno alinuvunoghelua n'kuunyi, nambe juno ikufunya kufiwhani, nambe nyamaligho, nambe juno mughasi. Looli namungalisaghe naghwope umuunhu ughwa ndikio. 12 Pe nikuvikagha ndani pikuvahigha vano valikunjii mung'ong'ano? Looli pa uluo umue namukavahighile vano valimun'kate mu ng'ong'ano? 13 Looli u Nguluve ikuvahigha vano valikunjii. "Mum'busie umuunhu umuhosi mulyumue"

6 Jumo mulyumue pano iva ni mumuko ja kufunyila ija Mhepo Mwimike, juno ikukala mun'kate navanine, ilondua kuluta ku ndinde ijavano mulyumue, jula juno mukapelilue kuhuma kwa navalinuvwakyang'haani kukila pavulongolo pa vitiki? Nguluve? Namukagwile kuuti ghwemwene jumue? 20 2 Namukagwile kuuti avitiiki vilukujihigha i iisi? Nave Kuuti mukaghulilue nulutogo. Pa uluo mumughiniaghe mukujihigha i iisi, namunoghela kulamula amasio u Nguluve na mavili ghinu.

ghano naghilinuluvumbulilo? 3 Namukagwile kuuti tulikuvahigha avanyamola? Mukighavo kiliku ikya kukila, ghanoghile kulamula amasio gha vukalo uvu. 4 Nave lunoghila kuhigha amasio gha vukalo uvu, nakiki muluta kutwala amasitaka pavulongolo pavano navikwima mu ng'ong'an? 5 Nijova agha ni soni sinu. Nakwale unyavukola mulyumue ughwa kukwila kuvika amasio ghaling'anekate pa nyalukolo nu nyalukolo? 6 Looli heene anaala, umwiti jumo iluta ku ndinde ija mwiti ujunge, na masitaka aghuo ghivikua pavulongolo pa m'baha juno naikwitika! 7 Uvwakyang'haani kwekuuti kwasile imumuko pakate nakate muva Kilisite ghano ghaletile ng'haani kugasia kulyumue. Kiiki mulekile kupumuka ni mbiivi? Nakiki mukwitika kusyangua? 8 Looli muvomba uvuhosi na kusyanga avaange, navuo ve vakulu nava lumbu viini!

9 Namukakula kuuti vano navalinuvwakyang'haani navihaasi uvutua vwa Nguluve? namungitikaghe uvudesi. Uvuwafu, vanovifanya ifihwaani, avagalusi, avafiraji, nava lawiti, 10 alyavasi avagheji, avaghasi, avanyamaligho-ma avuo nakwale juno ilihala uvutua vwa Nguluve. 11 Navuo vakale muvamo mu vanave mwemue. Looli muvalasivue, looli musukilue, looli mubaghilivue mwa Nguluve, looli muvombilue vwa kyang'haani pavulongolo pa Nguluve militavua lya Mutwa Yesu Kilisite nu Mhepo ghwa Nguluve Ghwitu. 12 "Ifinu fyon fynofu kulyune," looli nakila kinubkili nuluvumbulilo. "Ifinu fyon fye fynofu kulyune," looli nanitemuaghya kimonga kya ifio. 13 "Ikyakulia vwinila vwa lileme, nhi lileme vwinila vwa kyakulia," looli uNguluve ikufivusia fyon. Um'bili naghupelilue vwinila uvumalaya, pa uluo, um'bili vwinila vwa Mutwa kange ut Mutwa ikughuvombela um'bili. 14 Unguluve alya syusisie ut Mutwa nusue kange ikutusyusie kungufu saake. 15 Namukagwile kuuti amavilli ghuhi ghahasiling'inne nhu Kilisite? Mukagwile ndaani kukufihumia ifipelia fya Kilisite na kufihasiling'ania nhu malaya? Nafyelungave! 16 Namukagwile kuuti juno iling'ana nu malaya alim'bili ghumo nu mwene? Ndavule ililembe lijova, "Vavilli viva m'bili ghumo." 17 Looli juno iling'ana nhu Mutwa iva numbula jimo palikimo nhu mwene. 18 Muvukimbilaghe uvuwafu! "Kiila uvuhosi vuno ivomba umuunhu kwe kunji mum'bili ghwa mwene. Looli uvuwafu, umuunhu ivomba uvuwafu m'bili ghwa mwene jujuo. 19 Namukagula kuuti amavilli ghuhi je nyumba inyimike

7 Kusino mukandembile: ghamo masiki manofu umughosi nangaghonaghe nu n'dala ghwa mwene. 2 Looli lino ulwakuva ingelo nyinga isavuvwafu umughosi ghwenu avisaghe nu muunhu ghwa mwene na ghweni un'dala avisaghe numughosi ghwa mwene. 3 Umughosi anoghile pikum'pela umuunhu ghwa mwene luno lunoghile musavutolani vwa mwene, kange vulevule naju n'dala am'pelaghe luno lunoghile umughosi ghwamwene. 4 Na ghwe n'dala juno alinuvutemi mum'biili ghwa mwene, ghwe mughos. Kange vulevule najumughosi nalinnuvutemi vwa m'biili ghwa mwene, looli un'dala ghwa mwene ghwe alinavo 5 Namungafinyanaghe pano mughona palikimo, looli nave mupuling'line kunsiki ghuno ghuvikilue. Muwombaghe vulevule ulwakuuti mukave nsiki ghwa kufunya. Kange lunoghile pigomokilanila palikimo, ulwakuutiusetano aleke kukuaghela kukiling'ania kyongo. 6 Looli nijova ku isi soni nuvvavuke nakwekuuti lulaghi. 7 Ninoghelua umuunhu ghweni asava ndavule une nilivuo. Looli umuunhu ghweni alinikipelua kyamwene kuhuma kwa Nguluve. Uju alinikipelua iki, ghwope jula alinikipelua kila 8 Kuvano navatolilue navafwile niiti ndiki, luvele luvanoghile vajighe kisila kutolua, ndavule nilivuo unhe. 9 Looli nave pikusigha, luvanoghile pitolua. Ulwakuva luvanoghile avene kutolua ulwakuuti valeke kuva nuvunoghelua. 10 Lino kuvano vitolua nikuvapela ululaghi, na nene ghwe Mutwa, "Umumama nangalekanaghe nu mughos ghwa mwene." 11 Looli nave alekeng'inne kuhuma kwa mughos, ajighaghe vulevule nangatoluaghe kange nambe lunoghile anoghile kupulingana kange numughosi ghwa mwene. Na "Jumughosi nangam'pelaghe italaka umuunhu ghwa mwene." 12 Looli kuvano vasighile, niiti-unhe, nakwekuuti ut Mutwa-kuuti nde unyalukolo ghweni alinumuunhu ghwa mwene juno na ikwitika kange akwiline oikukala naghwope nanoghilele pikumuleka. 13 Nave umukimama naitike, nave akwiline kukukala naghwope nanga mulekaghe. 14 Kwa mughos juno naitike ivalasivua vwinila vwa Iwtitiko lwa muunhu ghwa mwene. Na jumumama juno naitike ivalasivua vwinila vwa mughos ghwa mwene juno itike. Nafyelusava avuo avanha viinhu vale vivanavanofu, looli kyang'haani vavalasivue. 15 Looli umughanike juno namwiti anagavuke alutaghe. Pa uluo, unkulu

nambe umwanilumbu naikungua ni njiihgo savanave. **34** aghaving'ine. Umumama juno natolilue minja Unguluve atukemelile tukalaghe nhu lutengano. **16** vuvule ikuvika nifiinu fya Mutwa, ndavule lunoghile ku Ukagula ndani nave ulin'dala pano ukum'pokagha lekeng'ana mum'biili na munhumbula. looli umumama umughosi ghwako? Nambe ghukagula ndani nave juno atolilue ikuvika mu finhu fya mu iisi, ndavule umughosi, nighani ghukum'poka umuunhu ghwako? lunoghile pikumovosia umughosi ghwa mwene. **17** Umuunhu ghweni ikalaghe ndavule u Mutwa **35** Nijova vulevule kuuti luvumbulilo lwini jumue, avaghavile, umuunhu ghweni ndavule u Nguluve nakwekuuti nivateghile ulutegho umue. Nijova vulevule avakemelile avene. Uvu vwe vulongosi vwango ulwakuua sa kyang'haani, ulwa kuuti lunoghile ku ng'ong'ano sooni. **18** Pwale juno akadumulilue pikuvika vavombi kwa Mutwa kisila kikuvasi kyokyon. yeakemelilue mulwitiko? Alaghelaga kuvusia ikivalilo **36** Nave umuunhu isagha ikunua kukum'bomba kya vudumulilua. Pwale jumonga juno akemelilue nhu vWAoghopua uminja ghwa mwene, vvimila vwa mu lwitiko nadumulilue? Nalunoghile kudumulua. **19** masaghe gha mweene ghaliningfu kyongo, muleke Pa uluo kuva adumulivue nambe juno nadumulivue atolanaghe na ghwope ndavule iganile. Nakwekuuti kusita lumonga. Ikinyalumonga kwe kupulika indaghilo nyivi. **20** Looli nave mulamuile ulwa kuleka kutola, sa Nguluve. **20** Umuunhu ghweni asighalaghe nakwekuuti ikwumilisivua, nambe nave akagwile mung'emelo ndavule alyale ye ikemelia nu Nguluve pikuvutema uvunoghelua vwa mwene, iva avombile pano ikwitika. **21** Ulyale nkami unsiki ghuno u Nguluve vunofu nambe aleke pikuntola. **38** Pa uluo, juno ikukukemela? Nungasaghaghe ku uluo. looli nave ikuntola uminja ghwa mwene ivomba vunofu, ghweni ghuvaghila kuva mwavuke, vombagha vulevule. **22** juno asalwile kuleka kutola iva avombie vunofu. **39** Kwajumo juno juno akemelilue nhu Mutwa hene Umumama akungilue numugosi ghwa mwene ye nkami muunhu mwavuke mwa Mutwa. Ndavule, viino ajighe mwumi. Looli nave umughosи awile, mwavuke jumo juno mwavuke kukwitika ghwe nkami ghwa kutolua kwa muunhu ghweni juno amughanile, looli Kilisite. **23** Mumalile kughulua ni kyuma kinga, pa uluo mu mwa Mutwa mwene. **40** Nikyale muvulumusi mulekaghe piiva vakami va vaanhу. **24** Vakuulu numue vwango, iva nulukelo kyongo nave ikale ndavule va mwaniilumbu vango, mu mikalile ghooni umuunhu alivuo. Najune nisagha kuuti nili nu Mhepo ghwa ghweeni ndavule tulyakemelilue kukwitika, tujighaghe vulevule **25** Lino, vala voni vano navalile nambe, n'sila lulaghi kuhuma kwa Mutwa. Looli nikuvapela imavilo sango ndavule nili vu. Mulusungu lwa Mutwa luno lwa kyang'haani. **26** Looli, nisagha ndike ulwakuua sa lugasio, lunoghile umughosи ajighaghe ndavule alivuo. **27** Ukungilue kwa muunhu ghwako nulufingo lwa vutolani? Nungalondaghe uvwavuke kuhuma ku uluo. Ulimwavuke kuhuma kwa muunhu ghwako nakuva nutolilue? Nungamulondaghe umu mama. **28** Looli nave nutolilue, nuvombie amakole. Vasighile vala vano navatolano viva ni ngasio jino silipapinga. Une nilonda nivaseghusie ku isio. **29** Looli nijova ndiki, vakuulubnumue valumbu vango, un'siki n'debe. Kuhumalino na kughendelela vaala vano valinava mama vikalaghe hweene valivuvule. **30** Vooni vano vasasukunile vavisaghe hene vasila lusukunalo, voni vano vakalile, nave navakakelile, na voni vano vighula ikiinhu kyoni, nave navahalile kimonga. **31** Vooni vano vitigha ni iisi, vave heene navakale vitigha na veene, ulwakuua amatindo gha iiisighififikasi uvusililo vwa mwene. **32** Nilonda muve vavuke mu ngasio soni. umughosи juno natolile ivomba ifiinu fya Mutwa, ndavule inoghelua umwene. **33** Looli umughosи juno atolle ikuvika mu finhu fya mu iisi, ndavule lunoghile pikumovosia umunu ghwa mwene.

8 Lino vvimila vwa kyakulia fino fihumisivue litekolo kufihwani: tukagwile kuuti "Usue tweeni tulinuvumang'anyi." Uvumang'anyi vuleta ulughinio, looli ulughano lujenga. **2** Nave umuunhu ghweni isagha kuuti akagwile limongo, umuunhu ujua nambe nakagwile heene jilondua akagule. **3** Looli nave umuunhu amughanile u Nguluve, umuunhubujuo ikagulika nu mwene. **4** Kange vvimila vwa fakulia fino fihumisivue fihumisivue litekolo ku fihwani: tukagwile kuuti "Ikihwani nakwekuuti kinu mu iisi jji," ulwakuva nakwale u Nguluve ila jumo mwene." **5** Ulwakuva kwevale vinga vano vitambulua manguluve ndavuve vulanga, nambe iisi, ndavule ghalivuo "Amanguluve na vatau vinga." **6** "Palikimo nakuva kulyusue kwale u Nguluve jumo mwene juno ghwa Nhaata, ifinu fyoni fihumile kwa mwene, tatusue tukale kwa mwene, u Mutwa jumo u Yesu Kilisite, juno vvimila umwene ifinu fyoni kfewile, kwa mwene jujuo na jusue kwetule." **7** Nambe vulevule, uvukagusi uvvo namwevule n'kate mwa muunhu ghweni. pauluo, avange valyahasing'ine kukufunya ku fihwani pakali apuo, nambe lino vali ifakulia ifi hwene kuuti kinu kino kihumisivue kuva litekolo ku fihwani. Inyivonelo save sisoveleng'ine ulwakuva mbotembote. **8** Looli ikyakulia nakyekino

kilatuhufia usue kwa Nguluve. Usue natulivavivi kuleka kuuva kikuvasio kya livangili iya Kilisite. 13 kyoongo nave natulile ikyakulia, nave uvulugu kyoongo Namukagwile kuuti voni vano vivomba imbombo nave tulile. 9 Looli mulolelaghe ulwakuuti uvwawuke munyimba inyimike ijakufunyila vikava ikyakulia vviinu vuleke kuva vwe vwambusio ulwa kun'kuvasia kuvanave kuhuma munyumba inyimke ija kufunyila? um'botebote mulwitiko. 10 Leka usaghaghe kuuti Namukagwile kuuti voni vano vivomba imbombo umuuuhu akuvvene, uve ghwejuno ulinuvukagusi, pakitekelelo vikava ikighavo kya fino fitavulilia ghulia ikyakulia mu nyumba ija kufunyila ija fihwani. pa kitekelelo? 14 Vwimila vwa lululuo, u Mutwa Inyivonelo sake umuunhu ujoo kwande sikunua alyalaghile ulwakuuti voni vano vidalikila ilivangili pikagulika nambe jumwene jujuo valisaghe ifiinu fino luvanoghile pikukala vvimila vwa livangili lillio. 15 Looli vasanguile kuva litekelo kufihwani? 11 Pa uluo vvimila nanivahimbile sino sivanoghile sooni isio. Nanilemba vwa vukagusi vvako uvwa lweli ulwa muvuhumo iisi ulwakuuti kwesive simonga sivombekaghe vvimila vwa fihwani, n'kulu nambe umwanilumbu juno une. Kuba une nifue kukila umuunhu ujunge juno m'botem'bote, juno kange n'kilisite alyafwile vvimila ihambusia ulwa kughinia une. 16 Ulwakuuya nave umwene, itipulua. 12 Pauluo, pano ghuvomba inyivi palikimo avakuulu nava lumbu vakomukusilemasia inyivonelo sivanave sino mbotembote, muvomba inyivi kwa Kilisite. 13 Pauluo, nave ikyakulia kikwambusia pikunkuvasia un'kulu nambe umwanilumbu, nanilalia inyama kange, ulwakuuti nimwambusie unkulu nambe umwanilumbu kughua. (aiōn g165)

9 Une nanilimwavuke? Une nanili nsun'gua? Une nanilyanwaghile u Yesu Mutwa ghwitu? Umue na mulimeke sa mbombo sango mwa Mutwa? 2 Nave une nanilinsun'gua ghwa vanga, nakuva nilinsun'gua kulyumue umue. Ulwakuva umue mulivapesie ghwa vasun'gua vvango mwa Mutwa. 3 Uluo lwa lughinio lwango kuvano vikuhungila une. 4 Vuli natunoghile kulia na kunyua? 5 Natunoghile kutola un'dala juno umwitike ndavule vivomba avasun'gua avange, navanyalukolo va Mutwa, nhu Kefa? 6 Nambe nilinemwene nhu Barnaba twevano tunoghile kuvomba imbombo? 7 Ghwe veeni juno ivomba imbombo heene n'sikali napikuromba jujuo? Ghwe veeni juno avyala um'piki ghwa misabibu neke aleke pilia iseke sa ghwene? Nambe ghweveeni juno idima ikipugha juno nainyuutusiva twa ilipuga ilio? 8 Vuli nijova iisi nuvutavulilua vwa kumuunhu? Indaghiro soope nasijova isio? 9 Ulwakuuya lilembilue mundaghiro sa Musa, "Nungajbungaghe ing'ombe pano jibena." Sakaang'haani kuuti apa u Nguluve ikusivikila umwoojo ing'ombe? 10 Nambe vuli najova isio vvimila usue? Silembilue vvimila usue, umwene juno ilema ifya kubena lunoghile kulima kuno ihuvila, ghwope juno lunoghile apetaghe na kuhuvila aghakuhangilanila hene mpeto. 11 Nave tulyayyalile ifiinu fya munumbula munkate mlyumue, Vuli! Lisio livaha kulyusue tungapete ifiinu fya mpeto kulyumue? 12 Nave avange valyakavili ulu kuhuma kulyumue, vuli! usue natunoghore kughina? Nambe vulevule, natukahimbile ulwakyang'haani ulu. Pa uluo, tukagwila sooni isio

kudalikila avange, june nemwene nileka kuva ghwa kukanua.

10 Nilonda umue mukagule vakuulu na valumbu vango, ulwakuva ava nhaata vitu vakaale pasi pamavingu kange voni valyalilile mu nyanja. 2 Vooni vano vakofughilue nhu Musa mun'kate mu maviingu kange mun'kate mu nyanja, 3 vooni valyalile ikyakulia kilakila ikya mhepo. 4 Vooni valyanywile ikinywelo kilakila ikya mhepo. Ulwakuva valyanywile kuhuma mulinalavue ilya mhepo jino jilya vavingilile, nilinalavue liila alyale ghwe Kilisite. 5 Looli u Nguluve nakwekuuti nakanoghile kyongo kangebnaviinga va vanave, navafue vavanave vakasambasivue mulukuvi. 6 Kange amasio agha ghoni ghakale kihwani kulyusue, ulwakuuti usue natungavesaghe vaanhu va kunoghelua ndavule navoope fino valyavombile. 7 Namungifunyaghe kufihwani, ndavule viinga vavanave vulevalyale. Ilii ndavule lilyalembilue, "Avaanhu valikalile pasi vilia na kunuya, vakinwike kunena nuvunoghelua vwa vughane." 8 Natungavombaghe uvu malaya ndavule viinga vavanave vulivivomba. Vakafua ikighono kimavaanhu ufijigho fivili navatatu mbili vvimila vwa uluo. 9 Nambe natungamughelaghe u Kilisite, ndavule viinga vavanave vule vivomba vakananganisivua nu njooka. 10 Kange namulang'ulagha, ndavule viinga vavanave ndavule ving'ula kange na kunanganisivua nhu nyamola unyavufue. 11 Kange amasio agha ghano ghalyavombike ndavule ikihwani kulyusue. Ghalyalembilue kuuti kukutuvunga usue - tewevanotukasaghilue muvusililo vwa pakali. (aiōn g165) 12 Pa uluo juno ikuvoona imiile ave vunofu nangaghwisaghe. 13 Nakwelule ulughelo lunolulyavapelile umue luno nalulivulevule ku vaanhu. Looli u Nguluve ghwe mwitiki. Na ikuvaleka mughelue kukila ingfu siiu. Palikimo nulughelo umwene ikuvapela umulyango ughwa kuhumila, ulwakuuti munoghele. 14 Pa ului, vaghanike vaango mulukimbilaghe ulufunyo ulwa kihwani. 15 Nijova numue ndavule avanyaluhala, kuuti mulamule linomujova. 16 Ilikombe ikya lufunyo kino tukukifunyil, na kihangilanisi kya danda ja Kilisite? Un'kate ghula ghuno tumanyula vuhangilanisi vwa m'bili ghwa Kilisite? 17 Ulwakuva un'kate ghulighumo, usue tewevan tulivinga um'bili ghumo. Usue tweeni tukyupila un'kate ghumo palikimo. 18 Muvalolaghe avaanhu va Israeli: Vul! Vala vooni vano vilia iltekolo navahangilanisi va kitekelo? 19 Nijova kiki? Kange ulwakuua ikihwani kye kiinu? Nambe ikyakulia kino kihumisivua litekelo kufihwani kye kiinu? 20 Looli nijova ku fiinu fila fino vafihumisie litekelo kuvaanhu

avapanji avamu kiisina, ulwakuva vihumiaifiinu ifi kumapepo nakwekuuti kwa Nguluve. Une nanilonda umue ku hasing'anu na mapepo. 21 Namunoghile kunywila ikombe kya Mutwa ni kikombe ikya mapepo. Nomunoghile kuva nuvuhangilanisi oa meza ija Mutwa na pamesa ija mapepo. 22 Nambe tuku mponia u Nguluve iklule? Tuli ningufu kukila umwene? 23 "Ifinu fyon fya kyng'haani," loolibnakwekuuti fyon nafinoghile. "Ifinu fyon fyakyang'haani," loli na kwekuuti fyon fino fikuvaviika avaanhу. 24 Nakwale nambe jumo juno ilonda amanono gha mwene. Pa uluo umuunhu ghweniale ilonda amanofu gha nine. 25 Munoghile kulia kila kinu kino vighusia kuligulillo kisila kuposelesia -posia vvimila vwa nyivonelo. 26 Ulwakuva "lisi kyuma kya Mutwa, nafyon fimo fijimemisie." 27 Naju muunhu juno mwitike angavaghongole kulia, navemulonda kuluta, lisagha fyon fino ikuvapela kisila kuposelesia imosio isa nyivonelo. 28 Looli umuunhu angavavule, "Ikyakulia iki kihumilanile nilitekelo lya vapanji." Namungalisaghe. Ulu vvimila vwa mwene juno avavulile, vvimila vwa nyivonelo. 29 Najune na kwekuuti nijova inyivonelo siuu, loli inyivonelo isa juunge juula. Ulwakuua lwakiiki uvwawuuke vwango vuhighwaghe ni nyivonelo sa muunhu juunge? 30 Nave une nivombela ikyakulia ikya kuhongesia, kiki nilighwaghe nhi kiinu kino kihongisie? 31 Pa uluo, fyon finomulia, nambe fyon fino muvombagha, mu vombaghe ghoni kumo mughinia ivwimike vwa Nguluve. 32 Namungava hosiaghe ava Yahudi nambe ava Yunani, nambe ulukong'ano lwa Nguluve. 33 Mughelaghe ndavule une kange ndavule nighesia pikuvahosia avaanhу vooni ku sooni. Nanilonda uluvumbulilo Iwango june, loli ulwaviinga. Najune nivomba vulevule ulwakuuti vapokue.

11 Munivingililaghe une, ndavule une vule nikum'bingilila u Kilisite. 2 Lino nikuvapala ulwakuva vule mukung'umbuka mu agha ghoni. Nikuvapaala ulwakuua mughakolile amapokeo ndavule aletile kulyumue. 3 Looli nilonda mukagule kuuti u Kilisite ghwe muutu ghwa mughosi ghweni, ghwoope umughosi ghwe muutu ghwa mumama, nakuuti u Nguluve ghwe muutu ghwa Kilisite. 4 Umughosi ghweni juno ikufunya nambe juno ihumia uvuvili iva awfaliile ikofili ku muutu ikughupela isoni umutu ghwa mwene. 5 Looli umumama ghweni juno ikufunya nambe ihumia uvuvivi umuutu ghwa mwene angabuhile kufwala ikofili mhu muutu ikughupela isoni umuunhu ghwa mwene. Ulwakuva ghuling'ine kange heene abikilue. 6 Nave heene umumama na kwe kuuti

ifunika umuutu ghwa mwene, panaketue ilinyele ly a kikombe, mupalisia uvufue vwa Mutwa mwene live lifupi. Ulwakuva nave se soni umu mama mpaka pano ilikwisa. 27 Pa uluo, umuunhu ghweni kuketa ilinyele ly a mwene nambe kuketua, looli afunike junio ilia un'kate nambe junio inywila ikikombe ikio umuutu ghwa mwene. 7 Looli nalunoghile umughosi ikyo Mutwa nainoghela, iva ajikavile ihatia ja mbili kufunika umutu ghwa mwene, ulwakuva kye kihwani nibdanda ja Mutwa. 28 Umuunhu ajiposiaghe jujuo, nu vvitiike vwa Nguluve. looli umumama vve vvitiiki kange alisaghe um'bili nakunyua ikikombe ikio. 29 vwa mughos. 8 Ulwakuva umughosi nahumilanile nu Ulwakuva junio ilia na kunyua nambe kusanganula mumama. Looli umumama alyahumile nu mughos. 9 um'bili, ilia na kunyua uvuhighi vwa mwene jujuo. Nambe mughos nakavumbilue vvimila vwa mumama. 30 Vvimila vwa ulu avaanhу viinga mulyumue ve Looli umumama alyavumbilue nu mughos. 10 vatamu kange muvamo mulumue vafwile. 31 Looli Pa uluo umumama anoghile kuva ni ndaghilo ija tulolaghe jusue natuhighua. 32 Looli pano tuhighua nu vutavulilua pa muutu ghwa mwene, vvimila vwa Mutwa, tugomokesevua, ulwakuuti na tungahighuaghe nyamola 11 Pa uluo, mwa Mutwa, umumama napwale palikimo ni iisi. 33 Pa uluo, vakuulu nava mwanilumbu mwene nambe umughosi, nambe umumama. 12 vango, pano mutang'ana mulisaghe, mughulanaghe. Ulwakuva ndavule vulevule umumama alya humile 34 Umuunhu angave nhinjala, alisaghe ku nyumba kwa mughos, vulevule alyahumile kwa mumama. ja mwene, ulwakuuti pano mtang'an'a palikimo Kange ifinu fyon fihuma kwa Nguluve. 13 Highagha namungahighanaghe. vvimila vwa agha aghange jumue: Vul! sa kyang'haani umu mama ansume u ghano mulembile, nikuvavula pano niliva nikwisa.

Nguluve umuutu ghwa mwene ghuve pavuvalafu? 14 Vuli kange inyihos seene nasikuavavulanisia kuuti umughos angave nilinyele ilitali soonibkwa mwene. 15 Vuli ulwigho nalukuavavulanisia kuuti umumama avisaghe nhi linyele ilitali vwe vvimila vvitiki kwa mwene? Ulwakuva apelilue ilinyele lila live litali ndavule umwene ghwa mwene. 16 Looli umuunhu ghweni ilonda kukaning'ana vvimila vwa iii, usue natulinilinge nambe ing'ong'ano sa Nguluve. 17 Mu masio ghano ghavingilile, une nanikuva paala. Ulwakuva panorukong'ana, nakwekuuti lyambulilo looli luvumbulilo. 18 Ulwavutengulilo, niplika kuuti pano mukong'ana mulukong'ano, kwefile ifighavo palyumue, na pakighavo nikwitika. 19 Ulwakuua lunoghile peluve misuguano mulyumue, ulwakuuti vala vano vavitikisie vikagulika kulyumue. 20 Ulwakuua mutang'ana, kino mulia nakwekuuti kyakulia kya Mutwa. 21 Pano mulia, umuunhu ghweni ilisagh ikyakulia kya mwene jujuo pano avange navalile. Kange uju ghwope alininjala, nuju aghalile. 22 Vuli nakwesile inyumba isakulia na kunywila? Vuli musyojuile ulukongano lwa Nguluve nakuvapela isoni vano navalinikinhu? Nijova kiki kulyumue? Nivapaale? Nanikuvapala ku iii! 23 Ulwakuva nikupile kuhuma kwa Mitwa kila kiino nivapelile umue kwa Mutwa Yesu, ikilo jila jino ye alekilue, akatolile un'kate. 24 Ye ahongsie, alyadenyile nakujova, "Ughu ghwe m'bili ghwango ghuno ghuli vvimila ghwiru. Muvombaghe ndiiki kukung'umbuka une." 25 Vulevule akatoola ikikombe ye allile, na kujova, "Ikikombe iki lwe lufingo ulupia mu danda jango. Muvombaghe ndiiki kye kinga kiila pano munuya, kukung'umbuka une." 26 Unsiki ghweni pano mulia un'kate ughu na

12 Vwimila vwa fipelua fya numbula, vakuulu navamwanilumbu vaango nanilonda kuuti muleke pikagula. 2 Mukagwile kuuti ye muliva panji mukalongolosivue kuvingsilila ifihwani finonafijova, mu siila se sooni sila mukalongosivue naso. 3 Pa uluo, nilonda mukagule kuuti nakwande weghwoni jula juno ijoba kwa Mhepo ghwa Nguluve iiti, "U Yesu aghunilue." Nakwale ghwe ghwoni juno kwande ijoba, "U Yesu ghwe Mutwa," nakwekuuti mwa Mhepo u Mwimike. 4 Neke kwefili ifipelua fino fipungine, looli u Mhepo ghwa mwene juula. 5 Kulimbombo sino silipala napala, looli u Mutwa ghwe jujuo. 6 Kusila imbombo nyanga, looli u Nguluve umwene jula juno ivomba imbombo sooni ku vooni. 7 looli umuunhu ghweni ipelua ulusyetulilo ulwa Mhepo muluvumbulilo lwa vooni. 8 Ulwakuua umuunhu juno apelilue nhu Mhepo ilisio ilya luhalu, nujunge ilisio lya vukagusi kwa Mhepo julajula. 9 Kwa junge ikupela ulvitiko kwa Mhepo umwene juula, na kwajunge ikipelua kwa kusosevua mwa Mhepo jumo. 10 Kwa junge imbombo isa ngufu, nujunge uvuviihi. Nakwajunge kuling'ania inumbula, nujunge injovole isinge, nujunge kughanula injovole. 11 Looli u Mhepo ghwa julajula juno ivomba imbombo iisi sooni, kukum'pela umuunhu ghweni ikipelua ndavule an'salwile jujuo. 12 Ulwakuva nakilivulevle um'biili ghulighumo, ghwope ghuli nifipelua finga, nifipelua fyon fya m'biili ghulaghula, fye vulevule naju Kilisite. 13 Ulwakuva mwa Mhepo jumo use twevooni tukofughilue kuuva m'biili ghumo, ulwakuuti ava Yahudi nambe va Yunani kuuti tuliva kami nambe vavuke, tweni tukanywesivue u Mhepo jumo. 14 Ulwakuua um'biili nakwekuuti kilungo kimo, looli

fye fingga. 15 Nave ulughulu lujoba, "Ulwakuuva na kuuti nihumia um'bili ghwango ninyanyue nu une nanililuvoko, une nilikighavo kya m'biili," 16 mwooto. Looli nave nilinsila lughano, nanikwambula Uluo naluvomba kuva kighavo kya m'bili. Nave kimonga. 4 Ulughano lukuguda kange lulinulutango. imbughulutu jijova, "Ulwakuuva une nanilliiso, une Ulughano nalukughinia kange nalukupula. Ghulinsila nilikighavo kya m'biili," Uluo naluvomba kuva kighavo matingo 5 nambe umovesi. naghulonda amasio kya m'bili. 17 Nave um'bili ghwoni ghuva liiso, nde ghaghene, nalukujagha uvuvafi vva ng'aning'ani, kulikughi kupulika? Nave um'bili ghwoni ghusava nambe naluvalila amavivi. 6 Nalufovoka uvuvotevote. mbughulutu, nde kulikughi kunusia? 18 Looli u Nguluve Apene looli luhovoka nuwwa kyang'haani. 7 Ulughano alya vikile kiila kipelua ikya m'bili pakyeeene hene lukughana amasio ghoni; lukwitika amasio ghoni, akapangile. 19 Nave fyonisava kilungo kimo, um'bili lulinulukangasio mumasio ghooni, kange lunoghile ndeghulikughi? 20 Pa uluo lino ifilungo fye fingga, amasio ghoni. 8 Ulughano naluduga. Nave looli um'bili ghwe ghumo. 21 Liiso nalingaghwesio kwevule uvu viili, Iwoni lukiling'ania. Nave kwejile pikuluvula uluvoko, "Nanili nuluhuvilo nhuve." Nambe injovole, sidughaghe. Nave kwevule uvu mang'anyi umuutu naghungaghwesie kughavula amaghulu, vukiling'ania. 9 Ulwakuuva tukagule lubale kange nanilinuluhuvilo numue." 22 Looli ifilungo fya m'bili fino tuvomba uvuviihi lubale. 10 Looli luliva lukwisa fivoneka kuva nuvwoghopua padebe filondua kyongo. Iuno lukiline, lula luno nalukwiline lukiling'ania. 11 23 NHi fipelua fya m'bili fino tuuti filinuvwoghopua Pano nilyale mwana, nikajovagha ndavule umwana, padebe, lukufipela uvwoghopua kyongo, fipelua fiit u nikasaghile ndavule umwana, nikalamulaghda ndavule fino fisila vunoghelua filinuvunono kyongo. 24 Lino umwana. pano nilyale muunhu n'goyo, nilyaghavikile ifilungo futu filinhu mvuto fisila luhuvilo lwakupelua kutaali nune ghoni ghaala agha kijana. 12 Ulwakuuva uvwoghopua, ulwakuuva filing'anisivue kuuva nu lino tulola heene ni kilolelo, heene sura ku ng'isi, vwoghopua. Looli u Nguluve afiling'anisie kuuva looli unsiki ghula tulolagha maso kwa maso. Lino filungo fyooni palikimo. Kange afipelile uvwoghopua nikagwile lubale, looli unsiki ghula nilakagula kyongo kyongo fila fino nafikwoghopua. 25 Alyavombile anala ndavule najune nikagulike kyongo. 13 Looli lino agha kuuti napangavisaghe ifighavo mu m'bili, looli ifilungo gha tatu ghali nhi danda: Iwitiko, uluhumilo luno fyonisikolane mulughano lumo. 26 Kange unsiki lukwisa, nulughano. Loolibilivaha kyongo kukila iisi ikilungo kimo kingalemale, ifilungo fyonisikolane lwe lughano.

palikimo. Nambe unsiki ikilungo kimo kikwoghopagha, ifilungo fyonisikolane palikimo. 27 Lino umue mulim'bili ghwa Kilisite, nikilungo kimo kyene. 28 Naju Nuguluve avukile mulukong'ano ulwa kwasia muvasung'ua, ulwa vuvili vavili, ulwavutatu vavulanisi pa uluo vala vooni vano vivomba imbonbo imbaha, kange ifipelua fya uvupoki, vaala vano vitanga, vaala vano vivomba imbonbo ija kulongosia navooni vano vali ni njovole nyinga. 29 Vuuli usue tweni tuli vasung'ua? Usue tweni tuli vavili? Usue twene tulivavulanisi? Usue tweni tuvomba imbonbo isa fidegho? 30 Vuuli usue tweni tuli nikipelua kya vupoki? Usue tweni tujova ni njovole? Usue tweni tughanula injovole? 31 Londagha kyongo ifipelua ifivaha. Najune nikuvasona isila inono kyongo.

14 Mululondaghe ulughano na kunoghelua kyongo ifipelua ifya munumbula, looli mughinaghe kyongo ulwakuuti muka kyongo uvuviihi. 2 Ulwakuuva umwene junio ijova injovole imia najova na vaanhnu looli ijova nu Nguluve. Ulwakuuva nakwale junio ajitang'inie ulwakuuva ijova sino sifisime mu Mhepo. 3 Looli umwene junio ivila uvuviihi, ijova navaanhnu na pikuvakangasia inumbula, nakuvanyamasia. 4 Umwene junio ijova injovole imia ikujimika mwene, looli umwene junio ivila uvuviihi ikujenga ulukong'ano. 5 Lino ninoghelia kuuti umue mweni mujovaghe injovole imia. looli pa isio sooni, ninoghelia kuuti muvilaghe uvuviihi. Umwene junio ivila uvuviihi ghwe mbaha kukila junio ijova injovole imia (nakuava avisaghe ughwa kughanula), ulwakuuti ulukong'ano lukagule

13 Tujobaghe kuuti ku njovole isa vaanhnu kange kujengeka. 6 Looli lino, vakuulu numue va mwaniilumbo njovole isa vanyamola. Looli nambe nilinsila vango, ningise kulyumue nakujova injovole imia, lughano, nilishaba jino jikuta nambe iking'ola kino kikujila. 2 Nakuuti nilinikipelua ikya vuvili nhuvukagusi kuuti njova numue kusila ija lusetulilo, nambe kusila vwa kyang'haani vuno vufisime nuvukagusi, nakuuti ija vumang'anyi, nambe uvuvili, nambe kusila ija nilinilwitiiko ulwakuhamia ifidunda. Looli nave nilinsila luvulanisio. 7 Nambe ifinu ifisila vwumi heene ulughano, une na kyekiu. 3 Pe tujobaghe kuuti filimbi nambe kilongilongi fingaleke kuhumia ilisio nihumia kutema kulyumue na kukuvalasia avakotofu, lino lipungilanile, kwande fikagulika ndani kye kiliku

kino kinenilue? 8 Ulwakuva nave lukelema luhumia Kiki kivingilila kange, vakuulu numue va mwanilumbu ilisio lino nalimanyika, luvisaghe ndani umuunhu vaango? Pano mutang'ana palikimo, umuunhu ikagula kuuti ghwe nsiki ghwa kuling'ania ku lilugu. ghwensi ilulutila, imbulanisio, isyetulilo, injovele imia 9 Lulivulevule najumue. Mungahumie nulumili ilisio nambe uvughanule. Muvombaghe iisi sooni ulwakuuti lino nalyelyene, pe luva ndani umuunhubakagule mujengaghe ulukong'ano. 27 Nave jumonga ijoba kino mujova? Mujovaghe, nakwele junu kwande injovele imia, pe vavisaghe vavilli nambe vatatu, ikuvaling'ania. 10 Nasakughanania kuuti kuliinjovele nujunge muvutavike. Umuunhu lunoghile kyongo nyanga sili papinga mu iisi, nakwili nambe jimo insila aghanulaghe kino kijovilue. 28 Looli nave napwale luvumbulilo. 11 Looli nave nanjikagwile injovele umuunhu junu ighanula, loli umuunhu ghwensi mu jiiti kiki, niva mesia kwa mwenejuno ijoba, ghwop avuo ikalaghe kiimie mun'kate mulukong'ano. Looli junu ikujijova iva mesia kulyune. 12 Fye lulivuo umuunhu ghwensi ajovaghe mwene na kwa Nguluve. kulyumye, Ulwakuva munoghelua kyongo kulola 29 Na vavilli vavili nambe vatatu vavilaghe, neke ivusilo sa Mhepo, mulondaghe kuuti lughinaghe avange vapulikisaghe na kughanula sino sijovilue. kyongo kukulujenga ulukong'ano. 13 Pa uluo, umwene 30 Looli ujunge junu ikalileanga fwikulilue lumonga junu ijoba injovele imia ifunyaghe ulwakuuti apelue mumbombo, junu junu avele iviila ajikaghe. 31 kukuksighanula. 14 Ulwakuva ningifunye injovele imia, Ulwakuva ghwensi mulyumue anoghile kuhumia uvuveli inumbula jaango jikufunya, loli uluhala lwango lusila vumo ye ujunge ulwakuuti umuunhu ghwensi anoghile meke. 15 Nivomba kiki? Nikufunyagha mu numbula kumanyaila kange vooni va noghele kukangasivua. jaango, loli kange nikufunyagha nuluhala lwango. 32 Ulwakuva inumbula isa vavili sili pasi pavuloleli Nikwimbagha mu numbula jaango, nikwimbagha pa vavili. 33 Ulwakuva u Nguluve naghwe Nguluve nhuluhala lwango kange. 16 Neke looli, ungamughinie ughwa vulamafu, loli ghwe lutengano. Ndavule u Nguluve mu numbula, umwene junu mesia mu jilivuo mu ng'ong'ano sooni isa vitiki, 34 Ionoghile numbula ikwitika "Ameni" pano ghuhumia uluhongesio, avamama vikalaghe kimie mu ng'ong'ano. Ulwakuva nambe nasikagwile sino ghujova? 17 Ulwakuva navitavulilua kujova. Pa uluo, vanoghile kuva vakoola, kyang'haani uve ghuhongesia vunofu, loli ujunge jula ndavule kange indaghilo pano jijova. 35 Nave naijengeka. 18 Nikumongesia u Nguluve ulwakuva kulikimonga vinoghelua kumanyaila, loli vavaposie nijova injovele imia kukuvakila umue mweni. 19 Looli avaghosi vavanave munyumba. Ulwakuva se soni mu ng'ong'ano kiba nijovaghe amasio ghahano muno kwa mumama kujova mulukong'ano. 36 Vuli ilisio nikitang'anisie une ulwakuuti nikagule kukuvalanisia lya Nguluve likahumile kulyumue? Vuli lilisile jumue avange, kukila amasio imbilima kijigho khu njovole mwe veene? 37 Nave umuunhu ikuvona kuuti ve imia. 20 Vakuulu numue va mwanilumbu vango, vavili nambe lwa mhepo, lumunoghile aghakagule mulekaghe kuuba vaanha musaghile jiiyu, pa uluo amasio ghano nikuvalembela kuuti lwe lulaghilo lwa pipuling'ana nuvu hosi, muvisaghe heene vaanha Mutwa. 38 Looli nave nakagwile agha, mumuleke vafyele. Looli mulwa kusagha mulyumue muvisaghe aleke kukagulika. 39 Pa uluo, vakuulu numue va vaanhu vagoyo. 21 Jilembilue mu ndaghilo, "Kuvaanhnu va munjovele ijinge na mumalomo agha vahesia namungansighaghe umuunhu ghwensi kujova ni nijovaghe na vaanhu ava. Looli nave vulevule njovole. 40 Looli amasio għoni għa vombek vunofu navangamulikagħe," ijoba u Mutwa. 22 Pa uluo, nūvutavike. imili fye fidegħo, nakwekuuti kuvala vala vano vitike, loli kuvano navitike. Looli kuhumia uvuviili kye kidegħo, nakwekuuti kuvano navitike, loli vvimila vala vano vitike. 23 Lola, nave ulukong'ano lwoni lukong'anile palikimo neke vooni vajovagħe injovele imia, navahesia navalha vano navitiki viinglilevu navanoghile kukuvala kuuti muli namapepo? 24 Looli nave mweni muvila uvuviili junu naitike nambe mesia ingela, ikwesuagħa ku sooni sino ipulika. Ihighuagħha kusoni sino sijovua. 25 Uvusyefu vwa mwoojo ghwa mwene vvalee vwifwiku. Sino kwande siħumila, ale īghua na pikupama na pikufunya kwa Nguluve. Ale ilaata kuuti u Nguluve alinumue. 26

15 Lino nikuvakumbusia, mwe vakuulu numue va mwanilumbu, vvimila vwa livangili lino nikavadalikile, lino mulyupile na kukwima kuvanave. 2 Mulivangili illi muvanguilke, nave mukulikola vunofu ilisio lino nivadalikile umue, nakwekuuti mulyitike vuvule. 3 Nave ulwkwasia vuli niliyupile nħu lukangasio nilyaletile kulyumue ndavule lili vu: kuuti kuhuma mumalembe, u Kilisite alyafwile vvimila vwa vuħosī vvitu, 4 kuhuma mumalembe aly syililue, nakuuti aly syukile ikighono kya vutatu. 5 Nakwekuuti ulya muhumile u Kefa, kange kuvala kijigho na fivili. 6 Looli alyavahumile mu nsikighumo avakuulu na

vamwanilombu kukila ifilundo fihano. Vinga vavanave lukahumile ulwakuuti u Nguluve u Nhaata ave ghooni vajighe vvumi, looli vamo muvanave vighona ituulu. mu fyooni. 29 Nambe kange vivomba kiki vaala vano 7 Kange alyahumile u Yakobo, kange n'sungua ghwa vofughilue vvimila vwa vafue? Nave avafue navisyuka, voooni. 8 Muvusililo vwa ghoni, alyanihumile une, nakiki kange vikwofughua vvimila vu vanave? 30 nave vule kwa mwaanha junio alyaholilue mu nsiki Nakiki tulimuvutalamu kiila nsiki? 31 Vakuulu numue ghuno na ghweghwene. 9 Ulwakuva une nilin'debe vamwanilumbu vango, kukila kukughinia kulyune pavasung'ua. Naninoghile kutambulua n'sung'ua, mulyumue, luno nilinalwo mwa Kilisite Yesu Mutwa ulwakuva niya pumwiike mulukong'ano Iwa Nguluve. ghwitu, nipulisia ndiiki: nifua mu fighono fyoni. 32 10 Looli kulusungu Iwa Nguluve Pwenile heene nilivuo, Lukunivumbulila kiki, mundolele ija vaanhу, nave kange ulusungu Iwa mwene kulyune nalulivlevule. nikatovine nifikamu ifilefi ukuo ku Efeso, nave avafue Pa uluo, nilyavombie ku ngufu kukila voooni. Looli navisyuka? "Buhila kange tulie na kunyua, ulwakuva ulusungu Iwa Nguluveb luno lulimun! kate mulyune. pakilavo tufua." 33 Namungasyanganaghe: "Ifupugha 11 Pa uluo nave nene nambe aveene, tudalikila ifivivi finangania uluvelo ulunofu. 34 "Mughelaghe! anala kange tukwitika anala. 12 Lino nave u Kilisite mukalaghe muwwakyang'haani namungajighaghe akadalikivue heene asyukile kuva fue, luve ndani kuvomba uvuhosi. Ulwakuva vamo mulyumue mulyumue mujova na kwevule uvusyuke kuafue? 13 namulinuvu mang'anyi vwa Nguluve. Nijova n'diki Looli nave kwevule uvusyuke kuafue, kange nave sooni sinu. 35 Looli umuuunhu ujunge ijova, "Vuuli u Kilisite nakasyukile. 14 Nave u Kilisite nasyukile, avafue visyuka? Voope vikwisa nu m'bili ghuki?" 36 pa uluo amadalikile ghitu vwe vuvule, kange ulwitiko Uve ulinjasu kyongo! kiila kino ukavyalile nakinoghile lwinu lwe vuvule. 15 Kange tuvonike kuuva volesi kutengula kumela looli na kwekuuti kifwile. 37 Nikila va vudesi vvimila u Nguluve, ulwakuva tulyolelile kino ghuvyala naghwe m'biili ghuno ghukula, looli u Nguluve sino na sesene kuuti alya syusisie u se seke sino silemba. Lunoghile kuva ngano nambe Kilisite, unsikibghuno nakan'syusisie. 16 Ndavule ikinhu kiinge. 38 Looli u Nguluve ikughupela um'bili avafue nave navisyuka, u Yesu kange nakasyukile. 17 ndavule ighanile, na museke ghwe m'bili ghwa Nave u Kilisite nakasyukile, ulwitiko lwinu lwe vuvule mwene jujuo. 39 Amavilli ghoni naghiling'an. looli na kange mujighe kwe mule muvhosi vwinu. 18 Pa kwekuuti, kweghule um'bili ghumo ughwa muunhu, uluo nambe vaala vano vakafwile mwa Kilisite kange kange um'bili ughunge ughwa fikanu, num'bili ughunge voope vatipulue. 19 Nave kuvukalo uvu umwene jujuo ughwa fijuni, nu ghunge vvimila vwa samaki. 40 tulinulukangasio munsiki ghuno ghukwisa mun'kate Kange kweghale amavilli agha ku kyanya namavilli mwa Kilisite, avaanhу voooni, usue tuli vakusaghilua agha mu iisi. Looli uwvitike vwa maviili gha kukyanya kukila avaanhу voooni. 20 Looli lino u Kilisite asyukile ghwe ghumo nu vvitike vwa iisi je jinge. 41 Kwe vuule kuhuma kuva fue, imeke sa kwasia savaala vano uwvitike vuumo uvwa lijuva, kenge nuvvitike uvunge vafwile. 21 Ulwakuva uvufue vukisile kukila umuuunhu, uvwa mwesi, nu vvitike uvunge uvwa nondue. Ulwa kange kukila umuuunhu uvusyuke vwa vafue. 22 kuva inondue jiimo najiling'an ni nondue ijinge mu Ulwakuva nave u Adamu voooni vifua, pa uluo u Kilisite vvitike. 42 Pa uluo fyefino ulivuo kange uvusyetulilo voooni vivombua vvumi. 23 Looli umuuunhu ghweeni mu vwa vufue. Kino kivyalua kinangika, kange kino mbombo ja mwene: Kilisite, imeke sa kwasia kange kimela nakinangika. 43 Kivyalilue mumavombele sino silikuvala vano va Kilisite vivombua vvumi unsiki gha vulevule, kivyalilue mu vvitike. Kivyalilue mu ughwa kwasia kwa mwene. 24 Pe vuva vwe vusililo, vuvotevote, kimela mu ngufu. 44 Kivyalilue mu m'bili pala u Kilisite pano ikum'pela uvutua kwa Nguluve ghwa Iwiho, kimela mu m'bili ghwa Kimhepo. Nave Nhaata. Ulu pe pala pano iliva ivusia ipumusia kweghule u m'bili ghwa Iwiho, kweghule u m'bili uvutemi vvoni nhuvu tavulilua vvoni ni ngufu. 25 ughwa Kimhepo kange. 45 Pa uluo kange lilebilue, Ulwakuva anoghile kutema m'paka illiya iyiika avalugu "Umuunhu ghwa kwasia u Adamu alyavombike mhepo va mwene voooni paasi pa sajo sa mwene. 26 Umulugu jino jikukala." U Adamu ghwa vusililo alyavombike ghwa vusililo kunanganisivua uvufue. 27 Ulwakuva Mhepo jino jihumia uvwumi. 46 Looli ughwa Kimhepo "avikile kila kiinu paasi pa sajo sa mwene." Looli naalisiile tasi looli ghwe vutengulilo, pa mbele ughwa pano lijoveka "avikile kila kiinu," pa vwelu kuuti Kimhepo. 47 Umuunhu un'tasi ghwa mu iisi, alya najiling'anisivue na vaala vano valyam'bikile kiila vumbilue nuli ng'unde. Umuunhu ghwa vuvili ihuma kiinu paasi pa mwene jujuo. 28 Unsiki ifinu fivikilue ku kyanya. 48 Ndavule juula junonalyavumbilue nulu pasi pa mweene, looli umwana jujuo ibika pasi kwa ng'unde, vulevule kange vaala vanovakavumbilue mwene. Umwene junio afibikile ifinu fyoni mwene. Ulu nulu ng'unde. Ndavule kange umuuunhu ughwa

kukyanya alivuo kange vulevule vala avakukyanya. kange kwevale avalugu viingga vano vikusigha. 10
49 Ndavule kange tupiindile ikihwani kya muunhu Lino unsiki ghono u Timotheo ilikwisa, mumbonaghe ughwa lung'unde, vule kange tulipinda ikihwani kya kuuti alinumue namungamwoghopaghe, ivomba muunhu ughwa kukyanya. 50 Lino nikuvavula, vakuulu imbombo ja Mutwa, ndavule nivomba. 11 Umuunhu numue va mwaniilumbo vaango, kuuti um'bili ni danda ghweni nangansyojolaghe. Muntangaghe musila naifikagwile ku hara uvutua vwa Nguluve. Nambe ja mwene nulutengano, ulwakuti akagule pikwisa ughwa kunangania kuhala vano navinangika. 51 kulyune. Ulwakuva nikumvila isaghe na vanyalukolo. Lolagh! Nikuvavula umue uvusyefu vwa kyang'haani: 12 Lino ulwakuhumilanila nu nyalukolo ghwitu u Natulifua twevooni, loli usue tweni tulihambusivua. Apolo. nikamwisisie umwojo fijo pikuvaghendela 52 Tulihambusivua mumasiki, ku sisila na kulola ni umue palikimo na vanyalukolo. Loli akalamwile liso, mu lukelema ulwa vusililo. Ulwakuva ulukelemo ulwakuleka pikwisa lino. Pauluo, ikwisa unsiki ghuno lulakuta, navafue valasyusivuagha nu Iwkuleka ku alinuwtelefu. 13 Muvisaghe maso, mwimagine ni ngufu, nangika, kange pe tulahambusivua. 53 Ulwakuva muvombaghe hene va baba, muvisaghe ni ngufu. 14 uvu vwa kunangika ghunoghela kufwala ghuno Loli soni sinomuvumba sivombekaghe nulughano. naghunangika, ghwope ughwa kufua ghunoghile 15 Mukaguile inyumba ja Stefano. Mukaguile kuuti kufwala ghuno naghfufua. 54 Looli unsiki ughu vakale ve vitiki avalongosi ukuo ku Akaya, nakuuti ughwa kunangika ghungafwiekue ghuno naghunangika, vakivikile veene kukuvalombela avitiki. Nalinoni ghwope ughu ughwa kufua ghungafwale ghuno kuvasuma, vakulu numue va mwaniilumbo vango. 16 naghfufua, apuo pelukwisa ulujovo luno lulembilue, Muvisaghe vanya lwooghopo ku vaanu ndavule, na "ifua jigulubukue mu vulefie." 55 "Ghwe fua, uvulefie kwa muunhu ghween junio itanga mu Iwambombo vwako vulikugi? Ghwe fua, vulikugi uvuvali vwako?" na vavumba mbombo palikimo nusue. 17 Nihovwiye (Hadēs g86) 56 Uvuvali vwa fua se yivi, ni ngufu sa kukuwa kwa Stefano, Fotunato, na Akiko. vimile nyivi se ndaghilo. 57 Looli hongera kwa Nguluve, pala pano umue pakanoghile pemuvaghe. 18 junio ikutupela usue kulefia kukilila mwa Mutwaghwiti Ulwakuva vajihowvusie inumbula jango ni jinu. Pa Yesu Kilisite! 58 Lino, vaghanike vakuulu numue uluo, muvakagulaghe avanhu ndavule avuo. 19 va mwaniilumbo vango, mwimagine mukangalaghe ing'ong'ano isa Kuasia vomuile ihungilo kulyimue. U namungasukanikaghe. Jaatu muvombaghe imbombo Akila nu Priska vikuvalumbila nu Mutwa, palikimo ja Mutwa, ulwakuua mukagwile kuuti imbombo jinu nulukong'an lunolulimunyumba ji vanave. 20 Vakulu mwa Mutwa namulivuvule. numuwe va mwaniilumbo mwevoni vikuvalumbila. Muhungilanaghe nulunonelano u Iwimike. 21 Une, ndavule nikasolelile ing'ong'ano sa mu Galatia, Paulo, nilembile vulevule nu luvuko Iwango. 22 fye vulevule munoghile kuvomba. 2 Mukighono ikya kwasia ikya mulungu, umuunhu ghweni avikaghe kimonga palubale na pi kukivomba ndavule lunoghile. Muvombaghe vulevule ulwakuuti kukaleke kuuva ni fya kusangula unsiki ghuno niliva nisile. 3 Kange niliva nifike, umuunhubghweni junio muliva mukunsalula, nikumwomola palikimo nhi kalata kuhumia ilitekelo liinu kuula ku Yerusalem. 4 Nave lungave lunofu na june kulyune piluta, vilutagha palikimo nune. 5 Looli nilikwisa kulyumue, unsiki ghuno nilisyutila ku Makedonia. Ulwakuva nilisyutila ku Makedonia. 6 Na kuuva ninoghile pikukala nhumue nambe kufika pano nimalisia amasiki gha ng'aala, ulwakuuti mukagule kukunanga mulughendo Iwango, kwooni kuno nilutagha. 7 Ulwakuva nanihuvila pikuvagha lino munsiki n'debe. Ulwakuva ni huivila pikukala numue unsiki ghumonga, nave u Mutwa ikunavula. 8 Looli nikukala mu Efeso kufika mu Pentekoste, 9 ulwa kuva umulyango umwelefu ghudindulilue vvimila une,

16 Lino ndavule lunoghile ku fya kusangula avitiki, ndavule nikasolelile ing'ong'ano sa mu Galatia, fye vulevule munoghile kuvomba. 2 Mukighono ikya kwasia ikya mulungu, umuunhu ghweni avikaghe kimonga palubale na pi kukivomba ndavule lunoghile. Muvombaghe vulevule ulwakuuti kukaleke kuuva ni fya kusangula unsiki ghuno niliva nisile. 3 Kange niliva nifike, umuunhubghweni junio muliva mukunsalula, nikumwomola palikimo nhi kalata kuhumia ilitekelo liinu kuula ku Yerusalem. 4 Nave lungave lunofu na june kulyune piluta, vilutagha palikimo nune. 5 Looli nilikwisa kulyumue, unsiki ghuno nilisyutila ku Makedonia. Ulwakuva nilisyutila ku Makedonia. 6 Na kuuva ninoghile pikukala nhumue nambe kufika pano nimalisia amasiki gha ng'aala, ulwakuuti mukagule kukunanga mulughendo Iwango, kwooni kuno nilutagha. 7 Ulwakuva nanihuvila pikuvagha lino munsiki n'debe. Ulwakuva ni huivila pikukala numue unsiki ghumonga, nave u Mutwa ikunavula. 8 Looli nikukala mu Efeso kufika mu Pentekoste, 9 ulwa kuva umulyango umwelefu ghudindulilue vvimila une,

2 Vakolinto

1 une ne Paulo ne n'sung'hua ghwa Kilisite mu lughano lwa Nguluve, nu Timoteo u nyalukolo ghwitu, ku tembile ja Nguluve jino jili ku Kolinto, na vitiki vooni vano vali mukighavo kyoni ikya Akaya. **2** uvumosi vuuve numue nu lutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yeesu Kilisite. **3** Aalumbwaghe uNguluve nu Nhaata ghwa Mutwa Yesu Kilisite, umwene ghwe Nhaata ghwa lusaghilo nu Nguluve ghwa luhuvisio Iwoni. **4** uNguluve ikutuhuvisia usue mu mhumhuko siitu sooni, neke kuuti tuwesie kuhavuvisia vala vano vali mu mhumhuko. tukuhavuvisia avange mu luhuviilo lula lula luno uNguluve alyatumiile kukutuhuvisia usue. **5** ulwakuva ndavule ulupumhuko lwa Kilisite lukwongeleta vwinila jiit, vule vule ulukeelo Iwitu lukwongeleta kukiila uKilisite. **6** neke ndeve mhupumusuvua vve vwinila ulukeelo Iwinu nu vuvangi vwinu. kange nave tuhuvisivua, vve vwinila vva luhuviilo Iwinu luvomba imbombo kinyilifi pano muva mu mhumhuko ku lugudo ndavule usue pano tulyapumwike. **7** nu lukangasio Iwitu mu lyumue vve vukangafu. tukagula kuuti ndeve vule fino mukilila imhumhuko, vule vule mukilila uluhuviilo. **8** ulwakuva natulonda umue muve vajaasu, vanyalukolu, imhumhuko sino tulyale naso ukuo ku Asia, tulyavonelilue kukila vule tuwesia kupinda, kuuti natulyale nambe nu luhuvisio lwa kukukala kange. **9** kyang'haani tulyahighilue kufua. neke uluo lulyale kukutuviika usue tuleke kuva nu luhuvisio Iwitu twevene, pepano tuvike uluhuvisio Iwitu kwa Nguluve, juno isyulula avafue. **10** alyatupokile usue kuhuma muvufue, ilikutupoka kange. tuvikile ulukangasio Iwitu mwa mwene kuuti ilikutupoka kange. **11** akavombie ndiki ndavule umue pano mukututanga mu nyifunyo siinu. pe pani vinga vilikuvalongesia kukiila usue vwinila ulughano ulukome vva vumosi vuno tupelilue usue kukiila inyifunyo sa vinga, **12** tukughinia mu ili: amasio gha masaghe ghiitu. ulwakuva vve vufumbue uvunono nu vuvalafu vva Nguluve kuuti tulyalutiile jusue mu sa iisi. tuvombie ndiki kyongo numue, nakwekuti mu vukoola vva iisi, neke pepano mu vumosi vva Nguluve. **13** natukuvalembela kyokyoni kino namuwesia kukwimba na kukwelevua. nili nu vukangasio. **14** kuuti lubale mutwelevilue. nili nu lukangasio kuuti ikighono kya Mutwa Yeesu tuliva vwinila mu kidada kiinu, ndavule fino muliiva kulyusue. **15** ulwakuva nilyale nu vukangafu mu ili, nikanoghilue kukwisa kulyumue taasi, neke kuuti muwesie kukwupila uluvumbulilo ulwa kughendelia

kavili. **16** nikale nipanga kukuvaghendela un'siki ghuno niluta kuMakedonia, kange un'siki ghuno nigomoka kuhuma kuMakedonia, munue kukun'sugha un'siki ghuno niluta kuvuYahudi. **17** pano nilyale nisagha mu ili, pe nikale nikana kana? pe nipanga imbombo kulinhana nu vukome vva vumuunhu, neke kuuti niti "Eyo, ndali" ni "Ndali, "Ndali" mu n'siki ghumo? **18** neke hwene vule uNguluve nywilifi, natujova fyoni kuuti "Eyo" ni "Ndali" **19** ulwakuva umwana ghwa Nguluve, uYesu Kiisite junu uSilvano, uTimoteo nune tulyapulisie kulyumue, nakwekuti "eyo" na kuti "ndali" umwene ghwe "Eyo" un'siki ghwoni. **20** ulwakuva ulufingo Iwoni lwa Nguluve lwe Eyo. nwkw lino kukiila umwene tuuti Ameni ku vwinike vva nguluve. **21** lino ghwe Nguluve junu ikutwimisia usue palikimo numue mwa Kilisite, kange alyatusung'hile usue. **22** alyavikile ikivalilua pakyanya jiit kange akatupeela uMhepo mu numbula siitu ndavule uvuvaha vva kila kino ale ikutupeela uvise. **23** pe pano nikun'suuma uNguluve, am'bule une Iweluki lunolunivombile une kuleka kukwisa ku Kolitho kuuti nilava n'sigho kulyumue. **24** ulu nakwekuti tughesia kusigha ndavule ulwitiko Iwinu vuno lunoghiile kuuva. pepano tuvomba palikimo numue vwinila mu lukeelo Iwinu, ndavule pano mukwima mu Iwitiko Iwinu.

2 lino nikalamwile nu mwojo ghwango kuuti, nanikwisa kange kulyumue kukuvalemasia amojo ghiinu. **3** ulwakuva une ningavapelele umue kuuva nuulusukunalo, kwekuuti nakwale junu kyaikumhelela une niive nu lukeelo, looli jumue mwe vano nivalamisie mu moojo ghiinu. **4** fye nambe nikavalambile mu kalata jila kuti, ningiise kulyumue nileke kulemasivua mu mwojo ghwango na vaanhу vano vaveele vanoghiile kukumhela nihovoke, nikagwile kuuti ningave nu lukeelo, na jumue mweni muvisaghe nulukeelo. **5** pano nikavalambiile ikalata vwinila imumuko imbaha nu lusukunalo ulukome ni misosi minga. looli nalondagha mukagule vule nili nu lughano ulukome kulyumue. **6** liino umuunhu ghweni juno apeleleliile kulemala mu mwojo, naandemisie juune, looli avalemisie najumue. neke lino nanilonda kuvika uluo kuuva latalamu kyongo kulyumue. **7** lino, munoghile kukunsaghila na kukunkangasia umuunhu ujou, kuuti aleke kusukunala kyongo kuhanga afue umwojo. **8** liino, nikuvasuma mumhufiqqhe kuuti mumughanile. **9** uvufumbue vwango vva kukuvalembela ikalaata jila, vulyale vva kukagula nave mukumulika mu sooni. **10** pano mukunsaghila umuunhu, najuune

ninsaghiile. ulwakuva nave pwelili lino ninoghiile **8** asi lino imbombo ija Mhepo uMwimike na je jiiva kusaghila, nisaghiile pamaaso gha Kilisite vvimila nu vuvaha kukila? **9** nave imbombo jiva jipelelela umue. **11** ulwa kuuti, uSetano aleke kukutulema, avaanhuh kuhighua jili nu vuvaha, lino imbombo jino ulwakuva tukagwile uvusufu vwake. **12** lino, ye nifikile jipelelela kuuva vagholofu pamaaso gha Nguluve kulikaaja lya Tuloa kupulikisia imhola inofu ija Kilisite, naijiiva nu vuvaha kukila? **10** lino uvuvaha wva lufingo uMutwa akandindulila umulyango ughwa kuvomba ulukuulu, navuling'hana nu vuvaha ulwa lufingo ulupia, imbombo jaake kula. **13** neke nanikatengamile mu **11** ulwakuva vwa lufingo ulupia vukome kukila. nave mwojo ghwango, ulwakuva nanikamwaghile kula kino kyale kya nsiki n'debe vuvule kulyale nu vuvaha, unyalukolo ghwango uTiito. pe nikahwesia nikavuuka lino kya jaatu kiiva nu vuvaha kukila. **12** lino tuvomba kuluta ku Makedonia. **14** neke tukumwongesia uMutwa kisila vwoghozi, ulwakuva ulwakuva uluo lwe luhuviilo ulwakuva mwa Kilisite ikutulongosia jaatu kulefia lwitu. **13** kange usue natuvomba ndavule uMoose avalugu. kange ikutupelelausue kukwisia uvukagusi junio alisighile kumaaso ni kitambala, kuuti aVaisilaeli vwa mhola sa Kilisite imbale sooni, ndavule ulunusi valeke kukuwaghia uvusililo uvwa luvalatiko. **14** neke ulunono vule lukwilana. **15** ulwakuva kwa Nguluve avaisilaeli uluhala lwave lulyadindilue. umpaka lino usue tulindavule ulunusi ulunono lwa Kilisite luno pano vikwimba ifilembua fya lufingo ulukuulu, vikunua lukuvalifika vooni, vanovipokua na vano visova. **16** kukagula uwakyang'haani, viiva hwene vasighilue ku vano vipokua ulunusi uluo lunono, lukuvalapeela ikyenda ikio. uwakyang'haani uvvo vukagulika uvwumi. neke kuvano visova, ulunusi uluo luvii, vvimila kukumwitika uKilisite, ulwakuva ndavule lukuvalapeela uvufue. lino ghwe veeni juno anoghiile kukuvisua ikyenda ikio. **15** se seene, kuhanga kuvomba imbombo ijob? **17** usue natulindavule kufika umusyughu, pano vikwimba ifilembua ifya avaanhuh vinga vano vavikile ilisio lya Nguluve hwene ndaghilo sa Moose, amoojo ghaave ghasighilue kiinu kya kughusia. looli mu ngufu isa Kilisite, vikunua kukulutang'hania. **16** neke umuunhu ghweni tupulikisia ilisio lya Nguluve mu vugholofu vvoni pa juno ikumwitika uMutwa, uMutwa ikum'busia ikyenda ikio. **17** lino, uMutwa ghwe Mhepo, pano pwale uMhepo ghwa Mutwa pali nu vvavuke. **18** liino usue tweni twe vano natusighilue kumaaso ni kyenda tukuwaghia uvuvaha vwa Mutwa. UMutwa juno ghwe Mhepo, ghwe ikutuhambusia tuhwanane nu mwene, ikutuhambusyaghia kuhuma uvuvaha kufikila uvuvaha uvukome kukila.

3 asi, musagha kuuti tutengwile kange kukughinia?

jeeje, usue natulindavule avaanhuh avange vano vikuvaletela ikalata isa kujoleka kulyumue, nambe kusuma ikalata kulyumue isa kuvoleka ku vaanhuh avange. **2** umue mwemue kalata jinojikutwoleka usue, jino jilembilue mu moojo ghiitu, jino jikagulika na kukuwimbua na vaanhuh vooni. **3** kange muhfufia kuuti, umue mwemue kalata jino jihumule kwa Kilisite, jino tuvaletiile usue. najilembilue ni kilembilue, looli jilembilue nu Mhepo ghwa Nguluve juno mwumi. kange namuli ndavule ikalata jino jilembilue mu kiseghu, looli jino jilembilue mumoojo gha vaanhuh.

4 tujova isio ulwakuva uluo lwe luhuviilo lwitu kwa Nguluve vvimila sino uKilisite atuvombile usue. **5** nakwekuuti tusaagha kuuti tuvomba kimonga mu ngufu siitu ulweene ingufu siitu sihuma kwa Nguluve. **6** unguluve ghwe juno atupeliile ingufu isa kuuva vavombi va lufingo ulupia kuhuma kwa Mhepo uMwimike. ulufungo uluo nase ndaghilo sino silembilue, ulwene lwa Mhepo uMwimike, ulwakuva indaghilo sino silembilue sileeta uvufue, looli uMhepo uMwimike ileeta uvwumi. **7** indaghilo sino silyalembilue mufiseghu, sino sinosilyaletile uvufue, silisile muvuvaha vuno vuvalatika, kuhanga avaisilaeli vakakunua kukumulola uMoose kumaaso ulwakuva uvuvaha uvvo vulyavalatiike unsiki ndebe vuvule.

4 ulwakuva uNguluve mu lusungu lwave atupeliile imbombo iji, natudendevuka. **2** ulwene, tukanile Iwoni kuvomba isa kuvusyefu inya sooni. nambe natukuvasyanga avaanhuh, nambe kuhasing'hania ilisio lya Nguluve nu vudesi. looli, tujova uvwa kyang'haani pa vuvalafu, neke avaanhuh vooni vakagule mu moojo ghaave kuuti tuli va kyang'haani pa maaso gha Nguluve. **3** neke nave iMhola inofu jino tupulikisia jisighile kuvoneka, viiva jisighilue ku vano visova. **4** ulwakuva kusalula vavuo, uSetano juno ghwe m'baha ghwa iisi iji, akupile uluhala lwa vanonavikumwitika u Yeesu. wimila uvvo, vikunua kukulwaghia ulumuli ulwa Mhola inofu ija vuvaha vwa Kilisite, juno ghwe kihwani kya Nguluve. (*aiōn g165*) **5** ulwakuva usue natupulisia imhola siitu, looli tupulusia kuuti, uYeesu Kilisite ghwe Mutwa, najusue tulivavombi viinu mulwa kum'bomba uYeesu. **6** ulwakuva uNguluve ghwe mwene juno alyatiile, ulumuli lulimulika kuhuma mung'hiisi, ghwe mwene imulika amoojo ghiitu, na kukutupeela kukagula uvuvaha vwake vuno

vuvalatika ku maaso gha Yeesu Kilisite. 7 usue twe 5 uNguluve ghe juno atuling'hanisie uluo, utupeliile vano tuli ndavule ifikog'holo fya nhapo, tupelilue uMhepo ghwake neke tukagule kuuti kyang'haani fye ulumuli uluo, neke likagulike kuuti, ingufu imbaha tiliiva. 6 jaatu tuli nu luhuvilo nambe tukagwile kuuti, isa kuvomba imbombo iijo na siitu, sihuma kwa pano tulu mu m'bili ughu tulipatali nu Mutwa. 7 tukukala Nguluve. 8 sikutuvona imhumhuko sino sili papinga, vvimila ulwitiko, na kwe kuuti vvimila fino fivoneka mu neke natulemua, tuuva ni ng'haani ng'haani, neke uluo mwe tukangalika. 9 kange tuvona ye kuba twale natufua umwojo. 9 avaantu vikutupumusia, neke tughuleke um'bili ughu na kuluta kukukala nu Mutwa. uNguluve naikutuleka tweveene, vikututwasia paasi, 9 lino tuve muvukalo uvu, nambe natuuve muvukalo neke natufua. 10 ifighono fyooni amavili ghiiti ghalii uvu, uvufumbue vvitu kukumuhoovosia uMutwa. 10 mulutalamu ulwa kufua ndavule uYeesu kuuti uvwumi ulwakuva usue tweni tulikwima pamaaso gha Kilisite vwa Yesu vuvoneke mu mavili ghiitu. 11 ulwakuva nakuhighua nu mwene, neke nujunge ilikwupila usue twe vano tuli vvuumi, jaatu tuli mu lutalamu ulwa uluhombo vvimila sino avomba mu iisi muno, siive kufua vvimila uYesu kuuti, uvwumi vwake vuvoneke nnofu nambe siive mbiivi. 11 lino, ulwakuva tukaghwile mu mavili ghiitu ghano ghifua. 12 vvimila uluo, kuuti lunoghiile kukumwoghopa uMutwa, tughimba usue tuli mu lutalamu ulwa kufua, mu uluo umue kukuavula avaantu kuuti vamwitikaghe. uNguluve mukava vvumi. 13 mu malembe amimike ghalembilue atukagwile vunono vuno tulivuo, najune nihuviila amasio ghano ghiiti, nilyamwitike uNguluve fyenambe kuuti na jumue mutukagwile vunono. 12 natulonda nilyajovile. najusue tui nu lwtiko ndavule uluo. pikughinia kange kulyumue, looli tulonda kukuavuula fyenambe tujova. 14 tukagwile kuuti uNguluve junno kino kinoghiile kukughinia vvimila usue, kuuti muve alyansusisie uMutwa uYesu ilikutusyusia na jusue. na masio agha kuvamula vano vikughinia vvimila ulwene ilikutuviika palikimo numue, kuuti tukale nu sino sivoneka pa maaso, vikusileka isa mu mwojo. Yesu. 15 lino, imhumhuko sooni tukwupila vvimila 13 ulwakuva, nave tuvoneka tulivanyalukwale, tuli umue, kuuti ulusungu lwa Nguluve luvakifika avaantu enendiiki vvimila mwa Nguluve, kange nave tuvoneka vinga, neke vamuuhongesaghe fijjo uNguluve. mu tuli nu luhalu vve vvimila umue. 14 ulughano lwa uluo uNguluve ighinisivua. 16 lino natudendevuka, Kilisite lukutulongosia usue, ulwakuva tukagwile kuuti nambe amavili ghiitu ghisakala, looli, n'kate mumoojo umuunhu jumo alwafwile vvimila avaanhу vooni, mu ghiitu. UNguluve ikutupela kuuva vapia ifighono fyon. uluo avaanhу vooni valyafwile. 15 UKilisite alyafwile 17 ulwakuva ulupumuko lwitu lupepe, kange lwa n'siki vvimila avaanhу vooni kuuti, avaanhу valekaghe n'debe vuvule. ulupumuko uluo lukutuling'hanikisia kukukala mu vughane vwake, looli mu vughane uvuvaha uwva kuvisila kusila. uvuvaha uvuo vukome vwa juno alyafwile na kusyuka vvimila aveene. 16 Kukila, vukutupelela kuvona imhumhuko isi nakiinu. lino kuhuma un'siki ughu, natukun'kagula umuunhu (aiōnios g166) 18 ulwakuva natulola vvimila ifinu fino vvimila avaanhу vooni kuuti, avaanhу valekaghe fivoneka, ulwene vvimila ifinu fino na fivoneka. ifinu kagula mu uluo. 17 umuunhu ghweni juno alimwa Kilisite, fino fivoneka fya n'siki n'debe vuvule, looli fino ujoo avumbiike vupia, isa muvukuulu sikelile, lino na fivoneka fya jaatu. (aiōnios g166) uvumuunhu vwake vupia. 18 neke isi sooni sihuma kwa Nguluve juno alyansung'hile uKilisite atusambanie usue nu mwene, kange atupeliile imbombo ija kupulisia imhola iijo ija kusambana nu mwene. 19 kwekuuti kukilila uKilisite, uNguluve ikuvasambania avaanhу nu mwene, kisila kuvalilila uvuhosi vwaave. kange atupeliile imbombo ija kuvaliuula avaanhу imhola ija lusambanio. 20 lino, uKilisite atusung'hile tukuvatasumma vvimila uKilisite kuuti: "musambane nu uNguluve! 21 UNguluve alyam'bikile uKilisite unsila kuvomba imbombo jaake, neke kukilila usue uNguluve ikuvasimilisia kusambana nu mwene. fwe nambe tukuvatasumma vvimila uKilisite kuuti: "musambane nu uNguluve!

5 tukagwile kuuti amavili ghiitu kye kyeve kya n'siki n'debe mu iisi muno. neke kyang'hanangike, uNguluve ilikutupeela uvukalo kukyanya uwva kusila na kusila vuno navuli ndavule ilikaaja lino lijengilue na mavoko gha vaanhу. (aiōnios g166) 2 ulwakuva mu iisi muno amoojo ghitu ghipumuka mu uluo tuli nu vusyukue uvukome uwva kuluta kuvukalo vvitu uwva kukyanya, ukuo uNguluve ilikutufywika amavili amapia. 3 tusyukilue mu ulu, kuuti mulwa kufwikua, apuo natuua vufuula. 4 pano yu jiighe mu ma vuli agha ghano gha kyeve kya n'siki n'debe tupumuka mu mojo ghiitu mu lwa kufua mu nyingga. na kwe kuuti tulonda kufuula um'bili ughu ghuno ghufua, ulwene tulonda kufwikua um'bili ghuno naghufua, kuuti um'bili ughu ghuno ghufua ghugulubikue na ghuno naghufua.

6 lino, ulwakuva tuvomba imbombo palikimo nu nhaata ghwinu, najumue muuva vaswambango na Nguluve tukuvasuma kuuti ulusungu lwa Nguluve valivango,' uMutwa unyangufu sooni, ijova.
luno mwupile mulekaghe kuuti lusove vuvule. **2** ulwakuva uNguluve iti, un'siki ghuno ghukanoghiile nikapulike, ikighono ikyo vupoki nikakutangile pulikisia, un'siki ghuno ghuno ghunoghiile ghwe ughu, ikighono ikyo vupoki kye iki. **3** lino, natuvomba lumonga luno lukuvasia avange, kuuti uvuvombi vwitu vuleke kujovua fivi. **4** ulwenen mu sooni tuhufia kuuti tuli vavombi vaake mulwa kuguda fiijo mu mhumhuko na mu nhalamu nyina. **5** kutovua, kudindilia mu ndinde, tukwovelua na mapugha gha vaanhу, tuvomba imbombo inhalamu, tilinda na kughonela. **6** kange tuhufia muvugholofu, mu vukagusi, mu lugudo, mu vukoola, mulwa kulongosivua nu Mhepo uMwimike, nu lughano ulusila vukedusi. **7** kange tuli vavombi vaake mulwa kupulisia imhola ija kyang'haani, mu ngufu sa Nguluve. uvugholofu kye kilwilo kuuti, ulubale ulwa ndia nu lwa ng'highi. **8** usue tutavwile, avaanhу vatughinie nambe vatubenapule, vatupaale nambe vatujove fiivi, tuvoneka tuli vadesi himbe tujova isa kyang'haani. **9** tuvomba imbombo heene natukaguliike himbe tukaguliike vunono. - tuvomba imbombo hene vano vifua kange lolagh! tujiighe tuli vwuumi. tuvomba imbombo heene tupumusivua vwimila vwa maghendele ghiitu, na kwe kuuti ndavule avaanhу vano vahighilue nambe kwe kufua. **10** tuvomba imbombo heene tuli nu lusukunalo, neke jaatu tuli nu lukeelo. tuvomba imbombo hene tulivakotofu, neke vinga vatupeliile uvumofu. tuvomba imbombo heene natukava kimonga ulwene tuli ni fiinu fyonи. **11** mwe va Kolinto, tujovile numue kisila kufisa kimonga, kange tujovile nu lughano ulukome. **12** usue natu vuhilile kukuvgatha umue looli umue, mu nyivonelo siinu, muvuhiilile kukutwagha usue. **13** lino, nijova numue hene nijova na vanango, muvisaghe nu lughano ulukome kulyusue, ndavule usue tulivuo. **14** namungavisaghe nu vu hangilanisi na vaanhу vano navitiki. ulwakuva uvugholofu nu vuhosи ndepoony fiiva vumo ndaan? nambe ulumuli ni ng'hiisi ndepoony fiiva pepamo? **15** kange ukilisite nu Beliali ndepoony vipuling'hana? nambe umwitki na juno namwitiki, ndepoony viiva nu vuhangilanisi vuki? **16** inyumba inyimike ija Nguluve ndepoony jiva vumo ni fihwani ifya manguluve? usue tuli nyumba inyimike ija Nguluve juno mwumi, ndavule uNguluve jujuo vule alyajovile." nili kukala mu veene. na kughenda palikimo na veene. Niliva Nguluve ghwave, voope viiva vaanhу vango. **17** lino uMutwa iti, "muvuuke pakate pa veene, mubaghule vano namungakolaghe ikiinu ikilamafu, najune pe kyanikuvupila. **18** niiva

7 lino, vaghanike vango, uNguluve afingile kukutupeela isio sooni sino alaghile, tuvalasyaghe mu sooni sino sikutupelela kuuba valamafu amavili na moojo ghiitu. tuvisaghe vimiike mulwa kumwoghopa uNguluve. **2** mutwupile mu moojo ghiinu, ulwakuva nakwale junu tumuhokile, nakwale junu tumulemisie. natunyanyile nambe jumonga. **3** nanijova ulu mulwa kuvapiika. ulwakuva ndavule nikajovile ulutası kuut, umue muli n'kate mu moojo ghiitu, tulipalikimo mu vwumi uvu, nambe kuuve kwe kufua. **4** nilin'sila vwoghoi, kange nikughinia vwimila umue, mung'hangisie fiijo, na pano kupumuka mu nyina, mumbikile niive nu lukeelo ulukome. **5** ye tutifikile ku Makedonia, tukakunilue ulwakuva tukale ni mhumhuko imbale sooni; kunji kukale nu vulugu mun'kate mu moojo ghiitu mukale nu ludwesi. **6** neke uNguluve unya kuvakangasia vano vali mu vukaming'hanilua mu moojo ghaav, akatukangasia mulwa kwisa uTiito. **7** nakwekuti uNguluve akatukangissie mulwa kwisa uTiito lwene, looli na vule mukan'kangisie umwene. akatwoliike vule munsyukilue une, na vule musukunala na kukun'hangajikila une. isio simhelilie kuhovoka kyongo. **8** palikimo na kuva, ikalata jino nikavalembile jika vapeliile ulusukunalo nanikupiika. looli nikupiika vwimila ikalata ijo ye niwwene jikavapeliile umue muuve nu lusukunalo. poope mukale nu lusukunalo mu n'siki n'debe vuvule. **9** lino nili nu lukeelo, nakwekuti nili nu lukeelo ulwakuva mukaale nu lusukunalo, jeeje, ulwene nili ulwakuva ulusukunalo lwinu lukavapeliile mulate uvuhosi vwinu, ulusukunalo lwinu lukaale mu vughane vwa Nguluve, mu uluo na tukavalemisie vwimila sino tukavalembile. **10** ulwakuva ulusukunalo luno lukwisa vwimila, uvughane vwa Nguluve lupelela ululaata luno lupelela uvupoki kisila kuuba nu lupiko, looli ulusukunalo luno lukwisa vwimila imbombo sa mu iisi, luleta uvufue. **11** lolagh! ulusukunalo luno lukwisa muvughane vwa Nguluve, luwapeliile kuuba ni kivavilisi ikyo kuvomba sino sinoghiile, luwapeliile kukujoleka kuuti sino muvomba sa kyang'haani kukalalila uvuhosi, kukumwoghipa uNguluve, kusyukua kkum'bona, na kuvona kuti juno ahokile upiile uluhombo lwave. mu isio sooni muhufisie kuuti muli vasila n'kole. **12** lino, nambe nikavalembile umue, nanika valembile vwimila mwa muunhu juno amhogile ujunge, nambe juno uvuhosi vumpumwisie. looli nalondagha kuuti mukagule jumue pa maaso gha Nguluve vule mukaghimbile kukutavula vwimila usue. **13** mu uluo mutukangisie. palikimo nuluo tuhovoka

kange tuli nulukeelo vvimila, ulukeelo Iwa Tiito vule muuva muling'hiine. 15 ulu luli ndavule lulembilue," mweni mukamhovwiesie mu mwojo. 14 ulwakuva junu alinafyo finga, naakale ni fya kisighala, kange juno nanikale ni soni, ndave nikighinisie kwa mwene akale nafyo fidebe naakaghilue. 16 nikumwongesia vvimila umue. sooni sino twavavulagha sikaale sa uNguluve junu ampelelile uTiito umwojo ughwa kuhimba kyang'haani. enendiki na sino tukavaghinisie umue kukuvatanga umue, ndavule nili naghwo une. 17 kwa Tiito, soope sivonike kuuti sa kyang'haani. nakwekuti ye tukun'suma akakundile lwene, mu uluo 15 ulughano Iwake kulyumue luvalaha kyongo, na ghwope akale nu vusyukue uvwa kwisa kukuvatanga. pano ikumbuka uvukundi vwinu mweni na vule akisile kulyumue nu vughane vwake jujuo. 18 mukamwupiile vunono, kange nu vvoghofo. 16 tukunsung'ha nu unyalukolo ghwitu ujunge junu ifipugha nihowike ulwakuva lino ninoghiile kukuvahuvila ifya vitiki fikumughinia mu mbombo ija kupulisia imhola inofu. 19 nalwe lululuo lwene, looli kange ifipugha ifya vitiki fikansalwile unyalukolo ghwitu ujuo kuuti avisaghe palikimo nusue pano tutwala ulutango ku vaanhu. imbombo iijo, jikumughinia uMutwa, kange jihufia vule tuhimba kukuvatanga avange. 20 natulonda tupikwaghe nu muunhu ghweni vvimila usue nambe ni mbombo jino tuvomba. 21 tukulolelela fijo kuvomba vunono, nakwekuti pa maaso gha Mutwa lwene, looli na pa maaso gha vaanhu. 22 kange tukunsung'ha unyalukolo ghwitu ujunga aave palikimo navuo. ke kinga tumwaghile kuuti ali ni kivavilisi kuvomba imbombo nyingga. nambe lino alinikivavilisi fijo ulwakuva ikuvahuvila umue. 23 lino nave umuunhu ilonda kukagula imhola sa Tiito, uju m'bomb mbombo n'jaango mulwa kuvatnaga umue. neke nave ilinda kukagula imhola sa vange, avuo vanyalukolo viittu, vasung'hilue ni ifipugha ifya vitiki. voope vukumughinia ukilisite. 24 lino, muvahufyaghe avaanhoo avuo ulughano Iwinu, neke ifipugha ifya vitiki fikagule kuuti sino tukughinia vvimila ume se seene.

8 lino, vanyalukolo viit tulonda umue mukagule vule uNguluve afisungukile ifipugha fya vitiki ku makedonia. 2 un'siki ghwia ngelo imbaha sa mhumhuko, ulukeelo Iwave uluvaha palikimo nu vukotofu vwake, kulyavapelelile kuuva nu yumofu vuvaha vwa vukoola. 3 nikuvavuula kuuti valyatavwile ifinu finga, kukila vule valyale. 4 kange valatawwile mu vughane vwake na kukutupelepesia kuuti vavasaghe vuhangilanisi nusue mu mbombo ija kuvatanga avitiki. 5 valyavombile uluo kukila vule tulyale tuhuvila. vakinawile taasi kwa Mutwa, neke vakinavila vavuo kulyusue mu vughane vwa Nguluve. 6 lino, tukampelepesia uTiito kuuti iise avatange kumala imbombo iijo, ulwakuva ghe junu akatengwile imbombo iijo kulyumue. 7 ndavule muli vamofu mu sooni - mu Iwtitiko, mukipelua ikya kupulisia, mu vukagusi, kughimba, paliimo na mulughano Iwinu kulyusue. lino muvisaghe vamofu na mu mbombo iji ija kuvatanga avange. 8 pano nijova isi nakwekuuti nilonda kukuvumulisia, ulwene nikuvavuula imhola isa vange ndavule vighimba, kange nilonda kulola ulughano Iwinu ndave Iwa kyang'haani. 9 ulwakuva umue mukagwile vule uMutwa ghwitu uTeesu Kilisite alyavasungukile, na pano alyale mmhofu, akiwiika n'kotofu vvimilaumue. neke mu vukotofu vwake, umue muuve vamofu. 10 lino, vvimila imhola iji nikuvavuula luno lunoghiile kulyumue fijo kuvomba uluo ye mutengula, mumale imbombo iijo. 12 ulwakuva muli nu vunoghelua vwa kuvomba imbombo iji, uluo lunofu kange lukwitikisivua. neke lelo luvisaghe mulwa fino umuunhu alinafyo nakwekuti fino naalinafyo. 13 uvufumbue vwa mbombo iji, nakwekuuti umue mudujue nu n'sigho ughwa kutanga avange, neke aveene vavasaghe kwaki, ulwene tulonda avanyalukolo viit ughwa kuhimba kyang'haani. 14 un'siki ughu pano mulinifii finga, muvutangaghe vano navalni nafyo neke voope pano mukalaghile. mu uluo muuva mutavwile nu mwojo viliiva ni fiinu finga vilikuvatangagha umue, mu uluo um'balafu, nakwekuti jumonga iiva avumilisie. 6

9 lino lunono fijo kulyune kukuvalembela vvimila, ulutango Iwinu ku vitiki. 2 nikagwile umwojo ghwini ughwa kuvatanga avange, ghuno najune nikughinia vvimila umue ku vaanhu ava ku Makedonia. nikavavulile kuuti, ikipugha ikya vitikiava kukighavo ikya Akaya vakiling'hanisie kuhuma umwaka ghuno ghwakila. umwojo ghwinu ughuo ghuwapeliile vinga mu veene kuuva nu mwojo ughwa kutavula. 3 lino kuvomba lumonga. u lwene mwava munoghelua nivasung'hile avanyalukolo viit ava kuuti, ulughinio kuvomba. 11 lino, ndavule mukaale mu noghelua lwoo vvimila umue luleke piiva lusila luvumbulilo, mu lwa kuuti mwale muuva muling'hanisie, ndavule nikajovile. 4 ulwakuva nave nisiile ukuo palikimo nu muunhu ghweni ughwa ku makedonia na kuvona luvisaghe mulwa fino umuunhu alinafyo nakwekuti fino namuling'hanisie, mwale muuva mutukosekisie isoni - nanijova kiinu kulyumue - ulwakuva nilin'kali fijo vavasumue. 5 lino niywene lunono nivasumue neke lelo valing'hanikisie ng'haani uluvonolo ndavule luno mukalaghile. mu uluo muuva mutavwile nu mwojo viliiva ni fiinu finga vilikuvatangagha umue, mu uluo um'balafu, nakwekuti jumonga iiva avumilisie. 6

mukumbukaghe kuuti, umuuhu juno ivyala fidebe, ghweni juno ikuvona kuuti umwene ghwa Kilisite, leka ipeta fidebe, juno ivyala vvimila uufumbue vwa lufunyo ikumbusie jujuo mwene kuuti ndavule alivuo kuuva ikava ulufunyo. 7 umuunhu ghweni atavulaghe ndavule ghwa Kilisite, najusue tuli va Kilisite ndavule umwene. alamwile mu mwojo ghwake, alekaghe kutavula 8 nakyanivona soni ningighinie vvimila uvutavulilua nu lusukunalo nambe kukwumilisivua. ulwakuva vuno uMutwa atupeliile, ulwakuva uvutavulua uvuo uNguluve ikumughana umuunhu juno itavula nu navukuvanangania, looli vukuvatanga mu Iwtikio. mwojo um'balafu 8 pe uNguluve ikuvafunyagha 9 mu kalata sango sino nikuvalembela, nanilonda mu nyina kuuti jaatu muvisaghe ni finu fyonu fino kukuvgohfia. 10 ulwakuva avaantu vamonga viiti mulonda, neke muvusaghe vaantu va kuvomba "ikalata sa Paulo sili na masio amakali kange sili inofu inyinga. 9 ndavule lilemblue kuuti, Atavwile ni ngufu, looli kim'bili umwene nsila ngufu. amasio ikyuma kyake kukuvapeela avakotofu. uvukoola gha mwene namaghana kupulikisia" 11 avaantu vvake vwa fighono fyon. (aiōn g165) 10 Ghwope ndavule avuo vakagulaghe kuuti, sino tukavalembile junu ikumpeela umuunhu imbeju ija kuvyala nu mu kalata pano tulikatali, se sino kya tuvomba n'kate ghwa kulia, ikuvapeela imbeju ija kuvyala pano tuli numue. 12 natukuvika nambe padabe mu na kukuvongelesia. umwene ilikwongelesia 13 13 poope, nakyatukughinia kukila ikighelelo ikyu ulwakuva imbombo iji jino muvomba nakwekuti jitanga mbombo jino atupeliile uNguluve. ulwene tuvomba va vitiki vano vaghilue, looli jipelela avaantu vinga ulue n'kate mu kighelelo kino uNgluve atupeliile usue, vamhongesiaghe fijo ungluve. 13 imbombo iji jino ijo je jino luromba lwoni kulyumue nambe kutali. 14 muvomba jihufia kuuti umue muli vavombi vanofu mu ulwakuva natukakiling'hinie jusue ikighelelo ye lukwisa uluo avaantu vikumughinia uNguluve. vikumughinia kulyumue. tulyale vakwanda kukuvaletele imhola inofu vvimila uvukundi vwinu uvwa kwitika imhola inofu ija Kilisite. 15 nakya tukughinia vvimila imbombo ja ija Kilisite. kange vikumughinia pano vikuvwagha vaangu avange. ulwene, tuhuvilla vule ulwitiko lwinu uvukoola vwinu mulwa kuhangilanila ifiinu palikimo lukwongeleta, na ji mbombo jitut pakate pa lyumue ji na veene na vange vooni. 14 vavasyukilue, kange kwongeleta. 16 tuhuvila ku ulu kuuti kyande tupulisia vikuvasumila. vivomba uluo vvimila ulusungu uluvaha iMhola iNofu na ku iisi isingi, nakyande tukughinia luno uNguluve avapeliile. 15 tumuhongesiaghe vvimila imbombo jino jivombua imbale isingi. 17 uNguluve vvimila ikipelua ikivaha ikyu kudgeha, kino loli, umuunhu ghweni juno ikughinia, ighiniaghe vvimila uMutwa. 18 ulwakuva umuunhu ghweni, juno ikughinia jujuo nakwitikisivua, looli juno ighinisivua nu Mutwa.

10 une ne Paulo, ne juno nivoneka nili mhuugu pano nili palikimo numue, neke nivoneka nili n'kali pano nili kutali numue, nikuvasuma mu lujisio na mu vuuhugu vwa Kilisite, 2 niliiva nisile kulyumue. nikuvasuma umue kuuti, un'siki ghuno nilliv nisile kulyumue nanilonda kuuva n'kali. neke ninoghiile kuuva n'kali ku vaantu vooni vano visaagha kuuti usue tuingilila isa mu iisi. 3 ulwakuva nambe ndave tukukala mu iisi, natulua ilibaatu ndavule ava mu iisi. 4 ulwakuva ifilwilo fino tulwila ililugu ilio nafya mu iisi, ulwene fili ni ngufu kuhuma kwa Nguluve isa kunangania amalinga gha valugu. tunangania amasio ghooni agha vudesi. 5 kange tunangania amasio ghooni agha kughinia ghano ghisigha avaantu kuuti, valeke kukun'kagula uNguluve. kange tughoma amasaaghe ghooni kuuti ghan'kundaghe uKilisite. juno na ghwe amasaaghe ghooni kuuti ghan'kundaghe uKilisite. juno mukupiile kulyusue, nambe mukwupila imhola 6 neke muliiva mukundile lwoni, usue tuling'hanisie ijingi, jino namukwupiile kuhuma kulyusue. mungigude kuhigha inongua sooni sino nasa vukundi. 7 mu ku isio, kuva lukwiliine! 5 une nakwekuti nili n'debe lolaghe fino fivoneka pamaaso ghiinu, umuunhu kukila vuo vano vitambulua vasung'hua vavaha. 6

neke lino nambe nanivulanisivue kudalikila, uvukagusi vaYahudi ing'hwego fijigho fitatu nabusika lubale, vwango vukome. tuhufisie uluo kulyumue mu sooni nivombilue uluo 25 kahaano. nikopilue ning'hwegho sino tuvomble, kange vukagulike kulyumue. 7 asi, katatu. nitovilue kamo na mavue. nikulwike katatu mu nikavomble fivi pano nikajisisie mu lwa kupulisia ngalava. nikikalile mu nyanja pakilo na pamwisi. 26 ke imhola inofu ija Nguluve kulyumue, kuuti umue kinga pano nakyulagha, navisagha mulutalamu ulwa mughinisivue? 8 ye nivomba imbombo kulyumue, fikogha, mulutalamu ulwa vahiji avabudi, mulutalamu nupilagha ulutango kuhuma kufipugha ifingi ifya vitiki. kuhuma kuvajango, mu latalamu ulwa vano navitiki, mu uluo nikaale hwene nikuuny ifiinu fwave, neke mulutalamu ulwa mulikaaja, mulutalamu ulwa kulihaka, nivatange umue. 9 un'siki ye nili palikimo numue, pano mulutalamu ulwa mu nyanja, mulutalamu luno luhuma naghiluaga nanikaale n'sigho kwa muunhu, ulwakuva ku vanyalukoloavadesi. 27 nivombie imbombo avitiki vano vakahumile ku Makedonia vakamheliile inhalamu na kupumuka ke kinga ninoghoni maaso, fino nilonda. mu uluo nikaale nikulolelela kuuti nileke nipurwike ni njala ni kyumilia, ke kinga nikalile kisila kuuva n'sigho kulyumue, kange nifikulolelelagha. 10 kulia, na kukukala ku mhupo na kuuva kisila mhenda. ndavule uwwakyanghaani vwa kilisite vule vulivuo 28 palikimo nisio sooni, jaatu nisagha vvimila ifipugha mun'kate mulyune, nakwale nambe jumo mulikaaja ifya vitiki. 29 nave jumonga m'botevote, najuune lwoni ilya Akaya, juno kya ikusigha kukughinia vvimila nikupulika m'botevote. nave jumonga van'kuvisie imhola jji. 11 lwa kiki? ulwakuva nariavghanile? najuune niiva muvuva. 30 nave lunoghile, nikughinia uNguluve akagwile kuuti nivaghanile. 12 nifivombagha vvimila uvivotevote vwango. 31 uNguluve nu Nhaata ndavule nivomba lino, kuuti avasung'hua avuo vano ghwa Mutwa Yeesu juno anoghiie kughinisivua viiti ve vavaha, vakunue ikya kughinia kuuti nivomba ifighono fyon, akagwile kuutinanijova vudesi. (aiōn 165) 32 ye nili mu likaaja lya Damesiki, umulongosi ndavule usue. 13 ulwakuva avaanhу avuo vasung'hua vavudesi, ve vavombi avasyangi, vikuviika hwene juno akalongsiaqha ikighavo kino kyale mu vutwa vasung'hua va Kilisite. 14 mu uluo natudegha, vwa Ntwa uAleta, alyavikile avaloleleli mu likaaja ilio ulwakuva naju Setano jujuo ikuviika hwene nyamhola kuuti vang'hole. 33 looli avaanhу vamonga vakanyisia ghwa lumuli. 15 kange natudegha pano voope mu kiivo kukilila pa lidilisa lino lyale mu luvumba avavombi vaake vikuviika hwene vavombi vagholofu. nikakuluka kukolua

uvusililo vvake vilikwupila sino siling'hiine ni mbombo saave. 16 nijova kange, napeangavisaghe umuunhu ghweni juno isagha kuuti, une nilin'jaasu. neke nambe mwiti nilin'jaasu, nikuvasuma mhumhulikisie, neke najune nighinue padebe. 17 amasio ghano nijova lino aghakughinia, nanilaghilue nu Nguluve, looli nijova hwene muunhu n'jaasu. 18 ulwakuva vinga vikughinia vvimila isa m'bili, najue nighinie. 19 umue muli nu luhalu, fyenambe mukuguda na kukuvakunda nu lukeelo avaanhу avajaasu. 20 mukuguda na kukun'kunda nambe umuunhu juno angakuviike mu vukami, nave ipelela kubaghulana n'kate mulyumue, nave ikuvatumila umue ku luvumbulio lwa mwene, nambe ikughinia na kukuvarapula ku maaso. 21 nivona soni kujova kuuti pe usue tukaale vavotevote kuleka kuvomba isio. lino nave kwale umuunhu ghwensi juno ikughinia - nijova hwene nilin'jaasu - najune ninoghile kughinia. 22 asi! aveene vaYahudi? najune nili muYahudi kikola kya Abulahamu? najune nili kikola kya Abulahamu. 23 asi! aveene vavombi va Kilisite? (nijova hwene nihasing'hinie uluhala.) une neene m'bombi ghwa Kilisite kukila aveene. une nighimbilue kuvoma imbombo kukila, ke kinga nidindilue mu ndinde, ke kinga nitovilue kyongo. kange ke kinga navisagha mu latalamu ulwa kufua. 24 nitovilue na

12 ninoghile kukughinia nambe nakuvumbulila kimonga. looli nitapikughinia vvimila inyivonelo ni mhola isingi sino ambonisie uMutwa. 2 nimmanyile umuunhu jumo mwa Kilisite, juno amaka kijigho na ghane gha kilile, alyatolilue kuhanga kufika ku vulanga uvwa kukyanya fijo. — apuo nanikagwile pamo alyale mu m'bili ughu, pamo naalyale mu m'bili ughu, looli uNguluve ghwemwene akagwile. 3 kange nikagwile kuuti umuunhu uju - pamo alyale mu m'bili ughu, pamo naalyale mu m'bili ughu, une nanikagwile, looli uNguluve ghwe mwene akagwile. 4 alyatolilue kuhanga kufika ku paladiso ukkuo akapulika amasio amimike kyongo ghano umuunhu naangajove kange naanoghile kujova. 5 lino nikughinia vvimila umuunhu ujuo. une nanikughinia vule nilivuo, ulwene nikughinia vvimila uvivotevote vwango. 6 nambe naale nilondaghe kukughinia, naale niiva n'jaasu, ulwakuva naale niiva nijova isa kyang'haani. lino nikusigha kukughinia, kuuti umuunhu ghwensi alekaghe kukumbona une kuuti ninoghile kyongo kukila sino vikusivona na kukusipulika kuhuma kulyune. 7 neke kuuti nileke kukughinia kyongo vvimila inyinga isa kudegha sino uMutwa uYeesu ambonisie, nikapelua ulupumuko mum'bili

ghwango luno luli ghwene mafua. ulupumuko avaanhу vingа mulyumue vano vakavombile inyivi uluo nsung'huа ghwa Setano, asung"hilie kuuti ulutasi, navalatilе. vajighe na maghendele agha amhumhusie, neke nileke kukughinia. 8 nikansuma vuwafu, uvughendamwalu nu vunoghelua uvunge uMutwa katatu kuuti amhoke mulupumuko uluo. 9 vuno vakaale navwo.

neke umwenen akam'buula akati, ulusungu lwango lukukukwila, ulwakuva muvuvotevote mwe muno ingufu sango sivoneka. mu uluo nikughiniagha nu lukeelo ulukome vimila uvuvotevote vwango, kuuti ingufu sa Kilisite sivisaghe numue. 10 lino nili nulukeelo vvimila uvuvotevote, kulighua, kuuva mu nhalamu, kuuva mulupumuko na kuhangajisivua vvimila uKilisite, ulwakuva pano niiva m'botevote, pe pano niiva ni ngufu. 11 lino une nili n'jaasu umue mwemue mumheliile ku ulu. umue muveela munoghile kukunginia, ulwakuva nambe nivoneka kuuti naninoghiile, une nanili nsunghua n'debe kukila avuo vano vitambulua vasung'huа vavaha. 12 ye nili ku lyumue nikaale nu lugudo na kuvomba ifidegho ni fi valilo fino fyahufyaghа kuuti une nili nsung'huа. 13 nakwekili kimonga kino nivombie kufipugha ifingi ifya vitiki. neke nanivombie kulyumue. ulwene kuuti pano nanikaale n'sigho kulyumue? neke uvuo vwe vvitiki vvango, mun'saghilaghe. 14 lolaghа! une nikuling'hania kulkwisa kulyumue ulwa vutatu. neke naningave n'sigho kulyumue ulwakuva nanihonda ifiinu fiinu, nikuvalonda umue. ulwakuva avaanha navanoghiile kuvuta ifiinu kuuti five fya vapafi, looli avapafi vanoghiile kuvuta ifiinu kuuti five fya vaanha. 15 une nili nu lukeelo kuhumia ifiinu fyango na kukuhumia juune kukuwatanga umue. nave nikuvaghana fijo, ninoghiile kughanua padabe? 16 neke ndavule lulivuo, une nanikaale n'sigho kulyumue. looli ulwakuva une nili n'sufu fijo, nihwene juno avakoovile nu vusyangi. 17 asi! nikatoliile kimonga kulyumue mulwa kukava uluvumbulilo kukilila avaanhу vano nikavasung'hile? 18 nikan'sumile uTito palikimo nu nyalukolo ghwitu ujunge kuuti iise kulyumue. asi! uTito akatoolile kimoga kulyumue? asi! natukagwile musila jila jila? vule, natukaghendile mu sajo sila sila? 19 musagha kuuti un'siki ghwoni ughu, tukujoleka kulyumue kuuti muleke pikutuvona kuuti tulivavipi pa maaso ghiinu? tujova isi ulwakuva tuli vavombi va Kilisite, na ju Nguluve akagwile, isi sooni tuvomba kukuwatanga mukangale mu Iwitiko. 20 lino nikwoghopa kuuti, niliiva nikwisa kulyumue nili kuvagha muli nu luveelo luno nanikeela une. nikwoghopa kuuti ndepoonu nilikuvaagha muli na mabaatu, ni gila, ni ng'halaasi, nu vusulani, kudeselanila kukughinia kuuva na matiling'hano. 21 kange nikwoghopa kuuti niliiva nikwiisa kulyumue, uNguluve ghwango ilikumbiika nivone soni pa maaso ghiin. nulisukunala kuvonu

13 ulu luuva lwa vutatu une kukwisa kulyumue "lunoghiile un'kole uvwolesi vwake vukagulikaghe na vooleso vavili nambe vatatu. 2 ye nisile ukuo ulwa vuvili, nikavavulile kuuti, niliiva nikwisa naniliiva ni kisa kuveene na kuvange vooni. 3 ulu, nikuvavuula umue ulwakuva mulonda ikivalilo ikyu kukagula nave uKilisite ijova kukilila une. ulwene nam'botevote kulyumue, looli umwene ghwe nya ngufu. ghwe junu ivomba imbombo n'kate mulyumue. 4 poope, nambe alyale n'sila ngufu ye ikomelua pa kikovekano, lino mwumi mu ngufu sa Nguluve. fye enendiki nاجسue tuli vasila ngufu mwa Kilisite, neke pano tukuvavombela umue, tuuva vvumi palikimo nu mwene mu ngufu sa Nguluve. 5 lilo, mughelaghe jumue neke mukagule nave muli nu Iwitiko. asi, namukulutang'hania kuuti, uYeesu Kilisite ali n'kate mulyumue? umwene mwale, looli nave namukulutang'hania mukunilue. 6 neke nihuviла kuuti, umue kya mukulutang'hania kuuti usue natukanilue. 7 lino tukuns'uuma uNguluve kuuti namungavombaghe inyifi. nanisuma kuuti usue tuhwene tusilolile ingelo, ulwene tusumma kuuti muvombaghe inofu, nambe usue tuvoneka hwene tukunilue ingelo. 8 ulwakuva natuliningfu isa kusigha uvwa kyang'haani, looli kughina kupulisia uwakyang'haani. 9 ulwakuva tuhovoka pano usue tulivavote vote, neke umue muli ni ngufu. tukun'suma uNguluve avatange muuve vagholofu. 10 nikuvalembela amasio agha pano nikyle kulkwisa, kuuti niiva nikwisa kulyumue, naningesivonaghe sino ndepoonu sikumheela niive n'kali vvimila uvutavulua vuno amheliile uMutwa. ulwakuva uMutwa naamheliile uvutavulua uvwa kuvanangania, looli uvwa kuvatanga mu Iwitiko. 11 lino vanyalukolo vango, muhovokaghe muvisaghe vagholofu, munyamasaniaghe, muvisaghe vumo, muvisaghe nu lutengano. naju Nguluve unya lughano nu lutengano iiva palikimo numue. 12 mu hungilanaghe mu lughano lwa Kilisite. 13 avitiki vooni kuvuvalungila. 14 ulusungu lwa Mutwa Yeesu Kilisite, nu lughano lwa Nguluve, nu vuhangilanisi vwa Mhepo uMwimike, fivisaghe palikimo numue mweni.

Vagalatia

1 une ne nsung'ua Paulo. une nnilinsung'ua kuhuma kuvaanhu nambe kukilila kuvaanhu, neke kukilila kwa Yesu Kilisite nu Nguluve Nhaata juno alyansyuule kuhuma kuvaafue. **2** une palikimo na vanyalukolo tukusilembela itembile sooni sa Vagalatia. **3** uvumosi nu lutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yesu Kilisite fivisaghe numue. **4** jino akihumisie vvimila isambi situ neke kuuti atupoke mu fighono ifi fya vuhos, kuhumilanila nu lughano lwa Nguluve ghwitu nu Nhaata. (aiōn g165) **5** kwa mwunesi vuve vvimike vuno navuli kusila na kusila (aiōn g165) **6** nidegha kuuti musyetukila ng'aning'ani mu livangili ilangi, nidegha kuuti musyetukile kutali kuhuma kwa juno alyavakemheli ku vumosi vwa Kilisite. **7** kusila livangili ilangi, neke kwevale avaanhу vamonga vano vikuvasababikisia imhumhuko na kunoghua kusyetulania ilivangili lwa Kilisite. **8** neke nambe ndeve twesue au uMhola kuhuma kukyanya apulisia kulyumue ilivangili ilangi lino tukapulisia kulyumue na aghunuaghe. **9** ndavule ino tukajovile muvutengulilo, lino nijova kange, "ndeve kuli nu muunhu ilikuvapulisia ilivangili ilangi lino namukupile na aghunuaghe," **10** pe lino nilonda kuhakikisia ku vaanhу au uNguluve. nilonda kukuahovosia avaanhу? ndeve nighendelela kughelasia kukuahovosia avaanhу, une nanili nsung'ua ghwa Kilisite. **11** vanyalukolo ninoghua umue mukagule kuuti ilivangili lini nikapulisia nalihumila kuvaanhu. **12** nanikwupile kuhuma kwa muunhu, nambe nanikavulanisifue, looli lulyale lwe, vwa Yesu Kilisite kulyune. **13** mukapulike uvwumi vango uvwa kunsana ku nyifunyo isa kiYahudi, silyale sikumhumhusia ku vukali mu tembile ja Nguluve kukila na kukum'buda. **14** nilyaghendelile mu tembile ja kiYahudi kukila avanyalukolo vango vinga avaYahudi. nilyalye nu lughimbo kyongo mu vutavike la vababa vango. **15** neke uNguluve lukamunoghile kukunavia une kuhuma mulileme lwa mama ghwango. akang'emelile une kukilila uvumosi vwake. **16** kukum'bonesia unswambe n'kate n'jango, neke kuuti niimpulisia u mwene ku vapanji. nanikalondile kuvungua na vaanhу. **17** kange nanikatoghile ku Yelusalemu ku vala vano valyale vasung'ua ye nikyale une. pe pano nikaluta ku vualabuni na pambele kugomoka ku Damesiki. **18** amaka ghatatu pambele nikatogha kuluta kuYelusalemu kukumughendela uKefa, nikikalile nagho iighono kijigo ni fihano. **19** neke nanikawaghile unsung'ua ujunge neke ju Yakobo unyalukolo ghwa Mutwa.

20 loola! pavulongolo pa Ngulluve nanisyanga ku kila kino nilemba kulyumue. **21** pe pano nikaluta ku fighavo fya Shamu na Kulikia. **22** nanika kagulike ku maaso gha tembile ja vaYahudi vano valyale mwa Kilisite, **23** neke vakale vipulika lwene," umwene juno akale ikutupumhusia lino ipulisia ulvitiko luno akale ikulunangania." **24** valyale vikumughinia uNguluve vvimila jango.

2 kukila amaka kijigo na ghane une, uBalinaba palikimo nu Tito tukaluta kange ku Yelusalemu. **2** nikalutile ulwakuva uNguluve akivonisie kulyune kuuti nikanoghile kuluta. nikavikile pa maaso ghave ilivangili lino nikapulisia ku vapanji. [neke nikajovile kuluiso ku vano vakajovilue kuuvu vimilisi]. nikavombile ndiki neke kuuti nanikale nikimbila nambe nikakimbile vuvule. **3** neke nambe uTito juno alyale palikimo nune, juno alyale muYunani vakamulasimisie kukeku. **4** ili likahumile ulwakuva avanyalukolo vavudesi vakisile kuluiso kuposelesia uvuhulu vuno tulinawvo mwa Kilisite Yesu. vakanoghilue kukutuvomba usue tuve vasung'ua va ndaghilo. **5** natukajhumisie kukuvitika nambe ilisala limo neke kuuti ilivangili lya kyang'haani lisighale kisila ndavule lilivuo ulyumue. **6** neke vala vano vajovilue kuva valyale vimilisi navakahangile kimonga kulyune kino vakale vikukivomba nakikale nu luuvumbulilo kulyune. unguluva naikwitika ulughano luno lukililile lwa vaanhу. **7** pe pano vakanyaghile kuuti nitikilue kupulisia ilivangili ku vala vano navakekilue. lu lyale ndavule uPeteli apulisia ilivangili ku vano vakekilue. **8** ulwakuva uNguluve akavombie imbombo n'kate ja Peteli vvimila uvusung'ue ku vala vano vakekilue, kange akalyavombie imbombo n'kate jango ku vapanji. **9** unsiki ghuno uYakobo, uKefa nu Yohani, valyakagulike kuva valyajengile itembile, vakavumanyile uvumosi vuno nikapelilue, vakatwupile mulukong'ano une nu Barnaba. vakavombie ndiki neke kuuti, tulute kuvapanji, kange neke tuwesie kuluta kuvala vano vakekilue. **10** kange vaktulondile usue kuvukumbua avakotofu. nune kange nikaghanilue kuvomba ndikio. **11** unsiki ghuno uKefa akisile ku Antikia, nikankanile pavwelu ulwakuva akahokile. **12** ye vakyale kulkwisa avaanhу vamonga kuhuma kwa Yakobo, uKefa akale ilia palikimo navapanji. nekeavaanhу ava ye vikwisa akabuhila na kuvuka kuhuma ku vapanji akale ikwoghopa avaanhу vanovilonda kukeku. **13** vule vule navaYahudi vamonga vakalungine nu kefa mu vuhomeleg'ani uvu. amahumile ghake ghakale kuuti nambe uBarnaba akatolilue nu vuhomeleg'ani vwaave. **14** neke ye nilolile kuuti navakale vikulilutila ilivangili ilya

kyang'haani, nikam'bula uKefa pa maaso ghave uNguluve naikum'balila ikyang'haani nambe jumo vooni," ndeve umue muliva Yahudi neke mukukala mu mu ndaghilo kwa kuva unya kyang'haani ikukala ku vutavike uvwa vapanji nakukuvuleka uvwa vayahudi, Iwitiko" 12 indaghilo najihumilanila nu Iwitiko, neke kiki mukuvalasimisia avapanji kukukala ndavule pe pano "juno ivomba isi mu ndaghilo ikukala mu avaYahudi?" 15 usue twevano tulivayahudi vakuholua, ndaghilo. 13 uKilisite alyatupokile usue kuhuma ku natulivapanji avanya sambi." 16 kagula kuuti nakwale lughuno lwa ndaghilo un'siki ghuno akavombikue junu ivalilua ikyang'haani mu maghendele gha kuuva lughuno vvimiila jitu, ulwakuva jilembilue," ndaghilo. looli vivallilua ikyang'haani ku Iwitiko nkate aghunilue umuunhu ghweni junu akovikue kukyanya ja Kilisite Yesu neke kuuti tuvalilua ikyang'haani ja mpiki." 14 uvufumbue vulyale kuuti, ulfunyo ku Iwitiko n'kate ja Kilisite sio kuuti kumaghendele luno lulyale kwa Abulahamu Iwale lukwisa kuvapanji gha ndaghilo. mu maghendele gha ndaghilo kusila mwa Kilisite yeesu, neke kuuti twupile uluingo lwa m'bili ghuno ghulivalilua ikyang'haani. 17 neke pano Mhepo kukilila u Iwitiko. 15 vanyalukolo nijova mu tukumulonda uNguluve kwa kutuvalila ikyang'haani lwa m'bili nambe pano ulwiting'ano lwa ki muunhu n'kate ja Kilisite, tukujagha najusue tuli ni sambi, pe luvikilue kikangafu, nakwale junu ijesia kubenapula uKilisite akavombilue kuuva nyasambi? na ndikio! nambe kukwongelesia. 16 lino ulufingo lukajovilue 18 ulwakuva ndeve nivika uluhuvilo Iwango kuvika kwa Abulahamu na kukisina kyake. naijova kuuti, indaghilo, uluhuvilo luno nikavusies, nikujivonesia "kufisina" kusona vinga looli jumo mwene, "ku june kuva nilin'denya ndaghilo. 19 kukilila indaghilo kisina kyako" junu ghwe Kilisite. 17 lino niti ndiki, nikawile mu ndaghilo, lino ninoghile kukukala vvimiila indaghilo jino jikisie amaka 430 pambele, najivusia uNguluve. 20 nipumwike palikimo nu Kilisite na nene ulupuling'ahano lwa kunsana luno lukavikilue kange nejuno nikukala, looli uKilisite ikukala n'kate Nguluve. 18 kwa kuva uwwimilisi vwale vukwisa ku jango. uwwumi vuno nikukala mu m'bili nikukala ku sila ja ndaghilo, navwale vukwisa kange ku sila ja lufingo. neke uNguluve akavuhumisie vuvule kwa lufingo. neke uNguluve akavuhumisie vuvule kwa Abulahamu ku sila ja lufingo. 19 kiki lino indaghilo jikahumisive? jikongelesivue kuhumila mu vuhos, kuhanga umuholua ghwa Abulahamu ise ku vala vano akafingilue, indaghilo jikavikilue ku kulila avanyMhola ku luvoko lwa junu isambaria. 20 lino junu isambaria ifumbua kukila umuunhu jumo, looli uNguluve ghwe jumo mwene. 21 pe lino indaghilo naijova isa mu lufingo lwa Nguluve? na kwekuuti! ulwakuva nave indaghilo jino jikamumisive jilyale ni ngufu isa kuleta uwwumi, ikyang'ani jale jipatikana ku ndaghilo. 22 neke peepano ililembe lidindiile sooni mu muvhosi. uNguluve alyavombie ndiki neke kuuti ulufungo Iwake ulwa kutupoka usue ku Iwitiko mwa Kilisite Yesu luwesie kapatikana ku vala vano vikumwitika. 23 neke ye lukyale kumema ulwitiko lwa Kilisite, tulyadindilue na kuva pasi pa ndaghilo kuhanga Iwise ulusyetulilo lwa Iwitiko. 24 pe lino indaghilo jilyale ghwe mulongosi ghwtu kuhanga uKilisite pano akisilse, neke kuuti, tuvalilue ikyang'ani ku Iwitiko. 25 lino ulwakuva ulwitiko Iwisesile natuli mwa mulolelesi kange. 26 ulwakuva umue mweni muli vaantha va Nguluve kukilila ulwitiko mwa Kilisite Yesu. 27 mwevoni mwevano mukofughue mwa Kilisite munfwalile u Kilisite, 28 namkwale umuYahudi nambe umuYunani, umbombi nambe junu na m'bombi, umughosu nambe un'dala, ulwakuva mweni mulivamo mwa Kilisite Yesu. 29 nave muli va Kilisite pe nuvuholuo lwa Abulamamu, vapelua kuvutavike vwa lufingo.

3 vagalatia vajaasu, lwe liso liki ilihosi lino
 liveananginie? pe uKilisite nakavonike hwene
 mpumuke pa maaso ghinu? 2 une ninoghua
 kukagula ili kuhuma ku lyumue. pe mukamwupile
 uMhepo kumaghendele gha ndaghilo au kwa kwitikila
 sila sinomukupile? 3 pe umue mulivajaasu ene
 ndiki? pe mukatengile nu Mhepo neka mumale
 nu m'bili? 4 pe mukapumwike mu nyinga vuvule,
 ndeve lwele sikale sa vuvule? 5 pe umwene junu
 amwumusie uMhepo kulyumue nakuvomba isinya
 ngufu kulyumue ivomba ku sa ndaghilo au kupulika
 palikimo nu Iwitiko? 6 UAbulahamu "alyale mwitiki
 kwa Nguluve akavalilue kuuva nyakyang'haani" 7
 mu lula lula mukagule kuuti, vala vano vikwitika
 ve vaantha va Abulahamu. 8 ililembe likavonwile
 kuuti uNguluve ale ikuvavalila ikyang'haani avapanji
 kusila ja Iwitiko. ilivangili likadalikilue kwa Abulahamu
 taasi: "kukilila uve iisi sooni sikaunyilue". 9 neka
 pambele vala avanya Iwitiko viise vafunyue palikimo
 nu Abulahamu, junu akale nu Iwitiko. 10 vala vano
 vihuvila amaghendele gha ndaghilo vali mu lughuno.
 ulwakuva jilembilue, aghunilue umuunhu ghweni junu
 naikolana ni sooni sino silembilue mu kilembe kya
 ndaghilo, kukusivomba sooni. 11 lino vweli kuuti

4 nijova kuuti ulwakuva umwimilisi ghwe mwana, loli jula ughwa n'dala huru akaholilue ku lufingo. **24** aling'ine nu m'bombi, nambe ulwakuva ghwe isi ndeponu sijovua kwakutulila ikuhwani, ulwakuva nyakuma kyoni. **2** pe lino alipasi pavalolesi kuhanga avadla ava vilingana na mapuling'anu ghavili. ghamo unsiki ghuno ghuvikilule nu viise ghwake. **3** pe kuhula ku kidunda Sinai. kihola avaanha vano avombi. pano najusue pano tulyale vaanha, tukakolelivue uju ghwe Hajili. **25** lino uHajili kwe kidunda Sinai mu vurombi vwa vutavike vwa kwanda vwa iisi. **4** kino kili ku Arabuni. kiling'anisivua ni Yelusalemu neke unsiki ghuno ghunoghole yeghufikile, uNguluve ija lino, ulwakuva ve vavombi palikimo na vaanha akansung'ha unswambe, umuholua ghwa n'dala, vaake. **26** pe iYelusalemu jino jili nkyanya jili huru, iji je umuholua mu ndaghilo. **5** akavombie ndikio neke mama jit. **27** ulwakuva jilembilue, "hovoka, uve ghwe kukuapoka vano valyale mundaghilo, neke kuti n'dala juno naghuhola. tosia isavuti kukyanya na twupile mu sa kuuba hwene vaanha. **6** ulwakuva kuhovoka, uve ghwe juno numanyile kuhola. ulwakuva umue muli vaanha, uNguluve akan'sung'ile uMhepo vinga ve vaanha va juno naihola, kukila vala vala ghwa nswambe n'kate ja numbula siitu, uMhepo vajuno ali numughosi. **28** lino vanyalukolo ndavule juno ikemhelua "Abba, Nhaata". **7** mu ulu usue u Isaka, umue mulivaanha va lufingo, **29** mu n'siki natulivavombi kange looli vaanha. ndeve ve vaanha ghula ghuno umuunhu ghweni juno akaholilue ku pe tulivimilisi kukilila uNguluve. **8** nambe unsiki ghuno vutavike vwa m'bili akampumwisie jula juno akaholilue namukan'kagwile uNguluve, mulywale vavombi ku ku vutavike vwa Mhepo. na lino vwe vullevule. **30** vala vano muvwindilo naihwani fya Nguluve. **9** amalembe ghti ndani? m'busie un'dala um'bombi neke lino ulwakuva mukun'kagula uNguluve, nambe palikimo nu n'swambe. ulwakuva un'swambe ghwa kuuti mukagulika kwa Nguluve kiki mugomoka kange n'dala um'bombi naililololela palikimo nu mwanha muvutavike uvuvotete uvwa kwanda kange vusila ghwa n'dala huru.' **31** pe lino vanyalukolo usue natuli lutalamu? pe munoghelua kuva vavombi kanhe? **10** vaanha va n'dala um'bombi, looli va n'dala huru.

mukukikola ku vulolesi ikoghono ikitavike kukong'ana kwa mwesi, na maka. nikwoghopa vvimala jinu. **11** nikwoghopa kuuti mu lumonga mukipumwisie vuvule. **12** nikuvasuma vanyalukolo muvisaghe ndavule nilivuo, **13** ulwakuva kange nili ndavule nilivuo. namukanihokie. pe mukagula kuuti, looli vulyale vutamy vwa m'bili kuuti nulyadalikile ilivangili kulyumue ulwa kwanda. **14** nambe uvwumi vvango vwa m'bili vulyale mu g'hero, namukanibenapwile nambe kukunikana. pepano mukanyipile hwene Mhepo ghwa Nguluve, iyale hwene ghwe Kilisite jujuo. **15** pe lino, muhovokela kiki? ulwakuva nikusagha kulyumue kuuti, ndejiwesekana muvusie amaaso għinu na kukumhela une. **16** neke lino pe nili mulugu ghwinu ulwakuva nikuvavula uvwlwei? **17** vikuvalonda kwa kunogħua, kange navagħolou. vilonda kukuavika lubale nune, neke muvalutile. **18** ke kanono jaatu kuva nu lunogħelua ku vufumbue vuno vunono, nakwekuu l-wene pano milipalikimo nune looli ifighona fyon. **19** vanango vadebe nivavua uvutungu vvimala jinu kange kuhanga uKilisite avumbike n'kate jinu. **20** lino nale ninogħelua kuva palikimo numue na kusyetulania isavuti jango, ulwakuva nanili nu lutengano numue. **21** mumbule umue mwevano munogħua kuva pasi pa ndaghilo, namupulika kange indaghilo pano jit? **22** ulwakuva jilembilue kuuti uAbulahamu alyale na vaanha vaviliavadi, jumo kwa n'dala um'bombi nu junje kwa n'dala huru, **23** nambe nahele, ughwa akaholilue m'bombi akaholilue mu lwa m'bili lwene.

5 ulwakuva uKilisite alyatupelile uvwelu neke tuuve nu vwelu. lini mwime mu lukangafu kange namungakolwagħe kuva vavombi. **2** lola une ne Paulo, nikuvavula kuuti ndeve mulikekua, uKilisite nailikuvwagħha uvfumbue ku sila jojoni. **3** kange, nikumwagħha umugħosi ghweni juno akeklue kuuti anogħiile kuvomba ku ndaghilo joni. **4** vala vooni vano vivalilua ikyang'haani mu ndaghilo, muvikilue kutali nu Kilisite, mughwile kutali nu vumosi. **5** Iwakuva ku sila ja Mhepo ku Iwitiko tughħula ulukangasio lwa kyang'haani. **6** kwa Kilisite Yesu kukekua nambe kisila kukekua kusila luvumbulilo Iwlwoni lwe Iwitiko l-wene luno luvomba imbombo kukilila ulugħano luno luleta uluvumbulilo. **7** mukale mukimbila vunono, veeni juno akavasighile kuleka kukujitikila ilwel? **8** uvusyangi vyā kuvomba ndikio navuhuma kwa mwene juno alyavakemħelile umue. **9** ikilule kidebe kinangaria i nonge jooni. **10** nili nu luħuvi lo numue mwa Mutwa kuuti namusagħa ku sila ijjinge jojoni, nu mwene juno ikuvasyaṅga ilīhighha mwene. **11** vanyalukolo ndeve nighendelea kupulisia itohala, kiki nifipumħuka? mu ulio kila kino kye kisighi kya kikovekano klinangisivua. **12** lwe lunogħelua l-wango kuuva vala vano vikuvalongosia fivu fikujisyangavavuo. **13** uNguluve avakemħelile umue vanyalukolo ku vwelu. neke namungatumi lagħe uvveru vwinu hwene kyuma kya m'bili. pe pano ku lugħano mutanganagħe jumue kwa jumue. **14** ulwakuva

indaghilo joni jikamili like ku ndaghilo jimo; jope vano vali mu n'kate ja lwitiko. **11** lola uvukome vwa je "unoghile kukumughana juno ulipipi naghwo kalata sino nikavalembile ku luvoko lwango june. ndavule juve. **15** neke ndeve mubudala na kulisana, **12** vala vano vinoghua kuvomba inono isa m'bili mujilolelelaghe kuuti namungajinanganiaghe jumue vevene vikuvalasimisia kukeku. vivomba ndikio kwa jumue. **16** niti, mughendaghe mwa Mhepo, kuuti navangingilaghe mu mhumhuko sa kikovekano namulivomba isa mibili. **17** ulwakuva um'bili ghuli kya Kilisite. **18** ulwakuva vope avuo vano vakekilue ni noghelua ing'ome kukila inumbula, ni numbula avene navivomba inaghilo. pe pano vilonda umue jili ni noghelua in'gome kukila um'bili. isi ssoni mukekue neke viise kukughinia amavili ghu. **14** sipingana, amahumile ghake kwe kuuti namuvomba nalungahumilaghe kukughinia kisila kikovekano ifinu fino munoghelua kuvomba. **18** neke ndeve kya Mutwa ghwitu uYesu Kilisite. mwa mwene uMhepo ikuvalongosia umue, namuli mundaghilo. iisi jikapumusivue kulyune, nu mwene mu iisi. **15** **19** lino amaghendee gha mbili ghivoneka. ghope ulwakuva tukakekilue nambe kisila kukeku kuuuva uvuvwafu, uvulamafu, **20** ulufunyo lwa kihwanikiso, kye kiinu. pe pano uluholuo ulupia lwe lunghanike. **16** uvuhavi, uvulugu, ilibaatu, ni mbedo, kuva ni lyojo, ku vooni vano vikukala muvutavike uvu, vavisaghe kusindana, ing'aning'ano, **21** kiltule, vuhasi, vulia nu lughano ni kisa fivisaghe lu vooni, na ku lsilaeli kyongo, ni singi sino sihwanine nisio. nikuvavunga ja Nguluve. **17** kuhuma lino umuunhu ghweni umue ndavele niiyavavungule mu vutengulilo, kuuti nangamhumhusiaghe, lwakuva nipindile ilitavua voni vanovivomba isio navilikuvwagha uvutwa lya Yesu mu m'bili ghwango. **18** uvumosi vwa vwa Nguluve. **22** neke ulughano lwa Mhepo lwe Mutwa ghwitu uYesu Kilisite vuve mu numbula sinu lughano. kuhovoka, ulutengano ulugudo, **23** uvukoola vanyalukola vango. Ameni uvumuunu uvunofu, ulwitiko, uvukoola, nu vudebe, kusila ndaghilo mu ndavule isio. **24** vala vano va Kilisite Yesu vaghupumwisie um'bili palikimo ni noghelua saae imbivi. **25** ndeve tukukala kwa Mhepo, kange tughendaghe kwa Mhepo. **26** natungavisaghe na kukughinia, natungahovesanaghe nambe kuvonelanila kitule.

6 nyalukolo ndeve umuunhu ghweni akolilue mu vuhos, umue mwe va Mhepo, lunoghile kukun'gomosia unyalukolo ujuo ku numbula ija vukola. kuno mukuijololela jumue kuuti namungaghesivuaghe. **2** mutolelanilanaghe amasigho, mu uluo mukujikamilisia indaghilo ja Kilisite. **3** ndeve umuunhu ghweni ukughinia kuuti umwene ghw nono kukila himbe na kiinu, ikujisyanga jujuo. **4** amuunhu ghweni na akagule imbombo jake, pepano iva ni kiinu kyake mwene ikyu kukughinia, kisila kukulinganisia umwene nu junge. **5** ulwakuva umuunhu ghweni litola un'sigho ghwake jujuo. **6** umuunhu juno avulanisivue ilisio lunoghile kuhanga amanono ghoni nu m'bulanisi ghake. **7** namungasyanguaghe. uNguluve naihighua, kino avyalile jumonga kye ilitavula. **8** juno ivyala imbeju jake mu sambi ilitavula uvunangifu, looli juno ivyala imbeju mwa Mhepo ilitavula uvvumi vwa kusila na kusila kuhuma kwa Mhepo. (aiōnios g166) **9** natungakatalaghe kuvomba sino sinoghiile ulwakuva mu nsiki ghwake tulipeta ndeve natilidenyeka inumbula. **10** pe lino unsiki ghuno tuuva ni nafasi umuunhu ghweni atendaghe sino sinoghiile. looli

Waefeso

1 Muvughane vwa Nguluve u Paulo n'sung'ua Kilisite Yesu, kuvala vano va baghulivue vvimila vwa Nguluve vano vali ku Efeso vano vitiki mwa Kilisite Yesu. **2** Ulusungu luve kulyumue nulu tengano luno luhuma kwa Nguluve Nhaata ghwit Yesu Kilisite. **3** Aghinwaghe u Nguluve u Nhaata ghwa Mutwa ghwit u Yesu kilisite. Nijova uluo ulwakuuva mwa Kilisite utufunyle mu moojo, ghiitu ni nyifunyo kuhuma kukyanya. **4** Unguluve ye akyale kupela iisi, alyatusalwile kuuva vaana vake vvimila u Yesu Kilisite. Alyavombile uluo kuuti tuve vimike vasila n'kole pamaaso ghako. **5** Mulughano lwa Nguluve alyatusalwile pavwasio nakutu vika heene vaanha va mwene ku siila ija Yesu Kilisite. Alyavombie n'diiki ulwakuva alyanoghile kuvomba kila kino inoghelua. **6** Mumahumile gha mwene kwekuuti u nguluve ighinua kulusungu lwa vitike vwa mwene. Iki kye kighono atupelile vulevule ku siila ja mughane ghwa mwene. **7** Ulwakuva umughane ghwa mwene, tulinuvupuko kukilila idanda ja mwene, ulusaghilo lwa nyivi. Tulinalywo illi vvimila vwa vumofu uvwa lusungu lwa mwene. **8** Akavombie ulusungu alwakuuti luve Iwinga vvimila vvitu nuluhala kukagula. **9** U Nguluve akavombie lukagulike kulyusue luve kyang'haani lulikuvusyefu pa mbombo, kuhumilanila uvnoghelua vuno vufwikulilue mun'kate mwa Kilisite. **10** Unsiki ghuno amasiki gjalyakwilne kuvupesie uvwa vutavike vwa mwene, u Nguluve alafivika palikimo ifiinu fyon ifya kukyanya ifya kisina mun'kate mwa Kilisite. **11** Mwa Kilisite tukasalulivue muluviyo ye ghukyale unsiki. Lukale kuhumilanila nimborbo ja junio ivomba ifinu fyon kuluvilo lwa vughane vwa mwene. **12** U Nguluveakavombie ulwakuuti tunoghele kujigha mulughinio lwa vvitike vwa mwene. Tukale vakwasia kuva nulukangasio mun'kate mwa Kilisite. **13** Lukale mu sila ja Kilisite kuuti mulyapulike ilisio ilya kyang'haani, ilivangili ilya m'poki vwinu kusila ja Kilisite. Lukale mwa mwene kange kuuti mwitike na kubikua umuhuri nhu Mhepo umwimike junio fingilue. **14** U Mhepo gwe atusaghile vuhasi vvitu mpaka kutema pano vuliva vuvoneka. Ulu lukale mu lughinio lwa mwitike ghwa mwene. **15** Vwimila ulu, unsiki ye nipuluke vvimila mu IwitikOK Iwinu mun'kate mwa Mutwa Yesu kange vvimila vwa lughano Iwinu kuvala vooni vano vabaghulivue vvimila vwa mwene. **16** Nanibuhilile kukumongesia u Nguluve vvimila vwinu kange kukuvakemela mu nyifunyo sango. **17** Nikufunya kuuti u Nguluve ghwe

Mutwa ghwiti Yesu Kilisite, u Nhaata ghwit vvitike, ikuvapela inumbula ija luhala, amasyetulilo gha vukagusi vwa mwene. **18** Nikufunya kuuti amaaso ghinu aha munumbula ghapelue ulumuli kulyumue kukagula lwe luliikuulukangasio ulwa kukemelua kulyumue. Nikufinya kuuti mukagule uvumofu uwva vitiki uvwa vuhasi vwa mwene munkate mu vaala vano vabaghulivue vvimila umwene. **19** Nikufunya kuuti akgule uvuvaha vuno vukila ingufu ja mwene mun'kate mulyusue junio tukwitika. Uvuvaha uvu kwe kuhumilanila na kuvomba imbombo mhu ngufu sa mwene. **20** Iji je ngufu jino jivombie imbombo mun'kate mwa Kilisite unsiki u Nguluve ye asyusisie kuhuma kuva fue na pikum'bika kuluvo lwa mwene ulwa ndio pala pa vulanga. **21** Alyam'bikile kukyanya kuvutali na kutema, uvutavulilua, ingufu, vutua, nilitavu lila lino litambulia. Alya m'bikile u Yesu na kwekuuti unsiki ughu looli ku nsiki ghuno ghu kwisa kange. (aiōn g165) **22** U Nguluve afibikile ifinu fyon pasi pa maghulu gha Kilisite. Avikile umwene umuutu ghwa mwene pakyanya pa fiinu fyon mulukong'ano. **23** Lwe lukong'ano kuuti ghwe m'bili gha mwene, uvukwlanifu vwa mwene junio imemia ifinhu fyon ku siila sooni.

2 Ndavule mulivuo kuuti mufwile mu vuhos ni nyivisinu. **2** Lukale mu agha kuuti ulwakwasia mukalutile kuling'ana nuvnsiki ughwa iisi iji. ukale muluta kuingjila untemi ughwa vutavulilua ughwa vulanga. Iiji je mhepo jamwene jula junio ivomba imbombo mu vaana agagalusi. (aiōn g165) **3** Usue tweni apuo pa vwasio tukale mun'kate mu aava vano na vitike. Tulyale tuluta ndavule uvu noghelelula uvuvivi vwa mavili ghitu. Tulyale tuvomba uvughane vwa m'bili na kukagula kulyusue. Tulyale va vutengulilo avaana ava lukwelo ndavule avange. **4** Looli u Nguluve ghwe mwinka ghwa lusungu ulwakuva ulughano lwa mwene lukome luno atughanile usue. **5** Unsiki ghuno tukale vafue nu vuhos vvitu, alyatuletile palikimo mu vukalo uvupia mun'kate mwa Kilisite. Kulusungu kwekuuti mupokilue. **6** U Nguluve alya tusyusisie palikimo na pikutuvika kukukala palikimo pala pavulanga mun'kate mwa Kilisite Yesu. **7** Alyavombie n'diiki kuuti munsiki ghuno ghukwisaanoghile kuktursona uvumofu uvukome uvwa lusungu lwa mwene. Ikutusona usue illi kusilaniaj vu hugu vwa mwene mun'kate mwa Kilisite Yesu. (aiōn g165) **8** Mulusungu mupokilue musila ija Iwitiko. Ulu naluhumile kulyumue. Luvonolo lwa Nguluve. **9** Najihumilanila ni mbombo. Ku isio nakwangavisaghe nambe jumo ughwa kughinia. **10** Ulwakuva usue tulu mbombo ja Nguluve, tupelilue mwa Kilisite Yesu kuvomba imbombo inono. Nimbombo

iisi sino u Nguluve alya tuvikile kuhumila pa vukulu vukagulike ku vaana va vaanhu. Looli lino ghuvikilue vwinila usue, ulwakuuti tughendelelaghe mu isio. pavulogholofu kwa Mhepo kuva sung'ua vano 11 Pauluo mukumbukaghe kuuti pa mwande paala vabaghulilue nava viili. 6 Uvwakyang'haani uvu vuno mulyale vaanhu va paanji mu lwa m'biili. Mutambulua vufisime kwe kuuti avaanu ava panji vahangilaniesi "Mwevasila kudumulua" ku kila kino kitambulua vu nusue nava humia mola ava jitu ava m'biili. dumulua vwa m'biili vuno vuvombua na mavoko Vahangilanisi palikimo nu lufingo lwa Kilisite Yesu gha vaanhu. 12 Kunsiki ughuo mulyabaghulue nu kuhumila ili vangili. 7 Pa ulu nivombike m'bombi Kilisite. Mulyale va hesia muvaanhu va Israeli. ku luwonolo lwa lusungu lwa Mutwa luno ahumisie Mulyale va hesia mulufingo lwa kufingana. Mulyale une kukila uvuvombele vwa ngufu sa mwene. vasila vwa kyang'haani kunsiki ghuno ghukwisa. 8 U Nguluve alyahumisie uluvonolo ulu kulyune, Mulyale vasila Nguluve mu iisi. 13 Looli lino mwa nambebune nili muunhu n'debe kuvoni vala vano Kilisite u Yesu umue mwevano pakali apuo mulyale vabaghulivue vwinila u Nguluve. Uluvonolo kwe patali nu Nguluve muletilua pipi nhu Nguluve mu kuuti luninoghile kupulisia kuva panji ilivangili lino danda ja Kilisite. 14 Ulwakuuva umwene ghwe lutengano Iwitu. Alya vombile vavili kuva jumo. Vwimila um'bili ghwa mwene alyananginie uluvumba lwa vugalung'ani vuno vulya tughavinie, uvulugu uvu. 15 Kuuti alyimisie indaghilo sa lulaghilo nuyutavike ulwakuuti apeele umuunhu jumo umpia mun'kate mwa mweene. Akaviika ultengano. 16 Alyavombie vulevule ulwakuuti aghasambanie amapugha ghavili agha vaanhu kuuva m'bili ghumo kwa Nguluve kukiliila ku kikovekano. Ku siila ja kikovekano alya budile uvulugu. 17 U Yesu alisile na kupulisia ultengano kulyumue umue mwevano mulyakutali nulutengano kuaala vano valya pipi. 18 Ulwakuva ku sila ija Yusu usue tweeni vaviili tuli nuvwelefu kwa Mhepo jula jumo kukwingila kwa Nhaata. 19 Pa uluo, umue sango vwinila umue. Isi lve Iwitiko Iwinu. 14 mwe vaanhu mwe vapanji namulimulughendo na Pauluo nifughama kwa Nhaata. 15 Juno kwa mwene Kukisite tuliningfu na kukitang'ania kukwingila ni ngufu vwinila ulawtiko ulwitiko Iwitu kwa mwene. 13 Pauluo nikuvasuma muleke pidendevuka vwinilanimumuko jula jumo kukwingila kwa Nhaata. 19 Pa uluo, umue ifisina fyonu kukyanya na mu iisi jooni jitambulilue navala avabaghulua vwinila u Nguluve na kuuva litavua. 16 Nisumile kuuti akagule kukuvasungukila, valetamola munyumba ja Nguluve. 20 Mujengilue vwinila vwa vumofu vwa Iwimiko lwa mwene, mulwalo lwa vasung'ua nava viili. Ukilisite yesu jujuoalyale ghwe lивue ilivaha ilya pa nguuto. 21 alin'kate mulyumue. 17 Nisuma kuuti u Kilidite ikalaghe Vwimila umue lijengo lyooni lilunganisivue palikimo na kukula heene nyumba ja kufunyila ija Mutwa. 22 Mwe mun'kate mwa mwene umue najumue mujengua palikimo heene pe pala apakukala apa Nguluve mwa Mhepo.

3 Ulwakuva pa uluo une, Paulo, nilin'kungua ghwa Yesu Kilisite vwinila umue mwe vapanji. 2 Nikwitika ulwakuuti mupulike vwinila imbombo ija lusungu lwa Nguluve luno amelile vwinila umue 3 Nikuvalembela kuhumila ulwakuuti ndavule ulusetutilo lufwikwike kulyune. Ulu se sakyang'haani sino sifisimesinonilyalembile pavufipi mu kalata ijinge. 4 Pano ghukwimba vwinila isi, ghukagula pikulutang'ania uluvelo lwango mu vwa kyang'haani uvu vuno vufisime vwinila u Kilisite. 5 Ku fisina ifinge uvwa kyang'haani uvu navukavombilue ulwakuuti

4 Pauluo, heene n'kunguawwimila u Mutwa, mwa mweene, ndavule uvwa kyang'ani vulivuo vvimila nikuvasuma mughendelelaghe ndavule ng'emelo u Yesu. **22** Luvanoghile mufunyaghe sooni sino jino u Nguluve alya vakemelile. **2** Mukulaghe nu silutana nulughendo lwiinu ulwa pakali, uvumuunhu vwoghofi mu vuuhugu nulugudo. Kupindilanila n'kate uvwa pakali, uvumuunhu vwa pakali vuno vuvola mulughano. **3** Muloletanilaghe ni ngufu kulolela vvimila vwa vunoghelua vwa vudesi. **23** Mufulaghe uvomo vwa Mhepo muvukungua uvwa lutengano. **4** uvumuunhu uvwa pakali ulwakuuti muvombeke vupia Kuli m'bili ghumo ku Mhepo jumo, ndavule mulyale munumbula sa luhalu lwinu. **24** Muvombaghe vulevule mukemelilue muvwa kyang'haani uvwa lughulilo lumo ulwa kuuti mukagule kufwala uvumuunhu uvupia, ulwa ulwa ng'emelelo jinu. **5** Kange kwale u Ntua vuno vulutana nu nguluve vupelilue muvwakyang'aani jumo, ulwofugho lumo, **6** nu Nguluve jumo ghwe nu vvimike vwa kyang'ani. **25** Pa uluo, vikagha Nhaata ghwa vooni. Umwene alipakyanya pa sooni kutali nuvudesi. "Jovagha uvwa kyang'aani umuunhu iisi, na kusooni isi na mun'kate mu ku sooni. **7** ghweni nhu m'bading'ani ghwa mwene," ulwakuva Kwa muunhu ghweni mulyusue apelilue ikipelua tulivahangilanisi umuunhu ghweni kwa junge. **26** kuling'ana nikighelelo ikyu kipelua ikyu Kilisite. **8** Muvisaghe ni ng'alasi, looli na mungavombaghe Ndavule amalembe ghijova: "Pano alyatoghile ku inyivi," Ilijiva nalingasemaghe mujighe ni ng'alasi kyanya kyongo, ayalongwisie ava galulu muvukami. siinu. **27** Namungam'pelaghe uvwelef u setano. **28** Akahumia ifipelua ku vaanhу." **9** Kwekuuti kiki Ghweni juno ihija anoghile kuhija kange. Pa uluo iisi, "Alyatoghile," neke looli alikile kange pasi pa anoghile avombaghe imbombo. Avombaghe imbombo iisi? **10** Umwene juno alikile ghwe mwene julajula inyaluvumbulilo na mavoko gha mwene, ulwakuuti juno kange alyatoghile kuvutali kukyanya kuvulanga akagule pikun'tanga umuunhu juno aghilue. **29** Injovele vwooni. Alyavombie n'diki ulwakuuti uvuvaha vwa imbiivi najingajhaghe mumulomo ghwinu. Pa uluo mweene vuvisaghe mu finu fyooni. **11** U Kilisite amasio ghanoghile pihuma mumalomo ghiini ghano alya humisie ifipelua ndavule ifi: avasung'ua, avavilli, ghanoghile kusino silondeka, kukuvapela uluvumbulilo avainjilisiti, avadiimi nava vulanisi. **12** Alyavombie vala vano vipulikisia. **30** Mulampelelagha kusukunala vulevule kukuvatanga avitiki vvimila vwa mbombo u Mhepo Mwimike ghwa Nguluve kwa mwene kuuti ija vuvombi, vvimila vwa kuvuvujenga um'bili ghwa mukanyilue umuhuri vwila vwa kighono ikyu vupoki **31** Kilisite. **13** Ivomba n'diki kuhangi usue tweeni Lunoghile pikuluvika patali uvuvasi vwooni, ing'alasi, tufikile uvomo vwa Iwitiko nhuvu mang'anyi vwa ilyoojo, amabatu, namaligho, palikimo nuvhosi mwana ghwa Nguluve. Ivomba vulevule mpaaka vuno vuli pa pinga. **32** Muvisaghe nulusungu. tukangale ndavule vaala vano valyafikile ikyimo kino Musaghilanilaghe jumue kwa jumue, ndavule u kikwilene ikyu Kilisite. **14** Ulu kwekuuti tulekaghe kuuva Nguluve mwa Kilisite avasaghile umue. heene vaana, natungapululusiwaghe kuno nakula. Ulwakuuti tuleke pitolua ni mhepo sisino sivisaghe sa mbulanisio, nigliabsa vaanhu manjanughulu gha vudesi vuno vusoveleng'inie. **15** Palwene uluo tujobaghe uvwakyang'haani mulughano na kukula kyoongo mu siila sooni n'kate mwa mweene juno ghwe muutu, u Kilisite. **16** U Kilisite adumining'inie, palikimo u m'bili ghwori ughwa vitiki. Ghulunginisivue palikimo nifipelua fyooni ulwakuuti um'bili ghwoni ghukule napikujenga gwene mulughano. **17** Pauluo, nijova illi, nikuvasuma mwa Mutwa: Namulaghendagha kange heene vaanhu vapanji fino vighenda muvgalusi vwa luhalu luvanave. **18** Vakapikilue ni ng'iisi mumasaghe gha vanave. Vadaghilue vvumi vwa Nguluve muvuyasu vuno vulin'kate muvanave ulwakuva vvimila uvwumi vwa moojo ghavanave. **19** Navikupulika isooni. Vitawile veene kuvunyali mu mbombo inyali, mulwa vugheji vwooni. **20** Looli, nafyelulivuo ndavule mulumanyile vvimila u Kilisite. **21** Nakuva kuuti mupulike umwene. Nakuva kuuti mukale mumanyila

5 Pa uluo muvisaghe vaanhу va kum'bingilila u Nguluve heene vaanha va mwene avaghanike. **2** Mughendaghe mulughano, vulevule ndavule u Kilisite atughanile usue, alihumisie jujuo vvimila usue. Umwene alyale litekelo kange ng'oolo jujuo kuuva nulunusi lunono ulwa kumovosia u Nguluve. **3** Uvuwafu nambe uvunyali vvevvoni nuvunoghelua uvuvivi vunoghile navungatambulaghe mulyumue, ndavule jilondua kuvitiki, **4** nambe isakukalasia nasingatambuluaghe, imuling'ano isa kijas, nambe imbedo isa kubedania, sino nasigholwike, ulwene pesivisaghe inyongesio. **5** Munoghile kuuva nuvwykyang'haani kuuti kuli vuvwafu, uvunyali, nambe juno inoghelua, ujoo ikufunya ifihwani, alivuvule uvuhasi kuvutua vwa Kilisite nhu Nguluve. **6** Umuunhu ghweni nanga kusyangagheku masio vulevule, ulwakuva amasio agha lyojo lya Nguluve likwisa kuvala vano navikumwitika. **7** Pa uluo nungavisaghe muhangilanisi palikimo na veene. **8**

Ulwakuva umue pawsasio mukale mu ng'iisi, looli lino n'dala ghwa mwene kange avuo vavili viva m'bili mulimulumuli ulwa Mutwa. 9 Pa uluo mughendaghe ghumo". ulu lwe lufisime. 32 Looli nijova vvimila u heene vaana valumuli. Ulwakuva imekebsa lumuli Kilisite mulukong'ano. 33 Pa uluo, umuunhu ghweni siling'ana nu vunono vwoni, uvwa kyang'haani nuvwa mulyumue anoghilebkukumughana un'dala ghwa lweli. 10 Mulondaghe kila kinu kihovosie kwa Mutwa. mwene heene jujuo, nun'dala ghwa mwene anoghile 11 Napwegungavisaghe uvuhangilanisi mumbombo amwoghopaghe umughosi ghwa mwene isa mu ng'iisi sino nasilinimeke, pa uluo sivike pa vwelu. 12 Ulwakuua iisi sivombua na vene kuvusyefu se soni kyongo kange kukwolelola. 13 Amasio gholi pano ghivikua pavuvalafu nulumuli ghiva pa vvelilu, 14 ulwakuva kiila kiinu kino kilipavuvalafu kiva palumuli. Pa uluo kiiti ndiiki, "Sisimuka uve ghwejuno ghughona, kange ghwime kuhuma kuafue kange u Kilisite imulika palyuve" 15 Pa uluo muvisaghe mulelelaghe pano mughenda, na kwekuuti heene avaanthu vaano navalinuvukagusi looli heene vakagusi. 16 Molutaghe nu nsiki ulwakuva ifighono fye fya vuhos. 17 Namungavisaghe vajasu, pa uluo mukagule kiinu kiiki mu vughene vwa Mutwa. 18 Namungaghagalge nhu luhuje, vilongosia ku vanangifu, pa uluo mumemesevnu nhu Mhepo u Mwimike. 19 Mujoyaghe nhu muunhu ghweni mulyumue mu nyimbo, nulughinio, nhinyimbo isa mhepo. Imbagha kange mughiniaghe nhu mwoojo ghwa Mutwa. 20 Jaatu humiaghga uluhongesio mu isi sooni mulitavua lya Yesu Kilisite Mutwa ghwitu kwa Nguluve u Nhaata. 21 Muhumiaghe jumue umuunhu ghweni kwa junge nu vvoghopua vwa Kilisite. 22 Va mama, muhumiaighe ku vaghosii viinu, ndavule kwa Mutwa. 23 Ulwakuva umughosi ghwe Mutua ghwa mumama, ndavule u Kilisite pano alimuutu ghwa lukong'ano. Ghwe m'poki ghwa m'bili. 24 Looli ndavule ulukong'ano vule lulipasi pa Kilisite, vulevule ava mama vanoghile kuvomba khu vaghosii vavanave mu agha gholi 25 Vaghosi, muvaghanaghe avadala viinu ndavule vule u Kilisite alyalughanile ulukong'ano kange akihumia jujuo vvimila umwene. 26 Alyavombie anala ulwakuuti vave vimike. Alyalivalisie na kulisuka na malenga mu lisio. 27 Alyavombie n'diiki ulwakuuti pikufikisia jujuo mulukong'ano ulwimike, kisila lideeha paulafu pe nambe kimonga kino kihwanine nisio pauluo lwimike ulusila n'koole. 28 Musila jilajila, avaghosi vanoghile kukuaghana avadala vavanave ndavule amavili ghavanave. Jula junu amughanile un'dala ghwa mwene ighanile mwene. 29 Nakwale nambe jumo junu ikughukalalila um'bili ghwa mwene. Pa uluo, ikughunosis na kukughughana, ndavule u Kilisite kange vule alyalughanile ulukong'ano. 30 Ulwakuvasue tulivahangilanisi va m'bili gwa mwene. 31 "Vvimila ulu umughosi ikumuleka u Nhaata ghwa mwene nu mama ghwa mwene viiva palikimo nhu

6 Mwe vaanha muvalevaghe avapafi viinu mwa Mutwa, Ulwakuua uvu vwe vvakyang'haani. 2 "Umwoghopaghe u Nhaata ghwako nhu mama ghwako" (Ulwakuua ulu lwe lulaghilo lwa kwasia ulunyalufingo), 3 "ulwakuuti jive kiba kange kulyumue kange munoghele kukukala muvukalo uvatali pa iisi." 4 Najumue mwe vanhaata namungavakalasiaghe avaana na pikuvapela ing'alasi, pa uluo, muvalelaghe mu mbulanisio nhi ndaghilo sa Mutua. 5 Umue vaakamu, muve vitiki ku vatua viinu ava apa pa iisi kuvvoghopua uvuvaha na kutetema nulu dwesi lino luhuma mu numbula siinu. Mwe viitiki kuvanave ndavule vule mukumwitika u Kilisite. 6 Kuleva kulyumue nakungavisaghe pala avatua viinu pano vikuvalo ulwakuuti kuvahosia. Pa uluo muve vitiki ndavule avakami va Kilisite. 7 Muvombaghe uvughane kuhuma mu moojo ghiyu ghoni, ulwakuva mukum'bomba u Mutwa nambe nakwekuuti avaanthu. 8 munoghile kukagula kuuti mumbombo inofu u muunhu junu ivomba, ikwupila uluvonolo kuhuma kwa Mutwa, nave n'kami nambe umuunhu mwavuke. 9 Najumue mamutua muvombaghe vulevule ku vakami viinu. Namungavghofiqaghe mukagula kuuti umwene ghwe Mutwa ghwa vooni ghwe jula junu alikuyanya. Mungakagule kuuti mwevusilli uvupendelelo mun'kate mwa mwene. 10 Pa uluo, muvisaghe ni ngufu mwa Mutwa ni ngufu sa mwene. 11 Mufwalaghe ifilwilo tyooni ifya Nguluve, ulwkuuti mukagule kukwima lubale nhi giila sa setano. 12 Ulwakuva uvulugu vviiti naje danda nhi nyama, looli vwe vvimila vwa vutuutu nu vutavulilua vwa mhepo nava temi va iisi ava vuhosii nhi ng'iisi, vvimila vwa lipopo ilya mu iisi. (aiōn 9165) 13 Pa uluo fwalahga ifilwilo fooni ifya Nguluve, ulwakuuti mwime vunono vvimila vwa vuhosii unsiki ughu ughwa kohoosi. Yetumalile kila kiinu, mukwima vunono. 14 Pa uluo mwimagine nu ngufu. Muvombaghe vulevule pano mupinyile ulukova muvvakyang'ana muvulweli mukifuva. 15 Muvombaghe vulevule kumo mufwalile muling'anisie mumaghulu ghini ulwa kupulisia ilivangili ilya lukong'ano. 16 Musooni sino pwersile ye mutoolile ingula ija lutengano, jino jikagwile pisimia indibulo sa jula um'bii. 17 Mufwalaghe ikofili ija vupoki ni bamba ja Mhepo,

jino lye lisio lya Nguluve. **18** Palikimo ni nyifunyo na pikufunyila. Musumaghe kwa Mhepo amasiki gho ni. Kulola vulevule mulolelelaghe amasiki ghooni nulu gudo Iwooni ni suumo vvimila kuvitiki vooni. **19** Musumaghe vvimila une, ulwakuuti nipelwaghe imhola pano nidindula umulomo ghwango. Musumaghe kuuti nolelelaghe ni ngufu uwakyang'aami vuno vufisime vuno vulungime kulivangili. **20** Vvimila vwa livangili une nilintuni nejuno nikungilue na manyororo, ulwakuuti mun'kate muvanave nijovaghe ni ngufu ndavule nilondilue kujova. **21** Looli umue mukagulaghe imbombo sango ndavule nighendelela, Tikiko unyalukolo ghwango umughanike um'bombi umfwihu kwa Mutua ikuvavulagha kila kinu. **22** Nimwomuile kulyumue ku ulu luno lulungime, ulwakuuti mukagulaghe sooni vvimila usue, akagule pikughanyamasia amoojo ghinu. **23** Ulutengano luvisaghe kuvanyalukolo, nu lughano palikimo nulwitiko kuhuma kwa Nguluve nhaata nu Mutwa Yesu Kilisite ulughano lulalula lino nalufua. **24** Ulusungu luvisaghe na vooni vano vamughanile u Mutwa Yesu Kilisite kulughano lula luno nalufua.

Filipo

1 UPaulo nu Timoti, vasung'wa va Kilisite Yesu, kuvala vano vatengilue mwa Kilisite wanovikukala ku Filipi, palikimo na valolelesi navalolelesi. **2** Uvumosi vuve kulyumue nulutengano lunoluhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu uYesu Kilisite. **3** Nikumwongesia uNguluve ghwango panonikuvakumbuka umue mweni. **4** Mufighono fyon iulufunyo Iwango kukuvasumila umue mweni, nanihovoka panonikuvafunyila. **5** Nili nuluhongesio Iwinga Iwakuva ulukong'ano Iwinu mulivangili kuhuma ikighono ikyakwasia mpaka umusyughu. **6** Nili ni kyang'ani kuva umwene juno alyatenguliese imbombo inofu kyongo mun'kate jinu ilighendeleta kukujivomba mpaka ikighono kya Mutwa uYesu Kilisite. **7** Kekanono kulyune kukwighinia nahele kulyumue mwevoni ulwakuva nivavikile munumbula jango. ulwakuva mulivakong'anike vajango muvumosi mukifungo kyango na. **8** Unguluve ghwesaidi ghwago, ndavule pwenile nulunogheluo Iwango kulyumue mulughano ulwa mun'kate ula Yesu Kilisite. **9** Kange Nisuma kulyumue kuti: ulughano Iwinu Iwongelele kyongo. **10** Nisuma mu ili neke muve nuvuveso uvwa kupima nakutavula sino sili vunono kyongo. kange nikuvasumila neke muve kanono mulekaghe kuva nuvhosi vyovyoni mukighono kya Kilisite. **11** Neke kange mumemesive ni meke ija lifyulisi ilya kyang'ani linolipatikana mwa Yesu Kilisite, muvuvaha nulughinio lwa Nguluve. **12** Lino vanyalukolo vango, nilonda mukagule kuva, isi sinosihumile kulyune sivombike neke ilivangili lighendeleti fijo. **13** Fyenambe ifipinywa fyango mwa Kilisite, fimanyike kuvalolelesi va ikulu jooni nakuvange vooni. **14** Navanyalukolo vinga mwa Mutwa, Iwakuva ifipinywa fyango, vasyovike na kughela kudalikila iliso kisila vyoghozi. **15** Vamonga Iweli vikun'tangasia uKilisite kwa kitule nilibatu, navange kuvufumbue. **16** Vala vanovikun'tangasia uKilisite mulunghano vikagula kuva nivikilue apa neke kutetela ilivangili. **17** Pe avange vikun'tangasia uKilisite mu sila imbivi. visagha kuti vitengulisia ulupumuko mufipinywa fwango. **18** Pe lino nanisagh, nambe isila jingave ja gila au ja Iweli, uKilisite itangasivua, namuili nihovokela! kange nihovokela. **19** Ulwakuva nikagula kuti liileta kudindulivua kwango. ili lilihumi mulufunyo Iwinu namuvutangilisi vwa Umhepo Umwimike ghwa Yesu Kilisite. **20** Kuling'ana nuluhuvisio Iwango ilya kyang'ani ni Iweli kwekuti, nanilivona soni. pepano kulukangasio Iwoni, ndavule ifighono fyon na lino, nihuivila kuwa uKilisite ikwiniulivua mum'bili ghwango, lungave mu vvumi nambe muvufue. **21** Ulwakuva

uvwumi vyango ghwe Kilisite na kufua Iweluvumbulilo. **22** Neke nambe uvwumi vwa m'bili vuholo imeke mu mbombo jango, pe nanikwelevua lye liliku ilya kutavula. **23** Iwakuva nisukung'wa kyongo namasaghe agha ghavili. ninoghua kukusileka isa m'bili na piva palikimo nu Kilisite, ikinu kino kya latalama kyongo. **24** Nambe kusighala num'bili ughu kanono fijo kulyumue. **25** Ulwakuva nilinikyang'ani mu ili, nikagula nilijigha nakughendeleta kuva palikimo numue mweni, kwaajili ja maghendeleo naphovokela ulwitiko Iwinu. **26** Niji jilileta ulukelo Iwinu ulukome mwa Kilisite Yesu, ulwakuva uvuvoneke vyango palikimi numue. **27** Muvaghile kukukala muvvumi vwinu mumaghendele amanono ghanoghole mulivangili ilya Kilisite. vombagha ndikio neke ningise kuvavona nambe ningaleke kukwisa, nipulikaghe kuti mwimile kikangafu mu numbula jimo. ninoghuwa kupulika kuti muli ninumbula jimo, mwimilaghe ulwitiko lwa livangili palikimo. **28** Namungoghpaghe ikinu kyokyon i kinokivombua navalugu vinu. iki kuvanave yekivalilo kya vunangifu. Neke kulyumue kwekivalilo kya vuvangi kuhuma kwa Nguluve. **29** Lwakuva umue mupelilue kwaajili ja Kilisite, sio kukumwitikila kwene, neke napipumuka kange mwa mwene. **30** Ulwakuva mulinulukwesano lulalula ndavule mukalwaghile kulyune mupulika kuti nilinalwo nambe lino.

2 Ndeve kwelule ulwa kukangasiva inumbula mwa Kilisite, ndeve kwevule uluhuvilokuhuma mulughano Iwake. ndeve kwevule uvuhangalinisi vwa Mhepo umwimike. ndeve kwelule ulusungu. **2** Munywiliisaghe ulukeelo Iwango ulwakuvalumo nakuva nulughano lumo, ye mulilumo mwa Mhepo, nakuva nuvufumbue vumo. **3** Namungavombaghe uvufinyi ni ni vyivono. Ulwene mulwa kujisia kukuavona avange kuuva vanongiile kukila umue. **4** Umunu ghweni nangalolaghe uvufumbue vwake mwene, looli kange akolopalilaghe nuvufumbue vya vange. **5** muvisaghe nuvufumbue ndavule alinavwo uKilisite Yesu. **6** nambe umwene aling'iine nu Nguluve. neke nikavona kuti ulwa kuling'ana nu nguluve nakiinu kya kugadilila. **7** ulwene alijisile jujuo. alyakoliile ulwakuva mbombi. akahumila mulwakitiwani kya vanhu. alyavonike munhu. **8** umwene alijisile na kuuva mwitiki kuhanga kufua, ifua ija kikovekano. **9** mu uluo ungluve alyampaalile kyongo. **10** alyavombile uluo kuuti militavua lya Yesu ilifundo lya lyoni livaghile pifughama. amafundo ghavano vali muiisi nava paasi pa iisi. **11** Akavombile ndikio kuti ulumili Iwitikaghe kuti Yesu Kilisite ghwe Mutwa, kuvuvala vwa Nguluve Nata. **12** Pelino, vaghanike vango ndavule

vunomukwitikila ifighono fyon, ulwakuva pwenile une, na vavomba mbombo avavi. 3 muvisaghe maso lino pelukome nambe napwenile une, muvombelaghe navanovikujitema amavili ghave. Iwakuva usue muvupoki vwinu kisila vwoghoji napi. 13 ulwakuva twesue valasivua usue twesue tukumfunya UNguluve ghwe Ngulve juno ivomba imbombo munkate jinu neke kulutangilo lwa Mhepo. tukwighinia mwa Kilisite kuvarika kunoghwia kuvomba ghano ghikumuhovosia Yesu, twevano tusila lukang'anisio Iwam'bili. 4 umwene. 14 Muvombaaghe imbombo soni kisita Nambe kweasava umunhu ughwa kukughuhuvillia kupikana ni ng'aning'ano. 15 Muvombaghe ndikio umb'ilii ughu, une naleniesia kuvomba uluo ulwakuti muleke kupikana kuva va Nguluve avasila kukila. 5 nikavalasivue ikighono kya lekelakuoni lupiko. muvombaghe ndikio muvombaghe ulwakuti nikaholilue muukikolo kya Waslaeli. Nilimukikolo kya muve lumuli lyi isi mu kisina kya vugalusi nu vuhos. Benjamini. nilimwebrania ghwa va Ebrania kukwesia 16 mugadiliale fijo ilisio lyi vwumi neke kyaniluting'ania ilwelji ja ndaghililo ja Moose nikale Mfarisy 6 kuti nakikakimbile uluvilo kisila luvumbulilo. 17 Pope Mungufu sango nikapumwisia itembile. kwakwitikila pano nikutavula kuva litekelo pakitekelelo ulutangilo ikyang'ani ja ndaghililo, nanopale ni 7 Neke lino lwa Iwitiko Iwinu, nihovoka, kange nihovoka palikimo kusoni sinonikasaghile kuti silinulivumbulilo kulyune, numue mweni. 18 vulevule na june panomuhovoka nikavalile hene makakala mulwakuntanganisia nakuhovoka palikimo nune. 19 Neke nihuviла mwa uKilisite. 8 mulweli, nikusivaalila imbombo sooni Mutwa Yesu kukan'sungha u Timoti kulyumue akavalilo kuva hasara kuhumila nuvunofu nya kukumanya kano kalipipi, neke kuti nivakangasie inumbula uKilisite Mutwa ghwango. kwaajili jake nisilekile kyalenikagwile imbombo sinu. 20 Ulwakuva nakwale soni nikughavavili hene makakala neke mum'pate ujunge juno nikumwaghya ndavule umwene unya uKilisite. 9 nakuvoneka mun'kate jake. nisila kyang'ani vufumbue kulyumue. 21 Navange voni vanonaale jango nemwene kuhuma mundaghilo, looli nilinajo nikuvasung'a kulyumue vilonda imbombo isavanave ikyang'ani jila jinopatikana mu Iwitiko mwa Kilisite, sene, kange sino nasa Yesu Kilisite. 22 Kange lunoluhuma kwa Nguluve, ulunya n'singi mu Iwitiko. mulumanyile ulatalama Iwake ndavule umwana muno 10 lino nilonda kukumanya umwene ni ngufu ja vufufue ikumbombela ivise, fyeavombie nune mulivangili. 23 vyake nulukong'ano lwa lupumuko Iwake. nilonda kwekuti nihuviла kukusung'a ng'aning'ani nikangwile kubadilisivua nu Kilisite mukihwani/kiling'anikisio kino kilihumila kulyune. 24 neke leo sakyang'ani kya vufue vyake. 11 nambe padabe niwesie kuva kwa Mutwa june kange lino nilipipi pikwisa. 25 neke nuluhuvisio muvufufue vwa vafue. 12 Nalwelji kuti lino nisagha pikun'gomosia kulyumue u Epafradito. tuyale nisipatile imbombo isio, au kuva nilimwimike umwene nyalukolo vango m'bomba mbombo kange mu aghuo. pe nikujitanga neke niwesie kupata kila n'sikari n'jango, mwamulua kange mbomba mbombo kinokikapatikine nu Yesu Kilisite. 13 vanyalukolo ghwinu mulwa vufumbue 26 ulwakuva alyale vango, nanisagha kuti nipatile imbombo isi. neke nuvwoghoji uvwa kunoghua kuva palikimo numue nivomba imbombo jimo: nishemua agha mun'sana mweni, ulwakuva mukapulike kuti alyale n'tamu 27 nikughalolelea agha kuvulongolo. 14 nikujitanga ulwakuva akale ntamu fijo ulwakufua. neke Nguruve kufikila ili nipate ilitekelo ilikome lyi lukemelo lwa akampyanile, nuvukola vwa Nguluve navulyale kwa Nguluve mwa Kilisite Yesu 15 twevoni twevano mwene jujuo, kange lulyale kulyune neke kuti tukulile muvuvangi, tuvaghile kusagha enendikio. nilekaghe kusung'unala. 28 ku uluo nikun'gomosia kange ujunge nave kya isagha fivi kuhusu imbombo ng'aning'ani luno luvgahile ulwa kuti panoluvaghile jojoni, Unguluve ghwope kyalififuka ilio kulyumue, 16 kange muvisaghe vakuhovoka najune niva nivusivue nambe lino tugheneli muluvelo uluo. 17 vanyalukolo ludwesi. 29 mumwambililaghe Epafradito mwa Mutwa vango, munyighaghe une. muvallaghe vunofu vano nulukelo Iwoni, muvughopaghe avanhu ndavule uluvelo Iwave lulindavule ikihwani ikitu. 18 vinga umwene. 30 ulwakuva lulwale lwa mbombo ja Kilisite vanovasindamile vevano kekinga nivavulile, na linolino kuti alipiipi pifua, akakulusye uvwumi vyake kuti nikuvavua nulusosi vinga vikukala hene valugu va amoke une akavomba kino mukakunilue kuvomba kikovekano kya Kilisite. 19 Uvusililo vwave vwe mulwakunengelela une ulwakuva mulikutali nune.

3 Muvusililo, vanyalukolo vango muhovokaghe palikimo nu Mutwa. Nanikatala pikuvalembela kange amasio ghalaghala. isi silikuvapela ulutengano. 2 muvisaghe maso ni mbua. muvisaghe maso

vunangifu. Iwa kuva unguluve ghwave ghwe lileme, na matupa ghave ghali mu soni save. visagha isapaisi. 20 Neke ilikaja litu liliukyanya, kuno tukumuivila umpsiki ghwitu uYesu kilisite. 21 alatwandula amavili ghitu amavotevote kuva hene mbili ghwake ughwa vwimike mungufu silasila nakusighilila ifinu fyon.

4 Lino vaghanike vango, vano nivaghanile vano lwe ilitekelo linolimunoghile uNguluve. **19** Neke muuluo, lukelo ni ngigha jango. mwime kanofu nu Mutwa, uNguluve ghwango ikuvamemesia uvufumbue vwinu umue vamayani vaghanike. **2** Nikukusuma uve Eudia, mutvatajili vwa vvimiike vyake mwa Yesu Kilisite. **20** kange nikukusuma uve Sintike, mugomosie ulughano Lino kwa Nguluve Nhaata ghwitu vuve vvimiike vuno lwa mapuling'ano kati jinu, Iwakuua umwe mweni navlikusila nakusila. Ameni. (aiōn g165) **21** Inyungilo mwe vavili mulyalungine nu Mutwa. **3** Iwa Iweli, sango sivafikile kila junoi Kumwitikila u Kilisite Yesu. nikuvasuma kange umue mwevavomba mbombo Vaghanike vanonilinavyo apa vikuvhungila. **22** Kange vajango mutvantage avavakijuva Iwakuua vaka vombile avitiki vooni apa vikuvhungila, neke looli vala ava palikimo nune kutwala ilivangili iya Mutwa, tulyale kikolo kya Kaisari. **23** Na lino uvumosi vwa Mutwa nu Kelementi palikimo navasung'wua avange va ghwitu uYesu Kilisite vuve munumbula sinu.

Mutwa, vano amatavua ghavo ghalembilue mukilembe kya vvumi. **4** Mufighono fyoni ifyo Mutwa nilijova muhovokaghe. **5** Uvhugu vwinu vumanyike kuvanhu voni. UMutwa ali pipi pikwisa. **6** namungapumukaghe mu lyolyoni. Pe lino muvombaghe imbombo sinu soni kwa kumfunya, kukunsuma na kumhongesia. naghano mulonda ghakagulike kwa Nguluve. **7** Pe ulutengano Iwa Mutwa juno m'baha kukila vooni, ililololela amojo namasaghe ghinu kuvutangilisi nya Kilisite Yesu. **8** Muvusililo, vanyalukolo vango musighanule fijo imbombo soni sino sa Iweli, kujilolelola, sa kyangani, sakualasivua, ulughano na ghala aghanya mhola inofu, ghanya iuhala, palikimo na ghala ghanoghanoghile kughinisivua. **9** ghavombele ghala għano mukamanyile, mukupile, ghanomukapulike na ghala ghanomukaghaghile kulyune ghwope uNhaata għwitu ghwa mapuling'ano iliiva numue. **10** Nilinulukelo luvalha kyongo uvvimala mwa Mutwa ulwakuva umue muvonesisie uvufumbue vwa mbombo jinu mulunogħelua Iwango. sa Iweli pavwandilo mulyanogħilue kukunanga uvugumbue vwango nambe namulyapatilie inafasi ja kukunanga. **11** Nanijova anala neke nikave kimonga kinange une muvufumbue vwango, ongo nimanyile kukwilana ku uluo Iwoni. **12** Nikimanyile kukukala muluvelo Iwa vukolofu nakuva nifinga mulikaja Iwoni ili. une nilumanyile ulufiso Iwa pano mulininja, finga na kuva muvufumbue. **13** Nikimanye kuvomba isi kuvutangilisi vwa jujuo juno ikumhela ingufu. **14** Nambe ifyo mulyavombie vunono kuva nune Mulupumuko Iwango. **15** Umue mweva Filipo mulumanyile kuti uvutengulilo vwa livangili yenivukile ku Makedonia kusila litembile lino likanitangile musinosijova agha kuhumia na kukwupila neke jumue mwevene. **16** Nambe panonilyale kuva Tesalonika umue mukanisung'ile uvutangilisi kukila Iwa kamo kwajilli ja vufumbue vwango. **17** Nanivaghile kuti nilonda uvutangilisi. lol i ni neke mupate imeke sinosileta uluvumbulilo kulyumue. **18** Nupile ifinu fyoni, na lino nimemilue nifinu finga nupile ifinu finu kuhuma kwa Epafrađito. fyefinu finono finya kunukila hene manukato, ghano għitikike panfyonni

Vakolosai

1 u ne Paulo nu n'sunghua ghwitu u Timoteo twevasung'ua va Yesu kilisite mu lughano lwa Nguluve. **2** kulyumue mwe vitiki na vanyalukolo vanywilifu mwa kilisite mwe vano muli ku Kolosai, uvumosi vuve kulyumue, nu lutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu. **3** tuku muhongesia uNguluve, Nhata ghwa Mutwa ghwitu u'Yesu Kilisite, kange tukuvasuumila ke kinga ifighono fyon. **4** tupulilike ulwitiko Iwinu mwa Yesu Kilisite nu lughano luno mulinalwo ku vaanhu vooni vano vabaghulivue vvimila Nguluve. **5** mili nu lughano ulu lwakuva niuhivila ulwa kyang'haani kuuti, lino livikilue kukyanya vvimila jinu. mulyapulike muluhuvilo uluo ulwa kyang'haani ye likyale ilivangili ilya kyang'haani. lino lisile kulyumue. **6** ilivangili ili lyalihola imheke nakupulikika mu iisi sooni. kuhuma ikighono kino mulyapulike na kumanyila uvumosi vva Nguluve mu kyang'haani. **7** ili lye livangili lino mulyamanyile kuhuma kwa Eupafula, mughanike kange m'bomba mbombo n'jiit, juno ghwe m'bombi nyilifu ghwa Kilisite, **8** UEpafula ghwe alyavombile kuuti tukagule ulughano Iwinu mwa Mhepo. **9** kuhuma ikoghono kino tulyapulike ulughano ulu natughele tubuhile kukuvasumila. jaatu tusuma kuuti mumemesevue nu luhala lwa Nguluve. **10** tukuvasuumila kuuti mughendaghe mu lugudo vwa Mutwa mu sila sino sinoghiile. kange tukuvasuumila kuuti milihola imheke mu nono sooni sino muvomba muliiva mu luhala la Nguluve. **11** tukuvasuumila kuuti muwesie kuponekesevua ingufu kuling'hana ni ngufu sa vvimike vwake mu lugudo Iwoni. **12** tukuvasuumila kuuti ke lukeelo muli kumuhsngesia uNhaata juno avavombile umue muwesie kuva nu lubale ulwa kukwimilia avitki mu lumuli. **13** atupokile kuhuma mu vutavike vva ng'iisi na kukututwala ku vutwa vva n'swambe mughanike. **14** mwa n'swambe tuli nu ... nu lu saghilo lwa sambi. **15** Un'swambe kye kihwani kya Nguluve kino nakivooneka. ghwe muholua ghwa kwasia mu vuvumbi vwon. **16** ulwakuva kwa ifinu fyon fikavumbilue, vino fili kukyanaya na fino fili pa iisi, ifinu fino fivoneka na fino nafivoneka. ndeve fya muvwandilo vva iisi, nambe muvutavulua, nambe vutavike nambe uvunya ngufu, ifinu fyon fikavumbilue vvimila jaake. **17** umwene alya nambe ye fikyale ifinu fyon, mwa mwene ifinu fyon fikakoline palikimo. **18** umwene ghwe mutu ghwa ilembile, umwene ghwe vwandilo kange muholua ghwa kwasia kuhuma mu vafue, lino alini nafasi ija kwasia mu finu fyon. **19** ulwakuva uNguluve akanoghilue kuuti uvufwilifu

vwake vwon vukale n'kate jaake. **20** na kusambania ifinu fyon ku sila ja n'swambe. UNguluve alyavikile ulutengano kuklilia idanda ja kikovekano kya mwene. UNguluve akasambinie ifinu fyon kwa mwene, nde fyalefyu mu iisi nambe fya kukyanya. **21** numue kange, un'siki ghuno mulyale vaghesi kwa Nguluve kange mulyale valugu vake ku kuhala na maghendele gha vuho. **22** neke lino avasambinie umue ku m'bili ghake kklilia uvufue. akavombile ndiki neke kukuvaleta umue mwe vvimike mwevasila lupiko kange kisila vuho pa maaso ghake, **23** ndeve mulighendelela mu Iwitiko, luno mukangasivue mu Iweli, kisila kuvikua kutaali kuhuma ku luhivilo lwa vukangafu vva livangili lino mukapilike. ili lwe livangili lino likapulisivue ku vaanhu vano alyavavumbile pa iisi. ili lye livangili lino une ne Paulo nilyale m'bombi. **24** lino nihovokela imhumhuko sango vvimila jinu. najune nikamiliisa mu mbili ghwango kino kipelela mu mhumhuko ja Kilisite vvimila um'bili ghwake, ghuno je tembile. **25** une nilim'bombi ghwa tembile iji, kulinganga nu vutavike vuno nipelilue kuhuma kwa Nguluve vvimila jinu kukulimemba ilisi lwa Nguluve. **26** jji je kyang'haani jini jikafisime mu maka minga ni fisina fyon. neke lino jifunilive ku viti voni. (aien g165) **27** ve vala vano uNguluve kukuvasona vule kuli nuvutajili vva vvimike mu lifiso lwa kyang'haani mu iisi simonga. kwe kuuti uKilisite ali n'kate jinu mu lukangasio lwa vvimike vunovukwisa. **28** uju ghwe mwene tukumpulisia. tuum'bunga na kukum'bulanisa umuunhu ghweni ku vukola vwon, neke kuuti tumulete umuunhu ghweni fywilfu mwa Kilisite. **29** mu vvimike uvu, une nivomba ku ngufu sango sooni na kukujitanga ni ngufu ja mwene vule jivomba imbombo n'kate jango.

2 ulwakuva ninoghua kuuti mukagule ndavule nilyale ni mhumhuko nyinga vvimila jinu, ku voni vano vali ku Laodikia na kuvoni vano navaghaghile amaso ghango mu lwa m'bili. **2** nivomba imbombo iji kuuti inumbula saave siwesie kuhuvivisua..... kukwisa palikimo ku lughano na mu vutajili.... vwon vva vwinga nu vukyang'haani vva luhala, kwa kukagula ulufiso lwa Iweli ulwa Nguluve, juno ghwe Kilisite. **3** mwa mwene vutile vwon vva vukoola nu luhala sifisilue. **4** nijova ndiki neke kuuti umuunhu ghweni nangavavobelaghe igila ku njovole inya vusyangi. **5** nambe kuuti nanili palikimo numue ku m'bili, looli nili numue ku numbula. nihovoka kuvona uvutavike vwinu vunono ni ngufu sa Iwinu mwa Kilisite. **6** ndavule mulyamupile uKilisite Mutwa, mughendaghe mwa mwene. **7** mukangasivue mwa mwene, mujengwe mwa mwene, mukangasivue

mu Iwitiko ndavule mulyavulanisivue na kupinyua mlivoneka palikimo nu mwene mu vvimike. 5 pe muluhongesio lwinga. 8 mulolaghe kuuti umuuunhu lino musileke sino sili pa iisi sino lwe lufunyo lwa ghweni nangavakolaghe mu masio ghano ghasila kihwani kya Nguluve, 6 vvimila mu isi soni ing'halasi kimonga aghavusyangi kuling'haana na vaanhu fino ja Nguluve jikwisa ku vano navitiki. 7 mu isi najumue vikwupila nu vutaviike vwa iisi, kisila kuling'haana mukikalile palikimo navo. 8 neke lino nuloghiile nu Kilisite. 9 ulwakuva mwa mwene uvunywiflu muvusie isi sooni ghalasi, amasaghe mavivi, amaligho vwoni uvwa Nguluve vukukala mumbili. 10 umue na masio malamafu ghano ghihuma mu malomo mumemesevve mwa mwene. umwene ghwe mutu ghinu. 9 namungasyanganaghe jumue kwa jumue, ghwa vuwesia vwoni nu vutavulua. 11 mwa mwene ulwakuva muvufulile uvumuunhu vwinu uvwa pakali kange mulyakekilde ku tohala jino najikavombike nu na maghendele ghake. 10 muvufwalile uvupia vuno muunhu kuvusisivua um'bili ghwa danda. neke je vuvomvua vupia mu luhala kuhumila kwa jula jun tohala ja Kilisite. 12 mukasyililue palikimo nu nu mwene alyavavumbile. 11 mu luhala ulu kusila mu Yunani mu lwofugho. na kusila ja Iwitiko mukasyililive nambe mu Yahudi, kukekua nambe kisila kukekua u ku ngufu sa Nguluve junio akansyuluile kuhuma mwimbi nambe junio na mwimbi um'bombi nambe kuvafue. 13 na pano mulyafwile mu vuhosi vwinu junio na m'bombi, neke uYesu Kilisite ghwe sooni kisila kukekua amavilli ghinu, akavavombie kuva mu sooni. 12 ndavule avimike va Nguluve, avimike vvumi palikimo nu mwene na kutusaghila uvuhosi avaghanike, muvufwalaghe uvumuunhu uvunono, vvitu vwoni. 14 akafutile ikumbukumbu isa kudajivua uvuhugu, kunyenekela, uvukoola nu lugudo. 13 sino sikalembilue, nu vutavike vuno natukanoghile mutolelanilanaghe jumue kwa jumue. musagilanaghe kuva navyo. 15 akavusisie ghoni na kupaghika mweni. ndeve umuunhu alini nongua kwa junge pakikovekano. akavusisie ingufu nu vutavulua. ansaghilaghe ndavule uMutwa fino ikuvasahila umue. akaghavika pavuvalafu na kukughahovokela ku 14 kukila aghuo ghoni, muvisaghe nu lughano luno vusindi vvimila kikovekano kyake. 16 pe lino u ghwe nsingi ghwa vunywiflu. 15 ulutengano lwa Kilisite muunhu ghweni nangavahighaghe umue kwa kulia lwongelete mu numbula sinu. ndeve vwe vvimila vwa nambe kunyua, nambe mu kighono kya kuhovokela lutengano ulu kuuti mukavikilue mu m'bili ghumo. nambe umwesi umpya, nambe ikighono kya Sabati. muvisaghe nu luhongesio. 16 ni lisio lwa Kilisite 17 ifi fye fin'sulua fya ghano ghikwisa, neke ikikome likalage n'kate jinu ku vutajili. mu vukoola vwoni, ghwe Kilisite. 18 umuunhu ghweni nangapokuaghe muvulanisianaghe na vungana jumue kwa jumuekua ingigha jaake kwa kunoghelua uvukoola na kukufunya sabuli, inyimbo, ni nyimbo sa munumbula. mwimbaghe avanya Mhola. Umuunhu ughwa ndikio aikwingila mu mu luhongesio mu numbula sinu kwa Nguluve. 17 sino asaghile ka na kusyangua na masaghe ghake na kyokyonu kino muvomba mu masio nambe mu agha m'bili. 19 umwene naikolelela umutu. kuhuma maghendele, vombagha soni ku litavua lya Mutwa ku mutu kuuti um'bili ghwoni kukilia ifilungo fyake na Yesu. mu mwongesiaghe uNguluve Nhaata kukilia mafupa kulunganisivua palikimo; na kukula muvukulilo umwene. 18 vadala, vanyenyekelaghe avagholi vinu, vwa Nguluve. 20 ulwakuva mylaufwile palikimo nu ndavulle lumunoghile uMutwa. 19 na jumue vaghos, Kilisite mu maghendele gha iisi, ongo mukukala muvaghanaghe avadala vinu, namungavisaghe vakali hwene mukujivombela iisi: 21 namungakolaghe ku vanave. 20 vaanha, muvitikilaghe avapafi viinu mu nambe kuvonja, 22 agha ghooni ghalaghilue vvimila sooni, ulwakuva lwe lukumunoghela uMutwa. 21 va uvunangifu vuno vukwisa na kutumila, kuhangilanila baba namungavahovesiaghe avaanha viinu, neke ni mbulanisio sa vaanhu. 23 indaghilo isi sili nu vukola navangisaghe kudenye ka inumbula. 22 vasung'ua, vwa nyifunyilo sino sitendilue ku vunoghelua vwave muvitikilaghe avavaha vinu mu lwa m'bili mu na nakunyenekela mu mhumhuko sa m'bili. neke maghendele ghoni kisila imbombele inofu ija maaso sisila latalama mu noghelua sa m'bili.

3 ulwakuva kange ndeve uNguluve akavasylilue palikimo nu Kilisite, mulondaghe isa mwene sino uKilisite ikukala uluvoko lwa ndia lwa Nguluve. 2 namungasaghaghe isa pa iisi, looli isa ku kyanya. 3 ulwakuva muvifwile, nu vvumi vufisilue palikimo nu Kilisite mwa Nguluve. 4 unsiki ghuno uKilisite ilivoneka junio ghwe vvumi vwinu, pe pano na jumue

hwene vaanhu vano vihovosia lwene. pe mu numbula ja lwei. mumwoghopaghe uNguluve. kyokyon 23 kino muvomba, namungavombaghe ndavule avaanhu, looli vombagha kuhuma mu numbula sinu ndavule uMutwa. 24 mukagula kuuti mulikwupila ingigha kuhuma kwa Mutwa. ghwe Kilisite UMutwa junio mukum'bombela. 25 ulwakuva ghweni junio ivomba sino nasakyang'haani ilihigua mumaghendele ghano nagha kyang'haani ghano akavombie, kisila kubaghula.

4 vavaha muvahombaghe avavombi viinu sino sa kyang'haani kange mukagula kuuti muli nu Mutwa kukyanya. **2** mughendelelaghe kuva vakangafu mu nyifunyo. mukalaghe maaso mu nyongesio. **3** musumaghe palikimo vvimila jitu, neke kuuti uNguluve adindule umulyango vvimila ilisio, kujova ulufiso lwa kyang'haani lwa Kilisite. mu ili nifinyilue ifipinya. kange **4** musumaghe kuuti muwesie kukulivika pavuvalafu ndavule luninoghiile kujova. **5** valutulaghe ku vukoola ku va panji na kukughokombola unsiki. **6** amasio ghinu ghavisaghe nu vumosi unsiki ghwoni, na kukolela umwinyo unsiki ghwoni neke kuuti mwesie kukagula ndavule luvanoghiile kukumwamula umuunhu ghweni. **7** mu nongua sango uTikiko ivomba kuuti ghakagulike kulyumue. umwene ghwe nyalukolo mughanike, m'bombi ghwa kyang'haani kange nsung'ua njitu mwa mwa. **8** nikunsung'a kulyumue vvimila ili kuuti muwesie kukagula sino situ kange awesie kukuvakangasia inumbula. **9** nikuvasung'a palikimo nu Onesimo unyalukolo ghwit u mughanike nywilfu nu junge mu lyumue. vikuavavula ifinu vyoni fino fihumile apa. **10** UArisitariko, un'dindilua n'jango ikuvahungila nu Maruko ubinamu ghwa Barinaba junu mukupile uvutavike kuhuma kwa mwene." ndeve ikwsa kulyumue mumwupilaghe," **11** nu Yesu junu ikemelua ghwe Yusito. ava vene vakekua ve vavomba mbombo vajango vvimila uvutwa wva Nguluve lwe luhuvilo kulyune. **12** UEpafula ikuvahingila umwene ghwe jumonga mu lyumue kange nsung'hua ghwa Kilisite Yesu. umwene ivomba mu ngufu sooni vvimila jinu, neke kuuti muweise kukwima kikangafu na kuhakikisivua kinywilfu mu lughano lwoni lwa Nguluve. **13** ulwakuva nikusagha kuuti ivomba imbonbo ku ngufu fijo vvimila jinu, ku avuo vano vali ku Laodekia navuo vano vali ku Hierapol. **14** uLuuka junu mughangha mughanike nu Dema voope vikuvhungila. **15** vahungilaghe avanyalukola vango vano vali ku Laodekia na ku Nimfa ni tembile jila jino jili kulikaaja lwake. **16** ikalata iji kyande jiva jimbilue ku vaanhu vamonga, jimbugaghe na kutembile ja va Laodekia, najumue kange muhakisisaghe mukwimba ikalata iijo kuhuma ku Laodekia. **17** mu m'buule u Arikipo kuuti "lola imbombele inofu jino akupile mwa Mutwa, kuuti jimunoghile kukujimalisia. **18** une ne Paulo nikuvhingila ku luvoko lwango june. mukumbukaghe ifipinya fyango. uvumosi vuvisasge numue.

1 Vathesalonike

1 UPaulo, Silwano nu Timoi kutembile ja va Thesalonike mwa Nguluve Nhaata nu Mutwa Yesu Kilisite. Ulusungu nulutengano fivisaghe numue. 2 Jatu tukumwongesia uNguluve vvimila panotukuvatambula munyifunyo situ. 3 Tukujikumbuka kisila kudugha pamaso gha Nguluve Nhaata ghwitu, imbombo jinu ija Iwitiko, nulwakughimba mulughano, na mulugudo ulunyalukangafu vvimila nu lwa pa Mutwa Yesu Kilisite. 4 Vanyalukolo mwevano mughanilue nu Nguluve, tukagula ulwitiko Iwinu. 5 Na vule ilivangili litu likisile kulyumue nakwekuti kulisio lyene, looli palikimo ni ngufu, mwa Mhepo mwimike na mwa kyang'ani. mu uluo, mkagula kange kuti tulyale vanhu vaki n'kate mulyumwe Kwaajili jinu. 6 Mulyale vanhu vakutwigha usue nu Mutwa, ndavule fino mulyupile ilisio mulupumuko, nulukelo lunoluhuma kwa Mhepo Mwimike. 7 Namahumilo ghake, mulyale kihwani ku voni mumakedonia na mukaiya vano vikwitikila. 8 ulwakuva kuhuma kulyumue ilisio lya Nguluve lyeneile kwoni, nakwekuti kuvamakedonia na va kaiya vene. nimbale soni ulwitiko Iwinu mwa Nuluve jeneile kyoni. namahumilo ghake, natulonda kujova kyokyon. 9 Iwakuva vavuo vene vijova uvvisilo vvitu lulyale lwa ndani mu lyumue. vipanga fino musyetukile uNguluve kuhuma mu kihwani na kukumbo mbela uNguluve junu mwumi nu ghwa Iweli. 10 Vakahumila imhola kuti mukumughula umwana ghwake kuhuma kuvulanga, junu asyukile kuhuma muvafue. Ghwope uju ghwe Yesu, junoiutuviika vveru kuhuma mung'halasi jino jikwisa.

2 Iwakuva jumue mukagwile, vanyalukolo, kuti ulwisilo Iwitu kulyumue nalukale vuvule. 2 Mkagwile mutambula kuva muvwasio/muvutengulilo tulyapumuiko na kukutuvomba kinyaoni kuva pilipo kula, ndavule mukagula. tulyale ni ngufu mwa Nguluve nambe mu mumuko nyanga. 3 Lwakuva uluvungu Iwitu naluhumilanila nuvuvivi nambe muvunyali mugila. 4 Ulwene nambe vule twitikisivue nu Nguruve nakukwitikisivua ilivangili, sesene tujova. tujova, nakwekuti tukuvahovosia avanhu, looli/neke kukumwosiosia uNguluve. umwene mwene ghwe junu ilolela inumbula situ. 5 ulwakuva natukatumile amasio gha vukedusi un'siki ghwoni, ndavule mkagula, kange kutumila amasio ghano nagheghene muvunoghelua, uNguluve ghwe saidi ghwitu. 6 kange natukalondile uvvimiike ku vanhu, nambe kuhuma kulyumue au kuwange. twale tuwesia kudaja kughanika ndavule/hene vasung'wa va Kilisite. 7

pepano lino tulyale vapolele mu lyumue ndavule u mama finoikuvaghumbilia avana vake jujuo. 8 musila iji tulyale nulughano kulyumue. tulyale Iwakuva mulivaghanike vitu. 9 ulwakuva vanyalukolo, mukumbuka imbombo ni taabu jitu. pakilo napamwisi tulyale tuvomba imbombo neke tuleke piva vakunue kwa ghwoghwoni. un'siki ughuo, tulyavavulanisie ilivangili lya Nguluve. 10 umue mwemue masaidi, nu Nguluve, ghweghawmiike nya namna nyiki, kyang'ani, na kisila lupiko finotulyalutagha jusue pamaso ghinu mwevano mukumwitikila. 11 vule vule mkagula muluki mwakila jumonga ghwinu, ndavule ubaba finoalivuo ku vana vaake finotulyavalasimisie na kuvakangasia inumbula. tulyavahuviesie. 12 kuwa muuluo tukumwongesia uNguluve kange kila n'siki. 13 ulwakuva un'siki ghunomukupilile kuhuma kulyusue imhola ja Nguluve jinomukupile, na. mukupile kuti lisio lya vanhu, neke mukupile ndavule ilweli jilivuo, ilisio lya nguluve. lyelisio ili linolvomba imbombo ati jinu mwevano mukumwitikila. 14 Nekelelo umue, vanyalukolo, muvisaghe kwigha itembile sa Nguluve sinokwesile uvuyahudi mwa Kilisite Yesu. Iwakuva najumue mukapumuiko mu mbombo silasila kuhuma kuvanhu vinu, ndavule jilivuo kuhuma kuvayahudi. 15 Nalyale vevayahudi vevano valyamudile u Yesu palikimo navavili. vevayahudi vano valyatudagile tuhume kunji. navikumunogheha uNguluve evalugu ku vanhu voni. 16 Nalytusighile natungajovaghe navanonavikumwitikila neke vapate uvvangi. amahumilo ghake kwekuti vighendeleta ni sambi savo. muvusililo ing'alasi jikuvisila. 17 Usue vanyalukolo tulyale tutengine numue kun'siki n'debe ghwa m'bili, neke sio kinumbula. tulyavombile mungfu situ nakuvunogheluo ulukome kukusivona isula sinu. 18 Iwakuva tukanighilue kukwisa kulyumue, une ne Peteli kulwakwsia, nulunge, neke usetano alyatusighile. 19 Iwakuva kukwima kwitu kyekinu kiki kumwande, lukelo au ingigha ja kujighinia pamaso gha mutwa ghwitu Yesu un'siki ghwa kwisa kwarnwene? pe umue namuli kanono ndavule avange? 20 Iwakuva umue mwemue vvimike nulukelo Iwitu.

3 Mu uluo panonatukale natuvesia kufumilia kyongo, kutasaghile kuva kanono kujigha ku athene kula twevene. 2 Tulyan'sughile u timotheo, unyalukolo ghwitu nu n'sughwa ghwa Nguluve mulivangili lya Kilisite, kuvakangasia na kuvavavighiliila kulutia ulwitiko Iwinu. 3 Tulyavombile agha neke kuti nangavisaghe ghoggoni ughwa kutetema nulupumuko ulu, Iwakuva jumue mkagula kuti tusululivue mu ili. 4 Lwa Iweli, un'siki ghunotulyale

palikomo numue, tulyalongsile kukuvelesia kuva ulwakuva muvulanisivue nu Nguluve kughanana tulyale pipi kupata ulupumuko, naghuo ghakahumile jumue, 10 kyang'ani, mukavombile agha ghoni ndavule mkagula. 5 Kunangile ja iji panonikale kuvanyalukolo vanovali kumakedonia joni. neke naniwesia kufumilila kange, nilyan'sung'ile neke tukuvasuma vanyalukolo, muvombe nambe kukila. nipate kukagula mulwitiko lwinu. labda umuhesi 11 tukuvasuma munogheluaghe kukukala muvwumi alyale avaghesiesie, ni mbombo jinu jikiva vuvule. vwa lutengano, kusimilla imbombo sinu, nakuvumba 6 Neke lelo utumotheo alisile kuyusue kuhumila imbombo samavoko ghinu, ndavule finotukavalaghile. kulumue akatuletela imhola inofu ja Iwitiko nulughano 12 vombagha isi neke uvesie kulutila vunono na lwinu. alyatuvulile ja kuti mulinikumbukumbu jitu kuvukola ku avuo vanovalikunji ja Iwitiko, neke nakuti munoghelua kukutuvona ndavule pano najusue nunapungukivuaghe ni lighanike lyolyoni. 13 natulonda tunoghelua kukuvavona umue. 7 Mu uluo, vanyalukolo umue mkgagule sino nasesene, umue vanyalukolo, tukahovwike kyongo numue vwimila mu Iwitiko pankanya ja avuo vanovaghonelile, neke muleka lwinu, taabu ni mumuko situ soni. 8 Lino tukukala pisukunala ndavule avange vanovasila kyang'ani tukukala, ndeve mukwima kikangafu mwa Mutwa. mun'siki ghunoghukwisa. ndeve tukwitikila kuti uYesu 9 Neke lwe luhongesio luki tum'pele u Nguluve alyawile nakusyuka kange, 14 vulevule uNguluve kwaajili jinu, mulukelo lwoni tulinalwo pamaso gha ilikuvaleta palikimo nu Yesu avuo vanovaghonelile Nguluve kulyumue? 10 Tusuma kyongo pakilo vufue mwa mwene. 15 mu avuo tukuvavula umue napamwisi neke tuwesie kukusagha isula sinu na mulisio Iwa Mutwa, kuti usue twevano tulivumi, kukuvelesia kinokipunguka mu Iwitiko lwinu. 11 twevano pwetuliva un'siki ghwa kwisa kwa Mutwa, Unguluve ghwitnu Naata jujuo, nu Mutwa ghwitnu kyang'ani natulikuvatalila/natulukuvalongolela vala u Yesu atulongsie isila jitu tufike kulyumue, 12 vanovaghonelile vufue. 16 Iwakuva uMutwa jujuo nu Mutwa avavombe mwongelele na kukila mu ilikwika kuhuma muvulanga, ilikwisa ni savuti ing'ome, lughano, mungaghanane nakuvaghana avanhu voni, palikimo ni savuti ija nyamhola um'baha, palikimo ndavule finotukuvavombela umue. 13 Naavombe ndiki nulukemelo Iwa Nguluve, vope vanovafwile mwa neke kukangasia amojo ghinu ghave kisila lupiko Kilisite vilisyuka tasi. 17 Pepano twevano tulivumi muvwimike pamaso gha Nguluve ghwitnu Naata twevano tusighile, tulikong'ana kuvulanga palikimo ghwitnu mulwisilo/pavugomokele vwa Mutwa Yesu navo kumung'inia uMutwa kukyanya. mu sila iji tuliva palikimo na vimike vase vooni. 18 Pe lino munyamasaniaghe jumue mumasio agha.

4 Muvusililo, vanyalukolo, tukuvakangasia inumbula

nakukuvasuma mwa Yesu kilisite. ndavule mulyupile uvulolesi kuhuma kulyusue ndavule jikuvanoghela kughendela na kukumunoghesia uNguluve, musila iijo kange mulutile na kuvomba vunono kukila. 2 Iwakuva mukagula vve vulolesi vuki vuno tuvapalile kukilia uMutwa Yesu. 3 ulwakuva agha ghe maghanike gha Nguluve, uluvalasio lwinu kuti muvuleke uvuvwafu. 4 kuti kila jumonga ghwini ikagula kugadilila un'dala ghwake jujuo muvwimike nuvugholofu. 5 nungavisaghe nu n'dala muvunoghelua vwa m'bili (ndavule avamuisi vanonavamanye uNguluve). 6 nangavisaghe umunhu ghoghoji junoilovoka imaka/uvatavike nakumuuhoka unyalukolo ghwake mu ili. Iwakuva uMutwa ghwenyakuhomba ighalasi ku agha ghoni, ndavule panotukalongwile kukuavunga na kuvaholela. 7 Iwakuva unguiluve nalyatukemelle muvunyali, looli muvwimike. 8 neke lino junokulikana ili naikuvakana avanhu, looli ikun'kana uNguluve, junokuvapela Umhepo umwimike ghwake. 9 Mulughano Iwa nyalukolo, kusila vulasima vwa munhu ghwoghwoni kukuvalembela,

5 Lino ku mhola, ja kavalilo nu n'siki vanyalukolo, mulivasila vufumbue ku kinu kyokyoni kilembue kulyumue. 2 Ulwakuva jumue mukagula muvunono kyongo kuti ikighono kya Mutwa kikwisa hene mulyasi panoikwisa pakilo. 3 Pala panoviti lutengano nu vuloleli pepano uvunangifu vvavukuvisila kukenyemukila. vuhene vuvafi vunovukumwisila umwakimama unya vukunue. navalapunga kusila jojon. 4 Neke umue, vanyalukolo namulkung'isi nambe ikighono kila kilingise hene mulyasi. 5 ulwakuva umue mweni mulivana va lumuli na vana va mwisi. usue natulivana vapakilo au vang'isi. 6 lino natungaghonelelaghe ndavule avange finovighonelela, pe tukeshaghe na piva vafwighu. 7 Iwakuva vanovighona vighona pakilo na vanovighala vighala pakilo. 8 ulwakuva usue tulivana va mwisi, tuvisaghe vafwighu. tufwalaghe ingula ja Iwitiko nulughano, ni kofila ja kyuma, jino je kyang'ani ja vupoki vwa n'siki ghunoghukwisa. 9 Iwakuva uNguluve nalyatusalwile muvutengulilo/muwwasio vwa ng'alasi, looli kupelue uvupoki musila ja Mutwa Yesu Kilisite. 10 umwene ghwejuno alyatufwile neke kuti, tungave

maso au tughonelile, tulikukala palikimo nu mwene. **11** looli munyamasaniaghe na kukangasania jumue, ndavule tayale muvomba. **12** vanyalukolo, tukuvasuma muvakagule vala vanovivomba n'kate jinu navala vano valinkyanya jinu vikuvalongosia mwa Mutwa na vala vano vikuvalongosia. **13** tukuvasuma kange muvakagule na kukupvapela uvwoghofua mulughano lwa mbombo javo. muve nulutengano n'kate jinu nujue. **14** tukuvasuma vanyalukolo. muvavungaghe vanonaviluta muvutavike, muvakangasiaghe inmbula vanovasukunile, muvatangaghe vano vavotevote kange muve nulugudo ku voni. **15** Mulolaghe napweangavisaghe umunhu ghwoghwoni juniohomba uvuvivi kuvuvivi kwa munhu ghwoghwoni, muvombaghe ghano manono kulyumue mweni nakuvanhу voni. **16** Muhovokaghe ifighono fyonи. **17** Musumaghe kisila kuduga. **18** Mumuhongesiaghe uNguluve ku lyolyoni, Iwakuva uluo Iwelughano lwa Nguluve kulyumue mwa Yesu Kilisite/ **19** Namungan'simiaghe umhepo. **20** Namungavubedaghe uvuvili. **21** ughesiaghe imbombo soni, mukologhe lino linofu. **22** museghukaghe ghoni ghanoghivonekela muvuhosi. **23** UNguluve ghwa lutengano avanyilisiaghe muvvimike. umhepo, uluvelo num'bili mulwakwisa kwa mwene uMutwa ghwitu uYesu kilisite. **24** umwene junovoakemelile mugholofu, umwene wenyakuvomba. **25** vanyalukolo mutusumilaghe kange. **26** muvahungilaghe avanyalukolo voni mulunonelo ulwimike. **27** nikuvasuma mwa Mutwa kuti ikalata iji jimbwaghe kuvanyalukolo voni. **28** ulusungu lwa Mutwa ghwitu u yesu Kilisite luvisaghe palikimo numue.

2 Vathesalonike

1 U Paulo, Silwano, nu Timotheo, kulitembile ilya Vathesalonike uNguluve u Nhaata ghwitu nu Mutwa u Yesu kilisite. **2** Ulusungu luve kulyumue nulutengano luno iuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yesu Kilisite. **3** Lutuvaghile usue kukumongesia u Nguluve mufighono fyooni vwimila umwe, vanyalukolo. Ulwakuva lwe lutuvaghile, ulwakuuti ulwitiko lwinu lukwongelela kyongo, neke ulughano lwinu kwa muunhu jumojumo lwongelele kinga. **4** Ene n'diki usue jusue tujova mulughinio mulyumue mumatembile gha Nguluve. Tujova imola ja lughulo lwinu nhu Iwitiko lunumulinalo mu mumuko sooni. Tujova kumola ja mumuko sino mukunkangasia. **5** Isio se sihufia uvuhighi vwa kyang'haani vwa Nguluve. Kuhumila nisio muve vitikisivua va kwingga kuvutua vakwingila kuvutua vwa Nguluve vuno vwimila umwene mupumuka. **6** Ulwakuva vwe vwakyang'haani vwa Nguluve kuku vahomba imumuko kuvano vikuvapumusia, **7** nakuvapela ulunomo umue mwevano mupumusivua palikimo nusue. Ivomba n'diki mumasaki agha vu fwikulilo vwa Mutwa Yesu kuhuma kukyanya palikimo na vanyamola navanyangufu vamwene. **8** Mulilangamuli lya mwooto ikuvatova valavano navan'kagwile u Nguluve navala vano navikwitika ilivangili lya Mutwa ghwitu u Yesu. **9** Valapumuka muvutipula uvwa kusila na kusila pano viva vabagulie nuve Mutwa nuvvimike uvwa ngufu saake. (aiōnios g166) **10** Alavomba mumasaki ghano alava ikwsa kuuti aghinisivue na vaanhу vaake kange kuuva kidegho ku vitiki vooni. Ulwakuva uvwolesi vvitulyapulikike kulyumue. **11** Ku uluo tukavasumile umue ifighono fyooni. Tukufunya kuuti u Nguluve ghwitu avavalile mulyavaghile kuuti kukemelia. Tukufunya kuuti kila muvufumbue uvnofu na kila mumbombo ija Iwitiko ni ngufu. **12** Tusumile isio ulwakuti mulyimike ilitavua lya Mutwa Yesu. Tusumile kuuti mughinisivue nu mwene, ulwakuva kyekipelua kya Nguluve nu Mutwa Yesu kilisite.

2 Lino muvvimila ulwa kwisa Mutwa ghitu u Yesu Kilisite nakukong'anisivua palikimo neke tuve numwene: tukuvasumila umue vanyalukolo viitu, **2** kuuti namungahangajisivuaghe nambe kupumusivua vuvule, kumhepo, kumola nambe kukanlata jino jihufia kuuti jihumile kulyusue, jino jiiti kuuti ikighono kya Mutwa kifikile. **3** Umuunhu nangavadenganisiaghe kulwoni lula. Ulwakuva nakikwsa m'paka ingwilanisivua sihumile taasi numhuunu ughwa vulugu afwikilue, jula umwanake

ugwa vunangifu. **4** Uju ghwejuno ikana ikujinula mwene ikun'kana u Nguluve nambe kino kikufunyu. Nu iuhumila uluo, ikukala mu nyumba inyimike ija Nguluve na pikuhufia jujuo kuuti ndavue u Nguluve. **5** Namukumbuka kuuti nilyanumue ye nikuvavula imola isii? **6** Lino mukagwile kila kino kikunsigha, ulwa kuuti afwikilue mumasaki amanofu ghano ghikwisa. **7** Ulwakuuti uvusyefu vwa muunhu jula unyavulugu jivomba imbombo m'pakalino, neke kangebkwale juno ikusigha lino pano iliva iseghusivwa musila. **8** Pepano jula unyavagalusi ifwikulua, juno u Mutwa u Yesu ikum'buda nu lwuja lwa mulomo ghwa mwene. U Mutwa ikum'benapula na kimonga nu vufwikulua uvwa kwisa kwa mwene. **9** Ku kwisa kwa jula juno mulugu kuliva ulwakuva imbombo ja setano mu ngufu sooni, ifidegho fyakudegha fya vudesi, **10** neke uvudesi vyooni uvunyavulamafu. Isio sooni siliva kuvala vanovasovile, ulwakuva navakupile ulughaano lwa kyang'haani vwimila uvwa kuvangua kuvanave. **11** Mu uluo ikuvasung'ilila imbombo ija vuhos i neke vawvitike uvuhosi. **12** Kuhumila ni isio kwekuuti vooni vilighhua, vala vano navitike uvwakyang'haani neke avene vakahovokaghe muvhos. **13** Neke lutuvaghile kukumongesia u Nguluve mu masiki ghooni vwimila vwinu vanyalukolo vaghanike va Mutwa. Ulwakuva u Mutwa alyavasalwile umue ndavule maluvuko gha uvvangi uvwimike vwa Mhepo nu Iwitiko uvwa kyang'haani. **14** Iki kyekino avakemelile umue, kuuti kukila mulivangili mukave vimike va Mutwa ghwitu u Yesu Kiliste. **15** Pauluo, vanyalukolo, mwimaghe ningufu. Mulukagule kula ulwiho luno muvulanisivua, mulisio na mukalata jiit. **16** Lino, Mutwa ghwitu Yesu Kilisite umwene, nu Nguluve u Nhaata ghwitu juno alyatughanile ghwe ikutupela ulutengano uvwa kuvusila kusila nulukangasio ulunofu vwimila muvukalo vuno vukwisa kukila mufipelua, (aiōnios g166) **17** avanyamasie na kuvomba vunofu mu nhumbula sinu mulisio na mumbombo inofu.

3 Lino, vanyalukolo, mutusumilaghe, kuuti ilisio lya Mutwa likwilane na kughinisivua, ndavule fino alivuo kulyumue. **2** Mufunyaghe kuuti tuvanguke kuhuma muvhos muvaanhу avagalusi nakwekuuti vooni valinulwitiko. **3** Looli Mutwa mwitiki, juno ikuvakangasia umue nakuvolelela kuhuma kwajula umuhosi. **4** Tulingufu sa Mutwawvimila umue, kuuti muvomba nakughendelela pivomba isio sino tukuvalaghila. **5** Umutwa avalongosiaghe amoojo ghiini mulughano na mulugudo lwa Kilisite. **6** Lino tukuvalaghila, vanyalukolo, mulitavua lya Mutwa Yesu Kilisite, kuuti mun'seghukile unyalukolo juno

ikukala nu vwolo nakwekuti kuhuma ni nyiho sino mukupile kuhuma kulyusue. 7 Ulwakuva umue jumue mukagwile kuvengilila usue. Natukalile mulyumue ndavule vala vano vasila vutavike. Nambe 8 natulyalile ikyakulia kya muunhu ghweeni kisila kuhombela. Vwimila isio, tukavombile imbombo pakilo na pamwisi ni mbombo inalamu ni mumuko, nike tuleke kuva n'sigho kwa muunhu ghweni kulyumue. 9 Tukavombile n'diiki nakwekuuti tulisila vutemi. Pa uluo, tukavombile n'diiki neke tuve kihwani kulyumue, neke mwighaghe usue. 10 Unsiki ghuno tulyale palikimo numue tulyavalaghile, "Nave jumonga mulyumue nailonda kuvomba imbombo, nangalisaghe." 11 Ulwakuva tupulika kuuti vamonga vighenda nu vwoolo n'kate mulyumue. Navivomba imbombo looli vevaanhу vano valisila vutavike. 12 Lino avuo voope tukuvalaghila na kuwapavila mwia Mutwa Yesu Kilisite, vijumili siaghe kuvomba imbombo na pisindamala na kulia ikyakulia kya vanave vavuo 13 Looli umue, vanyalukolo, inumbula sinu nasingasilikaghe pano muvomba isa kyang'haani. 14 Ndeve umuunhu ghweni nailonda kuvengilila ilisio liitu mu kalata iji, muva maso na ghwoope muleke piva nuvuhangalinisi palikimo naghwo, ulwakuuti ave mpelasoni. 15 Muleke pikalala hwene mulugu, looli mum'bunge ndavule unyalukolo. 16 U Mutwa ghwa lutengano jujuo avapele ulutengano amasiki ghooni musila sooni. U Mutwa avesaghe numue mwevoni. 17 Ulu lwa Iuhungilo lwango, u paulo, muluvoko lwango june, luno kyekimanyilo mu kalata. Ena ndiki fyenilemba. 18 Ulusungu lwa Mutwa ghwtiu Yesu Kilisite lunoghile piva numue mwensi.

Timoti

1 une ne Poulo ne n'sung'hwa ghwa Yeesu Kilisite kulingana nululaghilo lwa Nguluve nu mpoki ghwitu nu Yeesu kilisite juno luhuviilo Iwitu. 2 nikukulembela uve Timoti ghwe mwanango ghwa kyang'an i muvuvangilanisi vwa Iwitiko. ulusungu ni lipyana nulutengano kuhuma kwa Nguluve uNhaata na kwa Yesu kilisite uMutwa ghwitu fivisaghe numue. 3 ghukalaghe kulikaaja ly a efeso, ndavule nikakusumile ye nivuka kuluta kukighavo iky makedonia, kuti uvakanaghe avanhu vanovivulanisia mbulanisio isa vudesi. 4 valeke kugadili ifipango ifisila luvumbulilo, namatavua gha fisina fya vakuulu amasila vusililo. ifio fefino fipela kukaning'ana naifikuvatanga avanhu kukumwitika uNguruve ghwa Iwitiko. 5 uvufumbue wva ndaghilo siitu kwekuti avitiki vaghanaganhe nu mwojo um'balafu, ni nyivonelo inofu, nu Iwitiko ulwa kyang'an. 6 neke vamonga vasilekile isio, vagalwike vingiile mujova amasio amasila luvumbulilo. 7 vilonda kuuva vavulanisi va ndaghilo sa Moose, napano sino vijova nakusimilisia navasitang'hanie. 8 neke tukagwile kuuti indaghilo sa Moose nofu, nave umuunhu ikusivingilila muvughane vwa Nguluve. 9 kange tunoghiile kukagula kuuti indaghilo nasivikilue kuvaghofolu, looli kuvagalusi navano navakundi, kuvahosi navano navikufluunya kwa Nguluve, kuvalamafu navano navimike, kuvano vibuda avaviise na vang'hina, nambe vanoviduda avanhu avange. 10 kange sivikilue kuva vwafu navano vivwafuka avaghoosi navaghoosi vanine, vano vikwuwila avanhu na kukuaghuisa kuvukami, avadeis na vano vijiigha isa vudesi, palikimo nisingi sooni sino nasikwiting'ana ni mbulanisio isa kyang'an. 11 imbulanisio isio sili muMhola inofu, jino jihusia uvuvala vwa Nguluve, juno ighinisivua. iijo jejino nifumbatisive nu Nguluve nifulisyaghe. 12 nikumhongesia uYeesu Kilisite uMutwa ghwitu juno amhelilie ingufu, ulwakuva alyang'hagwile kuva m'bomba mbombo nnofu. akam'biika mumbombo jaake, 13 napano ulutaso nilyamulighile na kukuumpumusia na kukualemasia avaanhoo vaake. akasungukila ulwakuva nikavombagha isio muvujas na muvusila Iwitiko. 14 kange uMutwa ghwitu alyasungukiile kyango, akamheela nu Iwitiko nulughano luno luli mwa Yeesu Kilisite. 15 ili lye lisio lya kyang'an, lino avanhu vanoghile kukulyupila, kuuti uYeesu Kilisite alisile muiisi avapoke avahosi. muvahosi avuo, une nene muhoka makole kukila vooni. 16 kuuti, vvimila une ahufie ulugudo lwake lwooni. pe niive kighwani kuvano vilikumwitika na kukupila uvwumi uvwa kuvusila kisila.

(aiōnios g166) 17 liino uvwoghopua nu vuvala vuli nu mwene ifighono fyon, uNtwa un'sila kusila juno uvufue navukumwagha, kange naivoneka, uNguluve ghwe jujuo mwene Ameni. (aiōn g165) 18 mwnango Timoti, ululaghilo uluo luno nikukupeela, luling'iine na masio amalongosi agha vuvili ghano ghalyajovilue vvimila uve. 19 amasio aghuo ghakutangaghe kuvomba imbombo ja Nguluve nambe luve lutalamu ndaani, ndaule umulwalilugu unnono vule itenga ililugu nambe liive litalamu ndaani. ugadililaghe ulwitiko na kuuva ni nyivonelo inofu. 20 avanhu avange navivikila mwojo kuvomba sino vasitang'inie kuuti sa kyangan, uluo lukuvapelela kuvuhiila kukumwitika uNguluve. Muvanhu avuo mwale uHimenaayo nu Alekisanda. avuo nimulekile usestano kuuti vamanyile, valekaghe kum'benapula uNguluve.

2 ululongosi musooni nisuma munsumilanilaghe kwa Nguluve. munsumaghe uNguluve kuuti, avatange na kukuafunya avanhu vooni kange, uNguluve vvimila avanhu vooni. 2 lunoghiile kukuvasumila avatwa na vange vooni avanya vutavulua, neke tukalaghe nulutengano, pano tukumwimika uNguluve na kuuva na maghendele amanofu. 3 ulu lwe lunono luno uNguluve uMpoki ghwitu ikeela 4UNguluve ilonda avanhu vooni vapokue nakukagula uvwakyang'an. 5 tukagula kuuti isio sakyang'an, ulwakuva uNguluve ali jumo kange unya kuvasambania avanhu nu Nguluve ali jumo ujuo ghwe munhu uYeesu Kilisite. 6 junu alyahumisie uvwumi vwake kuuti avavange avanhu vooni. uvu vwe vwolesi vuno uNguluve alyatupelile munsiki ghuno alyataviike. 7 neke mu uluo nilyavikilue kuuva n'daliki na kuuva nsung'hwa, nanidesa nijova isa kyang'an. kange nilyavikilue kuuva m'bulanisi ghwa vano navaYahudi kuuti nifulisyaghe imhola ja Iwitiko nu lwakyang'an. 8 lino panomukong'anile, nilonda avakinhaata pano panovikwinula amavoko kukyanga kukufunya, vavisaghe ni nyivonelo inofu, vifunyaghe kisila ng'alasi nambe kukaning'an. 9 nava vakijuua vafyalaghe vunono amenda, vavisaghe nu luveelo ulunofu. navangakelaghe ulutogo ulwa ulwakitiva ilinyele, nambe ulwakufwala ifinu ifya kyuma na fino filengadika, nambe amenda agha ndalama nyingga. 10 looli vavisaghe na maghendele amanofu ndavule lunoghiile kuvakijuua vano vano viitile kukufunya kw Nguluve. 11 avakijuua vavisaghe vapuliki, kange vakundi pano vimanyila. 12 nanikumpela umukujuua uvatavulua ulwakuvulanisia nambe kukturtema umukinhaata. looli avisaghe mpuliki. 13 ulwakuva uNguluve alyampelile uAdamu taasi, pambele uEefa. 14 kange uAdamu naalyasangilue,

akadenya ululaghilo Iwa Nguluve. 15 neke nave isa vusyangi, ni mbulanisio isa Setano. 2 avaanthu umukuuuva ilikwupila uvupoki vvimila uvupaaifi vvake vano vivulanisia isio ve vakedusi, kange vadesi nave ikukala mulwitiko, mulughano, muvwimike na kuuva nu luveelo ulunono.

3 ilisio ili lya kyang'ani, "umunhu juno ilonda imbombo ijakuva muloleleli ghwa kipugha kya vitiki, ujuo asalwile imbombo inofu." 2 kwekuti umuloleleli ghwa kipugha kya vitiki, avisaghe munhu juno naipikua, juno nam'bawfu, "unya kukughela kange unya kukulolelala, umunhu ghwa vutavike, ntengeleli, juno akimanyile kuvulanisia. 3 aleke kuuva mughasi, aleke kuuva nyamabatu, avisaghe muhuugu. kange nangavisaghe muhojofu ghwa ndalamu. 4 avisaghe muunhu unyakwimila vunofu inyumba jaake, juno akimanyile kuvunga avaana muluveelo ulunofu, kange voope vikumpulika. 5 kwekuuti umunhu junoikunua kukwimilila unyumba jaake jujuo, ndepoony ikwimilila ndaani ikipugha kya vitiki? 6 kange nangavisaghe muunhu juno nanga asyetukagha, ulwakua kyaikughinia. ulughinio uluo lukumpelela kukwingila muvuhighi ndavule alyahighilue uSetano. 7 loli, avisaghe muunu juno ikwolekua vunofu nambe na vapanji, kuuti aleke kupikua na ghwiliila mulutegho Iwa Setano. 8 navatangili vavisaghe vagholofu vano navasyetung'ani, navaghaasi, valekaghe kuuva vahojofo va ndalamu. 9 loli vavisaghe vaanhu vano vigadilila uvwakyang'ani vwa Iwitiko lwitu nu mwojo um'balafu. 10 voope ava vaghelwaghe taasi, neke vangavoneke kuuti vanoghiile, vavombaaghe imbombo iijo. 11 navadala vaave vavisaghe nuluveelo lunofu, vano navadesi, vano vikughela, kange vavombi vanofu musooni. 12 avtangili valekaghe kuuva vawwafu, ulwene vavisaghe vaanhu vano vikwimila vunofu avaana vaake nasi nyumba saave. 13 vano vivomba vunofu imbombo ija vutangili, viiva voghopua. apuo viiva ni ngufu kupulikisia imhola ija Iwitiko lwitu mwa Yeesu Kilisite. 14 nikuvalembela amasio agha, kumo nihuvila kukwisa kulyumue munsiki n'debe ghuno ghukwisa. 15 neke nambe nidiile, ukagulaghe sino sinoghiile kuvomba munyumba ja Nguluve, jino kye kipugha kya vitiki va Nguluve juno mwumi, mbanda, kange lwako Iwa kyang'ani. 16 kyang'ani, sino uNguluve atuhufisie m'bahia, soope se isi. uNguluve akivonesia mulwa m'bili, akalekua nu Mhepo kuuva mugholofu, akavoneka, akapulisiva mufisina fyon, avaanhnu ava muiisi vakamwitika, akatolua kuluta kukyanya muvuvaha.

4 neke uMhepo ijoba kisila kufisa kuuti, ifighono ifya vusililo vamonga vivuhilagha kuvigilila uvwakyang'ani vwa Iwitiko, neke vivingililagha imhepo

vano vivulanisia isio ve vakedusi, kange vadesi vano inyvonelo saave sifwile. 3 avua vikuvasigha avange kuuti valeke kutolana, nambe kulia ifyakulia fimonga, fino uNguluve alyafipelile kuuti, avitiki fayfupilaghe nu luhongesio, ulwakua vavutang'hinie uvwakyang'haani. 4 ifipelua fyon ifya Nguluve finofu, jeeje kukaana kimonga, looli fyupilwaghe nu mwojo ughwa luhongesia. 5 ulwakua sino uNguluve ijoba mulisio lyake, ni nyifuunyo siitu isa luhongesio, fihufia kuuti ifio fytikisivue. 6 ungavapeele avitiki imbulanisio isio, apuo pe ghuuva m'bombi nnofu ghwa Yeesu Kilisite, kange ghuuva ukuliile vunofu muvwakyang'ahaani vwa Iwitiko lwitu na mumbulanisio inofu sino uve usivingiliile. 7 uve ufileke lwoni ifipango ifya vakuulu ifisila luvumbulilo, neke jaatu ughimbaghe kukukala muvughane uvwa Nguluve. 8 kukughuhonga um'bili kuuva ni ngufu, kwelule uluvumbululo, ludebe, kwe kukangasia um'bili ghake. na loli, kughimba kukufunya na kukum'bingilila uNguluve, luvumbulilo kukila sooni. ulwakua ulu lukuatupeela ulufingo ulwa kukava uvwumi uvwa lino na vuno vukwisa". 9 ilisio ili lya kyang'ani, lino avaanhnu vanoghiile kukulyupila. 10 mu uluo tughimba na kuvomba imbombo, ulwakua tutukuhuvila uNguluve juno mwumi, uMpoki ghwa vaanhnu vooon vano vikwitika. 11 isio se sino unoghiile kukuvalanisia na kukuvalaghila avitiki kuuti vasivingililaghe. 12 nambe avaanhnu vikukuvona ulin'debe, ulekaghe kukulekelesia vakubenapule, ulwene uve ughimbaghe neke uvusaghe kihwani kuviti munjovele, mumaghendele, mulughano, mulwitiko na muvugholofu. 13 ughimbaghe kukuvalimbila avaanhnu aMalembe aMimike, kange udalikilaghe na kuvulanisia kuhanga pano niliiva nisile. 14 ulekaghe kuvuhila kukukivombela ikipugha ikipelua kino uNguluve akupeliile uvwimila amasio gha vavili, na pano ghwalyimkue na valoleleli va kipugha kya vitiki. 15 ughimbaghe kuvomba isio nu mwojo ghwako ghwoni. kuuti muvvumi vwako avaanhnu vooon vajaghaghe imbombo jaako. 16 ghulolelalaghe amaghendele ni mbulanisio saako. nungilamwaghe, ulwakua pano ghuvomba isio ghukulusia uvwumi vwako nu vwa vano vikukupulikisia.

5 ulekaghe pikun'dalikila umunhu un'goyo, loli um'bulaghe hwene mpafi ghwako. avadiimi ujovaghe navo hwene vanino. 2 nava vahinja, uvavobelaghe muvunofu vwnoni hwene valumbilio. 3 uvavulaghe avitiki kuuti, vavatangaghe avakijuua avafwile avasila lutango. 4 neke umfwile ghweni juno ali na vaana nambe avisukulu, avuo vamanyilaghe

taasi kuvomba sino sinoghile munyumba saave. nambe kutangila lubale. 22 nungamwitikisyaghe vavavombelaghe avapafi vaave, ukuo kwekugomosia ng'haning'hani umuunhu pikumwimika pa mbombo ja sino voope vavobilue. kuvomba uluo kwekuno Mutwa, ulwakuva ungambiike umuhosi pa mbombo, uNguluve ikeela. 5 umukijuua umfwile juno naali najuuve ghuuva uhangile amakole ghaake. uve nu muunhu ughwa kuntanga, ujuo ikumuuhuila ghulolelelaghe uvvumi vwako, uvisaghe mugholofu. uNguluve, ikufuunyu na kusuuma ultango kwa 23 kuhuma lino, nunganywisaghe amalenga gheene, Nguluve pakilo na pamwisi. 6 looli umukujuua looli unywisaghe nu luuhue ludebe vvwimila inhamu umfwile juno ikeela uvunoghekua vwa iisi, ujuo mfue jaako ija lileme ni nhamu isingi sino sasikukugasia. 24 napano ivoneka mwumi. 7 soope isio uvavuule nungavitikisyaghe ng'hani ng'hani avanhu pa mbombo avitiki kuuti valeke kupikua. 8 neke umuunhu ghweni ja Mutwa, ulwakuva avanhu avange, amakole ghaave, juno naikuvatanga avaanhу vaake, kyonga ava ghali pavuvalafu, ghikuvalongolela kuvuhighi. neke munyumba jaake, ujuo iiva alulekiile ulwitiko, iiva avange, amakole ghaave ghafisiime, ghivoneka m'biivi kukila umupanji. 9 umfwile anoghiile kuuva pambele. 25 enendiki, imbombo inofu sivoneka muvutavike vwa vafwile, nave ali na maaka kutengulila ifijigho ntanda, kange na m'bawfu." 10 olekwaghe vunofu, ndavule avisaghe asungile avaana vaake vunofu, atengeliile avagheesi na vitiki, avatangile vano vupumusivua, kange avombie imbombo sooni inofu. 11 looli avafwile avajeela, nungavupilaghe muvutavike, ulwakuva uvunoghelua vwa m'bili vukuvaghigilia kukila kukutavula kwa Kilisite, apuo vilondagha kutolua. 12 mu uluo viiva vikwingila muvuhighi, ulwakuva vavulekile ulufingo Iwave kwa Kilisite, ulwakujigha kisila kutolua kange. 13 palikimo nuluo, vimanyila uvwolo panovighendaghenda munyumba isa vaanhу. nakwekuti vuvwolo wwene, kange viiva vaheehi na kuhanga mumbombo isa vange, nu vuholiholi na kujova sino nasinoghiile. 14 lino, une nikeela avafwile avajeela, vatolwaghe vapapaghe avaana na kulolelela inyumba saave, neke avalugu valeke kukuvalova fivi. 15 ulwakuva avafwile vamonga vasovike, vikum'bingilila uSetano. 16 nave umukijuua umwitiki ali na vafwile munyumba jaake, avatangaghe, kuuti ulukong'haano luleke kukwangilua. neke ulukong'haano luuva nu vweleefu uvwa kuvatanga avafwile avange avasila lutango. 17 avaloleleli va lukong'haano, vano vivomba imbombo vunofu, voghopwaghe na kuhombua vunofu," kyongo vano vikuhumia kudalikila na kuvulanisia. 18 ulwakuva lilebilue muMalembe aMimike kuuti, ulekaghe kukihibunga ing'ombe umulono, pano jisyonda ingano paluvugha. kange lilebilue, um'bomba mbombo anoghiile kuhombua uluhombo Iwave." 19 ulekaghe kukuvalika inongua sino sijovua vvwimila umulolelei ghwa lukong'haano, kisila vwolesi vwa vaanhу vavili nambe vatatu. 20 looli avaloleleli vano vifihoka amakole, uvadalkilaghe pavinga, kuuti avange voghopaghe. 21 nikukulaghila pamaso gha Nguluve, na pamaso gha Yeesu Kilisite na vanyamhola avasalulua kuuti, ugadililaghe aghuo, ulekaghe kuhigha ng'hani ng'hani kisila kulutang'hinia

6 avakami vooni avitiki, vijisyaghe kuvavombelua vaave, kuuti ilitavua lya Nguluve ni mbulanisio siitnasingabenapulwaghe. 2 avakami vano avavombelua vaave vitiki, valekaghe pikuvabenapula ulwakuva va kipugha kimo. ulwene vanoghiile kukuvalombela, vunofu na pikila, apuo viiva vikuvatanga avajanave mulwitio, kange avuo vaghanike vaave. isio uvulanisiaghe na kupavila. 3 kwevale avanhu vano vivulanisia imbulanisio sa vudesi. sino vivulanisia nasikwiting'hana na masio amanya vrumi agha Mmutwa ghwitu uYesu Kilisite, kange nasikwiting'hana nu vrumike. 4 avuo vamemile ulughinio, kange navakagwile kimonga. avanhu avuo vikwumilila mulukaani ulusila luvumbulilo vvwimila utusio utudebe. mu uluo jihumila igila, amabaatu, amaligho, angananio, 5 kange jaatu ghinangania amapuling'ano. avaanhу avuo vanangiike uluhala, vasila vvakyang'ani visaagha kuuti kuvomba imbombo ija Nguluve je sila ija kukavila ikyuma. 6 ulwakuua ni kyuma luvumbulilo, neke umuunhu iiva nu luvumbulilo ulukome, pano ikumwitika uNguluve na kukwilana ni fiinu fino ali nafyo. 7 ulwakuua muiisi muno natwalisile na kimonga, kange natungavuuke na kimonga, 8 looli tungave ni kyakulia ni fya kufwala tukwylanaghe nifio. 9 neke vavo vali nu vunoghelua uvwa kyuma vvwimila mungelo, nakughwiliла munhegho na muvunoghelua uvwa kijasu vuno vukuvanangania. uluo lukuvapelela kupumuka kyongo. 10 ulwakuva kukusighana kyongo indalamu vwe vutengulilo vwa vuvili vwinga. vamonga vinoghilue isio vasyangilue valulekile ulwitiko, pe vali muvvuafi uvkome hwene muunhu juno ikuhoma nu mmaghe. 11 looli uve ghwe muunhu ghwa Nguluve, usikimbilaghe isio. uvingililaghe vvwimike, vvwimike, ulwitiko, ulughano, ulugudo nu vuhugu. 12 ghimbagha kum'bingilila uNguluve ndavule lutalamu ndaani,

neke ukolelelaghe uvwumi uwwa kuvusila kusila, vuno ghwa ghwakemelilue pala panoghwalyitike pavolesi avinga. (aiōnios g166) 13 nikukulaghila pamaaso gha Nguluve juno ikufiviika fyumi ifinu fyoni, na pamaaso gha Yeesu Kilisite, juno alyajovile uvwolesi uwwa kyanghaani pamaaso gha Pontio Pilato, 14 niiti, ugadililaghe indaghilo isio muvunofu vwoni, kuhanga pano alaava ikwisa uMutwa ghwitu uYeesu Kilisite. 15 kukwisa kwa mwene kulaava unsiki ghuno atavilke uNguluve juno ighinisivua, unya ngufu juno mwene, uNtwa ghwa vatwa vooni. 16 ujuo ghwe juno uvufue navukam'bona, ikalile palumuli luno umuunhu nangaluvelelele. kange nakwale umuunhu juno amwaghile, nambe juno ndepoonu ikumwagha. uvwoghopua ni ngufu ali nafyo ifighono fyoni Ameni. (aiōnios g166) 17 vavuule avamofu valeke kukughinia, nambe kuhuviila uvumofu vwake uwwa muiisi iji, vuno vwa nsiki n'debe. looli vamhuvilaghe uNguluve juno ikutupeela iffinu fyoni muvukoola vwake, kuuti tufivombelaghe nu lukeelo. (aiōn g165) 18 kange avavuule vavombaghe inofu neke vavisaghe vamofu mumbombo inofu ndavile avange vule vamofu mufiinu. vavisaghe vaseesi nakuhangilanila na vange ikyuma kyave. 19 kuvomba imbombo inofu isio, luli ndavule kuvuta iffinu ifya kukutanga unsiki ghuno ghukwisa, ukuo kwe kukuvikila ulwalo ulukangafu ifighono fino fikwisa, apuo pepano valupila uvwumi uwwa kyang'haani. 20 timoteo, gadillaghha vunofu uvyakyang'haani vuno upelilue. ulekaghe kukujingisia mumasio ghano nagha Mutwa amasila luvumbulilo na makaning'hano agha kijasu, ghano avange viiti vwe vukagusi. 21 avaanhу avange vano vasikolile isio, valulekile ulwitiko lwave. ulusungu luvisaghe palikimo numue.

2 Timoteo

1 u Paulo u Musung`ua ghwa Yesu ku vughane vwa Nguluve, vulevul nhu lufingo ulwa vvumi luno lulimunkate mwa kiliste Yes. **2** U Timotheo umwana umwagharike; ulusungu nhu lutengano kuhuma kwa Nguluve u Mhata nhu kilisite Yesu Mutua ghwit. **3** Nikumuhongeasia u Nguluve, juno nikumbombela kuvufumbue uvinoofu ndavule valyavombile ava nhata, panonokumbu ka kisela nha kusila mu nyifunyo sango. Pakilo kange. **4** Pamwiisi ninoghelua kukukuvona, ulwa kuti niive nhu lukelo. Nikughakumbuke amahosi ghako. **5** Nikale nikumbusivua vmwila vva lwlilko lwako ulwakyang`ani ulwakyang1ani, apuo ulwakwasia lukikalile kwa kuuku ghwako u loisi nhu mama ghwako u Yunisi. Nanilinuvvwakyang`ani kuuti ulwrtiko uluo lukukala unkate mulyeve pupe. **6** Pauluo ulwakuva nikukukumbusia kusonela ikipelua ikya Nguluve kinomwekiti munkate mulyuve kusila ija kuviklua amavoko ghano. **7** Ulwakuva u Nguluve nakataghile inhumbula ija vvoghofo, looli ingufu nhu lughano nhu vvoghopua. **8** Puuluo nhunyavuvonelaghe ugha uvwolesi vvimirima u Mutua ghwiiitu, nambe ughwango une nhe Paulo n`kungua ghwa mweene. Looli muhangilanilaghe nhi mumuko vvimirila vva livangili vulevule nhi ngofu sa Nguluve. **9** Ghwe Nguluve juno alyatupokile kange na pi hutukemelea ku lukemelo ulwitiike. Nakavombie ndiki kuling`ana nhi mbombo siitu looli kuling`ana nhu lusungu nhi mbombo ja mweene jujuo. Alyatupelile iisi sooni mwa kilisile Yesu ye ghukyaale unsiki pitengula. (aiōnios g166) **10** Looli lino uvupooki vwa Nguluve vuvalulivue kukwisa kwa mpoki ghwiiitu kiisite Yesu. Ghwe kilisitejuno alyimisie uvufue kange na kutwala uvvuumi vunonavudugha mulumuli ulwa livangili. **11** Vwimila vwa uluo nilyasalulivue kwa n`daaliki, unsung`ua nhu m`bulanisi. **12** Vwimila ulu nipumuka kange, Looli nanilola isio ulwakuva nikurikagula umweene juno nilyamwitike. Nili nhuvwa kyang`ani kuti umweene anoghile kukibiika kila kino nilyatavwile kwa mweene nambe ikighono kila. **13** Ukumbukaghe ikihwaani ikya mhola ija vwtiki. Vuno ulyavupulike kuhuma kulyune, palikimo nhu lwtiklo nhu lughano luno lulimunkate mwa kiliste Yesu. **14** Ughanvikaghe agha vunoofu ghano alyakutavulile u Nguluve kukilia u Mhepo u Mwimike juno ikukala munkate mwa Yesu. **15** Ghukagula kuuti, vooni vanovikukala mu Asia valyanilekile mukipugha iki mwevvale ava. Figelo nhu Hemoyene. **16** Umutua ajisungukilaghe inyumba ija onesiforo ulwakuvake kiinga alyanihovwisie kange

nakapelile isoni iminyororo ghyango. **17** Pauluo, yeale ku Roma alyanilondile ku ngufu peakanya ghile. **18** U Nguluve antangaghe kupata ulusungu kuhuma kwa mweenee ikighono kila. Ndavule alyanangile yenili ku Efeso uve ukagwile vunofu.

2 Pauluo, uve mwanango, upulue ingifu mulusungu lunolulimunikate mwa kilisite Ysu. **2** Nagha ghanoukaghapulike kulyenu jumonga mu volesi vinga, ugahatavule ku vaanhу avitiki vano vanoghile kuvavulanisia avange kange. **3** Uhangilanilaghe nhimumuko palikimo nune, ndavule unsikali unono ughwa kilisite Yesu. **4** Nakwale unsikali juniovombata unsiki ghughughu Junoikuling`ana nhi mbombo isa vulevule isia vukalo, ulwakatutti umunoghele um`baha ghwa mweene. **5** Kange nave umunhu ighelana heene ikimbiila, naupelua ingela pano nagheline kuingulia uvutavike. **6** Kukukangasia kuuti umulimi unyangufu avisaghe ghwa kwasia kukwupila ikighavo ikya mpeto ghwa mweene. **7** Usaghaghe vvimila vwa iki kunonijova, ulwakuva u Mutua ikukupela uwlelef uvvaiisi sooni. **8** un`kumbukaghe u Yesu kilisite, kuhuma kukisina ikya Daudi, **9** juno alyasyusilue kuhuma kuafue. Ulu kwekuling`ana nhi mhola jango ija livangili, janowvimila vwa uluno nipumika nambe kupinyua nha manyololo ndavule umunubgifu. looli ilisio lya Mguluve manyololo. **10** Pauluo, nikuguda nhisii sooni vvimirila vwa vaala vanno u Nguluve avasalwile, ulwakuti vope kange vupile uvupoki vunovulimwa kilistie Yesu palikimo nhu vvitiike uvva kusila nhakusila. (aiōnios g166) **11** Injovele iji jejakutwikisivua: "Nave tufwilie palikimo nhu mweene, Tukukalagha palikimo nhu mweenee kange, **12** Nave tukuguda, tutema palikimo nhumweenee kange nave tukun`kana umweene, ghwope kange ikutukanegha usue. **13** Nave natuvavitiki/ umwene ijigha kuuva mwitiki, ulwakuva nanoghile kukukana jujuo." **14** Jighagha ghukuvakumbusia vvimilo vwa iisi. Vavurungughe pavuvulongo pa Nguluve valeke kukaning`ana vvimirila vwa masio. Ulwakuva nakwejili imbombo mu iisi kuhumilani la nhili kwevule uvunangifu kuvala vano vipulikisia. **15** Uvombaghe nhi ngufu kukuvonosia kuuti ghwitikisivue kwa Nguluve ndavule u m`bomba mbombo juno ulwahuva nauhalami kivua. livombelaghe ilisio ilyakyang`ani vunofu. **16** Mughalekaghe umapuling`ano agha mu iisi ghano ghillongosia kutala na kukila uvugalusi. **17** Amapuling`ano ghavane ghikwilana heene lihojmuvami muvanave Himenayo nhu fileto. **18** Ava ve vaanhу vano navawaghile uvwakyang`ani, Vijora kuuti uvusyuke vuling`anisie pihumila. Visyetulania ulwitiko muvamo

avaanhi. 19 Pouluo, ulwalo ulunono lwa Nguluve ndavule vukale na vaanhу vaala. 10 Looli uve lukwima, Avanyavulembi uvu, "Umutua avakagwile ughavingilile amalembe ghano, amaghendele ghango, avamweene, Ghweni Kuno ilikulikemela ilitavualya mutua anoghile pikubaghula nhu vuvotevo." 20 ulughano lwango nhu lutengano lwango. 11 Imumuko, Nyumba ijavumofu, nakwekiti mwefili i fyombe ifya uuvuafi naghanoghakanivwene kula ku Antioquia, sahabu nhi shaba jene. kange kwefili ifyombe ifya ku Ikonia listra. Niligudile imumuko. U Mutua mapiki nhi lihanga fimo mu ifi vvimila vwa mbombo ahamokile ku ghooni aghuo. 12 Vooni vanovilonda ija vwoghopua kange ifyene fimo fyefyambombo kukukaala mu vukalonu vwa kukufunya mwa kilisite jino najavwoghopua. 21 Nave umunhu ikuvalasia u Yesu vipumusivwagha. 13 Avaanhu avahosi jujuu kuhuma ku mbombo jino najavwoghopua, navadesi vikwongelegalha kuva vahosi kyoongo. umwene kye kyombo ikyu kwaghopua. Abikilue pajo, Vikuvasyangagha avange Vavuo veene visyangua. unywa mbombo kwa Mtua, kange aling`anisive ku 14 Looli uve, ukangalaghe u iisi sino ghumanyika nha mbombo jila inofu. 22 Vukimbilaghe uvunoghelua kukvitika ku vapesie. U Iwakuva ghukagulanumanyile uvwa kisoleka. Uvingililaghe uvwakya ng`ani ulwitiko kwaani. 15 Ghukaghula, kauuti kuhuma ku vwaana ulughano nha vaala vanovikun`kurikemela u Mutua kulevune ukaghakagwile amalembe amimike. Agha ku nhumbula inono. 23 Looli ukaganaghe uvuyasu na ghanoghile kukuupela uluhala vvimila vwa vupoki masio ghalunanging`ano kwani ukagwile kuuti vuholia, ku siila iija Iwitiko ulwa kilisite Yesu. 16 Kila uvuhovesi. 24 Um`ombobia mbombo ghwa Mutua lilembe livikilue kutumela nhu Mguhwe. Lilondua nanoghule mulwisaghe, Pauluo, anoghile kuuti ave mu lembе aghanyaluvumbulilo, kukuvavula, kusaisia muhuguku avaanhu vooni, juno anoghile pivukanisia, pano vahookile, nha kuvulanisia 17 muvvakyang`ani. na pikuguda. 25 Anoghile pikuvavulanisia ku vuhuugu Ulu kwe kuuti umunhu ghwa Nguluve akwilanaghe, vaala vanovikunka na looli u Nguluve anoghele puno apelilue ingafu sooni vvimila uvwa kuvomba pikuvapela ululato uluvakuka gula uvwakyang`ani. 26 imbombo.

Vaghile kukwupila uvukagusi kange kubuhila ulutegho ulwa setano, ye akulile kuuva veikolilue nhu mweene vvimila uvwa vughane vwa mweene.

3 Looli ukagulaghe ill: mukighono ikyu vusililo
kweghuwa nhu nsiki untaalamu. 2 Ulwakuva kwe viva avaanhu avanya kughinia, avanya matupa, avanya masyojolo, vanonavileva avapaafi vavanave, avasila luhongesio nha vahosia. 3 Avasila lughano ulwa kyang`ani, vanonavilonda pikukala nhu lutengano ulwa munhu ghweeri, avahumiling`ania, vanovivonelua, vanonavilanda uvunono. 4 Vilekanagha, veeti, avanya kuvoona vavuo nhu vanovivomba uvumalaya kukila kukumughara u Nguluve. 5 Kungi viva nhi kihwani ukyu kufanya, looli viku jikanagha ingufu jamweene ghubughulaghe nha vaanhu avuo. 6 Ulwakuva vamo vavane vevaghoosi vanavikwingela mulukolo ulwa a vaaanthu na kuwavula avamama avayaasu Ava vevamama vanovaremite uvuhosi kange viro ngosivua nhu vunoghelua uvwa kila kinu. 7 Avamama ava vimanyika ifighoono fyooni, looli nambe navanoghile kufikila uvukagusi uvwa kyang`ani. 8 Ndavule vule u yane nhu Yambre walyimile na kupungilanila nhu Musa. Ku siila iji nyisi ava va vudesi vikwima lubale nhu vwa kyang`ani ve vaanhuvano, vanonavikwitia kuling`ananh u Iwitiko. 9 Looli navilitagha kutali. Ulwakuva uvuyaasu vuvanave vuvikua pavuvalafu ku vaanhu vooni,

4 Nikukupela ululaghilo u ulunyavusuti pavulongolo pa Nguluve nhu kilsite Yesu, Juno ikuvanhiga avumi nhu vutua vwa mwenee. 2 Dalikikagha ilisio. Ghuliganisiaghe unsiki ghunoghule ndua naghuanonaghulondua. Vavulaghe avaanhu uvuhosi vuvanave, kolelelagha, lasimisiagha nhu lugudo lwooni nhi mbulavusio. 3 Ulwakuva unsiki ghukwisa ghuno awanhu navitoolanagha nhi mbulanisio isakyang`ani, Pauluo, vikulondelagha avanulanisi ava kuvavulanisia kuling`ana nhu vunogheleluu vuvanave. Mu siila iji imbulughetu sivanave sipulikagha. 4 vibuhila kupulikisa imbaulanisio sakaang`ani nha kusyetukila injoveli. 5 Looli uve uvvisaghe mwitiki mu iisi sooni, ghugudaghe nhu nhalamu, Vombagha imbombo ija mwiniilisiti/ malagha imbombo jako. 6 Ulwakuva une niling`anisie kukung`ilila. Unsiki ughwakuvuka kulyene ghufikile. 7 Nighelile muvvakyang`ani, ulughembo nimilile, ulwitiko mlwitike. 8 Ingela jakyangvani jibkilue vvimila vvangu, jino u Mtua junoihiga nhu vvakyang`ani, kuniipela ikighono kiila. Makwekuti kuylune looli kange ku vaanhu vooni vanovighula nhu lukelo kuvoneka kwa mweene. 9 Ghutangaghe pikwisa kulyenu ng`aning`ani. 10 Ulwakuva u Dema anilekile. Ajighanile iisi ija liimo kange alutile kwa Thesalonike, khu kreseni ayalutile khu Galatia, kange u Tito ayalutile khu dalmatia. (aiōn g165) 11 Uluka mwenee ghwe junu alipalikimo nune. Untolaghe u Marko

ghwisaghe naghwo ulwakuva umwene ikung`angasia une mumbombo. 12 Nimwomwle u Tikiko Efeso. 13 Umwenda ghula ghuno nikaghulekileku Tro khu karpo, pano ula vughukwisa ghwisaghe naghwo, palikimo nhi fitabu fila ifya ng`wembe. 14 Ulexanda junoinosia ikyuma alivyonivombambile uvuhosi vviga. Umutua ikumuhomba kuling`ana nhi mbombo ja mweene. 15 Nuve kange ghwoghopage kwa mweene, ghwemweene alyakanile amasio ghiitu. 16 Nhululaghilo lwango ulwakwasia, nakwale umunhu ghweeni junoinile palikimo nune, umunhu ghweeni akani lekile. U Nguluve nangavanalililaghe ukwakyang`ani. 17 Looli u Mutua alyimiki palikim nune, akanipela ingifu ulwakuti kukillila kulyune ilisio lijovwaghe vunofu nhu vapannji vakagule kupulikisia. Nikavarangwiye mumulomo ghwa Nyalupala. 18 U Mtua ikunibusia khu mbombo sooni isa vuhos kange nakukumka vvimila uvwa vutua vwamweene ughwa kukyanya. Uwwitiki vuve kwamweene kisila kusila na kusila. Ameni (aiōn g165) 19 Umuhungilaghe u Priska, u Akila nhi nyumba ija Onesiforo. 20 U Erasto akajighe ukuo ku korintho, looli u Trifimo nikamulekile khu Mileto ajighe ivavua. 21 Uvombaghe ghanighani ghwiise yeghukiale unsiki ughwa ng`aala. U Eubulo ikukuhungila. kange u Punde, Lino, Claudia nha vanyalukolo vooni. 22 U Nguluve avisaghe palikimo nhi nhumbula jako, Nhu lusungu.

1 Ikalata iji jihumile kulyune ne Paulo ne m'bombi ghwa Nguluve, kange ne n'sung'hua ghwa Yeesu Kilisite. Une nisung'ilue nivalungike avabaghulua va Nguluve mulwitiko namuvukagusi uvwa kyang'anu vuno vukuvalongosia mumaghendele amimike. **2** valinuluhuvio ulwa vumi uvwa kisila na kusila vuno uNguluve alyalaghile kuhuma iisi ye jikyale kupelua umwene najova uvudesi. (aiōnios g166) **3** sino nofu mulwakuvavunga avakijuua avajeleela Mun'siki ghwa Nguluve ghuno ghufikile, alyavonesisie kukuaghana avaghosi vaave navaana vaave. **5** ilisio lyake mu mholo jinoalyamele une kudalikila. Vanoghiile kukuvalanisia kuva vakola. vagholofu, jikanighanile kuvomba ndiki kululaghilo lya Nguluve valoleesi vanofu vamakaja ghaave, navitiki kuvaghosi mpoki ghwitu. **4** kwa Tiito, umwana ghwa lweli vaavo. luvaghile kuvomba imbombo isi neke kuti mu Iwitiko Iwitu. ulusungu, ikisa nulutengano iliso lwa Nguluve nalingabenapulwaghe. **6** Enendiiki, kuhuma kwa Nguluve Nhaata nu Yesu Kiisite muvakangasiaghe inumbula avasoleka vavisage mpoki ghwitu. **5** mu uluo nikakulekile kuti, usitende vanyakulolelela. **7** musila soni muvisaghe kuhwan sooni sinasikao kamilike na kuvika avalolesi va mum'bombo inofu; napanomuvulanisia muhuuyaghe tembile mumakaja ghoni ndavule finonikakulaghile. uvwakyang'ani nuvunywiflu. **8** jovagha imhola **6** umulolesi ghwa tembile avaghile kuva kisila isinya vvumi, neke kuti ghwoghwoni junoisigha lupiko, mughosu ghwa n'dala jumo, unyavana vitiki ajejesivwuaghe Iwakuva asila livivi iyakujova vanonavilolela na vasila Iwitiki. **7** luvaghile kualolesi mulyusue. **9** avasung'ua navitiki avatwa vaavo kwa kila ndavule umwimilisi ghwa likaaja lwa Nguluve, munhu. vaghanile kukuahovosia kange valekaghe alekaghe piva nulupiko. nangavisaghe munhu ghwa kudaling'ana navo. navanoghile kulyasa. pepano **10** njeghelau junu naikujisigha, nangavisaghe munhu vanoghiile kusona ulwitiko lunono Iwoni neke kuti ghwa kutengulisia uvuhovesi kange nagavisaghe musila sooni mujovaghe imbulanisio situ kuhusu mhojofu. **8** looli avisaghe ntengeleli, junoikela inofu, uNguluve umpoki ghwitu. **11** ulwakuva ulusungu lwa avisaghe nyaluhala lunolukwiliine, mugholofu juno ikum'bingilila uNguluve nyakughela. **9** junoiwesia kukwimilia imbulanisio sa lweli sinosivulanisive, neke awesie kuvakangasia mu mbulanisio inono **10** juno iwesia kukuvalungosia vanhu muvisyovi. **11** luvaghile UYesu alitavvile uvwumi wwake jujuo kuti neke kukuvasigha vanhu ndavule avuo. vivulanisia atupoke kuhuma muvhosu nakutuvalasia, kwaajili ghalu ghano naghavavaghile kuluvumbulilo lwa soni jaake vanhu vanovinoghua kuvomba imbombo nakunangania ikaja soni. **12** jumonga muvanave, vunofu. **15** Ughajove nakukughaghinia agha. dalikila umunhu unyaluhala alyatiile,"avakelete valinuvudesi kuvatavulua vvoni nungitikaghe umunhu ghwoghwoni vusila vusililo, vahene fikanu, voolo na vanyamwojo," **13** injoveli iji je ja lweli, lino uvasighe ku ngufu neke kuti wawesie kujova ilweli mu Iwitiko. **14** uleke kupulikisia ifipango fino nafyawwel iifya kiyahudi ni ndaghilo sa vanhu, vano vavulekile uvunyakyang'ani. **15** kuvanhu voni vano valogholofu, ifinu fyon fivalasivue, looli kuvala voni vano vanavano na valamafu kange navitiki, ifinu fyon filamafu. ulwakuva amasaghe ghave nuluvumbulilo Iwave lulamafu. **16** vikujova veene kuti vamanyile ungluve, neke kumaghendele **2** Neke uve ghajove ghala ghanoghilutana na njovole ja kwitikila. **2** Avasehe vavisaghe vanya lujisio, vanovikulolelela vanya luhalu vanya Iwitiko lunono, mulughano na mulugudo. **3** Ene ndiuki navakijuva avagojo vavisaghe namaghendele ghanoghikumwiktika uNguluve valekaghe kuva vadesi. valekaghe kuva vaghasi. **4** Vanoghiile kuvulanisia **5** **6** umulolesi ghwa tembile avaghile kuva kisila isinya vvumi, neke kuti ghwoghwoni junoisigha lupiko, mughosu ghwa n'dala jumo, unyavana vitiki ajejesivwuaghe Iwakuva asila livivi iyakujova vanonavilolela na vasila Iwitiki. **7** luvaghile kualolesi mulyusue. **9** avasung'ua navitiki avatwa vaavo kwa kila ndavule umwimilisi ghwa likaaja lwa Nguluve, munhu. vaghanile kukuahovosia kange valekaghe alekaghe piva nulupiko. nangavisaghe munhu ghwa kudaling'ana navo. navanoghile kulyasa. pepano **10** njeghelau junu naikujisigha, nangavisaghe munhu vanoghiile kusona ulwitiko lunono Iwoni neke kuti ghwa kutengulisia uvuhovesi kange nagavisaghe musila sooni mujovaghe imbulanisio situ kuhusu mhojofu. **8** looli avisaghe ntengeleli, junoikela inofu, uNguluve umpoki ghwitu. **11** ulwakuva ulusungu lwa avisaghe nyaluhala lunolukwiliine, mugholofu juno ikum'bingilila uNguluve nyakughela. **9** junoiwesia kukwimilia imbulanisio sa lweli sinosivulanisive, neke awesie kuvakangasia mu mbulanisio inono **10** juno iwesia kukuvalungosia vanhu muvisyovi. **11** luvaghile UYesu alitavvile uvwumi wwake jujuo kuti neke kukuvasigha vanhu ndavule avuo. vivulanisia atupoke kuhuma muvhosu nakutuvalasia, kwaajili ghalu ghano naghavavaghile kuluvumbulilo lwa soni jaake vanhu vanovinoghua kuvomba imbombo nakunangania ikaja soni. **12** jumonga muvanave, vunofu. **15** Ughajove nakukughaghinia agha. dalikila umunhu unyaluhala alyatiile,"avakelete valinuvudesi kuvatavulua vvoni nungitikaghe umunhu ghwoghwoni vusila vusililo, vahene fikanu, voolo na vanyamwojo," **13** injoveli iji je ja lweli, lino uvasighe ku ngufu neke kuti wawesie kujova ilweli mu Iwitiko. **14** uleke kupulikisia ifipango fino nafyawwel iifya kiyahudi ni ndaghilo sa vanhu, vano vavulekile uvunyakyang'ani. **15** kuvanhu voni vano valogholofu, ifinu fyon fivalasivue, looli kuvala voni vano vanavano na valamafu kange navitiki, ifinu fyon filamafu. ulwakuva amasaghe ghave nuluvumbulilo Iwave lulamafu. **16** vikujova veene kuti vamanyile ungluve, neke kumaghendele **3** uvakumbusie kukujisia ku valoleesi nuvutavulua, kukuvitikila nakuva tayale kum'bombo inofu. **2** vakumbusie avanhu navangam'bombelaghe umunhu ghwoghwoni uvuvivi, navangavisaghe na mabatu, vavapele inafasi avanhu avange kuvomba inyamulo, nakusona ulujisio kuvanhu vooni. **3** ulwakuva najusue tulyale namassaghe gha vusofi naghavugalusi. tulyale muvisofu nakuvombua vasung'ua va noghelua ninga ni tulikalile muvvifu nuvuhosu. tulyakalisie nakukalalilana. **4** neke un'siki ghuno ulusungu lwa

nguluve umpoki ghwitu nulughano lwake kuvanhu panolulyavonike. 5 nalulyale mumaghendele ghwitu gha kyang'ani ghanotuvobile, looli alyatupokile kulusungu lwake. alyatupokile kwakutuvalasia nakuholua vupya nakutendua vupya mwa uMhepo uMwimike. 6 Unguluve akamulaghe uMhepo Umwimike kuvwinga kukilila uYesu Kilisite umpoki ghwitu. 7 akavombie ndikio neke kuti, tungave tuvalilue ikyang'ani kulusungu lwake. tuvisaghe vahangilanisi mukyang'ani vwa vvumi vwa kusila nakusila. (aiōnios g166) 8 iji je mhola jakwitikika. nikuvalonda mughajove muvukangasio agha, neke kuti vala vanovikumwitikila UNguluve vavisaghe nuluvumbulilo muvufumbue mu mbombo inofu sinoakasivikile pamaso ghavo. imbombo isi nofu siliniluvumbulilo kulyusue tewoni. 9 pe mulekaghe pikwingila mulukani ulyakipumbaful, ifya fipango, amasindano, amabatu mundaghiло. isio sisila nambe luvumbulilo. 10 mun'kanaghe ghwoghwoni junoisababisa mupalasane kat ijinu. pepano kyande muva mumpavile ulwakwanda na kavili. 11 kagulagha kuti umunhu ghwandikio ajilekile isila ija kyang'ani napivomba isambi nakukuijigha jujuo. 12 kyalenikun'sung'a kulyuve urtemi nu tikiko vomba ng'aning'ani ghwise kulyune kuno ku Nikopoli namwile kukukala uns'ikighwa mepo. 13 vomba ng'aning'ani un'sung'e u Sena umanyi ghwa ndaghilo nu Apolo kisila kupungukivua nikinu. 14 avanhu vitu lughanile pimanyila kutighana mu imbombo inofu sinosikola amanogheluo neke kuti navangisaghe kuva navihola imeke. 15 vooni vano valipalikimo nune nikuvahungila. vahungilaghe vala vanovatughanile mu lwtitluvisaghe numue mwensi.

Filimoni

1 une ne Paulo, ne juno nikungilie vvimila kudalikila imhola ja Yesu Kilisite. nikukulembela uve Filimoni. une nunyalukolo ghwitu u Timoteo, tukuhungila uve ghwe mughanike ghwitu, ghwe n'jiitu mumbombo. **2** tukumuhungila nu lumbu liit uAfisa nu mulwalilungu n'jiitu uAlikipo, palikimo na vitiki vano vikong'aana mu nyumba jaako. **3** ulusungu nulutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu, nakwa Mutwa uYesu Kilisite, luvisaghe numue. **4** jatu pano nikukusumila, nikumwongesia uNguluve munyifunyo sango. **5** ulwakuba nijulupika imhola ja Iwitiko lwako mwa Mutwa Yesu, nulughano lwako kuvitiiki vooni. ulwitiki lwako lukupelile kuuva nu vuhangilanisi na vange. **6** lino nikukufuunya kuuti, uvuhangilanisi uvuo vuvombaghe imbombo n'kate mulyumue kuuti, mu uluo lukuvapela kukagula inofu sooni, sino tunoghile kuvomba mwa Yesu Kilisite. **7** nyalukolo, ulughano lwako luvhawvisie avitiki mumooja ghaave. najuune lumhelile ulukeelo ulukome nakukung'angasia. **8** lino napano nili nu vutavulilua mwa Kilisite kukukulaghila kino unoghile kuvomba, nanivomba uluo. **9** Looli vvimila ulughani niwwene lunono nikusuume, une ne Paulo ndavule nili mughogholo ne pinyua mwa Yesu Kilisite. **10** nikukusuma mu lwa Onesimo, juno ahene mwanango ulwakuba nintangile kukumwitika uYesu Kilisite pano nilimundinde. **11** uju ye akukimbiile, naakale kinu kulyuve. lino lutangilo kulyuve, kange lutangilo kulyune. **12** lino nikunsung'ha kulyuve, uju nimughanile nu mwojo ghwango ghwoni. **13** kange niveele nikeela ikale nuune aave m'bombi ghwango kuuti ahaale palyune kukunhangha, pano nilimundinde vvimila imhola inofu. **14** neke lino niwwene nalunono kuvomba lumonga kisila vughane vwako, nambe kukukwumilisia kuuti unhange. une nilonda uvombe muvughane vwako juuve. **15** pamo uNguluve akam'busisie uOnesimo kulyumue un'siki n'debe, neke pambele uuve nu mwene jaatu. kutengulila lino un'kami ghako ujua nan'kami lwene, (aiōnios g166) **16** looli n'kami kange nyalukolo mughanike. une nimughanile kyongo, uve ghukumughana kukila, hene mwana ghwa munyumba jaako, kange nyalukolo mwa Mutwa. **17** lino nave ung'hagwile une kuti nili vuhangilanisi nuuve, umwupile ujua ndavule ghwale ukunyupila une. **18** neke nave akuhokile, nambe ukun'sighila kimonga, usighilaghe une. **19** neke Paulo nilemble nuluvoko lwango juune, nikukuhomba. kange uve ghukagula kuuti nikukusighila kukila kino ghukun'sighila uOnesimo ulakuva mumbombo

jango ija vudaliki, uve ghwavangilue. **20** Lino nyalukolo ghwango umbombele ulu vvimila ilitavua lwa Mutwa. hovosia umwojo ghwango ndavule lunoghiile kuvanyalukolo ma Kilisite **21** nilemba isi, ulwakuba nikaghwile kuti ghukunda, kange kyaghuvomba kukila fino nikukusuma. **22** palikimo nisio unding'anikisyaghe apa kufikila, ulwakuba nihuvila kuti munyifunyo siinu, uNguluve ikunhangha niise kulyumue. **23** Uepafula junu adindilue palikimo nu mue vvimila uYesu Kilisite ghwitu ikukuhungila. **24** kange avavombi avajango uMalika, uAlisitaliko, uDema nu Luuka, vikukuhungila. **25** ulusungu lwa Mutwa ghwitu Yesu Kilisite luvisaghe numue.

Vaebrania

1 Amasaki ghano ghakakilile uNguluve alyajovile navasehe vitu kukilila avavili unsiki ghoni musila inginga. **2** Looli mufighono ifi fino tulinayope, uNguluve ajobile nusue vvimila u Mwana, juno akam'bikile kuva vuhaasi vwa fiinu fyon, kukilila umwene alyapelite ilisi. (aiōn g165) **3** Umwanake lwe lumuli lwa vvimike kwa mwene, uluvvelo lwa mwene lwa mukisina kya mwene, ighendelesia ifinu fyon, kungufu sa lisio lya mwene. ye aling'anisie uluvalasivuo lwa nyivi, alkaliile pasi paluvoko lwa ndiyo ulwa vutwa ku kyanya. **4** Nofu kukila umunyamhola, ndavuli ilitavua lino akalihasile vule linofu kukila ilitavua livanave. **5** Ulwakuuti unyamhola veeni aghelie pijova kuti, "Uve ulimwanango, umusyughi nili nhaata ghwako?" Kange, "Niva nhaata kwa mwene, ghwope iva mwana kulyune?" **6** Kange, unsiki ghuno akamuletile umolua kwa kwasia mu iisi, akatisagha, "Avanyamola vooni ava Nguluve vanoghile pikufunya." **7** Vwimila Unyamhola ajove, "Umwene juno ivomba avanyamhola vamwene kuva mheto, navavombi va mwene kuva mili sa mwooto." **8** Looli ulwakuuti uMwana ijova, "Ikitengo kyako ikyta vutua, Nguluve, kya kyavusila kusila. Ulukongoja lwa vutua vvako lwe lukongojo lwa vugholofu. (aiōn g165) **9** Ughanilue uvugholofu nhh lusukunalo uvunangi vwa ndaghilo, lino Nguluve, Nguluve ghwako, akupelite amafuta gha lukelo kukila avanino." **10** Pavutengulilo, uMutwa, alya vikile ulwalo lwa iisi. Uvulanga mbombo sa mavoko ghako. **11** Silivuka, looli uve ghu ghendelelagha. soni sisakala hwene mwenda. **12** Ghukusikunjatha hwene likoti, sope sihambuka ndavule umwenda. looli uve ghwe julajula, na maka ghako naghilidugha." **13** Neke ghwe nyamhola juliku uNguluve akajovaghya unsiki ghwe ghwoni, "Ikale paluvoko lwango ulwa ndiyo hadiniliva nikuvavomba avalugu vako kuva kitengo kya pamaghulu ghako"? **14** Asi, avanyamhola vooni na se mhepo sino sisung'ilue kuvavombelela na pikuvavika vunofu vala vano viliva vihasi uvupoki?

2 Lino lutunoghile tuvike uluhuvilo kukila kughano tupulike, ulwakuti tulabaghulivu tuka baghulua patali ni je. **2** Ulwakuva imholo jino jilya jovilue na vanyamola ja kyang'haani, uvuhosi vvoni nu vuvwafu vukwupila isaha jene, **3** tupokakua ndani nave natuvingilila uvupoki uvu uvuvaha? uvupoki vuno vukapulisivue nu Ntwa na kukuvesia kulyusue navalona vano valya vupulike. **4** UNguluve kange alivonesisie kukivalilo, mufidegno, na mumbombo soni imbaha, na muluvonolo lwa Mhepo uMwimike sino

alyasighavile vvimila uvughane vwa mwene jujuo. **5** UNguluve nakabikile uvulanga vuno vu kwisa, vuno tujova imholo sa vvene, psa pavanyamhola. **6** Pa uluo umuunhu jumonga lelilile kumonga iti, Umuunhu ghwe veeni, nambe naghugesia pikumbuka? Nambe mwana ghwa muunhu, nambe kukuuswila? **7** umuunhu iva n'debe kukila umunyamhola; uvwasiesie ingela ja vvimike nu vvoghopua. (Kadilila: Munakala inofu isakwasia, amalembem agha napweghale. "Pe um'bikile pakyanya pambombo ja mamavoko ghako.) **8** Ubikila ifinu fyon, pasi pamaghulu gha mwene." Lino uNguluve abikile ifinu fyon, pasi pa vaanh. Nalyakilekile ikinu kyekyoni kino nakilyale pasi pa mwene. Looli lino natukufivona ifinu fyon, kuuti filipasi pa mwene. **9** Nambe lino, tukughavona ghano ghano alyavombie kunsiki, pasis kuli munyamhola Yesu, juno, vvimila vwa mumuko sake nuvufue vwa mwene, afwalisivue ingela ija vvimike nu vvoghopua. Lino kuvumofu vwa Nguluve, uYesu avonjile uvufue vvimila vwa vaanh vooni. **10** Lulyale lwa kyang'haani kuuti uNguluve, ulwakuvaifinu fyon, pwefile vvimla umwene kukilila umwene, lukamunoghile kukuvalatela avaana vinga mu vvimike, nakuuti lukamunoghile kukum'bomba um'baha mu vupoki vuvana kuva mwitiike kukilila imumuko sa mwene. **11** Ulwakuuti vooni vavili jula juno ibika uvwimike navala vano vivika uvwimike, vooni vihuma mukisikina kimo, Nguluve. vvimila ulu jula juno ibika uvwimike kwa Nguluve naivoona soni kukuvakemela avanyalukolo. **12** Ijova, "Nipulisiaghila ilitavua lyako kuva nyalukolo vango, nikwimbagha vvimila uve kuhuma munkate mu lipuga.". **13** Kange akatisagha, "Ninoghelue mwa mwene." kange, "Lolagha, apa nili navaana vano u Nguluve amelile." **14** Pa uluo, ulwakuva avaanh vooni ava Nguluve vihangi um'bili ni danda, naju Yesu alya hangile ifini vulevule, ulwakuti kukilila uvufue ulwakuuti am'benapule jula unyavutavulilua vwa vufue, juno ghwe setano. **15** Ulu lulyale anala neke avavike mu vvavuke vala vooni vano vikilia inganighanibsa vufue vakikalile amikalile ghavanave ghalyale muvukami. **16** Isa kyang'haani naghwe nyamola juno ikuvatanga. Pa uluo, ikuvatanga avaholua va Abraham. **17** Pa uluo, jilighanilue umwene ave ndavule avanyalukolo va mwene mu sila soni, neke ava n'tekesi m'baha unyalusungu nu Iwutiko ku fiini ifya Nguluve, neke kuti awwesie ningufu sa kuhumia inyisaghilo mu nyivi sa vaanh. **18** Ulwakuva u Yesu jujuo apumuike, na kuggelua, ali ningufu sa kuvatanga vano vighelua.

3 Lino, vanyalukolo vimike, vahangi va ng'emelo sa vulanga, munsaghe u Yesu, vasung'ua nu

n'tekesi um'bahá vupoki vwitu. 2 Ulwakuva alyale ikunua kuva nulufingo ulukwlanifu Iwakwingila n'kola kwa Nguluve junó alya nsalwile, ndavule alyale muvvavuke vwa Nguluve. 2 Ulwakuva tulinimola n'kola uMusa kange munymba joni ija Nguluve. 3 inofu vwimila ulupumo lwa Nguluvélíkapulisivue Ulwkuva u Yesu availilue kuva nu vwoghopua uvuvaha mulyusue ndavule ava Israeli luno valyale halo, looli kukila vuno alyalenavo uMusa, ulwakuva jula junó imola ijio najikavatanga vala vano vakapulikekisila ajengile inyumba alimukivalilo kya vwoghopua kukila kulungika ulvitiko uluo. 3 Mu lyusue, twevano inyuma ijio. 4 Ulwakuva inyumba jejoni ijengua nu twitike-usue ena muvamo tulikwingila mu lupumo muunhu jumonga, looli junó ijenga ifinu fyoní ghwe lula, ndavule vule ijova, "Ndavule nikijihile mu Nguluve. 5 Sakyang'ani uMusa alyale mitike ndavule lyoojo lyango, Navangingile mulupumo lango." um'bombi mu nyumba joni ija Nguluve, yevihumia Akajovile ulu, ulwakuva imbombo soni sna akavombie uvwolesi vwimila amasio ghano ghilijovua unsinki skakwilanle kuhima muvutengulilo vwa iisi. 4 Lino ghuno għulikwisa. 6 Looli u Kilisite Mwana ghwa ye ajobile pala oamonga vwimila ikighono kya lekela Nguluve mu vwimili vwa nyumba ija Nguve. Usue lubale, "UNguluve alyapumile mukighono kya lekela tuli nyumba jamwene nave tukola ng'aning'ani mu lubale kusoni sino akavombie." 5 Kange ajobile, vvitiki na mulutogo vvitika. 7 Pa uluo, pe hwene "Navangingile mululumo Iwango." 6 Pauluo, kutengulila uMhepo u Mwimike vule ijova, "Umusyughu, nave ulupumo lwa Nguleve bado Iwigho vwimila vwa vamo ghupulika ilisio lya mwene, 8 Ulaibikagħha inumbula kukwingilla, kuvutengulilo vwa vairraeli vinga vano jako kuva nalamu ndavule ava Israeli vule vakavombie vakapulike imola inofu vwimila ulupumo lwa mwene uvuvwafu, mu nsiki ughwa kughelua mu fidunda. navakingile ulwakuva nava kamwitike, 7 UNGuluve 9 Unsiki ughuno ava nhaata viinhu vakanikuvisie akabik a kange ikighono kimonga, kikemelu, mungelo, nu nsiki, ghwa maka fijigho fine, vakasaghha "Umusyughu." Umwene akatemile ikighono iki ye imbombo sango. 10 Pa uluo nanikakelile ni kikolo ajobile kukilila u Daudi, junó alyajovile kunsiki n'tali ikio. Nikajova, "Visova unsiki ghoni mu moojo ghave jukila ghano ghakajovilue kuvutengulilo, "Umusyughu navakagħwile isila sango. 11 Hwene vule niķa jighile mu nave mupulika ilisio lya mwene, namulabikagħha lyoojo lyango: navikwingila ulutogo Iwango." 12 Muve amojo ghinu kuva magumu." 8 Ndavule u Joshua maso, vanyalukolo, kuti nakwegħhungavisagħe umwojo yevavapelile ulupumo, uNguluve asaleka kujova mu umosi ghuno nagħukwitika muvamo vini, inumbula kighono ikinge. 9 Pa uluo kuliva ni Sabati ja lupumo jino jiva kutali nu Nguluve junó mwumi. 13 Pauluo, jino jibikilue vwimila vwa vaanhu va Nguluve. 10 Juno mupulisagħe ifighono fyoní umuunhu ghweni nu nine, ikwingila muvupuumo vwa Nguluve umwene juju neke pano kitambula ikighono munogħeluagħe, apumile kuhumilāni ni mbombo sa mwene, ndavule neke jumonga mulyumue alekagħe piva nsila vuħugu u Nguluve vule avombie wa mwene. 11 Lutunoghile kuvu syangi vwa nyivi. 14 Ulwakuva tuli vahangilanisi kuva nikymilu kya kwingila muvupuumo, neke va Kilisite tungave nuvumo nuvuvoneng'ano vwitu napwengavisagħe junó ighwila miflhawni fya vugħalusi ku ngħfu mwa mwene kuhumia amasagħe kufika vono vavombie. 12 Ulwaku ilisio lya Nguluve lili nu kuvusililo. 15 Vwimila vwa illi ye l-ijovilue, "Umusyughu vwumi ni ngħfu kange lili nuvutemi kukila uvva bamba nave mupulika ilisio lyamwene, mulabika amojo jejoni inya vutemi kuvili. Kange jihoma nakufikila ghinu ghave għasilha vuħugu, ndavule ava Israeli kughavania inafusi sa nimbula, nifilungo fya muunhu vuli vakavombie unsiki ghwa vuħosi." 16 Vevaveni nifino nafigħwesia kughavinghaana. Nilino likagħa avuo vano vampulike u Nguluve kuvuħosi? Navalyale għa nimbula għa mwene. 13 Nakwekile kino kifisime vevala vono uMusa akavongelisie kuhuma ku Misri? 17 pa wveni vwa Nguluve. Pa uluo, ifinu fyoní fikuvonesia Vevaveni vano uNguluve akavakalalile mu maka fijigho pa vweli ku maso għa jumo junó ighanilue kuhumia fine? Kisila vumo vwa vala vano vakavombie inyivi, ifivallo. 14 Pambele kuva nu n'tekesi um'bahá vano amavili ghuvanave ghalyafwile ghalyaqħonile juno alingile mu iisi, uYesu mwana ghwa Nguluve, mulukuve? 18 Vevaveni vano vakafingile uNguluve kuti kuvukgangi tugadilile ulvitiko Iwitu. 15 Ulwakuva navilikwingila mulutogo lwa mwene, nave navevala tusila n'tekesi um'bahá junó na ikagħula ulusungu vano vakamwitike umwene? 19 Tuvona ulwakuti vwimila uvuvotvove vvitu, looli umwene junó isila navakaghwesisie kukwingila mulutogo lwa mwene sa mwene soni akale ighwelua ndavule usue, looli unsila nyivi. 16 Pe tuise nuvukangali pa kitengo ikyā vutu ika lusungu, neke kuuti twupile uvumofu kange kuperlu ulusungu ulwa vupoki unsiki ghwa vufumbue.

4 Pauluo, lutunoghile kuva maso ulwakutu mulyumue napweangavisagħe nambe jumonga junó kwande

5 Lino un'tekesi umbaha, jun olyasalulivu kuhuma kya kya iisi, nakuvomba kuuti vave va hangilanisi mu vaanhу vamo, asalulivue kukwima vvimila va Mhepo u Mwimike, **5** kange vano vakavonjile aveene mu finu fighanulivua nu Nguluve neka vaghele uvunono vwa lisio lya Nguluve ni ngufu sa nsiki kuhumia kwa jumo uluvonolo ni dhabihu vvimila ghuno ghukwisa, (aiōn g165) **6** kange vakaghua inyivi. **2** Ndaponu ivombagha kuvu kola avayasu jikasiting'ana kuvagomosia kange mululato. Ili vvimila navanyalukani ulwakava ghwope vunsungutile vwa kumpumusia uMwana ghwa Nguluve ulyavuvilii uvuvotevote. **3** Vwimila vwa iili, aghanilue kuhumia mu numbula save, vakambombo hwene kyombo kwa ilitekelo vvimila inyivi sake ndavule ivomba munyivi lubenapulo pavuvalafu. **7** Ulwakuva iisi jino jikupile sa vaanhу. **4** Nakwale umuunhu jun ikuvakalila ifula jino jitonya kinga pakyanya pa jene, pe jikamelesia uwoghopua uvu vvimila umwene jujuo, looli pambele, amamela agha nyaluvumbulilo mvano vakavombie uNguluve anoghile an'kemele, ndavule jilyale kwa imbombo mu iisi, ikwupila uvufunuluo kuhuma kwa Haruni. **5** Nambe uKilisite nakipelila uwoghopua Nguluve. **8** Looli ghi humia amasonge na masoli, mwene kwa kuvomba mwene piva n'tekesi m'baha. **9** liliuvule kange lutogo luli palatalama lwa kughunua. Pauluo, "Uve ulumwanango, umusyughu nili Nhaata Kuvusililo ku sova. **9** Nambe kuuti tujova anala, ghwako." **6** Lulivule ijova kange ikisala ikinge, vamanyani va ghanike, tusyangua namasio amanono "Uve ulin'tekesi ghwa kuvusila ulwakuti mukihwani vvimila umue namasio vvimila uvupoki. **10** Ulwakuva kya Melkizeki." (aiōn g165) **7** Unsiki ghwa kighono uNguluve ghwa kyang'haani nangasyamue imbombo kya mwene mu mbili, akifunyle na kuvasumila, jinu nulughano luno avonesisie vvimila ilitavua alyansumile u Nguluve na masosi, kwemwene lyabmwene, muli mukava vavombie vitike kange ivwesia pikumwavula kuhuma muvufue. Vwimila vwa bado mukuvavombela. **11** Tunoghelua kyongo kuuti vukola vwa mwene kwa Nguluve, alyapulikisivue. **8** umuunhu ghweni asone ingufu silasila kufika kuvusililo Vwimila ulwakuti alyale Mwana, akamanyila ku kwitika vwa kyang'haani vwa lughimbo. **12** Natughanile muve imbombo sino sikampumwisi. **9** Akakwilanila musila volo, looli muve vitiki vano vihaasi ulufingo vvimila vwa iji akavombeka ku vaanhу vooni jun ikuwmikitika lwitiko lwa lugudo. **13** Ulwakuuti uNguluve ye ampelile u vvimila vwa vvavuke uvwa kuvusila kusila, (aiōnios g166) **10** ulwa kubaghulua nu Nguluve ndavule u ulwakuva ngale nakijighile kwa junge ghweghoni jun n'tekesi um'baha pa lwa Melkizedeki. **11** Tuli na n'jo kukila umwene. **14** Akajovile, "Sakyang'haani minga agha kujova vvimila uYesu, loolo lutalamu nikukufunilia, nikukwongelela ulukolo lwako kyongo." pikuvoolelela ulwakuva umue mulivolo va kupulikisia. **12** **15** Musila iji, uAbrahamu akupile kila kino akaingilue Ulwakuuti unsiki ugho lukavanoghile kuva vavulanisi, pauluo akaghulagha nulugudo. **16** Ulwakuva avaanhу lukyale ulwa kuuti kuli luvumbulilo lwa vaanhу vikuijiga kwamwene um'baha kukila aveene, kuvavulanisia imbulanisio sa vvavuke vwa lutengulilo nakuveene uvusililo vwa maghelano soni kya kijiigo lwa ndaghilo sa lisio lya Nguluve. Mufumbilue kuvonesia. **17** Unsiki ghuno uNguluve akalamula utusiva nakwekuuti ikyakulabikyumu. **13** Ulwakuva kusona pavivalafu kukila avahaasi va lufingo uludonyo ghweghwoni jun ikuypula utusiva nalinuvutavulilua lwa mwene lunono luno naluhambuka, linoakasonile mu mhola sa vvakyag'haani, ulwakuva badu mwana. **14** Kukighavo ikinge, ikyakulia ikinge kye kya vaanhу naluhi, nafihambung'an, kkange mu ifio uNguluve nangajove avagojo, vala vano ulwakuva vali nuvutavulilua uvudesi, usue tewano tukakimbilile kuvusyefu vuvanave kughulanlia uwawkyang'haani nuvu hosi kuuti tukermelue inumbula kugadilila kwa Nguluve vavulanisivua kukagula amanofu nuvu hosi.

6 Pauluo, tungaleke kino tumanyile tasi vvimila imhola ija Kilisite, tughanilue kuva ning'aki kulungika kuvughifu, natulabikaghа kange ululaato kuhuma mumbombo sino silavvumi nu lwitiko mwa Nguluve, **2** nambe ulwalo lwa mbulanisio sa Iwofugo, napikuvavikila amavoko uvusyuke vwa vufue, nuvuhighi vwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) **3**

Pe tuvombagha anala nave uNguluve angatavule. **4** Ulwakuva najinga wezekane ku vala vano vakapatile ulumuli lwa vutengulilo, vano vaka vonjile ikipelua

Tuvona ulughimbo ulu hwene lwmilo lughifu kange luhuvilo lwa numbula situ, ulughimbo luno lukwingila pakimenyule kya mun'kate mumbele mulipazia. **20** UYesu akingile pa kimenyule kilandavule umulongosi ghwitu, angavombeka kuva n'tekesi m'baha hadi kuvusila kusila pambele pa vutavike vwa Melkizedeki. (aiōn g165)

7 Lulyale ndiki Melkizedeki, ntwa ghwa Salemu, n'tekesi ghwa Nguluve alikuyanya, jun alyatang'ine nu Aburahamu yeigomoka ahumile

kubuda ghwope akamfunulila. **2** U Aburahamu indaghilo najikavombile kyekyoni ikikwilanifu. Ulwene, akampela kimo mu kijigho kino alya mhajile ujilani kulyale nuvukangali uvunofu ku agha tuvela kwa ghwa mwene "Melkizedeki" kwekuuti" bntwa ghwa nguluve. **20** Uvukangasio uvu uvunono navulyahumila kyang'haani" kange "ntwa ghwa Salemu" juno ghwa kisila kujova ikijiigo, pa ulu avatekesi avange nava "ntwa ghwa lutengano." **3** Nsila nhaata, nsila ng'in, nsila va pasi, nsila vutengulilo wva kighono nambe vusililu vwa mikalile gha mwene. Pa uluo, isighala n'tekesi ghwa kuvusila nakusila, hwene mwana ghwa katuolile ikijiigo kyekyoni. **21** Looli u Nguluve akatolile ikijiigo unsiki ghuno akajovile vvimila u Yesu, Untwa n'tekesi kuvusila na kusile." (aiōn g165) **22** Pa Nguluve. **4** Lino sagha vule umuunhu uju vule mbaha. umpafi viitu uAbrahamu akampela kimo mu kijigho mu finu fino akatolile muvulugu. **5** Nuvwa kyang'haani, lukolo lwa Walawi, vano vakupile i ofisi sa vatekesi valyale ni ndaghilo kuhuma muvanya ndaghilo kukong'ania mukivalilo kimo ku kijigho kuhuma kwa muunhu, vano ve, kuhuma kuva Israeili vanine, palikimo nakuuti aveene, kange, lwe lukolo kuhuma kwa Abrahamu. **6** Looli uMelkizedeki, juno nalyale nulukolo kuhuma ku va Lawi, alyupile ikivalilo kimo mu kijigho kimo kuhuma kwa Abrahamu, pe akamfunulila, umwene alyale nulu fingo **7** Apuo najikanilue kuuti umuunhu un'debe ifunulivua nu ngoyo. **8** Ku mbombo jji umuunhu ikwupila ikivalilo kimo mu kijigho kimo ilifua ikighono kimo, looli mu mbombo ijinge jumo juno alyupile kimo mu kijigho kimo kwa Abrahamu, vakamwolela hwene nyavukalo. **9** Namuhwanikisio sa njovole, uLawi juno alyupile ikivalilo kimo mu kijigho kimo, kange alyahombie kimo mu kijigho kimo kwa Aburahamu, **10** ulwakuva u Lawi alyale mu mavingo fya va nhaata vvake Abrahamu unsiki Melkizedeki pano alyatang'ine nu Abrahamu. **11** Lino ndavule uvukwilani lukaghwesiesie kukila kwa n'tekesi u Lawi, (pa uluo pasi pa mwene avanu vikupila indaghilo), kulyale nuvufumbue vuliku kukila kwa n'tekesi ujunge kukwima pa mbele pa kihwanikisio ikyu Melikizedeki, kenge na kwekekemelia mufupinyua fya Haruni? **12** Lino untekesi angagaluke, pejilondua na sindaghilo si hambung'ane. **13** Kwajumo juno amasio agha ghakajovilue vvimila vwa kikolo kinge, kuhuma kwa mwene nakwale juno alyimile pa itekelo. **14** Lino luli pavuvalafu kuuti uNtwa ghwtu alyahumile mwa Yuda, ikisina kino uMusa nakatambulagha avatekesi **15** Nagha ghano tujova ghalipavugholofu ulwakuti un'tekesi ujunge ihumila kukihwanikisio kya Mmelkizedeki. **16** Untekesi umpia uju naghejumo juno ulwalo lwa ndaghilo silivvimiла vwa kikolo kya muunhu, looli ulwalo lwa ngufu sa mikalile ghano naghighela ku nangika. **17** Lilho amalembi gha vwolesi vvimila umwene: "Uve ulintekesi kuvusila na kusila pambele pa kihwanikisio kya Melikizedeki." (aiōn g165) **18** Ulwakuva indaghilo indongosi sikavikilue palubale ulwakuva mbotembete nasinoghile. **19** Pa uluo indaghilo najikavombile kyekyoni ikikwilanifu. Ulwene, kulyale nuvukangali uvunofu ku agha tuvela kwa nguluve. **20** Uvukangasio uvu uvunono navulyahumila kyang'haani" kange "ntwa ghwa Salemu" juno ghwa kisila kujova ikijiigo, pa ulu avatekesi avange nava "ntwa ghwa lutengano." **3** Nsila nhaata, nsila ng'in, nsila va pasi, nsila vutengulilo wva kighono nambe vusililu vwa mikalile gha mwene. "uvu uli n'tekesi kuvusila na kusile." (aiōn g165) **22** Pa uluo uYesu isile kuvutavulilu fwa lufingo ulunono. **23** vvakyang'haani, uvufue vusigha untekesi kute kuvusila kusila. Pauluo pe valyale avatekesi vinga, jumonga kabula ja junge. **24** Looli u Iwakuva uYesu ikukala kuvusila nakusila, uvutekesi vwa mwene navubadilika. (aiōn g165) **25** Pa uluo umwene ijesia nu vukwilanifu piling'ania pikivapoka vano vikum'belelela uNguluve kukila kwa mwene, ulwakuva umwene ikukala jaatu kuku funya vvimila vuvanave. **26** Pa uluo untekesi ghw kihwani iki anoghile kulyusue. Unsila nyivi, vuhos, nsafi, juno abaghulivue kuhuma kuva nalyale nuvunoghelua, ikihwani kya vatekesi avavaha kuhumia ilitekelo jatu, uvutengulilo vwa nyivi sake jujuo, pambele kunyivi sa vaanh. Akavomba anala lwa kammo ku vooni, alihumisie jujuo. **28** Kundaghilo ikuvatasalula avaanh ava votevote kuva vatekesi vavaha, looli ilisio lya lujigho lino likisile pmbele pa ndaghilo, akansalua u Mwana, juno akavombilue kuva nkwilanisi ghwa kuvusila kusila. (aiōn g165)

8 Lino ilisio lino tujova lye ili: tulu nu ntekeli umbaha junu ikalile muluvoko lwa ndiyo lwa kitengo ikyi iisi. **2** Umwene m'bombi pa kimenyule ikimike, ilihema lya kyang'haani lino uNtwa alibikile, naghwe muunhu ghweni ghwa kufua. **3** Ulwakuuti avatekesi avavaha vooni luvkilue kuhumia uluvonolo ni dhabihu; pa uluo lunoghilekuva ni kinu kya kuhumia. **4** Lino nave u Kilisite alyale pasi pa iisi, umwene ngale na ntekeli kukila apuo. Ulwakuva ghwe alyya pelile vala vano valya humisie ifipelua kuling'ana ni ndaghilo. **5** Valyavombile ikinu ikinu kino kilyale nakala ni kimugheghe kya finu fya iisi, saw ndavule u Muusa akavungilue nu Nguluve unsiki ghuno akale ilonda kujenga ilihema. "Lolagh," UNGuluve akajova, "kuuti tenda kila kinu kuling'ana nuvutende vuno vukasonilue pakyanya pa kidunda". **6** Looli lino uKilisite upile uluvombelo ulunono kukila vvimila umwene kenge ghenge ghe nsambanisi ghwa Nguluve na vaanhun vunono, jijo jino jikangasivue nulufingo ulunono. **7** Pa uluo ndavule i agano lya kwasia ngale lisila vuhos, ngale nalunoghile kulonda i agano ja vuvali. **8** Unsiki ghuno uNguluve akawgile uvuhosi ku vaanh akajova akati, "Lolagh,

ifighono fikwisa, ijova u Mutwa, niliva nitenda i agano fino fikale vuling'anio vwa m'bili vino vakafiling'anisie imia palikimo ni nyumba ja Israeli, ni nyumba ja kuuti jise indaghilo imia jino jikuuvavika pakighavo Yuda. 9 Nijiva ndavule i agano jinobnikavombile kya mwene. 10 UKilisite akisile ndavule untekiesi nava nhaata va mwene ikighono kino nilyavatolile um'bahha ghwa masio amanono ghano ghisile kukilila nuluvoko kuku vongelesia kuhuma ku iisi ja Misri. uvuvaha nuvu kwilanisi vvablihemma ilivaaha lino Ulwakuba navakaghendelile mu agano jango, najune nalikavombilue na mavoko gha vaanhу, vano nava nanikavaghana kange,' ijova u Mutwa. 10 Ulwakuba ilji mu iisi muno jino jikapellue. 12 Najilyale ku danda je agano jino nikavombile kunyumba ja Israeli pambe mufighono ifio,' ijova u Mutwa. 'Nivika indaghilo sango mumasaghe ghavanave, kange nikusilemba mu mojo ghavanave. Niva Nguluve ghuvanave, voope viva vaana vango. 11 Navivulanisaniagha umuuunhu gheni nu mang'an wake, kila mmuunhu nu nyalukolo, umwene, angajove, "Unkagule uMutwa," pauluo voooni viku ng'agula une, kutengula un'debe hadi umbaha ghuvanave. 12 Pauluo nikuvasonagha uvukola ku mbombo ghavanave ghano naghakyang'haani, naningakumbuke inyivi sivanave kange." 13 Kujova "Imia," avambile i agano ja kwasia kuva mbaha. nilio lino apulisi kuva likuulu lili tayari kuvuka.

9 Lino nambe iagano ja kwasia likale nikighavo kya lufunyo apa pa iisi nuvutavike vwa lufunyo. 2 Mulihema pekilyale ikyumba kivikilue, kyumba kya kunji, pakatambulivuagha kighavo kyimike. Mu kisala iki pakale nikinala kya tala, imesa na makate gha wonyesho. 3 Nakuluhengo lwa lipazia lwa vuvi kwekilyale ikyumba ikinge, kikale kighavo kyimike fijo. 4 Pelikale ilitekelelo lya sahabu kwa ku pulila uvu vumba. Kange mwelilyalye ni lisanduka lya agano, lino likajengilue ni sahabu jene munkate muvene mwejilyale ibakuli ja sahabu inya manna, ulukongojo lwa Haruni luno lukamelile amatundu, ni mbavo sila sa mavue gha agano. 5 Pakyanya pa lisanduka lya agano amaumbo gha masarafi va vvimiike vikupikila amapapatilo ghasene pavulongolo pakitengo kya vusambano, kino unsiki ughu natughwesia pikwolelela fijo. 6 Vwimila vwa finu ifi kuti vafiling'anisie, aVatekesi vavikwingila ku mukyumba kya kunji ikyaliihemma kukuuvombela imbombom sivanave. 7 Looli untekiesi umbaha ikwingila ikyumba ikyaliihemma kukuuvombela imbombom sivanave. 8 U Mhepo u Mwimike ikuvoolela kuuti, panji pa kighavo ikyimike fijoji jikyle pifwikulua ulwakuba ilihema lila lya kwasia lijighe likwima. 9 Iki kye kivalilo kya nsiki ughu. Fyon iuvonolo lwa dhabihu fino fivonolevua lino nafiangalinganie uludonyo lujuno ikufunya. 10 Fye fyakulua fya luhuje lweene lugadingine nuvutavike vwa nyifunyo sa kukwilanila. Fyon ifi fikale muvutavike vwa m'biili

fino fikale vuling'anio vwa m'bili vino vakafiling'anisie imia jino jikuuvavika pakighavo Yuda. 9 Nijiva ndavule i agano jinobnikavombile kya mwene. 10 UKilisite akisile ndavule untekiesi nava nhaata va mwene ikighono kino nilyavatolile um'bahha ghwa masio amanono ghano ghisile kukilila nuluvoko kuku vongelesia kuhuma ku iisi ja Misri. uvuvaha nuvu kwilanisi vvablihemma ilivaaha lino nalikavombilue na mavoko gha vaanhу, vano nava mu iisi muno jino jikapellue. 12 Najilyale ku danda ja mhene nambe ngwada looli kudanda ja mwene jujuo kuuti u Kilisite ingile mukimenyule ikyimike fijo ng'haning'hani ku voni na na kukutuvonia uvupoki vvitu vwa kuvusila na kusila. (aiōnios g166) 13 Nave ku danda ja mhene ni ng'ombe na kumisulila amapembo gha figwada mu isio ilamafu vakadagilue kwa Nguluve na mulukolo luvanave ulunono, 14 Nave kwekukila kyongo idanda ja Kilisite jino jikilila uMhepo wa kuvusila kusila alihumisie jujuo kisila mawaa kwa Nguluve, kusuka uludonyo lvitu kuhuma mu mbumbo sino sifuile kum'bombela uNguluve umwumi? (aiōnios g166) 15 Pauluo, uKilisite mitike ghwa agano imia ulu vvimila vwa vufue vuvalkile uvwavuke vooni vano va agano lya kwasia kuhuma muvuhihi vwa nyivi save, neke kuuti vooni vano vakemelilue nu Nguluve neke vupile ulifingo lwa vuhaasi vuvanave vvabkuvusila kusila. (aiōnios g166) 16 Nave kuli agano nalinhangika, lazima luvonesie kuvufue vwa muunhu jula junu alivombie. 17 Kuti i agano jiliva ningufu ku kighavo kuno vuhuma uvufue, ulwakuba kusila ngufu ulwakuti junu alivombie ajighe ikukala. 18 Apuo nambe lila ili agano lya kwasia liva livikilue pasila danda. 19 Unsikibghuno uMusa alyahumisie ululaghilo lwa ndaghilo ku vaanhу vooni, akatola idanda ja ng'ombe ni mhene, palikimo namalenga, ikitambala ikilangali, ni hisopo, na pikuvamisulila igombo lilio na vaanhу vooni. 20 Pe akajova, "Iiji je danda ja agano jino uNguluve avapelile indaghilo mulyumue". 21 Mu hali jilajila, akamisila idanda pakyanya pa hemu ni fyombo fyoni fino fikatumikagha kutanga avatekesi. 22 Kuling'ana ni ndaghilo, pipi ni finu fyoni fivalasivua ni danda. Pasila kukung'a idanda pasila usaghilo. 23 Pauluo jilyale lasima kuti inakala sa finu fya vulanga shariti fivarasivue ku iji dhabihu ja fikanu. Pa uluo, ifinu fya kukyanya fifio fikanoghilue kuvalasivua ku dhabihu iji ija fikanu. Pa uluo, ifinu fya kukyanya fyene finoghilue ku valasivua ni dhabihu jinonofu kyongo. 24 Ulwakuba uKilisite nakingile pa kimenyule ikyimike fijo pano pakavombilue na mavoko, jino nakala ja kinu kikio. Pa uluo pe akingila kukyanya kukuo, pakimenyule kino isalisi kwale pavulongolo pa maso gha Nguluve vvimila vvitu. 25 Nakingile kula vvimila vwa kuhumia ilitekelo lwa mwene na kinga, ndavule ivomba untekiesi um'bahha,

juna ikwingila pa kimenyule ikyimike kyongo mwaka yeghukilile umwaka palikimo ni danda ju junge, **26** ndavula anala jilyale lweli, navejisava lasima kwa mwene kupumusivua kakinga kyongo kuvutengulilo vwa vwasio vwa iisi. Looli lino mala kamo kufika kuvusilo vwa maka ghano akasetulile kuvusabinyivi kwa dhahibu yake mwenyewe. (a^{on} g165) **27** Ndaavule lulivuo kwa muunhu ghweni kufua lwakamo, pambe pa uluo lukwisa uluhighi, **28** ghwevulevule kwa Kilisite jono alya humisive kamo kudagha inyivi sa vinga, ilihumila ulwa vuvili, sio makusudi lwa kuvombela inyivi, looli kuvupoki vano vikumughulila nulu ghulilo.

10 Ulwakuva indaghilo kimwighighi kya masio amanono ghano ghikwisa, ghala ghano na gheghene. Indaghilo nasingavaline vala vala vano vikunseghelela u Nguluve musila ja dhabihu silasila sino avatekesi vakaghendelile kuhumia umwaka nu mwaka. **2** Namba nave fylelulivue idhabihu isio nasale sibuhila kubusuvua? Mukivalilo ikio fano vikufunya, viva vavalisivue nakalingi, vasava vasila lutambuliso kukila inyivi. **3** Kange mu dhabihu isio sili nikivalilo kya nyivi sino sivombilue mwaka nu mwaka. **4** ulwakuva najiwezekana mu danda ja ng'ombe ni mhene kubusia inyivi. **5** Unsiki uKilisite ye isile mu iisi, kajovile, "Namukanoghilue ilitekelo nambe dhabihu, pa uluo, mukaghuling'anisie um'bili vvimiila vwango. **6** Namikale nulatalama mumatekelo ghoni agha kutagha nambe dhabihu vvimiila vwa nyivi. **7** Kange nilyajovile, "Lola, apanivomba ulughano lwako, Nguluve, ndavule jilembilue vvimiila une mu gombo". **8** Alyajovile ndavule jilyajovilue apuo pa kyanya: Namukanoghilue idhabihu, litedekelo, nambe litedekelo vvimiila kudagila inyivi, nambe numuli lukelo munkate mwa mwene" dhabihu sino sitavulivua kuling'ana nu lulaghilo. **9** Pe akajova, "ona, niliapankuvomba ulughano lwako". Avikile palubale indaghilo sino sa vutengulilo neke kukangasia sila isavuvili. **10** Muvulungike vwa vuvili, tdagilue kwa Nguluve kulughano lwa mwene kukilila kuhumia kumbili ghwa Yesu Kilisite mara kamo muvsikighwoni. **11** Sakyang'haani, untekesi ghweni ikwima kunsiki ghwa kighono na kighono, ihumia idhabihu jilajila, jino, ku lyolyonni, kamwe nalwale lughela kudagha inyivi. **12** Looli apuo uKilisite kuhumia idhabihu lwa kamo ku nyivi sa kuvusila nakusila kwoni, alikalile uluvoko lwa ndiyo lwa Nguluve, **13** ighulila avalugu vwamwene vabikkue pasi na kuvomba vave kitengo vvimiila amaghulu gha mwene. **14** Ulwakuva isila ja litedekelo limo avaling'anisie kuvusila kusila vala vano vadaghilue nu Nguluve. **15** Nu Mhepo u Mwimike kange ikwolelela

kulyusue. Ulwakuva tasi akajovile, **16** "iji je agano lino nikulivomba palikimo navenepambele kufighono ifio; ijova uMutwa: nibika indaghilo sango munkate mu mojo gha vanave, penilembagha muluhala luvanave". **17** Kange akajova, "Navilikumbuka kange inyivi ni mbombo save ifiwi". **18** Lino ikighavo kino kili nulu saghilo ku ava, nauva kange ni dhdbihu jejoni vvimila i nyivi. **19** Pauluo, vanyalukolo, tukuvuvona uvukangali vwa kwingila pa vvimiike fijo ku danda ijabYesu. **20** Pauluo jesila jidinduluvue vvimiwl usue kusila jam'bili ghwa mwene, m'pia nu vvumi vuno vukilila palipasia. **21** Ulwakuva tuli nu ntekesi um'baha pakyanya pa nyumba ija Nguluve, **22** tunsoghelele ku mwoojo ghwa kyang'haani muvu kwilanisi vwa kyang'aani vwa Iwtitko tungave na moojo ghano va misile uvunofu kuhuma muvhosini vwa vufumbue nauva namavilli ghitu gano ghasukilue namalenga manofu. **23** Looli pe tugadililaghe kuvufumbue mu vufumbue vwa lulato lwa vukangali vwa Iwtitko Iwtitu, kisila kusyetuka, ulwakuva uNguluve junno atufufingile mwitiki. **24** Kange tusaghaghe ulwa kumpela inumbula umhuunhu ghweni kughana ni mbombo inofu. **25** Tulalekaghagikong'ana palikimo, ndavule vule vivomba avange. Pa uluo, kipelana amojo umuunhu ghweni kukila na kukila, ndavule vulemuuona ikighono kilipipi. **26** Nave tuvomba kumakusudi kughendelela kuvomba inyivi unsiki ye twupile isukulu ja kyang'haani, iDhabihu ijinge ija nyivi najisighalila kange. **27** Pauluo, kulisuhuvilo Iweene lwa vuhighi vea kwoghofia, nuvulefi vwa mwono vuno vuno vuno vudagha avalugu va Nguluve. **28** Ghweghonu junno abedile indaghilo ja Musa ifua kisila rusungu pavulongolo vwa vwolesi vwa volesi vavili nambe vatatu. **29** Kivalilo kiki kya vuhighi ghusagha ghusagha kuuti kimunoghile umuunhu ghweni junno am'bedile uMwana ghwa Nguluve, umwene junno ajivombie idanda ija agano japakale ndavule ikinu kino na kyimike, idanda jino jikaikilue kwa Nguluve - ghweghonu junno amulighile uMhepo ghwa vumofu. **30** Ulwakuva tukagwile jumo junno alyajovile, "kisasi kyango, nigmokesia". Kange, "UMutwa ilihigha avanhu va mwene". **31** Lisio lya kwoghofia kukwingila mumavoko gha Nguluve junno mwumi! **32** Looli kumbuka ifighono fino fikilile, pa uluo ye muponesivue ulumuli, ulwakut ndani mukghwesiesie piva nulugudo lwa vulemale uvukome. **33** Mukale muvukilue pavavalafu mu vuhoi vwa maligho na mu mumuko, mukale va hangilanisi palikmo na vala vano vakakilile imumuko ndavule isio. **34** Ulwakuva mulyale ni numbula sa lusungu ku avuo vano valyakungilue, pe mulyupile ku lukelo iluhigho lwa vuhasi vwinu, mungakagule kuuti umue jumue

mulyale nuvuhaasi vunofo vwa kukala vusila nakusila. vikitike kuuti uNguluve mwitiki, juno alyavafingile 35 Pa uluo namulataghagha uvukangali vwinu vuno kupata u mwana undiimi. 12 kwekuuti kange kuhuma vuli nuluvumbulilo luvhaha. 36 Ulwakuva mulonda ku muunhu uju jumo juno alyapipi kufua valyaholilue ulugudo, neke kuuti mupate kino u Nguluve atufigile, avaana vano navivallika. Valyale vinga hwene nondue pauluo mungamale kuvomba ulughano lwa mwene. sa kukya kange vinga hwene meke sa mulihanga 37 Ulwakuva ye kasiki kadebe, jumo juno ikwisa, mulubale mu nyanya. 13 Ava vooni valyafwile mulwitiko ilikwisa sakyang'haa na idila. 38 Unya vwakyang'haani kisila kyupila ulufingo. Pa uluo, vakasiwwene na vwako ikukala nu Iwitiko. Nave iligomoka kunsana, pikusisegehelela pa vutali, vakkitika kuuti valyale na nilinoghelua naghwo." 39 Looli usue natuli kama vaheisa na vakinaji pakyanya pa iisi. 14 Kuvala vano vala vano vigomoka mumbele kwa kusoveleng'haana. vijova amasio ndavule agha vavikila bayana kuuti Pa uluo, usue tulivamo va vala tewvano tulinulwitiko vilonda iisi jivanave vavuo. 15 Sa kyang'haani, ndavule kulolelela i mhepo situ.

11 ino ulwitiko lwa kyang'haani luno alinalwo u muunhu pa ihuvila ikiinu kimonga nuvu kangali. Sa kyang'haani ku kinu kino bado nakivoneka. 2 Vwimila vwa iili avisukulu vitu valivonesisie ku Iwitiko luvanave. 3 Ku Iwitiko tukagula kuuti iisi jilya pelilue kululaghilo lwa Nguluve, neke kuuti kila kino kivoneka nakikatendalue kuhumilanila ni finu fino fikale fivoneka. (aiōn g165) 4 Jilyale vwimila vwa Iwitiko kuuti u Habili alyamumikisie u Nguluve ilitekelo lya kufua kukila vule akavombie u Kaini. Jilyale vwimila vwa iili kuuti valya mpalile kuuti nyawva kyang'haani uNguluve uNguluve alya palilue vwimila vwa mbonolo sino asiletile. Vwimila vwa ilio, uHabili ajighe ijivo, nambe afuile. 5 Jilyale ku Iwitiko kuti uEnoko alyatolilue n'kyanya nakavuvona uvufue. "Nalyavonike, ulwakuva u Nguluve alya n'tolile" Ulwakuva jilyajovilue vwimila umwene kuti akamunoghile u Nguluve ye akayale pitolua ku akyanya. 6 Pavusila Iwitiko najivwezekana kumunoghela u Nguluve lasima itike kuuti uNguluve ikukala kuuti ikuvapela uluvonolo vala vano vikum'bingilila. 7 Jilyale nu kulwitiko kuti uNuhi, ikiwa akanilue nu Nguluve vwimila vwa masio ghano naghakovonike, ku yumofu vwa ki Nguluve alyabtendile i safina vwimila vwa kukipoka ikikolo kya mwene. kwa kuvomba ndiki, alyahighile iisi peakava muhaasi ghwa vwakyang'haani vuno vukwisa kukilila ulwitiko. 8 Jingave ku Iwitiko kuti ulbulahimu, pano alya kemelilue akitika na piluta pakighavo pano panobakanoghile kukwupila ndavule uvuhasi. Akahumile kisila kukagula kukighavo kiki kinoalyale iluta. 9 Jilyale ku Iwitiko kuti alikalile mu iisi ja lufingo hwene mughesi. Alikalile mumahema palikimo nu Isaka nu Yakobo, Avahaasi vaninea va lufingo lula lula. 10 Ulu lwakuuti akafumbuaghah kupata ili kaja lino likagulike nu njengi ghwa mwene asava ghwe Nguluve. 11 Lulyale lwe Iwitiko kuuti u Ibrahim, nu Sara jujuuo, valyupile ingufu sa kuhola nambmbe ulwakuuti valyale va ghogholo kyongo, ulwakuva

vasavisagha visagha i iisi jino kuvanave valya humile, ndevalyale ni numbulu ja kugomoka. 16 Looli nave lulivuo, vinoghelua i iisi jino nono, jino, ja ki vulanga. Pa uluo uNguluve naivona sooni ku tambulivua Nguluve ghuvanave, ulwakuva aling'anisie ilikaja vwimila vuvanave. 17 Jilyale ku Iwitiko kuuti Ibulahimu ye aghelilue, akamumisie u Isaka. Ena, umwene alyupile kulukelo ulufingo, alyamumisie umwanake jujuo, 18 juno pakyanya pa mwene jikajovilue, "Kuhima kwa Isaka ikikolo kwako kitambuluagha." 19 Ibulahimu alya kaguile kuuti uNguluve alyale ni ngufu sa kyunsusia u Isaka kuhuma muvafue, nakujova kunjovele ja maumbo, alyamwupile. 20 Jilyale ku Iwitiko kuuti ulsaka alyafunyilue uYakobo nu Esau kuhusu amasio ghono ghilirkwisa. 21 Lulyale Iwitiko kuti uYakobo ye alimuvutavike vvavkufua, akavafunyia avaanha vooni ava Yusufu. UYakobo akifunya, akeghamila palukongojo lwake. 22 Jilyale ku Iwitiko kuti uYusufu unsiki ghamwene ghwa kuvusililo yeghuseghelile, akajuovu pakyanya pa lwa kuhuma kuhuma kwa mwana ghwa Israeli Misiri akavalaghila kutola palikimo navene ifijeghe fya mwene. 23 Jilyale ku Iwitiko kuti uMusa, yeaholilue, alyafisilue nava amesi gha tatu navapafi vamwene ulwakuva valya mwaghile kuti ghwe mwana n'dima juno alyale nono, navakoghwipe ni ndaghilo sa ntwa. 24 Jilyale kulwitiko kuti uMusa, ye alyale muunhu n'goyo, alyakanile kutambulivua mwana wa minja uFarao. 25 Pa uluo akasalula kuhangilanila i mumuko na vaantha va Nguluve badala jakukela nuvhosi uvuhosi vwa nyivi sivanave ku kasiki. 26 Akasaghile isooni sa kum'bingilila u Kilisite kuti vwe yumofu vuvaha kukila ilitekelo lya ku Misiri ulwakuva akalunguvilie amaaso ghake pa luvonolo lwa nsiki ghuno ghukwisa. 27 Jilyale ku Iwitiko kuti uMusa akahumila ku Misiri. Nalyasaghile iyoojo lya Ntwa, ulwakuva alyale nulugudo kwa kulola kwajuno na ivoneka. 28 Lulyale Iwitiko kuti akajikolile ipasaka na pimisila idanda, neke kuuti vunangi vwa muholua ghwa kwasia kuuti nangaghelaghe kugusa avaholua va kwasia wakwasia ghwa kighosi ghwa valsiraeli. 29

Lulyale Iwitiko kuti valyakilile mu nyanja ja shamu denyekagha inumbula pano għunosevua nu mwene." ndavule mu lukuve. Unsiki avaMisiri ye vighela kukila, **6** Ulwakuva u Mutwa ikun'gomokela ghweġħue juno likagħulubikivua. **30** Jingave ku Iwitiko kuti uluvumba amughanile, na pikumigha umwana ghwenibjungo lwa Yeriko vukaghile pasi, ye vasyunguite ifiġħino ikumwupila. **7** Ghililala ingelo kukugomokela. Ilekela lubale. **31** lulyale Iwitiko kuuti u Rahabu jula uNguluve ihangajika numue ndavule ikuvavombela mwenda mwelu nafya sovile palikimo navalha vano avaana, ulwakuva ghwe mwana julku juno u navalyale vakola, ulwakuva akavupile avapelezei na nhaataghake nangawesie kugomoka? **8** Looli nave kuvavika pa vunono. **32** Nijove kiki fijo? Ulwakuva na kwekule kugomoka, kuno usse tweni tuhanga, looli unsiki nagħukwilabku volelela aghha Gideoni, Barak, umue ni haram namuli vaanha va mwene. **9** Kukila Samsoni, Yeftha, Daudi, Samweli ni savavili, **33** ghoni, tulyale nava nata vitu mu iisi vakutugomokela, vano kukiċċa ulwitiko vakalefisie iNtwa, vavyavombie kange tukavogħopagħa. Vuli najitunoghile namba isakyang'aani, vakupile lufingo. Vakadindile amalomo kukila kumwitika Nhaata wa kimhepo na na kukukala? għa nyalupala, **34** vaksimisi ingfu sa mwoto, **10** Ku vvakyang'hāni va naata vitu valyatuhighile ku vakapungile uvutemi vwa panga, valyasosivue maka madebe ndavule jikavonike sawa kuvanave, lolo kuhuma mu mu vutamu, valya valyale vagumu va u Ngiluve ikutuhigha kuluvumbulilo Iwti neke tuhange vulgu, vavambwisie avasikali avahesia kukimbila. **35** Avamama valyupile avafue vavanave musila luħovosia ku nsiki ughuo. Luva nuvvuafi. paulu, jablusetulilo. Avange valyapumisivue, kisila kwitika pambele jikoma imke ja lutengano lwa kuvabuda vala kulekua muvvavuke neke kuuti vavwesie kupata vwa vano vano vavulanisivue nagħo. **12** Pa ulu mwinila lusetulilo ulunono fijo. **36** Avange valepumusivue amavoko ghinu ghano ghilegena na pivoma amafundo kwa dhihaka nifuchapo, naam, nambe kuvudindilo ghinu ghano mavotvete kuva manyangfu kange; na kuvikua mu ndinde. **37** Vakatovilue na mavue. **13** mugholosie amakilo għa sajo sinu, neke kuuti Vakadimulilue fipisi nu nsumeno. Vakadumulilue ni panga. Vakalutii ni nguvu sa ng'olo ni nguvu sa mhene valyale vatfimbue, vighendelela muvuvaifi vooni, kange nu vvimike kisilanuvu nakwale juno kange vivombeluamavivi **38** (ghano iisi najkanoghile ilikum'bona umutwa. **14** Mulondagħe ulutengano na vaanhu **15** Muve valoleli neke kuti kova nafha kudagu kitali nuvumofu vwa magħenje na mumina għa iisi. **39** Nambe avaanhу Ngiluve, nakuuti lillisa ilisikina lya lusungulino lilemba vooni, kange nu vvimike kisilanuvu nakwale juno kuhambusia imumuko na pikuvahambusia vinga. **16** Mulolagħe kuti nakwevle uvuwwafu nambe muunhu **17** Ulwakuva mukagħula kuti junono na mtauwa ndavule u Esau, juno vvimila vwa lilo Iwa kamo alyagħusiesi uvwakyang'hāni vwa mwene uvwa kuholua. **18** Ulwakuva namukisile pambele, alya kanilue, ulwakuva nalyapelilue inafasi ja kultata palikimo nu naata ghwa mwene, nambe kuuti alyalondile kyongo ku masosi. **19** Namulisile namukisile kulisio lya lukelema, nambe kumasio ghano ghahumilani le ni lisio għanogħha kavombole kuuti van'lli vipplika valekagħe pikufuna ilisio lyolyoni kujovua kuvanave. **20** Ulwakuva navakaghħesiesie kugħda kila kinoklamilu: "Nave nakikikanu kino kigusa ikidunda, lasima kitovue na mavue." **21** Lwakuti kukilla ghano aghħagħile uMusa akajova, Nogħiuipe kyongo kivallo kya kuhilila". **22** Paulu, musilebムクルダ kija Sayuni na mulikaja lya Ngiluve juno mwumi, Yerusalem ja kukyanya, na vanyamola filuンド kumi vano vishelekela. **23** Mwisile mulipugħa lya vaholua va kwasia vrooni vano vasajilivue kukyanya, kwa Ngiluve umiġi ghwa vrooni

12 Pa ulu, ulwakuva litusyungutile ilifundie ilikome iħla valesi, pe tutagħe kila kiini kino kikutulema ni nyivi sino sikutwulia kihugu. Tu tove ulivilo ku saburi mu masindano ghano ghavikilue pavulongolo palyusue. **2** Tusung'e amaso għiġi kwa Yesu, juno n'tengħi nughwa ku ling'ania ulwitiko Iwti, juno vvimila lwa lukelo Iwti jino jika vikilue pavulongolo jikanoghile pa kikovekano, ibeda isooni ja mwene, akikala pasi pa paluvoko lwa ndiyo lwa kitengo kya vutu iċċa Ngiluve. **3** Msagħe kuuti umwene umwene juno aħla għidile amasio amasio għa kuka laşıja kuhuma mu nyivi, vvimila umwene jujuu neke kuti mulakatala nambe kusilika amoojo ghinu. **4** Namupumuikē nambe kupumuka kutovana ni nyivi kigħelegħo kya kusilua idanda. **5** Kange musyamilue kula ku kangasivua inumbula kuno kuvavolelela ndavule avaanhha ava dimi: "Mwanango, Nulagħatolaghha kuvuhugu amagħomokelo għa Mutwa, nambe nula

nu mhepo sa vitike vano vakwilanile. 24 Mwisile gha avaanhу kwa Nguluve kukilila idanda jamwene. Yesu unsambanisi wa agano imia, dakudanda jino 13 Pauluo tulutaghe kwamwene kunji ku kambi, vamisile jino jijova amanono kyongo kukila idanda tupinde uvuhosi vvake. 14 Ulwakuva natulinuvukalo ja Haili. 25 Lolagha alan'kolagha jumo juno ijova. vwa kuvusila kusila mulikaja ili. pauluo tulonde Ulwakuva hwene navakapungile vano van'kolile jumo ilikaja lino likwisa. 15 Kukilila u Yesu Iuvanoghile juno akavavungile, sa kyang'haani na tulipunga kakinga kuhuumia litekelo lwa kumulumba uNguluve, isi nave tusyetuka kuvutali kuhuma kwajula juno kumpala kuuti imeke ja malomo ghitu lyitike ilitavua ikutuvunga kuhuma kukyanya. 26 Ku nsiki ughuo lyake. 16 Kange nulasyamuagha kuvomba amanofu ilisio lya mwene likasukanisie i iisi. Looli lino atufingile na kutangana jumue kwa jumue, ulwakuva kwe kujova, "Bado kakinga kange nanisukania ji iisi jene, kulitekelo ndavule ilio u anguluve ikulinoghela looli navuvulanga kange." 27 Amasio agha, "Lwakamo kyongo. 17 Tiini na pikukwisia kuvatemi vinu, nene kange," jisona kubusivua ku finu fila fino fisukanisivua, vighendelela kuku mulolelela vvimila vwa mhepo ifi fye, finu fila fino fipelilue, neke kuti ifinu fila fino sinu, ndavule vala vano vihumia ikivalilo. Tiini neke nafisukanisivua visighale. 28 Pa uluo twupile uvutwa kuti avatemi vinu valefie kuku vatinza kulukelo, kisila vuno navusukanisivua, tukele mu mu hali ja kumfunya lusukunalo, jino najingavatange. 18 Tufunye, ulwakuva u Nguluve kukwitika palikimo na kuvumofu mu kicho, tilinuvwa kyang'haani kuti tuli nuvufumbue vunono, 29 Ulwakuva uNguluvevghwitu ghwe mwoto ghuno tunoghelua pikukala uvukalo uvuvaha mu mbombo soni. 19 Mwevooni nikuvakemela mu nuumbula kukila muvombe ndiki, neke kuuti nighele kugomoka kulyumue apa pavupipi. 20 Lino uNguluve ghwa lutengano, juno akavaletile kange kuhuma kuvalue un'diimi um'baha ughwa Ng'olo, Mutwa ghwitu Yesu, kudanda ja agano lya kuvusila kusila, (aiōnios g¹⁶⁶) 21 Ikuvapela ingufu ku mbombo soni inofu kuvomba ulughano lwake, angavombe imbombo mun'kate mulyusue jinonofu ja kumunoghela pa maaso pa mwene, kukiila uYesu Kilisite, kwamwene vuve vvimike kuvusila na kusila. Ameni. (aiōn g¹⁶⁵) 22 Lino nikukukangasia inumbula, nyalukolo, kutolilanila ilisio lya kukangasia inumbula jino lino nikalyandike kulyumue. 23 Kagula kuuti unyalukolo ghwitu Timotheo atavulilue mu vvavuke, juno palikimo nu mwene nikuvavona nave ilikwisa pavupipi. 24 Hungila avatemi vako vooni na vitiki vooni. Vala vano vihuma ku Italia vikukuhungila. 25 Nuvumofu uve numue mweni.

13 Pe ulughano lwa nyalukolo lughendelelaghe.

2 Mulashamuaghe kukuvakalibisia avaghesi, ulwakuva kwa kuvomba n'diki, vamonga vakalibisia unyapola kisila kukagula. 3 Mukagule vooni vano valimindinde, kuti mulyale navo kula palikimo navene, nave amavilli għinu ghakavombilue ghakavombilue ndavule avene. 4 Basi indoa jogħopuagħe na vooni loli na kikitala kya ndoa kivombue kuva kinono, ulwakuva uNguluve ilihħaga ava vwa fu navaghħenda mwelu. 5 Looli isila sinu isa vukalo sive vvavuke mulughano lwa hela. Muve vano vikwilana ni finu fino mulinayfo, ulwakuva uNguluve jujuo akajovile, "Nanilikvalika umue isfighoñi fyoni, nambe kuvatelekesia imue." 6 Looli tukwilanagħe neke tujove kuvukangali, uMutwa ghwe n'tangi għwango; Nanikumwogħopa. Umuunhu ighwesia pikumbombela kiki?" 7 Muvsagħe vala vanoavalongwile, vala vanoavalongwiesib ilisio lya Nguluve kulyumue, na mukumbuka amajebu għa magħendelelo ghavanave.

8 UYesu Kilisite ghwe mwene pamihe, umusyugħu, na kuvusila kusila. (aiōn g¹⁶⁵) 9 Ulatemuagħa ni mbulanisio inytinga isa kihesia ulwakuva lunogħile inumbula jijengue nuvu mufu, kisila ndagħi l-isa kyakulia aghħuo nagħi kuvatangha vala vano vikukala ku aghħeo. 10 Tuli namatekelo ghano vala vano vivombeka mu nkate nyumba injimike ija kufunyila navalni nuvvakyangħha kulia. 11 Ulwakuva idanda sa ng'anu, sino sikahumisivue dhabihu vvimila vwa nyivi, jikkaletilue nu ntekesi um'baha munkate mukiponge ikyime, looli amavilli ghave ghakanyanyilue kunji kulikambi. 12 Looli na ju Yesu alyapumu ike Kunji pa mulyango wa likaja, ulu kuuti kuvika vavikue

Yakovo

1 Yakobo, m'bombi ghwa Nguluve nu Mutwa uYesu kilisite, nikuvahungila umwe mwefisinakijigho name fivili mwevano mupalasine. **2** vanyalukolo vango, muhovokaghe pano mughelua no ngelo sino silipapinga **3** ulwakuva mukaguile kuuti pano mughelua pa Iwiitiko Iwinu kuvapela ulugodo **4** Ulugudo uluo muleke lunyilisie imbombo jake kuuti vakangasie Iwoni, kisila. kwaghilua kimonga mulwitiko Iwinu. **5** Lino nave jumonga mulyumue ilonda uvukagusi, ansuume uNguluve Juno ikuvapela avanhu vooni muvukoola vvake kisila kuhimba kuvano vikunsuma, kange ikuvapele uvukagusi. **6** Neke asumaghe my Iwitiko, alekaghe piiva ni nganighani, ulwakuva umunhu unyanganighani alindavule amavingo munyanja, ghano ghitaghua ni mhepo kuno na ukuo. **7** Umuunhu unya luvelo uluo nangahuvilaghe kukupila nambe kimonga kuhuma kwa Mutwa; **8** Ulwakuva akolile amasaghe ghavili ghano naghikwiting'ana, naila vvimo ku sila saake sooni **9** witiki unkotofu ahovokage ulwakuva asindamile kwa mwene kukyanya, **10** ghwope umhofu mulwakujisia, ulwakuva umofu ilijoghotoka ndavule ililuva ilya mumasoli mu mughunda ghuno ikila. **11** Ilijuba lidibula, Nike vvimiila ulujuva ulukali, amamela ghikwuumma, uvuluva vusanguka, uvunono vwa livuva ilio vunangika. ndavule anala avanhu avamhofu vilitipulivua ye vijiigha vitigha ni mbombo saave. **12** Afunyilue umhunu junu ikuguda mu ngelo, ulwakuva angasileme ingelo isilio, ilikwupila ingela ija vvumi, jino uNguluve akalaghile kuvapeela vano vikumughana. **13** Umunhu ghweni naghaniilue pijova pano alimungelo, "ingelo iiji jihuma Kwa Nguluve," ulwakuva uNguluve naighelia nu vuuvi, Kange uNguluve jujuo na ikumughela umunhu ghweni. **14** Loli umunhu ghweni ighelia nuvunoghelua vvake jujuo uvuvivi vuno vukamulongwisie na kusyangua kuvomba inyivi. **15** Liino uvugheleluva uvuo vungakangale vupelela kuvomba inyivi, kwoope kuvomba inyivi kupelela uvufue. **16** Vanyalukolo vango vaghanike, namungasyanguaghe. **17** Uluvonolo Iwooni ulukwilanifu luhuma kukyanya, kwa Nguluve Nhata. Umwene na nsyetughani ndavule umusulua. **18** U Nguleve alyasaluile alyatupelile usue uvwuumi vvimiila ilisilio lyake ilya Iying'ani, Kuuti tuuve vase vasalulua va kwanda mufipelua fyooni finished apelile. **19** Vanyalukolo vango vaghanike, mulikaguile illi. umunhu ghweni apulikisiaghe tasia, alekaghe piva mwoghoji ghwa kujova nambe kualala, **20**

ulwakuva umhunu angave neng'alasi nangavombe sino sinoghile Pamaso gha Nguluve. Lino mughaleke amaghe delelo ghinu amavivi **21** na masaghe amavivi ghano ghamemile mu moojo ghinu, mwupilaghe vunono illusion lino uNguluve abikile mumoojo ghinu, ilisio ilio lol ni ngufu isa kuvapoka inumbula sinu. **22** Mulinikaghe ilisio, mulekaghe pipulikisia kewene, mungisyange munumbula sinu jumuie. **23** Ulwakuva umunhu ghweni junu ipulika ilisio kisila kuvomba sino lilungika ujoo along'inu munhu junu ikuulola mukilolelo. **24** Niki kyande amalile pikulola, ivuuka nakaliangi ikusyamua vile asivue. **25** Looli umunhu junu isatha vunono indaghiro sa Nguluve Sino sikuvapelela avaanhу kuva vavuke, na kukusivikila mwoojo, aleke piva munhu wa kupuliika na kusyamua, ulwene avombaghe luno silungika, ujoo uNguluve ikumfuunya kusoni Sino ivomba. **26** Nave umuunhu isatha kuuti ikum'bingilila uNguluve, neke naikulolelela munjovele jaake, umunhu ujoo ikusyanga mwene kuvilingilila ukuo kusila luvumbulilo. **27** Kukum'bingilila uNguluve u Nhata kunokunoghile, kwe kuvomba isi: kukuvaltanga avapina na vafwile mu vukaming'haniilia vvave name kukolelela juice vvimiila imbombo inyali isa mu iisi iji.

2 Vanyalukolo Vango ulwakuva mkumwitika uMutwa ghwitu Yesu kilisite, unyavuvaha vwooni, muvaghanaghe avanhu coming namungasalulaghe. **2** Tuiti ndavule mulukong'ano Iwinu ingile umunhu umhofu afwalile ni pete sa sahabu, Kange ingle umunhu unkotofu afwalile amenda ghano ghasakile, **3** pe mutungelele vunofu junu afwalilile muti, "Uve ghukale apa pavunofu"neke mumbule unkotofu jula multi, "uve iima apa," nambe ghukale pasipasi apa pamaghulu ghango. **4** Asi, uluo naluvonia kuuti munsalula avanhu, navu vulamusi vvuiunu vulongosivua na masaghe ghiini mavivi? **5** Vanyalukolo vango vaghanike, mumlikisie, avasaluile avakotofu ava muiisi, vave vamofu milwitiko na kuva vahasi vava vutwa vuno alyavalaghile vaano vamughanile? **6** Nike umuue mukuvalenapula avakotofu! Asi, avamofu navevano vikuwapumusia umue name pikuvatwala pavuhighi? **7** Asi, avamofu navevano vikulijova fiivi ilitavua ilinofu iylajuno umue mukemelelue? **8** Kuuluo, nave muvingilila ululaghilo lwa ntwa ndavule liembilue mumalembe amimikekuuti, "Muvomba vunono. **9** Looli nave msalula avanhu vamo avakuvaghana muvomba inyivi, muhighue ulwakuva mulivahosi. **10** Nave umunhu ivingilila sooni, niike idenyia ululaghilo lumo Iwene, ujoo iiva adeniyile indaaghilo sooni. **11** UWakuva uNguluve junu aviikile uulaghilo luno Iwiti, "Ulakukilagha,"

kange wejuno alyajovile, "Nungabudaghe." nave isakughulongsia vunono um'bili ghwake ghwoni. 3 nuvvafuke, Nave ghubuda, ghuuvaghuuva udenyile Pano tukunga ikyuma ikigonde mumulomo ghwa falasi indaghiло. 12 Liino mujovaghe na kuvungilandavule tulonda kuuti jikundaghe, mu uluo pe tukujlongosia vavo valipipi pihighua nu luhighilo luno lukutupeela kwooni kuno tughanile. 4 Ugakulaghe name ingalava kuva vaavuke. 13 Ulwakuva uvuhighi vukwisa imbaha fijo, sighendeseva night mhepo imbaha, kisila lusungu kuvano navaale nulusungu. urusungu scope silongosevua nuvusukani uvudebe kuluuta luhumila pavuhighi. 14 Kuli vunono Viki, Vanyalukolo kwoni kuno ilonda juno ilongosia. 5 Fye lulivuo, vango, nave umuunhu iti ali nulwitiko neke ulumili nambe kilungo kidebe fijo mu m'biili, lujova naihufia mu maghendele ghaake, ulwitiko lwake amasio agha kughinia fijo. Lolatha akajejelufu luli luvumbulilo luki? 15 Asi ulwitiko ndavule uluo aka mwoto vule kinyanya unsitu unkome fijo! 6 ndeponu lukumpoka? Ndavule unyalukolo wakighosi Ulumili Iwope mwoto, vumemile uvuvivi vuno vuli nave wakidalu mughaji ghwa menda nambe kyakulia papinga ulumili kilungo kimo mufilungo fyon ifya kya jatu, 16 pe jumonga mulyumue akavavuule atii, m'biili, niki lupelela umunhu ghwoni kuuva muhos. "Lutagha nulutengano, mwotaghe umwoto na kulia lunanginie kunyanja uvwumi vyonivyoni vwa muunhu vunofu,"niiki namukukuvatanga fino baghilue mu ku mwoto ghuno naghusila lusiku. (Geenna g1067) m'bili, uluo luvumbulila kiki? 17 Fye lulivuo, ulwitiko 7 Ifikanu fyooni ifya mulisoli, ifikano fino fikwafula lwene, nave naruhufia amaghende amanofu, lufwile. fino fili nyanja ni njuni. 8 Niki nakwale umunhu 18 Lino umuunhu jumonga ndeponu iti, "Ulinulwitiko, Juno ndapoonu idiima ulumili naludimika lupindile najune nilinili namaghendele amanofu." Unihufie uvuhosi lumemile isumu jino jibuda. 9 Ulumili ulwitiko lwako ulusila maghendele, najune nikukuhufia tukumughinikisia uNguluve nu Nhaata ghwitu, Kane ulwitiko lwango ulnyamaghendele ghango amanofu. ulumili lululuo tuvombela kughunila avanhu vano 19 Vitike kuuti kwale uNguluve jumbo; uli nuvulweli. vapelilue mu kihwani kyake. 10 Mu mulomo ghumo Nike amapepo ghikwitika vule vule kuno ghitetema gihuma amasio agha kughinia na namasio agha nuludwesi. 20 Asi ghalonda pikagula, uve ghwe munhu kughuna. Vanyalukolo vango nalunoghile kuvomba ulinjasu, ndavule ulwitiko uluo kisila maghendelelo uluo. 11 Ndeponu ikindiwivu kimono kihumia amalenga ghano ghaghaniue? 21 Asi nawe nkuulu ghwitu u amanono na mavivi? 12 Vanyalukolo vango asi Abrahamu alyambalile ihaki kumaghendele ghano unkuju ndeponu ghukomia amandima, nambe umfulisi alyantavuile unswambe u Isaka pakitekelelo? 22 ndaponu ghukoma amagihu? Jeeje nambe ikindwiivu Lino mulolile ulwitiko ulwaa Abraham vule luvombike ikyu malenga ghano ghale nu mwinyo nakingahumie mumaghendele ghaake, muuluo ulwitiko lwake amalenga amasila mwinyo. 13 Ghwe veeni pakate lukakwilana vwimila amaghendele ghake. 23 Uluo palyumue, unya vukagusi nu luhalu? umuunhu uluo lukakwilanisa amalembe amimike Ghana ghiiti, ujuoujuo avonie amaghendele ghake amanofu ni "U Abraham alyawimike u Nguluve, ulwitiko lweluno mbombo sake inofu sino sivombeka nu vukola vuno lukampelela uNguluve am'balile kuuti mugholofu vuhuma luhalu lwake. 14 Nike nave mumemile ikivini na pa Mason ghake, muuluo uNguluve akantambula kukwilana mulekaghe kukughinia nambe kukwandula uAbrahamu kuuti mumanyaani ghwaake. 24 Lino uvwakyang'ani kuuva vudesi. 15 Uvukagusi ndavule mulolaghe mulolaghe kuuti umunhu ivalilua kuuva uvuo navuhuma Kwan Nguluve looli vcaa mu iisi, mugholofu vwimila amaghendele ghaake amanofu, vukagusi vwa vaanhу kange vuhuma kwa setano. 16 nakwekuti vwimila ulwitiko lwene. 25 Fyelulyale Ulwakuva avaanhу pano vali ni kivini na kukwilana pe naju Lahabu umughenda mwalu, alyavalilue kuuva pano pweghale aamabatu nu vuhosu vuno vulipapinga. mugholofu vwimila amaghendele ghaake amanofu, 17 Looli vano vali nuvukagusi kuhuma kwa Nguluve, pano alyavuupiile avanhu vano valyasung'ilue, avuo avagholofu, vilonda ultengano, vukoola nuvu akavasoona vakile isila ijinge? 26 Lino ulwitiko kisila kundi, vanyalusungu, kange vivomba imbombo inofu, maghendele amanofu, lufwileluuva ndavule umfimba navisalula umunhu nambe kuuva vakedusi. 18 unsila vvuumi.

Aavaanhу vano visambania avenge, vinyala ultengano luno lukuvapela uvugholofu.

3 Vanyalukolo vango namungalondaghe mweni

piiva vavulanes ndavule mukagwile kuuti usue twevavulanesi tulihighua kukila avenge. 2 Ulwakuva ttweni tusova munyinga. Nave umunhu naisova musino ijava, ujuo mugholofu, aliningfu

4 Amabaatu nakukaning'hana pakati palyumue fihuma kugi? Asi nafihuma muvunoghele vwinu uvuvivi vuno vupelela uvulugu n'kate muvuhangelanesi viinu? Munoghilue fino namulinafyo. 2 Mu uluo

ndaponu mula kubuda. Muuva na mabatu nakulua, ghinu ghalivilue nu mhehe. 3 Isahabu ni ndalamu kange fino mulonda nampata ulwakuva namusuma sinu sinangike nafili nu luvumbulilo, kunangika ukuo kwa Nguluve. 3 Nambe musuma uNguluve kuvonia vule muvombile five uvumofu vwinu mu naikuvapulika ulwakuva musuma fino mulonda uluo mulitipuka ndavule umuoto vule ghunyanyiila muvunoghelua vviinu uvuvivi. 4 Umue vaghenda ifiinu. muvutile ifinu mufighono ifya vusililo. 4 Mulole, mwalu! Namukagula kuuti kujighana iisi kupelela amahombo gha vavombi vinu-vano navahombilue kuuva mulugu ghwa Nguluve? Kwe kuuti, umunhu vano vapetile mumaghunda ghinu-vilila! Ulung'huulo ghweni juno ikujighana iisi ikuvika jujuo kuva lwa vino vapetile ifiinu finhu luvombike mumbughululu mulugu ghwa Nguluve. 5 Pamo musagha kuuti sa MutwaMutwa unya Ngufu. 5 Mukalile nu vuhosu amalembe amimike ghijova vuvule pono ghiiti vwa iisi na pikuhovosia jumwe. Munenipe amojo uNguluve ilemala fijo vviimila umhepo ghwake ghinu mughula ikighono kyakuhinjua. 6 Mumhighile junojuno ambikile mumojomomojo ghiitu pano ivona napikumbuda unya haki juno nangavasighe kuvomba tukuvuhila pikumughano umwene? 6 Niiki uNguluve uvuhosi. 7 Neke mukangasyaghe, vanyalukolo, unsiki ihumia uvumofu fijo, ndavule amalembe ghiiti, "U ghwa vvisilo vwa Mutwa, ndavule unyakulima vule Nguluve ikuntova unyatupu, looli ikumpelagha ighula kupeta ifinu fya latalama kuhuma mu iisi, ighula uvumofu junoinuvukola." 7 Lino, mukundaghe Kwan nuvukangasyo vwa mwene, kuhuma ifula indongosi Nguluve. Munkanaghe usoetano pe ghwope ikimbala niija vusililo. 8 Najumue muve vanyalukangasyo; kuhuma kulyumue. 8 Muvesaghe piping nu Nguluve, mukangasyighe amojo ghinu, ulwakuva kukwisa kwa ghoope iva pipi numue. Musuke amavoko ghinu, Mutwa palipipi. 9 Vanyalukolo, namungipikaghe jumue, umue mwe vahosi, kange muvalasiaghe amojo ghiinu, Nike mulahighua. Lolagha, umighi ikyima pamulyango. umue mwe vanyamasaghe ghavili. 9 Musukunlaghe, 10 Ndaavule, vanyalukolo, mulolaghe imumuko ni mulilaghe, nakujijivila! Mushetulaniaghe uluseko no'angasyo Sava viili vano valyadalike mulutavua lya lyuinu love lusukunalo nu lukelo lyuinu luuve Mutwa. 11 Mulole, tukuvakemela vano vikukangasia, lusukunalo. 10 Move vakola jumue pa maso gha "Wekuba" Mupulike uvukangasio vwa Ayubu, kange Mutwa, kange ikuvaghinia kukyanya. 11 Vanyalukolo mukagwile uvfumbue vwa Mutwa kwa Ayubu, kuku vango, mulekaghe kujovana fivi jumue Kwan jumue, uluo uMutwa amemile lipanya. 12 Kukila ghoni, juno ikunjova fiivi unjake nambe kuhigha, ujuo iiva vanyalukolo vango, namulajighaghe, muvulanga ibenapula indaghilo sa Nguluve nakukusivona kuuva nambe mu iisi, nambekutambula ikiini ikiinge. Ulwene mbiivi. Nave ghuvona indaghilo mbiivi, apuo pe ghuva nave mukwitika mutisaghe "Eena"nave mukana naghukusivingilila, looli ghuvikile kuuva mulamusi mutisaghe "ndali" neke mupone kughwilakughwila ghwa ndaghilo. 12 Ghwe jumo mwene juno ihumia pasi pa vuhighi 13 Asi pakate palyumue palijumonga indaghilo nu vuhighi, Nguluve, umwene ghwenya ipumuka? Anoghile kukufunya. Asi, umunhu vumofu vwa kutupoka na kutipula. Uve veve veeni ghweghoni alinulukelo? Anoghila kukwimba inyimbo ghwejuno ghukumhigha unjaako? 13 Mhumhulikisie, isa kumpala. 14 Asi, pakate palyumue pwale untamu? mwenvano mwiiti, "Umusyughu nambe pakilavo, tuluta Avakemelaghe avaloleli va kipugha kya vitiki, kuuti mulikaja illi, na kukukala umwaka ghwoni, kuvomba vansumile nakukumpaka amafuta mulutavua lya imbombo ja kughusia ifiinu, napitenda uluvumbulilo." Mutwa, 15 vangansume mulwitiko untamu ujuo isoka, 14 Veeni juno akagwileakagwile pakilavo kihumila najunaju Mutwa ikumwinula. Nave avombie inyivi, kiki, kange uvwumi vwinu kinukiki fijo? Ulwakuva u Nguluve ikunsaghila. 16 Lino mulataqhe inyivi mulindavule ulutuka luno luvoneka unsiki ndebe sinus jumue mumulyumue, kange kusumilanila kila vuvule nakusovanika. 15 Muvele munoghile multi, munhu nu njaaKE, Nike musosevye. Inyifunyo sa "Nave uMutwa akeele tujighe vuumi, tuvomba iki nya haki sipelela imheke imbaha fijo. 17 U Eliya name kila." 16 Neke umue mukughiniamukughinia na alyale munhu ndavule jusue, akifunyu nu mwojo kukudadimba musino musagha kuvomba. ulughinio ghwoni kuuti ifula jileke kutonya, najikatonya amaka lwonilwoni uluo vohosi. 17 Lino, Kwa jujuo mwene gha Tatoo na meesi ntanda. 18 Pambele u Eliya umanyi ivomba inofu neke naivomba, kwa mwene akasuma kange, ifula jikatonya nifinu fikamela mu iisi. 19 Vanyalukolo vango, nave jumonga pakate palyumue asovile avukile uvwakyang'ani, Nike nave unjake ang'omwisia, 20 mukagulaghe nave jumonga ikung'omosia umhosu kuhuma mumu Sila ija vuhosu, ujuo nyiivi.

5 Lino mwise, umue mwe vamofu, mulilaghe nakujijivala vviimila ulupumuko luno lukwisa mulyumue. 2 Uvumofu vwinu vunangike na menda

ikumpoka umhosи ujоo kuuti aleke kukwingila kuvufue,
Kane ikimpelela apyanilue inyivi saake inyinga.

1 Petro

1 Petro, nsung'ua ghwa Yesu kilisite, kulyumue vabaghulivua, kuvasalulua, mu Pontoon joni, Galatia, Kapadokia, Asia ni Bithinia, 2 kuhuma muvwelevua vwa Nguluve, Nhata, kuvalasivua nu Mhepo Mwimike, mulwa kumwoghopa u Yesu kiliste, na kuvalasivua vvimila idanda jaake. Uvumofu vuve numue, nu lutengano Iwinu lwongelele. 3 U Nguluve uNhaata ghwa Mutwa ghwitu Yesu kilisite aghinuaghe. Mulusungu ulwake uluvaha, alyatuholile vupia vvimila kukunsusia u Yesu kilisite kuhuma muva vufue, 4 kuuti twupile silo uNguluve alyalaghile kukuvaapeela avanhu vaake avaviiatile isio kukyanya kuno nasivola, nambe kunangika, nambe kusakala. 5 Unguluve mungufu sake, ikuvalola vunofu vvimila ulwitiko Iwinu kuvupoki vuno alig'hanisie kukuvhafua unsiki ughwa vusililo. 6 Muhovokaghe vvimila uluo, napanolino munoghile kusukunala vvimila ingelo sino silipapinga. 7 Uluo, ulwakuva ulwitiko Iwinulwinu luve mungelo, ulwitiko luno lunoghile kukila isahabu, jino jinangika mu mwoto ghuno ghughela ulwitiko Iwinu, ulu luhumile kuuti ulwitiko Iwinu luuve ulunyakupaala, ulunyakughinia, muvwoghopua mukighono ikya kugomoka u Yesu kilite. 8 Umwene namumbwene, looli mumughanile. Namukumwagha lino, poope vvimila vvawmene muli nu lukeelo luno nalujoveka kulukelo luno lumemilue nu lughinio. 9 Vwimila ulwitiko Iwinu lino mukwupila jumue, uvupoki vwa mojo ghinu. 10 Avavili vakalolesyagha fijo na vakaposelesia vakagule vule ilikuvapoka 11 Ulwakuva uMhepo kilisite juno alyale mun'kate muveene, ilipumuka napambele iiva nu vuvaha. Valonda kuuti vakagule unsiki muki uMhepo wa kilisite juno alimun'kate muvanave alyale ijova keke navene. Ulu lulyahumile unsiki ghono alyale ikuvavula kuuti imumuko sa Kilisite nuvvimila vuno ngalivumbingilile. 12 Akavahufia avavilli kuuti imbombo jave ijakuvila najilyale vvimila aveene, loolilooli jilyale vvimila umue - imola isio musipulike kuhuma kuaanhу vano vipulisia imola inofu mungufu isa Mhepo Mwimike Juno alyasung'hilu kuhuma kukyanya, imola isio avanyamola vinoghelua kukusikagula. 13 Mu uluo muling'aniaghe kuluhalu Iwinhu. Muvesaghe nu lujisio mumasaghe ghinu. Mukangasiaghe na kuhuviла fijo ulusungu luno mulipelua ikighono kinno iligomoka. 14 Ndavule avaana avakundi, mulekaghe kulongsivua nuvunoghelua vwinu vuno mulyale navwo ye mukyale kukunkagula unguluve. 15 Looli, muvisaghe vimike mumikalile agha vvumi vwinu vwonu, ndavule juno avakemelile vule mwimike. 16 Ulwakuva liembilue,

"Muvesaghe vimike, ulwakuva une nilimwimike." 17 Kange ndave mukuntambula "Nhata" juno ikuvahigha avanhu vooni mumaghendele ghave, mujisiaghe nakuvingilila muvbumi vwinu vwonu 18 Mugagwile vule muvangilue kuhuma mumaghendele ghiinu ghano naghanoghile ghano mulyupile kuvakuulu viiu, nalyavavangile ni finu fino finangike ndavule indalamu nambe isahabu. 19 Looli muvangilue ni danda inalamu ija Yesu kilisite, ndavule ija ng'holo ija litekelo, isila vulema nambe lideha. 20 Ukilisite alyasalulilue kuhuma m'bukuuku ye jikyale kupuelua iisi, neke mumasaki agha aghavasililo, amuhofisie vvimila umue. 21 Mukumwitika uNguluve vvimila umwene, juno u Nguluve alyansusisie kuhuma kuafue nakumpeela uvuvaha kuuti mumwitikaghe na kukumuhuvila u Nguluve. 22 Muvalisie amoojo ghiinu vvimila kukunda uwvakyang'aani, nakukuvaghana avajinu kisila vukedusi, lino muvaghanaghe nu mwoojo ghwoni. 23 Muholilue vupia, nakwekuti kuholua kim'bili ghuno ghufua ulwene muholilue kuuva nu vvumi uvusila kusila, mungufu isalisio ya Nguluve ilyafighono fyoni. (aiōn g165) 24 Ulwakuva "Amavili ghoooni ghalindavule ilisol, utogo Iwake Iwoni lulindavule ililuva lya lisoli. ilisol linalya, ililuva lijoghotoka nakusanguka, 25 looli ilisio lya Nguluve lijigha kisila kusila lusiku." Ili lye lisio lino je mola jino jipulisivue kulyumue. (aiōn g165)

2 Lino muvuleke uvuhosi vwonu, uvusyangi, uvukedusi, ikiwine namaligho. 2 Ndavule avana avafyele, munogheluaghe utusiva utwa mwojo, kuuti mukulaghe n'kate muvupoki, 3 ndavule mukagwile kuuti uMutwa nofu. 4 Mwisaghe kwa mwene juno ghwe livue ilyumi linolikanilue name vaanhу, neke ilio lisalulua nu Nguluve kange kwamwene lya ndalamu nyanga. 5 Najumue mulindavule amavue amumu ghanoghijengua kuva nyumba ja Mhepo u Mwimike, kuuti muuve vatekesi vimike vano vitavula ilitekelo mungufu isa Mhepo Mwimike lino likwitikisivua nu Nguluve uvwimila Yesu kilisite. 6 Amalembe amimike ghti ndiki, "Lolagha, mulikaja ilya Sayuni nivikile ilivue ilivaha ilya pa nguto, kange ilisalulua lya ndalamu nyingga. Umunhu ghweni juno ikumwitika uvwimila umwene nangavone sooni." 7 Mu uluo uvwoghopua uvwinu kulyumue mwevano mukumwitika. Neke Lelo, "ilivue lino likakanilue navajengi, ili lyelivue ilikome ilya pa nguto"- 8 kange, "livue lya kukuvala kange linalavue lyakughisia avanhu. "Avene vikuvala, vano navikulyitika ilisio, uluo lweluno ungeluve akatavike vvimila avene. 9 Looli umwe mulikisina kisalulua, umwe muli vatekesi

va Kiowa, vanhu va vuhasi vwa Nguluve jujuo, **3** Mu siila iji, umue mwenvano mulivakijuua kuuti mupulisyaghe imbombo sajuno avakemelile muvisaghe vakundi kuvaghosi viinu, ulwakuuti kuhuma mung'isi nakukivingisia mulumuli lwave nave kwevaled avaghosi vano navikwitika ilisio, ulwa kudegha. **10** Umwe ulutasi namulyale vanhu pono vikughaghya amaghendele ghinu amanono va Nguluve, loolilooli lino mulivanhu vaake. Umwe ghikuvapelela kuuva vitiki kisila kuvavula ilisio, **2** namulyupile ulusungu, looli lino mwupile ulusungu. ulwakuva avaghosi viva vaghaghile amaghendele **11** Vanyalukolo vango, ulwakuva mulivahesia kange ghiinu amanono. **3** Ulu lurombekaghe nakuuti kutoga mulivakila Sila, nivakemelile muvuleke uvunoghelia amavili ghiinu kuunji— kutiva ilinyele, kutwala ifiniu uvwa m'bili ulwakuva vunangania amoojo ghinu. ifya ndalamandalama inyinga, nambe Amanda gha **12** Muvisaghe na maghendele amanono pakate pa lutogo. **4** Looli kutoa kwinu kuvisilaghe munkate mu vapanji, kuuti, navevikuadesela kuuti muvomba mojo ghinu kange nuvukoola nu lujisio vuno vwe inyivi, pano vikughaghya amaghendele ghinu amanono vunono vuno vunoghole pamaso gha Nguluve. **5** vamughiniaghe uNguluve ikighono kino ilikwisa Enendiiki avakijuua fye valitogile musiila iji javavuo. kuhigha avanhu vooni. **13** Ulwakuva mulimwa Mutwa Valyale nu Iwitiko kwa Nguluve nakuva vakundi mukundaghe uvutavulilua uvwa iisi jave Ntwa ghwa kuva ghost vaave. **6** Ku uluo u Sara alyale nkundi iisi umwene ghwe mbaha, **14** nambe vaave vanyagila kwa mughosii ghwake u Ablahamu akantambulagha vano vikwomolua kukuvakopa avahosi nakukuvaghinia "Mughosii" ghwake. Umue lino mulivana va Sara vano vivomba inofu. **15** Ulwakuva vughane vwa nave muvomba inofu kisila kwoghopa silo ndepoone Nguluve, kuuti pano muvomba inofu musimia injovole vikuavomba **7** Najumue mwevaghosi mukalaghe sa kijasavano van'kaguile umwene. **16** Ndavule vunono navadala viinu mukagulaghe kuuti aveene avanhu avavuke, neke namungavombaghe uvuhosi vasila ngufu, kumo mukagula kuuti voope vilikwupila mukiteghe kya vvavuke, looli muvesaghe ndavule palikimo number uluvonolo ulwa vvumi. Muvombaghe avavombi va Nguluve. Muvoghopaghe avanhu vooni. uluo kuuti nakwekinganakweinga visaghe ikya **17** Muvaghanaghe avajinu. Mumwoghopaghe u kusigha inyifunyo siinu kwa Nguluve. **8** Ilisio Nguluve. Mumwoghopaghe untwa. **18** Mwevavombi, iya vusililo lye ili, muvisaghe numwojo ghumo, muvisaghe vakuundi kuvavaha vinhu nakuvoghopa ughu nyalusungu, ulughano ndavule unyalukolo, fijo, nakwekuuti avavaha avanofu navakoola vene, vakoola nu vujisio. **9** Namungavangilaghe vino looli kange vevahosi. **19** Ulwakuva uNguluve vavomobile uvuvivi, nambe kuvangila amaligho ihovoka pono umunhu ghweni juno ikuguda ghano valaighile. Looli muvavombelaghe inofu, muvuvafi pano ipulika musino na anaghile mulwaku ulwakuva alyavakemelile kuvomba isio kange muuluo m'bingiliila umwene. **20** Kuuli luvumbulilo luuki ikuvafanya. **10** "Juno ilonda kukukala vunofu mu vvumi ndave mufivombagha uvuhosi kange mufitouuaghya? vvake na kukanoma ifighono fyoni abuhilaghe kujova Looli ndave muvombile inofu neke mupumukaghe amavivi, avuhilaghe kujova uvudesi. **11** Asyetuke ulwa kuhighua, mukumuhovosia uNguluve. **21** avulekaghe uvuhosi avombaghe inofu. Alondaghe Mulyakemelilue mu uluo, ulwakuva ukilisite jujuo kuva nulutengano, avingililaghe uluo. **12** Amaso gha alyapumuuke uvwimilaumwe, akavalekela ikihwanikinsio Mutwa ghikumulola umugholofu kange ikumpulikisia kuuti muvingililaghe amaghendele ghaake. **22** mu sino isuuma. Neke avaanhnu vino vivomba inyivi Umwene nalya vombile inyivi, nambekujova ilisio naikuvapulikisia." **13** Nave mughimba kuvomba inofu, limoonga iya vusyangi. **23** Unsiki umwene ye ghwe veeniveeni juno ndepoone ikuvalemasia? **14** ilighua, naalyagomwisie amaligho, yeipumusivua, Neke nambe mupumusivua vvimila kuvomba isa naalyoghwie looli alyamulekile sooni u Nguluve vugholofu, umue mufunyilue. Namungoghopaghe sino junojuno ihigha muvwakyang'an. **24** Umwene jujuo aveene vikusoghopa. mulekeghe kuva nuludwesi. alyapindile inyivi siitu mumbili ghwake mulwakufua **15** Ulwene, mumughiniaghe uMutwa kilisite kuhuma muki kovekano, kuutikuuti tuleke kulongosevua n'kate mumoojo ghiinu. Unsiki ghwoni muvisaghe nuvuhosi, looli tulongosevuaghe nu vugholofu. Vwimila muling'hanisie kukumwamula umunhu ghweni Juno kulemasivua kwa mwene muponile. **25** Mweni ikuvaposia vvimila uluhuvilo lwinu kwa Nguluve. **16** mwenvano mulyale mululudika hwene ng'holo sino jino Muvombaghe uluo kuvuhugu nu vviti. Muvesaghe jisovile, looli lino mungomokile un'dimi nu muloleleli nu mwoojo unono, kuuti avaanhnu vano vikuvidesela name kukuvaligha vvimila amaghendele ghiinu amanono mulwakumbingiliila ukilisite vajejevukaghe. **17** Yekuba, kupumusivua vvimila kuvomba inono

nave uNguluve ikeela, kukila kupumusivua vvimiла kuvomba uvuhosi. 18 wope ukilisite alyapumusivue kamo Keene vvimiла inyivi. Umwene alyale mugholofu, alyapumuike vvimiла use twevano natulyale mugholofu 19 kuuti atulete kwa Nguluve alyafwile kim'bili neke kungufu sa Mhepo uMwimike akaava mwumi. 20 kighesi, kwekuuti ikiinu ikighesi kino kyahumilaghа Mu Mhepo, ujоo alyatile kuvafue vano vadindilwe, kulumue. 21 Looli muhovokaghe ulwakuva muanyana akapulisia imola ja Nguluve kuveene. 22 Avafue kupumuka ndavule aliyah pumuike uKilisite, mu avuo vevano m'bukulu unsiki ghuno u Nuhu alyale itenda isafina valyakanile kumwitika u Nguluve. U lekela kuoni veene vano u Nguluve alyavapokile kufua na malenga. 23 Uluo kihwanikisio kya lwofugho luno lukuapoka umwe amasiki agha, nakwekuuti kuvalasia uvunyalи vva m'bili, looli lufiingo nu Nguluve luno luvombela nu mwoojo um'balafu uvwimiла kusyuka kwa Yesu kilisite. Umwene ikalile kuluvoko ulwa ndio ulwa 24 Nguluve. Umwene alyalutile kukyanya. Munyamola, atemileatemile ningufu vvimiла ku kunda Kwan mwene.

4 Lino, ulwakuva u Kilisite alyapumusivue kim'bili, najumue mugudaghe muvufumbue vuno alyale navwo umwene. Juno ikuguda vvimiла imhumuko isa pa iisi apa, asilekile inyivi. 2 Unsiki ghwiniу ghuno ghusighile kukukala pa iisi apa, mulekaghe kwingilila uvunoghelua vwa mu iisi, looli muvingililaghe isavughane vwa Nguluve. 3 Ulwakuva unsiki ghuno ghukilile ghukwilile kuvomba sino vilonda pivomba avapanji— uvuwafu, uvunoghelua vwa m'bili, uvugaasi, kua nifikulukulu ifya kipanji ifyakulia na kunywaа kyongo nakukwimika ifihwani. 4 Avapanji vikuvadegha vule vivono lino namuva palikimo navene kuvomba isio palikimo na Vene, muulio vikuvaligha. 5 Mu uluo, vilukijoleka kwajuno iling'hanisie kuuti ka vumi na vafue. 6 Mu uluo, fyenambe imola inofu jikapulisivue na kuafue, kuuti nambe valyahighilue kufua kim'bili, mungufu isa Mhepo Mwimike, vvumi ndavule alivuo uNguluve. 7 Uvusililo vwa finu fyonи vuli pipi pikwisa. Mu uluo, mulolelelaghe nakuva Mason kange mufunyaghe ndavule lunoghile. 8 Ikivaha tasi kusoni, mughimbaghe kughanaganu mwoojo ghuoni ulwakuva ulughano nalulonda kufwikula uvuhosi vwa 9 vaange. Muvisaghe vakola nujunge nu mwoojo umbalafu. 10 U Nguluve avapelile nujunge kipelua kyake, liino nujunge avombelaghe ikipelua ikio nulwakuvatanga avaange, mu uluo muva valoleli vanofu vafipelua ifio fino fili pa pinga. 11 U munhu junu ipulisia, amasio ghake ghavisaghe ndavule agha Nguluve, ghwope junu itanga avanhu, avatangaghe

mungufu sino apelilua nu Nguluve, kuuti u Nguluve aghinisivuaghe mu soon vvimiла u Yesu Kilisite. Uvuhaha ni ngufu fili nu mwenemwene fighono fyonи. Amen. (aiōn g165) 12 Vaghanike vaango, ingelo sino sikwisa kukuvaghela namungavalighaghe hwene kinu Mwimike ughwa Nguluve junu amemile kulumue. 13 Looli muhovokaghe ulwakuva muanyana kumk'bingilila u Kilisite, mufunyilue, ulwa Mhepo Mwimike ughwa Nguluve junu amemile kulumue. 14 Nave mulighilue vvimiла nuvuvaha vwake. 15 Looli napeangavisaghe umunhu ghweni junu ipumusivua mulwakuva m'budi, mhiji, nyamabatu, nambenambe kukwingilila imbombo isa vaange. 16 Neke nave umunhu ipumusivua ulwakuva N'kilisite, nangavonaghe soni, looli mulitavua ilio amuginiaghe uNguluve. 17 Ulwakuva unsiki ughwa vuhighi ghufikile kutengulila munyumba ija Nguluve. nave uvuhighi vtengula tasia kulyusue, pe kuvona navikwitia imola inofu luva ndani? 18 Kange nave "Umunhu umugholofu ipokua kukila inalamu, pe luliva ndani kwa munhu junu naikwitiка kange muhosи?" 19 Lino, voni vano vipumuka vvimiла kuvomba is vughane vwa Nguluve, vaghendelelaghe kuvomba inofu, vivike mu vuloleleli vwa mpeli ghwave unnufu.

5 Nili nu ludwesi navaghogholo vano valinumue, une, nili mughogholo jumonga muvanave nilimwolelei ghwa mumuko sa Kilisite, Kane nili umo ghwa vano vihuvila kukwupila uvuvaha unsiki ghuno ghukisa. 2 Mu uluo, nikuvakangasia umwojo, kange nikuvasuma mudimaghe nakulolela vunono ikipugha kya Nguluve kino mulyapelilue. Nakwekuti muvombaghe uluo mulwa kumilisivua, looli muvombaghe numwojo um'balafu ndavule ilonda u Nguluve. Mulolaghe, kisila kusighana indalama sa soni, looli nulughano. 3 Namungavikaghe kuvakuva vatemи mukipugha kind mupelilue, ulwene muvisaghe kihwanikisio kinofu mu vulongosi vwinu. 4 Pepano undimi umbaha iliva ikwisa, mulikwupila ingeela ijauvahua jino najinangika. 5 Najumue vasoleka, muvalongosighe avagojo vinu. Umwe mweni, muvisaghe nulujisio kange nujunge antangaghe unjake, ulwakuva u Nguluve ikuvakana avanyalughinio, ikuvasungukila avanyalujisio. 6 Lino mujisiaghe muvisaghe mumavoka gha Nguluve unyangufu kuuti avaghiniе unsiki ghuno lunoghile. 7 Muvikaghe indalama sinu kwa mwenu, ulwakuva ikuvakila mwojo. 8 Mulolaghe nakuva maso. Umulugu ghwini, setano, hwene nyalupala inyanjala, jikumlonda umunhu jindemule. 9 Mwimagine

kingalungalu kyaake. Muvisaghe nungufu mu Iwitiko lwinu. Mukagula kuuti avanyalukolo vinu vaano vali muiisi vikilila imumuko ndavule isi. **10** Neke kya mupumuike munsiki n'debe, u Nguluve ghwa vumofu vwoni, juno alyavakemelile mwingle muvuvaha vwake uwauvwa kuvusila kusila mwa Kilisite, ikuvanosia nakuvapela ingufu. (aiōnios g166) **11** U Nguluve atemaghe ifighono fyoni. Amen. (aiōn g165) **12** Nkumwitikisia u Silwano hwene nyalukolo umugholofu, kange nivalembile umue ikalata ifupi iji kukilila kwa mwene. Nikuvakangasia na kukuvoleka kuuti sino nilembile lwe lusungu lwa kyang'ani lwa Nguluve. Musindamilaghe n'kate mwamwene. **13** Avitiki vano valimulikaja lya Babeli, vano vasalulilue numwe, vikuvahungila, nu umwanango uMarko ikuvahungila. **14** Muhungilanaghe ni saavu ija lughano. Ulutengano luvisaghe numue mwewano mulin'kate mwa Kilisite

2 Petulo

1 USimon Petulo un'sung'hua ghwa Yesu Kilisite, ku vano voomi vano vupiile ulwitiko lwa latalama ndavule fino tulyupile usue, ulwitiko luno luli mun'kate ja Nguluve nu mpoki ghwitu uYesu Kilisite. **2** uvumosi vuvisaghe kulyumue; ulutengano lwongelete kukilila uluhala lwa Nguluve nu Mutwa ghwitu uYesu **3** kukilila uluhala lwa Nguluve tukavile imbombo sa mwene sooni vwimila uvunoghelua vwa vwumi, huma kulyune juvo atukemhel. ile vwimila uvunono vwake vwa vvimiike vvake. **4** ku sila iji akatuhuvisie mu lufingo ulukome ulwa ndalamu. akavombie ndiki neke kukutuvomba kuuva vimilisi vwa vwandilo vwa Nguluve, fino tughendeleta kukuvuleka uvuhosi vwa iisi iji. **5** mu ili vombagha ku ngufu sooni neke kukwongelesia uvunono ku sila ja Iwitiko Iwinu, ulwakuva uvunono nu luhalu, **6** kukilila uluhala, padebe, na kukilila isabuli padebe, na kukilila isabuli vvimiike. **7** kukilia ulughano lwa vvimiike vwa vanyalukolo. **8** ndeve isi sooni mwesili n'kate jiiu, ghighendeleta kukula n'kate jiiu, pe umue namuliuva vaanhu vano navihola imheke mu luhalu lwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite. **9** neke ghweni juno nailiiva nisi sooni, ikusagha isa pavupipi seene, umwene ghwe nailola. ashemilue uluvalasio lwa sambi saake isa pakali. **10** lino, vanyalukolo vango, vombagha nu ngufu sooni neke kuhakikisia ulukemhelo vvimila jiiu. ndeve muvomba isi namulikuvala. **11** pe pano mukujikavila uwwinga vwa mulyango ghwa kwingilila muVutwa vwa kusila na kusila uvwa Mutwa nu mpoki ghwitu uYesu Kilisite. (*aiōnios g166*) **12** pe lino, une nailiiva tayale kukuvakumbusia ke kinga nambe mukagula, na lino mulivakangafu mu kyang'haani. **13** nisaghya kuuuti naili ni lwei kukuvasismula na kukuvakumbusia mu agha ghooni. pano nijighe mu tembile iji. **14** ulwakuva nikagula kuva na n'siki n'tali nikujivusia itembile jango. ndavule uMutwa Yesu Kilisite fino akanisonile. **15** nikutanga ni ngufu sango sooni vvimila jiiu neke mukumbuke isi sooni kyande nivukile. **16** ulwakuva usue natukafwatile injoveli sino sikalembilue ku vunono kyaongo pala pano tukale tujova ingufu na kuvoneka kwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite, pe pano usue tulyale valolelesi va vvimiike vvake. **17** umwene akupile uvvimiike nu... kuhuma kwa Nguluve Nhaata pano isavuti jikapulikike kuhuma mu vvimiike jikaati, "uju ghwe mwanango mughanike ghwango juno ninoghiile naghwao. **18** tukapulikike isavuti iji jikahumile ku kyanya pano tulyale nave ku kidunda ikyimike. **19** tuli ni lisio ilya vuvili lino lithibitike,

lino mu ilio muvomba vunono. ji tala jino jivika pakilo kuhanga pano kukia ni nondue isa sino sivineka mu numbula sinu. **20** mukagulaghe agha kuuti, kusila vuvili vuno vulembilue ulwa kusaghua na vavili vavuo, **21** kuuti kusili uvuvili vuno wvisile ku vunoghelua va vaanhlu, pe pano vakawesisie kukilila UMhepo uMwimike junu akajovile kuhuma kwa Nguluve.

2 avavili va vudesi vakajihumisie kuva Isilaeli, na vavulanisi va vudesi vilikwisa kulyumue ku vufiso kukuvaletele amavulanisio ghwa vudesi voope vilikun'kaana uMutwa junu akavaghuliile. vavuo vikujiletela uvunangifu vwa ng'haaning'haani. **2** vinga villutila isila saave isa soni na kukilila ku veene vilukujiana isila ija kyang'haani. **3** ku vugheji vilukuyasyanga na masio ghaave na kuhighua kwaave nakulidila uvunangifu vulikuvaafuata. **4** ulwakuva uNguluve naakavalekile avanya Mhepo vano vakasyetung'hii pe akavatagha... neke vapinyue mu fipunuya kuhanga ikighono kya kuhighua kyandise. (*Tartaroō g5020*) **5** nambe uNguluve nakafumilie iisi ija pakali, pe akam'bika uNhuhu unya lukemelo lwa kyang'haani, palikimo na vange lekela lubale, pano alyalekelise amalenga pakyanya ja iisi. **6** UNGuluve akahighile amakaaja gha Sodoma ni Gomola kutwalila... kuva mapembo nu vunangifu neke kive kihwani vvimila avahosi mu fighono finofikwisa. **7** neke ati avombie ilio, akampoka uLuti umuunhu ghwa kyang'haani, juno akasukunile na maghendele amalamafu gha vano navikusifuata indaghilo sa Nguluve. **8** ulwakuva umuunhu ujou ghwa Kyang'haanii, juno ikukala navope ifighono fyoni ipumhuka inumbula.... jake vvimila ja ghalu akapuliike na kukughagha. **9** pe lino uMutwa ikagula ndavule ja kukuvapoka avaanhu vake un'siki ghwa mhumhuko nu vvimila ulwakuvafulilisa avahosi vvimila kuhighua mu kighono kya vusililo. **10** kyang'haani iji je lwei ku vala vano vighendeleta kukukala mu noghelua sa m'bili ughu na nakubenapula uvatavulua. avaanhu ndavule avuo vali nuvukangafu mu numbula savo, navikwoghopa kukuvakana avimike. **11** nambe kuuva avanya Mhola vali ni ngufu kukila avaanhu neke naviwesia kuhigha looli ju Mutwa mwene. **12** neke ifidimua ifi fino fisila luhalu fivumbilue kuhuma kuvwandilo vwa kukolua na kubudua, **13** vlemasivua ku luhombo lwa vuhosi ghvaave. imwisi joni vukukala mu noghelua. vamemile uvuhosi nu vulamafu. vihovokela inoghelua sa vusyangi pano vihovokela nuuve. **14** amaaso ghave gha fwkilue nu... navikwilana kuvomba isambi. vikuvasyanga na kuvaghwisia avitiki avafyele mu sambi. vali ni numbula sino simemile inoghelua na

vaanha vano vatulike. 15 vajilekile isila ija kyang'haani. mweni mukave kulaata. 10 nambe ikighono kya vasyetwike na kukujiltila isilaja Balaam umwana Nguluve kilikwisa hwene mulyasi, in'kyanya... jilikila ghwa Beori, juno akighanile kukava uluhombo lwa kwa kutosia ikelele... ifinu vilinyanya nu mwoto. mavivi. 16 neke akadalikivue vwindila uvuhosi wwake. iisi ni finu fyonu fino mwefile filiiva pavuvalafu. 11 idogovi jino najikale jijova, jikajova ku savuti ja ulwakuva ifinu fyonu filibudua ku sila iji, pe ghuliva muunhu, jikasigha uvujaasv wa um'bili. 17 avaanh muunhu muki kukukala mwimike mu vvumi vwa ava va hwene fitimu.... fino fisila malenga. hwene Nguluve. 12 lutuvaghiiile kukagula ng'haaning'haani mafunde ghano ghivusisivua ni mepo. amafunde lwave, uvvisilo vwa kighono kwa Nguluve. ikighono amasito ghavikilue vwindila jaave. (questioned) 18 ikio kilinhyanya nu mwoto. ni finu filiyeyuka nu lufuke vijova ku lughinio lwene. vikuaghwiisa avaanh mu ulukali. 13 neke kuhumilanila nu lufingo lwave, tughula noghelua lwa m'bili. vikuvasyanga avaanh vano in'kyanya imia ni iisi imia pano avanyakyang'hani vighela kukimbila vala vano vikukala mu vuhos. vilukukala. 14 lino vaghanike ulwakuva tuhuvila ifinu 19 vikuvafingila avaanh uvuhrur.... un'siki ghuno ifi, mwitange kuva maaso kange kisila lupikano naveene vasung'huva va sambi ja vufisadi. Iwakuva na kuuva nu lughano palikino nu mwene. 15 na umuunhu ivombua kuva n'sung'huva gha kila kino kugadilila ulugudo lwa Mutwa ghwitu mu vuvangi, ivomba jaatu. 20 umwene juno naikukata nu vulamafu ndavule lumbu liit u Paulo vule akavalembile umue, vwa iisi kwa kutumila uluhala lwa Mutwa nu mpoki kuhumilanila mu vukoola vuno akapelilue. 16 UPaulo ghwitu uYesu Kilisite, napigomokela kange uvulamafu ijova isio sooni mu kalata sake, kuli ni fiinu fino fyumu vuvuvuo, amaghendele ghake ghaghiiva mavivi kukila kukwelevua. avaanh avasila sooni nu vukangafu ulwa vwandilo. 21 lwale lunoghela avaanh ndavule vafinanginie ifinu ifio, ndavule vivomba mu malembe avuo ndeve navakakagwile isila ja kyang'haani kulutila uvufue vwave.... 17 lino vaghanike ulwakuva kuliko kukagula na kukusileka indaghiyo inyimike mukagwile aghuo, mujimilaghe jumue neke kuuti sino vakatavililue. 22 ilisio ili lwaliiva ni kyang'haani namungasyanguaghe nu vusyangi va vadesi na kuvanave." imbua jajikughagomokela amasyetulilo kusofia uvunywilif. 18 pepano mukulaghe mu vumosi ghake, na jingube jino jisukilue kukughagomokela kange uvvimike vuli nu mwene lino nifighono fyon. amatope.

3 lino nikukulembela uve ghwe mughanike ikalata

iji ja uvilli neke kukusimula ku luhala, 2 neke kuuti uwestie kukumbuka amasio ghanoghakajovilue ye vakyale avavili avimike ni ndaghiyo ja Mutwa ghwitu nu mpoki kwa kutumila avasung'hwa. 3 ukagule ili taasi, kuuti avakaning'hani vilikwisa mu fighono fya vusililo kukuvakana umue, na kulutila palikimo ni noghelua saavo. 4 na kuposia kuuti lulikugi ulufingo lwa kugomoka? avaawta viit uvalyafwile, na fi finu fyonu filyle nahele kuhuma muvvandilo vwa vuvumbi. 5 vakahwene vasyemilue kuuti iisi na kukyanya fikatengwile kuhumila mu malenga, ku lisio iya Nguluve. 6 na kuuti ilisio lyake na malenga jikava iisi ku n'siki ughuo, ndeve jikamemile amalenga jikanangika. 7 neke lino kukyanya na pa iisi sivililue ku lisio liliilo vwindila umwoto. fivkilue vwindila ikighono kya kuhighua na kubudua vano nava Nguluve. 8 vaghanike iji najiliikwepesia imhola jaako, kuuti ikighono kimo kwa Mutwa ghahwene maka... na maka... kihwene kighono kimo. 9 nakwekuti uMutwa ivomba lukeluke kumalikisia ulufingo, ndavule fino tusagha kuuti fye luliiva, neke umwene nya lugudo vwindila jiiinu umwene nainoghelua nambe jumonga afue, neke inoghelua kukwongelesia un'siku kuuti

(aiōn g165)

1 Yohana

1 Kila kino kilyale kihuma kuvutengulilo-kila kino tulyapulike, kila kinokino tulyakyaghile na maso ghitu, kila kino tulyakyaghile, na mavoko ghitu gha kikolile-vwimila ilisio ilya vwumi. **2** Na vula vwuumi vulyavombilue kutambulua pa vuelu, kange tuvwaghile, na kukuvvoleka, na kupulisia uvwumi uwwa kuvusila na kusila, vuno vuno vulyale kwa Nhaata neke vulyavombilue kutambulua kulyusue. (aiōnios g166) **3** Kila kino tulyakyaghile tupulisia kulyumue, kuuti najumue move palikimo nusue, nu vumo vuno tulinavo nu Nhata nu mwanake u Yesu Kilisite. **4** Tukuvalembela agha umue kuuti ulu hovoko lwinu luve lukwilanifu. **5** Iji jeje mola jino tulyapulike kuhuma kwa mwene na kuvapulisia: Kuuti u Nguluve ghwe lumuli na mun'kate mwa mwene n'siila ng'iisi nambe padabe. **6** Nambe tujove kuuti tulipalikimo nu mwene kange tughenda mu ng'iisi, apuo tuva tuku dengania natuva tuvomba isa kyang'haani. **7** Looli tungaghendaghe mulumuli ndavule Pene alimulumuli, apuo tuva vumo, danda ija Yesu Kilisite, u mwanake jikutuvalasia kuhuma uvuhosi vwoni. **8** Nave twiiti natulivahosi, tuva tukusyanga jusue, navwakyang'haani namwevule mun'kate mulyusue. **9** Looli nave tulata uvuhosi vwiitu, umwene nnofu kange ghwa kyang'haani ikutupyanila uvuhosi vwiitu na kutuvalasia uvuhosi vwoni. **10** Tungati kuuti natuvombile uvuhosi, tukum'bika umwene kuuti n'desi, ni lisio lya mweene namwelili mun'kate mulyusue.

2 **2** Ukilisite ujou ghwe litekelo lino likutupeleleela kupyanihilua uvuhosi, vwiitu na u Nguluve, nakwekuuti vuhosu vwiitu vweene, looli nuvhosu vwa vaanhoo vooni. **3** Natuvingilila indaghilo sa Nguluve, apuo kyang'haani tuva tun'kagwile umwene **4** Umunhu juno iiti, "Ankagwile u Nguluve," neke navivingilila indaghilo sake, ujou n'desi, navuvwakyang'anu na mwevule mun'kate mwamwene. **5** Looli umuunhu ghweni juno ivingilila ilisio, lya mwene u Nguluve, ujou ghwejuno amughanile u Nguluve kyang'haani. Ikiinu kino kikutupelelela kukagula kuuti tuli mwah Nguluve kye iiki. **6** Umunhu juno iiti alimwa Nguluve avisaghe nuluvelo lunono ndavule u Yesu Kilisite alivuo. **7** Vaghanike vango, nanikuvalembela ululaghilo ulupia, looli lwelula ulukulu luno mulyale nalwo kuhuma ye mukwitika. Ululaghilo ulu jemola jila jino mulyapulike. **8** Neke ulubale lunge ululaghilo ulu luno nikuvalembela lupia, luno uvwakyang'haani vwake vuvoneka mwakilisite na mun'kate mulyumue, ulwakuva ing'iisi jivuka, ulumuli lwa kyang'haani lumulika. **9** Umuunhu

juno iiti alimulumuli neke namughanile unyalukolo ghwa mwene ujou ajighe mung'iisi. **10** Neke umuunhu juno ikumughana unyalukolo ghwa mwene ujou alimulumuli mun'kate mwamwene namwekile nambe kimonga ikyakum'pelela kuhoka. **11** Looli umuunhu juno namughanile unyalukolo ghwa mwene alimung'iisi ighenda mung'iisi; Umwene naikagwile kuno iluta, ulwakuva ing'iisi jikupikiile. **12** Nikuvalembela umue, mwevaana vaghane, ulwakuva mupyanilue uvuhosi vwiinu mulitavua lya mwene Yesu Kilisite. **13** Nikuvalembela umue, mwe va Nhata, ulwakuva mukagwile u Yesu Kilisite juno kwealyale kuhuma kuvutengulilo. Nikuvalembela umue, vasoleka, ulwakuva mumulemilemumulemile umhosu u setano. Nivalembile umue, mwevaana vadebe, ulwakuva mun'kagwile u Nhata. **14** Nivalembile umue, va Nhata, ulwakuvaulwakuva mun'kagwile umwene juno alyale kuhuma kuvutengulilo. Nivalembile umue, vasoleka, ulwakuva muliningufu, mugadilile ilisio lya Nguluve, kange mumuleme umhosu u setano. **15** Lino mulekaghe kukujighana iisi nambenambe kukusighana isa mu iisi. Nave umuunhu ikujighana iisi, ulughano ulwakumughana u Nhaata nakwelule mu mwojo ghwake. **16** Ulwakuva isa mu iisi se isiuvunoghelua vwa m'bili, uvunoghelua uvwa kuuva nafyo fyooni fino ghukufyagha nu lughinio vwiimila ikyuma sooni isio nasihuma kwa Nguluve u Nhaata looli sihuma mu iisi muno. **17** Lisi palikimo nu vunoghelua vwake fikila. Looli umuunhu juno ivomba sino ikeela u Nguluve ujou alivwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165) **18** Vanango, ifigo ifya vusililo fifikile. Mukapulike Kati umulugu ghwa Kilisite ikwisa, nambe lino avalugu viingga va Kilisite pwevale, mumu uluo tutakugala kuuti ifighono ifya vusililo fifikile. **19** Avalugu avuo vahumile mufipugha fiitu, ifya vitiki neke navakele nu vumo uvwa kyang'haani nusue, ulwakuvaulwakuva vale vaave nu vumo uvwa kyang'haanikyang'haani nusue, ngalivajighe palikimo nusue neke vwiimila kuvuka avaanhoo avuo luvorike pavuvalafu kuuti navakale vumo nusue. **20** Neke umue u Nguluve avapelite u Mhepo u Mwimike, lino mukaguile uvwa kyang'haani. **21** Nanilyavalembile umue, nakwekuuti namukaguile uvwa kyang'haani, loolilooli ulwakuva munkagwile kange munkagwile kuuti nakwevule uvudesi vuno vuhuma mu vwakyang'ani. **22** Umuunhu un'desi ghwe veeni umuunhu n'desi ghwe juno iiti u Yesu naghwe Kilisite? Ujou ghwe mulugu ghwa Kilisite ikunkana u Nguluve u Nhaata nu mwanake. **23** Nakwale juno ikun'kanaikun'kana umwana ave nu Nhata. Gheghwoni juno ikumwitika u mwana kange ali nu Nhaata. **24** Ndavule mu vwiimila vwiinu, kila

kino muulyapulike kuhua kuvutengulilo mukileke kiive vaanavaana va setano vikagulika, ghwe ghwoni juno mun'kate mulyumue, ndavu kila kino mupulike kuhuma naivomba kino kilimuvugholofu, naghwe Nguluve, kuvutengulilo kikukala mun'kate mulyumue, kange, nambe juno namughanile unyalukolo ghwa mwene. mukukala mun'kate mwa mwanaake nu Nhaata. **25** **11** Neke iji jemola jino mulyapulike kuhumakuhuma Mu uluo tuva nu vvumi uvwa kuvusila kusila vuno kuvutengulilo, kuuti jivaghile kughanana usue jusue, u Kilisite alyatulaghile kukutupeela. (aiōnios g166) **26** **12** tulekaghe kuuva ndavule u Kaini juno alyale Nivalembile umue imola ija vvimila avaanhу vano mhosi alyam'budile unyalukolo ghwa mwene. Nakiki vilonda kukuvasofia. **27** Umue n Nguluve avapelile alya m'budile? Ulwakuva imbombo samwene silyale u Mhepo u Mwimike u Mhepo ujjuo ikukala n'kate sa vuhozi, na ghala agha nyalukolo ghwa mwene mulyumue, ghwejuno ikuvavulanisia sooni ulwakuva ghalyale muvugholofu. **13** Vanyalukolo vango, imbulaniso sake nasavudesi looli sa kyang'haani namungadeghaghe, iisi pano jikuvakalalilia. **14** lino namulondua kuvavulanisivua nu junge ulwene Tukagwile kuuti tuhumile mu vufue na kukwingila mu muvingililaghe imbulanisio sa Mhepo u Mwimike vvumi vwa kuvusila kusila, ulwakuva tuvaghanile mujighaghe mwa Kilisite. **28** Lino, vanango mukale mun'kate mwa mwene, kuuti unsiki ghuno alava igomoka, tulekeghe kukwoghopa name kuvona sooni pa maso ghake. **29** Nambe mukagwile kuuti umwene ghwe mugholofu, mukagwile kuuti umuunhu ghweni juno ivomba isa vughofu ujjuo aholilue numwene.

3 Lolagha lughano luki u Nhaata atupelile, kuuti tutambulua vaanha va Nguluve, neke anala pene tulivuo. ulwakuva iisi iji najitukagwile kuutikuuti navakagwile umwene. **2** Vaghanike usue lino tulivaanha va Nguluve, najikagulike vunono ndavule tuliiwa. Tukagula kuuti ukilisite iliva ivoneka, tuluhwanana nu mwene, ulwakuva tukumwagha vule alivuo. **3** Umuunhu ghweni juno alinuvukangali uvu vvimila unsiki ghuno ghu kwisa gunoghwolesivue kwa mwene, ivalasiagha jujuo ndavule umwene, umwitike vule alivuo. **4** Umuunhu ghweni juno ivomba uvuhozi idenya indaghilo. Ulwakuva uvuhozi kwe kudenya indaghilo. **5** Mukagwile kuuti u Kilisite alisile kuvusiauvusia uvuhozi vwiitu. na mun'kate mwa mwene musila vuhozi. **6** Nakwale nambe jumo juno alimuvukalo uvwamwene uvwa kuvusila na kusila mun'kate mwa mwene nakujigha kuvomba uvuhozi. Kange nakwale nambe muunhu jumbo juno ikukala muhosi pene awwaghile kange kukagula umwene. **7** Vaanha vaghanike, namulitikagha umunhu ghwe ghwoni jula avasyangaghe. Juno ivomba uvugholofu ujjuo ghwe mugholofu, ndavule u Kilisite vule alivuo nuvugholofu. **8** Juno ivomba uvuhozi ujjuo ghwa setano, ulwakuva usetano ivomba uvuhozi kuhuma Katali ulwakuva umwaana ghwa NguluveNguluve jilyakagulike kuuti isile kunangania imbombo isa setano **9** Ghwe ghwoni julajula juno aholilue nu Nguluve naivomba uvuhozi, ulwakuva ingufu isa Nguluve sikukala mun'kate mwa mwene. Kange nangaghendele kuvomba uvuhozi ulwakuva aholilue nu Nguluve. **10** Mhu iili Vaana va Nguluve na

4 Vaghanike, mulekaghe kukumwitika juno iiti ali nu Mhepo, lino musighelaghe u Mhepo kange mulolaghe ndavule sihuma kwa Nguluve, ulwakuva avavili avavudesi mwevale viinga mu iisi. **2** Mhu iili mukagula u Mhepo ugwa Nguluve - kila mwoojo

ghuno ghukumwitika kuutikuuti u Yesu Kilisite alisile ikun'kalalila unyalukolo ghwa mwene, ujoo n'desi. mu Mbili ghwa Nguluve, 3 Neke umwoojo ghunoghuno Ulwakuvajuno namughanile unyalukolo ghwa mwene, ghukumwitika u Yesu naghwa Nguluve. Ughu juno na ikumwagha, nangamughane uNguluve junu ghwe mwoojo ughwa mulugu ghwa Kilisite, ghano namwaghile. 21 Ulu lwe lulaghilo luno tulinalo kuhuma mulyapulike kuuti ghiwisa, lino ghisile ghali mu iisi. 4 kwa mwene: Ghwe ghwoni juno ikumughana u Umue muli va Nguluve, vanaango mwevaghanike, Nguluve, anoghile kukumughana unyalukolo ghwa muvalemile ulwakuva umwene junu alimun'kate mwene.

mulyumue m'baha kukila umwene junu ali mu iisi. 5

Aveene va mu iisi, neke kino vijova kya mu iisi, naji iisi jikuvapulikisia. 6 Usue tuliva Nguluve. jula juno an'kagwile u Nguluve ikutupulikisia usue. Looli juno na ghwa Nguluve naikutupulikisia. Mhu uluo pe tukagula u Mhepo ughwa kyang'haani nu Mhepo ughwa vudesi. 7 Vaghanike, tughananaghe usue jusue, ulwakuva ulughano luhuma kwa Nguluve, umunhu ghwen junu ikuvaghana aholilue nhu Nguluve kange an'kagwile u Nguluve. 8 Neke jula naikuvaghana nan'kagwile u Nguluve, ulwakuua u Nguluve ghwe lughano. 9 Mulughano ulu lwa Nguluve alyahufisie kulyusue, kuuti u Nguluve alya nsung'ile u mwanaake junu ali jumo mwene mu iisi neke kuuti tukale kukila umweene. 10 Mulughano ulu, na kwekuuti tulyamughanile u Nguluve, looli ye atughanile, akan'suung'ha umwanaake kuuti ave litekelo lya kupyanilua uvuhosi vviitu. 11 Vaghanike vango, nave uNguluve alyatughanile usue, neke n'diki najusue tunoghile kughanana. 12 Nakwale nambe jumo junu alyamwaghile u Nguluve. Neke nave tughanana jusue, u Nguluve ikukala mun'kate mulyusue kange nalulughano lwa mweene lwa kyaang'haani luva mun'kate mulyusue. 13 Petukagula kuuti tukukala mun'kate mwa mwene kange na jumwene mun'kate mulyusue, ulwakuva atupelile umhepo ghwa mwene. 14 Kange tumwaghile na kukuvoleka avange kuuti u Nhaata unsung'ile umwanake kuuti ava mpooki gha iisi. 15 Umuunhu ghweni juno ikwitika kuuti u Yesu mwana ghwa Nguluve, u Nguluve iva n'kate mwamwene ju mwene iva n'kate mwa Nguluve. 16 Kange tukagwile na kukvitika ulughano luno alinalo u Nguluve mun'kate mulyusue. Nguluve ghwa lughano, na ughweni juno ikukala n'kate mwa Nguluve, Ghwope u Nguluve ikukala n'kate mwa mwene. 17 Mu lughano ulu ulwa kyang'haani lulimun'kate mulyusue, neke tuve nuvukangali ikighono ikya vuhighi, ulwakuva ndavule umwene alivuo, najusue ndavule tulivuo mu iisi iji. 18 Kusiila ludwesi mun'kate mulughano. Looli ulughano ulwa kyang'haani luvusia uludwesi, ulwakuva uludwesi luhwananisivua nu vuhighi. Mu uluo jula juno alinuludwesi ulughano alivuvule. 19 Tulinulughano ulwakuva u Nguluve alyatughanile taasi. 20 Nave jumo iliti, "Nimughanile u Nguluve" neke

mwene. 5 Umuunhu ghweni juno ikwitika kuuti u Yesu kilisite aholilue nu Nguluve. Umwene junu ikumughana umwene juno ahumile kwa Nhaata ikuvaghana na vaanha va mwene. 2 Mu uluo tukagwile kuuti tuvaghanile avaantha va Nguluve — pano tukumughana u Nguluve na kivingilila indaghilo samwene. 3 Pe lulinala penetumughanile u Nguluve kuuti kwe kivingilila indaghilo sake. Kange Indaghilo saake na nhaalamu kukusivingilila. 4 Ulwakuva umunhu ghweni juno aholilue mwa Nguluve ikusilema isa mu iisi. Na uvu vwe vulemi vwa kusilema isa mu iisi, vvimila ulwitiko Iwitu. 5 Ghweveni juno ikusilema isa mu iisi? Ghwejula juno ikwitika kuuti u Yesu mwana ghwa Nguluve 6 U Yesu Kilisite ghwejuno alisile namalenga ni danda - Yesu Kiliste. Nakwekuuti alisile na malenga ghene looli alisile namalenga najidanda. 7 Looli kwevale vatatu vano vikwoleka: 8 Umhepo, amalenga ni danda. Ava vatatu vikwiting'ana. (Gadilila: Amasio agha "Nhaata, ilisio, nu Mhepo u Mwimike" naghivoneka mu nakala inofo isa kali). 9 Nave tukwupila uvwolesi vwa muunhu uvwolesi vwa Nguluve vwe vuvaha kukila uvvo. Ulwakuva uvwolesi vwa Nguluve vwe uvukkuuti alinuvwolesi vvimila nu mwanake. 10 Jula juno ikumwitika umwana ghwa Nguluve nu vwolesi mun'kate mwa mwene. Looli umuunhu ghweni juno naikumwitika u Nguluve am'bikile kuuti n'desi, ulwakuva na itike uvwolesi vuno u Nguluve ahufisie vvimila u mwanake. 11 Uvwolesi vwe uvu — kuuti u Nguluve atupelile uvwumi vwa kuvusila nakusila, kange uvwumi uvu vulimun'kate mwa mwanake. (aiōnios g166) 12 Ghwe ghwoni jula alinu mwana alinu vvumi uvwa kuvusila nakusila. Neke juno alivuvule umwana ghwa Nguluve n'sila vvumi. 13 Nivalembile agha kuuti mukagule mulinuvvumi vwa kuvusila kusila — umue mwevano mukalyitike ilitavua lya mwana ghwa Nguluve. (aiōnios g166) 14 Uvu vwe vukangafu vuno tulinavo pavulongolo pa mwene, ndavule kuuti tungan'sume ikinu kye kyooni kila muvughane mwake, ikutupulika. 15 Lino nave tukagwile kuuti ikutupulika — kye kyoni kino tukunsuma apuo tu kagula kuuti tulinakyo ikio kino tunsumile. 16 Nave umuunhu ikumwagha unyalukolo ivomba uvuhosi

vuno navukumpela uvufue, sinoghile ansumilaghe kwa Nguluve ikumpelela uvwumi. Nijova kuvala vano uvuhosi vuvanave vwe vula vuno vukumpelela uvufue — Neke kwevule uvuhosi vuno vukumpelela uvufue — na niiti kuuti simunoghile kun'uma vvimila vwa vuhos. 17 Uvugalus vwon vwe vwu vuhos — looli kulivuhosi vuno navupelela uvufue. 18 Tukagwile kuuti juno aholilue mwa Nguluve naivomba uvuhosi. Looli juno aholilue nu Nguluve ikumulolela mwene vunofu, najula umhosni naangavavombe kimonga. 19 Tukagwile kuuti usue tuli va Nguluve kange tukagwile kuuti iisi jooni jili pasi n'temi jula umhosni. 20 Looli tukagwile kuuti umwana ghwa Nguluve isile atupelile uvukagusi, kuuti tun'kagule umwene juno ghwa kyang'haani nakuuti tulimu'kate mwa mwene jujuo ughwa kyang'haani, kange umwanake u Yesu Kiliste. Ghwe Nguluve ughwa kyang'haani nnu vvumi uwva kuvisila na kusila. (aiōnios g166) 21 Vaanango vaghanike, namungafighiniaghe ifihwani ifya manguluve.

2 Yohani

1 Une ne m'ba ha mukipugha ikya vitiki, nikukulembela uve ghwe mukijuva ghwe n'salulua, palikimo na vana vako vano nivaghanile mu kyang'an i na kwe kuuti nivaghanile june, looli naange vooni vanovalukagwile uvwakyang'ani. **2** Tuvaghanile ulwakuva tuvakagwile mu lweli jino jpilikimo jilikukala n'kate jiit palikimo nusue ifighono fyon. (aiōn g165) **3** Ulusungu, ulupyana nulutengano filiiva alikimo nusue kuhuma kwa Nguluve Nhaata nakwa Yesu Kilisite, umwana ghwa Baba mulweli nulughano. **4** Nilinulukelo fijo kuti nikaghwile kuti avana vamonga vilutila mu lweli, ndavule tulyupile indaghilo jji kuhuma kwa Naata. **5** Nalino nukukusuma uve n'dala nakwekuti nikukulembela indaghilo imiya, pepano indaghilo jila jinotulyale najo. kuhumila kuvutengulilo. kuti tuvaghile kughanana jusue kuling'ana nindaghilo jake. **6** Iji e ndaghilo jila ndavule finimulyapulike kuhuma muvutengulile kuti munoghile kulutila muuluo. **7** Ulwakuva avasyangi viinga mu iisi jooni kange avuo navikwitikila kuuti uYesu Kilisite alisile nu m'bili hene munhu juno naikwitikila uluo ujuo n'syangi kange mulugu ghwa Kilisite. **8** Mujilolelaghe jumue kuuti, namusofia sila sinotulyavombile imbombo, neke kuuti mwupile ingigha jino jinoghole. **9** Umunhu ghweni juno naivingilila imbulanisio isa Kilisite naalilumo nu Nguluve. looli juno ivingilila alilumo nu Nhaata nu mwanake. **10** Ndeve umunhu ikwisa kulyumue kuvulanisia imbulanisio sino nasikwiting'ana nisa Kilisite namungan'kalibisiaghe mumakaaja ghinu kange namungamwungilaghe. **11** Ulwakuva juno ikumwungila ghwope iva itangila kuvomba isa vuhos. **12** Nilinagho minga gha ta kukulembela, nanikanoghilue kukuvalembela ikalata. neke nihuvila kuvwsa kulyumue neke tujove maso kwa maso kuti ulukelo lwitu lupate kuvombeka vwimike. **13** Avana va lumbu liinu n'kemelua vikuvalhungila.

3 Yohani

1 Umughogholo, kwa gayo umughane, unonimughani le nhu vwakyang`ani. **2** Mughanike, nikukusumulia ukagule ku iisi sooni kange nha kuuti uve nhu mbiili unofu, ndavule vule inhumbula jako vule jikagulike. **3** Ulwakuva nikahowwiwe kyoongo unsiki yenivulilue nikahowwiwe kyoongo unsiki yenivulilue nha vanyalukolo vanovakisile kange nakuhumia uvwolesi nhu vwakyang`ani vwako, ndavule vule ghuluta mu vwakyang`ani. **4** Nilivuvule ulukelo uluvaha kyoongo mu ulu, kupulika kuuti avana vango vighenda muwwakyang`ani. **5** Mughanike, ghuuta mu vvitiwe panoghukavavombela avanyalukolo nha vahesia. **6** Vano vahumisie uvwa lughano lwako pavulongolo palukong`ano. Ghuvombia vunofu pikuvaghendesia mulughendo luvanave ku siila jino jimunoghile u Nguluve. **7** Ulwakuva vvimila vwa, valyalutile nambe kutoola ikinu kimongo kuhuma muvaanhу ava mufisina. **8** Pauluo, tunoghile kukuvupila avaanhу ndavule ava, ulwakutive vavomba mbombo vanofu vvimila kyang`ani. **9** Nikalilembiile ilipugha ilisio ilio, looli u Diotrofe, junio ilonela kuuti ave ghwa kwasia muvamo muvanave naikwiting`ana nusue. **10** Pauluo, nave nikwisa nikusikumbuka imbombo sa mweene sino ikusivomba, ndavule pannoijova nhi mbombo iisi umweene jujuo naikuvupila avanyalukolo. Kange ikuvaka na avange vanovinoghelua pikuvupila avanyalukolo avuo napikuvadagha vahuume mulipugha. **11** Mughane, nungeghaghe kino kivivi, looli ighagha kino kinofu. Umweene junio ivomba vunofu ghwe ghwa Nguluve; kange nhumweene juniovomba amavivi namwaghile u Nguluve. **12** U Demetrio avolelilue kange vooni nuvvakyang`ani vuvuo. Najesue kange tulivolesi, kange ghukagula kuuti uvwolesi vviit vwakyang`ani. **13** Nilinagho minga aghakukulembela, looli nanilonda pikukulembela nhi kalamu ija n`kala nambe nhi kalamu ija vviino. **14** Looli nihuila kukuvona anala pipi, kange tujovagha nune maaso na maaso. U lutengano luve palikimo nuve. Amanyani vikukuhungila. Vahungilaghe avamanyani umunhu ghweeni nhilitavua lyu mweene.

Yuda

1 UYuda un'sungwa ghwa Yesu Kilisite, nu nyalukolo ghwake uYakobo, kuvala vanovakemelilue vaghanike mwa Nguluve Nhaata, navanovatunzilue kwaajili ja Yesu Kilisite: **2** ulutengano nulughano fyongesevue kulyumue. **3** Vaghanike, un'siki ghono nilyale nivomba mungufu sooni kukuvalembela umue kuhusu uvuvangi vvitu twevoni, lukanivaghile kukuvalembela neke kukuvavunga neke musindilanile kuvwimike ulwitiko luno lulyapelilue kamo kene kuvitiiki. **4** Ulwakuva avanhu vamonga vijingisie kimie kimie n'kate jinu - avanhu vano vavikilue ikivalilo neke kuhighua - avanhu vano navavitiki vano vikwandula ulusungu lwa Nguluve ghwitu kuva vukedusi na kukun'kana uMutwa ghwitu uYesu Kilisite. **5** Lino ninoghua kukuakumbusia umue nambe kuli nun'siki mulyamanyile kuvwimike kuti uMutwa alyavapokile avanhu kuhuma mu isi ja Misri, neke pambele vakabudua vala vano navakamwitikile. **6** Navanymhola vano navakalolelile uvwandilo vwave. neke vakaghaleka amakaja ghavo amanono uNguluve akavavikile mufipinywa fya kusila nakusila, mun'kate mung'isi, neke kuti ikighonovahighue ikighono kila. (aiōnios g126) **7** Ndadule isodoma ni ni gomora namakaaja ghanoghakasyungwite ghano ghakakjingisie ghaghuo muvuhosu nakulutila ulunoghelia ulwakwanda. vakavinike hene kighwani kya vala vano vipumuka mulupumuko lwa mwoto ghuno naghusila nakusila. (aiōnios g166) **8** Mulululuo avaghonela njosi vope vilichafusia amavilli ghavo nakukana uvutavulua, vikuvalovelua uvadesi avimike. **9** Neke nambe u Mikaeli unyamhola um'baha, un'siki ghuno alyaisindana nu setano nkuposesania nave kulutila um'bili ghwa Moose nakaghelile kuleta ulupumuko lwa vudesi vwave neke pepano akati uMutwa akudalikile. **11** neke avanhu ava viletua uvadesi vya kyokyoni kino navakimanyile. kila kino **14** Uenoki ughwa lekela lubale mu kikolo kya Adamu akajovile kuti, "Lola uMutwa ikwisa navimike vake vinga. **15** Neke avahighe avanhu voni vano navikumwitikila, na maghendele ghavo ghoni ghano valyavombile ghano naghawimike. **16** Ava vevala vanovisukunala na vanovikuta, vano vilutila inoghelua savuhosi, vanovikughinia kyongo. vano visyanga avange. **17** neke umue, vaghanike, mukumbukaghe amasio ghano ghakajovilue pakali navasung'ua va Mutwa Yesu Kilisite. **18** vakajovile kulyumue kuti, mu n'siki ghwa vusililo kuliiva na vanhu avanya lupiko vano vilutila inoghelua sino nasa vvimike. **19** ava vevaghavanisi, vilongosivua ni nong'elua sa

m'bili kange vasila Mhepo Mwimike. **20** neke umue vaghanike, ndavule mukujijenga mu Iwitiko Iwinu Iwimike kyongo, neke ndavule panomusuma mwa umhepo umwimike, **21** mujitunzaghe mulughano lwa nguluve napighula ulusungu lwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite fino akuvapela uvukafu uvwamaka ghoni. (aiōnios g166) **22** Musonaghe ulusungu kuvala vano visukunala. **23** muvapokaghe avange kwa kuvahumia kuhuma kumwoto. kuvange musonaghe ulusungu kwa vwoghofi, mukalalaghe nambe umwenda ghunoghypenesivue ilidoa nu m'bili. **24** lino kwa mwene junoiwesia kukuvalolela muleke pikuvala, na kukuvasababisia mwime pavulongolo pavwimike vwave, kisila mawaa nakuva nulukelo ulukulu, **25** kwa Nguluve mwene u'poki kukilila uYesu Kilisite uMutwa ghwitu, uwimike vuve kwamwene. uvuvaha, uvuwesia ni ngufu kabla ja na lino na maka ghoni Ameni (aiōn g165)

Ulusetulilo

1 Uluo lwe lusetulilo lwa Yesu Kilisite luno u Nguluve akam'pelile ulwakuuti kukuvasona avavombi vaake siino silihuma un'siki n'debe ghuno ghu kwisa. Alyavombie sivoneke pavuvalafu akamwomola u nyamola ghwa mwene u m'bombi ghwa mwene u Yohana. **2** U Yohana alyahumisie vwolesi vwa fiunu fyonu fino alya fiwwene vvimila vwa lisio lya Nguluve nu vwolesi vuno vukahumisive vvimila Yesu Kilisite. **3** Afunyilue umwene juno ikwimba ni lisio vooni vala vano vikughapulika amasio gha vuvili uuu na kuleva kino kilembilue muno, ulwakuva un'siki ghu segheille. **4** U Yohana ku ng'ong'ano lekela lubale sino sili ku Asia: ulusungu luvisaghe kulyumue nulutengano kuhuma kwa mwene juno kwale, juno kwa lyale, najuno ilikwisa, na kuhuma ku mhepo lekela lubale sino silikuvulongolo kya mwene ikyu vutua, **5** kuhuma kwa Yesu Kilisite juno ghwe mwolesi umpesie, umolua ghwa kutengula kuvano valya fwile, nu ntemi ghwa ntua mu iisi iji. Kwamwene juno atughanile kange atubikile vvavuke kuhuma mu nyivi siitu kuhuma mu danda jaake, **6** atuvikile kuva vatuva, vatekesi va Nguluve nu viise ghwa mwene - kwa mwene kuuva vvimile ni ngufu kisila na kusila. Ameni. (aiōn g165) **7** Lolagha, ikwisa na mafunde; kila liso likumwaghha, palikimo navooni vano valyamomile. Nifisina fyonu ifya mu iisi vilipelepesia kwa mwene. Ena, Ameni. **8** "U ne nene Alfa kange Omega," fye ijova u Mutwa u Nguluve, "Umwene juno kwale, najuno kwalyale, nujuno ikwisa, umunyangufu." **9** Une, Yohana - nenyalukolo ghwinu nejuno nihasing'ana numue mu mumuko na muvutua na mulugudo ulupesie luno luli mwa yesu; niyale mu kiponge kino kitambulua Patimo vvimila vwa lisio lya Nguluve nhu vwolesi vvimila u Yesu. **10** Nilyale mwa Mhepo ikighono kya Mutwa. Nilya m'pulike kun'sana kulyune ilisio ilivaha ndavule ulukelema, **11** jikatisagha, "Lemba mukitabu sino ghkusivona, ughasung'e mu ng'ong'ano lekela lubale, kuluta ku Efeso, kuluta ku Smirna, kuluta ku Pergamo, kuluta ku Thiatira, kuluta ku Sardi, kuluta ku Philadelphia, nakuluta ku Laodikia." **12** Nikasyetuka kulola lisio lyani juno isile kujova nune, nikati nisyetuke nikakyagha ikisonge ikyu sahabu nikya tala lekela lubale. **13** Pakate na kati pa kisonge ikyu tala pe alyale jumo umwana ghwa Adamu, afwalile isopeka inali jinojillya dughile musajo sa mwene, nu nkanda ghwa sahabu kusunguta ikifuva kyamwene. **14** Umutu ghwarzewene ni linyele lya mwene lilyale livalafu hwene hamba imbalafu hwene vutine vwa ng'ala, nagha maso gha

mwene ghalyale ghmulika hwene lulapi lwa mwoto. **15** Isajo samwene silyale hwene shaba jino vakuulile kyongo, hwene shaba jino jikilile mu muoto, nali lisio lyamwene lilya hwene lisio lya malenga minga ghano ghiseleleka ni ngufu. **16** Alyakolelile inondue lekela lubale muluvoko lwa mwene ulwa ndyo, na kuhuma mumulomo ghwa mwene mwe jilyale ibamba inemi imbale sooni. Uwweni vwa mwene vulyale vumulika ndavule ulumuli luno lumulika kyongoo ulya lijuva. **17** Nilyatile nimwaghile, nikaghua pamaghulu gha mwene hwene muunhu juno afwile. Akavika uluvoko Iwmwene lwa ndyo kulyune nakuuti, "Uloghopagh! une nilighavutengulilo nili ghwa vusililo, **18** nejuno kwenile. Nilyafwille, lolagha, nikukala kusila kusila! Kange nilinaso ifungulo isa kuvufue na kuvulugu. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Pa uluo, ulembaghe sino usiwene, sino pwili lino, nasino silikwila pa isi. **20** Kulyune lufisime vvimila inondue lekela lubale sino usiwene kuluvoko Iwango lwa ndyo, nikisonge kila ikyu sahabu ikyu tala lekela lubale: inondue lekela lubale vevanyamola va ng'ong'ano sila lekela lubale, ni kisonge kya tala lekela lubale se iila ing'ong'ano lekela lubale."

2 "Umunyamola ughwa lukong'an lwa Efeso lemba: 'Agha ghe masio gha jula juno igadilila inondue siila lekela lubale muluvoko lwa mwene ulwa ndio. Jula juno ighenda n'kate mu fyimilo ifya sahabu ifya tala lekela lubale ijoba ndiki,' **2** "Nikagwile kuuti uvombie kungufu sako isa mbombo nu lugudo Iwako uvupesie, na kwekuuti naluvangilile kuva na vahosi, kange vooni vano vikujikemela kuuti vasung'ua nambe navevene, vihufisie kuuti vadesi. **3** Nikagwile ghughulila nu lugudo, kange ukilile nytinga vvimila vwa litavua lyango, ujighe nukatile. **4** Looli illi lyelino nilinalyo vvimila vvako, uvulekile uvughano vvako vwa kwasia. **5** Lino kumbuka pene ukaghwile, ukalate na kuvomba imbombo sino ukavombie kuhuma pa vwasio. Ungabuhile ku lata, nikwisa kulyuve na kuvusia ikyimilo kyako kuhuma apa. **6** Looli uve uli niili, ghukalala ghala ghano Wanikolai vavombie, ghano nambe june nikughakalalila. **7** Nave ulinimbughulutu, pulikisia sino u Mhepo ikusivula ing'ong'an. Nakwamwene juno iwersia nikum'pela uvutavule uvwa kyakulia kuhuma mu m'piki uvwa vvumi ghuno ghuliku Paradiso ija Nguluve.' **8** "Muvanyamola ava likong'an ulwa Smirna lemba: 'Agha masio ghajula juno ghwa kuvwasio na kuvusililo juno akafwile nakuvva mwumi kange: **9** "Nisikagwile imumuko isako nu vukotofu vvako (looli uve ulimofu), nu vudesi vvawala vano vikutambula va Yahudi (looli

nave - vene nyumba ja kufunyila ija setano). 10 ghweni kulyumue ndavule sino ivomba umwene. 24 Nungoghopaghe imumuko sino sikukwagha. Lola! Looli ku vamo kulyumue mwevano musighiile ku Usetano ilonda kukuvatagha vamo mulyumue mu Thiatira, kuvala voonni vano navakolile im'bulanisio ndinde neke mughelue, pe mupumuke ifighono kijigho iisi, najumue mwevano namukagwile kiila kino kimo. Muve vitiki mpaka kufua pe nikuvapela ingigha vamonga vitambula vusyefu vwa setano, nijova ija vvumi. 11 Nde ulini mbughulutu, pulikisiaqha u kulyumue, 'hanivika kulyumue unsigho ghwoghwoni.' Mhepo pano ikuvavula avitiki. Jula juno anoghile naga 25 Kulisio lilino livisaghe, luvanoghile kuva ningufu vwaghe uvu nangifu vwa vufue uvwa vuvili.' 12 "Mu m'paka niliva nikwisa. 26 Ghweni juno ilefia na vanyamola ava nyumba ija kufunyila ija Pergamo kuvomba kikila kino nikavombile kufika kuvusililo, lemba: agha ghegħano ījova umwene juno alinavo kwamwene mukum'pela uvutavulilu kufisikina. 27 ibamba inemi, uvfue uvwa vuvili. 13 "Nikagula 'Għukvatemagħa nulukwegħo lwa kyuma, ndavule pano ghukkala -pano pekile ikitengo kya vutua ibakuli sa matope, ikuvadenyania fighavo fighavo.' ikya setano. Pa uluo uve ulyakolile ilitavalya, 28 Ndavule nikupile kuhuma kwa Nhata għwango, kange nakalwitke ulwiċko lwako luno lukwilne, kange ifighono fila ifya Antipasi mwolesi għwango, mwitiki wango juno abudilwie un'kate mlyumue, apu pe 29 Nave ulinimbughulutu, pulikisia kiila kino u Mhepo ikusivula ing'ong'ano.'

3 Kwa munyamola ughwa lukong'ano iya ku Sardi lemba: 'Amasio ghajula juno akalolile imhepo sila lekela lubale isa Nguluve ni nondue lekela lubale. "Nikaguile kino uvombie. Uli nulughinio ulwakuva mwumi, looli uli-mfue. 2 Simuka nakukangasia sino sisighile, looli għasighile padebe pifua, ulwakuva nanikasivwene imbombo sako kuuti sikwilne pa maso għa Nguluve għwango. 3 Lino, kumbukaghha, ghala għano ukupile na kupulika. Ughalekagħe na kulata. Looli nave nagħusismu, nikwisa hene miji, nakange nungakagħu n'siki muki ghuno kwande nikwisa kulyuve. 4 Looli kwegħale amatavua madebe agha vaanhu ku Sardi vano navakanyasisie amenda ghavanave. vighendagħha palikimo numue, vafwalile amenda amavalafu, ulwakuva vanoghile. 5 Umwene juno ilefia ifwikua amenda amavalafu, nambe padebe nanisimia, ilitava lya mwene kuhuma mukitabu kya vvumi, kange nikultambula ilitava lya mwene pavulongolo pa Nhata għwango, na pavulongolo pavanyamola. 6 Nave ulinimbughulutu, pulikkis u Mhepo ndavule ikusivula ing'ong'ano." 7 "Kwa munyamola ughwa lukong'ano ulwa ku Philadelfia lemba: amasio għa jula mwimike kanga kyang'ani - juno alinifidindilu fya Daudi, idindula nakwale kange juno idinda, idinda nakwale juno idindula. 8 Nikagħile kino uvombie. Lolaa, nikubikile pavulongolo palyuve ghuno ghudindwike ghuno nakwale juno idinda. Nikaguile kuuti uli ningufu ndebe, looli ulyitike ilisio lyango kange nukanile ilitava lyango. 9 Lolagħa! Vooni valinyumba ja kufunyila ja setano, vala vano viiți va Yahudi kumbe navevene, pa uluo videsania. Nikuvavika vise kukufunya pavulongolo pa magħluu ghako, kange vikagħu kuuti nikakugħanile. 10 Ulwakuva ugadilile ululaghilo lwango nu ligudo ulwa

vupesie, nikukudimagha kange mufivalilo fyako ifya ulu kangigulu ulwafuula lusyungutile ikitengo ikya kughelua kino kikwisa mu iisi jooni, kukuaghela vala vutua. Ulukangigulu ulwafuula lukavonike ndavule i vooni vano vikukala mu iisi. **11** Nikwisa ng'aning'an. zumaridi. **4** Lukisyungukile ikitengo ikya vutua pefilyale Gadililagha kyongo kila kino ulinakyo ulwakuuti ifiinga ifitengo ifya vutua fijigho fivili na fine, vano napangavisaghe umuunhu ughwa kutola ingela vakikalile kufitengo ifya vutua valyale avaghogholo jako. **12** Nikum'bika umwene juno ilefia kuva manda ifijigo fivili na vane, vafwasivue amenda amavalafu munyumba inyimike ijakufunyila ija Nguluve ghwango, ni ngela isa sahabu kumatu ghave. **5** Kuhumila kange naalyahuma kunji lusiku. Nilemba kwa mwene pa kitengo ikya vutua lulyahumile ulumuliuwa lagi, ilituvua lya Nguluve ghwango, ilitavua lya likaja lya ulugulumo nii lagi. Itala lekela lubale sikale sivika Nguluve ghango (Yerusalem imia, lino likwika pasi pavulongolo pa kitengo ikya vutua, itana sino Mhepo kuhuma kukyanya kwa Nguluve ghwango), nilitavua lekela lubale sa Nguluve. **6** Kange pavulongolo lyango ilipia. **13** Uwmene juno ali nimbughulutu, ghwe pakitengo kya vutua kwejilyale inyanja, jino jilli pavalafu apulikaghe kino u Mhepo ikusivula ing'ano.' **14** 'Kwa heene kilolelo. Vooni kusyungutila ikitengo kya vutua munyamola ghwa lukong'ano lwa Laodikia lemba: kwevalyale avanyavwumi vaane, vano valya memile 'Amasio ghajula juno Amina, juno ihuivilua nu mwolesi amaso kuvulongolo na kunsana. **7** Ikipelua ikyakwasia ghwa kyang'ani, n'temi muvupelua vwa Nguluve. ikinya vvumi kilyale heene nyalupala, ikipelua kya **15** Nikaguile kino uvombile, kuuti uve nuli n'suvusu vvumi ikinyavwumi kilyale heene ngwada, ikipelua ikya nambe m'pio, ninoghilue kuuti usavisagha n'suvusu vutatu ikinyavwumi kilyalebni sura heene ja muunhu, nambe mpio! **16** Pauluo, ulwakuva uve ulimfukefu, ghwopebjula umunya vvumi ghwa vuune jilyale nulimpio nambe nulinsuvusu, nikukusyetula uhume heene masimula jino jitogha ku kyanya. **8** Ifipelua fya mumulomo ghwng. **17** Ulwakuva ghwiti, "Une nili vvumi fiine na fila nakila kilyale na mapika n'tanda, mofu, nili nukyuma kiinga, nanilonda nambe kimonga." fimefime amaso kukyanya na pasi pa fyeene. pakilo Looli ni kagwile kuuti uve ulimughaji, kyongo, ghwa na pamwisi navijika kujova, "Mwimike, mwimike, ghwe kusukunalilua, uvugholofu, um'bofu ghwa iisi. **18** Mutua en Nguluve, untemi ghwa vooni, juno kwalyiale, kange pwale, juno ilikwisa." **9** Amasaki ghooni ifipelua ifinya vvumi pano vakahumisie uvwimike, uvwoghopua na pikwoghopaua, naa pihongesia pavulongolo pajuno alkaliile pakitengo ikio ikya vutua, umwene juno ikukala kisila na kusila jatu, (*aiōn g165*) **10** avaghogholo ifijigo fivili na vaane vakafughime vavuo pavulongolo pa mwene pajuno akikalile ikitengo ikya vutua. Vakinamagha pasi pasjuno ikukala kisila na kusila jaatu na kutagha pasi ingeela sivanave pavulongolo pa kitengo ikya vutua vakatisagha, (*aiōn g165*) **11** "Unoghilue uve, Mutua ghwiitu Nguluve ghwiitu, pikukwupila uvwimike nu vwoghopua ni ngufu. Ulwakuva ulyapelile ifiinu fyooni na kuvugjane vvako, nakuvughane vvako, kwefililyle kange filyapelilue."

4 Yesikilile sooni iisi nikololile, nikavweene kuuti unyamola unyangufu idalikila kulisio ilivaha, umulyango għudindulilue ku kyanya. Ilisio "Għweveeni juno anoghile kufungula na kun'denja lila ililongosi, likajovaghha nune heene lukelema, ifihadiko fya mwene?" **3** Nakwale umuunhu kukyanya likatisagħha, "Isagħa apa, nikukusona sino sihumila nambe mu iisi kange pasi pa iisi juno anoghile yesikilile sooni iisi." **2** Nakalingi nikale mwa Mhepo, kufungUKla ikitabu nambe pikwimba. **4** Nilyakolile nikololile kwe kikale ikitengo kya vutua kivikilue ku nulusukunalo ulwakuva nalyavonike ghewghwoni jula kyanya, nhumnu akikalile. **3** Jumo juno akikalile juno kulidindula iligombo na kukulyimba. **5** Looli akavonike ndavule ilivue ilya yaspi nu akiki. Kwelulyale umughogħolo akambuula, "Uleke pilila. Lolagh!

Inyalupala ijakikolo ikyo Yuda, ija kisina kya Daudi, umuunhu ghwa vutatu, nikapulika unyavwumi ghwa ilefisie, anoghile kuvalalula ikitabu kange kuhudula vutatu ijova, "Isal!" Nikalola ifarasi initu juno alyangalile ifihudiko lekela lubale." 6 Mu kitengo ikyo vutua alyale nikipimiro mhu luvoko lwa mwene. 6 Nikapulika navala vane avumi kange nava ghogholo vamo, ilisio lino likavonekagha kuuti lya jumo mhu vala nikamwaghile unyang'olo imile akavonekana hweene avanyavwumi lijova, "kibaba kya ngano ku ndalamda ndavule juno abudilue jilyale namapembe lekela jimo ni fibaba fitatu ifya ngongilue vighusia ni ndalamda lubale, na maaso lekela lubale - isio se Mhepo jimo. Looli nungananganiaghe amafuta nu luhujo 7 lekela lubale isa Nguluve sinosomolue ku iisi jooni. Unsiki ghuno umwanang'olo akati adinduile umuhuri 7 Akalutile akatola ikitabu kuhuma muluvoko ulwa ghwa vune, nikapulika ilisio ilya vvumi ughwa vune ndio ulwajula juno akitakile pa kitengo ikyo vutua. 8 ijova, "Isa!" 8 Kange nikalola ifarasi inyalangi ija Ye atolile ikitabu, avanyavwumi vane navaghogholo lipembo. Juno alyalile akatambuluuga ilitavua fijigho fivili navane vakaghundama mpaka pasi pa iya mwene vufue, na vulungu jikam'bingililagha. iisi pavulongo pa ng'olo. Umuunhu ghweni alyale Valyapelilue uvutavulilua pakyanya pa iisi ikimenyule nikilongilongi ni bakuli ja sahabu jino jimemile ufumba kya iisi, kubuda ni bamba, kunjala na kuvutamu, na vuno vuli munyifunyo sa viitiki. 9 Valyimbile uwimbo kufikano fya mulisoli mun'kate mu iisi. (Hades g86) 9 ulupia. "Unoghile kutola ikitabu na kudindula umuhuli Unsiki ghuno umwana ng'olo adinduile umuhuri ghwa ghwa mweene. Ulwakuva ukekilue kange ni danda vuhanu, nikaloile pasi pakitekelo inumbula savala jako ukamughulile u Nguluve avaanthu ava kila kabilia, vano valyabudilue vvimila ilisio lya Nguluve kuhumila injovole, jamaa ni kisina. 10 Vukavavika uvutua mu wvolesi vuno vulyan'kolile kyang'haani. 10 Vakalila nava tekesi vvimila uvvakum'bombela u Mutua ni lisio ilivaha, "Mpaka lighti, untema gha fyoni, ghwitu voope vitemagha mu iisi." 11 Kange nikalola mwimike ghwa kyang'haani, iligha vano vikukala nikapulika ilisio iya vanyamola vinga kusungutila pakyanya pa iisi, napilimbila ululumbilo lwa danda ikitengo ikyo vutua - imbalilo ja vanave valyale jiit?" 11 Kange umuunhu ghweni akapeluagha isopeka imilioni ifilundo fivili ni finya vvumi na vaghogholo. imbalafu pevakavuluagha kuuti vanoghile ku ghulila 12 Vakajova nilisio ilivaha, "Anoghile umwana ng'olo padabe mpaka jiliva jikwilana imbalilo ing'wilanifu ija junu adumulilue kukivupila uvutavulilua, uvumofu, vavombi vajaake navanyalukolo vavanave avahinja uwakyang'haani, ingufu uvwoghopua, uvwimike navadimi jiliva jikwilana vano vilibudua, ndavule vala nuvughinio." 13 Nikapulika ikipelua kyooni kino fino vakabudilue. 12 Unsiki ghuno umwanang'olo akati kikapulilue kino kilyale kukyanya na mu iisi na pasi pa iisi napakyanya pa nyanja, kiila kiinu mmun'kate mu kyeene kiiti, "Kwamwene jula juno ikale pakyanya pa kitengo ikyo vutua na kwamwana ng'olo, kuvisaghe lughinio, vwoghopua, vvimike ni ngufu isa kutema kuvusila nakusila." (aiōn g165) 14 Avanyavwumi vane Inondue sa kukyanya silyaghui pa iisi, ndavule umpiki vakaati, "Amen!" navaghogholo vakaghundamaga ghu ghulaghala imeke sa ghwene unsiki ghwa ng'ala pasi na kukufunya. panoghusukanika niki mhupe. 14 Vulangavvukavukile ndavule iligombo lino lin'yengilue. Ifidunda fyoni ni

6 Nikalolagha un'siki ghuno umwana ng'olovakati adindulile jimo mu mahuri ghala lekela lubale, penikapulika jumo ghwa vala avanya vvumi vane akajovagha nilisio lino liling'ine ni ragi, isa!" 2 Nikalola pejilyale ifarasi imbalafu! juno alyalile alyale ni bakuli, pe akapelua ingela. Akahumila hwene mulefia juno alefisie ulwakuuti alefie. 3 Unsiki umwana ng'olo akati adinduile umuhuri ghwa vuvili, nikam'pulika unyavwumi ghwa vuvili ijo, "isa!" 4 Kange ifarasi ijinge jikahumila - ndangali ndavule umwoto. Juno alyangalile alyapelilue uvutavule vwa kubusia ulutengano lwa mu iisi, ulwakuutibawanu va hinjanaghe. Ujuo juno alyanganile alyapelilue ibamba imba. 5 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adinduile

7 Yesisilile isi nikavaghile avanyamola vane vimile mu nguto ine isa iisi, vasighile imhepo ine isa isi ni ngufu ulwa kuuti jileka kuva mhepo jino jigugula mu isi, pa kyanya pa nyanja nambe lipiki lilino lisagha. 2 Nikam'bona umunyamola ujunge kwande ikwima?"

ikuisa kuhuma kuvuhuma, juno alyale numuhuri ghwa Nguluve juno mwumi. Akalila nilisio ilivaha kuvanyamolavane vano vakapelilue uvutavule uvwa kunangania iisi ni nyanja: 3 "Mulajilemasiaghā iisi, inyanja, nambe amapiki kufika tuliva tuvikile umuhuri mu vveeni vwa maatu gha vavomba mbombo va Nguluve ghwitu." 4 Nikapulika ikighelelo kya vano vakanyilue umuhuri: imbilima ikilundo kimo ni fijigho fine, vanovalyakanyilue umuhuri kuhuma mufisina fyoni ifya vaanhu mu israel: 5 Imbilima kijigho nasivili kuhuma mukisina kya Yuda, imbilima kijigho ni sivili valyakanyilue kuhuma mukisina kya Rubeti, imbilima kijigho ni sivili valyakanyilue kuhuma mu kisina ikya Gadi. 6 Imbilimakijigho na sivili kuhuma mukisina kya Asheri, imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Naftali, imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Manase. 7 Imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Simioni, imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Lawi, imbilima kijigho na sivili kuhuma mhukisina kya Isakari, 8 imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Zebuloni, imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Yusufu, ni mbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Benyamini valyakanyilue umuhuri. 9 Yesikilile isio pe nikalola, kwelilyale ilipugha ilikome lino nakwelile nambe muunhu juno anoghile kukulivalila - kuhuma mufipelela fyoni, kisina, kikolo, ni njovele - vimile pa vulongolo pa kitengo ikya vutua pavulongolo pa mwanang'olo. Valyafwalile isopeka imbalafu valyale na matafi gha makindu mumavoko ghavanave, 10 valyale vikemela nilisio ilivaha kyongo: "Uvupoki vuli kwa Nguluve juno ikalile pa kitengo kya vutua, na kwa mwanang'olo!" 11 Avanyamola vooni valyimile kusungutila ikitengo kya vutua nakusungutola avaghogholo vala palikimo navanyavwumi vane vakaghundama pasi pa iisi nakuvika uvweni vuvanave pakyanya pa iisi pavulongolo pa kitengo ikya vutua na pikufunya kwa Nguluve, 12 vakatisagħa, "Ameni! Lughinio, v威mike, uvwagyagħaani, uluhongesio, vwogħopua, uvuvgħile nhni ngufu fivisagħe kwa Nguluve għwitu kisila na kusila! Ameni (aión għiex) 13 Kange jumo ughwa vala avaghħogħolo akamosia, "Avavevani vano vafwalile isopeka imbalafu, kange vahumile kugħi? 14 Nikambu, "Għwe m'baha uve, ukagule juve pe akambula, "Avavevano vahumile munalalu imħażu. Vasukile isopeka saave nakuvalasia ni danda ja mwanang'olo. 15 Ulwakuva lino, valipavulongolo pa kitengo kya vutuakya Nguluve, vifikufunja kwa mwene pakilo na pamwisimunyumba imħażu inyimke ġija kufunyila ja mwene. Umwene juno ikalile pakyanya pa kitengo kya vutua itiima ihema ja mwene. 16

Navilikujagħha injala kange nambe kyūmilua kange, 17 Ulwakuva umwanang'olo juno alipakate na kate pa kitengo ikya vutua iva ghwe n'dimi ghwa vanave, ikuvalongsagħha mu ndwivuko isa malenga agha vvumi, naju Nguluve ipyasilagħha amasosi mu maso għa vanave.

8 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adinduile umuhuli għa lekela lubale, pe kukava kimie kukyanya kufikila hwene kivallo kya kivalilo. 2 Kange pe nikavavona avanyamola lekla lubale vimile pavulongolo pa Nguluve pe vakapelugħha ing'elema lekela lubale 3 Unyamola ujunge akisa, akolelile ibakuli inya sahabu inya vufumba, imile pakitekelo. Akapelua uvfumba vwinga ulwakuuti avahumie palikimo ni nyifunyo sa viitki vooni pa kitekelo ikya sahabu pavulongolo pakitengo kya vutua. 4 Iliyosi ily fumba vula, palikimo ni nyifunyo sa vitiki, likatogħa kukyanya pavulongolo pa Nguluve kuhuma muluvokko lwa munyamola. 5 Umunyamola akatoola ibakuli ija fumba akamemia umwooto kuhuma ku kitekelo. Pe akatagħha paasi pakyanya pa iisi, pe ghakahumila amasio għa rangi, imuli sa rangi nulutetemo lwa iisi. 6 Avanyamola vala lekela lubale pe vakiling'aniagħha kukusikuva. 7 Umunyamola ghwa kwasia akakuva ulukelema lwa mwene, pejikahumila ifula inja mavue nu mwoto ghuno għuħasing'inne ni danda. Vakataghha pasi pa iisi ulwa kuuti ikighavo iisi kimo ikya iisi kipie, ikighavo kimo ikya mapiki ghakapria nilisili lyooni yololo likapia. 8 Umunyamola ghwa vuvili akakuva ulukelema lwa mweene, ikiġi hweene kidunda kikome kino kikapisagħha nu mwoto ghukataghha mu nyanja. Ikighavo kya nyanja kikava danda, 9 ikighavo kimo ikya vupelu ifyumi ifya mu nyanja kifikafua, nikighavo kiimo ikya meli sikanangika. 10 Umunyamola ghwa vutatu akakuva ulukelema lwa mwene, inondue imħażu jikaghha kuhuma kukyanya, jikamulikagħha heene tochi pakyanya pa fighavo fya fikogħha ni dwiċku sa malenga. 11 Ilitavu lya nondue jikatambulua pakanga. Ikighavo kimo ikya malenga kikava pakanga avaanhу vinga vakafua v威mila vwa malenga għano ghalyale makali. 12 Umunyamola ghwa vuune akakuville ulukelema lwa mweene, ikighavo kimo ikya lijuva kikatovua palikimo nikighavo kimo ikya mwesi nikighavo kimo ikya nondue. Pa uluo ikighavo kimo ikya fooni kikahambuka kuva ng'iisi; ikighavo kimo ikya pa mwisi nikighavo kimo ikya pakilo na filafle nolumli. 13 Pe nikalola, pe nikapulika imasimula jino jikapululukagħha pakati pa vulanga

jikakemelagha ni lisio ilivaha, "liga, iiga, iiga, kuaala vano vikukala mu iisi, vvimila vwa lwijilo lwa lukelema luno lusighile luno lulipipi kukuvua nu munyamola ughwa vutatu."

9 Kange umunyamola ghwa vuhanu akakuva ulukelema lwa mwene. Nilwa jaghile inondue kuhuma kukyanya jino jilyaghule mu iisi. Inondue jikapeilue ifungulo sa mwina lino likalungime ku mwina ghusila vusililo. (Abyssos g12) **2** Alyadindwile u mwina ghuno naghudughile, nilyosi likatogha kukyanya likatavine kuhuman'kate mu lina heene lyoosi kuhuma mu mbembelo imba. Ilijua nu vulanga filyahambuike fikava ng'iisi vvimila vwa lyosi lino lilyahumile ku mwina. (Abyssos g12) **3** N'kate mulyosi sikahuma imasi sikisa pakyanya pa iisi, sope sikapelua ingufu ndavule sila isa king'omilivuli pakyanya pa iisi. **4** Sikavulua imasi sileke kunangania ilisol mu iisi nambe umela ghwoghwonu umwololo nambe umpiki, apene looli vavaanhu vano vakale vasila muhuri ughwa Nguluve muwneni vwa pamaso ghavanave. **5** Napakatavulua kukuabuda avaanhу avuo, looli pikuvapumusia kwene amesi gha hano. Uvuvafi vuvanave vulyahwene ndavule uvwa kung'enya ni king'omilivuli ndavule ja jing'enza avaanhу. **6** Mofighono ifio avaanhу vilondagha uvufue, looli navangakuvone uvufue. Vinogheluaghа kufua, looli uvufue vulikuvakimbila. **7** masi silyaling'inе ni farasi sinosilyaling'anisivue kuvuligu. Ku matu ghasene kwe kilyale ikiinu heene ngela ja sahabu nu wveni vwa sene vulyale ndavule avaanhу. **8** Silyale nilinyele heene sa va mama namino gha sene ghalyale hee nyalupala. **9** Silyale nikifuva heene kifuba kya kyuma nilisio na mapiika gha seene ghalyale heene lisio lya gale nyingga isa vulugu ni farasi sino sikimbila kuluta kuvulugu. **10** Soope silyale namakila heene ki ng'omilivuli mumakila gha seene mwesilyale ingufu isa kunangania avaanhу amesi ghahano. **11** Valyale na ghope hwene ntua pakyanya pa vanyamola ava mwina lya kuvusila kusila. Iilitava lya lyeene mu Kiebrania lye li Abadoni, na mukiyunani ilitava lya mweene Appolioni. (Abyssos g12) **12** liga ja kwasia jikililie. Lolaghа! Yelikililie illi kulifua ivili sikwisa. **13** Umunyamola ghwa tanda akakuva ulukelema lwa mwene, nikapulika ilisio lihuma mu lipembe lya pakitekeloikya sahabu kino kilipavulongolo pa Nguluve. **14** Ilisio likam'bula umunyamola ghwa tanda junio alyale nulukelema, "Valeke avanyamola vane vano vakungiluemu kikogha ikivaha ikya Efrata." **15** Avanyamola vala vane vakaling'anisivue kukivalilo ikio ikighelanifu, ikighono ikio, umweesi ughuo, nu

mwaka ughuo, valyavalekile va vam'bude avaanhу ikighavo kimo. **16** Ikighelolo kya va sikali vano valya ngallie ifarasi valyale imbilima ifilundo fivili. Nilyapulike ikighelolo kivanave. **17** Uluo fye nilyalolile ifarasi mumbonekelo sango navalna vano valyangalile: Ififuva fivanave filyle filangali ndavule u mwoto, ibululu jino jikapile ni njano jino najikapile vunono. Amatu gha farasi ghalyahwanine nagha nyalupala, namumalomo gha seene ghukahuma umwoto, bilyosi nikibiriti. **18** Ikighavo kya vaanhу valyabudilue ni mumuko isio itatu: umwooto, ilyosi niki biriti kino kika humile mumalomo gha seene. **19** Ulwakuva ingufu sa farasi silyale mumalomo ghaave na mumakila gha seene ulwakuva amakila gha seene ghalyahene ndavule injoka, silyale na maatu ghano ghalyavombile pi kuvalemasia avaantu. **20** Avaanhу vanovalyasighile, vala vano valyakyale kubudua ni mumusio isio, navakalatile imbombo sivanave sino vakavombie, kange navakabuhilile kukufuna kumapepo na kuma nguluve agha sahabu, indalamu, shaba, amavue na mapiki ifinu fino naifilola, kupulika na kughenda. **21** Kange navalyalatilie uvubudi vuvanave, uvuhavi vuvanave, uvuwafu vuvanave nambe isila sivanave isa vuhi.

10 Kange nikam'bona umunyamola ujunge um'baha ikwika pasi kuhuma kukyanya. akadindilue mulifunde, kwelilyale ilin'ganga lyosi pa mutu ghwa mwene. Uvveni vwa mwene vukale ndavule inguzo ja mwoto. **2** Alyakolite iligombo ilidebe muluvoko lwa mwene lino likale livalulilue, najumwene akavikile ulughulu lwa mwene ulwa ng'ighi pakyanya pa iisi. **3** Kange akatova ilisio ilivaha ndavule inyalupala pano jiguluma, nunsiki ghuno akatovile ilisio iragi lekela lubale sikagulwima. **4** Unsiki iragi lekela lubale ysigulwime, nikale pipi pilemba, looli nikapulika ilisio kuhuma kukyanya liti, "Lolelagha sileke pihuma kino iragi lekela lubale sijovile. Ulekaghe pilemba." **5** Kange unyamola junio nikamwaghile imile pa kyanya pa ryanja na pa iisi, aliuuile uluvoko lwa mwene kukyanya **6** nakukujigha kwajula junio ikukala kuvusila nakusila junio akapelilue kuvulanga ni fyonu fino mwefile, iisi ni finu fyonu fino mwefile, ninyanja ni finu fyonu fino mwefile: "Nakwekule kudila kange. (aiōn g165) **7** Looli mikighono kiila, unsiki umunyamola lekela lubale iliva pipi kukuva ulukelema lwa mwene, pe ulusyefu lwa Nguluve luliva lukwiline pano apulisia kuvavomba mbombo vamwene vavili." **8** Ilisio lino nikapulike kuhuma kukyanya likambula kange: "Lutagha, tola iligombo ilidebe lino livalulilue lino

lilimuluvoko lwa munyamola juno imile pakyanya pa likuvavula, "Mwise kuno!" Navene viluta kukyanya nyanya na pakyanya pa iisi." 9 Kange nikaluta kwa mulifunde, unsiki ghuno avalugu vavanave viloola. 13 munyamola na pikum'bula anipele iligombo ilidebe. Mukivalilo ikio kuliva nulutetemo uluvaha luno ulwa Akam'bula, "Tola iligombo kange ulie. Nikukuvika kijigho kimo ulwa likaja lughua. Avaantu mbilima ilileme lyako live nuvuvafi, looli mumulomo gjwako lekela lubale vibudua mu lutetemo navano visighala liliya linofu ndavule uvwuki." 10 Nikatoolile iligombo vvumi vikwoghopesivua nakumpela u Nguluve ilidebe kuhuma muluvo ulwa munyamola na kulia. likale linofu ndavule uvwuki mumulomo ghwango, looli ye nilile ilileme lyango likale nuvuvafi. 11 Kange ilisio lika mbulile, "Lunoghile kuvilla kange vvimila vwa vaantu viinga, ikisina, injovele na vatua."

11 Nilyapelilue ililasi lya kuvombela ndavule ulukwegho ulwa kupimila. Nikavulua,

"Vukabkange ukapime inyumba inyimike ijakufunyila ija Nguluve nilitekelo navalo vano vikufunya mun'kate mwa mwene. 2 Looli nungapimagine kuluvigho ulwa kunji lwa nyumba inyimike ijabkufunyila, ulwakuvavapeliue avaantu avapanji. Pe vikikanya ilikaja iiyimike munsiki ughwafighono fine nifivili. 3 Nikavapela avolesi vango vavili uvutavuliluavuvwa ku viila kunsiki ughwa mbilima jimo filundo fivili ni fijigho ntanda, yevafwalile ifigunila." 4 Avolesi ava ghe mapiki gha vili agha makindu nifisonge fivili fino fyimile pavulongo pa Mutua ghwa iisi. 5 Ndavule umuunhu ghweni ililamula ku nangania, umwooto kuhuma mumalomo ghavanave nakunangania avalugu vavanave. Ghweni juno ilonda kukuwanangania lunoghile abudue kusila iiji. 6 Avolesi ava valiningufu isa kudinda uvulanga ulwakuuti ifula najingatonyaghe unsiki ghuno vivila. valiningufu isa kuhambusia amalenga kuuva danda nakutova iisi

ni mumuko sooni un'siki ghwnoni vangighane. 7 Unsiki gjuno viliva vamalile uvwolesi vuvanave, kila ikikanu nikiila kino kihuma mumwina ghuno ghusila kuvusila ivomba uvulugu vuvanave. Ikuvallefia na kukuvalabuda. (Abysos g12) 8 Amavilli ghavanave ghilighona mu m'pulo ughwa likaja ilivaha (ghuno ikihwani kitambulivua Sodoma ni Misiri) pano uMutua ghavanave akapumusivue. 9 Ifighono fitatu na pakati vamo kuhuma muvaantu, kisina, jovele, nakila kisina vilolaghya amavilli ghavanave kange navange navilihumia uvutavule kuvika mu mbipa. 10 Vala vano vikukala mu iisi vihovoka vvimila vwa mwene nakukwovela, nambe kulaghisia uluvonolo ulwakuva avuo avavilli vavili valyavapumwisie vala vano vikukala mu iisi. 11 Looli ifighono fitatu na pakati ulujilo nu vvumi kuhuma kwa Nguluve jikuvingila avene vikwima ku maghulu ghavanave. Uludwesi uluvaha lukuvaghwiла vala vano vikuvagha. 12 Kange vipulika ilisio ilivaha kuhuma kukyanya

likuvavula, "Mwise kuno!" Navene viluta kukyanya uvwimiike uvwa kukyanya. 14 liga ja vuvili yejikilile. Lolagh! liga javutatu jikwisa ng'aning'ani. 15 Kange umunyamola ghwa lekela lubale akatovile ulukelema lwa mwene, nilisio ilikome lilyajovile kukyanya na kuuti, "Untua ghwa iisi vwa vatua umitura ghwitnu ghwa Kilisite ghwa mwene. Ilitema kuvusila nakusila." (aiōn g165) 16 Looli avaghogholo ifijigho

fivili na vane navano vakikalile pafitengo fya vutua pavulongo pa Nguluve valyaulghwile vavuo pasii pa iisi, uvveni vuvanave wwinime pasi, naveene vafitunyagha kwa Nguluve. 17 Vakaati, "Tuhumia inyongesio siitu kulyuve, Mutwa Nguluve, n'tema ghwa fyooni, ghwa juno pwale, najuno pweukale, utoolile ingufu sako imbaha isa kutengula kutema. 18 Avapanji vakakalala, looli ilyojo lisile. Un'siki ghufikile ku vafue ku highua uve kukuvohehla avavombi vako avavili, avitiki na vano vikulyoghopa ilitavua lyako, vooni vavili vano navanoghile kiunu navanyangufu. Nu n'siki ghwako ghufikile un'siki ughwa kuvanangania vaala vano vakale vikujinangania iisi." 19 Kange inyumba inyimike ijakufunyila ija Nguluve ku kyanya lilyadindulilue nilisanduka lya agano lya mwene lilyavonike munyumba inyimike ija kufunyila ijamwene. Kwelukale ulumuli nu lumuli, injeghelo, ulugulomo ulwa ragi, ulutetemo ulwa iisi namavue agha fula.

12 Ikivalilo ikivaha kikavoneka kukyanya: un'dala

juno aluafwikilue nulujuva, akale nu mwesi psi pamaghulu gha mwene; ni ngeela ija nondue kijigho ni fivili sikale pakyanya pa muutu ghwa mwene. 2 Alyale namimba kange akalilaghya vvimila vwa vuvafi vwa kuhola nuvuvafi uvwa kukufungula. 3 Likivalilo ikinge kikavoneka kukyanya: Lolagh! Kulyale ni njooka indangali imbaha jino jilyale na maatu lekela lubale na mapembe kijigho kimo kange pe kulyale ni ngigha lekela lubale mumatue gha seene. 4 Unkila ghwa jeene ghukasyolaghya ikighavo kimo ikya nondue ku kyanya nakutagha pasi pa iisi. Injoka jikima pavulongo pa mama juno akale pipi kuhola, ulwakuuti unsiki ghuno ihola, apate kukun'kulubika umwana ghwa mweene. 5 Alyamuholile umwana, umwana juno ilikufitema ifipelela fyooni mu lukwegho ulwa kyuma. Umwana ghwa mwene alya tomolilue ku kyanya kwa Nguluve ku kitengo ikya mwene ikya vutua, 6 naju mama alyakimbilile kulukuve pala pano u

Nguluve alyapaling'anisie kuva apuo kulwa mweene, heene ghwa nyalupala. Ilijoka lila likam'pela ingufu, ulwakuuti atanguie ifighono mbilima jimo nifughono napakitengo kya mwene ikya vutua nuyutavulilua ntanda. 7 Lino kwelilyale ililugu kukyanya. U Mikaeli uvunyangufu kyoongo kutema. 3 Umutu ghwa kikanu na vanyamola vake vakalwisagha ni njooka imbaha kimonga kilyavonike kuuva nuyulemale uvuvaha na vanyamola va mweene vakalwisagha na voope. 8 vunovulyanoghole kumuletela uvufue. Looli uvulemale Looli injoka najiyale ni ngufu sino sikhiline kulefia. Pa vwa jeene vukasooka, iisi jooni pe jikadegha uluo na pwevulyale kange uvwelefu kukyanya kwa jikavingilila kung'anu. 4 Kange vakifunya ku njoka, mwene na vanyamola va mwene. 9 Injoka im'baha ulwakuva alyapelilue uvutavulilua nikikanu kiila, kange injoka jila ja pakali jino jitambulivua ibilisi nambe vakifunya kukikanu kiila, vakaghendelelegha kujoova, usetano juno isyanga - iisi jooni akataghua paasi pa "Ghweveni ndavule ikikanu? kange "Ghweveni juuno iisi, nava vanyamola va mwene vakataghua paasi itovana nakyope? 5 Ikikanu kikapelua umulomo palikimo nu mweene. 10 Kange pe nikapulika ilisio ulwakuuti kijoove amasio gha kughinia namaligho. ilivaha kuhuma ku kyanya: "Lino uvupoki vvisile, Kilyatavulilue amesi ifijigho fiine nagha vili. 6 Pauluo ningufu nu vutua vwa Nguluve ghwitu, nuyutavulilua ikikanu kikadindula umulomo ghwa kyene kujoova vwa kilisite ghwa mweene. Ulwakuva umwoheesi amaligho kwa Nguluve, kikaligha ilitavua ilya mwene, ghwa nyalukolo vitu ataghilue pasi— juno avaholagha napapano akitagalagha navano vikukala kukyanya. pavulongolo pa Nguluve ghwiiu pamwisi na pakilo. 7 Ikikanu kikatavulua kuvomba uvulugu na vitiki 11 Valyan'tolile ni danda ja mwanang'olo na kulisio lyu pikuvatola. kange, kikapelua uvutavulilua kufipeeleta vwolesi vuvanave, ulwakuva navalighanile fijo uvukalo fyooni, kuvaanh, kunyoyele na kufisina. 8 Vooni vuvanave, nambe kufua. 12 Pauluo, lulutilagh, umue vano vikukala mu iisi vikufunyagha kwa mweene, kukyanya, numue mwevano mukukala mun'kate mu ghwani juno ilitavua lyake nalilembilue, kuhuma jeene. Looli iiga ku iisi na kunyanja ulwakuva umosi iisi jipela, mukitabu kya vvumi, kino kya mwana ikile kulyumue. Amemile ing'alasi, ulwakuva akagwile ng'olo, juno alya dumulilue. 9 Nave ghweeni juno kuuti alinu nsiiki n'debe. 13 Un'siki injoka pano alinimbughulutu ghwe apulikisiaghe. 10 Nave jumonga jikakagwile kuuti jitaghilue pasii pa iisi, akamuata u aghomilue, kwoope kuvughomua iluta. Nave jumo mwana mama juno alyaholile umwana un'dimi. 14 ibuda ni bamba, ni bamba ibuduagh. Iji ng'emela ja Looli umwana mama alyapelilue amapika gha vavili vukola nu lugudo nu lwtitko ku avuo nu lwtitko ku avuo agha masimula ing'ome, ulwakuti akaqule ku pululuka vaano viitike. 11 Kange pe nikavona ikikanu ikinge kufika pala pano pakaling'anisivue jujuo ku lukuve, kikwisa kuhuma mu iisi. Kilyale namapembe ghavili pala pano panoghile kulolua nu mwene, kuniiki, heene ng'olo pe jikajova heene njoka. 12 Alyatuhufisie amasiki kukimenyule kya nsiinki - pano najinoghile uvutavulilua vyoomi mu kikanu kila ikya kwasia nakuva pikupafikila injoka jila. 15 Injoka jikakung'a amalenga apuo kyeene nakuvomba mu iisi navala vano valikalile kuhuma mumulomo ghwa jene ndavule ikikogha, vikufunya kukikanu ikilongosi, kila kino uvulemale vya ulwa kuuti jivombeke ghonsyole. 16 Looli iisi jikatanga kyeene uponile. 17 Akavombile ikidegho ikinyangufu, umwana mama. Jikahaama umulomo ghwa jene na kange akaviki umwooto ghuike mu iisi kuhuma pigulubika ikikogja kino jikafunyle injokabkuhuma kukyanya pavulongolo pa vaanh, 14 na kukivalilo mumulomo ghwa jene. 17 Pe injoka jikan'alalila u akatavulivue kuvomba, akavasyangile vaala vano mama jula ghwope pe akavuka na pivomba uvulugu vikukala mu iisi, ikuvavula kuling'anisia ifihwani nu nikipelela kya mwene kyoorni vala vano vileva ku vwoghoi uwva kikanu kino kikalemasivue ni bamba, ndaghilo sa Nguluve na pigadilila uvuhosi vvimila u loli ikukala. 15 Alyatavulivue kuhumia umwuja ku kihwani iky kikanu ulwakuuti ikihwan ikgagule pijova na pikuvambusia vooni vanovakan'kanile kukufunyukukikanhu vabudue. 16 Kange akumilisie kwa muunhu ghwani, juno asita luvumbulilo nhu nyangufu, umofu nu n'kotofu, umwavuke nun'kami, kukwipula ikivalilo muluvoko ulwa ndio nambe muvweni. 17 Nambe nalulyanoghole kwa muunhu ghwani ku ghusia nambe kughula mwene juno alinikivalilo ikyo ngano, iiji je nambe ilitavua lyake mwelighendela. 18 Iji jilonda uvukola. Nave ghwani alinuvukagusi, muleke akaqule kuvomba imbalilo ja namba ija kikanu. Ulwakuuu

13 Kange injoka jikima pakyanya pa lihanga mulubale mu nyanja. Kange nikakivona ikinu kihumile mu nyanja. Kilyale namapembe kijigho kimo na maatu lekela kubale. Mumapembe gha jeene mwesilyale ingela kijigho, na mumatu gha kyeene mweghalyale amasio agha kubenapula kwa Nguluve. 2 Ikikanu ikio kino alyakivwene kilya hwene duma. amaghulu gha jeene ghalyale heene gha Samagu, umulomo gjwa jeeene ghulya

namba ja vumuunhu. Inamba jake ja filundo tanda nifijigho tanda na tanda.

14 Nilyalolile nikambwene umwanang'olo imile pavulongolo palyune pakyanya pa kidunda ikya Sayuni. palikimo nu mwene vakale kijigho kimo na fine imbilimainne avanyalitavua lya mwene ni litavua la Nhaata ghwa mwene lilembilue mufipelua fya vweni vuvanave. **2** Nikapulike ilisio kuhuma kukyanya lipulikika ndavule ulungulumo lwa malenga minga nilisio ilivaha lya ragi. Ilisio lino nikapulike hweene vakuva filongilongi vanovikuva ifilongilongi fivanave. **3** Vikwimba ulwimbo ulupia pavulongolo pa kitengo kya vutua na pavulongolo pavanya vwumi vane kange navaghogholo. Nakwale nambe unyangufu ughwakumanyila ulwimbo uluo nambe imbilima kilundo kimo ni mbilima fijigho finne ni mbilima inne vano vapokilue kuhuma mu iisi. **4** Ava vevano navikinyasie vavuo ku vamama ulwakuva vakirolelele vavuo nimbombo sa vuvwafu. Ve ava vanovakam'bingilile umwanang'olo pooni pano akalutagha. Ava valyapokilue kuhuma ku vaanhu vakava meeke sa kwasia kwa Nguluve na kwa mwanang'olo. **5** Napwevule uvudesi vuno vukavonike mumalomo ghavanave; navipikua. **6** Nikamwaghile unyamola ujunge ijumba pa kate nakate pa vulanga, jujuo unyamola ughwa kukyanya unyamola unofo kupulisia vano vikukala mu iisi kukila ku kipelela, kisina, njoovele na vaanhu. (aiōnios g166) **7** Akavakemelile kulisio ilivaha, "Mumwoghopaghe u Nguluve kange mu mpelagha uvwimike. Ulwakuva unsiki ghwa vuhighi ghulipipi mufunyaghe kwa mwene, umwene juno apelile uvulanga, ni iisi, ni nyanja, ni ndwivuko sa malenga." **8** Umunyamola ujunge - umunyala ghwa vuvili - akavingilila iti, "Ughuile, ughuile Babeli m'baha, juno akavanyisisie avafipelelauluhujo lwa vumalaya, nulunge luno lukaletile ing'alasi kuveene." **9** Umunyamola ujunge - umunyamola ghwa vutatu - alya vavingilile, akajova kulisio ilivaha, "Ghwени juno ikufunya ujoo ikikanhu niki hwani kya mwene, kange kukwupila ikivalilo ikya vweni vwa mwene nambe uluvoko, **10** umwene kange ilinyua uluhujo lwa lyojo lya Nguluve, uluhujo luno lulung'anisivue na kukungua nambe ku hasiling'ania mukikombe ikya ng'alasi ja mwene. Umuunhu juno inyua ilipumuka ku mwooto nhu mwooto ughwa kibiliti pavulongolo pa vanyamola va mwene na vimike pavulongolo pa mwana ng'olo. **11** Nilyosi lya vuvafi vuvanave likavuka kuluta kuvusila na kusila, navalyle nulupumo pamwisi na pakilo - vala vano vikufunya ku kikanu na kukihwaani kyake umuunhu ghweni juno alyupile ikivalilo ikya litavua

lya mwene. (aiōn g165) **12** lji ng'emero ja kughuula na kuguda ku vimike, vala vano vikusitika indaghilo sa Nguluve nu Iwtiko mwa Yesu." **13** Nilyapulike ilisio kuhuma kuvulanga liiti, "Lembagha isi: Vinomile avafue vano vifwila mwa Mutwa." "Ena," ijova u Mhepo, "Ulwakuuti vapume kuhuma mu mbombo saave, ulwakuva imbombo saave sikuvavingililagha."

14 Nikalola nikalivona ilifunde ilivalafu, juno alikalile mulifunde ilyajumo alyale kihwani kya mwana ghwa muunhu. Alyale ningela ja sahabu pamutu ghwa mwene ni bamba inemi muluvoko lwa mweene.

15 Umunyamola ujunge kange akisile kuhuma ku nyumba inyimike ijakufunya pe akakemela nilisio ilivaha kuluta kwa jula juno alikalile mulifunde: "Toola ibamba jako utengule kubena. Ulwakuva unsiki ghwa mbeno ghufikile, ulwakuva ifyakubenua fino fili mu iisi ffifikile." **16** Kange jula juno alyale mulifunde akakilisia ibamba jaake pakyanya pa iisi naji iisi jikabenua.

17 Umunyamola ujunge akisa kuhuma kunyumba inyimike ijakufunya ija kukyanya; Ghope alyale ni bamba inemi. **18** Kange pe akava umunyamola ujunge kuhuma kukitekelo, nu munyamola ujunge juno alyale nuvutavulilua ku mwooto. Akanikemela nilisio ilivaha umunyamola juno alyale ni bamba inemi, "Toola ibamba inemi pe ukong'anie amatafi gha luhuje kuhuma ku musabibu ughwa iisi, ulwakuva lino isabibu sivesile." **19** Umunyamola alyatwalile ibamba mu iisi pe akakong'ania um'beno ghwa sabibu sa iisi pe akatosia mulipipa ilivaha ilya luhujo ilya ng'alasi ja Nguluve. **20** Ikihujilo ikya luhujo kikadijuadija kunji ku likaja najidanda jikakung'ika kuhuma ku kyimo ikya hatamu ja farasi, ku stadia ijambilima jimo nifilundu tanda.

15 Kange nikalola ikivalilo ikinge kukyanya, ikivaha kange kya kudegha; Kwevalyale avanyamola lekela lubale vano viletia imumuko lekela lubale, sino silyale mumuko sa kuvusililo (Mu uluo ing'alasi ja Nguluve jiva jikwiline). **2** Nikakyaghile kila kino kikahumile kuuva nyanja ija bingabinga jino jilyahasing'inne nhu mwooto, kange jikima palubale pa nyanja pano vala vakalefisie vwi mila vwa kikanu kihwani kyamwene, na pakyanya pa namba vwi mila mu litavua lya mwene. Valyakolile ifilongilongi fino valyapelilue nu Nguluve. **3** Valyale vikwimba ulwimbo lwa Musa, um'bombi ghwa Nguluve nu Iwimbo lwa mwanang'olo: "Imbombo sako m'baha kange sa kudegha, Mutwa Nguluve, ghwejuno ute mile fyooni. Ghwa Iweli na si siila sako sa kyang'ani sa kyang'ani, Ntua ghwa fisina. **4** Ghweveeni juno ikunua kukukwoghopa uve Mutwa na kulyimika ilitavua lyako?

Ulwakuva uve juve ulimwimike. Ifisina fyooni fikwisa mweene mu kikogha ikivaha, iki Frati, namalenga kukufunya pavulongolo palyuve ulwakuva ulinofu gha kyeene ghahuma ulwakuuti kikagulike kuling'an ni mbombo sako sivonike." 5 Yeghakilile amambo aghouonikalolile, pawimike kyongo, panolikale ilihema lya vwolesi lino likadindukile ku kyanya. 6 Kuhuma pa vwi mila kyongo vakisa avanyamola lekela lubale avanyamumusio lekela lubale, vafwalile ameenda amanono, ikytani kino king'al a nu mshipi ughwa sahabu kusyunguta ififuba fivanave. 7 Jumo ughwa vala vano vumi vanne akahumia kuvanyamola lekela lubale ni bskuli lekela lubale isa sahabu sno silyamemile ilyojo lya Nguluve vano vikukala kusila na kusila. (aiōn g165) 8 Pavwimike kyongo pakamemile ilyosi kuhuma Iwimike ulwa Nguluve na kuhuma mungufu sa mwene. Nakwale nambe jumo juno naingile m'paka imumuko lekela lubale isa vanyamola.

16 Nikapulika ilisio ilivaha kuhuma pa vwi muke kange liiti kuva avanyamola lekela lubale, "Lutagha ukakung'e mu iisi ifuvughaana lekela lubale ifya ng'aalasi ja Nguve." 2 Umunyamola wa kwanda ajaluta akakung'a ikivughaana kya mwene mu iisi; uvulemale uvuvivi na manyavuvafi kyongo ghasile mu vaanhu ava nyakihwani kya kikanu, kuvala vano vakifunyaghya ku kihwani kya jeene. 3 Umunyamola ghwa vuvili akakung'a ikivughaana kya mwene mu nyanya; jikava hwene danda ja muunhu juno afuile, ifipelua fyoni ifinyavwumi fikafua. 4 Umunyamola ghwa vutatu akakung'a ikivughaana mu fikogha na mu ndiwivuko sa malenga; fikava danda. 5 Umunyamola ghwa malenga iiti, "uve ulimwimike - juno kweule kange sa kyang'an." 8 Umunyamola ghwa vune akakung'a kuhuma mu bakuli ja mwene pa lujuva likatavalilue kukyanya avaanhnu nu mwooto. 9 Vakyanyanyilue nilifuke ilya kwoghofia pe vakasyojola ilisio lya Nguluve, avanyangufu mumuko sooni. Navalatalile nambe pikum'pela uwvimike. 10 Umunyamola ghwa vuhanu akakung'a kuhuma mubakuli ja mweene pakitengo kya vutua ikyu kikanu, ing'iisi jika kupikile uvutua vwa mwene. Vakagweenula amino muvuvafi kyongo. 11 Vakamulighile u Nguluve ghwa kukyanya vwi mila vuvafi vuvanave nu vulemale vuvanave, valyajighe navalatalile kusila sino valyavombe. 12 Umunyamola ghwa ntanda alyakung'ilie kuhuma mubakuli ja

mweene mu kikogha ikivaha, iki Frati, namalenga isiila ku vutua vanovikwisa kuhuma kuvuhuma. 13 Nikasaghile imhepo inyali itatu silya vonike hwene manyotu ghano ghihuma kunji mumulomo ghwa njoka, sa mipepo sino sihufia ifidegho fya kudegha. Valyale viluta kwa ntua ghwa iisi jooni ulwakuuti vavakong'anie palikimo muvulugu muvighono ifivaha ifya Nguluve, junu itema fyooni. 15 ("Lolagh! nikwisa ndavule umuliasi! Inomile jula juno ikikala maaso, juno ifwala vunofu amenda gha mwene ulwakuuti aleke kuhuma kunji alivufula na pikusaghia isooni sa mweene.") 16 Valyavakong'anisie palikimo pano pakatambuluagh mu kiebrania Amagedoni. 17 Umunyamola ghwa lekela lubale akakung'a kuhuma mu bakuli ja mwene kuvulanga. Pe ilisio ilikome ilivaha likapulikika kuhuma pa vwi muke nakuhuma pakitengo kya vutua, jikati, sisilile!" 18 Kwe silyale imuli isa lumuli lwa ragi, lugulumo, lugidulo lwa ragi, nu lutetemo lwa kwoghofia nulutetemo ulukome lwa iisi lino nalughelile luhumile mu iisi kutengulila avaanhnu kuhuma mu iisi uluo lwale lutetemo lukome fijo. 19 Ilikaja ilivaha lilyaghavilue ifimenyule fitatu, namakaja gha fipelela ghakaghua. Pe u Nguluve akakumbusia u Babeli um'baha, pe akalipela ilikaja ilio ikikombe kino kilyamemile uluhuje kuhuma mung'alasi jake inya lyoojo. 20 Ifiponge fyooni fikasova na fidifunda nafikavoneka kange. 21 Ifula im'baha ija mavue, jilyale nuvusitu uvwa mavue amavaha, jikika kuhuma kukyanya kuvulanga kuvaanhnu, vakam'pika u Nguluvē vwi mila vuvafu imba ja mavue ulwakuua ulupumuko uluo lulwyale luvivi kyongo.

17 Jumo ughwa vanyamola lekela lubale alyale ni fitasa fiila lekela lubale akisa na pikum'bula, "Isa, nikukusona uluhighilo lwa mbwafu u m'baha juno ikukala mumalenga minga, 2 juno ava tua va iisi vavombile naghwoope isa vuvwafu na muluhuje lwa muvuvwafu vwa mweene vano vikukala mu iisi vaghalile." 3 Umunyamola akanoola mu mepo mpaaka kulukuve, nilya m'bwenue u mwana mama ikalile pakyanya pa ng'anu indangali juno amemile amatavua agha nyamaligho. Ing'anu jilyale na maatu lekela lubale namapembe kijigho. 4 Umwana mama alyafwasivue amenda gha sambalau ni ndangali apambilue ni sahabu amavue gha lutogo, ni lulu. Alyakolelile muluvoko lwa mweene ulwa sahabukino kimemile iffinu fino fikalasia nhu vunyali vwa vuvwafu vwa mweene. 5 Pavweni vwa mwene ilembilue ilitavua lya vusyefu: "BABELI UM'BABA, GHWE

NG'INA GHWA VAMALAYA NI FINU FINO FIKARASI Babeli! Ulivukale vwa Mipepo, kange panosikukala MU IISI." 6 Nikalula kuuti umwanamama uju akaghahile imhepo indamafu soni, kange napano vikukala idanda ja vitiki ni danda javano valyafwile vvimila avanyali voni nikijuni kino kikalasia. 3 Ulwakuba ifisina u Yesu. Unsiki ghuno nilyam'bwene, nikadeghile fyooni finywile uluhuje nhuvunoghelua vwea vuvwafu kyongo. 7 Looli umunyamola akam'bula, "Kiki vvamweene vuno vukum'pelelela ing'alasi. Avatua ghudegha? Nikukwolelela uvu mama kye kiinu kiki va mu iisi va vwaafuikie naghwoope. Navanyaduka nu ng'aanu ikuntokla (ing'aanu iijo jinyamaatu lekela vooni vooni va mu iisi vakavile uvuvwafu ku lubale namapembe ghala kijigo). 8 Ing'anu jino ngufu sa mikalile gha mwene gha vunoghelua." 4 ukajiwene pwejikale, nakwejili kange lino, looli Kange nikapulika ilisio ilinge kuhuma kukyanya liiti, jiling'anisie kuhuma mu lina linlo lisila vusililo. Kange "Vukagha kwa mwene mwe vaanhу vango, ulwakuuti jighendelelaghe kuvomba uvunangi. Kuvala vano mulihasing'ana mumakole gha mwene, ulwakuuti vikukala mu iisi, vala vano amatavua gha vanave muleke pikuvupila imumuko sa mwene sooni. 5 naghalembilue mukitabu ikya vvuumi kuhuma liviku Inyalı sa mwene simemeleng'ine kukyanya heene ulwalo lwa iisi - vilidegha pano vikujivona ing'anu vulanga, naju Nguluve asikumbwiye imbombo sa jino pwilli, kuuti na pe jili lino, looli alipipi pikwisa. mwene imbivi. 6 Mumombaghe ndavule akavahombe (Abyssos g12) 9 Ing'emelo iiji vvimila vwa haala sino avange, kange muhombaghe mugomokaghe kaviili sivungike. Amaatu lekela lubale ni fidunda lekela ndavule akavomble; mukikombe kino akahasing'inie, lubale pano umwana mama alikalile lakyanya pa mumanikiaghe kaviili ulwa mweene. 7 Ndavule fyeene. 10 Joope kange ve vaatua lekela lubale. akighinisie jujuo mwene, kange akikalile nulunomo, Ava tua vahano vaghwile, jumo kwale, jumo akyale mum'pelaghe imumuko nyinga na kusukunala. na isile; unsiki ghuno ikwisa, ikukala unsiki n'debe. Ulwakuba ijova mu mwoojo ghwa mwene, nikalile 11 Ing'anu jino kwejilyale, looli lino napwilli, kange hwene minja Ntua; kange nanilimfwile, nambe na ghwe ntua ghwa lekela kwooni, looli ghwe jumo kwande nikukwagha kulila.' 8 Pa uluobmu n'kate na vutua lekela lubale, kange iluta kuvunangi. 12 mukighono kimo imumuko sa mwene sikumulemagha: Amapembe ghala kijigo ghano akaghavweene ve Vufue, iklililo, nji njala, itangukagha nu mwooto, vatua kijigo vano navupiile uvutua, looli vikwupila ulwakuva u Mutwa u Nguluve ghwe nyangufu, kange uvutavulilua hwene vatua ku kivalilo kimo palikimo ni ghwe mighi ghwa mwene." 9 Avatua va iisi vano ng'anu. 13 Ava vali nu n'kolo ghumo pevikupela ingufu vakawwafwike na kuhasiling'ana palikimo nu mwene sa vanave nuvutavulilua vwa ng'aanu jiila. 14 Vilua viliilagha na pikung'ulasia pano kwande vikulivona ililugu avene nu mwana ng'olo. Looli umwanang'olo ilyosi ilyakupia umweene. 10 Vkwima patali numwene, ikuvalefia ulwakuva Mutwa ghwa vatua Ntua ghwa ku vvoghoji vwa vuvasi vwa mwene vritisagha, "liga, vatua - mwamwene tukemelilue, tusalulivue, vapesie." iiga kulikaja ilivaha, Babeli, ilikaja ilinyangufu! Ku 15 Umunyamola akam'bula, "Amalenga ghala ghano kivalilo kimo uluhighilo lwako lvisile." 11 Vanyaduka akaghavwene, pala pano akikalileumalaya jula ve va iisi mulilaghe na pikung'ulasia vvimila u mwene, vaanhу, fupugha, fisina ni njovèle. 16 Amapembe ulwakuva nakwale nambe jumo junu ighula ifinu fya ghala kijigo ghano aka ghawwene - ni ng'aanu jila mwene kange - 12 ifiinu ifya sahabu, indalamä, amavue vikusulagha u malaya juula. Voope vikum'bikagha agha lutogo, lulu, ugolole um'balafu, izambalau, mwene kange vufula, vilisagha um'biili ghwa mwene, umwene nda ghuno ghutetema, ndangali, amapiki pe vinyanyilila nu mwooto. 17 Ulwakuva u Nguluve ghoni ghono ghinukila vunofu, ifivombelo fyoni ifya avikile mu mojo gha vanave kum'pinda uluhuvilo lwa mapembe gha jungua, ifyombo fyoni fino fitendilue mwene ku lwiting'ano ulwakujipela ing'ano ingufu namapiki gha lutogo, shahaba, kyuma, ilivue, 13 sivanave pikun'ema m'paka amasio gha Nguluve Mdalaçini, ifilungo, vufumba, manemane, vubani, ghiiliha ghikwilana. 18 Umwanamama jula junu uluhuje, amafuta, uvutine uvunono, ingano, ing'ombe alyam'bwene lye likaja lila ilivaha lino litemile uvutua ni ng'olo, ifarasi ni gale, na vakami, ni numbula sa vwa iisi."

18 Ye fikilile fyoni ifi nikabwene umunyamola ujunge ikwika paasi kuhuma kukyanya. Umwene alyale nuvutavulilua uvuvaha, na ji iisi jikamulikue nhu vvimike vwaa mwene. 2 Alyalilile nilisio ilivaha, akajova, "Ghughwile, ghughwile, ilikaja ilivaha ilya

sivukile kuhuma kulyuve. Uvunoghelua vwaako vwooni nhu vunonofivikile, nafilavoneka kange. 15 Vano vighusia ifiinu ifi vano vakavile uvumofu muvughane vvamwene vikwimaghа kuvatali kuhuma kwa mwene vvimila vwa vvoghoji vwa mumuko saa mwene, vilila nilisio lya kung'ulasia. 16 Viiti, "Iga, iga kulikaja

ilivaha ghwe juno ifwikilue ugoole unono, sambalau, lugulumo lwa radi, likatisagha, "Haleluya! UMutua ni ndangali, na kunosevua ni sahabu, ni finu ifya ghwe Nguluve ghwitu, n'temi ghwa vaanhу vooni, lutogo ni lulu!" 17 Mun'kate mu sala jimo uvumofu itema. 7 Tululutilaghe na pihovoka na pipeela ulwimiko vwooni uvuo vukikalile. Avaghendesia meli vooni, ulwekuva uvutoolani nulukelo lwa mwanang'haani kange avoghelelelaji va mubahari na vooni vano vwisile, najumama ghwa vutolani aling'anisivue." 8 vivomba imbombo mu nyanja, valyimile patali. 18 Alyatavulliue kufwikua isopeka imbalafu jino jimulika Valyalilile ye vikulivona ilyosi ilyakupia umwene. (isopeka imbalafu se mbombo sawakyang'haani isa Vakaati, "Likaja liiku lino liwanana nilikaja ili ilivaha?" vitiki). 9 Unyamola akajovagja nune, "Lembaghа iisi: 19 Vakitaghile iling'undi pa matu gha vanave, pe Vafunyilue vanovaghongolue kulukelo ulwa vutolani vakalila, vakahumagha amahosi na pikung'ulisia, uvwa mwanang'olo." Kange akambula, "Agha gheasio "liga, iiga ghwelikaja ilivaha mwonimwoni vano valyale gha kyang'haani gha Nguluve." 10 Nilyafughime ni meli saave mu nyanja valyale vamofu vvimiла pavulongolo pa maghulu gha mweene nikifunyaghа, vwa kyuma kya mwene. Mun'kate mu sala jimo "Nungavombaghe vule vule! Une nili m'bombi nino vitipulue." 20 "Mukelaghe khu lwa mwene, vulanga, ghwa navanyalukolo vaako nejuno nikolile uvwolesi umwue vitiki, mweva sun'gua navavili, ulwakuva u vwa Yesu ifunyaghe ifunyaghe kwa Nguluve, ulwakuva Nguluve aletile uluhighilo lwa mwene pa ulu!" 21 uvwolesi vwa Yesu je mhepo javavili." 11 Kange Umunyamola unyangufu alyanyanywile ilivue hweene nilyavuvwene uvulanga vudidwike, lolaghа kwejilyale livuhe ilivaha ilya kuhaulila kange akatagha mu ifarasi imbalafu! Ghwoope juno alyajangalile itambulua nyanja, akaatisagha, "Kusila iiji, Babeli, ilikaja ilivaha mwitiki kange ghwa kyang'haani. Higha kuvulwelni na liila, ghutaghua pasi kuvu lefi nulavoneka kange. 22 kuvomba iiilugu. 12 Amaaso gha mwene ghaheene Amasio gha finanda, avanyanyimbo, avaseja pilimbi, lulapi lwa mwooto pa muutu ghwa mwene aliningela nulu kelema navalapulika kange kulyumue. Nambe nyining. Alinilitavua lino lilembilue kwa mwene lino avamang'ani vooni navalavoneka kulyumue. Nambe nalikagwile nambe umuunhu looli jujuo. 13 Afwalile ilitavua lya lituule nalilapulikika kange kulyumue. umwenda ghuno ghusuvikilue mu danda, ilitavua lya 23 Ulumuli lwa tala nalulamulika mulyuve. Ilisio lya mwene akatambuluagha Nguluve. 14 Ifipugha fya nyavutolani umughosи nu nyavutolani umu mama kukyanya filyale fikum'bingilila pakyanya pa farasi nalilapulikika kange mulyuve, ulwakuuuva avaghusia im'barafu, silyafwikilue isopeka inono, imbalafu inofu. fiinu vako valyale vavaha va mu iisi, kange vafisikina, 15 Mu mulomo gjwa mwene jihuma ibamba inemi jino vasyangilue nuvuhavi vwako. 24 Mun'kate mwa mwene idanda ja vavilli na vitiki jilya vonike, ni danda ja vooni vano valya m'buditilue mu iisi."

19 Yesisilile sooni isi nilyapulike ilisio ilinyafua imbaха lya lipuga ilivaha ilya vaanhу ku kyanya liiti, "Haleluya. Uvupoki, uvwimike, ni ngufu fya Nguluve ghwitu. 2 Uluhighilo lwa mwene lwa lweli ulwa kyang'aani, ulwakuuuva amighile umalaya um'beta junو akajinanginie iisi nuvuvwatu vwa mwene. Alumbile ku danda ja vavombi va mwene, jinOK akajikung'ile jujuo." 3 Ulwa vuvilli vakaati, "Haleluya! Lyosi lylihuma kwa mwene kisila na kusila." (aiōn g165) 4 Avaghogholo vala fijigho fivili na vane nifipelua ifyumi fine vakafughama na kukufunya kwa Nguluve junо ikukala pakitengo kya vutua. Vakatisagha, "Ameni. Haleluya!" 5 Pe ilisio likahuma ku kitengo kya vutua, likaatisagha, "Mughiniaghe u Nguluve ghwitu, umue mwe vavombi va mwene vooni, umue mwevano mukufunya kwa mwene, vooni avasila luvumbulilo na vanyangufu." 6 Penikapulika ilisio heene lisio lya ikipugha ikivaha ikya vaanhу, heene lisio lya lwuujilo lwa malenga aminga, hweene

bamba jino jilyahumile mu mulomo ghwa jumo jun
akangalile pakyanya pa farasi. Ifijuni fyoni filyalile
uvuvole vwa mafimba ghavanave.

20 Kange nikamwagha umunyamola ikwika kuhuma
kukanya, akale ni fungulo ija mwino ghuno
ghusila kusila na munyororo un'kome muluvoko lwa
mwene. (Abyssos g12) 2 Akakolile injoka jila, injoka ija
kale, juno ghwe setano nambe setano, napikun'dindila
amaka mbilima jimo. 3 Akan'taghile mulishimo ilisila
vusililo, akalidinda napibika umuhuri pakyanya pa
jene. Ulu lulyale anala ulwakuuti nangadenganiaghe
avapanji kange amaka mbilima jimo pano ghisila. Ye
sikilile apuo, vikumulekesia mwavuke un'siki n'debe.
(Abyssos g12) 4 Kange nikalola ifitengo fya tutua. Vano
vakikalile vevala vano valyale vapelilue uvutavulilua
uwwa kuhigha. Vulevule akasaghile inumbula savala
vano vatemilue amatue vwinila vwa vwolesi vwa
Yesu na kulisia iya Nguluve. Navakifunyle mukikanu
nambe mukihwani kyake, navakakundile kukyupila
ikivalilo iky aweeni vuvanave nambe uluvoko. Valisile
kuvvumi, kange vakatema palikimo nu Kilisite amaka
mbilima jimo. 5 Avafue vano vakajighe navalisile
kuvvumi mpaka amaka mbilima jimo yeghasilile.
Uvu vwe vusyuke vwa kwasia. 6 Um'funyua nu
mwimike ghwe muunhu ghweeni juno itola uwwelefu
mu vusyuke vwa kwasia! Uvufue vwa vuvilli vuvivuvule
ingufu vwinila vwa vaanhnu ndavule ava. Peviva
ava tekesi va Nguluve nava akilisite kange vilitema
numwene amaka mbilima jimo. 7 Unsiki amaka
mbilima siliva sifika pavusililo, usetano adindulivua
kuhuma mu njinde jamwene. 8 Iluta kunji kuvasyanga
avapanji inne isa iisi -Gogu na Magogu - kuvaleta
palikimo vwinila illugu. Viva vinga ndavule ilhangha
ly a munyanja. 9 Valyalutile muluvindi ulwa iisi vope
vakasyungulika mulikambi iya viitiki, mulikaja lino
lighanilue. Looli umwoto ghukisile kuhuma kukyanya
na pikuvalemasia. 10 Setano, juno alyasyangile,
mun'kate mulisumbi lino livika ikibiriti, muno ing'antu
nu m'biili ghwa vudesi vakataghilue. Vupumusivua
pamwisi na pakilo kuvusila nakusila. (aiōn g165, Limnē
Pyr g3041 g4442) 11 Kange nikakivwene ikitengo iky
vutua ikivaha kivalafu nujula juno akikalile pakyanya
pa mwene. I iisi nuvulanga sikakimbila kuvutali
kuhuma pano pwale umweene, looli napwevakale
uwwelefu vwa mwene kuluta. 12 Nikavawwene
avafue avanyangufu - navasita luvumbulilo vime
pa kitengo iky vutua, ni fitabu vikavalilivue. Looli
ikitabu ikinge kikavalilivue - Ikitabu iky vwinili.
Avafue vakahighilue kukila kino kikalembilue mu
n'kate mu kitabu, kumbomo sila sino vakavombie. 13

Inyanjabjikavahumia avafue vano vakale munkate
mu jeene. Uvufue navafue vakavahumisie avafue
vano vakale mun'kate mu jene, navafue vakahighilue
kuling'ana nikila kino vakavombie. (Hadēs g86) 14
Uvufue navafue vakataghua mun'kate muli sumbi
ly a mwooto. Uvu vwe vufue vwa vuvili - ilisumbi iya
mwooto. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Nave
ilitavua ly a ghweeni nalikavonike lilembilue mun'kate
mukitabu iky a vwinili, akataghilue mun'kate mulisumbi
ilya mwooto. (Limnē Pyr g3041 g4442)

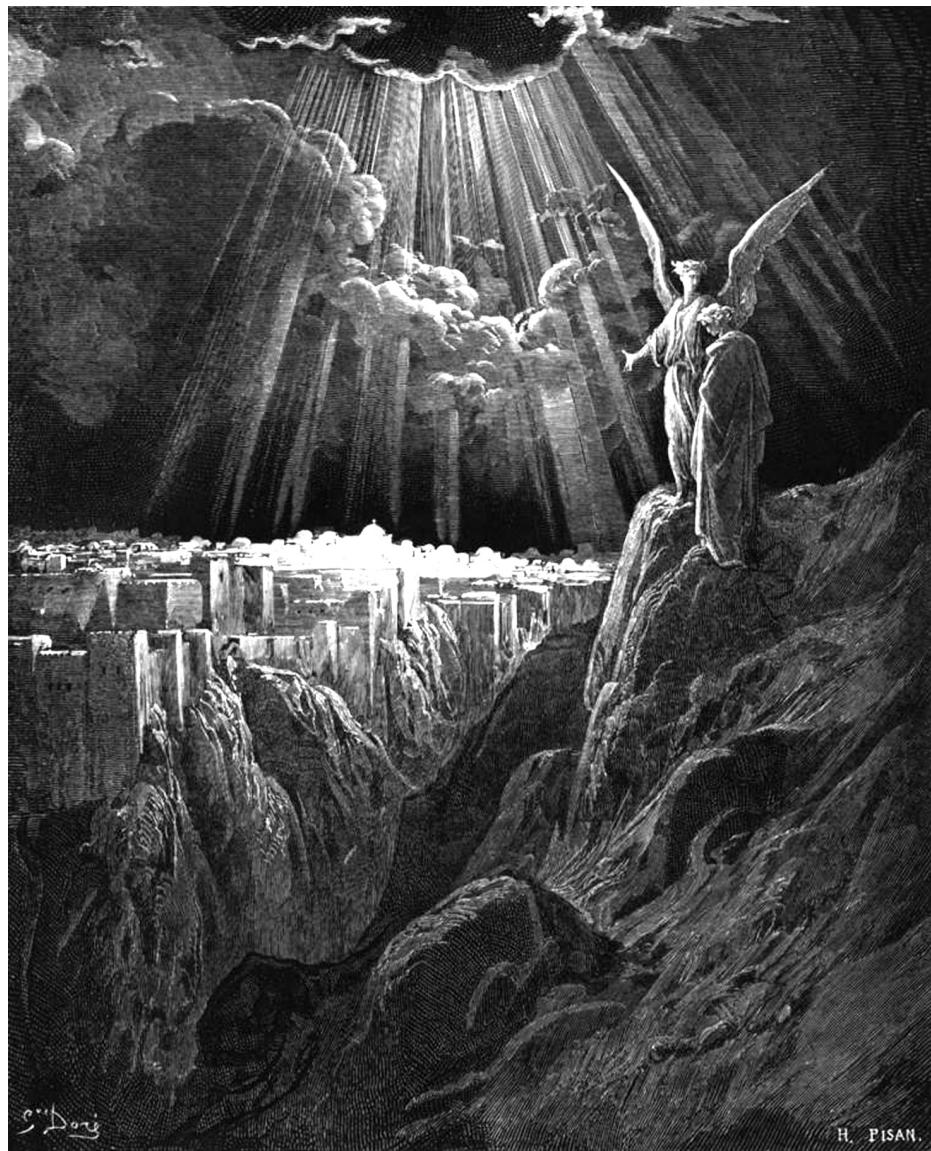
21 Kange nikalola uvulanga uvupia ni iisi imia,
ulwakuva uvulanga vwa kwasia ni iisi ja kwasia
sikilile, ninyanja naoejikale kange. 2 Nikalivweene
ilikaja iyimike, Yerusalem imia, jino jikisile pasi pa iisi
kuhuma kukyanya kwa Nguluve, lino likaling'anisivue
hweene mumama juno anoghile vwinila vwa mughosu.
ghwa mwene. 3 Nikapulike ilisio ilivaha kuhuma
kukitengo iky a vutua likatisagha, "Lolagh! Uvukalo
vwa Nguluve vulipalikimo na vaanhnu, juno umwene
ikukala palikimo na veene. Viva vaanhnu va mweene,
nu Nguluve jujuo iva naveene kange iva Nguluve
ghwa vanave. 4 Ilivusia kila lihosu kuhuma mu
maso gha vanave, na pekuliva uvufue, kange, kange
nambe ikililo, nambe kulia, nambe uvuafi. Amasio
gha pakali gha kilile. 5 Umwene juno akitakile
pakyanya pa kitengo kya vutua akaati, "Lolagh!
Nivomba vomba amasio ghooni ghave mapia."
Akaati, "Lemba ili ulwakuva amasio agha gha lweli
kange gha kyang'haani." 6 Akambula, "Amasio agha
ghakilile! Une nene Alfa nu Omega, vutengulilo
nuvusililo. Ghweeni juno alirikyumilia nikum'pala
amalenga kisila luhombo kuhuma mudwivuko isa
malenga gha vwinili. 7 Jula juno ilefia ihaasi amasio
agh, kange niva Nguluve ghwa mwene, ghwope
iva mwana ghwango. 8 Looli ndavule uwvoghofi,
vanonavikwitika, vano vikalasia, avabudi, avavwafu,
avahavi, vano vikufunya ku fihwani, navadesi vooni,
ikighavo kivanave kiva mulisumbi iya mwooto ughwa
kibiriti ghuno ghunyanya. Uvuo vwe vufue vwa vuvili."
(Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Jumo ghwa vanyamola lekela
lubale akisile kulyune, jumo juno akale namabakuli
lekela lubale ghano ghakamemile imumuko lekela
lubale isa vusililo kange akaati, "Isa apa. Nikukusona
umama ghwa vutolani, umama ghwa mwanang'olo.
10 Kange akanola kutali nu Mhepo mukidunda ikivaha
ni kitali kange akanisonile ilikaja iyimike, Yerusalem,
jikwika pasi kuhuma kukyanya kwa Nguluve. 11
Iyerusalem jikale vwinili vwa Nguluve nuvunono
vwa jene vukale ndavule ikito iky a lutogo, ndavule
ilivue iya kilolelo ikinono iky a hamba imbarafu. 12

Jilyale nuluvumba uluvaha, ulutali ulunyamaliango kijigho kimo ni fivili, palikimo na vanyamola kijigho kimo na vavilli mumalyango. Pakyanya pa malyango pakalembilue amatavua kijigho kimo naghavil agha kuhuma mukitengo kya vutua ikyu Nguluve nikya vaana va Israeli. 13 Ulubale lwa kuvuhuma pe Mwana Ng'olo. 2 Kukilila pakate na kate pa mpulo ghakale amalyango ghatatu, ulubale lwa kumavemba ghwa likaja. Mulubale mukighavo paghulyale nu mpiki amalyango gha tatu ulubale ulwa kunena amalyango ghwa ughwa vvumi, ghuno ghukomile imeke kijigho gha tatu, ulubale ulwa kuvusemo amalyango gha tatu. kimo ni vili, kange ghukomile imeke kila mweesi. 14 Luvumba lwa likaja lulyale nulwalo kijigho kimo Amatundu gha m'piki vvimila vwa vupoki ughwa ni fivili, pakyanya pamwene peghakale amatavua va panji. 3 Kange napiliva nulughuno lwelyoni lula. kijigho kimo na ghavili agha vusung'ua kijigho kimo Ikitengo ikyu vutua ikyu Nguluve ni kya Mwana Ng'olo na vavili ava mwana ng'olo. 15 Jumo juno akajovile kiva mun'kate mulikaja, navavombi va mwene viku nune akale nikipimilo kino kitendilue ni sahabu m'bombelagha. 4 Vikuvuvona uvweni vwa mwene, ni vvimila vwa kupima ilikaji, amalyango ghake nu litavua lya mwene liva pakyanya pa pipela fya wveni luvumba lwake. 16 Ilikaja lilyavikilue mulusyungutilo; vuvanave. 5 Napiliva nikilo kange; nambe napiliva uvutali vwa lusyungutilo vulyaling'inne nuvvelef. nufufumbue vwa lumuli lwa tala nambe lijuva ulwakuva Alyapimile ilikaja nikipimilo kya lughwegho, iimailo u Mutwa Nguluve imulika muvanave. Vope vitema imbilima kijigho ni vili muvutali (uvutali vwa lwene, kuvusila nakusila. (aiōn g165) 6 Umunyamola akam'bula, uvwelef, nikipimilo filyaling'inne). 17 Vulevule akapimile "Amasio agha ghakyang'haani kange lwei. Mutwa uluvumba lwa lweene, uvukome vwa lweene vukale Nguluve ughwa mhepo ghwa vavili akamwomwola sentimita kilundo kimo fijigho fine na fine mufipimo umunyamola ghwa mwene kuku vasona avavombi va fya muunhu (fino kange fipimo fya vanyamola). 18 mwene kino kihumila pavupipi" 7 "Lolagh! Nikwisa Uluvumba lukajengilue ni yasipi ni likaja ilinya sahabu ng'aning'an! Afunyilue umwene juno ileva amasio gha inono, heene kilolelo ikinono. 19 Ulwalo lwa luvumba vavili avakatabu iiki." 8 Une, Yohana, nejuno nilyapulike lukanoghile nilivue ilya lutogo. Ilyakwasia lilyale yasipi, nakulola agha. Nilyatile nipulike na kughaghah, ilya vuvili lilyale yakuti samawi, ilya vutatu lilyale nilyaghwile pasi june pavulongolo pamaghulu gha kalkedon, ni lya vune zumaridi, 20 ilya vuhanu vanyamola kukufunya, umunyamola juno alyasonile sardoniki, ilya ntanda akiki, ilya lekela lubale krisolitho, iisi. 9 Akam'bula, "Nungavombaghe vule vule! Une ilya lekela kwoni zabarajjadi, ilya budika lubale yakuti nilim'bominino, palikimo navanyalukolo vako avavili, ja manjano, ilya kijigho krisopraso, ilya kijigho kimo na palikimo navala vano vikughapulika amasio gha jimo hiakintho, ilya kijigho kimo na fivili amethisto. 21 kitabu iiki. Ifunyaghe kwa Nguluve!" 10 Akam'bula, Amaliango kijigho kimo na gha vilighakale lulu kijigho "Nungakanyaghe umuhuli amasio amasio gha vuvili kimo na fivilikila mulyango ghukatendilue kuhuma uvwa kitabu iiki, ulwakuva unsiki ghuseghelile. 11 mu lulu jimo. Umpulo ghwa likaja ghulyale sahabu Unsila ghwa kyang'haani, ajighaghe kuva nsila ghwa inono, ghukavonekegha heenna kilolelo ikinono. 22 kyang'haani. Juno nyali mumikalile, ajighaghe nyali Nanikajaghile inyumba ja kufunyla jejoni mu n'kate mumikalile. Unyavwakyang'haani, ajighaghe kuva mulikaja, ulwakuva umutua u Nguluve, juno itema nuvwakyang'haani. juno mwimike, ajighaghe kuua fyooni, nu Mwana Ng'olo je nyumba inyike ja kufunyla mwimike. 12 "Lolagh! Nikwisa linolino. Uluhombo jamwene. 23 Ilikaja nailiyalondile ilijuva nambe Iwango lulipalikimo nune, kukumomba umuunhu mweesiulwakuuti lumulikaghe pa lyene ulwakuva ghweni kuling'ana nakino akavombie. 13 Une ne uvwimike uvwa Nguluve vukamulike palyene, ni tala Alfa kange Omega, ghwavutengulilo kange ghwa ja lyene jeji Mwana Ng'olo. 24 Ififina fighendaghe vusililo, vutengulilo kange vusililo. 14 Vafunyilue vala mulumuli lwa likaja ilio. Avatua va iisi valetaghe ulutogo vano visuka amenda gha vanave ulwakuuti vave lwa vanave mun'kate mulyeene. 25 Amalyango gha nuvutavulilua vwa kulia kuhuma mum'poki ghwa vvumi veene naghidindua unsiki ghwa pamwisi, napiva ni na pikilingila likaja kukilila pa mulyango. 15 Kunji ng'isi. 26 Vileta ulutogo nu vwoghopua mukisina kuli mbua, vahavi, vawwafu, avabudi, vanofikufunya mun'kate muvanave, 27 nakwekile ikinyali kino kufihwani, umuunhu ghweni juno inoghelua kange kikwingila mu kyeene. Nambe hwene juno ivomba juno ikwolelela uvwolesi vwa vudesi 16 Une, Yesu, ilisio lyelyoni ilya soni nambe un'desi na ikwingila, nimwomwile umunyamola ghwango kukwolelela sooni looli vevala vano amatavua gha vanave ghalembilue isi ku ng'long'ano. Une nili lilela ghwa vuholua mukitabu ikyu vvumi ikyu Mwana Ng'olo.

22 Kange umunyamola akanisonile ikikogha kya malenga gha vvumi, amalenga ghakale ghing'ala ndavule ibingabinga. Ghakale ghisalalika pakalembilue amatavua kijigho kimo naghavil agha kuhuma mukitengo kya vutua ikyu Nguluve nikya vaana va Israeli. 13 Ulubale lwa kuvuhuma pe Mwana Ng'olo. 2 Kukilila pakate na kate pa mpulo ghakale amalyango ghatatu, ulubale lwa kumavemba ghwa likaja. Mulubale mukighavo paghulyale nu mpiki amalyango gha tatu ulubale ulwa kunena amalyango ghwa ughwa vvumi, ghuno ghukomile imeke kijigho gha tatu, ulubale ulwa kuvusemo amalyango gha tatu. kimo ni vili, kange ghukomile imeke kila mweesi. 14 Luvumba lwa likaja lulyale nulwalo kijigho kimo Amatundu gha m'piki vvimila vwa vupoki ughwa ni fivili, pakyanya pamwene peghakale amatavua va panji. 3 Kange napiliva nulughuno lwelyoni lula. kijigho kimo na ghavili agha vusung'ua kijigho kimo Ikitengo ikyu vutua ikyu Nguluve ni kya Mwana Ng'olo na vavili ava mwana ng'olo. 15 Jumo juno akajovile kiva mun'kate mulikaja, navavombi va mwene viku nune akale nikipimilo kino kitendilue ni sahabu m'bombelagha. 4 Vikuvuvona uvweni vwa mwene, ni vvimila vwa kupima ilikaji, amalyango ghake nu litavua lya mwene liva pakyanya pa pipela fya wveni luvumba lwake. 16 Ilikaja lilyavikilue mulusyungutilo; vuvanave. 5 Napiliva nikilo kange; nambe napiliva uvutali vwa lusyungutilo vulyaling'inne nuvwelef. nufufumbue vwa lumuli lwa tala nambe lijuva ulwakuva Alyapimile ilikaja nikipimilo kya lughwegho, iimailo u Mutwa Nguluve imulika muvanave. Vope vitema imbilima kijigho ni vili muvutali (uvutali vwa lwene, kuvusila nakusila. (aiōn g165) 6 Umunyamola akam'bula, uvwelef, nikipimilo filyaling'inne). 17 Vulevule akapimile "Amasio agha ghakyang'haani kange lwei. Mutwa uluvumba lwa lweene, uvukome vwa lweene vukale Nguluve ughwa mhepo ghwa vavili akamwomwola sentimita kilundo kimo fijigho fine na fine mufipimo umunyamola ghwa mwene kuku vasona avavombi va fya muunhu (fino kange fipimo fya vanyamola). 18 mwene kino kihumila pavupipi" 7 "Lolagh! Nikwisa Uluvumba lukajengilue ni yasipi ni likaja ilinya sahabu ng'aning'an! Afunyilue umwene juno ileva amasio gha inono, heene kilolelo ikinono. 19 Ulwalo lwa luvumba vavili avakatabu iiki." 8 Une, Yohana, nejuno nilyapulike lukanoghile nilivue ilya lutogo. Ilyakwasia lilyale yasipi, nakulola agha. Nilyatile nipulike na kughaghah, ilya vuvili lilyale yakuti samawi, ilya vutatu lilyale nilyaghwile pasi june pavulongolo pamaghulu gha kalkedon, ni lya vune zumaridi, 20 ilya vuhanu vanyamola kukufunya, umunyamola juno alyasonile sardoniki, ilya ntanda akiki, ilya lekela lubale krisolitho, iisi. 9 Akam'bula, "Nungavombaghe vule vule! Une ilya lekela kwoni zabarajjadi, ilya budika lubale yakuti nilim'bominino, palikimo navanyalukolo vako avavili, ja manjano, ilya kijigho krisopraso, ilya kijigho kimo na palikimo navala vano vikughapulika amasio gha jimo hiakintho, ilya kijigho kimo na fivili amethisto. 21 kitabu iiki. Ifunyaghe kwa Nguluve!" 10 Akam'bula, Amaliango kijigho kimo na gha vilighakale lulu kijigho "Nungakanyaghe umuhuli amasio amasio gha vuvili kimo na fivilikila mulyango ghukatendilue kuhuma uvwa kitabu iiki, ulwakuva unsiki ghuseghelile. 11 mu lulu jimo. Umpulo ghwa likaja ghulyale sahabu Unsila ghwa kyang'haani, ajighaghe kuva nsila ghwa inono, ghukavonekegha heenna kilolelo ikinono. 22 kyang'haani. Juno nyali mumikalile, ajighaghe nyali Nanikajaghile inyumba ja kufunyla jejoni mu n'kate mumikalile. Unyavwakyang'haani, ajighaghe kuva mulikaja, ulwakuva umutua u Nguluve, juno itema nuvwakyang'haani. juno mwimike, ajighaghe kuua fyooni, nu Mwana Ng'olo je nyumba inyike ja kufunyla mwimike. 12 "Lolagh! Nikwisa linolino. Uluhombo jamwene. 23 Ilikaja nailiyalondile ilijuva nambe Iwango lulipalikimo nune, kukumomba umuunhu mweesiulwakuuti lumulikaghe pa lyene ulwakuva ghweni kuling'ana nakino akavombie. 13 Une ne uvwimike uvwa Nguluve vukamulike palyene, ni tala Alfa kange Omega, ghwavutengulilo kange ghwa ja lyene jeji Mwana Ng'olo. 24 Ififina fighendaghe vusililo, vutengulilo kange vusililo. 14 Vafunyilue vala mulumuli lwa likaja ilio. Avatua va iisi valetaghe ulutogo vano visuka amenda gha vanave ulwakuuti vave lwa vanave mun'kate mulyeene. 25 Amalyango gha nuvutavulilua vwa kulia kuhuma mum'poki ghwa vvumi veene naghidindua unsiki ghwa pamwisi, napiva ni na pikilingila likaja kukilila pa mulyango. 15 Kunji ng'isi. 26 Vileta ulutogo nu vwoghopua mukisina kuli mbua, vahavi, vawwafu, avabudi, vanofikufunya mun'kate muvanave, 27 nakwekile ikinyali kino kufihwani, umuunhu ghweni juno inoghelua kange kikwingila mu kyeene. Nambe hwene juno ivomba juno ikwolelela uvwolesi vwa vudesi 16 Une, Yesu, ilisio lyelyoni ilya soni nambe un'desi na ikwingila, nimwomwile umunyamola ghwango kukwolelela sooni looli vevala vano amatavua gha vanave ghalembilue isi ku ng'long'ano. Une nili lilela ghwa vuholua mukitabu ikyu vvumi ikyu Mwana Ng'olo.

Umhepo nu Minja ghwa vutolani iiti, "Isa!" Ghoope juno ipulika ijova, "Isa!" Ghweni unya kyumilua, pe isaghe, nambe ghweni juno inoghelua, ghwe akave amalenga gha vvumi vuvule. **18** Nikumwolelela ghweni juno ipulika amasio gha vuvili ghwa kitabu iiki: Nave umuunhu ghweni ikwongelesia mu iisi, u Nguluve ikumwongelesiaghha imumuko sino silembilue mukitabu iki. **19** Nave umuunhu ghweni ikughavusia amasio gha kitabu iiki ikya vuvili, u Nguluve ivusia pa vuvo vvawmene mum'piki ghwa vvumi na mulikaja ilyimike, lino imola salyene silembilue mun'kate mu kitabu iki. **20** Umwene juno ikwolelela sooni isi ijova, "Ena!" Sikwisa linolino." Ameni, Mutua Yesu! **21** Ulusungu lwa Mutwa Yesu luvisaghe nu muunhu ghweeni. Ameni.

Nikalivweene ilikaja ilyimike, Yerusalemu imia, jino jikisile pasi pa iisi kuhuma kukyanya kwa Nguluve, lino likaling'anisivue hweene mumama junu anoghile vvimila vva mughos. ghwa mwene. Nikapulike ilisio ilivaha kuhuma kikitengo ikya vutua likatisagha, "Lolagh! Uvukalo vva Nguluve vulipalikimo na vaanhu, junu umwene ikukala palikimo na veene. Viva vaanhu va mweene, nu Nguluve jujuo iva naveene kange iva Nguluve ghwa vanave."

Ulusetulilo 21:2-3

Reader's Guide

Kivwanji at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Kivwanji at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Vwanji---Vwanji-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luuka 8:31
varumi 10:7
Ulusetulilo 9:1
Ulusetulilo 9:2
Ulusetulilo 9:11
Ulusetulilo 11:7
Ulusetulilo 17:8
Ulusetulilo 20:1
Ulusetulilo 20:3

Imbombo 3:21
Imbombo 15:18
varumi 1:25
varumi 9:5
varumi 11:36
varumi 12:2
varumi 16:27
1 Wakoritho 1:20
1 Wakoritho 2:6
1 Wakoritho 2:7
1 Wakoritho 2:8

1 Petro 1:25
1 Petro 4:11
1 Petro 5:11
2 Petulo 3:18
1 Yohana 2:17
2 Yohani 1:2
Yuda 1:13
Yuda 1:25
Ulusetulilo 1:6
Ulusetulilo 1:18
Ulusetulilo 4:9
Ulusetulilo 4:10
Ulusetulilo 5:13
Ulusetulilo 7:12
Ulusetulilo 10:6
Ulusetulilo 11:15
Ulusetulilo 14:11
Ulusetulilo 15:7
Ulusetulilo 19:3
Ulusetulilo 20:10
Ulusetulilo 22:5

aïdios

varumi 1:20
Yuda 1:6

1 Wakoritho 3:18
1 Wakoritho 8:13
1 Wakoritho 10:11
2 Vakolinto 4:4

Ulusetulilo 4:10
Ulusetulilo 5:13
Ulusetulilo 7:12
Ulusetulilo 10:6
Ulusetulilo 11:15
Ulusetulilo 14:11
Ulusetulilo 15:7
Ulusetulilo 19:3
Ulusetulilo 20:10
Ulusetulilo 22:5

aiōn

Mataayi 12:32
Mataayi 13:22
Mataayi 13:39
Mataayi 13:40
Mataayi 13:49
Mataayi 21:19
Mataayi 24:3
Mataayi 28:20
Malika 3:29
Malika 4:19
Malika 10:30
Malika 11:14
Luuka 1:33
Luuka 1:55
Luuka 1:70
Luuka 16:8
Luuka 18:30
Luuka 20:34
Luuka 20:35
Yohani 4:14
Yohani 6:51
Yohani 6:58
Yohani 8:35
Yohani 8:51
Yohani 8:52
Yohani 9:32
Yohani 10:28
Yohani 11:26
Yohani 12:34
Yohani 13:8
Yohani 14:16

2 Vakolinto 11:31
Vagalatia 1:4
Vagalatia 1:5
Waefeso 1:21
Waefeso 2:2
Waefeso 2:7
Waefeso 3:9
Waefeso 3:11
Waefeso 3:21
Waefeso 6:12
Filipo 4:20
Vakolosai 1:26
Timoti 1:17
Timoti 6:17
2 Timoteo 4:10
2 Timoteo 4:18
Tiito 2:12
Vaebrania 1:2
Vaebrania 1:8
Vaebrania 5:6
Vaebrania 6:5
Vaebrania 6:20
Vaebrania 7:17
Vaebrania 7:21
Vaebrania 7:24
Vaebrania 7:28
Vaebrania 9:26
Vaebrania 11:3
Vaebrania 13:8
Vaebrania 13:21
1 Petro 1:23

aiōnios

Mataayi 18:8
Mataayi 19:16
Mataayi 19:29
Mataayi 25:41
Mataayi 25:46
Malika 3:29
Malika 10:17
Malika 10:30
Luuka 10:25
Luuka 16:9
Luuka 18:18
Luuka 18:30
Yohani 3:15
Yohani 3:16
Yohani 3:36
Yohani 4:14
Yohani 4:36
Yohani 5:24
Yohani 5:39
Yohani 6:27
Yohani 6:40
Yohani 6:47
Yohani 6:54
Yohani 6:68

Yohani 10:28
Yohani 12:25
Yohani 12:50
Yohani 17:2
Yohani 17:3
Imbombo 13:46
Imbombo 13:48
varumi 2:7
varumi 5:21
varumi 6:22
varumi 6:23
varumi 16:25
varumi 16:26
2 Vakolinto 4:17
2 Vakolinto 4:18
2 Vakolinto 5:1
Vagalatia 6:8
2 Vathesalonike 1:9
2 Vathesalonike 2:16
Timoti 1:16
Timoti 6:12
Timoti 6:16
2 Timoteo 1:9
2 Timoteo 2:10
Tiito 1:2
Tiito 3:7
Filimoni 1:15
Vaebrania 5:9
Vaebrania 6:2
Vaebrania 9:12
Vaebrania 9:14
Vaebrania 9:15
Vaebrania 13:20
1 Petro 5:10
2 Petulo 1:11
1 Yohana 1:2
1 Yohana 2:25
1 Yohana 3:15
1 Yohana 5:11
1 Yohana 5:13
1 Yohana 5:20
Yuda 1:7
Yuda 1:21
Ulusetulilo 14:6

eleēsē

varumi 11:32

Geenna

Mataayi 5:22
Mataayi 5:29
Mataayi 5:30
Mataayi 10:28
Mataayi 18:9
Mataayi 23:15
Mataayi 23:33
Malika 9:43

Malika 9:45
Malika 9:47
Luuka 12:5
Yakovo 3:6
Hadēs
Mataayi 11:23
Mataayi 16:18
Luuka 10:15
Luuka 16:23
Imbombo 2:27
Imbombo 2:31
1 Wakoritho 15:55
Ulusetulilo 1:18
Ulusetulilo 6:8
Ulusetulilo 20:13
Ulusetulilo 20:14

Limnē Pyr
Ulusetulilo 19:20
Ulusetulilo 20:10
Ulusetulilo 20:14
Ulusetulilo 20:15
Ulusetulilo 21:8
Sheol
Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

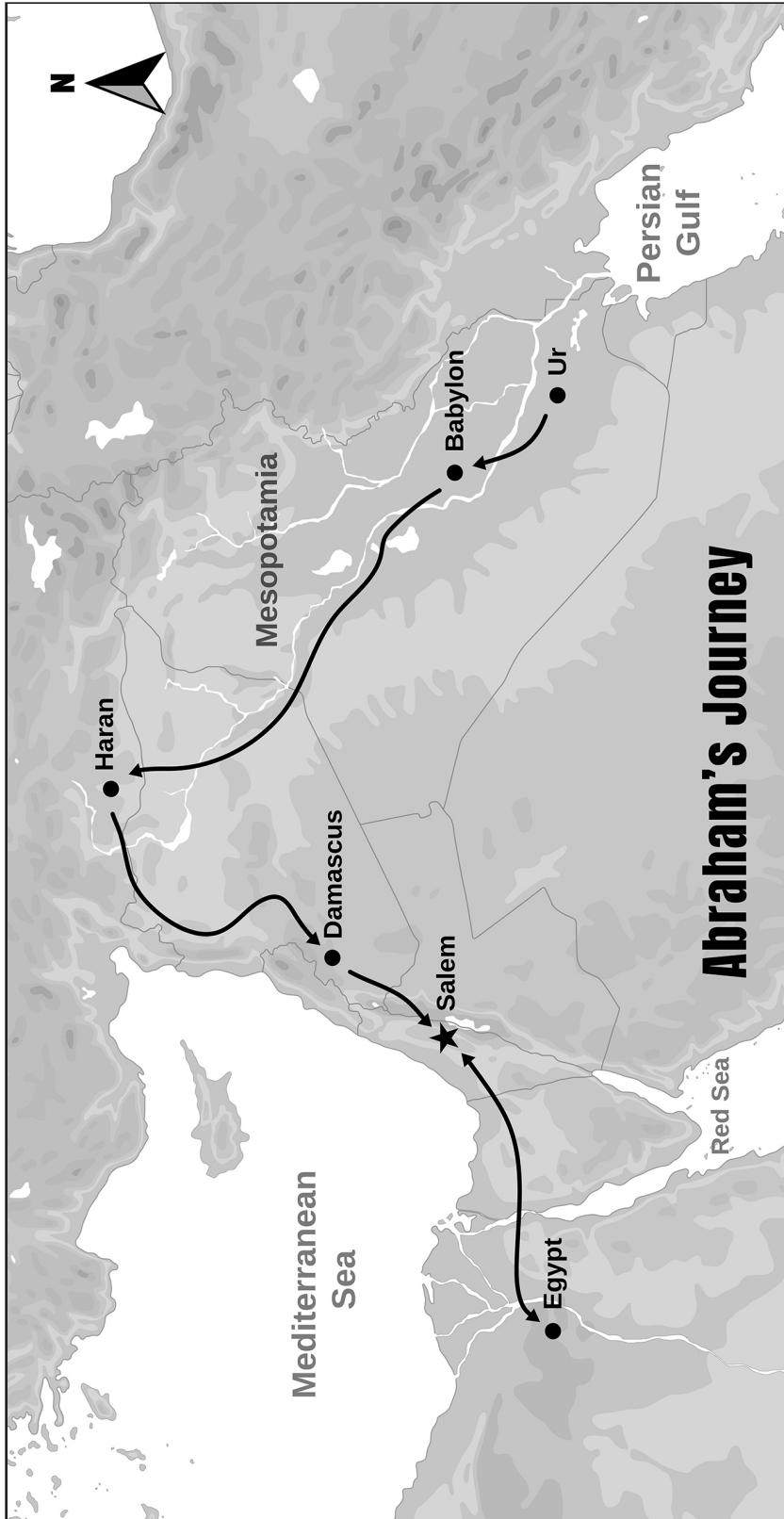
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Petulo 2:4

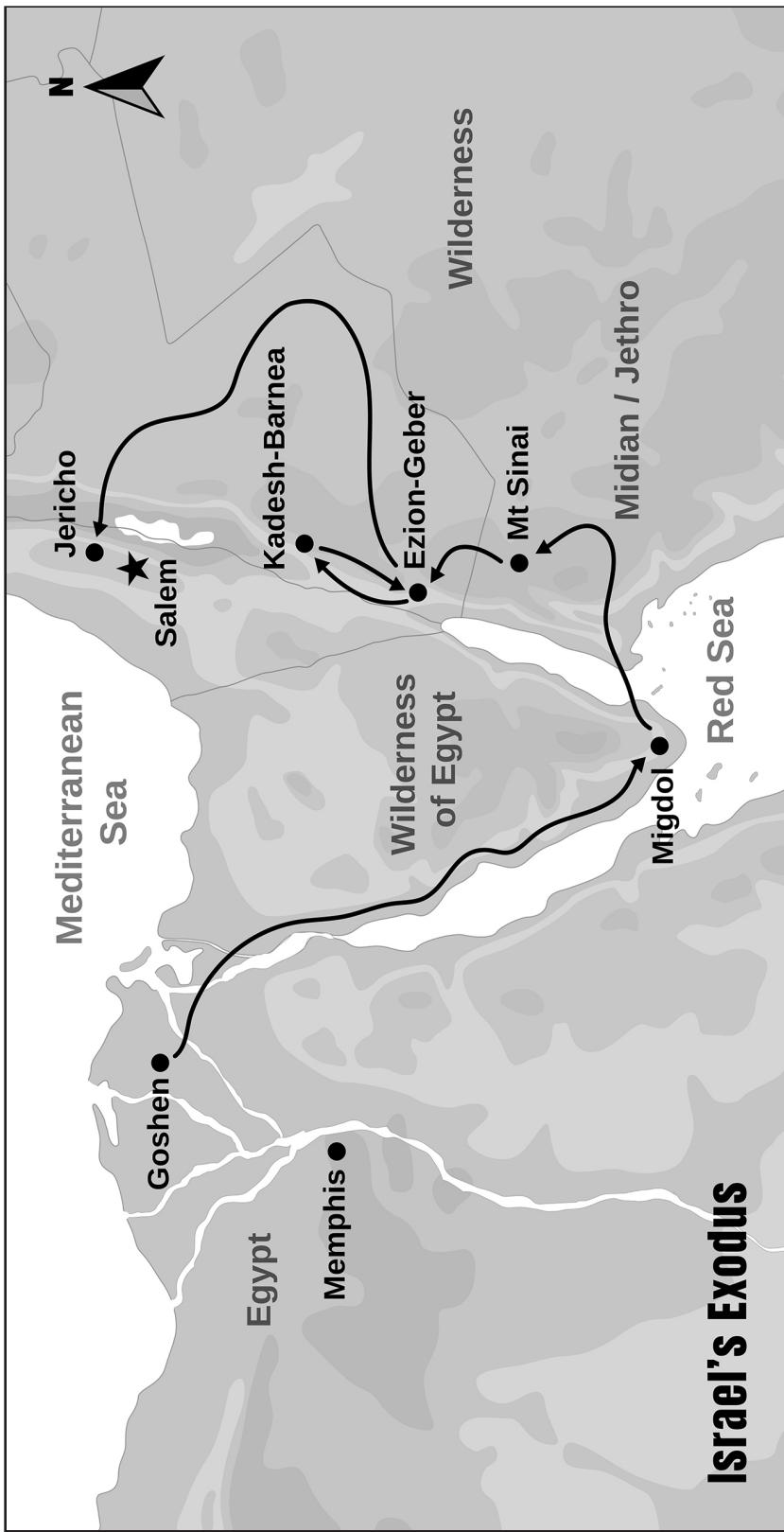
Questioned

2 Petulo 2:17

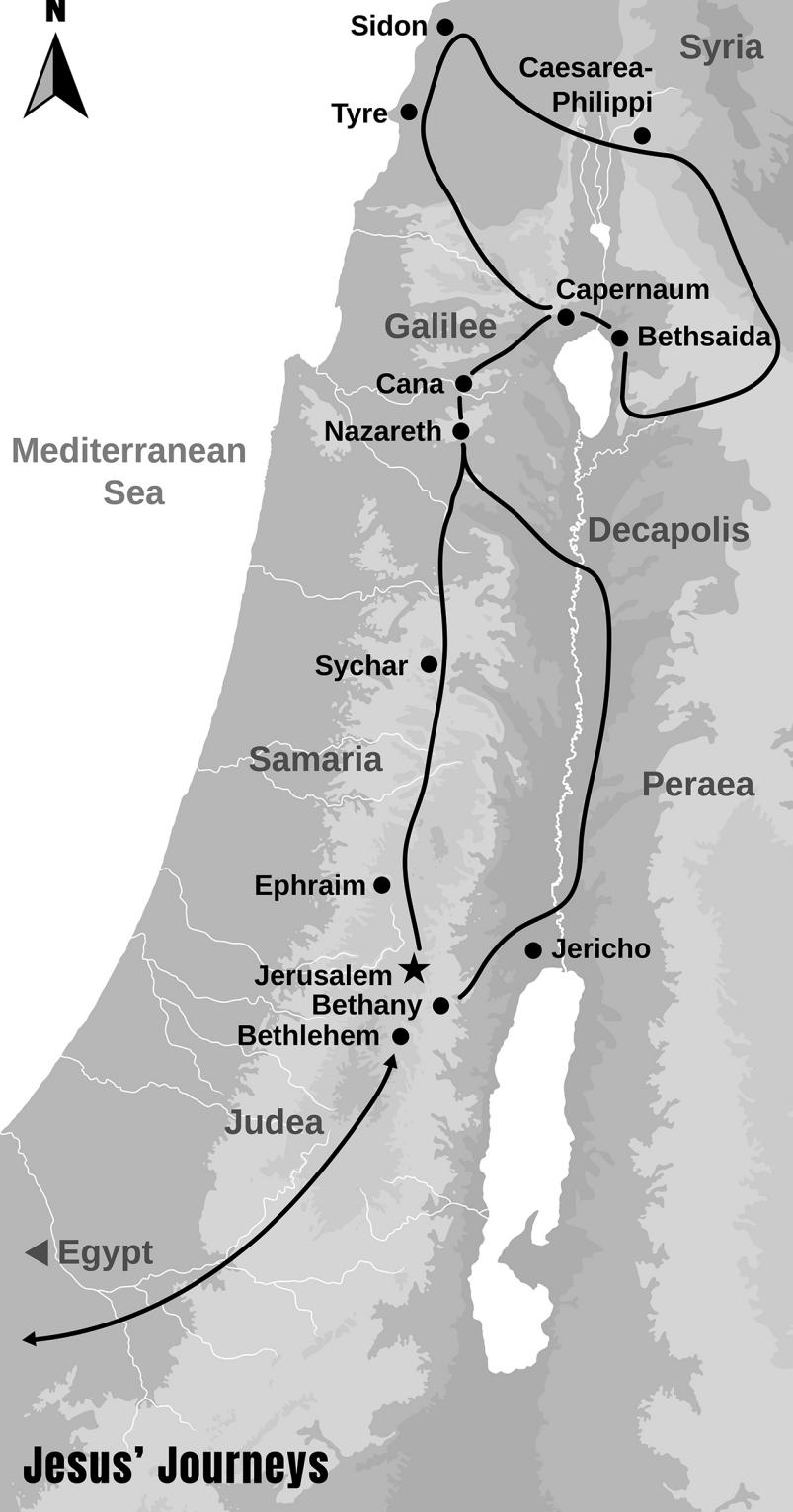

Abraham's Journey

Jingave ku likitiko kufi ulbulahinu, pano ahy kemelilue aktika na piluta pakigtaivo pano panobakanoghilie kulkwupila ndavule uvuhasi.
Akahumile kisila kukagula kukighau kiki kinooalyale iluta. - Vaebrania 11:8

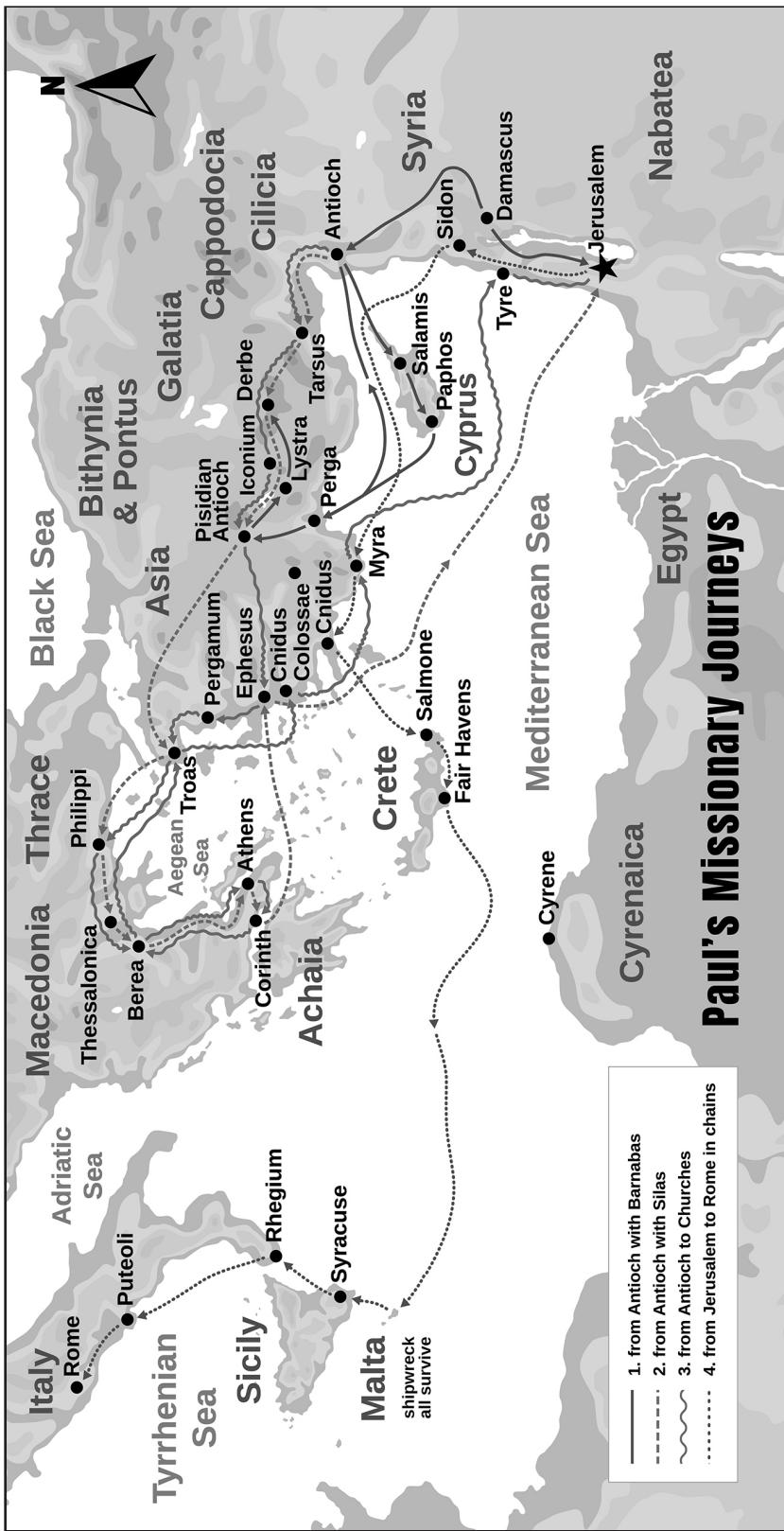

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Na jumne ne Mwana ghiva Maunhu naniisile kuvombela, looli niisile kuvavombela avange na kuhunia uwumi wango kuuti nivavange virga. - Malika 10:45

Paul's Missionary Journeys

uPaulo unsung'ua ghwa Yesu Kilisite, juno akemhellek kuva nsung'ua, na kubaghulua wimila ilivangili iya Nguluve. - varumi 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Kiwanji at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Lino, mulutaghe nuvalungikaghe avaanh mu iisi sooni, vaave vavulansivua vango, muvotugaghge mu litavua iya Nhaata, ni iya Mwanaake ni iya Nheto u Mwilimike.

- Mataayi 28:19

